Émile Zola

Menneskedyret

Rougon-Macquart #15

Émile Zola

Menneskedyret

Rougon-Macquart #15

eBibliotek 1800

2025

Ophavsret og brugsbetingelser

Denne ebogsudgave af Émile Zola: *Menneskedyret* er baseret på originaler, som er public domain i hele verden.

Nærværende ortografisk opdaterede og redigerede udgave af teksten kan frit downloades og videreformidles under Creative Commons-licensen BY-NC-SA – Kreditering-IkkeKommerciel-DelPåSammeVilkår 4.0 International.

Generelt forbehold: *Vær opmærksom på, at denne ebog er baseret på en tekst, som stammer fra en længst svunden tid. Normer og udtryksmåder mm. var anderledes dengang, og der kan derfor forekomme indhold, som på nogle virker stødende. Bogen skal, ligesom alle andre kunstneriske værker fra andre tider, ses i sin kulturelle og tidsmæssige kontekst, og udgiveren kan og vil ikke påtage sig noget ansvar for forfatterens verdensbillede og udtryksmåder.*

Copyright and conditions of use

This ebook edition of Émile Zola: *Menneskedyret* is based upon sources in the public domain worldwide.

This orthographically updated and revised edition is free to download and reuse under Creative Commons BY-NC-SA Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International.

Disclaimer: *Please note that this book is based on an original text dating from another era. Norms and language were different then, and some readers might find offensive content. We believe that any work of art from previous times should be viewed in its cultural and temporal context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.*

I

Roubaud trådte ind i værelset og stillede rhinskvinsflasken på bordet ved siden af brødet og postejen. Men det lod til, at mutter Victoire om morgenen, før hun gik til sin dont, havde lagt et drabeligt lag kul på ilden i kakkelovn. Varmen var kvælende. Og understationsforvalteren foretrak at åbne et vindue og læne sig ud af det.

Det var i L'Impasse d'Amsterdam, i det sidste hus på højre hånd, en høj bygning, hvor Vestbaneselskabet havde indlogeret nogle af sine funktionærer. Vinduet – det var på femte sal – vendte ud imod banegården, der som en bred løbegrav gennemskærer Europakvarteret og åbner en brat og vid horisont, der syntes endnu videre denne eftermiddag under en grå februarhimmel, et lunt og fugtigt gråvejr, som solen mat lyste igennem.

– Et øjeblik betragtede Roubaud landskabet med interesse, idet han drog sammenligninger og tænkte på sin egen banegård, hjemme i Havre. Hver gang han, som nu, tilbragte en dag i Paris og tog ind hos mutter Victoire, var det den virksomhed, han selv var knyttet til, der fængslede hans interesse. Under de brede solsejl havde ankomsten af et tog fra Nantes bragt liv på perronen; og han fulgte med blikket rangermaskinen, en lille tendermaskine, med tre par lave, sammenkoblede hjul, der begyndte at skille toget ad. En anden maskine – et kæmpelokomotiv til brug ved iltogene – holdt afsides, for sig selv, og udsendte gennem sin skorsten en tyk, sort røg, der ganske langsomt steg til vejrs, lodret i den stille

luft. Men al Roubauds opmærksomhed fangedes af halvfiretoget til Caen, der allerede var fyldt med passagerer og kun ventede på sit lokomotiv. Han kunne ikke se dette, der var standset på den anden side af Europabroen; han kunne kun høre det ligesom bede om at komme afsted med lette, travle stød i damppiben som én, ventetiden gør utålmodig. Der blev brølet en ordre ud; lokomotivet svarede med et kort signal, at det havde forstået den. Før det sattes i fart, blev der en lille pause, ventilerne åbnedes, dampen hvislede ud med en øredøvende larm. Og Roubaud så da al denne hvide damp strømme ud over broen, i hvirvel som et snefog, der piskedes igennem jernrækværkernes tremmer. Et helt hjørne af udsigten hvidnedes af denne damp, mens de stærkere og stærkere røgskyer fra det andet lokomotiv bredte deres sorte slør over den. Bagved hørtes der dumpe, langtrukne signallyde, kommandoråb og bragen af drejende metalplader. Et øjeblik flængedes der en rift i røgsløret, og han skelnede i baggrunden et tog til Versailles og ét til Auteuil, af hvilke det ene kom og det andet gik, og som krydsede hinanden.

Just som Roubaud var ved at gå bort fra vinduet, var der en stemme, der kaldte ham ved navn; han lænede sig atter ud over karmen. Og han så, under sig, på fjerde sals altan, en ung mand på en tredive år, togføreren Henri Dauvergne, som boede dér sammen med sin fader og med sine søstre, Claire og Sophie, to blonde, unge piger på atten og tyve år og begge to smukke; glade og fornøjede fra morgen til aften førte de husholdningen for de 6000 francs, som de to mænd tilsammen havde i gage. Man hørte den ældste le mens den yngste sang, og mens kanariefuglene i buret kappedes med hendes triller.

"Se god dag, monsieur Roubaud, så De er i Paris. Å, det er sandt, det er vel i anledning af Deres sag med underpræfekten?"

Idet han atter lænede sig ud af vinduet, forklarede understationsforvalteren, at han havde måttet tage fra Havre den selv samme morgen med iltoget 6.40. En ordre fra hans foresatte kaldte ham til Paris; han havde lige fået sig en røffel for brøsig optræden. Og han var glad endda ved ikke at have mistet sin plads.

"Og Deres frue?" spurgte Henri.

Fruen havde også fået lyst til at komme til byen for at gøre indkøb. Hendes mand ventede hende her, i dette værelse, som mutter Victoire på hver af deres rejser overlod dem nøglen til, og hvor de holdt af at spise frokost sammen, i fred og for sig selv, mens den brave kone var beskæftiget med sit rengøringsarbejde uden for huset. I dag havde de kun spist en bid brød i Mantes, de ville først have deres ærinder fra hånden. Men nu var klokken slået tre, og han var lige ved at dø af sult.

For at være elskværdig kom Henri med endnu et spørgsmål:

"Og De overnatter i Paris?"

Nej, bevares vel, de skulle begge to tilbage til Havre om aftenen med iltoget klokken halv syv. Jo, det kunne man nok kalde at have fri. Man gjorde kun en ulejlighed med at komme til byen for at give én over næbbet og så hjem igen med det samme!

Et øjeblik så de to funktionærer på hinanden og rystede på hovedet. Men de kunne ikke længere forstå hinanden; et forbistret piano var begyndt at lade sine toner høre. Det lød, som om begge søstrene nu hamrede på tangenterne, mens de lo endnu højere end sædvanlig, som for at udæske kanariefuglene

til væddekamp. Den unge mand, som ikke kunne lade være at le, hilste til farvel og gik ind i sin lejlighed; og understationsforvalteren blev et øjeblik stående alene, mens han stadig så ned til altanen, hvorfra al denne ungdommelige lystighed lød op til ham. Så hævede han blikket, og fik øje på lokomotivet, der nu havde lukket sine ventiler, og som just blev spændt for toget til Caen. De sidste småskyer af de hvide dampe druknede i de tunge hvirvler af sort røg, der nu tilsværtede himlen.

Og også han gik ind i sit værelse.

Foran uret, der viste 20 minutter over tre, standsede Roubaud og så højst fortrædelig ud. Hvordan pokker kunne også Séverine forsinke sig så længe? Var hun først inde i en butiks var det da heller ikke muligt at få hende ud af den igen. For at narre sulten, der gnavede hans indvolde, faldt han på at dække bord.

Han følte sig som hjemme i det store tofags værelse, der på en gang tjente til soveværelse, til spisestue og til køkken, med dets nøddetræsmøbler, sengen med det røde bomuldstæppe over, buffeten, det runde bord, det normanniske skab. I buffeten tog han servietter, tallerkener, gafler, knive og to glas. Alt var fuldkommen rent og propert, og han morede sig med at dække bordet, tilfreds med det hvide dækketøj; forelsket som han var i sin kone, lo han selv med den glade, fornøjede latter, som han vidste hun ville briste i, i det øjeblik hun åbnede døren. Men da han havde fået postejen anbragt på en tallerken og stillet flasken med rhinskvin ved siden af, blev han betænkelig og så sig søgende omkring. Pludselig trak han så de

to pakker, han nær havde glemt, op af lommen, – en lille dåse med sardiner og et stykke schweizerost.

Klokken slog halv. Roubaud drev frem og tilbage i stuen og vendte øret imod trappen ved den mindste lyd. Under sin ørkesløse venten standsede han i forbigående foran spejlet og så på sig selv. Alderen tog ikke på ham; han var snart de fyrre år, uden at hans ildrøde, friserede hår var blevet isprængt et eneste gråt. Også hans fuldskæg holdt sig tæt og blondt. Han var middelhøj, ualmindelig stærkt bygget; i det hele taget fandt han behag i sit ydre, i sit en smule fladtrykte hoved, den lave pande, den tykke nakke, det runde, blodrige ansigt, som to store, livlige øjne lyste op i. Hans øjenbryn groede tæt sammen og gav ansigtet det mistænksomme udtryk, man finder hos skinsyge folk.

Da hans kone var over femten år yngre end han selv, beroligede sådanne hyppige selvbeskuelser i spejlene ham.

Man hørte lyden af skridt; Roubaud løb hen og åbnede døren på klem. Men det var en avissælgerske fra banegården, der kom hjem, hvor hun boede, i værelset ved siden af hans. Han gik ind igen og fik øje på en æske af perlemor, der stod på buffeten. Han kendte godt denne æske; Séverine havde foræret den til sin amme, mutter Victoire.

Og blot ved synet af denne bagatel oprullede hele hans ægteskabs historie sig for hans erindring.

Han havde allerede været gift næsten tre år. Født i syden, i Plassans, søn af en kusk, havde han gennemgået soldatertjenesten og drevet det til sergent. Senere var han kommet ind i jernbanevæsenets tjeneste og havde tjent sig gradvis opad, først i Mantes, siden i Barentin; og det var der

han havde gjort sin kære kones bekendtskab, når hun kom fra Doinville for at tage med toget, i følge med mademoiselle Berthe, præsident Grandmorins datter. Séverine Aubry var slet og ret yngste datter af en gartner, som var død i familien Grandmorins tjeneste. Men præsidenten, hendes gudfader og beskytter, havde ved at gøre hende til sin datters selskabsdame og sende dem begge til et og samme pensionat i Rouen forkælet hende i den grad, og selv havde hun af naturen så fint et væsen, at Roubaud i lang tid havde nøjedes med at sværme for hende på afstand, med en plump håndværkers lidenskab for et skønt smykke, som han anså for kostbart. Dette var den eneste roman i hans liv. Han ville have giftet sig med hende, selv om hun ikke bragte ham en skilling, blot for den glæde at eje hende; og da han endelig tog mod til sig, havde virkeligheden overgået hans dristigste drøm: Foruden Séverine og en medgift på 10.000;francs havde præsidenten, der nu havde taget sin afsked, og som var medlem af bestyrelsen for Vestbaneselskabet, skænket ham sin protektion. Et par dage efter brylluppet havde han fået posten som understationsforvalter ved banegården i Havre. Han kunne ganske vist anføre personlige egenskaber, der gjorde ham fortjent til dette avancement; han var en flink funktionær, der passede sin stilling, punktlig, hæderlig, ikke noget lyst hoved, men langt fra noget fæ heller. Han foretrak dog at tro, at han skyldte sin kone alt. Og han tilbad hende.

Roubaud havde lukket sardindåsen op, nu tabte han omsider tålmodigheden. Det var aftalt, at de skulle mødes klokken tre. Hvor kunne hun da være henne? Hun skulle ikke få bildt ham ind, at det tog hele dagen at købe et par støvler og seks

chemiser. Og da han på ny gik forbi spejlet, så han i det sine rynkede bryn og en hård fure i panden. I Havre faldt det ham aldrig ind at nære mistro til hende. Men i Paris var han forberedt på enhver slags fare, underfundighed og brøde. Blodet steg ham til hovedet, han knyttede sine grove næver, som i den tid, han skubbede bagpå jernbanevogne. Han blev atter til dyret, der ikke selv er sig sin brutale kraft bevidst. Han kunne i dette øjeblik have knust hende i et anfald af blindt raseri.

Séverine åbnede i det samme døren og kom til syne, frisk og strålende fornøjet.

"Her er jeg – nå, du troede vel, jeg var blevet borte med det samme?"

Hun var fem og tyve år og tog sig høj og smækker ud, skønt figuren havde nogen ansats til yppighed. Ved første øjekast var hun ingenlunde smuk, med sit aflange ansigt og den alt for store mund, der ganske vist indesluttede de prægtigste tænder af verden. Men så man nøjere på hende, bedårede hun ved den sære skønhed, de store blå øjne ejede, under det tætte, sorte hår.

Da hendes mand uden at svare blev ved at se på hende med dette uvillige og tvivlrådige blik, hun kendte så godt, tilføjede hun:

"Å – jeg har styrtet afsted – tænk dig – det var umuligt at få fat i en omnibus. Så ville jeg ikke spendere penge til en droske, og så løb jeg. Se en gang, hvor jeg er hed."

"Jo pyt", sagde han hidsigt. "Du skal ikke bilde mig ind, at du kommer fra *Bon Marché*".

Men i samme øjeblik kastede hun sig om halsen på ham, kælen som et barn og holdt ham for munden med sin lille, buttede hånd.

"Du slemme dreng – vil du blot tie stille. Du ved godt, hvor meget jeg holder af dig."

Og hele hendes person udtalte en sådan oprigtighed, han følte, at hun fremdeles var så ærlig og uskyldig, at han lidenskabeligt trykkede hende til sit bryst. Således endte altid hans anfald af mistænksomhed. Hun lod sig kæle for, han dækkede hende med kys, som hun ikke besvarede; og det var just det, der var grunden til hans hemmelige uro, at dette store barn altid blev den passive i deres forhold. Hendes hengivenhed for ham var mere en datters end en elskerindes.

"Nå – du har altså plyndret Bon Marché."

"Ja, du kan tro –, jeg skal fortælle dig det hele. Men lad os først spise. Du gode Gud, hvor jeg er sulten. – Å, vent lidt, jeg har en lille præsent – vil du se min lille præsent?"

Hun lo ham lige op i ansigtet. Hun havde stukket sin højre hånd i lommen, hvor hun holdt noget skjult, som hun ikke ville frem med.

"Nå – vil du se min lille præsent?"

Også han lo hjerteligt. Han nikkede.

– "Min lille præsent."

Det var en kniv, hun havde købt til ham som erstatning for en, han havde mistet for en fjorten dage siden og bitterlig savnet. Han fandt denne smukke, nye kniv ganske fortræffelig, han beundrede elfenbensskaftet og det blanke blad. Han skulle naturligvis straks prøve den. Hun var henrykt over at se ham

fornøjet, og i spøg afnødte hun ham en skilling som tegn på, at deres venskab ikke skulle skæres over.

"Lad os spise, lad os spise," gentog hun. "Nej, nej, lad vinduet stå åbent lidt endnu. Jeg er så varm."

Hun var gået hen til ham ved vinduet og blev stående ur en lille stund; lænet til hans skulder så hun ud over banegårdens udstrakte terræn. I øjeblikket var røgen trukket bort; solens kobberrøde skive sank ned i skumringstågen bag husene i Rue de Rome. Et arbejdslokomotiv kørte frem med det ordnede og rangerede tog til Mantes, der skulle afgå kl. halv fem. Det førte det langs perronen, ind under solsejlet; så blev det spændt fra.

For sig selv, midt imellem skinnerne, holdt et svært lokomotiv til persontog stille som træt og forpustet uden anden damp end en bitte tynd tråd, der snoede sig ud fra en ventil; lokomotivføreren og fyrbøderen var sværtede og sorte som negre efter den sidste tur. De ventede kun på, at banen skulle blive fri for at vende tilbage til depotet i Batignolles. Et rødt signal blev tændt og slukket igen. Lokomotivet begyndte at køre.

"De er morsomme, disse små søstre Dauvergne," sagde Roubaud og gik fra vinduet. "Kan du høre dem hamre på klaveret? – Jeg talte lige med Henri. Han bad mig hilse dig."

"Tilbords, tilbords!" råbte Séverine.

Og hun tog drabeligt fat på sardinerne. Det var længe siden, hun havde fået den bid brød i Mantes! Når hun kom til Paris, var hun ikke længere sig selv mægtig. Hun skælvede af lykke over at have gået på fortovene, hun havde endnu feber i blodet efter sine indkøb i *Bon Marché*. Hvert forår gav hun dér på en gang ud alt, hvad hun i vinterens løb havde sparet sammen; hun

foretrak at købe alt dér, så tjente hun til rejsen, sagde hun. Hun blev ved at snakke med munden fuld af mad. En smule forvirret og rød i kinderne rykkede hun til sidst ud med tilståelsen af, hvad hun i alt havde givet ud; over 300 francs løb det op til.

"Nåda!" sagde Roubaud forbløffet, "du klæder dig såmænd flot, du, af en underforvalters kone at være. Du trængte jo kun til seks chemiser og et par støvler."

"Å, min ven – der er lejligheder, man ikke kan lade gå ubenyttet hen. Et stykke silke med nogle striber så lækre! En vidunderlig hat, nogle færdigsyede skørter. Og alt det for en bagatel. I Havre havde det kostet mig det dobbelte."

Han havde taget det parti at le. Så nydelig så hun ud i sin glæde, med sin forvirrede og bønfaldende mine. Og så var denne improviserede middag så morsom her i dette værelse, hvor de var alene. Det var langt hyggeligere end på en restauration. Hun, der ellers kun drak vand, lod sig rive med og tømte sit glas rhinskvin uden selv at vide af det. Sardindåsen var tom. De skar løs på postejen med den smukke nye kniv. Det var mageløst, hvor den skar.

– "Og nu *dit* ærinde," spurgte hun. "Du lader mig sidde og snakke og siger mig ikke et ord om, hvordan den gik – den historie med underpræfekten."

Så fortalte han vidtløftigt om den modtagelse, han havde fået hos ordenschefen. Det havde rigtig været en ordentlig gennemhegling! Han havde forsvaret sig, havde sagt den rene sandhed om hvorledes denne fordømte, lille underpræfekt med Djævlens vold og magt ville ind i en første klasses kupé med sin hund, skønt der var reserveret jægere og deres hunde en anden klasses waggon, og om trætten, der var fulgt på, og om de

grovheder, de havde udvekslet. Hvad selve sagen angik, gav chefen ham ret i, at han havde holdt sig til sin instruks; men det frygtelige var den replik, som han selv måtte tilstå, at han havde sagt: "Det er kun til en tid, at I er herrer over os!" man mistænkte ham for at være republikaner. De debatter, der nylig havde givet åbningen af Kamrenes session i 1869 deres særpræg og den hemmelige frygt for udfaldet af de næste valg gjorde regeringen mistænksom. Man ville da sikkert også have forflyttet ham, mente Roubaud, hvis det ikke var, at præsident Grandmorins anbefaling gav ham rygstød. Det var da også denne mand, der havde tilrådet og affattet det undskyldningsbrev, som han havde måttet underskrive. Séverine afbrød ham livligt:

"Nå, kan du så se, det var rigtigt, at jeg skrev til ham og besøgte ham sammen med dig i morges, før du skulle hen og hente din røffel? Jeg vidste nok, at han ville ordne sagen for os."

"Ja, han holder meget af dig," svarede Roubaud, "og han har meget at sige i selskabet. Dér kan du se, hvad det hjælper til at være flink i sit embede. Man sparede såmænd ikke på rosende ord til mig: ikke meget initiativ, men konduite, lydighed, mod, kort sagt alt! Men ser du, kære, havde du ikke været min kone, og havde ikke Grandmorin taget sig af min sag af venskab for dig, så sad jeg net i det; så var jeg blevet sendt hen til en eller anden lille station for i fred at kunne angre min forseelse."

Hun så stift ud i luften og sagde lavt, som om hun talte med sig selv:

"Ja vist, den mand har meget at sige."

De tav begge stille, og hun sad åndsfraværende, glemte at spise og så med store øjne drømmende ud imod det fjerne.

Uden tvivl tænkte hun på sine barndomsdage, dernede på slottet Doinville, fire mil fra Rouen.

Hun havde aldrig kendt sin moder. Da hendes fader, gartneren Aubry, døde, var hun lige fyldt tretten år, og det var på dette tidspunkt, at præsidenten, der allerede var enkemand, havde beholdt hende hos sin datter Berthe under opsyn af sin søster, madame Bonnehon, der var enke efter en fabrikant, og som slottet nu tilhørte. Berthe, der var to år ældre end Séverine og blev gift et halvt år efter hende, havde ægtet monsieur de Lachesnaye, en tør og vissen lille mand, der var assessor i retten i Rouen. Året i forvejen havde præsidenten endnu forsædet i denne ret i sin fødestavn; så havde han trukket sig tilbage efter en glimrende løbebane og var samme dag, han tog sin afsked, blevet udnævnt til kommandør af Æreslegionen. Og så langt Séverine kunne huske tilbage, så hun ham for sig i samme skikkelse som nu, undersætsig og tætbygget, tidligt hvidhåret, uden skæg, med et firkantet ansigt, som de kolde, blå øjne og den store næse gav et strengt udtryk. Han var barsk i sin optræden og kunne få alle sine omgivelser til at ryste og bæve.

To gange måtte Roubaud med hævet stemme gentage sit spørgsmål:

"Nå, hvad tænker du på?"

Så fo'r hun sammen med en lille gysen, som overrasket og skælvende af frygt:

"Ikke på noget."

"Du spiser ikke mere. Er du ikke sulten?"

"Å jo vist! Nu skal du se."

Séverine drak sit glas ud og spiste det stykke postej, hun havde på sin tallerken. Men så opdagede de til deres forbavselse

og skræk, at de havde spist alt brødet; ikke en mundfuld var der tilbage til osten. Først blev de gnavne, men snart lo de igen, da de efter at have vendt op og ned på alt fandt en stump gammelt brød på bunden af mutter Victoires buffet. Skønt vinduet stod åbent, blev der ved at være varmt i værelset, og den unge kone, som havde kakkelovnen lige bag sig, blev ikke det mindste forkølet, tværtimod endnu mere blussende og livlig af måltidet og af den livlige tale. Ved tanken om mutter Victoire var Roubaud igen kommet ind på at tale om Grandmorin: det var én endnu, der havde adskilligt at takke ham for. Oprindelig var hun et stakkels forført pigebarn, hvis barn var dødt, og som var blevet amme for Séverine, hvis fødsel just havde kostet hendes moder livet; senere var hun blevet gift med en af baneselskabets fyrbødere og levede kummerligt i Paris af en smule syning, da hendes mand brugte alt, hvad han selv tjente; så traf hun tilfældigt Séverine igen; og dette møde hjalp hende til de gamle forbindelser, idet det også skaffede hende præsidentens protektion. Nu havde han skaffet hende en post som rengøringskone ved kabinetterne for damer, hvad der kaster ikke så lidt af sig. Selskabet gav hende kun hundrede francs om året, men selv bjergede hun sig med drikkepengene op imod 1400, uden at regne friboligen, dette, værelse, der oven i købet blev gratis opvarmet til hende. Kort sagt, en meget behagelig stilling. Og Roubaud beregnede, at hvis Pecqueux, hendes mand, leverede hende de 2800 francs, han havde i løn som fyrbøder i stedet for at drikke dem op på banelinjens endestation, så ville ægteparret tilsammen have over 4000 francs, hvad der var det dobbelte af, hvad han selv tjente som understationsforvalter i Havre.

"Ganske vist," sluttede han, "er det ikke alle kvinder, der kunne bekvemme sig til at holde kabinetter rene. Men man skal ikke laste noget arbejde."

Imidlertid havde de stillet den værste sult og nu spiste de kun med en mæt mine, idet de skar osten i små stykker for at trække måltidet længere ud. Heller ikke snakkede de så livligt som før.

"Hør en gang," udbrød han pludselig. "Jeg har glemt at spørge dig ... Hvorfor sagde du nej, da præsidenten indbød dig til at tilbringe et par dage i Doinville?"

I fordøjelsens velvære havde han i sine stille tanker gentaget deres besøg om morgenen i huset i Rue du Rocher, tæt ved banegården; og han havde atter sat sig i det store alvorlige kabinet, han kunne endnu høre præsidenten sige til dem, at han den næste dag skulle rejse til Doinville. Derefter havde han, som om han gav efter for et pludseligt indfald, tilbudt dem at rejse i følge med dem, samme aften, med iltoget klokken halv syv, og så tage sin guddatter med sig ned til sin søster, der længe havde spurgt, hvorfor man aldrig mere så hende. Men den unge kone havde anført alle mulige grunde, der efter hendes sigende forhindrede hende i det.

"Du ved," vedblev Roubaud, "at jeg for mit vedkommende ikke havde noget imod, at du tog den lille tur. Du kunne være blevet der til torsdag, jeg kunne jo nok klare mig så længe ... ikke sandt? Sådan som vi er stillet, trænger vi til de folk. Det er ikke rigtigt at vise deres opmærksomhed fra sig; så meget mere, som det så ud til, at han blev ked over dit afslag: jeg blev da også ved at tilskynde dig til at modtage indbydelsen, så længe til du trak mig i frakken. Så stemmede jeg i med dig, men uden at vide grunden. Hvorfor ville du ikke?"

Séverine gjorde en utålmodig bevægelse; hun så ikke på ham.

"Jeg kan da ikke lade dig være ganske alene."

"Det er ingen grund. I de tre år, vi har været gift, har du to gange tilbragt en uges tid i Doinville. Så kunne du lige så godt gøre det tredje gang med."

Den unge kone blev mere og mere forlegen; hun havde vendt ansigtet bort.

"Det passede mig nu en gang ikke. Du må ikke tvinge mig til noget, jeg ikke synes om."

Roubaud strakte armene ud som for højtidelig at erklære, at han ikke ville tvinge hende til noget. Alligevel blev han ved:

"Du skjuler bestemt noget for mig. Skulle madame Bonnehon have modtaget dig uvenligt forrige gang?"

"Nej, på ingen måde." Madame Bonnehon havde altid taget meget elskværdigt imod hende. Hun var så rar, stor og svær, som hun var, med sit prægtige blonde hår, smuk endnu, skønt hun var fem og halvtreds! Siden hun var blevet enke, og selv imedens hendes mand levede, fortalte man, at hun ofte havde haft små kærlighedseventyr. I Doinville forgudede man hende og af slottet havde hun skabt et paradis; hele det gode selskab i Rouen kom der på besøg, især embedsstanden. Det var nemlig i embedsstanden, at madame Bonnehon havde haft mange venner.

"Så er det altså Lachesnayes, du ikke synes om. Vær nu artig."

Ganske vist – Berthe var ikke *det* for hende, hun havde været før, efter at hun var blevet gift med monsieur de Lachesnaye. Hun tabte sig svært, den stakkels Berthe, der så så lidt tiltrækkende ud med sin røde næse. I Rouen roste damerne hende for hendes distingverede væsen. Og en mand som

hendes, der var grim og frastødende og gerrig, kunne jo aldrig øve nogen heldig indflydelse på sin kone. Men alligevel, Berthe havde opført sig, som hun burde overfor sin gamle veninde, og hun havde ikke nogen direkte bebrejdelse at gøre hende.

"Er det da præsidenten, du ikke kan komme ud af det med?"

Séverine, som hidtil havde svaret langsomt og i en ligegyldig tone, blev på ny urolig.

"Han! Hvor falder du på det?"

Og hun talte videre i små nervøse sætninger. Ham var det knapt nok man så! Han havde nede i parken bygget sig en pavillon, hvis dør gik ud til et øde stræde. Han kom og gik, uden at man fik det at vide. Og hans søster vidste for resten aldrig bestemt, hvad dag han kom. Han tog en vogn i Barentin, lod sig om natten køre til Doinville og boede så ganske ubemærket et par dage i sin pavillon. Nej, det var såmænd ikke ham, der generede én dernede.

"Jeg siger det kun, fordi du så mange gange har fortalt mig, at du som barn var bange for ham."

"Å – bange! Du overdriver som altid. Det er meget sandt, at man næsten aldrig så ham le. Han så så stift på en med sine store øjne, at man straks slog blikket ned. Jeg har set folk ryste over hele kroppen og ikke kunne få et ord frem – sådan imponerede han dem, fordi de vidste, hvor streng og hvor klog han var. Men mig har han aldrig skændet på. Jeg har altid mærket, at han havde en svaghed for mig."

På ny blev hendes stemme slæbende og hendes blik vagt.

"Jeg husker – når jeg som halvvoksen tøs legede med mine veninder i alleerne, og han kom til stede, så skjulte de sig alle sammen, selv hans egen datter Berthe, der altid var bange for,

at hun havde gjort noget forkert. Men jeg ventede ganske roligt på ham. Han gik forbi, og når han så mig stå dér, smilende og med næsen i vejret, gav han mig et lille tjat på kinden. Senere – da jeg var seksten år gammel, var det altid mig, der skulle tigge ham, når der var noget, Berthe gerne ville have. Jeg talte til ham uden at slå øjnene ned, og jeg mærkede, hvordan han så tværs igennem mig. Men det brød jeg mig ikke om; jeg var vis på, at han ville give mig alt, hvad jeg ville have. Å ja, jeg husker det, jeg husker det! Der er ikke et krat i parken dernede, ikke en korridor, ikke et værelse på slottet, som jeg ikke kan se for mig, så snart jeg lukker øjnene."

Hun tav med sænkede øjenlåg; og over hendes varme ansigt syntes der at glide en erindringsgysen ved tanken om disse svundne ting, de ting, som hun ikke udtalte. Et øjeblik sad hun således med et smerteligt træk om mundvigene.

"Han har sikkert været meget god imod dig," tog Roubaud atter til orde, efter at have tændt sin pibe. "Ikke blot har han givet dig en opdragelse som en frøken; han har også holdt godt hus med den smule, du ejede, og oven i købet afrundet summen, dengang vi blev gift. Ikke at tale om, at han er nødt til at testamentere dig noget. Det har han talt om, mens jeg hørte på det."

"Ja," sagde Séverine lavt, "dette hus i Croix-de-Maufras, denne ejendom, som gennemskæres af jernbanelinjen. I gamle dage var vi sommetider en uges tid dernede. Å, det gør jeg mig ikke håb om. Lachesnayes skal nok bearbejde ham sådan, at han ikke efterlader mig noget. Og forresten bryder jeg mig heller ikke om noget."

Hun sagde de sidste ord i så heftig en tone, at han blev forbavset over det; han tog piben fra munden og så på hende med store øjne.

"Er du gal! Man siger, at præsidenten er millionær. Hvad ondt skulle der så være i, at han satte sin guddatter ind i sit testamente? Det ville ikke komme nogen overraskende, og det ville bringe vore affærer i den skønneste orden."

Så faldt der ham noget ind, som han kom til at le over.

"Du er måske bange for, at folk skal tro, du er hans datter? For du ved jo, at man fortæller adskillige nette historier om præsidenten, skønt han ser så værdig ud. Det lader til, at han endnu mens hans kone levede, havde fat i alle tjenestepigerne. Og han er en lun fyr endnu. Tænk en gang, om du virkelig var hans datter!"

Séverine havde heftig rejst sig med blussende ansigt; hende blå øjne flakkede forskrækket omkring under det tætte, sorte år.

"Hans datter! Hans datter! Du må ikke spøge med sådan noget, hører du! Kan jeg være hans datter? Ligner jeg ham? Nok om det, lad os tale om noget andet. Jeg vil ikke tage til Doinville, fordi jeg ikke *vil*, fordi jeg hellere vil hjem med dig til Havre."

Han rystede på hovedet og beroligede hende med en håndbevægelse. Godt! Godt! Naturligvis, når det var hende så meget imod, at hun fik nervetilfælde. Han smilede, han havde aldrig set hende så nervøs. Det var sagtens rhinskvinen, der gjorde det. Men han længtes efter at få hende formildet igen; derfor tog han atter fat på kniven, udtalte sin glæde over den og tørrede den omhyggeligt af, og for at vise, at den bed som en ragekniv, skar han sine negle med den.

"Allerede et kvarter over fire," sagde Séverine, hun stod foran uret. "Og jeg har flere ærinder endnu. Vi må passe på at komme i rette tid til toget."

For helt at komme til ro gik hun igen hen til vinduet og lænede sig ud af det, før hun gav sig til at rydde op i værelset. Han satte sin pibe fra sig, lod kniven ligge, og gik bort fra bordet hen til hende; han tog hende bagfra om livet. Således holdt han hende omfavnet, med hagen støttet på hendes skulder og sin kind imod hendes.

Ingen af dem rørte sig; de så ud over banegården, hvor alt stadig var i travl bevægelse, hvor tog kom og tog gik.

"Nej, nej, slip mig," sagde Séverine med ét.

"Hvorfor? Vi har jo god tid."

Hun udstødte et smertensskrig, i en uforklarlig angst, i en kamp med sig selv, under hvilken hun ikke kunne bedømme tingene klart – hun var ude af sig selv. Og han blev stille.

"Nej, nej, jeg beder dig, slip mig. Jeg ved ikke – blot tanken om det kvæler mig i dette øjeblik. Det ville være forfærdeligt."

Han havde trukket hende bort fra vinduet; nu sad de ned. Han strøg hånden over sit ansigt som for at køle det. Og da hun så, at han var blevet rolig igen, bøjede hun sig over ham og kyssede ham på kinden for at vise ham, at hun alligevel holdt af ham. Et øjeblik sad de således og hvilede ud uden at tale sammen. Han havde taget hendes venstre hånd og legede med en gammel guldring, en slange med et lille rubinhoved, som hun bar på fingeren sammen med sin forlovelsesring. Dér havde han også altid set den sidde.

"Min lille slangering," sagde Séverine med en stemme, der lød drømmende, uden at hun ville det. Hun troede, at han så på

ringen og følte uimodståelig trang til at tale. "Det var i Croix-de-Maufras, han forærede mig den, den dag jeg blev seksten år gammel."

Roubaud så forbavset op.

"Hvem mener Du? Præsidenten?"

Hun vågnede brat op af sine drømmerier, da hendes mand så hende i øjnene. Hun følte, at hun blev kold og bleg. Hun ville svare, men kunne ikke finde ord, kvalt af den lammelse, der betog hende.

"Men," vedblev han, "du har altid sagt til mig at det var din moder, der havde efterladt sig denne Ring."

Endnu i dette øjeblik kunne hun tage sine uovervejede ord i sig. Hun havde blot behøvet at le og at spille den glemsomme. Men hun gjorde ondt værre, da hun ikke havde herredømme over sig selv, ikke vidste, hvad hun gjorde.

"Aldrig, kære ven, jeg har aldrig fortalt dig, at mor havde foræret mig denne ring."

Med ét blev også Roubaud bleg og så stift på hende.

"Hvad mener du? Har du aldrig fortalt det? Du har fortalt tyve gange! ... Der er ikke noget ondt, i, at præsidenten har givet dig en ring. Han har foræret dig mange andre ting ... Men hvorfor har du holdt det hemmeligt for mig? Hvorfor har du løjet og sagt, det var din mor?"

"Jeg har ikke sagt, det var mor, min egen ven. Du husker forkert."

Det var dumt, at hun blev ved med at nægte det. Hun indså selv, at hun styrtede sig i fordærvelse, at han så tværs igennem hende, og hun havde gerne villet tage sine ord tilbage, men det var for sent, hun mærkede, at hendes ansigt fortrak sig, at

tilståelsen mod hendes vilje kom frem i hele hendes udseende. Hendes ansigt var iskoldt og blegt, og hendes læber skælvede nervøst. Han derimod var pludselig blevet så rød i hovedet, at det så ud, som om blodet ville sprænge årerne; han havde grebet hende om håndleddene og så på hende, tæt imod hende, for bedre at kunne læse det, hun ikke sagde højt, i hendes øjnes forfærdede udtryk.

"Så skulle da Satan," stødte han frem, "så skulle da Satan –"

Hun blev forskrækket og dukkede hovedet for at undgå det næveslag, hun ventede. En lille, ubetydelig omstændighed – det, at hun havde glemt sin egen løgn om denne ring – havde hidført det uundgåelige i det par ord, de havde vekslet. Et minut havde været tilstrækkeligt. Med et slag strakte han hende hen over sengen, og så hamrede han løs på hende med begge hænder uden at bryde sig om, hvor han traf. I tre år havde han ikke givet hende et knips på næsen, og nu mishandlede han hende, blindt og beruset, ude af sig selv i sit raseri. Han var atter den, han var i gamle dage, manden med de plumpe næver, der skubbede bag på jernbanevognene.

"Forbandede tøjte! Du har altså stået i forhold til ham."

Han ophidsede sig selv ved at gentage disse ord. Han slog hende, hver gang han udstødte dem, som for at bore dem ind i hendes kød.

Men hans stemme kvaltes af harme, så at den lød pibende og næppe kunne få luft. Han hørte kun, at hun vedblev at benægte alt, mens hun sank sammen under hans slag. Hun vidste intet andet middel til at værge sig; hun råbte nej, for at han ikke skulle slå hende ihjel. Og dette skrig, denne forhærdede løgn, gjorde ham fuldstændig vild.

"Tilstå det!"

"Nej – nej!"

Han havde grebet hende igen. Han holdt hende i sine arme for at forhindre hende i at vende ansigtet mod sengetæppe; hun måtte ikke skjule sig, han tvang hende til at se på sig.

"Tilstå, at du har ligget i med ham."

Hun lod sig pludselig glide ned på gulvet, slap fra ham og løb hen imod døren. Men i ét spring indhentede han hende, med den knyttede hånd løftet, og med ét eneste, rasende slag slog han i gulvet ved siden af bordet. Selv kastede han sig ved siden af hende, han greb hende i hårene for at nagle hende til jorden. Et øjeblik lå de således ansigt mod ansigt, uden at røre sig. Og i denne forfærdelige stilhed hørte de nedefra frøknerne Dauvergnes sang og latter, og deres hamren på klaveret, der overdøvede støjen af slagsmålet.

"Tilstå det."

Hun turde ikke mere sige nej. Hun svarede slet ikke.

"Tilstå, eller jeg slår dig ihjel."

Og han ville have gjort det. Hun så det i hans blik. I sit fald havde hun fået øje på kniven, der lå på bordet, og hun så, hvor bladet blinkede; hun troede et øjeblik, at han rakte armen ud efter den. Hun følte sig fej og lammet, hun glemte sig selv og alt og længtes kun efter at være færdig med det hele.

"Ja – det er sandt, slip mig så."

Så fulgte der et forfærdeligt optrin. Denne tilståelse, som han så voldsomt havde fremtvunget, ramte ham lige i synet som noget himmelråbende umuligt. Han teede sig, som om han aldrig havde kunnet tro noget så skændigt om hende. Han greb fat i hendes hoved og slog det mod et af bordbenene. Hun søgte

at rive sig løs, men han trak hende ved hårene hele værelset igennem, så stolene væltede omkuld. Hver gang hun gjorde forsøg på at rejse sig, strakte han hende atter til jorden med et næveslag. Og det uden at trække vejret, med sammenbidte tænder, i et vildt og dyrisk raseri. Det væltede bord var lige ved at rive kakkelovnen over ende. På et hjørne af buffeten klæbede der sig blod og hår. Da de atter kom til ånde, udmattede, overmættede af al denne rædsel, trætte af at prygle og prygles, var de igen kommet nær hen til sengen, hun stadig liggende på jorden, han skrævende over hende med et fast tag i hendes skuldre. Og de trak vejret dybt. Under dem lød stadig musikken, og latteren trillede klar og ung.

Med et puf rejste Roubaud Séverine halvvejs op, og støttede hende mod sengestolpen. Selv blev han liggende på knæ, således at hans legeme tyngede på hende; nu kunne han endelig tale. Han slog hende ikke mere, men han pinte hende med spørgsmål i sin uslukkelige tørst efter at få alt at vide.

Hvorfor sætte sig imod? Hun rådede jo ikke længere over sig selv. Han havde været i stand til at flå hjertet ud af livet på hende med sine grove håndværkerfingre. Og forhøret fortsattes, hun fortalte alt, så tilintetgjort af skam og angst, at han næppe kunne høre de ord, hun sagte hviskede frem. Fortæret af sin vanvittige skinsyge ophidsede han sig ved selve den lidelse, der voldtes ham af de skildringer, hun gav. Han kunne ikke få nok at vide. Han tvang hende til at gå ind på enkeltheder og til nøje at angive, hvad der var sket. Med øret til den arme kvindes læber lyttede han i dødskval til dette skriftemål, stadig truende med sin knyttede næve, parat til at slå, så snart hun tav stille.

På ny oprulledes hele fortiden i Doinville, hendes barndom, hendes ungdom. Var det sket i ly af et krat i den store park? Eller i en mørk krog i en korridor på slottet? Havde præsidenten allerede været lysten efter hende, dengang han efter sin gartners død beholdt hende og lod hende opdrage sammen med sin datter! I hvert tilfælde var det begyndt de dage, når de andre tøse ved hans tilsynekomst flygtede midt under deres leg, mens hun blev stående og lo og ventede på, at han i forbigående skulle give hende et lille tjat på kinden. Og når hun senere hen havde mod til at tale til ham, og når hun kunne opnå alt af ham var det så ikke, fordi hun allerede følte sig i besiddelse af en elskerindes magt over ham? Å, hvor var det modbydeligt!

Han brast i en voldsom gråd.

"Å nej, å nej – dette er for meget, jeg holder det ikke ud."

Han greb fat i hende og ruskede hende.

"Fordømte tøs – hvorfor giftede du dig med mig? Ved du selv, hvor nedrigt det er, at du har bedraget mig sådan? Der sidder kvinder i fængsel for tyveri, som ikke har nær så meget på deres samvittighed. Du foragter mig altså – du brød dig ikke om mig? Men hvorfor giftede du dig da med mig?"

Hun rystede på hovedet med et ubestemt udtryk i ansigtet. Vidste hun selv grunden så nøje? Dengang hun giftede sig med ham, var hun glad, fordi hun slap fri for den anden. Der er så mange ting, man helst ikke ville gøre, men som man alligevel gør, fordi de til syvende og sidst er de fornuftigste. Nej, hun holdt ikke af ham, og hvad hun ikke ville sige ham, det var, at hvis hun ikke havde haft denne fortid, var hun aldrig gået ind på at blive hans kone.

"Han ville have dig godt forsørget – ikke sandt? Og han har fundet et skikkeligt fæ, som han kunne bruge. Han ville forsørge dig, for at forholdet kunne blive ved – ikke sandt? Og I er blevet ved – ikke? på dine to rejser derned. Det var derfor han tog dig med?"

Atter tilstod hun, idet hun nikkede bekræftende.

"Og det var i samme hensigt, han denne gang indbød dig? Disse svinerier skulle altså stadig fortsættes. Og de begynder igen, hvis jeg ikke kvæler dig."

Han strakte sine hænder frem for atter at gribe hende i struben, de rystede krampagtigt. Men denne gang protesterede hun.

"Nej, nej, nu er du uretfærdig. Det var jo mig selv, der afslog hans indbydelse. Husk, at du ville have, at jeg skulle rejse, og at jeg måtte gøre mig vred for at blive fri. Så ser du da, at jeg ikke mere ville. Det var forbi. Aldrig, aldrig mere ville jeg gøre det."

Han følte, at hun talte sandhed, og dog trøstede det ham ikke. Den forfærdelige smerte, den ubodeligste kval var det, som havde fundet sted mellem hende og denne mand. Han led kun så usigeligt, fordi det ikke stod i hans magt at gøre det skete ugjort. Uden endnu at slippe hende havde han bøjet sit ansigt tæt imod hendes, han syntes magisk tiltrukket af det som for at læse i blodet i de små, blå årer alt det, hun bekendte for ham. Og han mumlede som plaget af en hallucination:

"I Croix-de-Maufras, i det røde værelse. Jeg kender det. Vinduet vender ud imod jernbanelinjen, sengen står lige for det. Og det er der – i dette værelse ... Ja, så forstår jeg, at han taler om at testamentere dig huset. Du har ærligt og redeligt fortjent det. Han kunne bestyre dine pengemidler og give dig

medgift, for det opvejede jo alt. – Og det er en dommer, en millionær, en anset, oplyst, højtstående mand. Å, det er til at blive gal over. Og hvis han nu var din far?"

Séverine rejste sig op med et sæt. Hun havde stødt ham fra sig med en kraft, der var forbavsende hos det stakkels, tilintetgjorte væsen. Voldsomt sagde hun ham imod.

"Nej, nej, nej – det er ikke sandt. Alt andet – kun ikke *det*. Slå mig, myrd mig, om du vil. Men sig ikke *det*. Du lyver."

Roubaud holdt endnu hendes ene hånd mellem sine.

"Ved du det bestemt? Er det ikke snarere, fordi du selv er i tvivl om det, at tanken oprører dig så stærkt?"

Hun rev hånden til sig. Derved følte han ringen, den lille guldslange med rubinhovedet, der sad på hendes finger, og som han helt havde glemt. Han rev den af og trampede på den med sin hæl i et nyt anfald af raseri. Så begyndte han, stum og ude af sig selv, at gå frem og tilbage i værelset. Hun så på ham med store, stive øjne, hun havde sat sig på sengekanten. Og denne frygtelige stilhed varede længe.

Roubauds sindsoprør ville ikke standse. Så snart det synes en smule beroliget, vendte det straks tilbage igen som en rus med store, fordoblede bølger, der hvirvlede ham med sig. Han kunne ikke styre sig selv, han tumledes voldsomt frem og tilbage af sin lidenskab; til sidst følte han kun trang til at få mættet det rovdyr, han havde inde i sig selv. Det var en uimodståelig fysisk trang; en tørst efter hævn, der ikke ville lade ham i fred, før den var tilfredsstillet.

Uden at standse sin gang slog han sig for panden og stønnede:

"Hvad skal jeg dog gøre?"

Siden han ikke havde slået denne kvinde ihjel straks, ville han overhovedet ikke gøre det. Det forøgede hans vrede, at han var fej nok til at lade hende leve; for det var fejt, det kom af, at han endnu følte begær efter denne skøgekrop. Han kunne imidlertid ikke uden videre beholde hende hos sig. Han måtte altså jage hende bort, smide hende på gaden; aldrig mere se hende for sine øjne? Og en ny strøm af kvaler skyllede over ham; en forfærdelig lidelse betog ham, da det blev ham klart, at ikke engang så meget var han i stand til at gøre. Når alt kom til alt, var der da ikke andet at gøre end at tage mod forsmædelsen og tage hende med hjem til Havre og der leve roligt videre sammen med hende, som om intet var sket. Nej, nej, så hellere dø, dø, begge to, nu med det samme! Ude af sig selv skreg han:

"Hvad skal jeg dog gøre!"

Fra sengen, hvor hun sad, fulgte Séverine stadig med store øjne hans færd. Hun, som før havde haft en rolig, kammeratlig følelse for ham, betragtede ham nu med en blanding af ynk og foragt ved at se ham te sig så ubændigt. Hun ville ikke have taget ham skældsordene og pryglene ilde op, hvis ikke denne vanvittige rasen havde sat hende i en forbavselse, hun ikke kunne komme sig af. Hun, der passiv og lydig som ganske ung pige havde ladet sig bruge til at tilfredsstille en gammel mands brynde, og som senere havde giftet sig, ganske simpelt af lyst til at få sagerne i orden, hun kunne ikke forstå dette udbrud af skinsyge over hendes gamle brøde, som hun selv angrede; hun havde syndet, men ubevidst, trods alt var hendes tanke ubesmittet. Og hun så sin mand gå og komme, og rasende vende igen, som hun ville have set på en ulv, et væsen af en anden race. Hvad stak der da i ham? Det var ikke blot vrede.

Det, som forfærdede hende, var, at hun i dag så det dyr, som hun i tre år kun havde anet i ham og af og til hørt dæmpet knurre, løssluppent, rasende og rede til at bide. Hvad skulle hun sige til ham for at forhindre en ulykke?

Ved hver drejning kom han nær hen til sengen og til hende. Og hun ventede, til han kom forbi. Så tog hun mod til sig og talte til ham.

"Min ven – hør lidt."

Men han hørte hende ikke, han vendte atter tilbage til den anden ende af værelset som et strå, der svajer i en storm.

"Hvad skal jeg gøre? Hvad skal jeg gøre?"

Endelig fik hun ham fat om håndleddet og holdt ham et øjeblik tilbage.

"Min ven, hør dog, det var jo mig selv, der afslog at tage derned. Jeg ville aldrig mere have gjort det, aldrig, aldrig mere. Det er jo dig, jeg holder af."

Og hun teede sig kælent, trak ham til sig og spidsede munden til kys. Men så snart han var kommet til at sidde ved siden af hende, stødte han fra sig med et udtryk af rædsel.

"Din tøjte – nu ville du. Før ville du ikke, da havde du ikke lyst til mig. Og nu ville du – for igen at få krammet på mig – hvad? Når man holder en mand fanget på den måde, så holder man ham godt fast ... Men det ville brænde mig at være sammen med dig! Ja, jeg føler, det ville brænde mig som gift i blodet."

Han skælvede. Tanken om at tage hende, dette billede af deres legemer sammenkoblede på sengen fo'r igennem ham som en hed flamme. Og i hans attrås forvirrede nat, fra dybet af hans besudlede, men dog endnu blødende begær efter hende,

rejste sig pludselig forestillingen om døden som en nødvendighed.

"For ikke at de, når jeg atter skal leve sammen med dig, må jeg først slå den anden ihjel, forstår du. Jeg må slå ham ihjel, jeg må slå ham ihjel."

Han hævede stemmen og gentog ordet. Han havde rejst sig og var ligesom blevet større, som om dette ord havde beroliget ham, samtidig med at det indgav ham en fast beslutning. Han talte ikke mere. Han gik langsomt hen til bordet og så på kniven, som lå dér med sit åbne, blinkende blad. Mekanisk lukkede han den i og puttede den i lommen. Og fægtende med hænderne op med et vagt udtryk i blikket blev han stående på samme plads i dybe tanker. To stride furer lagde sig over hans pande, mens han grublede over de vanskeligheder, der stillede sig i vejen. For at finde på råd gik han igen hen til vinduet, lukkede det op og blev stående dér for at lade sit ansigt køle af den sagte, kolde luftning i skumringen. Bag ham havde hans kone rejst sig, hun var blevet bange igen. Og da hun ikke turde spørge ham ud, ventede hun stående med ansigtet vendt mod den vide horisont ligesom han, mens hun søgte at gætte, hvilke tanker, der nu fo'r igennem dette hårde og stærke hoved.

Mørket faldt på. De fjerne huse tegnede sig mod himlen som sorte silhuetter, banegårdens vidtstrakte terræn fyldtes med en violet tåge. Hen imod Batignolles især var den dystre kløft som oversvømmet af en askefarvet damp, der begyndte at udviske Europabroens tømmerværk. Hen imod Paris hvidnede et sidste genskær af dagen ruderne i de store, åbne haller, mens dybere nede tunge regnskyer hobede sig sammen. Lys i lys blinkede der frem, man var i færd med at tænde gasblussene langs

perronerne. Et stærkt, hvidt skær lyste dér, det var lanternen på toget til Dieppe, som holdt dér, stopfuldt af passagerer, og kun ventede på driftsinspektørens ordre til afgang; kupédørene var allerede lukket. Uafbrudt snoede tog sig frem i det voksende mørke, mellem skinnernes forvirrede net, imellem rækker af waggoner, der holdt stille. Der afgik et tog til Argenteuil, et andet til St. Germain, og et mægtigt tog ankom fra Cherbourg. Signalerne lød hyppigere og hyppigere, fløjter og stød i damppiber; på alle kanter viste der sig blus, røde, grønne, gule og hvide. Alt var forvirring i denne forvirrede tusmørkestund; det så ud, som om alt måtte brase sammen og knuses i ét virvar, og dog kom alt klar, passerede afsted, gned sig frem og slap løs af omgivelserne med samme rolige, krybende bevægelse, der gled ud i den vage skumring. Fra den grå himmel dryssede enkelte dråber ned. Det tegnede til regnvejr om natten.

Da Roubaud vendte sig om, var hans ansigtsudtryk fast og besluttet; det så ud, som om selve skyggen fra den nat, der faldt på, havde lejret sig over det. Han havde taget sin bestemmelse og lagt sin plan. I halvmørket så han på uret og sagde højt:

"Tyve minutter over fem."

Og han blev forbavset. En time, næppe en time havde alt dette varet. Han havde snarere troet, at de to var blevet pint dér uger igennem.

"Tyve minutter over fem. Så har vi god tid."

Séverine, der ikke dristede sig til at spørge ham, fulgte ham stadig med sit angstfulde blik. Hun så ham lede i skabet, han tog papir frem, en lille flaske med blæk og en pen.

"Kom her! Du skal skrive."

"Til hvem?"

"Til *ham* – sæt dig ned!"

Og da hun instinktivt fjernede sig fra stolen, endnu før hun vidste, hvad han ville forlange af hende, trak han hende derhen på ny og satte hende ned ved bordet med en sådan kraft, at hun blev siddende.

"Skriv: Tag i aften med iltoget klokken halv syv, og vis Dem ikke før i Rouen."

Hun fattede om pennen, men hendes hånd rystede; hendes frygt voksede for alt det ubekendte, som disse to simple linjer bar i deres skød. Hun tog mod til at se op med et bønfaldende blik.

"Min ven – hvad vil du gøre? Jeg beder dig – forklar mig –"

Han gentog højt og ubarmhjertigt:

"Skriv, skriv!"

Så så han hende fast i øjnene og sagde uden vrede, uden stærke ord, men med en knusende, tilintetgørende vægt:

"Hvad jeg vil gøre, det skal du få at se. Og forstår du: hvad jeg vil gøre, skal du gøre sammen med mig. På den måde vil vi kunne blive ved at leve sammen, så er der noget, der binder os til hinanden."

Han indgød hende rædsel, endnu en gang satte hun sig imod.

"Nej, nej, jeg vil vide – Jeg vil ikke skrive før jeg ved besked."

Uden at sige et ord greb han hendes hånd, en lille, spinkel barnehånd og klemte den i sin jernnæve som i en skruestik, som om han ville knuse den. Det var hans viljestyrke, han således tvang hende ind i kødet, igennem smerten. Hun udstødte et, skrig, og alt blev brudt i hende, alt gav tabt. Den uvidende skabning, hun under sin passive blidhed var

forblevet, kunne kun adlyde. Hun havde kun været et redskab til kærlighed, nu blev hun et redskab til drab.

"Skriv, skriv."

Og hun skrev møjsommeligt med sin stakkels, mishandlede hånd.

"Det er godt. Det var pænt af dig," sagde han, da han fik brevet. "Ryd nu lidt op her og gør alting i stand. Jeg kommer tilbage og henter dig."

Han var fuldkommen rolig og behersket. Han bandt sin halssløjfe foran spejlet, tog hatten på og gik. Hun hørte ham dreje døren to gange i lås og tage nøglen med.

Det blev mørkere og mørkere. Et øjeblik blev hun siddende, spændt lyttende til alle lyde udenfor. Hos nabokonen, avissælgersken, lød der uafbrudt en dump klage: uden tvivl fra en lille hund, man havde glemt. Underneden, hos Dauvergnes, var pianoet forstummet. Nu lød der en munter raslen af kasseroller og køkkentøj, de to husholdersker var beskæftiget ude i deres køkken, Claire med at lave ragout, Sophie med at plukke salat. Og Séverine, der selv sad dér tilintetgjort og fortvivlet, hørte dem stadigvæk le i denne triste, forfærdelige nat, der faldt på.

Et kvarter over seks blev lokomotivet til iltoget til Havre ført over Europabroen, sendt hen til sit træn og spændt for. Der var så overfyldt, at dette tog ikke kunne få plads under halvtaget. Det ventede i fri luft, ud for perronen, der strakte sig videre som en smal stendæmning ud i mørket under den blæksorte himmel, hvor rækken af enkelte spredte gasblus tændte deres slørede stjerner. En regnbyge var netop holdt op, den havde efterladt en kold og fugtig luftning, der åndede ud over denne

vide, åbne plads, som i tågen bredte sig helt ned til de små, blege lys fra facaderne i Rue de Rome. Det hele dannede et stort og sørgeligt billede, oversvømmet af vand, hist og her belyst af et ildrødt blus, og i broget forvirring opfyldt af tætte masser, lokomotiver og enlige waggoner, stumper af tog, der syntes at sove på banegårdens skinner; og fra bunden af denne mørke sø steg der lyde op, som en kæmpes feberstønnende åndedræt, der hørtes fløjtesignaler, skarpe som skrig af en kvinde, der tages med vold, fjerne, klagende toner midt under larmen fra de tilstødende gader. Ubevægeligt udsendte iltogslokomotivet gennem en sikkerhedsventil en mægtig støtte af damp, der steg op imod det sorte mørke og trevlede sig op i små røgskyer, som strøede hvide tårer ud over det sørgeklæde, som himlen, så langt man kunne se, var betrukket med.

Tyve minutter over seks kom Roubaud og Séverine til stede. Hun havde lige givet nøglen til mutter Victorie, dengang de gik forbi kabinetterne i nærheden af ventesalene; og han drev hende frem med en ægtemands travle mine, når hans kone forsinker ham. Han så utålmodig og barsk ud, hatten havde han skubbet bag i nakken; hun havde trukket sløret tæt for ansigtet og gik langsomt, som tilintetgjort af træthed. En strøm af rejsende fulgte perronen, og de blandede sig imellem den og gik langs rækken af waggonerne for at finde en ledig kupé.

Der var travlhed på perronen. Dragere fo'r frem og tilbage med skubkarrer med bagage på, en konduktør var fuldt optaget af at skaffe en talrig familie plads. Underdriftsinspektøren kastede et blik på sammenkoblingerne med sin signallygte i hånden for at se, om de var i den rette orden og sluttede nøje til hinanden. Og omsider havde Roubaud fundet en tom kupé,

hvor han just skulle hjælpe Séverine ind, da stationsforstanderen, monsieur Vandorpe, fik øje på ham; han spadserede dér i selskab med hovedbaneinspektøren, monsieur Dauvergne, begge med hænderne på ryggen og vågende over manøvren med den waggon, der skulle føjes til toget; de hilste på hinanden, standsede og gav sig i snak.

Først talte de om denne historie med underpræfekten, der var endt til alle parters tilfredshed. Så diskuterede man et uheld, der om morgenen var passeret i Havre, og som telegrafen havde meldt: lokomotivet *Lison*, der torsdag og lørdag brugtes til iltoget klokken halv syv, havde knækket sin akse, netop som toget kørte ind for banegården; og reparationen ville nødsage lokomotivføreren Jacques Lantier, en landsmand af Roubaud, og fyrbøderen Pecqueux, mutter Victoires mand, til at blive et par dage dernede. Séverine ventede foran kupédøren uden at stige ind, mens hendes mand over for de fremmede herrer lagde en fuldkommen sindsro for dagen, talte højt og ofte lo. Pludselig gav det et sæt i toget, det rykkedes nogle favne tilbage: det var lokomotivet, der drev de forreste waggoner hen til den, man havde koblet til, nr. 293, hvor der var bestilt reserveret kupé. Og den unge Henri Dauvergne, der fulgte med trænet som togfører, og som havde genkendt Séverine under sløret, havde reddet hende fra at blive ramt af den åbne kupédør ved hurtigt at trække hende bort. Bagefter gjorde han elskværdig og smilende en undskyldning for det og forklarede hende, at kupeen blev holdt til en af selskabets bestyrelsesmedlemmer, der lige havde bestilt den en halv time før togets afgangstid. Hun lo lidt nervøst, uden nogen egentlig grund, og han skyndte sig til sin tjeneste, ganske

henrykt over den lille samtale; for han havde ofte tænkt ved sig selv at hun en gang måtte kunne blive en prægtig elskerinde for ham.

Klokken var 27 minutter over seks. Der var altså endnu kun tre minutter tilbage. Roubaud, der spejdede langt hen efter dørene til ventesalene, alt mens han talte med stationsforstanderen, forlod pludselig denne og kom igen hen til Séverine. Men waggonen holdt ikke længere på samme plads, de måtte gå nogle skridt for at finde den tomme kupé; og uden at se på sin kone puffede han hende ind med et tag om hendes håndled, mens hun i sin bange lydighed instinktivt kastede et blik tilbage for at få at vide, om der var noget på færde.

Der kom en forsinket passager, som i hånden kun havde et rejsetæppe; han havde slået kraven på sin blå overfrakke op og trukket hatteskyggen så dybt ned over øjnene, at man ved det flakkende gaslys af hans ansigt kun kunne skimte en smule hvidt skæg. Monsieur Vandorpe og monsieur Dauvergne havde dog sat sig i bevægelse, uagtet passageren øjensynlig bestræbte sig for ikke at blive set. De fulgte efter ham; men først tre waggoner længere henne hilste han på dem, ud for den reserverede kupé, som han skyndte sig at stige ind i.

Det var ham.

Séverine havde skælvende kastet sig ned på sædet. Hendes mand knugede hende om armen med et jerngreb, der betød, at han en sidste, uigenkaldelig gang gjorde sig til tyran over hendes vilje, nu da han var fuldt og fast bestemt på at udføre sit forsæt.

Om et minut ville det ringe til afgang. En bladsælger vedblev endnu hårdnakket at falbyde aftenaviserne, nogle rejsende spadserede endnu på perronen, i færd med at ryge cigaretterne ud; fra begge ender af toget hørte man konduktørerne nærme sig, beskæftigede med at smække kupédørene i. Og Roubaud, der var blevet ubehagelig overrasket ved i denne kupé, som han troede var tom, at opdage en mørk skikkelse henne i krogen, en sørgeklædt dame, der sad tavs og uden at røre sig, kunne ikke tilbageholde et vredesudbrud, da døren igen blev lukket op og en konduktør jog et ægtepar derind, en tyk mand og en tyk kone, der pustede og stødte mod hinanden. Toget skulle til at gå. Det var igen begyndt at regne ganske fint, og regnen tilslørede det store, mørke rum, i hvilket uden ophør tog fo'r forbi, uden at man skelnede andet af dem end den glidende række af små, oplyste ruder. Nogle grønne signaler var tændte, nogle lanterner blev ført afsted dybt nede mod jorden. Ellers intet uden det uendelige mørke, hvor hovedbanernes halvtage kun skimtedes blegt med et svagt genskær af gaslys. Alt var blevet mørkt, selv støjen lød dumpt og afdæmpet, man hørte snart kun tordenen fra lokomotivet, der havde åbnet sine ventiler og slap mægtige hvirvler ud af hvid damp. En sky steg til vejrs som et ligklæde, der foldes ud; tætte sorte røgskyer drev hen over det, uden at man kunne se hvor de kom fra. De gjorde himlen end mere sort, en sky af sod svævede ind over det natlige Paris.

Så løftede underdriftsinspektøren sin lanterne for at vise lokomotivføreren vejen. Der lød to stød i en fløjte, det røde blus slukkedes og blev erstattet af et hvidt. Henne ved kulvognens dør stod togføreren og ventede på ordre til afgang for at lade

den gå videre. Lokomotivføreren fløjtede endnu en gang, langtrukkent, så åbnede han regulatoren og satte lokomotivet i gang. Toget kørte. Først var bevægelsen umærkelig, men snart rullede det rask afsted. Det snoede sig under Europabroen og gled hen imod tunnellen ved Batignolles. Man så nu kun af det de tre lygter bagpå, der dannede en rød trekant og blødte som åbne sår. Nogle sekunder endnu kunne man følge det gennem natten, så var det borte, og intet kunne mere standse dette tog, der var sluppet løs for fuld dampkraft. Det forsvandt.

2

I Croix-de-Maufras ligger der på skrå i en have, som jernbanelinjen gennemskærer, et lille hus, så nær ved vejen, at alle de forbifarende tog får det til at ryste; blot man én gang er rejst forbi det, husker man det, alverden, der i huj og hast farer forbi, ved, at det ligger på denne plads uden ellers at kende noget til huset, der altid er lukket og ligger hen i usseldom med sine grå skodder, hvis farve er medtaget af blæsten fra vest. Det ligger som i en ørken og synes at gøre denne afsides liggende krog, som en mil til hver side skiller fra andre beboede steder, endnu mere ensom og forladt.

Kun bomhuset findes der ved hjørnet af vejen, der fører over jernbanelinjen og fører til Doinville, der ligger en god halv mils vej derfra. Det er lavt, med sprukne mure, med tagsten, der er overgroede af mos, og det bøjer sig ydmygt mod jorden, som en fattigmand midt i grønthaven, der indesluttes af et levende hegn, og i hvilken der findes en stor brønd, der er muret lige så højt op som selve huset. Passagen går midt imellem de to stationer Malaunay og Barentin, der hver ligger en halv mil borte. For resten er den meget lidt benyttet, den gamle, halvrådne bom hejses kun i vejret for lastvognene fra stenbruddet Bécourt, der ligger fem-seks kilometer borte inde i skoven. Vanskeligt kan man tænke sig et mere afsides hul, mere fjernt fra levende mennesker; for hen imod Malaunay afbryder den lange tunnel alle veje, og med Barentin står stedet kun i forbindelse ved en slet vedligeholdt fodsti, der løber langs

jernbanelinjen. Det er da også sjældent, at der kommer besøgende derhen.

– Ud på aftenen, mens mørket faldt på, – det var et mildt gråvejr – kom en mand gående med lange skridt ad stien til Croix-de-Maufras; i Barentin var han stået af toget, der gik til Havre. Landskabet er her en uafbrudt række af dale og høje, et bølgende terræn, som jernbanen løber igennem skiftevis på dæmninger og gennem hulveje. På begge sider af jernbanelinjen gør disse uafbrudte forandringer i terrænet vejene overordentlig vanskelige at komme frem ad. Følelsen af den store ensomhed tager til; den magre, hvidgule jordbund ligger udyrket hen; på enkelte af højene vokser der træer i småskove, mens åløb rinder igennem de snævre dale, overskyggede af piletræer. Andre af højene, der består af kridt, er fuldstændig kullede, den ene golde bakke følger efter den anden i en stilhed og ensomhed som dødens. Og fodgængeren, der var ung og kraftig, fremskyndede sine skridt, som for at slippe bort fra den store sørgmodighed, der i tusmørket hvilede over den forladte egn.

I bomhusets have var en ung pige beskæftiget med at trække vand op af brønden; hun var vel en atten år gammel, blond og stærkt bygget, med en svulmende mund, store grønlige øjne og en lav pande under den tætte hårvækst. Hun var langt fra smuk. Hun havde svære hofter og hårde arme som en dreng. Så snart hun opdagede vandringsmanden, der kom ned langs stien, slap hun spanden og løb hen ved lågen, der lukkede i for det levende hegn.

"Goddag, Jacques," råbte hun.

Han løftede hovedet. Det var et ungt menneske på seks og tyve år, høj og stærk ligesom hun, en køn fyr med rundt og regelmæssigt ansigt, kun var hans kæber alt for kraftige. Hans tætte hår var krøllet ligesom hans skæg, der var så tæt og sort at det yderligere fremhævede hans blege teint. Man kunne have antaget ham for en fin herre, når man så på hans fine, omhyggeligt barberede kinder, hvis man ikke andetsteds havde fundet de uudslettelige spor af hans arbejde, der havde givet hans lokomotivførerhænder en mørk og fedtet farve, skønt de ellers havde holdt sig små og bløde.

"God aften, Flore," sagde han kort.

Men hans store, sorte øjne havde fået et uroligt udtryk, en rødlig tåge tilslørede deres blik. Han sænkede lågene og vendte øjnene bort i en pludselig forvirring, et ubehag, der grænsede til ligefrem smerte. Og hele hans legeme veg uvilkårligt tilbage.

Hun, der stod ubevægelig og så ham lige ind i ansigtet havde opdaget denne ufrivillige skælven, der greb ham, hver gang han talte til en kvinde, og som han forgæves søgte at gøre sig til herre over. Hun blev alvorlig og bedrøvet over det. Men hun ville skjule sin forlegenhed, og da han spurgte hende, om hendes moder var hjemme, skønt han godt vidste, at hun var syg og ude af stand til at forlade huset, svarede hun kun med et nik, gik bort fra lågen, så at han kunne slippe ind uden at røre ved hende, og vendte tilbage til brønden uden at sige et ord, rank og stolt.

Jacques gik hurtigt igennem den smalle have og ind huset. Midt i det forreste værelse, et rummeligt køkken, hvor husets beboere plejede at opholde sig og at spise, sad tante Phasie, som han fra barnsben af kaldte hende, alene ved bordet på en

stråstol med benene indhyllet i et gammelt sjal. Det var en kusine til hans fader, af familien Lantier; hun var hans gudmoder og havde taget ham til sig, da han var seks år gammel, efter at hans fader og moder sammen var forsvundet og flygtede til Paris. Jacques var blevet i Plassans, og havde siden gennemgået den tekniske skole dér. Han bevarede derfor en dyb taknemmelighed mod hende; han sagde at det var hende, han skyldte, at han var kommet i vej. Da han var blevet lokomotivfører af første klasse ved Vestbaneselskabet efter to års tjeneste ved Orleansbanen, havde han genfundet sin gudmoder, der var blevet gift for anden gang med en banevogter ved navn Misard; med sine to døtre af første ægteskab levede hun et tilbagetrukkent liv i dette hul, Croix-de-Maufras. Nu så tante Phasie, skønt hun knap var 40 år, ud som om hun var 60 og hun, der i gamle dage havde været så køn, så stor og stærk, var nu mager og grå og rystede af gigt.

Hun udstødte et skrig af glæde.

"Nej – er det virkelig dig, Jacques. Å, du kære dreng! Hvilken overraskelse."

Han kyssede hende på kinderne og forklarede hende, at han uventet og uden selv at ville det, havde fået ferie i to dage. *Lison*, hans lokomotiv, havde samme morgen ved ankomsten til Havre knækket sin skyder, og da reparationen ikke kunne være tilendebragt før om fire og tyve timer, kunne han først genoptage sin tjeneste næste aften, når iltoget klokken halv syv skulle gå. Så havde han fået lyst til at kysse hende; og nu ville han blive dér om natten og først vende tilbage fra Barentin med toget kl. halv otte om morgenen. Og han holdt hendes stakkels,

visne hænder mellem sine, og fortalte hende, hvor bange hendes sidste brev havde gjort ham.

"Å ja, min dreng, det går ikke længere, det går slet ikke længere. Hvor det var kønt af dig at huske på, at jeg længtes efter at se dig. Men jeg ved, hvor bundet din stilling er, jeg turde ikke bede dig om at komme. Nå, nu er du her jo, og jeg er så glad, så glad over det."

Hun afbrød sig selv for ængsteligt at kaste et blik ud ad vinduet. Ved det sidste dagslys kunne man på den anden side af vejen se hendes mand Misard i sit vogterhus, en af disse træhytter, der står langs jernbanelinjen ved hver femte eller sjette kilometer og er sat i telegrafisk forbindelse med hinanden til betryggelse af togenes regelmæssige gang. Mens hans kone og senere Flore havde påtaget sig opsynet med landevejsbommen, var Misard blevet ansat som banevogter.

Som om han havde kunnet høre hende, dæmpede hun stemmen, idet hun gysende fo'r sammen.

"Jeg tror, han en skønne dag giver mig gift."

Jacques fo'r brat op fra sin plads ved denne meddelelse, og hans øjne, der nu også vendte sig imod vinduet, formørkedes på ny af denne besynderlige forvirring, denne svage, rødlige tåge, der slukkede deres sorte, diamantstrålende glans.

"Å tante Phasie," sagde han lavt, "hvor kan det falde dig ind! Han ser så svag og så skikkelig ud."

Et tog, der gik til Havre, var lige passeret, og Misard var gået ud af sit vogterhus for at lukke vejen bag det. Mens han løftede sin stang i vejret for at forandre signalet til rødt, betragtede Jacques ham. Det var en lille, sygeligt udseende mand med sparsomt afbleget hår og skæg, med et rynket

fattigmandsansigt. I sit væsen var han tavs, han passede sig selv, var ikke hidsig og viste over for sine foresatte en krybende høflighed. Nu havde han igen begivet sig ind i træhytten for i sin journal at indskrive klokkeslættet, da toget passerede, og for at trykke på de to elektriske knapper, af hvilke den ene gjorde banevejen fri til vogterposten før hans, og den anden forkyndte togets ankomst til den efterfølgende.

"Å, du kender ham ikke," tog tante Phasie atter til orde. "Jeg siger dig, at han ganske sikkert giver mig en eller anden gift. Jeg, som var så stærk, jeg, som kunne bukke begge ender sammen på ham – og så er det ham, denne spirrevip af et mandfolk, der gør det af med mig."

Hun lod sig henrive af sit dumpe og frygtsomme nag og fortalte alt, hvad der lå hende på hjerte, henrykt over endelig at have fundet én, der ville høre på hende.

Hvor kunne det også falde hende ind at gifte sig igen – og det med sådan en stymper, der intet ejede, og som var så havesyg? – Hun var dog fem år ældre end han og havde to døtre, én på seks år og én på otte. Nu var det snart ti år siden, hun havde gjort den dumhed, og der var ikke gået en time, uden at hun angrede det: en elendig tilværelse, landsforvist til dette iskolde nord, hvor hun frøs, og hvor her var dræbende kedsommeligt! Aldrig nogen at tale med, ikke så meget som en nabokone! Han var en gammel jernbanearbejder, der nu tjente 1200 francs som banevogter; hun havde til en begyndelse fået 50 francs for at passe bommen, som nu Flore havde overtaget; sådan havde de det nu, og sådan var de udsigter, de havde: ikke håb om noget andet, bare visheden om at de skulle leve og dø i dette hul, tusinde mile fra andre mennesker. Hvad hun ikke talte noget

om, var de kilder til trøst, hun endnu havde, før hun blev syg, når hendes mand var på arbejde, og hun var alene om at passe overkørslen sammen med sine døtre. For den gang havde hun fra Rouen til Havre, langs hele jernbanelinjen et sådant ry som vakker kone, at baneinspektørerne i forbigående aflagde hende besøg; man kappedes om hendes gunst, og det gjaldt at være på sin post, for også andre funktionærer lagde for hendes skyld deres vej om ad denne kant. Manden generede ikke, han var tjenstvillig over for alverden, han smuttede gennem døre og kom og forsvandt igen uden at se noget. Men disse adspredelser var nu hørt op; uger og måneder igennem sad hun her i denne stol, ensom, og følte sit legemes kraft stykkevis dø hen, time for time.

"Jeg siger dig," gentog hun til slut, "at det er ham, der stræber mig efter livet. Og han får nok bugt med mig, så lille han er."

En stærk ringning fik hende til at se ud med det samme urolige blik som før. Det var vogteren før Misard, der meldte ham, at der kom et tog, som gik til Paris; og nålen i banevogterhusets apparat, der var opstillet foran vinduet, bøjede sig i den angivne retning. Han standsede ringningen og gik ud for at avertere togets komme med to stød i signalhornet. I dette øjeblik kom Flore til for at lukke bommen; og da hun havde gjort det, stillede hun sig op med signalflaget løftet lige i vejret. Man hørte toget – det var et iltog – nærme sig, skjult bag en krumning af vejen, med voksende bulder. Det fo'r forbi som et lyn, så at alle omgivelser rystede, og truede med at føre det lave hus med sig i et voldsomt vindstød. Flore vendte igen tilbage til sine grøntsager, mens Misard efter at have lukket for banevejen opad bag toget, gik hen og lukkede op for vejen

nedad og fjernede det røde signal; for en ny ringning og en svingning af den anden nål underrettede ham om, at det fem minutter før passerede tog nu var kommet forbi den næste post. Han gik ind i hytten, telegraferede til begge poster, skrev klokkeslættet ind og ventede så. Således var hans gerning, altid ens – tolv timer igennem; og på sin post levede han, dér spiste han uden at læse blot tre linjer af en avis, uden at synes at have en eneste tanke i sin lave pande. Jacques, der i gamle dage plejede at drille sin gudmoder med de erobringer, hun gjorde blandt baneinspektørerne, kunne ikke lade være med at smile, mens han sagde:

"Det kan jo godt være, at han er skinsyg."

Men Phasie trak medlidende på skuldrene, skønt hun heller ikke kunne bare sig for at le.

"Å – min dreng, hvor kan du sige det? Han skinsyg! Det har såmænd altid været ham det samme, hvad jeg foretog mig, når det blot ikke kostede ham penge."

Hun fik atter et anfald af sin kuldegysen, mens hun vedblev:

"Nej, nej, det brød han sig rigtignok ikke om. Han ser kun på penge. Det, der har gjort os uens, ser du, det er, at jeg ikke ville give ham de tusinde francs, jeg i fjor arvede efter fa'er. Så gik det, som han truede mig; det ville bringe mig ulykke og ganske rigtigt, jeg blev syg. Og siden den tid, netop den tid, har jeg ikke været rask."

Den unge mand forstod sammenhængen, og da han havde hørt noget om fikse ideer hos syge kvinder, gjorde han endnu et forsøg på at tale hende til rette. Men hun rystede hårdnakket på hovedet; hun havde nu en gang sin overbevisning. Til sidst sagde han da:

"Nu vel! Intet er jo mere simpelt. Hvis du ønsker, at dette her skal høre op, så giv ham dine 1000 francs."

Med en usædvanlig kraft rejste hun sig over ende. Og som genvakt til livet udbrød hun heftigt:

"Mine tusinde francs! Aldrig! Hellere vil jeg dø. Å, de er gemt, godt gemt, kan du tro. Han kan vende op og ned på hele huset, men han finder dem ikke alligevel. Og han har vendt op og ned på huset, den skurk! Jeg har hørt ham hamre løs på alle væggene ved nattetid. Søg, ja, søg bare! Blot den fornøjelse at se ham få en lang næse giver mig kraft til at holde ud. Vi får se, hvem der først giver tabt, han eller jeg. Jeg er på min post! Jeg spiser ikke mere noget, som han har rørt ved. Og selv om jeg døde – hvad så? Han skulle dog ikke få mine 1000 francs. Så skulle hellere jorden beholde dem."

Hun faldt udmattet tilbage i stolen, og et signalstød fik hende til at ryste. Det var Misard, der stod i døren til sit skur og anmeldte et tog til Havre. Med al sin stivsindede vægren sig ved at give ham arven, havde hun en hemmelig frygt, der stadig tog til, for ham, – som en kæmpes frygt for det insekt, der bider ham. Og det bebudede tog, passagertoget, der kvart i et gik fra Paris, kom langt borte med en dump brusen. Man hørte det dukke frem af tunnellen og pruste mere højlydt ud over landskabet. Så fo'r det forbi, med en torden fra de mange hjul og de svære waggoner, med en orkans uimodståelige styrke.

Jacques så gennem vinduet de små, firkantede ruder fare forbi, med glimt af de rejsendes profiler. Han ville adsprede Phasies mørke tanker og begyndte at spøge:

"Og du beklager dig over, at du aldrig ser en kat i denne afkrog, gudmoder! Dér er da folk nok."

Hun blev forbavset og forstod ham ikke straks.

"Folk – hvor? – Å, du mener de folk, der kører forbi. Ja, dem har jeg megen fornøjelse af. Dem kender man jo ikke, dem kan man ikke tale med."

Han blev ved at le.

"Mig kender du da godt, og mig ser du da tit køre forbi."

"Ja, det er sandt. Dig kender jeg. Og jeg ved, når dit tog kommer forbi, og kigger efter dig på dit lokomotiv. Men du kører jo bare forbi, forbi! I går vinkede du med hånden. Men jeg kan ikke svare dig. Nej, det er ingen manér at se folk på."

Forestillingen om dette mylder af mennesker, som togene i begge retninger dagligt førte forbi hende, midt i hendes ensomheds store stilhed, gjorde hende imidlertid tankefuld; hun så drømmende ud over vejen, hvor natten faldt på. Når hun var rask, var det hende, der stillede sig foran bommen, med fanen i hånden, og så tænkte hun aldrig på den slags ting som nu. Men forvirrede drømme, som hun ikke udformede klart, fyldte hendes hoved, som hun dagevis sad i denne stol og ikke havde andet at tænke på end kampen med hendes mand. Det forekom hende et underligt spil af skæbnen, at hun skulle leve ensom i denne ørken uden en sjæl at betro sig til, mens der uafbrudt dag og nat passerede så mange mennesker forbi, mænd og kvinder, i togenes stormfart, der rystede huset. Det var hele verden, der således drog forbi, ikke blot franskmænd, også udenlandske folk, mennesker, der kom fra de fjerneste egne; nu om stunder kunne jo ingen holde sig hjemme, og nu var jo, efter hvad man sagde, snart den tid nær, da alle folkeslag kun ville danne en eneste nation. Ja, det var det rigtige fremskridt: når alle mennesker var brødre, og når alle kørte

sammen afsted ad Slaraffenlandet til. Hun søgte at tælle dem, idet hun beregnede et gennemsnitstal, så mange for hver waggon; men der var alt for mange, hun blev aldrig færdig. Ofte troede hun at genkende ansigter: en herre med blond skæg, uden tvivl en englænder, der hver uge rejste til Paris! en lille, mørk dame, der regelmæssigt kørte forbi hver onsdag og lørdag. Men de forsvandt med lynets hast, hun var ikke sikker på at have set dem, ansigterne druknede i hinanden, sammenblandedes og forsvandt i ét, som om de alle lignede hinanden. Strømmen randt forbi uden at efterlade noget spor. Og det, som gjorde hende ondt, var følelsen af, at hele denne fremad hastende skare, der førte så meget velvære, så megen rigdom forbi hendes øjne, ikke anede noget om, at hun sad der i dødsfare. De var så uvidende om det, at selv om hendes mand en aften tog livet af hende, ville togene vedblive at krydses nær ved hendes lig uden fjerneste anelse om forbrydelsen, der var begået inde i det ensomme hus.

Phasie var blevet siddende med blikket vendt imod vinduet, og hun sammenfattede alt det, hun følte for vagt til fuldt ud at kunne udtrykke det:

"Ja, det er en flink opfindelse, det må man indrømme. Man kommer hurtigt afsted, man er klogere end før. Men de vilde dyr bliver ved at være vilde dyr, og selv om man opfinder endnu bedre maskiner, vil dog altid de vilde dyr stikke under."

Atter nikkede Jacques bekræftende. Han havde det sidste minut haft travlt med at se på Flore, der lukkede bommen op for et køretøj fra stenbruddet med to uhyre stenblokke. Landevejen tjente udelukkende til passage fra og til stenbruddene i Bécourt; om natten var derfor bommen lukket

med hængelås, og det var grumme sjældent, at den unge pige blev tvunget til at stå op af sengen på den tid. Ved at se hende snakke fortroligt med kusken, en lille, mørk fyr, udbrød Jacques:

"Hvad for noget! Er Cabuche syg, siden hans fætter Louis kører hestene? Stakkels Cabuche – ser du ham tit, gudmoder?"

Hun løftede hænderne uden at svare og udstødte et dybt suk. Det var et helt drama, der var hændet sidste efterår, og som ikke var værd at rippe op i: hendes yngste datter, Louisette, der var ansat som kammerjomfru hos madame Bonnehon i Doinville, var en aften løbet derfra, fortvivlet og sønderknust, for at tage sin tilflugt til sin gode ven Cabuche, der boede i et hus midt inde i skoven; og dér var hun død. Der havde været rygter i omløb, som beskyldte præsident Grandmorin for voldtægt, men man vovede ikke at gentage dem højt. Og selve moderen, der dog vidste, hvorledes sagerne forholdt sig, yndede ikke at komme ind på dette emne. Dog svarede hun omsider:

"Nej, han kommer ikke mere herind, han er blevet en sand ulv ... Den stakkels Louisette, der var så lille og skær og fin! Hun holdt meget af mig, hun ville have plejet mig på mine gamle dage. Flore derimod – å Gud! Jeg beklager mig ikke over hende, men hun er vist ikke rigtig i hovedet; hun vil aldrig andet, end hvad hun selv vil. Sommetider er hun ikke til at finde hele timer igennem. Og så er hun så stolt og så heftig. Å, det er sørgeligt, meget sørgeligt."

Mens Jacques hørte efter, vedblev han med blikket at følge lastvognen, der nu var i færd med at køre over jernbanelinjen.

Men hjulene greb fat i skinnerne, og kusken måtte knalde med pisken, mens selv Flore skreg op og hidsede hestene frem.

"For pokker," udbrød den unge mand. "Det manglede bare, at der kom et tog. Det ville blive maset."

"Å, der er ingen fare," svarede tante Phasie "Flore er mange gange en tosset tøs, men sit arbejde ved hun besked med, og hun har et øje på hver finger. Herren være lovet, de sidste fem år er der ikke sket nogen ulykke her. En gang i gamle dage var der en mand, som blev kørt over. Vi har kun haft et uheld med en ko, der var lige ved at bringe toget ud af skinnerne. Det stakkels dyr! Man fandt kroppen her og hovedet der henne i nærheden af tunnellen. Men når Flore passer på, kan vi sove trygt."

Lastvognen var kommet over vejen, man hørte de tunge stød af dens hjul fjerne sig. Så vendte hun tilbage til sin stadige tanke: hvorledes hun selv og andre var ved helbred.

"Og du – har du det nu rigtig godt igen? Du husker nok, hvor du var syg, da du boede hjemme hos mig, og at doktoren ikke kunne gøre noget ved det?"

Han fik igen sit urolige udtryk i blikket.

"Jeg har det meget godt, gudmoder."

"Er det også sandt? Det er helt gået over med denne stikken i baghovedet og de pludselige feberanfald og med den melankoli, der kunne jage dig i skjul i et eller andet hul som et vildt dyr?"

Mens hun talte, blev han endnu mere forvirret; han var så ilde tilpas, at han til sidst brød kort af:

"Jeg siger dig endnu en gang, at jeg har det rigtig godt. Jeg fejler ingen ting, slet ingen ting."

"Så meget desto bedre, min dreng. Jeg blev jo heller ikke rask, selv om du var syg. Og et godt helbred hører desuden din alder

til. Å, et godt helbred, det er dog bedre end alt andet. – Nå, lige meget, det var pænt af dig at komme og se til mig, skønt du kunne have taget hen og moret dig et andet sted. Ikke sandt – nu spiser du sammen med os, og i nat ligger du deroppe på loftet ved siden af Flores kammer?"

Endnu en gang blev hun afbrudt af et signal. Mørket var faldet på, og da de så ud ad vinduet, kunne de kun dunkelt skimte Misard i samtale med en anden mand. Klokken var seks, og han var ved at overgive posten til sin afløser, nattevagten. Nu skulle han endelig have fri, efter de tolv timers ophold i dette skur, der ikke havde andre møbler end et lille bord under hylden, apparaterne stod på, en taburet og en kakkelovn, der hedede så stærkt, at han næsten hele tiden måtte have døren åben.

"Nu kommer han hjem," sagde tante Phasie sagte. Hun var igen blevet grebet af sin frygt. Det signalerede tog nærmede sig, langt og tungt, med stærkere og stærkere bulder. Og den unge mand måtte bøje sig ned for at blive hørt af den syge; han var rørt over den vånde, han så hende i, og ville gerne trøste hende.

"Hør, gudmoder, hvis han virkelig har ondt i –sinde, ville det dog måske holde ham i tømme, om han vidste, at jeg tog mig af sagen. Du skulle betro mig de 1000 francs."

Hun fo'r endnu en gang op:

"Mine tusinde francs. Nej, du får dem lige så lidt som han. Jeg siger dig, at jeg hellere vil dø."

I dette øjeblik passerede toget i susende fart, som om det havde i sinde at feje alt til side på sin vej. Huset rystede som for et voldsomt vindstød. Dette tog, der gik til Havre, var

propfuldt, for dagen efter – om søndagen – var der fest dernede: et skib skulle løbe af stablen.

Så hurtigt det kørte, fangede man igennem de oplyste ruder et glimt at de tætbesatte kupeer, hvor hoved ved hoved sad på række, tæt klemt sammen med hver sin profil. De fulgte efter hinanden, skiftede og forsvandt. Hvilken mængde mennesker! En stadig strømmen, en endeløs strøm, der randt afsted under waggonernes buldren, under piben fra lokomotiverne, under klemten fra de elektriske klokkespil! Det lignede en uhyre kæmpe, der lå strakt hen ad jorden, med hovedet i Paris, og med lemmerne strakt fra sig, arme og ben, til Havre og de andre stationsbyer. Og det gik, det gik uafbrudt, mekanisk, regelmæssigt, og det ville gå således ud imod fremtiden med matematisk nøjagtighed, i vilkårlig ringeagt for, hvad der blev af mennesket, der til begge sider af jernbanelinjen levede sit skjulte, stille liv med sin evige lidelse og sin evige forbrydelse. –

Flore kom først ind. Hun tændte lampen, en lille petroleumslampe uden skærm, og dækkede bordet. De vekslede intet ord; det var næppe, at hun kastede et blik til Jacques, der stod ved vinduet og vendte ryggen til. I kakkelovnen blev der varmet en kålsuppe. Den satte hun frem, da også Misard indfandt sig. Han røbede ingen overraskelse ved synet af den unge mand. Måske havde han set ham komme; i alle tilfælde var han slet ikke nysgerrig og kom ikke med spørgsmål. Han trykkede blot hans hånd og sagde et par ord; ellers intet. Jacques matte af sig selv gentage beretningen om den knækkede skyder, og om at han havde fået lyst til at se til sin gudmoder og blive der om natten. Misard nøjedes med i tavshed at nikke, som om han fandt det ganske i sin orden, og

de satte sig til bords og spiste i ro og mag, uden at tale sammen i begyndelsen. Phasie, der fra morgenstunden stadig havde haft øje med gryden, hvori kålsuppen kogte, spiste en tallerken af den. Men da hendes mand rejste sig for at hente hendes jernvand til hende – en karaffel med vand, der var kommet søm i – rørte hun ikke ved det; det var Flore, der ellers gav hende det, men denne dag havde hun glemt det. Misard, der sad beskeden og gjorde sig så lille som mulig, mens han nu og da hostede tørt, lod ikke til at bemærke de ængstelige blikke, hun fulgte hans mindste bevægelser med. Da hun bad om salt – det fandtes ikke på bordet – sagde han, at hun kom til at fortryde, at hun brugte så meget af det, det var det, der gjorde hende syg; og så rejste han sig op og hentede en skefuld, som hun uden mistro tog imod; hun plejede at sige, at saltet rensede alt. Så snakkede de om det milde vejr, det havde været de sidste dage, og om et tog, der var kørt ud af skinnerne ved Maromme. Jacques troede til sidst, at hans gudmoder så drømmesyner ved højlys dag; for han kunne for sin del ikke opdage noget mistænkeligt hos denne skikkelige mandsling med de udtryksløse øjne.

Over en time blev de siddende ved bordet. To gange forsvandt Flore en kort stund, når der lød et signal. Toget passerede og fik glassene på bordet til at klirre. Men ingen af dem, der spiste, gav agt på det.

Der lød på ny et signal, og denne gang kom Flore, der havde taget af bordet, ikke tilbage. Hun lod sin moder og de to mænd blive siddende til bords ved en flaske frugtvin. De tre blev siddende der en halv times tid endnu. Så tog Misard, der en stund havde fæstet sit søgende blik på et hjørne af værelset, sin

kasket og gik udenfor med et kort godnat. Han fiskede i de små bække i nærheden, hvor der var udmærkede ål, og gik aldrig i seng uden først at have været henne at se til sine snører.

Så snart han var borte, så Phasie stift på sin nevø.

"Nå – hvad siger du så? Så du, hvor han spejdede hen mod det hjørne der? Det faldt ham sagtens ind, at jeg kunne have skjult min skat bag smørkrukken. Å, jeg kender ham. Jeg er sikker på, at i nat skal han hen og flytte krukken for at se efter."

Men hun kom til at svede og rystede på alle lemmer.

"Se, nu er det galt fat igen. Han har vist givet mig gift. Jeg har sådan en bitter smag i munden, som om jeg havde slugt gamle kobberskillinger! Og dog skal Gud vide, at jeg ikke har taget noget af hans hånd! Man må snart passe på det vand, man drikker. I aften kan jeg ikke længere, det er bedre, jeg går i seng. Godnat da, min dreng. Jeg kommer vel ikke så tidligt op som du, når du skal med toget klokken halv otte. Men du kommer jo nok tilbage – ikke sandt? Lad os blot håbe, at jeg lever til den tid."

Han måtte hjælpe hende ind i hendes kammer, hvor hun gik i seng og udmattet faldt i søvn. Han blev alene tilbage og betænkte sig et øjeblik, om ikke også han skulle gå op og lægge sig til ro i høet, der ventede ham på loftet. Men klokken var kun ti minutter i otte, det hastede ikke med at komme til ro. Også han gik da udenfor; han lod den lille petroleumslampe stå og brænde i det tomme og sovende hus, der fra tid til anden rystedes af et forbifarende togs buldrende torden.

Ude i det fri forbavsedes Jacques over det milde vejr. Det trak øjensynligt op til regn igen. En bleg sky havde bredt sig over himlen, og fuldmånen, som skjultes bag den, oplyste hele

hvælvingen med et rødligt genskin. Man så tydeligt hele egnen, hvis marker og høje og træer tegnede sig sort og skarpt imod dette ensformige, dødningeagtige lys. Han gik igennem den lille køkkenhave. Så tænkte han på at gå ned ad Doinville til, i den retning var vejen ikke så ufremkommelig. Men synet af det ensomme hus, der lå på skrå på den anden side af jernbanelinjen, tiltrak sig hans opmærksomhed, og han gik over vejen, idet han gik igennem lågen, for bommen var allerede lukket for natten. Han kendte godt dette hus, han så det på hver af sine rejser, fra sit rystende og fnysende lokomotiv. Det forekom ham nøje bekendt, uden at han vidste hvorfor, det spillede en slags rolle i hans eksistens. Hver gang følte han først en vis frygt for ikke at finde det igen på samme plet, og bagefter et underligt ubehag, når han fik vished for, at det var der endnu. Han havde aldrig set dets døre og vinduer åbne. Alt, hvad man havde fortalt ham om det, var, at det tilhørte præsident Grandmorin; og denne aften blev han grebet af en uimodståelig lyst til at gå omkring det for at få noget mere at vide.

I lang tid blev Jacques stående på vejen, ud for gitteret. Han veg tilbage og tog så atter mod til sig, uden selv at kunne forklare sig sin sære sindstilstand. Jernvejen, der gennemskar haven, havde for øvrigt kun efterladt en smal stribe af den foran perronen, den var omgivet af murværk; men bagved strakte sig et ret anseligt terræn, der kun var indesluttet af et levende hegn. Huset så trist ud i sit forfald under det matrøde lys i denne tågede nat; og han skulle til at gå bort fra det igen, med et kuldegys igennem kroppen, da han opdagede en åbning i hækken. Han gik igennem det med en fornemmelse af, at det

ville være fejt, hvis han ikke gjorde det. Hans hjerte bankede. Men øjeblikket efter standsede han i sin gang langs et hensmuldrende drivhus ved synet af en skygge, der sad sammenbøjet ved dets dør.

"Hvorledes? Er det dig?" udbrød han forbavset, da han genkendte Flore. "Hvad tager du dig for her?"

Også hun var blevet overrasket i det første øjeblik. Så sagde hun roligt:

"Det ser du vel. Jeg stjæler reb. De har ladet en dynge reb ligge her, som rådner uden at komme nogen til nytte. Så tager jeg nogle af dem, jeg har altid brug for dem."

Hun sad ganske rigtigt på jorden med en stor saks i hånden, redte tovværket fra hinanden og klippede genstridige knuder over.

"Kommer ejeren her da ikke mere?" spurgte den unge mand.

Hun gav sig til at le.

"Nej, siden den historie med Louisette, er der såmænd ingen fare for, at præsidenten kommer til Croix-de-Maufras. Jeg kan roligt stjæle hans reb."

Han tav et øjeblik og så forlegen ud ved tanken om den sørgelige tildragelse, hun mindede om.

"Tror du da, hvad Louisette fortalte? Tror du, at han ville voldtage hende, og at hun kom til skade under sine anstrengelser for at rive sig løs?"

Hun lo ikke længere, men sagde heftigt:

"Louisette har aldrig løjet, og Cabuche ikke heller … Cabuche er min ven."

"Måske din kæreste for tiden?"

"Han – nej, så måtte jeg være meget forlegen – nej, han er min ven; jeg har ingen kæreste, jeg vil ikke have nogen."

Hun knejsede med hovedet, det tætte, blonde hår faldt hende langt ned over panden; og fra hele hendes faste eg smidige skikkelse talte der en vild og viljefast energi. Der var allerede i færd med at danne sig en sagnkreds om hende der på egnen. Man fortalte historier om den kraft, hun havde lagt for dagen: en gang havde hun med et eneste tag kastet en vogn bort fra skinnerne et øjeblik, før toget passerede. Og en waggon, der ganske alene rutsjede ned at skrænten ved Barentin, var blevet stoppet af hende som et vildt dyr, der løber mod et iltog. Disse beviser på legemsstyrke forbavsede folk og gjorde hende eftertragtet af mændene, så meget mere som de til en begyndelse troede, hun var let at få fat i, fordi hun altid strejfede omkring under åben himmel, når hun havde fri, og fordi hun søgte afsides steder og søgte sit leje på bunden af jordhuller, hvor hun lå tavs og uden at røre sig og så lige op i luften. Men de første, der havde vovet forsøget, havde ikke lyst til at gøre det om igen. Hun holdt meget af at bade i timer igennem i en bæk der i nærheden, og drengene på hendes alder havde en gang fundet på at gå hen og se på hende; men hun havde grebet en af dem, uden en gang at gøre sig den ulejlighed at tage chemisen på, og havde pryglet ham sådan igennem, at der ikke tiere kom nogen og belurede hende. Endelig gik der rygter om hendes historie med en banevogter på sidebanen til Dieppe, på den anden side af tunnellen; han hed Ozil, var en tredive år gammel og forresten en meget brav fyr. En kort tid havde hun taget velvilligt mod hans kur, og så troede han en aften, at han kunne være nærgående, men hun havde været lige

ved at slå ham ihjel med en stok. Hun var lige så stridig som jomfruelig og brød sig ikke om mandfolk, hvad der til syvende og sidst overbeviste folk om, at hun var forstyrret i hovedet.

Jacques vedblev at spøge, da han hørte hende erklære, at hun ingen kæreste ville have.

"Så bliver det altså ikke til noget med dit ægteskab med Ozil? Jeg havde dog hørt fortælle, at du hver dag gik hen til ham gennem tunnellen."

Hun trak på skuldrene.

"Å pyt, mit ægteskab –! Men det morer mig at gå igennem tunnellen, at trave to og en halv kilometer i bælgmørke og vide, at man bliver kørt over af et tog, hvis man ikke er på sin post. Du skulle høre den støj, togene gør derinde! ... Men Ozil keder mig. Det er heller ikke ham, jeg vil have."

"Så er der altså en anden, du synes om."

"Å – jeg ved ikke. Nej, der er forresten ingen."

Hun var kommet til at le; en smule forlegen gav hun sig så til at tumle med en tovknude, hun ikke kunne få bugt med. Uden at se op, som ivrigt beskæftiget med sit arbejde, sagde hun så:

"Og du – har du heller ingen kæreste?"

Nu var det Jacques, der blev alvorlig. Hans blik vendte sig bort og flakkede fjernt ud i natten, han svarede kort:

"Nej."

"Jeg tænkte det nok," vedblev hun, "folk har også fortalt mig, at du afskyede kvinder. Desuden er det jo ikke fra i går, jeg har kendt dig; og det kunne såmænd aldrig falde dig ind at sige et elskværdigt ord til os. Hvor kan det være?"

Han tav stadig, og hun besluttede sig til at slippe knuden og se på ham.

"Holder du da kun af dit lokomotiv? Du ved, man gør sig lystig over det. Folk siger, at du altid har så travlt med at pudse det, for at det rigtig skal skinne, som om du kun havde kærtegn tilovers for det. Det kan jeg sige til dig, fordi jeg er din veninde."

Nu så også han på hende ved det svage lys fra den tågede himmel. Og han kom i tanker om, hvorledes hun som lille pige – hidsig og voldsom, ligesom nu – plejede at fare ham om halsen, så snart han kom, forelsket i ham med et naturbarns kærlighed. Siden havde han ofte tabt hende af syne, men hver gang han kom og så, hvor hun var vokset, modtog hun ham med den samme omfavnelse, og mere og mere følte han sig forlegen overfor det lidenskabelige, fyrige udtryk i hendes store, lyse øjne. Nu var hun voksen kvinde, så godt ud, vakte begær; og hun havde uden tvivl i lang tid, fra sin tidligste ungdom, været forelsket i ham. Hans hjerte begyndte at banke, han fik pludselig fornemmelsen af, at det var ham, hun ventede på. Hans hjerne forvirredes af uroen i hans blod; først tænkte han på at løbe sin vej i den angst, der greb ham. Den sanselige attrå havde altid gjort ham gal, han så rødt for øjnene, når den kom op.

"Hvorfor står du op?" tog hun atter til orde. "Sæt dig ned."

På ny vaklede han. Så kendte han pludselig en træthed i benene og lod sig falde ned på rebdyngen ved siden af hende, han gav efter for trangen til endnu en gang at friste sin lykke i kærlighed. Han talte ikke længere, han var tør i halsen.

Nu var det hende – den før så stolte og tavse –, der snakkede muntert løs, så at hun var ved at tabe vejret, idet hun berusede sig selv i sine ord.

"Ser du, mo'ers fejl, det er, at hun har giftet sig med Misard. Det vil hun komme til at fortryde. Jeg bryder mig pokker om det. Man har nok at gøre med at passe sine egne sager – ikke sandt? Desuden jager mo'er mig altid i seng, når jeg vil gå imellem dem –, så hun kan selv se at klare sig. Jeg lever for mig selv. Jeg tænker på fremtiden. Å, du skulle bare vide – jeg så dig køre forbi i morges på dit lokomotiv. Jeg sad derhenne i tjørnekrattet, men du ser aldrig noget. Og jeg skal sige dig, hvad jeg tænker på, men ikke nu – senere hen, når vi er rigtig gode venner."

Hun havde ladet saksen falde til jorden, og han havde grebet begge hendes hænder, stadig uden at sige et ord. Hun lod ham villigt beholde dem. Men da han førte dem til sine brændende læber, oprørtes dog jomfruen i hende. Hendes stridige natur vågnede igen og satte sig til modværge mod denne første tilnærmelse fra en mands side.

"Nej, nej, slip mig, jeg vil ikke. Sid roligt, og lad os tale sammen. I mandfolk tænker heller ikke på andet end *det*. Å, hvis jeg gentog, hvad Louisette fortalte mig den dag, hun døde, hos Cabuche – Forresten vidste jeg nok i forvejen, hvad jeg skulle tro om præsidenten, jeg havde udspejdet, hvad han foretog sig, når han kom herned med unge piger. Der var én iblandt dem, som ingen ville tro det om, og som han bagefter har fået gift ..."

Han hørte ikke efter, opfattede ikke, hvad hun sagde. Han havde sluttet hende i et brutalt favntag og klæbede sin mund imod hendes. Hun udstødte et svagt skrig, eller rettere en dyb og vemodig klagelyd, som al hendes længe skjulte ømhed gav sig luft i. Men hun gjorde stadig modstand, rent instinktivt ville

hun ikke give sig hen. Hun ønskede det, og samtidig vægrede hun sig ved det; hun ville erobres.

Under kampen blev hendes kjoleliv revet op, og hendes bryster kom til syne, faste og svulmende, hvide som mælk i den usikre belysning.

Men åndeløs holdt han inde og så på hende i stedet for at tage hende. Et pludseligt vanvid greb ham, en dyrisk rasen; han så sig omkring og søgte et våben, en sten, ligegyldigt hvad, blot noget, han kunne dræbe hende med. Hans blik faldt på saksen, der lå og lyste midt imellem rebene, og med et sæt greb han den, og han ville have stødt den i denne barm, midt imellem de to hvide bryster med de små rosenrøde knopper. Men på en gang faldt der kulde over ham, han kom atter til sig selv; og han kastede saksen fra sig og styrtede rædselsslagen bort, mens hun lå stille hen med lukkede øjne.

Jacques flygtede ud i den triste nat. I ilende løb nåede han ad en sti op på toppen af en bakke og kom så igen ned i en snæver dal. Under hans fødder rullede flintestenene og gjorde ham bange; han styrtede sig til venstre gennem tjørnekrattet og beskrev så en bue, der atter førte ham til højre over på en stor slette. Med ét gled han nedad og stødte mod hækken, der indhegnede jernvejen. Der kom et tog, larmende og lysende, og han opfattede i sin angst ikke straks, hvad det var. Jo – det var sandt, alle disse folk passerede forbi, mens han pintes der i dødsangst! Han kom på benene og kravlede opad igen, så kom han atter nedad. Bestandig stødte han nu på jernbanelinjen, på bunden af afgrundsdybe hulveje, og oppe på dæmninger, der lukkede horisonten med kæmpebarrikader. Dette øde ujævne terræn var som en labyrint uden udgang, som hans afsind

flakkede om i, i de øde egnes sørgmodige stilhed. Lange minutter igennem var han kravlet op og ned ad skråninger, da han foran sig opdagede noget rundt, der åbnede sig. Det var tunnellens mørke gab. Et tog gled hylende og pibende ind i den, forsvandt, som opslugt af jorden og efterlod kun et langt stød, der fik jordbunden til at skælve.

Så segnede Jacques udmattet om ved siden af vejen og brast i fortvivlet gråd, nedslængt på maven med ansigtet boret dybt ned i græsset. Å Gud, denne forfærdelige sygdom, han troede sig helbredet for, var da vendt tilbage! Han havde jo villet myrde denne kvinde! Myrde en kvinde, myrde en kvinde – den tanke havde stadig svævet ham for øje fra hans tidligste ungdom, og den havde fået styrke sammen med hans voksende kønslige attrå. Som andre, når deres mandbarhed vågner, drømmer om at besidde en kvinde, havde han bidt sig fast i den vanvittige lyst at dræbe én. For han kunne ikke lyve for sig selv, han havde virkelig grebet saksen med den hensigt at bore den ind i hendes kød, så snart han havde set dette kød, denne varme, hvide hals. Og det var ikke, fordi hun stred imod, nej! Det var for fornøjelsens skyld, fordi han havde lyst til det, så brændende en lyst, at han i løb ville være vendt tilbage til stedet for at skære halsen over på hende, hvis han ikke voldsomt havde klamret sig fast i græsset. Og det var hende, denne Flore, som han havde set vokse op, dette viltre barn, der elskede ham så højt, det havde han jo mærket for et øjeblik siden. Han vred sine fingre ned i jorden, gråden sammensnørede hans hals, han rallede af fortvivlelse.

Han forsøgte dog at blive rolig, han ville så gerne komme til klarhed over sig selv. Hvad abnormt var der da ved ham, når

han sammenlignede sig selv med andre? Allerede som ganske ung, hjemme i Plassans, havde han ofte stillet sig selv det spørgsmål. Ganske vist havde hans moder Gervaise været meget ung, da hun fødte ham til verden, kun femten et halvt år; men han var dog den anden i rækken: hun var knap fjorten år gammel, da hun nedkom med sit første barn, Claude. Og ingen af hans to brødre, hverken Claude eller den senere fødte Étienne, lod til at have nogen mén af, at de havde haft så ung en moder og til fader en fløs som denne smukke Lantier, hvis slethed voldte Gervaise så mange tårer. Måske bar også hver af hans brødre på deres svaghed, som de ikke ville tale om, især den ældste, der absolut ville være maler og havde så brændende en lyst til det, at man sagde, han var halvgal af bare geni. Familien var ikke synderlig stærk i det hele taget: mange af dem havde en eller anden skavank. Og sommetider mærkede han for sit vedkommende tydeligt denne nedarvede skavank; han var just ikke svag af helbred, det var kun frygten for de nervøse kriser og skammen over dem, der i tidligere dage havde gjort ham mager. Men hans temperament var således, at han pludselig kunne tabe sin åndelige ligevægt, det var, som om noget knækkede i ham og åbnede revner, gennem hvilke hans bevidsthed slap ud midt i en vag tåge, der forvrængede alle forhold for ham. Så tilhørte han ikke længere sig selv, så adlød han kun sine muskler, det vilde dyr i ham. Og dog drak han ikke, han smagte aldrig en snaps brændevin, fordi han vidste, at den mindste dråbe alkohol gjorde ham vild. Og den tanke måtte nødvendigvis gribe ham, at han bødede for fædrene og bedstefædrene, der havde drukket, de generationer af

drukkenbolte, hvis ødelagte ætling han var. Det var en langsom forgiftning, et vanvid, der viste ud til varulven i de tætte skove.

Jacques havde løftet sig op på albuen og så eftertænksom hen mod tunnellens sorte gab; og en ny hulken fo'r igennem ham, han faldt tilbage, slog sit hoved mod jorden og skreg af smerte. Denne pige, denne pige, som han havde villet dræbe! Den tanke vendte atter og atter tilbage i al sin bitre afskyelighed, som om saksen var trængt ind i hans eget legeme. Han beroligede ikke sig selv ved at ville ræsonnere det hele bort: han *havde* villet dræbe hende, og han ville dræbe hende endnu, hvis hun lå for ham der med oprevet kjole og blottet barm. Han huskede godt første gang, sygdommen havde ytret sig, da var han kun seksten år gammel; det var en aften, han legede med en gadetøs, datter af en slægtning til ham og to år yngre end han selv. Hun var faldet omkuld, han havde set hendes ben og havde som et vildt dyr styrtet sig over hende. Året efter, huskede han, havde han slebet en kniv i den hensigt at støde den i halsen på et andet pigebarn, en lille blond én, som han hver morgen så gå forbi hans dør. Hun havde en meget fed og rosenrød hals, og på den havde han allerede valgt sig pladsen, et brunt modermærke under øret. Siden var der andre og atter andre, en hel hærskare for hans mareridt, alle dem, som hans brutale, morderiske begær havde haft sigte på, kvinder, han havde strejfet på gaden, kvinder, der tilfældigt kom til at bo ved siden af ham, især én, en ung frue, der en gang havde siddet ved siden af ham i teatret og lét meget højt; han måtte flygte midt under akten for ikke at sprætte livet op på hende. Hvor kunne han dog nære det had imod dem? De havde jo ikke gjort ham noget, han kendte dem ikke. Hver gang kom det som et pludseligt anfald af blindt

raseri, en tørst, der stadig vendte tilbage, efter at hævne gammel uret, som han ikke længere huskede, hvorledes det hang sammen med. Stammede det da fra så fjerne tider, fra den ulykke, kvinderne havde voldet hans køn, fra den bitterhed, der havde samlet sig fra den ene generation af mænd til den anden over det første bedrageri, de var blevet gjort til genstand for i urtidens huler?

Han anede også under sine anfald en trang til kamp for at erobre og betvinge kvinden, en afskyelig lyst til at kaste hendes lig på sin ryg som et bytte, man for stedse fravrister de andre.

Hans hjerne kæmpede forgæves med disse vanskelige spørgsmål. Han opnåede ikke at kunne svare sig selv. Han mente, at han var alt for uvidende, og at hans hjerne, der var for sløv under denne angst hos et menneske, der tvinges til handlinger, hans vilje intet formår overfor, og som han ikke fatter motiverne til. –

På ny fo'r et tog forbi med sine blinkende lys og blev borte i en tordnende larm, der tabte sig og døde hen dybt inde i tunnellen. Og Jacques rejste sig, tvang sin gråd tilbage og tog en uskyldig mine på, som om denne navnløse, travle og ligegyldige skare havde kunnet høre og forstå ham. Hvor mange gange var det ikke sket under hans anfald, at han pludselig ved den mindste lyd var faret sammen som en forbryder ligesom nu! Han levede kun lykkelig, rolig, løsrevet fra verden, på sit lokomotiv. Når det førte ham afsted på sine rystende hjul i den stærkeste fart, når han havde hånden på styreredskabet og var fuldt optaget af at holde øje med vejen og at spejde efter signalerne, så tænkte han ikke mere, så indåndede han frit den rene luft, der altid bølgede imod ham som et stormvejr. Og det

var derfor, han holdt af sit lokomotiv som af en øm elskerinde, man kun venter sig lykke af.

Ved afgangen fra den tekniske skole havde han, skønt hans intelligens kunne have bragt ham videre, valgt sig denne bestilling som lokomotivfører, fordi den skaffede ham den ensomhed og den sløvhed, han nu levede i uden at nære ærgerrighed efter andet, efter at han på fire år var avanceret til fører af første klasse med en gage af 2800 francs, der med tilhørende sportler skaffede ham en indtægt på godt 4000 om året. Han så sine kammerater af anden og tredje klasse, dem som selskabet uddannede, næsten alle som én gå hen og gifte sig med arbejderdøtre, ubetydelige kvindemennesker, som man kun en gang imellem så, når et tog skulle gå, og de kom med den lille madkurv til deres mænd; nogle enkelte ærgerrige kammerater, især de, der kom fra en skole, ventede med at gifte sig til de blev depotchefer, i håb om at finde sig en pige af borgerstanden. Han selv flyede kvinder – hvad brød han sig om dem? Han ville aldrig gifte sig, han havde ingen anden fremtid end ensom at køre, køre frem og tilbage uden hvile.

Alle hans foresatte roste ham da også som en mageløs lokomotivfører, der ikke drak, ikke gik i byen, og kun blev drillet af sine kammerater for sin overdrevent gode opførsel, mens han på en måde gjorde dem bange, når han stum og bleg led af et af sine tilfælde. Hvor mange timer havde han ikke tilbragt i sit lille værelse i Rue Cardinet, hvorfra der var udsigt til depotet i Batignolles, som hans lokomotiv hørte til – alle sine fritimer forslog han dér som en munk i sin celle, beskæftiget med at betvinge sine oprørske lidenskaber ved at sove uafbrudt, henstrakt på maven.

Med en kraftanstrengelse forsøgte Jacques at rejse sig. Hvad skulle han dog dér, på åben mark, i denne klamme og tågede vinternat? Landskabet lå stadig begravet i mørke, kun himlen havde et svagt lysskær af den fine tåge, der stod som en uhyre kuppel af mat glas og oplystes af den skjulte måne med et blegt, gulladent genskin; den mørke horisont slumrede i ubevægelig død. Afsted da! Klokken måtte snart være ni, det var bedst at gå hjem og lægge sig til ro!

Men i sin slaphed og forvirring så han sig i tankerne atter hjemme hos Misards, i færd med at gå op ad trappen til loftet og strækkende sig i høet ved siden af Flores kammer, der kun havde en tynd skillevæg af planker. Hun ville være derinde, han ville kunne høre hendes åndedræt; han vidste ovenikøbet, at hun aldrig lukkede sin dør, han ville kunne gå ind til hende. Og atter greb en gysen ham ved forestillingen om dette afklædte pigebarn, som lå dér, varm af søvn med slapt henstrakte lemmer; og endnu en gang rystedes han af en hulken, der var så voldsom, at han atter segnede om på jorden.

Han havde villet dræbe hende, han ville dræbe hende! Han var lige ved at kvæles, han led dødsangst ved tanken om, at han øjeblikkelig ville gå ind og myrde hende i hendes seng, hvis han vendte hjem. Selv om han ingen våben havde, selv om han holdt begge hænder for sine øjne for at tvinge sig bort fra den tanke, følte han dog, at det utøjlede manddyr ville støde døren op og kvæle pigebarnet, instinktivt og af trang til at hævne gammel uret. Nej, nej, så hellere tilbringe hele natten med at flakke om under åben himmel end vende tilbage dertil. Han havde rejst sig med et sæt og gav sig igen til at flygte.

En halv times tid fo'r han på ny afsted gennem den mørke egn, som om rædslernes løsslupne kobbel gøende var ham i hælene. Med korte mellemrum måtte han springe over to vandløb, han blev våd ind til hofterne. Et krat, der spærrede ham vejen, gjorde ham rasende. Hans eneste tanke var at løbe fremad, lige fremad, for at flygte for sig selv, for at flygte for den anden, det vilde dyr, han mærkede inde i sig. Men han førte det selv med sig, det løb lige så hurtigt som han. I syv måneder havde han troet at have fået bugt med det, han var på ny begyndt at vænne sig til almindelige menneskers levesæt. Og nu måtte han begynde forfra igen, nu måtte han atter kæmpe med sig selv for ikke som et rovdyr at springe løs på den første den bedste kvinde, der løb ham på ærmet.

Den store stilhed og den uendelige ensomhed beroligede ham imidlertid lidt; han begyndte at forestille sig et liv, der var tavst og øde som denne forladte egn, hvor han til evighed ville kunne gå uden at møde nogen levende sjæl. Uden at vide af det måtte han være vendt tilbage til samme sted, for han kom igen til jernbanelinjen på den modsatte side efter at have beskrevet en vid halvcirkel over tjørnebevoksede skrænter hen over tunnellen. Han veg tilbage, harmfuld og vred over atter at komme mennesker nær. Han ville skyde en genvej bort bag en fløj, men fo'r vild og befandt sig igen foran jernvejens hæk, lige ved tunnellens munding, over for marken, hvor han kort i forvejen havde ligget og grædt. Så opgav han ævred og blev liggende stille; larmen af et tog fik ham til at spidse øren; først lød den svag dybt nede fra jorden, men for hvert sekund blev den stærkere. Det var iltoget til Havre, der var gået fra Paris

klokken halv syv og som passerede dette sted fem og tyve minutter over ni, et tog, han selv hver anden dag førte.

Jacques så det først lysne i tunnellens sorte gab, som når der tændes blus i en bagerovn. Så kom lokomotivet brusende, farende ud derfra, blændende hans blik med skæret fra lygten forpå, det store, røde øje, hvis brand flængede en ildstrime gennem landskabet. Men det varede kun så længe som et lyn, umiddelbart efter fulgte waggonerne; med de små firkantede ruder stærkt oplyste fo'r rækken af kupeer forbi, fulde af passagerer, i en sådan hast, at blikket ikke bevarede billedet af de ansigter, det et øjeblik kunne skimte. Og i dette fjerdedelssekund så Jacques tydeligt igennem en kupés oplyste rude en mandsskikkelse, der havde væltet en anden omkuld på sæderne og var i begreb med at støde ham en kniv i halsen, mens en mørk masse, måske en tredje person, måske en del sammendynget bagage, med hele sin vægt tyngede på den myrdedes krampagtigt sprællende ben. Toget var allerede forbi, det for svandt henimod Croix-de-Maufras, og i mørket kunne man ikke se andet af det end den røde trekant, de tre lygter på den bageste vogn.

Som naglet til stedet fulgte den unge mand med øjnene toget, hvis larmen var ved at tabe sig i egnens store, døde fred. Havde han set rigtigt? Og han vaklede endnu, han vovede ikke ubetinget at tro på at denne vision, der kom og svandt i et lyn, også var virkelighed. Ikke et eneste træk hos de to personer i dramaet havde han opfanget med sikkerhed. Den brunlige masse måtte være et rejsetæppe, der var gledet ned over den myrdedes legeme. Dog havde han først troet at skimte en fin og bleg profil under et tæt mylder af lokker. Men alt forvirredes og

forflygtigedes for ham som i en drøm. Et øjeblik kunne han møjsommeligt genkalde sig billedet af denne profil; så forsvandt det fuldstændig. Det var uden tvivl kun en indbildning. Og alt dette forfærdede ham således, forekom ham så besynderligt, at han til sidst var nær ved at anse det hele for en hallucination, der var opstået i ham under den forfærdelige krise, han havde gennemgået.

Næsten en time endnu drev Jacques omkring med hovedet tungt af forvirrede tanker. Han var faldet sammen, en slappelse var indtrådt, en stærk kuldefornemmelse havde borttaget resten af hans feber. Uden at have bestemt sig til det, vendte han til sidst tilbage til Croix-de-Maufras. Da han stod uden for banevogterhuset, sagde han til sig selv, at han ikke ville gå ind, han kunne jo sove i det lille skur, der stødte op til den ene gavl. Men under døren trængte der sig en lysstribe ud og uvilkårligt lukkede han op. Et uventet syn fik ham til at stå stille i indgangen.

Henne i krogen havde Misard flyttet smørkrukken, han lå ned på alle fire med en tændt lygte stående ved siden af sig, og undersøgte muren, idet han sagte bankede på den; han ledte. Støjen ved døren forstyrrede ham, han rejste sig op. For resten blev han slet ikke forvirret, han sagde ganske roligt med en naturlig mine:

"Det var tændstikkerne, der var faldet ned."

Og da han igen havde stillet smørkrukken på dens plads, tilføjede han:

"Jeg kom for at hente min lygte, fordi jeg for lidt siden på hjemvejen opdagede et menneske, der ligger tværs over jernbanelinjen. Han er vist død."

Jacques, der først var grebet af tanken om, at han overrumplede Misard i færd med at søge efter tante Phasies penge, hvad der forvandlede hans tvivl angående denne sidstes beskyldninger til afgjort vished, blev nu så heftigt bevæget ved denne efterretning om, at der var blevet fundet et lig, at han glemte det andet drama over det, det, der spilledes her, i det lille, ensomme hus. Scenen i kupeen, det flygtige glimt af manden, der skar halsen over på en anden, viste sig atter for ham som i skæret af det samme lyn.

"En mand på jernbanelinjen? Hvor?" spurgte han blegnende.

Misard var lige ved at fortælle, at han var på vej hjem med to ål, som han havde fanget på sine snører, og at hans første tanke havde været at få dem bragt i sikkerhed og skjul. Men hvorfor skulle han betro sig til denne dreng?

Og han nøjedes med at svare:

"Dernede – vel en fem hundrede meter herfra. Men jeg må have lys med for rigtigt at se ham."

I dette øjeblik hørte Jacques over sit hoved en dæmpet støj. Og så nervøst ophidset var han, at han fo'r sammen ved det.

"Det er ikke noget," sagde Misard. "Det er bare Flore, der står op."

Den unge mand kunne ganske rigtigt høre to nøgne fødder liste hen over gulvet. Hun havde åbenbart ventet på ham og skulle nu hen at lytte ved den halvåbne dør.

"Jeg går med dig," sagde han. "Er du vis på, at han er død?"

"Ja, sådan så det ud. Nu kan vi jo se rigtigt efter med lygten."

"Og hvad tror du, det kan være? Et ulykkestilfælde, ikke sandt?"

"Måske. En eller anden fyr, der har ladet sig køre over, eller måske en rejsende, der er sprunget ud fra en kupé."

Jacques gyste.

"Skynd dig! Skynd dig!"

Aldrig havde han følt en sådan febrilsk trang til at se, til at få fuld besked. Udenfor huset løb han i forvejen og blev oprørt over sin ledsagers træghed; for Misard fulgte uden at lægge spor af bevægelse for dagen vejen, mens han svingede med sin lygte, hvis runde lyspletter langsomt flyttede sig frem langs skinnerne. Jacques frygtede det syn, der ventede ham derhenne, og ilede dog derhen, så hurtigt han kunne, drevet af en rent fysisk trang, en indre ild som den, der driver de forelskedes fjed til stævnemødets timer. Da han nåede derhen og nær var snublet over en sort dynge, der lå henslængt ad vejskråningen, blev han stående, og det fo'r iskoldt igennem ham fra isse til fod. Hans angst ved intet klart at kunne skelne, gav sig luft i eder mod den anden, der kom drivende tredive skridt bag ved ham.

"Så kom dog, for pokker! hvis han skulle være levende endnu, må vi jo hjælpe ham."

Misard kom rolig og slentrende derhen. Han lod lygteskæret falde ned over skikkelsen og sagde så:

"Å hvad! Han har fået, hvad han har godt af."

Liget, der uden tvivl var styrtet ned fra en waggon, var faldet på maven, med ansigtet mod jorden, i det højeste halvtreds centimeter fra skinnerne. Af hans hoved kunne man kun se de hvide hår. Hans ben var skåret bort; af hans arme lå den højre for sig selv, løsrevet fra kroppen, mens den venstre lå under brystet. Han var velklædt, i en tyk, blå overfrakke, elegante

støvler og fint linned. Legemet bar ikke spor af at være knust, kun fra struben var der flydt ud en strøm af blod, der havde tilsølet skjortekraven.

"De har givet den brave mand hans bekomst," tog Misard atter roligt til orde, efter nogle øjeblikke i tavshed at have betragtet liget.

Så vendte han sig mod Jacques, der stod stum som en støtte.

"Du må ikke røre ved ham. Det er forbudt. Du kan blive her og holde vagt ved ham, mens jeg skynder mig til Barentin og siger stationsforstanderen til."

Han løftede lygten i vejret og så på en kilometerpæl.

"Godt. Lige ved pæl nr. 153."

Så stillede han lygten på jorden, nær ved liget, og gik bort uden just at forhaste sig.

Jacques blev alene tilbage. Han rørte sig ikke af stedet, men betragtede ufravendt denne livløse, lemlæstede klump, hvis omrids kun utydeligt sås i det flakkende lysskær dernede ved jorden. Og den følelse, der havde fremskyndet hans gang, den forfærdelige tiltrækning, der holdt ham tilbage dér, mundede ud i denne tanke, der klart sprang frem fra hans hele bevidsthedskreds: den anden, manden, som han havde skimtet med kniven i næven, han havde haft mod til det! Han havde ført sit forsæt igennem, han havde myrdet! Å – ikke at være fej, at tage skridtet fuldt ud, at bore kniven ind i et andet menneske!

Og han, der ti år igennem var blevet fortæret af lyst til det.

I hans feber var der blandet en ringeagt for ham selv, en beundring for den anden, og især lysten til at se det, den uslukkelige tørst efter at mætte sit blik med synet af denne mennesketorso, denne sønderbrudte marionetdukke, denne

bløde klud, som et knivstik forvandlede et levende væsen til. Det, han selv drømte om, det havde den anden gjort til virkelighed. For ham lå jo beviset. Hvis *han* slog et menneske ihjel, ville det ligge akkurat sådan.

Hans hjerte slog, som om det ville sprænge hans bryst, hans fingre kløede ikke længere efter et mord, det blev til et vildt begær ved synet af denne tragiske død. Han gik et skridt frem, nærmere til liget, som et nervøst barn, der gør sig fortrolig med det, der gør ham bange. Ja, han ville vove det! Også han ville en gang vove det!

Men en dump larm bag hans ryg tvang ham til at springe til siden. Et tog nærmede sig, uden at han havde hørt det; så optaget var han af sin grublen. Nær var han blevet knust af det, kun lokomotivets hede pust og tunge åndedrag havde underrettet ham om faren. Toget fo'r brusende forbi, sprudende ild og flammer. Der var stadig mange folk med, strømmen af rejsende søgte stadig mod Havre til den næste dags fest. Et barn pressede næsen mod ruden og så ud over det mørke land, profiler af mænd tegnede sig skarpt, mens en ung kvinde slog et vindue ned og kastede et stykke papir ud, der var fedtet af smør og sukker. Allerede var det lystige tog langt borte, uvidende om at dette lig, som dets hjul havde strejfet, lå ved dets vej. Og kadaveret lå stadig på sit ansigt, svagt oplyst af lygten i nattens sørgmodige fred.

Så fik Jacques lyst til at se såret, mens han var alene. Men han blev holdt tilbage af frygten for, at man måske ville kunne opdage det, hvis han flyttede hovedet fra dets stilling. Han havde beregnet, at Misard ikke ville kunne være tilbage med stationsforstanderen før om tre kvarter. Og han lod minutterne

gå, han tænkte på denne Misard, denne ynkelige, træge, stilfærdige fyr, der også havde mod til at dræbe, og som gjorde det med gift med den største sindsro af verden. Det var da ikke så svært at slå ihjel? Alle folk slog jo ihjel. Han nærmede sig. Lysten til at se såret pirrede ham så stærkt, at det prikkede og brændte i hans hud. Se, hvorledes det var blevet gjort, og hvor meget blod der var flydt ud, se det røde hul! Man fik jo ikke noget at vide, hvis han omhyggeligt lagde hovedet tilbage på samme plads. Men på bunden af hans tøven lå der en anden frygt, han ikke tilstod for sig selv: selve frygten for blod. Bestandig var denne rædsel opstået i ham samtidig med mordlysten.

Han havde endnu et kvarter at være alene i, og trods alt var han ved at bestemme sig til at gøre det, da en svag støj ved siden af fik ham til at fare sammen.

Det var Flore, der stod og så på liget ligesom han. Hun var altid nysgerrig efter ulykkelige hændelser; så snart man meldte, at et dyr var blevet knust eller et menneske kørt over af et tog, kunne man være sikker på, at hun gav møde. Hun havde lige klædt sig på, hun ville se den dræbte. Og efter det første øjekast betænkte hun sig ikke længe. Hun bøjede sig ned, mens hun med en hånd holdt lygten i vejret og med den anden tog fat i hovedet og vendte ansigtet opad.

"Pas på, det er forbudt," hviskede Jacques.

Men hun trak på skuldrene. Og hovedet kom til skue i det gule skær, et gammelmandsansigt med stor næse og blå øjne, der stod vidt åbne. Under hagen gabede det forfærdelige sår, et dybt snit, der havde overskåret halsen, en flænge, der så ud, som om kniven var blevet vredet om i såret. Hele den højre side

af brystet var oversvømmet af blod. På den venstre side sad en kommandørroset i knaphullet på frakken og lignede en størknet blodplet, der havde forvildet sig derhen.

Flore havde udstødt et let skrig af overraskelse. "Hvad for noget! Den gamle!"

Jacques, der stod bøjet ligesom hun, hældede sig endnu længere frem for bedre at kunne se, hans hår blandedes med hendes; og han åndede tungt, mens han frådsede i synet.

Uden at vide af det gentog han:

"Den gamle ... den gamle ..."

"Ja, den gamle Grandmorin – præsidenten."

Et øjeblik endnu så hun nøje på dette blege ansigt med den fortrukne mund, med de store, rædselsslagne øjne. Så slap hun hovedet, der begyndte at blive koldt, og som faldt tilbage på jorden, mens såret lukkede sig.

"Nu fjaser han ikke mere med pigerne," sagde hun dæmpet. "Jeg er vis på, at det er for sådan en historie, at han har fået det stød. Å, stakkels Louisette! Og det gamle svin! Han har fortjent det!"

Der blev en lang stilhed. Flore havde igen stillet lygten fra sig og ventede, mens hun så langt til Jacques; han, der skiltes fra hende af liget, rørte sig ikke, stod som ganske optaget og tilintetgjort af det, han havde set. Klokken måtte snart være 11. Efter scenen om aftenen generede hun sig for at tale først. Men der hørtes lyden af stemmer; det var hendes fader, der vendte tilbage med stationsforstanderen, og da hun ikke ville ses af dem, besluttede hun sig til at tale.

"Går du ikke snart hjem og i seng?"

Han fo'r sammen, og syntes et øjeblik at kæmpe med sig selv. Så veg han fortvivlet tilbage med en kraftanstrengelse:

"Nej, nej!"

Hun gjorde ikke nogen voldsom bevægelse, men den måde, hendes arme slapt faldt ned på, udtrykte dyb bedrøvelse. Ret som for at undskylde sin modstand tidligere på aftenen, viste hun sig nu meget ydmyg og spurgte endnu en gang:

"Du kommer altså ikke hjem? Ser jeg dig ikke igen?"

De ankommendes stemmer lød højere, og uden at gøre forsøg på at trykke hans hånd – han syntes jo med forsæt at anbringe dette lig imellem dem – uden en gang at tilråbe ham deres vante, kammeratlige farvel, gik hun bort og forsvandt i mørket, åndende tungt, som om hun kvalte sin gråd. –

Et øjeblik efter kom stationsforstanderen til stede med Misard og to dragere. Også han konstaterede ligets identitet: det var ganske rigtigt præsident Grandmorin, som han kendte fra de mange gange, han havde set ham stige ud ved hans station, når han skulle besøge sin søster, madame Bonnehon, i Doinville. Liget kunne blive på det sted, hvor det var styrtet ned; han sørgede blot for, at det blev dækket med en kappe, som en af folkene medbragte.

En funktionær var fra Barentin taget med ellevetoget for at give beretning til generalprokurøren i Rouen. Men man kunne ikke gøre regning på, at denne ville komme før kl. fem eller seks om morgenen, for han skulle have undersøgelsesdommeren, retsskriveren og en læge med sig. Derfor satte stationsforstanderen en vagt ved liget. I nattens løb skulle folkene afløse hinanden, én mand skulle stadig være der med lygten.

Og før Jacques bestemte sig til at gå bort for at strække sine trætte lemmer under et eller andet skur ved stationen i Barentin, hvorfra han først skulle vende tilbage til Havre klokken halv otte om morgenen, blev han i lang tid endnu på stedet, betaget og uden at røre sig. Så blev han urolig ved tanken om forhørsdommeren, man ventede, som om han havde følt sig medskyldig i forbrydelsen. Skulle han berette, hvad han havde set, dengang toget passerede forbi? Først besluttede han at tale. Men lidt efter spurgte han sig selv, hvad det skulle nytte til. Han kunne jo ikke bringe en eneste faktisk oplysning; han kunne ikke med sikkerhed opgive morderens signalement. Det ville være tåbeligt at blande sig i den historie, at spilde sin tid uden at gavne nogen ved det.

Nej, nej, han ville ikke sige noget. Og omsider gik han bort, og to gange vendte han sig om for at se på den sorte pukkel, som liget dannede på jorden i den runde lysplet fra lygten. Det blev mere og mere koldt i den fugtige luft, over den trøstesløse ørken, over de golde høje. Der var passeret endnu flere tog forbi; nu kom der igen et langt træn, der gik til Paris. Og alle krydsede de hinanden i deres ubønhørlige, mekaniske magtfylde, stræbende frem mod deres fjerne mål, ude i fremtiden, uden at agte på, at de strejfede det halvt afskårne hoved på denne mand, som en anden havde myrdet.

3

Den næste dag – det var søndag – viste klokken lidt over fem om morgenen på alle kirketårnene i Havre, da Roubaud kom ned under banegårdens halvtag for at overtage sin tjeneste. Det var bælgmørkt endnu; men vinden, der blæste fra søen, var taget til og jog tågerne bort, som omsvøbte højdedragene, der strækker sig fra Sainte-Adresse til fortet Tourneville. Mod vest, ud imod den frie horisont, viste der sig imidlertid en lysning på himlen, en smal stribe, mod hvilken de sidste stjerner glimtede mat. Under halvtaget brændte stadig gasblussene blegt i den kolde morgentime; og derinde holdt det første tog til Montivilliers, som konduktørerne under natteunderchefens ordre var i færd med at rangere. Dørene til ventesalene var ikke lukket op, perronen strakte sig øde hen under denne banegårdens døsige opvågnen fra søvnen.

Da Roubaud var på vejen hjemmefra havde han på den anden side af ventesalene mødt billetkassererens kone, madame Lebleu, der stod stille i midtergangen, som funktionærernes værelser stødte ud til. Uger igennem var denne dame hver morgen stået tidligt op for at lure på mademoiselle Guichon, billetkassererersken, som hun mistænkte for at stå i forhold til stationsforstanderen monsieur Dabadie. Forresten havde hun aldrig opdaget noget som helst, ikke en skygge, ikke et spor. Og denne morgenstund var hun hurtigt gået sin vej igen uden at medbringe andet end sin forbavselse over at have set i Roubauds lejlighed i løbet af det par sekunder, han brugte til at åbne og igen at lukke døren, hans kone, den smukke Séverine, i

fuldt påklædt tilstand i spisestuen, hun, som plejede at ligge til ni. Madame Lebleu havde da også vækket sin mand for at meddele ham denne mærkværdige begivenhed. Dagen i forvejen var ægteparret ikke gået til ro, før iltoget kom fra Paris, fem minutter over elleve; så nysgerrige var de efter at høre, hvorledes det var gået i sagen med underpræfekten.

Men de havde ikke kunnet læse noget i ægteparrets holdning, de havde begge set ud, som de plejede; og indtil midnat havde de forgæves stået på lur: de hørte ingen støj hos deres naboer, de måtte straks være faldet i dyb søvn. Det var klart, at deres rejse ikke havde brugt dem noget heldigt resultat; ellers ville Séverine ikke være stået op så tidligt. Kassereren havde spurgt, hvorledes hun så ud, og hans kone havde gjort sig umage for at skildre hende: rank og bleg med store blå øjne, der lyste under det sorte hår, og ikke en bevægelse; som en søvngængerske havde hun set ud. Nå, man fik jo nok at vide i dagens løb, hvad man skulle tro om den historie.

Nede ved stationen traf Roubaud sin kollega Moulin, der havde haft nattevagten. Han afløste ham og Moulin drev endnu nogle minutter frem og tilbage med ham i passiar, mens han underrettede ham om de ubetydeligheder, der var passeret siden den foregående dag. Roubaud hørte efter i tavshed, med et ubevægeligt ansigt; kun var han en smule bleg, uden tvivl fordi han var træt, hvad hans tunge øjenlåg også tydede på. Hans kollega talte ikke længere, og dog lyttede Roubaud endnu, som om han havde ventet at høre om andre begivenheder, der havde fundet sted. Men der kom ikke mere; og han bøjede hovedet og så imod jorden.

På deres vandring hen over perronen var de to mænd nået til det sted, hvor halvtaget hørte op og hvor der på højre hånd var en remise, hvor de waggoner holdt, der var kommet den foregående aften og skulle bruges til næste dags tog. Og Roubaud så atter op og betragtede opmærksomt en første klasses kupé, nummer 293, der just lå i det flakkende lys fra et gasblus.

Hans ledsager udbrød pludselig:

"Å, jeg havde nær glemt ..."

Roubauds blege ansigt fik farve, og han kunne ikke undertrykke en let bevægelse.

"Jeg havde nær glemt det," gentog Moulin. "Denne vogn må ikke køre; sæt den ikke i iltoget i dag."

Det varede et øjeblik, før Roubaud med en fuldkommen rolig stemme spurgte:

"Hvorfor da ikke?"

"Fordi der er reserveret en kupé til aftentoget. Jeg er ikke vis på, at der kommer nogen i dagens løb. Så er det lige så godt at holde denne her tilbage."

Roubaud så stadig stift på ham og svarede:

"Det har De ret i."

Men en anden tanke faldt ham ind og pludselig udbrød han heftigt:

"Det er dog en skandale! Se, hvordan de svinepelse gør rent! Denne vogn ser ud, som om den ikke var blevet vasket i otte dage "

"Ja," svarede Moulin, "når togene kommer efter elleve, behøver man ikke at være bange for, at folkene skal tage fejekosten frem. Man må endda være glad, når de overhovedet

går en runde. Forleden aften glemte de en passager, der sad og sov på et af sæderne og først vågnede næste morgen."

Han undertrykte en gaben og sagde, at han ville gå op og i seng. Og som han var i færd med at gå bort, førte hans nysgerrighed ham tilbage:

"Det er sandt – De fik vel afgjort Deres mellemværende med underpræfekten?"

"Ja vel, det var en meget vellykket tur. Jeg er godt tilfreds."

"Nå, det var jo heldigt. Husk så på, at nummer 293 skal blive her."

Da Roubaud var alene på perronen, vendte han langsomt tilbage til toget til Montivilliers, der holdt og ventede. Dørene til ventesalene blev lukket op, nogle rejsende kom til syne, enkelte jægere med deres hunde, og en to-tre købmandsfamilier, der ville benytte søndagen, – alt i alt kun få mennesker. Men så snart dette tog var passeret, det første morgentog, havde han ingen tid at spilde, så skulle han straks efter sammensætte passagertoget, der kvart i seks skulle gå til Rouen og Paris. Så tidligt på dagen var personalet kun fåtalligt til stede og understationsforstanderen havde fuldt op at gøre med alle mulige ting. Da han havde påset, at toget blev sat sammen, skyndte han sig hen til afgangssalen for at passe på, at billetterne blev kontrolleret og bagagen rigtigt indregistreret. Der var trætte mellem nogle soldater og en funktionær, og han måtte gå imellem. En halv time i træk måtte han fare fra sted til sted uden at kunne ofre sig selv en tanke, – i den klamme, råkolde luft, mellem strømmen af frysende og endnu søvndrukne rejsende, der var i slet lune over sådan at komme i trængsel i mørke. Da togets afgang havde gjort plads på

stationen, skyndte han sig at forhøre om, hvordan det gik med toget fra Paris, der var blevet forsinket. Og da det kom, måtte han hjælpe til med at tømme det, vente til strømmen af passagerer havde afgivet deres billetter og var kommet til rette i hotelvognene, der holdt og ventede under halvtaget, skilt fra banelinjen ved en simpel palisaderække. Først da kunne han få et øjebliks pusterum, efter at banegården atter var blevet øde og forladt.

Klokken slog seks. Roubaud gik ud fra den overdækkede hal med rolige skridt; og udenfor, ansigt til ansigt med den frie horisont, løftede han hovedet og trak vejret friere ved at se, at det endelig gryede mod dag. Søvinden havde omsider fejet tågerne bort; det tegnede til en smuk dag. Han så mod nord og fulgte med blikket højdedraget ved Ingouville lige til kirkegårdens træer, som det med en violet farvetone løftede sig ud fra den blege himmel; så vendte han sig mod syd og mod vest og så ude over havet en sidste drift af lette, hvide skyer, der langsomt drev afsted som en flåde af sejlere; hele østen, den vældige Seinemundings gab, rødmede i den opgående sol.

Uvilkårlig havde han taget sin sølvtressede hue af som for at køle sin pande i den klare, friske luft.

Da Roubaud atter vendte tilbage til den overdækkede hal, fandt han folkene i færd med at sammensætte eksprestoget, der skulle gå kl. 6:40; og da han så, at de havde fat i waggonen nr. 293 forsvandt pludselig den rolige stemning, den friske morgen havde bragt ham i, for et heftigt anfald af vrede.

"For pokker! Ikke den vogn. Lad den stå! Den skal først bruges i aften."

Arbejdsinspektøren forklarede ham, at de kun skubbede vognen til side for at tage en anden, der holdt bagved. Men han hørte det ikke i sin unaturligt ophidsede sindstilstand.

"For Satan, i klodrianer! Når jeg siger jer, at I skal lade den stå –"

Da han omsider havde forstået, hvorfor den blev flyttet, vedblev han alligevel at være rasende og gav nu sin harme luft i ukvemsord over at banegården var så elendigt indrettet. Man kunne ikke en gang vende en waggon. Og det var ganske sandt, at banegården, en af de første, der var bygget på denne linje, ikke var tidssvarende og Havre ganske uværdig med sin remise af gammelt tømmerværk, sit halvtag af træ og zink med snævre ruder, sine nøgne og triste bygninger, der var revnet på alle leder og kanter.

"Det er en skandale. Jeg begriber ikke, at selskabet endnu ikke har revet hele stadsen ned."

Arbejdsfolkene så på ham, forbavsede over at høre ham tale så frit, han, der ellers var så korrekt og disciplineret. Han mærkede det og tav pludselig stille. Stiv og uden at sige noget vedblev han at holde øje med manøvren. En misfornøjet rynke lagde sig over hans lave pande, mens hans runde, blodrige ansigt med det tætte, røde skæg fik et anspændt og energisk udtryk.

Nu var Roubaud fuldkommen koldblodig igen. Han gav ordre til, at nogle sammenkædninger, der forekom ham slet besørget, skulle gøres om igen i hans påsyn. En moder og hendes to døtre, i hvis hus hans kone kom, bad ham skaffe dem plads i damekupéen. Før han derefter fløjtede signalet til afgang, forvissede han sig endnu en gang om, at toget var i god orden;

og da det kørte bort, så han længe efter det med dette skarpe blik, der findes hos mænd, hvis distraktion, selv om den kun varer et øjeblik, kan blive skyld i, at menneskeliv går tabt. For øvrigt måtte han straks efter over på den anden side af jernbanelinjen for at tage mod et tog fra Rouen, der kørte ind på banegården. Dér traf han en postembedsmand, som han hver morgen udvekslede nyheder med. Det var en lille hvilestund i hans travle dag, næsten et kvarter, hvor han kunne ånde frit, uden at noget presserende arbejde kaldte ham. Og denne morgenstund rullede han sig som sædvanlig en cigaret og snakkede fornøjet med sin bekendt, det var blevet lysere. Man havde lige slukket gasblussene under halvtaget. Men så ynkeligt var det forsynet med ruder, at der endnu herskede en grå dæmring under det; udenfor flammede den brede himmelstribe, som halvtaget åbnede sig mod, allerede i en brand af stråler, mens hele horisonten farvedes rød og alle enkeltheder trådte klart og tydeligt frem i den smukke vintermorgens rene luft.

Klokken otte kom stationsforstanderen, monsieur Dabadie, i reglen ned, og underforstanderen aflagde så rapport for ham. Det var en køn mand, mørk, rank i sin holdning, med en gang som en stor grosserer, der er fuldt optaget af sine forretninger. For resten havde han ikke megen interesse for persontrafikken; han skænkede især sin opmærksomhed til den uhyre godsforsendelse, og stod i uafbrudt forbindelse med storhandelen i Havre og hele den øvrige verden. Denne dag var han blevet forsinket; og Roubaud havde allerede to gange været inde på kontoret uden at træffe ham. På bordet lå posten endnu i uåbnet tilstand. Underforstanderens øjne faldt netop på et

telegram, der lå imellem brevene. Fra det øjeblik holdt en trolddom ham tilbage på dette sted, han blev stående ved døren og kastede sky blikke hen til bordet.

Da klokken var ti minutter over otte, kom omsider monsieur Dabadie. Roubaud havde taget plads og tav stille for at give ham lejlighed til at åbne telegrammet. Men forstanderen havde slet ikke hast med det, han ville vise sig elskværdig mod sin underordnede, som han satte pris på.

"Det gik selvfølgelig i orden i Paris – ikke sandt?"

"Jo – og jeg kan takke Dem for det."

Han havde omsider lukket telegrammet op, men han læste det endnu ikke, han smilede stadig hen til den anden, hvis stemme lød dump under den voldsomme anstrengelse, han måtte gøre for at bekæmpe en nervøs trækning omkring munden.

"Jeg er meget fornøjet med at beholde Dem her."

"Og jeg er grumme tilfreds med at jeg kan blive hos Dem."

Monsieur Dabadie tog sig endelig for at løbe telegrammet igennem, og Roubaud, der mærkede en let sved på sin pande, forlod ham ikke med blikket. Men det gik aldeles ikke, som han ventede; forstanderen læste roligt telegrammet til ende og kastede det hen på sin pult. Det var åbenbart et ganske ligegyldigt, tjenstligt telegram. Og han blev ved at åbne sine breve, mens underforstanderen som sædvanlig om morgenen aflagde sin rapport over, hvad der var passeret om natten og om morgenen. Kun måtte Roubaud i dag mod sædvane tænke sig om et øjeblik, før han kunne huske, hvad hans kollega havde sagt til ham om de vagabonder, man i nattens løb havde grebet omkring i ventesalene. Der veksledes endnu nogle ord, og

forstanderen sagde farvel til ham med en håndbevægelse, da de to assistenter kom ind for også at aflægge deres rapporter. De medbragte et nyt telegram, som et bud havde givet til dem ude på perronen.

"De kan godt gå," sagde monsieur Dabadie, da han så, at Roubaud blev stående ved døren.

Men han ventede alligevel med store, stive øjne og gik ikke, før den lille papirslap var blevet kastet hen på bordet med samme ligegyldighed som den forrige.

Et øjeblik flakkede han omkring, inde under halvtaget, sløv og forvirret. Uret viste på fem minutter over halv otte; der skulle ikke gå noget træn før persontoget kl. ti minutter i ti. I almindelighed benyttede han denne fritime til at foretage en runde på banegården. I nogle minutter drev han om, uden at vide, hvorhen hans fødder bar ham. Da han så op og opdagede, at han stod foran waggonen nr. 293, gjorde han en brat omvej. Han gik hen mod lokomotivdepotet, skønt der ikke var noget at se efter dér. Nu dukkede solen frem over horisonten, en regn af guld dryssede ned gennem den blege luft. Men han glædede sig ikke længere over den friske morgenstund, han fremskyndede sine skridt, med tankefuld mine, mens han søgte at døve sin spændte og forventningsfulde sindsstemning.

Pludselig hørte han en stemme, der råbte ham an.

"God morgen, monsieur Roubaud! Har De set min kone?"

Det var fyrbøderen Pecqueux, en lang, opløben slubbert på 43 år, mager og benet, med et ansigt, der var forbrændt af glødeskæret og af røgen. Hans grå øjne under den lave pande og hans brede mund med det fremspringende kæbeparti, lo om kap med en drankers evigglade grin.

"Hva'behager – er det Dem?" spurgte Roubaud forbavset og stod stille. "Å, det er sandt, jeg glemte det uheld med lokomotivet. Og De skal ikke afsted før i aften? Sådan en ferie på 24 timer – det kan De lide, hvad?"

"Ja, det kan De bande på," sagde den anden, der endnu var fuld fra den foregående aften.

Fra en landsby i nærheden af Rouen var han i sine ganske unge dage kommet i selskabets tjeneste som maskinarbejder. Men da han var blevet tredive år gammel og kedede sig i værkstedet, havde han fået lyst til at være fyrbøder i håb om senere at kunne avancere til lokomotivfører; og på dette tidspunkt giftede han sig med Victoire, der var fra samme landsby som han selv. Men årene gik, han var stadig fyrbøder og nu ville han aldrig blive lokomotivfører, da hans opførsel ikke var særlig korrekt i tjenesten; desuden var han liderlig og fordrukken. Tyve gange ville han have fået sin afsked, hvis han ikke var blevet protegeret af præsident Grandmorin, og hvis man ikke havde set igennem fingre med hans skavanker, som han bødede på ved sit gode humør og ved sin erfaring som gammel arbejder. Kun når han var fuld, måtte man passe på ham, for i den tilstand var han et komplet dyr og i stand til at udføre allehånde slette streger.

"Har De set min kone?" spurgte han på ny med et grin op til begge øren.

"Ja, vist så vi hende," svarede underforstanderen. "Vi spiste endog frokost i Deres stue. Det er en flink kone, De har, Pecqueux. Det er en skam af Dem, at De ikke er hende tro."

Han grinede endnu stærkere.

"Å, det kan man ikke sige. Hun vil selv have, at jeg skal more mig."

"Alligevel," svarede Roubaud, "det er nu ikke pænt alligevel. Min kone vil skænde på Dem. Hun holder så meget af sin amme."

Men han tav stille, da han så en høj, ranglet kvindeskikkelse komme ud fra et skur lige over for det sted, hvor de stod. Det var depotchefens søster, Philomène Souvagnert, som Pecqueux havde haft til reservekone i Havre det sidste års tid. De to havde åbenbart stået og snakket sammen i skuret, og Pecqueux var kommet ud fra det, den gang han kaldte på underforstanderen. Hun holdt sig endnu ung, skønt hun var 32 år gammel; hun var høj og kantet med fladt bryst, med aflangt hoved og fyrige øjne som en mager hoppe, når den skal vrinske. Man påstod, at hun drak. Alle funktionærerne ved banegården havde efterhånden været hendes elskere i det lille hus, som hendes broder beboede tæt ved lokomotivdepotet, og som hun holdt i en meget snavset forfatning. Broderen var en plump fyr fra Auvergne, der holdt streng disciplin og var meget afholdt af sine foresatte; han havde haft mange bryderier for hendes skyld, han var endog blevet truet med at få sin afsked og selv om man nu tålte hende for hans skyld, beholdt han hende kun hos sig af familiefølelse. Det forhindrede ikke, at han pryglede hende halvt fordærvet, når han overraskede hende sammen med en af hendes galaner.

Hun og Pecqueux havde i sandhed fundet hinanden. Denne store kraftkarl var da endelig én, der kunne tilfredsstille hendes sanselighed; og han for sit vedkommende var ked af sin alt for svære kone og fornøjet med her at finde én, der var alt for mager; nu mente han, at der ikke var anledning for ham til at

ønske sig mere. Kun Séverine, der troede at skylde Victoire et vist hensyn, var på kant med Philomène, som hun i forvejen af medfødt stolthed havde undgået så meget som muligt; nu hilste hun ikke længere på hende.

"Nå," sagde Philomène i en fræk tone. "Du kommer vel snart, Pecqueux? Jeg går nu, siden monsieur Roubaud skal præke moral for dig på sin kones vegne."

Pecqueux grinede stadig nok så gemytligt.

"Bliv bare. Det er blot hans spøg."

"Nej, jeg skal hen med to æg fra mine høns til madam Lebleu; det har jeg lovet hende."

Hun nævnede netop dette navn, fordi hun vidste, der var en stiltiende misundelse mellem kassererens kone og understationsforstanderens; og hun lod, som om hun stod på en fortrolig fod med den første, for at ærgre den sidste.

Men hun blev dog stående, pludselig interesseret, da hun hørte fyrbøderen spørge nyt om affæren med underpræfekten.

"Det er vel i orden til Deres tilfredshed, monsieur Roubaud?"

"Fuldkommen."

Pecqueux kneb øjnene sammen og satte en ondskabsfuld mine op.

"Ja, De behøvede jo ikke at være bange – når man har Fanden til morbroder ... ja, De ved nok, hvad jeg mener. Min kone har også meget at takke ham for."

Underforstanderen afbrød denne hentydning til præsident Grandmorin og gentog med barsk stemme:

"Så kommer De altså ikke afsted før i aften?"

"I aften, ja vel. Så er *Lison* repareret, de er straks færdige med skyderen. Jeg venter på lokomotivføreren, han er ude at lufte

sig. De kender ham – Jacques Lantier? Han er jo fra samme egn som De."

Det varede lidt, før Roubaud svarede, han tænkte på helt andre ting. Så kom han pludselig til sig selv igen.

"Hvem – Jacques Lantier? Lokomotivføreren? Jo vist kender jeg ham. Ganske flygtigt forresten. Det var først her, vi traf hinanden, for han er yngre end jeg, og nede i Plassans har jeg aldrig set ham. Sidste efterår gjorde han min kone en lille tjeneste, han besørgede et ærinde for hende hos nogle kusiner, hun har i Dieppe. Det skal være en flink fyr."

Han snakkede videre om løst og fast. Så gik han pludselig sin vej.

"Farvel, Pecqueux – der er noget, jeg skal se efter derhenne."

Først nu gik Philomène bort med sine lange hesteskridt; Pecqueux blev stående med hænderne i lommerne og grinede, tilfreds med sit driveri i den smukke morgenstund.

Det vakte hans forbavselse, at underforstanderen efter blot at have spadseret rundt omkring skuret, hurtigt vendte tilbage. Det var da i en fart, han fik det eftersyn besørget. Gud ved, hvad det var, han skulle snuse efter. –

Da Roubaud atter kom ind under halvtaget, skulle klokken just til at slå ni. Han gik helt ind, lige hen til pakkepostkontoret, og kom så tilbage igen, med samme utålmodige skridt. Efter tur mønstrede han med blikket forskellige kontorer.

På dette tidspunkt lå banegården stille og øde; kun han gik omkring, med et mere og mere forstyrret udtryk midt i al denne fred, forpint som en mand, der trues af en katastrofe og kun har det ønske tilbage, at den må komme snart. Det var forbi med hans koldblodighed, han kunne ikke længere

beherske sig. Hans blik veg ikke fra stationsuret. Nu var den ni, nu fem minutter over ni. I reglen gik han ikke hjem til frokost før ti, efter at toget kl. 9:50 var gået. Men i dag drev han pludselig hjemad ved tanken om Séverine, der sagtens også ventede – i samme spænding som han.

Netop i dette øjeblik lukkede madame Lebleu ude i korridoren op for Philomène, der kom som naboerske med uredt hår og med de to æg i hånden. De blev stående i snak med hinanden, og Roubaud måtte gå ind på sit værelse, bevogtet af deres spejdende blikke. Han havde taget sin nøgle frem og skyndte sig med at lukke sig ind. Alligevel fik de to, i det flygtige nu, døren var åbnet, øje på Séverine, der sad på en stol i spisestuen, bleg og ubevægelig, med hænderne i skødet. Og madame Lebleu trak Philomène ind til sig, lukkede døren i og fortalte, at hun allerede om morgenen havde set noget lignende: det var naturligvis historien med underpræfekten, der havde taget en ubehagelig vending. Men Philomène forklarede, at det dog ikke kunne være det, hun kom jo netop med nyt om det. Og hun gentog det, hun havde hørt underforstanderen selv fortælle. Så fortabte de to kvinder sig i gisninger. Til den slags faddersladder hengav de sig overhovedet hver gang, de traf sammen.

"De kan tro, han har fået en visker, lille ven – det vil jeg dø på. Sikkert er det, at de ikke sidder fast i sadlen."

"Bare De havde ret, min bedste. Kunne vi slippe af med dem!"

Den mere og mere forbitrede skinsyge mellem familierne Lebleu og Roubaud skrev sig oprindelig fra et ganske simpelt huslejlighedsspørgsmål. Hele den første etage, oven over ventesalen, tjente til bolig for funktionærerne; og

midtergangen, der fuldkommen lignede en hotelkorridor med sine gulmalede vægge og sit ovenlys, skilte etagen i to dele, med brune døre til højre og venstre. Kun må der tilføjes det, at lejlighederne til højre havde vinduer, der vendte ud mod afgangsstationens gård, der var beplantet med gamle elmetræer, over hvis toppe den dejlige udsigt til Ingouvilles højdedrag åbnede sig; derimod var lejlighederne til venstre forsynet med små bitte vinduer, der stødte lige ud til banegårdens halvtag, hvis høje skråning lukkede horisonten med sine zinkplader og sine smudsige ruder. Man kunne ikke tænke sig smukkere værelser end dem til højre med udsigten over gårdens vekslende liv, over de grønne træer og det udstrakte landskab; derimod var der dræbende kedsommeligt på den modsatte side, hvor der altid var halvmørkt og hvor himlen var skjult af bygninger og mure som i et fængsel. Til højre boede stationsforstanderen, underforstanderen Moulin og familien Lebleu; til venstre Roubauds og kassererersken, mademoiselle Guichon, desuden var der tre værelser reserveret for de gennemrejsende inspektører.

Nu var det en kendsgerning, at de to underforstandere altid havde haft bolig side om side. Og når Lebleus for tiden havde denne lejlighed, skyldtes det blot en høflighed af den forrige underforstander, som Roubaud havde afløst; han havde været enkemand og barnløs og ønsket at vise sig elskværdig mod madame Lebleu ved at overlade dem sin lejlighed. Men burde denne lejlighed ikke senere være overladt til Roubaud? Og var det rigtigt, at de skulle forvises til bagsiden, når de havde ret til at bo på forsiden? Så længe de to familier havde stået på en god fod med hinanden, havde Séverine ikke ladet sig mærke med

noget overfor sin naboerske, der var tyve år ældre end hun selv og næppe kunne gå på grund af sin fedme. Og krigen var først blevet erklæret den dag, da Philomène begyndte at sætte de to damer sammen ved sin modbydelige sladder.

"De kan tro," vedblev hun, "at de har benyttet deres rejse til Paris til at bede om, at De må blive sat ud af lejligheden. Jeg har hørt for ganske bestemt, at De har skrevet et langt brev til direktionen for at gøre deres ret gældende."

Madame Lebleu var ude af sig selv.

"Det rak! – Og jeg er overbevist om, at de arbejder på at få kassererskenpå deres side. I de sidste fjorten dage har hun næppe villet hilse på mig. Det er også en net størrelse, men jeg passer på hende, kan de tro."

Hun talte sagtere, mens hun fortalte, at det var temmelig afgjort, at mademoiselle Guichon hver nat listede sig ind til stationsforstanderen. Deres værelser lå lige over for hinanden. Det var monsieur Dabadie, – som var enkemand og havde en datter, der var sat i pension et eller andet sted – der havde givet pladsen til den trediveårige mademoiselle, der allerede var temmelig falmet og som sneg sig omkring, mager og tavs og smidig som en snog. Og det var umuligt at gribe hende på fersk gerning; så lydløst smuttede hun gennem de smalleste sprækker. I sig selv var hun ikke farlig. Men hvis hun virkelig stod i forhold til stationsforstanderen, fik hun en afgørende indflydelse, og det gjaldt om at få hende i sin magt ved at komme i besiddelse af hendes hemmelighed.

"Å, jeg skal nok få det at vide en gang;" vedblev madame Lebleu. "Jeg lader mig ikke træde på tæerne. Vi er her, og vi vil blive her. Og alle ordentlige folk holder med os, ikke sandt?"

Hele banegårdens personale havde virkelig taget parti i denne strid om de to lejligheder. Især var alle de, der havde værelser ud til den store korridor, optaget af det. Der var næsten ingen anden ligegyldig for striden end underforstanderen Moulin, der var glad ved at han selv boede på forsiden med sin lille spinkle og frygtsomme kone, der aldrig sås af nogen, men alligevel hver tyvende måned skænkede ham et barn.

"Selv om de vakler i sadlen," sagde Philomène til sidst, "tror jeg dog ikke, at de falder af endnu. Pas på, de har gode forbindelser."

Hun bar stadig på de to æg, nu rakte hun dem frem; hun havde selv samme morgen hentet dem i hønsegården. Og den gamle drage udtømte sig i taksigelser.

"Hvor det er kønt af Dem. De forkæler mig. De må virkelig komme lidt oftere og snakke med mig. De ved, at min mand altid er ved sin kasse; og jeg keder mig så skrækkeligt her, jeg kan jo ikke gå ud for mine bens skyld! Gud ved, hvad der blev af mig, hvis de skurke tog min udsigt fra mig."

Hun fulgte Philomène til døren og lukkede den op. Så lagde hun en finger på sine læber.

"Tys! Lad os høre."

Begge to blev godt og vel fem minutter stående i gangen, de rørte sig ikke og holdt åndedrættet tilbage. Med bøjede hoveder lyttede de ind mod Roubauds spisestue. Men der hørtes ikke en lyd derfra, der herskede dødsstilhed derinde. Og for ikke at blive grebet i deres lureri, tog de omsider afsked med hinanden med et nik til farvel, men uden at sige noget. Philomène listede

sig bort på tåspidserne og den anden lukkede sin dør så forsigtigt i, at man ikke kunne høre det mindste knirk af låsen.

Tyve minutter over ni var Roubaud igen nede under halvtaget. Han påså, at toget 9:50 blev ordentligt sammensat; og trods sin viljestyrke gestikulerede han mere, end han plejede, stampede i jorden og drejede uophørligt hovedet for at kigge hen ad perronen fra den ene ende til den anden. Der kom intet; hans hænder rystede af utålmodighed.

På en gang, just som han kastede et sidste søgende blik ud over banegården, hørte han tæt ved sig et telegrafbud, der åndeløs spurgte:

"Monsieur Roubaud, De ved vel ikke, hvor stationsforstanderen og ordensinspektøren er henne? Jeg har telegrammer til dem, og nu har jeg faret omkring i ti minutter ..."

Roubaud havde vendt sig om, han var pludselig blevet kold og stiv, der rørte sig ikke en muskel i hans ansigt. Denne gang fortalte buddets iver ham, at det gjaldt den længe ventede katastrofe.

"Monsieur Dabadie gik for et øjeblik siden den vej," sagde han roligt.

Og han havde aldrig følt sig så koldblodig, så klar i sin tankegang, så beredt til at forsvare sig. Nu var han sikker på sig selv.

"Stop lidt," tilføjede han. "Der kommer monsieur Dabadie."

Stationsforstanderen trådte til. Så snart han havde gennemløbet telegrammet, udbrød han:

"Der er begået et mord på banelinjen. Telegrammet er fra inspektøren i Rouen."

"Hvad siger De?" spurgte Roubaud. "Et mord blandt vort personale?"

"Nej – det er en passager, i en kupé – liget er blevet kastet ud af vognen omtrent ved mundingen af tunnellen ved Malaunay, ved pæl nr. 153. Og den myrdede er et af vore bestyrelsesmedlemmer, præsident Grandmorin."

Nu var det underforstanderen, der kom med et heftigt udbrud:

"Præsidenten! Å, min stakkels kone, hvor hun bliver bedrøvet!"

Hans udbrud lød så ægte og så klagende, at monsieur Dabadie et øjeblik tav stille.

"Det er sandt, De kendte ham jo. Det var sådan en rar mand, ikke sandt?"

Så faldt hans blik på det andet telegram, der var adresseret til ordensinspektøren.

"Det er åbenbart fra forhørsdommeren – det er vel en eller anden formalitet. Og monsieur Cauche er her naturligvis ikke endnu, den er jo kun 25 minutter over ni. Vi må hurtigt have bud hen i Café du Commerce. Dér træffes han sikkert."

Fem minutter efter kom monsieur Cauche til stede, efter at der var gået bud efter ham. Det var en gammel officer, der betragtede sit embede som en rekreation oven på militærtjenesten; han viste sig aldrig på banegården før kl. 10, spadserede omkring dér en lille stund og vendte så tilbage til caféen. Dette drama, der var faldet ned til ham som en bombe midt imellem to partier piquet, havde i begyndelsen forbavset ham; for de forretninger, han ellers havde at gøre med, var som regel af yderst ringe betydning. Men telegrammet kom ganske

rigtigt fra forhørsdommeren i Rouen; og når det først kom 12 timer efter at liget var blevet fundet, skyldtes det den omstændighed, at dommeren først havde telegraferet til stationsforstanderen i Paris for at få de nøjere omstændigheder ved den myrdedes afrejse at vide; underrettet om nummeret på toget og waggonen havde han da først sendt ordre til ordensinspektøren om at undersøge kupéen, der fandtes i waggonen nr. 293 for så vidt som denne vogn endnu var i Havre.

Og det gnavne ansigt, monsieur Cauche i begyndelsen havde sat op i den tro, at han var blevet forstyrret til ingen nytte, forsvandt snart og veg pladsen for en grumme selvbevidst mine, der stod i forhold til den yderst alvorlige karakter, sagen antog.

"Men," udbrød han pludselig urolig ved tanken om at undersøgelsen ikke skulle falde i hans lod, "vognen kan jo ikke være her længere. Den må være vendt tilbage til Paris i morges."

Men Roubaud beroligede ham med sin uforstyrrelige koldblodighed.

"Nej, nej, De må meget undskylde – der skulle reserveres en kupé til i aften. Vognen holder dér under remisen."

Og han gik i spidsen hen imod den, fulgt af inspektøren og stationsforstanderen. Rygtet måtte allerede have bredt sig, for arbejdsfolkene luskede efterhånden bort fra deres gerning og sluttede trop med de andre. Fra de forskellige kontorer dukkede der funktionærer frem, der én for én nærmede sig de andre. Snart var der et helt opløb.

Da de nåede hen til vognen, sagde monsieur Dabadie efter et øjebliks eftertanke:

"Men vognen er jo blevet visiteret i går aftes. Havde der været spor tilbage af mordet, skulle det jo have stået opført i rapporten."

"Vi får se," sagde monsieur Cauche.

Han lukkede vogndøren op og steg ind i kupéen. Og i samme øjeblik udstødte han et forfærdet udråb, ganske forglemmende sin værdighed. Og han bandede:

"Ved den levende Gud! Man skulle tro, det var et svin, der var blevet slagtet."

En svag fornemmelse af rædsel bredte sig blandt de tilstedeværende; de strakte hals; og monsieur Dabadie, der var imellem de forreste, steg op på gangbrættet for bedre at se; bag ham strakte også Roubaud hovedet frem for at lade lige så nysgerrig som de andre.

Inde i kupéen var der intet spor af forstyrrelse at se. Vinduerne var stadig lukkede, alt syntes at være på sin plads. Kun slog der en modbydelig stank ud fra den åbne dør; og midt i en af hynderne havde der samlet sig en sø af sort blod, en sø, der var så dyb og bred, at en strøm havde taget udspring fra den og var flydt ned over gulvets tæppe. Hist og her på sædet var der sprøjtet bloddråber hen. Men der sås ikke andet end alt dette stinkende blod.

Monsieur Dabadie var ude af sig selv.

"Hvor er de folk, der visiterede vognen i går aftes? Herhen med dem!"

De var tilfældigvis til stede, trådte frem og gjorde stammende deres undskyldninger. Kunne man se alting, når det var mørkt? Og dog påstod de, at de havde følt efter over alt

med hænderne. De bandede på, at de ikke havde mærket noget den foregående aften.

Monsieur Cauche, der stod inde i waggonen, gjorde imidlertid blyantsnotitser til sin rapport. Han kaldte på Roubaud, som han jævnligt snakkede med i spadseretimerne, når de drev op og ned ad perronen med cigaretten i munden.

"Monsieur Roubaud, kom endelig herop og hjælp mig."

Og da underforstanderen havde skrævet over blodpølen på tæppet for ikke at træde i den, vedblev han:

"Se efter under det andet sæde, om der ikke skulle være gemt noget dér."

Han løftede sædet i vejret og søgte efter uden at ryste på hænderne og med blikke, der kun udtrykte nysgerrighed.

"Der er ingen ting."

Men en plet på rygstødets drap tiltrak sig hans opmærksomhed, og han gjorde inspektøren opmærksom på den. Var det ikke det blodige spor af en finger? Nej, de blev dog til sidst enige om, at det kun var et blodstænk. Folkehoben var rykket nærmere for at følge denne undersøgelse, den vejrede begærligt forbrydelsen og trængtes tæt bag stationsforstanderen, der uhyggelig til mode var blevet stående på gangbrættet, han var så sensibel for stærke indtryk.

Pludselig faldt der ham noget ind.

"Det er sandt, monsieur Roubaud. De var jo med i toget? Ikke sandt – De kom hjem med iltoget i går aftes? De må jo kunne give os oplysninger."

"Ja, det er rigtigt," udbrød inspektøren. "Lagde De mærke til noget?"

Det varede tre-fire sekunder før Roubaud gav svar. Han stod bøjet ned i dette øjeblik og undersøgte gulvtæppet. Men straks efter rejste han sig og sagde med sin naturlige, lidt tykke stemme:

"Ja vist, ja vist, jeg skal nok – min kone var med mig. Hvis min forklaring skal med i rapporten, ville jeg sætte pris på, at hun kom herned, så at det hun husker, kan blive sammenholdt med, hvad jeg har at oplyse."

Dette forekom monsieur Cauche meget fornuftigt, og Pecqueux, der lige var kommet til, tilbød at hente madame Roubaud. Han gik afsted med lange skridt, og man ventede et øjeblik. Philomène, der var kommet sammen med fyrbøderen, fulgte ham med øjnene, hun var misfornøjet over, at han påtog sig dette ærinde. Men da hun så madame Lebleu, der kom humpende til så hurtigt hendes stakkels, svulne ben kunne bære hende, skyndte hun sig hen at hjælpe hende; og de to damer strakte hænderne mod himlen og udstødte forfærdede udråb, ude af sig selv af henrykkelse over, at en så afskyelig forbrydelse var blevet opdaget. Skønt man endnu slet ingen ting vidste, løb der allerede gisninger omkring i skaren. Over alle de andre stemmer hørte man Philomènes, der gav sit æresord på, at madame Roubaud havde set morderen, hvilken påstand hun greb lige ud af luften. Og der blev stilhed, da fruen kom til i følge med Pecqueux.

"Se bare," hviskede madame Lebleu. "Skulle man tro, det var en underforstanders kone, der sætter den prinsessemine op! Allerede i morges, før det blev lyst, så hun sådan ud, friseret og snøret, som om hun skulle på visit."

Séverine kom gående med korte, regelmæssige skridt. Hun havde en lang strækning af perronen at gennemvandre, mens alles øjne hvilede på hende; men hun bevarede sin ligevægt, hun holdt blot lommetørklædet for øjnene som udtryk for den dybe smerte, der måtte have grebet hende, da hun erfarede, hvem det var, der var blevet myrdet. Klædt i en meget elegant, ulden sort kjole syntes hun at bære sorg for sin beskytter. Hendes svære, mørke hår skinnede i solen, for hun havde ikke fået tid til at tage hat på, så koldt det end var. Hendes milde blå øjne, der svømmede i tårer og kun udtrykte angst, gav hendes ansigt et rørende udtryk.

"Ja, hun har nok grund til at græde," sagde Philomène halvhøjt. "Nu kan de jo se, hvordan de klarer sig, når de har mistet deres forsyn."

Da Séverine var nået hen til forsamlingen ved den åbne dør til kupéen, steg monsieur Cauche og Roubaud ud af den; og den sidste begyndte straks at fortælle, hvad han vidste.

"Ikke sandt, kære ven, i går morges, så snart vi var kommet til Paris, gik vi hen og besøgte monsieur Grandmorin? Klokken kunne vel være et kvarter over elleve?"

Han så stift på hende og hun gentog lydigt:

"Jo, et kvarter over elleve."

Men hendes blik var faldet på det blodbesudlede vognsæde, og en krampagtig trækning fo'r igennem hende. Hun brast i en voldsom gråd. Og stationsforstanderen skyndte sig bevæget at lægge sig imellem.

"Hvis fruen ikke kan tåle dette syn – – Vi fatter så godt deres smerte –"

"Å, blot to ord," afbrød inspektøren. "Så skal fruen blive fulgt hjem."

Roubaud skyndte sig at fortsætte:

"Vi havde talt om allehånde ting, og så var det, at monsieur Grandmorin fortalte os, at han næste dag havde i sinde at tage til sin søster i Doinville. Jeg ser ham endnu sidde ved skrivebordet. Sådan stod jeg; og sådan stod min kone. Ikke sandt, kære ven, han sagde til os, at han ville rejse næste dag?"

"Ja, næste dag."

Monsieur Cauche, der vedblev at kradse notitser ned med sin blyant, så op.

"Hvad behager? Næste dag? Men han rejste jo om aftenen!"

"Vent blot," svarede underforstanderen. "Da han hørte, at vi tog hjem om aftenen, fik han selv et øjeblik lyst til at tage sammen med os med iltoget, hvis min kone ville følge ham til Doinville og blive nogle dage dér hos hans søster, som hun havde gjort så tit før. Men min kone havde ikke tid, hun sagde nej. Ikke sandt – du sagde nej?"

"Ja – jeg sagde nej."

"Sådan faldt altså ordene. Han var meget elskværdig mod os; han fulgte os lige til døren, da vi gik. Ikke sandt, du?"

"Jo – lige til døren."

"Om aftenen rejste vi. Før vi satte os ind i kupéen, talte jeg med stationsforstanderen, monsieur Vandorpe. Og jeg lagde ikke mærke til noget specielt. Jeg var gal i hovedet, fordi jeg havde troet, vi var for os selv i kupéen, og så sad der en dame, jeg ikke havde lagt mærke til, i det ene hjørne; i sidste øjeblik kom der endda et ægtepar ind. Lige til Rouen passerede der intet som helst, jeg så ikke noget. I Rouen stod vi lidt ud af

toget for at strække benene. Og hvor blev vi ikke forbavsede ved at få øje på monsieur Grandmorin ved et kupévindue, en tre-fire vogne fra den, vi sad i. "Hvad for noget, monsieur præsident, er De alligevel taget afsted? Vi anede såmænd ikke, at vi kørte i samme tog!" Så fortalte han os, at han havde fået et telegram. I det samme peb lokomotivet, vi skyndte os ind i vores kupé, hvor vi i parentes bemærket ikke fandt nogen, alle vore rejsekammerater var stået af i Rouen, hvad vi for resten ikke tog os nær ... Det er alt, hvad vi ved – ikke sandt, min ven?"

"Jo – andet ved vi ikke."

Så ligefrem denne fortælling lød, havde den gjort indtryk på tilhørerne. Alle ventede åndeløse på at høre det ord, der skulle kunne kaste et lys over sagen. Inspektøren holdt op at skrive og gav den almindelige forbavselse udtryk ved at spørge:

"Og De er sikker på, at der ikke var nogen i kupéen, sammen med monsieur Grandmorin?"

"Ja, det er jeg ganske vis på."

Der gik en underlig bevægelse gennem forsamlingen. Denne gådefulde omstændighed fik dem alle sammen til at gyse. Når den rejsende var alene – hvorledes kunne han så blive myrdet og kastet ud af kupéen – tre mil derfra, før det næste tog kom?

Under den almindelige stilhed hørte man Philomènes ondskabsfulde stemme:

"Det er rigtignok et besynderligt træf."

Roubaud følte hendes blik hvile på sig og han så igen på hende, hovedrystende som for at vise, at også han fandt det besynderligt. Tæt ved hende fik han øje på Pecqueux og madame Lebleu, der ligeledes rystede på hovedet. Alles blikke var vendt imod ham, man spejdede i hans ansigt efter en eller

anden forglemt enkelthed, der kunne kaste lys over sagen. Der lå ingen anklage i disse blikke, der brændte af nysgerrighed; alligevel troede han at skimte den ubestemte mistanke i færd med at vågne, denne tvivl, som det mindste lille træk undertiden forvandler til vished.

"Besynderligt," sagde monsieur Cauche.

"Overordentlig besynderligt," gentog monsieur Dabadie.

Så tog Roubaud sig sammen.

"Hvad jeg yderligere er ganske vis på, det er, at iltoget, der ikke stopper mellem Rouen og Barentin, kørte med sin reglementerede fart, jeg lagde ikke mærke til noget usædvanligt. Jeg kan sige det, fordi jeg netop havde slået vinduet ned for at ryge en cigaret, vi var jo ene; jeg så ud og gjorde mig rede for alle togets bevægelser. I Barentin så jeg på perronen monsieur Bessière, min efterfølger som stationsforstander dér, jeg kaldte på ham og vi talte et par ord sammen, mens han stod op på gangbrættet og trykkede mig i hånden. Ikke sandt, min ven, man kan spørge monsieur Bessière om det, og han vil bekræfte det."

Séverine, der stadig stod ubevægelig og bleg med et sorgfuldt udtryk i det fine ansigt, støttede sig atter til sin mands fremstilling.

"Ja, han vil bekræfte det." Fra nu af var enhver anklage umulig, hvis det kunne dokumenteres, at Roubauds, efter i Rouen at være vendt tilbage til deres kupé, var blevet set i den og hilst af en ven i Barentin. Den skygge af mistanke, som underforstanderen havde troet at se i folks øjne, var forsvundet, og den almindelige forbavselse tog til. Sagen tog en mere og mere mystisk vending.

"Hør lidt," sagde inspektøren, "er De ganske sikker på, at ingen har kunnet snige sig ind i kupéen ved Rouens station, efter at De havde sagt farvel til præsident Grandmorin?"

Dette spørgsmål var Roubaud øjensynlig ikke forberedt på; for første gang blev han forvirret og vidste ikke straks, hvad han skulle svare. Han så tøvende på sin kone.

"Nej, jeg tror ikke – døren blev lukket, der blev pebet, vi havde akkurat tid nok til at nå hen til vor egen vogn. Desuden var jo kupéen reserveret, så man ikke skulle tro, at der kunne komme nogen derind."

Men hans kones blå øjne blev store og forvirrede, og han blev betænkelig ved at udtale sig for bestemt.

"Alligevel, jeg er ikke sikker på det. Der kan jo være steget nogen ind. Der var sådan en trængsel –"

Og efterhånden som han talte, blev hans stemme atter sikker; han lavede en helt ny historie, som han lidt efter lidt gav troværdighedens skær.

"De ved, der var en forfærdelig masse mennesker, i anledning af festen i Havre. Vi måtte forsvare vor kupé mod passagerer, der havde billetter til anden, ja endog til tredje klasse. Desuden er banegården slet oplyst; man puffedes og skreg i mylderet ved togets afgang. Hvad skal jeg sige? Det er meget muligt, at én med magt har trængt sig ind i kupéen i sidste øjeblik, idet han benyttede sig af forvirringen til at skaffe sig plads."

Han afbrød sig selv:

"Ikke sandt, kære – sådan må det være gået til?"

Séverine, der så ganske sønderknust ud og holdt lommetørklædet for sine forgrædte øjne, gentog:

"Sådan må det sikkert være gået til."

Fra dette øjeblik var sporet givet, og uden at sige noget vekslede ordensinspektøren og stationsforstanderen et forstående blik. Der var gået en lang, bølgende bevægelse gennem skaren, der forstod, at undersøgelsen var endt, og som nu pintes af begærlighed efter at komme frem med deres kommentarer til den; gisninger i hobetal var allerede i omløb, hver især havde sin historie at bringe til torvs. En kort stund var stationstjenesten fuldkommen stillet i bero, hele personalet var stimlet sammen og fuldt optaget af dette blodige drama; og det kom helt bag på dem, da toget kl. 9:38 kom kørende ind under halvtaget. Nu løb funktionærerne til, dørene blev lukket op, passagererne strømmede ud. Næsten alle de øvrige nysgerrige blev derimod stående omkring inspektøren, der samvittighedsfuldt, som en mand af principper, underkastede den blodtilsølede kupé et sidste eftersyn.

Pecqueux, der gestikulerede mellem madame Lebleu og Philomène fik i dette øjeblik kig på sin lokomotivfører, Jacques Lantier, der lige var stået ud af toget, og på afstand, uden at røre sig, betragtede opløbet. Han vinkede ivrigt ad ham. Jacques blev stående. Endelig bestemte han sig dog til langsomt at gå nærmere.

"Hvad er der på færde?" spurgte han sin fyrbøder.

Han vidste det godt i forvejen, og han lyttede kun adspredt til beretningen om mordet og de gisninger, der blev fremsat. Hvad der overraskede ham og gjorde et sært indtryk på ham, var at komme til stede midt under denne undersøgelse, at genfinde denne kupé, som han flygtigt havde set fare forbi sig i mørket. Han strakte hals og så blodpølen, der var sprøjtet ud over sædet; og han så atter mordscenen for sig; især trådte liget, der med

den overskårne strube, lå henstrakt over vejen frem for hans erindring. Da han så bort fra kupéen, fik han øje på Roubauds, mens Pecqueux vedblev at fortælle ham om, hvorledes disse var indblandet i sagen, om deres afrejse fra Paris med samme tog som den myrdede, og om de sidste ord, de havde vekslet med ham i Rouen. Han kendte manden; han havde flygtigt hilst på ham nu og da, når han gjorde tjeneste ved iltoget.

Fruen havde han kun set på afstand; han havde holdt sig fjernt fra hende som fra alle andre kvinder i sin sygelige frygt. Men i dette øjeblik gjorde hun indtryk på ham, som hun stod dér, bleg og grædende med det blide, hjælpeløse udtryk i de blå øjne under det svære, sorte hår. Han forlod hende ikke med sit blik, og han faldt i tanker. Forvirret spurgte han sig selv, hvorledes det gik til, at han og Roubauds mødtes her, – hvorledes begivenhederne kunne bringe dem sammen foran denne vogn, hvor en forbrydelse var blevet begået – skønt de først var vendt tilbage fra Paris den foregående aften og han lige i dette øjeblik var kommet fra Barentin.

"Å, jeg ved noget, jeg ved noget," sagde han højt, idet han afbrød fyrbøderen. "Jeg var just dernede, ved tunnellens munding, sent i aftes, og jeg tror fuldt og fast at have set noget i det øjeblik toget fo'r forbi."

Der opstod stor bevægelse. Alle stimlede sammen om ham. Og han var den første til at fare sammen, forbavset og forfærdet over det, han lige havde sagt. Hvorfor havde han talt? Han havde dog så højtideligt lovet sig selv at tie stille. Der var så mange gode grunde, der tilrådede ham tavshed! Men ordene var, uden at han kunne gøre for det, sluppet ham af munden, mens han så på denne kvinde. Hun havde pludselig taget sit

lommetørklæde fra ansigtet og fæstede sine tårefyldte øjne på ham, de blev endnu større end før.

Inspektøren var hurtigt trådt til:

"Hvad for noget? Hvad har De set?"

Og mens Séverine stadig så stift på ham, fortalte Jacques, hvad han havde set: den oplyste kupé, der fo'r forbi i natten for fuld damp, og de flygtige profiler af de to mænd, af hvilke den ene var kastet omkuld og den anden holdt kniven i næven. Ved siden af sin kone lyttede Roubaud til med sine store, livlige øjne fæstede på ham.

"Ville De da være i stand til at genkende morderen?" spurgte inspektøren.

"Nej – det tror jeg ikke."

"Havde han frakke på eller bluse."

"Jeg kan ikke sige noget bestemt. Betænk selv, et tog, der kørte med 80 kilometers fart ..."

Séverine kunne ikke beherske sig, hun vekslede et øjekast med sin mand, der var koldblodig nok til at bemærke:

"Der skulle i alt fald gode øjne til."

"Alligevel", sagde monsieur Cauche, "det var en vigtig oplysning. Forhørsdommeren vil nok hjælpe Dem til at præcisere, hvad De husker. Monsieur Lantier og monsieur Roubaud, vær så venlig at opgive mig Deres fulde navne for vidnestævningernes skyld."

Undersøgelsen var endt, sværmen af nysgerrige spredte sig lidt efter lidt, det vante arbejde på banegården blev optaget igen. Især fik Roubaud travlt med persontoget, der skulle gå kl. 9:50, passagererne var allerede begyndt at stige ind. Han havde givet Jacques et kraftigere håndtryk end han plejede; og denne,

der var blevet stående alene tilbage hos Séverine, mens madame Lebleu, Pecqueux og Philomène gik hviskende bort sammen, havde troet sig forpligtet til at følge den unge frue ind under halvtaget, helt hen til trappeopgangen til funktionærernes lejligheder; han vidste ikke, hvad han skulle sige til hende, men droges dog til hende, som om der nu var knyttet et bånd imellem dem.

Nu var det højlys dag. Den strålende sol steg sejrrig frem af morgentågerne op over den klare, blå himmel; mens søvinden, der fik styrke med den stigende flod, viftede sit salte, friske pust ind over landet.

Og da han omsider forlod hende, mødte han igen hendes store øjne, hvis forskrækkede og bønfaldende udtryk før havde gjort så dybt indtryk på ham.

Men der lød et kort fløjtesignal. Det var Roubaud, der gav ordre til, at toget skulle gå. Lokomotivet svarede med en langtrukken piben, og toget kl. 9:50 satte sig i bevægelse, tog fart og forsvandt i det fjerne ude over det solrøgsslørede land.

4

Denne dag – det var i den anden uge af marts – havde forhørsdommeren, monsieur Denizet, på ny ladet nogle vigtige vidner i affæren Grandmorin indkalde til sit kontor på rådhuset i Rouen.

I de forløbne tre uger havde denne sag vakt en kolossal opsigt. Den havde sat Rouen på den anden ende, bragt Paris i fyr og flamme, og under den voldsomme kampagne, som oppositionsbladene førte mod kejserdømmet, havde de med begærlighed grebet denne skandale som et angrebsvåben. At de almindelige valg, hvis forberedelser dominerede hele politikken, stod for døren, gjorde kampen endnu hidsigere. Der havde været stormende møder i Deputeretkammeret: ét, i hvilket man skarpt havde bestridt retsgyldigheden af to deputeredes mandater, fordi de var nøje knyttede til kejserens person; et andet, i hvilket man var draget stærkt i felten mod Seinepræfektens finansbestyrelse og havde fordret, at der skulle vælges et municipalråd. Affæren Grandmorin kom så belejligt som vel muligt til at holde agitationen oppe, de mest forbavsende historier var i omløb, og hver morgen var bladene fyldt med nye, for regeringen fornærmelige hypoteser. På den ene side insinuerede man, at den myrdede, der stod hoffet i Tuilerierne nær som gammel embedsmand, kommandør af Æreslegionen og millionær, havde hengivet sig til de modbydeligste udskejelser; på den anden side begyndte man, da undersøgelsen hidtil ikke havde ført til noget mål, at anklage politiet og myndighederne for deres sløjhed; man sagde

vittigheder om denne gådefulde morder, der ikke var til at finde. Jo mere sandhed der var i disse angreb, desto farligere var de at være udsat for.

Monsieur Denizet var sig også fuldt bevidst, hvor tungt et ansvar der hvilede på ham. Også han satte lidenskab ind på sagen, så meget mere som han var ærgerrig og med begærlighed ventede en affære af denne betydning for at bringe de fortræffelige evner i retning af skarpsyn og energi, som han tillagde sig selv, for lyset. Hans lidenskab holdtes imidlertid i tømme af hans personlige interesse. Han havde et så brændende begær efter at blive dekoreret og forflyttet til Paris, at han, efter den første dag, han holdt forhør, at have ladet sig rive hen af sin sandhedskærlighed, nu på alle steder anede faldgruber, hans fremtidsudsigter kunne blive stikkende i.

Man må tilføje, at monsieur Denizet havde fået besked om, hvordan han skulle forholde sig; for straks ved begyndelsen af undersøgelsen havde en ven rådet ham til at tage til Paris, til justitsministeriet. Dér havde han haft en lang samtale med statssekretæren, monsieur Camy-Lamotte, en mægtig mand, der havde hals- og håndsret over sine undergivne, idet det var ham, der indstillede til udnævnelse; han stod i uafbrudt forbindelse med hoffet. Sagen var ganske naturligt kommet ham i hænde, idet generalprokurøren i Rouen, der var betænkelig ved dette skumle drama, hvor en gammel embedsmand var ofret, havde været så forsigtig at gøre henstilling om det til ministeren, der på sin side havde skubbet arbejdet over på statssekretæren. Og så mærkværdigt traf det sig, at monsieur Camy-Lamotte netop var en gammel skolekammerat af præsident Grandmorin, nogle år yngre end

han, og stadig havde stået i så fortroligt forhold til ham, at han kendte ham ud og ind, også i hans udskejelser. Han talte da også med dyb smerte om sin vens sørgelige død og havde atter og atter ladet monsieur Denizet høre, hvor heftigt han ønskede at få fat på den skyldige. Men han lagde ikke skjul på, at hoffet ikke satte pris på den uforholdsmæssige opsigt, som sagen vakte, og han havde tilladt sig at anbefale ham at gå frem med megen takt. Alt i alt havde forhørsdommeren forstået, at han ville gøre klogest i ikke at forhaste sig og ikke at vove noget uden billigelse ovenfra. Han var endog ved sin tilbagekomst til Rouen sikker på, at statssekretæren havde sine egne agenter ude og selv ønskede at have en finger med i sagen. Man ville åbenbart have sandheden at vide, for i fornødent fald at kunne holde den bedre skjult.

Imidlertid gik dag efter dag, og skønt monsieur Denizet gjorde sig umage for at være tålmodig, irriteredes han dog af bladenes drillerier. Desuden kom den gamle politimand atter frem i ham, vejrende med næsen som en velafrettet hund. Han blev revet med af trangen til at finde det rigtige spor for den æres skyld at have været den første, der fandt det, men var rede til at forlade det, hvis han fik ordre til det. Og alt imens han fra ministeriet ventede et brev, et råd, blot et vink, der stadig ikke kom, havde han igen for alvor taget fat på undersøgelsen. To-tre arrestationer var allerede foretaget, men de havde ikke ført til noget. Pludselig vaktes der da en mistanke i ham, som han forresten fra det første øjeblik havde haft en antydning af: at det var Roubauds, der var de skyldige. Præsident Grandmorins testamente blev nemlig åbnet, og mellem de mange gådefulde klausuler i det var der én, hvori Séverine var indsat til arving af

huset i Croix-de-Maufras. Dermed var den hidtil savnede, mulige drivfjeder i mordsagen fundet: det kunne være, at Roubauds, der kendte klausulen, havde myrdet deres velgører for straks at komme i besiddelse af huset. Det slog ham så meget mere, som monsieur Camy-Lamotte netop havde talt om madame Roubaud og fortalt, at han havde kendt hende som ung pige, mens hun var hos præsidenten. Kun skade, at sandsynligheden var så ringe, at der var så mange grunde, både materielle og moralske, der talte imod den! Så længe han havde ledet undersøgelsen i denne retning var han ved hvert skridt stødt mod fakta, der ganske forvirrede hans opfattelse af en retsundersøgelse, der ledes efter klassiske mønstre. Intet ville klares, det første glimt, det første motiv, der skulle oplyse alt, vedblev at mangle.

Der var ganske vist et andet spor, som monsieur Denizet ikke havde tabt af syne, det spor, som Roubaud selv havde anvist: at en mand under trængslen ved afgangen ubemærket kunne være sluppet ind i kupéen. Det var den berømte, uopdagelige, fabelagtige morder, som alle oppositionsbladene havde deres moro af. Man havde først søgt at finde denne mands signalement, i Rouen, hvor han var steget i toget, og i Barentin, hvor han måtte være stået af, men man havde ikke opnået noget bestemt resultat, nogle vidner benægtede endog muligheden af, at en mand med magt havde kunnet trænge sig ind i den reserverede kupé, andre gav de mest modsigende oplysninger. Og sporet skulle just til at løbe ud i sandet, da forhørsdommeren ved at udspørge banevogteren Misard ganske ufrivilligt kom under vejr med det dramatiske eventyr med Cabuche og Louisette, dette barn, der var blevet voldtaget

af præsidenten og som man sagde, var død hos sin gode ven. Det kom for ham som et lynglimt; i ét drag formede den klassiske anklageakt sig i hans hoved. Her var alle omstændigheder ved hånden: trusler om drab, som stenhuggeren havde udstødt mod præsidenten, beklagelige forud givne forhold, et alibi, som han ubehændigt havde påberåbt sig uden at kunne bevise det. I al hemmelighed havde han den foregående dag under indflydelse af et minuts energiske inspiration ladet Cabuche hente fra dette lille hus, han boede i, dybt inde i skoven, en forladt dyrehule, hvor man havde fundet et par blodige benklæder. Og mens monsieur Denizet endnu kæmpede mod den sikre overbevisning, der trængte sig ind på ham, alt mens han lovede sig selv ikke at tabe Roubauds af syne, triumferede han i sit stille sind ved tanken om, at han alene havde haft tilstrækkelig fin næse til at opdage den virkelige morder. Det var i det øjemed at få afgørende vished, at han denne dag havde stævnet adskillige vidner, som allerede dagen efter forbrydelsen var blevet afhørt, til sit kontor.

Forhørsdommerens værelse, der vendte ud imod Rue Jeanne d'Arc, lå i den ældede og forfaldne, hæslige tilbygning til de normanniske hertugers gamle palads, som nu er omdannet til rådhus. Det store, triste værelse var på første sal og dagslyset faldt så sparsomt derind, at der om vinteren måtte tændes lys allerede klokken tre. Det var tapetseret med gammelt, falmet, grønt papir og havde ikke andre møbler end to lænestole, fire stole, dommerens skrivebord og retsskriverens lille bord; på den uopvarmede kamin stod to bronzeskåle hver på sin side af et sort marmorur. Bag ved skrivebordet førte en dør ind til et

andet værelse, som dommeren sommetider viste folk ind i, som han ville have ved hånden; indgangsdøren stødte direkte ud til den brede korridor, hvor der stod bænke til vidnerne, der ventede.

Skønt de først var tilsagt til at komme kl. 2, gav Roubauds møde allerede en halv time før. De kom fra Havre og havde næppe taget sig tid til at spise frokost i en lille restauration. Begge var klædt i sort, han i frakke, hun i silkekjole som en fornem dame, og de førte sig med den lidt trætte og sørgmodige alvor, der sømmer sig for en familie, der har mistet en pårørende. Hun sad på en bænk, ganske stille, uden at sige et ord, mens han gik op og ned foran hende med langsomme skridt og hænderne på ryggen. Men hver gang han vendte sig, mødtes deres blikke, og deres hemmelige angst fo'r da som en skygge over deres tavse ansigter. Skønt arven af Croix-de-Maufras havde henrykket dem, havde den samtidig givet deres frygt ny næring; for præsidentens slægtninge, især hans datter, der var forbitret over de mange, underlige legater, der næsten løb op til halvdelen af den samlede formue, talte om at få testamentet omstødt og madame de Lachesnaye, der blev hidset op af sin mand, viste sig navnlig hård imod sin gamle veninde Séverine, som hun udslyngede de mest graverende beskyldninger imod. På den anden side pintes Roubaud af en uophørlig frygt for et indicium, som han ikke før nu havde tænkt på: det brev, han havde tvunget sin kone til at skrive for at lokke Grandmorin til at rejse, dette brev, som man om kort tid ville finde, hvis det ikke var blevet tilintetgjort, og i hvilket håndskriften kunne blive genkendt. Lykkeligvis gik der dag efter dag, uden at der endnu var kommet noget frem, brevet

måtte være tilintetgjort. Ikke desto mindre blev hver ny tilsigelse til møde for forhørsdommeren en kilde til angst for ægteparret, hvor godt de så skjulte den under deres korrekte holdning som arvinger og vidner.

Klokken slog to, og Jacques kom til stede. Han kom fra Paris. Roubaud ilede ham i møde og rakte venskabeligt hånden frem.

"Nå – også Dem har man gjort ulejlighed ... Ja, det er kedeligt med denne sørgelige sag, der aldrig får ende."

Da Jacques fik øje på Séverine, der stadig sad stille og ubevægelig, standsede han pludselig. Hver anden dag de sidste tre uger igennem havde underforstanderen overvældet ham med artigheder, hver gang han kom til Havre. En gang havde han endog måttet modtage en indbydelse til frokost. Og i den unge frues nærhed havde han mærket – med voksende uro – hvorledes den sære gysen fo'r igennem ham. Ville han da engang begære også hende? Hans hjerte bankede, hans hænder brændte, blot han så hendes hvide hals. Derfor havde han for fremtiden fast besluttet at undgå hende.

"Og hvad siger man om sagen – inde i Paris?" tog Roubaud atter til orde. "Der er ikke noget nyt, vel? Ser De, man ved ingen ting, og man vil aldrig få noget at vide. Men kom dog hen og hils på min kone."

Han trak ham med sig, og Jacques måtte mod sin vilje nærme sig og hilse på Séverine, der var genert og smilede med sin frygtsomme, barnlige mine. Han gjorde sig umage for at passiare om ligegyldige ting, mens manden og konen stadig ufravendt betragtede ham, som om de søgte at læse, ikke blot i hans tanker, men i det ubevidste bevidsthedskaos, han ikke selv turde vove sig ned i. Hvorfor var han så kold? Hvorfor syntes

han at undgå dem? Var hans hukommelse i færd med at vågne, var de tilkaldt for at blive konfronteret med ham? De havde så gerne villet vinde dette eneste vidne, som de frygtede, knytte ham til sig med så faste venskabsbånd, at han ikke længere skulle kunne overtale sig til at vidne imod dem.

Det var underforstanderen, der i sin forpinte stemning atter vendte tilbage til mordsagen.

"De aner altså ikke, i hvilken anledning man har tilsagt os? Skulle der være noget nyt?"

Jacques gjorde en ligegyldig håndbevægelse.

"Der gik netop et rygte blandt folk på banegården, dengang jeg kom. Der blev talt om en arrestation."

Roubauds blev forbavsede, kom i bevægelse, ude af sig selv. Hvorledes? En arrestation? Ingen havde sagt et ord om dette til dem. Var den arrestation foretaget eller skulle den først foretages? De belejrede ham med spørgsmål, men han vidste ikke mere.

I dette øjeblik tiltrak en støj i gangen sig Séverines opmærksomhed.

"Der kommer Berthe og hendes mand," sagde hun dæmpet.

Det var ganske rigtig ægteparret Lachesnaye. De gik meget stift forbi Roubauds, den unge kone kastede ikke engang et blik til sin gamle kammerat. Og en retsbetjent førte dem straks ind i forhørsdommerens kontor.

"Godt! Vi må se at være tålmodige," sagde Roubaud. "Nu kommer vi ikke afsted det første par timer. Sæt Dem dog ned!"

Selv havde han taget plads til venstre for Séverine og med en håndbevægelse indbød han Jacques til at sætte sig på den anden side af hende. Jacques blev stående et øjeblik endnu. Så satte

han sig på bænken, da hun så på ham med sit blide og frygtsomme udtryk. Lille og fin sad hun mellem dem, han mærkede som en øm hengivelse i hendes væsen, og den lette, varme duft, der i den lange ventetid strømmede ud fra denne kvinde, berusede ham langsomt og betog alle hans sanser.

I monsieur Denizets kontor skulle forhørene lige til at begynde. Undersøgelsen havde allerede afgivet stof til en uhyre dokumentsamling, flere dynger af papirer, som var indsvøbt i blåt lærred. Man havde søgt at følge den myrdedes spor lige fra hans afrejse fra Paris. Stationsforstanderen, monsieur Vandorpe, havde oplyst, at iltoget var afgået kl. halv syv, at waggonen nr. 293 var blevet tilkoblet i sidste øjeblik, at han havde vekslet et par ord med Roubaud, der var steget ind i sin kupé, et øjeblik før præsident Grandmorin kom, og endelig at denne sidste havde taget plads i sin kupé, hvor der utvivlsomt ikke var andre til stede. Dernæst var togføreren Henri Dauvergne blevet forhørt om, hvad der var passeret i Rouen under de ti minutters ophold dér, men han havde ikke kunnet sige noget med sikkerhed. Han havde set Roubauds tale med præsidenten udenfor hans kupé, og han troede nok, de var vendt tilbage til deres egen vogn, en konduktør mente at have lukket døren til den, men alt dette stod hen i det uvisse, der havde været halvmørkt og en forfærdelig trængsel på stationen. Når han skulle udtale sig om muligheden af, at en mand, den famøse, uopdagelige morder, i sidste øjeblik kunne have trængt sig ind i kupéen, i samme øjeblik som toget sattes i gang, fandt han historien lidet sandsynlig, mens han dog indrømmede muligheden af den; så vidt han vidste, var noget sådant allerede passeret to gange før. Andre jernbanefunktionærer i Rouen, der

blev afhørt om de samme punkter, bragte så langt fra lys i sagen, at de tvært imod gjorde den endnu mere indviklet ved deres indbyrdes modstridende svar. Et faktum blev dog slået fast: at Roubaud inde fra sin vogn havde vekslet et håndtryk med stationsforstanderen i Barentin, der var stået op på gangbrættet. Denne stationsforstander, monsieur Bessière, havde attesteret, at det forholdt sig således, og han havde tilføjet, at hans kollega var alene med sin kone, der lå halvt ned og så ud til at sove trygt.

På den anden side havde man givet sig til at efterspore alle de passagerer, der var taget fra Paris med samme tog som Roubauds. Den tykke dame og den tykke herre, der var kommet i sidste øjeblik, havde erklæret, at de ikke kunne oplyse noget, da de straks var faldet i søvn; og hvad angår den tavse, sortklædte dame, der havde siddet i hjørnet, var hun forsvundet som en skygge, det var komplet umuligt at finde hende.

Endelig var der endnu andre vidner af ringere betydning, folk, som forhørtes for at få de passagerers identitet konstateret, som denne aften var stået af ved Barentin; for dér måtte jo morderen have forladt toget. Man havde talt billetterne efter, og det var lykkedes at komme på det rene med alle passagererne med undtagelse af én, der netop så ret fordægtig ud, med et blåt lommetørklæde om hovedet; nogle sagde, at han havde frakke på, andre, at han bar bluse. Blot om denne mand, der var forsvundet, forflygtiget som en drøm, var der 310 ark i dokumentsamlingen, og sådan en forvirring var der i dem, at hvert eneste vidnesbyrd blev modsagt af et andet.

Aktstykkerne kompliceredes yderligere ved de rent retslige bilag: Politirapporten om gerningen, der var forfattet af

retsskriveren, som fiscalen og forhørsdommeren havde ledsaget til mordstedet; det var en omfangsrig beskrivelse af pladsen ved jernbanelinjen, hvor den myrdede lå henkastet, af ligets stilling og dragt, af de genstande, der var fundet i dets lommer, og som dets identitet var blevet bevist ved. Endvidere lægens beretning – også han var blevet ført til stedet – et dokument, i hvilket vidt og bredt i videnskabelige udtryk såret i struben var beskrevet, det eneste sår, der fandtes, en afskyelig flænge, der skyldtes et skærende instrument, øjensynlig en kniv. Og der var endnu andre dokumenter – om ligets transport til hospitalet i Rouen, om den tid det havde henligget dér, førend den ualmindelig hurtigt indtrådte forrådnelse nødsagede autoriteterne til at overgive det til familien. Men i hele denne nye papirdynge var der kun to-tre punkter af vigtighed at finde. For det første havde man i den myrdedes lommer hverken fundet hans ur eller hans tegnebog, hvori der skulle være ti tusindfrancs-sedler, som præsident Grandmorin skyldte sin søster madame Bonnehon, og som denne havde ventet. Der ville da have været sandsynlighed for, at der forelå et rovmord, hvis ikke på den anden side en ring med en kostbar brillant urørt var blevet siddende på fingeren. Dette gav igen anledning til en hel række antagelser. Uheldigvis vidste man ikke numrene på sedlerne, men uret kendte man, det var et svært remontoir-ur, der på kapslen bar præsidentens initialer og indeni fabrikstegnet, nummer 2516. Endelig havde våbenet, den kniv, som morderen havde benyttet, givet anledning til omfattende efterforskninger langs jernbanelinjen, i tjørnekrattene i nærheden, overalt hvor den kunne være henkastet; men de havde ikke givet noget resultat, morderen

måtte have skjult kniven sammesteds som sedlerne og uret. Det eneste, man havde fundet, et par hundrede meter før Barentins station, var den myrdedes rejsetæppe, der var kastet hen dér som et kompromitterende stykke; det figurerede iblandt bevisgenstandene. – –

Da Lachesnayes kom ind, stod monsieur Denizet ved sit skrivebord, i færd med at gennemlæse et af de første forhør, som hans retsskriver lige havde opsøgt i papirdyngen. Det var en lille, ret kraftigt bygget mand, glatraget og tidlig gråhåret. Der hvilede en bleg ubevægelighed over hans svære kinder, hans kraftigt skårne hage, hans store næse; den forøgedes end mere af de tunge øjenlåg, der faldt langt ned over hans store, lyse øjne. Men alt det skarpsind, al den snuhed, han selv troede sig i besiddelse af, havde lejret sig om hans mund, en yderst bevægelig mund som en skuespillers, en mund, der blev tynd, når den skulle antage et fint udtryk. Det, der var hans største ulykke, var netop hans finhed, han var alt for klog. Han gjorde den klare, rene sandhed alt for udspekuleret efter et ideal, han havde dannet sig af sin profession; han betragtede sig selv som en slags moralsk anatom, begavet med et dobbeltsyn, og overordentlig åndfuld. På den anden side var han på ingen måde noget fæ.

Til en begyndelse viste han sig elskværdig mod madame Lachesnaye, for foruden alt det øvrige var han også en mand af verden og kom i det gode selskab i Rouen og omegn.

"Vil fruen ikke tage plads?"

Og han satte selv en stol frem til den unge frue, en spinkel blondine med et stygt og frastødende ydre i sin sørgedragt. Men over for monsieur Lachesnaye var han kun koldt høflig,

endog en smule barsk; for denne lille mand, der var assessor i en alder af 36 år og dekoreret, takket være hans svigerfaders indflydelse og hans faders fortjenester, repræsenterede i hans øjne favoritembedsstanden, den rige embedsstand, middelmådighederne, der trængte sig frem, sikre på en hurtig karriere, ved deres slægtskab og deres formue; mens han selv, der var fattig og ikke nød godt af nogen protektion, var henvist til evig og altid som ansøger at krumme ryg under avancementets gang efter gang glippende Sisyfossten. Han var rigtig fornøjet over her i sit kontor at kunne lade ham føle sin almagt, den absolutte myndighed, han havde over alles frihed, der tillod ham med et ord at forvandle et vidne til en mistænkt, og endog på stedet arrestere ham, hvis han fik lyst til det.

"Fruen må undskylde," vedblev han, "at jeg stadig piner Dem med denne sørgelige historie. Jeg ved, at De lige så ivrigt som jeg ønsker at få lys i sagen og den skyldige straffet."

Han gav et tegn til retsskriveren, en lang, gusten person med et magert ansigt, og forhøret begyndte.

Men straks ved de første spørgsmål, der blev rettet til hans kone, begyndte monsieur Lachesnaye, der havde sat sig ned og bemærkede, at han blev overset, at bestræbe sig for at sætte sig i hendes sted. Han tog anledning til at udøse al sin bitterhed over svigerfaderens testamente. Kunne man forstå det? Der var så mange og så store legater, at de næsten løb op til halvdelen af formuen, en formue på tre millioner og syv hundrede tusinde francs! Og de var til personer, som man for størstedelen slet ikke kendte, til kvindemennesker af alle mulige samfundslag! Der var endogså ét til en lille violsælgerske i en port i Rue du Rocher. Det kunne ikke gå an, han ventede blot på, at den

kriminelle undersøgelse skulle blive afsluttet, for at se, om der ikke skulle være mulighed for at få dette umoralske testamente kasseret.

Mens han med sammenbidte tænder fremførte disse jeremiader og rigtig viste, hvilket fæhoved han var, hvilken forstokket og havesyg provinsialist, så monsieur Denizet på ham med sine store, lyse, halvtilslørede øjne, og hans fine mund udtrykte en blanding af misundelse og foragt overfor denne idiot, der ikke var fornøjet med to millioner, og som han en dag ville få at se beklædt med de højeste værdigheder, takket være disse penge.

"Jeg tror, De tager fejl, højstærede," sagde han endelig. "Der kunne kun rejses tvivl om testamentets gyldighed, hvis som totalsummen af legaterne overskred halvdelen af formuen, og det er ikke tilfældet."

Han vendte sig imod retsskriveren:

"De har vel ikke noteret noget af dette her, Laurent?"

Laurent beroligede ham med et lille smil, han forstod en halvkvædet vise.

"Først og fremmest," tog monsieur Lachesnaye atter ordet i en skarpere tone, "håber jeg, at man ikke bilder sig ind, at jeg vil overlade Croix-de-Maufras til disse Roubauds. Sådan en gave til datteren af et tjenestetyende! Og hvorfor? Med hvilken adkomst? Desuden – hvis det er bevist, at de har andel i forbrydelsen ..."

Monsieur Denizet kom atter ind på sagen:

"Tror De da virkelig det?"

"Min Gud! hvis de har kendt testamentet, er det jo notorisk, at de har haft interesse af, at vor stakkels fader kom af dage.

Læg desuden mærke til, at de var de sidste, der talte med ham. Alt det ser meget mistænkeligt ud."

Utålmodig og forstyrret i sin nyeste gisning vendte dommeren sig til Berthe.

"Og De, frue – tror De Deres gamle veninde i stand til en sådan forbrydelse?"

Før hun svarede, så hun på sin mand. I løbet af de måneder, de havde været gift, havde de gensidigt næret den bitterhed og lavhed, de begge sad inde med. De fordærvede hinanden; det var ham, der havde gjort hende så rasende på Séverine, at hun helst havde ladet hende arrestere på stedet blot for at få huset tilbage.

"Min Gud," sagde hun efter nogen betænkning, "den person, De taler om, havde meget slette tilbøjeligheder allerede som barn."

"Hvad mener De? Beskylder De hende for at have opført sig slet i Doinville?"

"Bevares vel, monsieur dommer. Så ville min fader ikke have beholdt hende i sin tjeneste."

I dette udbrud gav sig luft hele hendes snerpede bedsteborgermoral, der aldrig ville have en fejl at bebrejde sig, og som satte sin ære i at være ét af de mest uomstridte dydsmønstre i Rouen, hvor hun blev modtaget med højagtelse alle vegne.

"Jeg mener blot," vedblev hun – "når der er letsindige og løsagtige vaner til stede … I det hele taget, monsieur dommer, er der mange ting, jeg aldrig før havde troet muligt, der nu forekommer mig visse."

På ny gjorde monsieur Denizet en utålmodig gestus. Han var slet ikke længere på sporet i denne retning, og alle de, der fremturede i den, stod for ham som modstandere, syntes ham at rejse tvivl imod hans sikre intelligens.

"Nu må De virkelig tænke Dem fornuftigt om," udbrød han. "Folk som Roubauds slår ikke en mand som Deres fader ihjel for hurtigere at komme til at arve; eller i alt fald ville der så være omstændigheder, der forklarede, hvorfor de havde sådan et hastværk, og jeg ville andetsteds kunne finde vidnesbyrd om deres grådighed efter at komme til at besidde og nyde. Nej, det motiv er ikke tilstrækkeligt, der måtte findes et andet, men der er ikke noget andet, og selv De bringer ikke det mindste frem. Hold nu en gang de faktiske omstændigheder sammen, og vil De så ikke selv kunne se den fysiske umulighed af Deres formodning? Der er ingen, som har set Roubauds gå ind i præsidentens kupé, en funktionær mener endog at kunne forsikre, at de er vendt tilbage til deres egen. Og siden de faktisk var i den i Barentin, måtte man gætte på en faren frem og tilbage fra deres waggon til præsidentens, der var skilt fra hinanden ved tre andre vogne, og det i løbet af nogle få minutter, mens toget var i den allerstærkeste fart. Er det sandsynligt? Jeg har rådspurgt lokomotivførere og konduktører. Alle har forsikret mig, at kun stor øvelse kunne skaffe et menneske så megen koldblodighed og energi. Konen kunne i alle tilfælde ikke have været med, manden måtte have udført vovestykket uden hende; og hvorfor skulle han gøre det? For at myrde en velgører, der lige havde hjulpet dem ud af en alvorlig forlegenhed? Nej, bestemt nej. Den hypotese holder ikke stik, vi må søge andetsteds! – Nej, en mand, der var stået i toget ved

Rouen og stået af igen ved den næste station, – der nylig havde udstødt trusler om at slå den myrdede ihjel ..."

I sin iver var han kommet ind på sit nye system, og han var lige ved at tale over sig, da døren blev åbnet på klem, og retsbetjenten stak hovedet ind. Men før denne havde fået sagt et ord, lukkede en handskeklædt hånd døren op på vid gab, og ind trådte en blond dame, iført et meget elegant sørgetoilette, endnu smuk, skønt hun var over de halvtreds, af en fyldig og stærk skønhed som en aldrende gudindes.

"Det er mig, kære monsieur dommer. Jeg er blevet forsinket, men De undskylder mig nok – ikke sandt? Vejene er aldeles ufremkommelige, de tre mil fra Doinville til Rouen var i dag lige så gode som seks."

Monsieur Denizet havde galant rejst sig.

"Fruen har det godt siden sidste søndag?"

"Rigtig godt. Og De, kære monsieur dommer, er De kommet Dem af den skræk, som min kusk forvoldte Dem? Han har fortalt mig, at han var nær ved at vælte Dem i grøften, da han kørte dem tilbage, næppe to kilometer fra slottet."

"Å, vi blev blot rystet en smule. Jeg havde såmænd allerede glemt det. Men tag dog plads, og som jeg nylig sagde til madame de Lachesnaye, tilgiv mig, at jeg atter vækker Deres sorg med denne forfærdelige affære."

"Min Gud, når det er nødvendigt – – – goddag, Berthe, goddag, Lachesnaye!" –

Det var madame Bonnehon, den myrdedes søster. Hun havde kysset sin niece og trykket mandens hånd. Hun havde været enke fra trediveårsalderen efter en fabrikant, der havde efterladt hende en anselig formue; og selv var hun allerede i

forvejen rig, da hun ved skiftet med broderen havde fået ejendommen Doinville. Hun havde ført et nydelsesrigt liv, der efter hvad man fortalte vrimlede af kærlighedseventyr, men i sin fremtræden var hun så korrekt og tillidvækkende, at hun altid var blevet regnet for et mønster for det gode selskab i Rouen. Som lejligheden gav det og hendes smag medførte det, havde hun valgt sine elskere blandt embedsmændene; fem og tyve år igennem havde hun på slottet holdt åbent hus for hele denne verden fra retterne i Rouen, hendes vogne hentede dem fra byen og kørte dem tilbage igen i et uafbrudt festtog. Hun var ikke udbrændt endnu, man tillagde hende en moderlig kærlighed for en ung substitut, søn af en assessor Chaumette. Hun arbejdede for sønnens avancement og overøste faderen med indbydelser og tjenester. Hun havde også bevaret en god ven fra de svundne tider i en pebersvend, monsieur Desbazeilles, der ligeledes var assessor, og på hvem retsverdenen i Rouen baserede sin litterære stolthed, da han skrev små, kønt formede sonetter. År igennem havde han haft sit eget værelse på Doinville. Nu kom han der hver dag til middag, skønt han var over tres, i egenskab af gammel kammerat, hvis reumatisme kun tillod ham at leve i mindet. Således bevarede hun sit herredømme i kraft af sin elskværdighed, trods den sig nærmende alderdom, og ingen tænkte på at gøre hende rangen stridig; først sidste vinter var der dukket en rivalinde op, madame Leboucq, der var gift med en assessor, en høj brunette på 34 år og virkelig meget smuk; embedsmændene begyndte at søge hendes hus. Det lagde en svag tone af melankoli ind i madame Bonnehons vante tilfredse sindsstemning. –

"De tillader altså, frue," tog monsieur Denizet til orde, "at jeg stiller Dem nogle spørgsmål?"

Forhøret over Lachesnayes var forbi, men han sendte dem ikke bort: det mørke, kolde kontor fik derved lidt anstrøg af en selskabssalon. Retsskriveren belavede sig på ny flegmatisk på at skrive.

"Et vidne har omtalt et telegram, som deres broder skulle have modtaget, og som uopholdeligt kaldte ham til Doinville. Vi har ikke kunnet finde spor af dette telegram. Skulle De have afsendt det, frue?"

Madame Bonnehon begyndte at svare med en fornøjet og veltilpas mine, i en elskværdig samtaletone:

"Jeg har ikke skrevet til min broder, jeg ventede ham, jeg vidste, at han ville komme, uden at der var aftalt nogen bestemt dag. Han plejede at komme pludseligt, i reglen med et nattog. Vi hørte ikke en gang, når han kom, han boede i en afsides pavillon i parken ud mod en øde vej. I Barentin plejede han at tage en vogn, og så viste han sig først dagen efter, sommetider meget sent på dagen, som om det var en nabo, der kom på visit. Når jeg denne gang ventede ham, var det, fordi han skulle bringe mig en sum på 10.000 francs, en afregning mellem os. Han havde sikkert de 10.000 francs på sig. Derfor har jeg altid troet, at man simpelthen har myrdet ham for at plyndre ham."

Dommeren gjorde et øjebliks standsning. Så så han hende lige i ansigtet og spurgte:

"Hvad mener De om madame Roubaud og hendes mand?"

Hun rystede stærkt på hovedet:

"Å nej, kære monsieur Denizet, lad Dem ikke lede på vildspor, hvad de flinke mennesker angår. Séverine var en god lille pige,

føjelig og lærvillig, og så sød tillige. Hvis De bryder Dem om min mening, tror jeg, at hun og hendes mand ikke er i stand til at begå en slet handling."

Han nikkede bifaldende til hende, og han nød sin triumf, idet han sendte madame de Lachesnaye et øjekast. Hun tillod sig fornærmet at komme med en afbrydelse:

"Du dømmer virkelig alt for mildt, tante."

Men madame Bonnehon afviste denne beskyldning, idet hun benyttede sig af sit sædvanlige frisprog.

"Ti blot stille, Berthe ... det bliver vi aldrig enige om. Hun var munter og lattermild, og hun havde en god forstand. Jeg ved meget godt, hvad du og din mand mener. Men jeres egne interesser må virkelig have gjort jer forstyrrede i hovederne, når I kan undre jer så meget over, at din fader har testamenteret den skikkelige Séverine huset i Croix-de-Maufras. Han havde ladet hende opdrage, han havde givet hende medgift, det var jo ganske naturligt, at han også satte hende ind i sit testamente. Er det ikke sandt da, at han næsten betragtede hende som sin datter? Å, kære barn, lykken afhænger såmænd ikke af penge."

Da hun altid havde været meget rig, viste hun sig fuldkommen uegennyttig ved alle lejligheder. Som smuk og feteret dame satte hun endogså på en vis måde sin ære i at regne skønhed og kærlighed for det eneste, det var værd at leve for.

"Det er Roubaud, der har talt om telegrammet," bemærkede monsieur De Lachesnaye tørt. "Når der ikke er kommet noget telegram, kan præsidenten ikke have fortalt ham, at han havde modtaget et sådant. Hvorfor har Roubaud da løjet?"

"Men præsidenten kan jo godt selv have opfundet denne historie med telegrammet," udbrød monsieur Denizet hidsigt, "for at forklare Roubaud sin pludselige rejse. Efter Deres eget vidnesbyrd, skulle han først rejse den følgende dag; og da han nu var i samme tog som De, måtte han give et eller andet påskud, ifald han ikke ville fortælle Dem den virkelige grund, som i øvrigt ingen af os kender. Det betyder ingen ting, ad denne vej opnår vi intet."

På ny blev der en pause. Da dommeren atter tog til orde, var han meget rolig og gik yderst varsomt til værks.

"Nu bliver jeg nødt til, frue, at berøre et særlig delikat emne, og jeg beder Dem undskylde, at jeg stiller Dem spørgsmål af den natur. Ingen kan i højere grad end jeg respektere mindet om Deres broder. Men der gik rygter – ikke sandt? Man fortalte, at han holdt elskerinder."

Atter smilede madame Bonnehon med sit uendeligt overbærende udtryk.

"Å, kære ven, i hans alder! Min broder blev tidligt enkemand, og jeg har aldrig fundet det rigtigt at betragte som slet, hvad han fandt godt. Han har levet, som han selv ville, jeg blandede mig ikke i det. Hvad jeg ved, er blot, at han holdt på sin værdighed, og at han lige til sin død har tilhørt det gode selskab."

Berthe havde slået øjnene ned, oprørt over, at man i hendes nærværelse talte om hendes faders elskerinder, mens hendes mand, der var lige så ilde berørt, havde stillet sig hen ved et vindue og vendte ryggen til de andre.

"Undskyld mig, at jeg fortsætter," sagde monsieur Denizet. "Har der ikke været en historie med en lille kammerpige hos

Dem?"

"Å jo, Louisette. Men, bedste ven, det var en lille fordærvet én, der allerede i fjortenårsalderen stod i forhold til en tidligere straffet person. Man har villet bruge hendes død til våben mod min broder. Det er skændigt, jeg skal fortælle Dem det hele."

Uden tvivl var hun i god tro. Skønt hun godt vidste, hvad hun skulle tænke om præsidentens sæder og vandel, og skønt hans sørgelige død ikke var kommet overraskende, følte hun trang til at forsvare familiens ansete navn. Hvad angik denne ulykkelige historie med Louisette troede hun ham nok i stand til at have lagt an på den lille, men hun var lige så overbevist om, at pigebarnet allerede i en tidlig alder havde været moralsk ødelagt.

"Tænk Dem et pigebarn, så lille, så fin, blond og frisk som en lille engel og så blid desuden som en helgeninde! Nu vel, hun var ikke fjorten år gammel endnu, da hun var gode venner med en slags dyr, en stenhugger ved navn Cabuche, der lige kom ud fra fem års tugthus, han havde fået, fordi han havde slået en mand ihjel i en kro. Denne fyr levede i vild tilstand på grænsen af Bécourtskoven, hvor hans fader, der var død af sorg, havde efterladt ham en hytte, som var bygget af grene og jord. Han beskæftigede sig med at udnytte en del af de gamle stenbrud, der i fordums dage, så vidt jeg ved, har leveret halvdelen af de sten, Rouen er bygget af. Og i dette jordhul var det, at den lille aflagde sin varulv besøg; alle folk var så bange for ham som for en pestbefængt. Ofte mødte man dem sammen, når de strejfede igennem skoven med hinanden i hånden, hun så fin og lille, han så kæmpestor og bestialsk. Å, det var et afskyeligt forhold ... Naturligvis har jeg først senere fået tingene at vide.

Jeg havde taget Louisette til mig, mest af medlidenhed, for at gøre en god gerning.

Hendes familie, disse Misards, som jeg vidste var fattige, havde vel vogtet sig for at fortælle mig, at de havde måttet give barnet prygl og desuagtet ikke kunnet forhindre, at hun rendte ud til sin Cabuche, så snart døren var åben. Og så var det, at den ulykkelige begivenhed skete. I Doinville havde min broder ingen af sine egne tjenere med sig. Louisette og et andet fruentimmer besørgede husholdningen i den afsidesliggende pavillon, han boede i. En morgen, da hun var gået alene derhen, forsvandt hun. Jeg for mit vedkommende tror, at hun længe havde tænkt på at flygte, måske ventede hendes elsker på hende og bortførte hende. Men det forfærdelige var, at fem dage efter gik der rygter om Louisettes død med detaljer om et voldtægtsforsøg, min broder skulle have forøvet under så graverende omstændigheder, at barnet i sin fortvivlelse havde taget sin tilflugt til Cabuche og var død dér af et hjernetilfælde. Hvad var der foregået? Der er givet så mange forklaringer på det, at det er vanskeligt at sige det. Jeg tror for min del, at Louisette, der virkelig er død af en ondartet feber, for det har lægen konstateret, er bukket under for en eller anden uforsigtighed, nætter under åben himmel, flakken omkring i sumpe … Ikke sandt, kære dommer, De tror ikke, at min broder har gjort den tøs fortræd? Det er skammeligt, det er umuligt."

Så længe denne fortælling varede, havde monsieur Denizet lyttet opmærksomt til uden at give hverken bifald eller mishag til kende. Og madame Bonnehon var en smule forlegen, da hun skulle slutte af; så tog hun en rask beslutning:

"Min Gud, jeg siger slet ikke, at min broder ikke har haft sin spas med hende. Han holdt meget af unge piger. Han var meget livsglad, så tør han så ud. Lad være, at han har kysset hende."

Ved dette ord så Lachesnayes sædeligt oprørte ud.

"Å, tante, tante!"

Men hun trak på skuldrene: hvorfor skulle hun lyve over for retten?

"Han har kysset hende, kildet hende måske. Det er der ikke noget ondt i. Og det tror jeg, fordi det ikke er stenhuggeren, der har fundet på historien. Det må være Louisette, der har løjet og overdrevet det, som er sket, for ikke at miste sin elsker, sådan at han, der som jeg før sagde er et rent dyr, til sidst i god tro har bildt sig ind, at man havde slået hans elskerinde ihjel. Han var virkelig ude af sig selv af raseri, han gentog rundt omkring i alle kroerne, at hvis han fik fat på præsidenten, ville han slagte ham som et svin ..."

Dommeren, der hidtil havde været tavs, afbrød hende nu:

"Har han sagt det, sådan at vidner kan bekræfte det?"

"Kære ven, De kan finde så mange vidner, det skal være. Alt i alt en meget sørgelig sag; vi har taget os den meget nær. Heldigvis hævede min broders høje stilling ham over al mistanke."

Madame Bonnehon havde opdaget det nye spor, som monsieur Denizet forfulgte; og hun var temmelig urolig over det; hun fandt det klogest ikke at vove sig længere ud, nu begyndte hun på sin side at udspørge ham. Han havde rejst sig op, han sagde, at han ikke længere ville plage familien med denne pinlige sag. Efter hans ordre læste retsskriveren forhørene højt, før han lod vidnerne undertegne dem. De var

fuldkommen korrekte, disse forhør, og så dygtigt var de plukket ud imellem overflødige og kompromitterende ord, at madame Bonnehon, der havde taget pennen i hånden, kastede et velvilligt øjekast til denne blege, benede Laurent, som hun hidtil ikke havde værdiget et blik.

Da dommeren fulgte hende, med samt hendes nevø og niece, til døren, trykkede hun ham venskabeligt i hånden.

"De ser snart hjem til mig, ikke sandt? De ved, at De altid er velkommen i Doinville. Og De er én af mine sidste trofaste."

Hun smilede sørgmodigt, mens hendes gnavne niece, der var gået først ud, kun hilste let.

Da monsieur Denizet var alene, trak han et øjeblik vejret dybt. Han blev stående i dybe tanker. For ham stillede sagen sig klarere og klarere. Præsident Grandmorin, hvis rygte var velkendt, havde sikkert begået et voldtægtsforsøg, det gjorde undersøgelsen delikat, og han lovede sig selv at være dobbelt varsom, indtil de instruktioner kom, som han ventede fra ministeriet. Ikke desto mindre var han vel tilfreds. Han kendte forbryderen.

Da han igen havde sat sig ned foran skrivebordet, ringede han på retsbetjenten.

"Lad monsieur Jacques Lantier komme ind."

Roubauds ventede stadig på bænken i korridoren med deres beherskede ansigter, de var næsten dysset i søvn af at vente; kun stundom fo'r en nervøs skælven igennem dem. Da retsbetjenten kaldte på Jacques, lod det dog til, at de vågnede; det gav et sæt i dem. De fulgte ham med store øjne og så ham forsvinde i dommerens værelse. Så gav de sig igen til at vente, stadig blege og tavse.

Hele denne sag havde i de sidste tre uger berørt Jacques forunderligt ilde, som om den til sidst havde kunnet vende sig mod ham selv. Det var dumt, han havde jo ikke noget at bebrejde sig, han havde ikke engang fortiet noget; og dog følte han, når han kom ind til dommeren, en svag gysen, som om han var den skyldige, der frygter for at se sin forbrydelse opdaget; og han stillede sig afvisende overfor spørgsmålene, der rettedes til ham og passede på sig selv for ikke at komme til at sige for meget. Også han kunne have begået et mord: kunne man ikke læse det i øjnene på ham? Intet var ham mere ubehageligt end disse tilsigelser til forhør, han følte en slags vrede over dem og sagde, at de skulle skynde sig og ikke plage ham længere med historier, der ikke vedkom ham.

Denne dag bestræbte monsieur Denizet sig i øvrigt kun for at få morderens signalement at vide. Og da Jacques var det eneste vidne, der havde set et glimt af ham, kunne han alene give nøjagtige oplysninger. Men han holdt sig til sin første forklaring; han gentog, at mordscenen stod for ham som en vision, der knapt havde varet et sekund, et så flygtigt billede, at det ikke havde taget fast form i hans erindring. Det var kun en mand, der skar halsen over på en anden mand, intet videre. En halv time igennem krydsforhørte dommeren ham med sej tålmodighed og stillede ham det samme spørgsmål på alle mulige forskellige måder: Var han høj? Var han lille? Havde han skæg? Havde han langt eller kort hår? Til hvilken samfundsklasse kunne han regnes efter sit ydre? Hvordan var han klædt? Og Jacques gav i sin forvirring stadig kun ubestemte svar.

"Kort og godt," spurgte monsieur Denizet barsk og så ham ind i øjnene, "ville De kunne genkende ham, hvis man viste Dem ham?"

Jacques følte en let skælven i sine øjenlåg; han var bange under dette blik, der så tværs igennem ham. Hans samvittighed spurgte højt sig selv:

"Genkende ham? ... Ja ... måske."

Men straks efter drev atter hans sære frygt for en ubevidst meddelagtighed ham til at søge udflugter.

"Nej alligevel, jeg tror det ikke. Jeg ville aldrig kunne sige det med vished! Betænk dog! En fart på 80 kilometer i timen!"

Med et skuldertræk opgav dommeren at få noget ud af ham og stod i begreb med at vise ham ind i sideværelset for at have ham ved hånden, men så bestemte han sig om.

"Bliv her og tag plads."

Han ringede på ny på retsbetjenten.

"Lad monsieur og madame Roubaud komme ind."

Straks da de i døren fik øje på Jacques, kom der uro og ængstelse i deres blikke. Havde han sagt noget? Holdt dommeren ham tilbage for at konfrontere ham med dem? Al deres sikkerhed forsvandt i hans nærværelse, og det var med dump stemme, de gav svar på de første spørgsmål. Men dommeren havde simpelthen genoptaget det første forhør over dem, de behøvede kun at gentage deres tidligere forklaringer, der næsten var identiske, mens han med sænket hoved hørte på dem uden at se op.

Så henvendte han sig pludselig til Séverine:

"De, frue, har sagt til ordensinspektøren, hvis rapport jeg har, at det forekom Dem, at der var steget en mand ind i kupéen i

Rouen, lige før toget begyndte at køre."

Hun blev forvirret. Hvorfor mindede han om det? Var det en fælde? Ville han sammenligne hendes udsagn indbyrdes og indvikle hende i selvmodsigelser? Hun kastede et spørgende blik til sin mand, der også snildt kom hende til hjælp.

"Jeg tror ikke, monsieur dommer, at min kone har udtalt sig så bestemt."

"Undskyld – –. Da De fremstillede muligheden af, at det var gået således til, tilføjede fruen: Ja, sådan må det sikkert være gået til.

Nu vel, frue, jeg ønskede at vide, om De havde særlige grunde til at tale således."

Nu tabte hun fuldstændig fatningen, overbevist om, at hvis hun ikke var på sin post, ville han fra svar til svar drive hende til tilståelse. Dog kunne hun ikke lade være at svare.

"Å nej, monsieur dommer, ingen grund. Jeg har sagt det som noget, jeg tænkte mig, fordi det virkelig er svært at forklare sig sammenhængen på anden måde."

"De har altså ikke set manden? De kan ikke give os oplysninger om ham?"

"Nej, monsieur dommer, slet ikke."

Monsieur Denizet syntes at lade dette punkt af undersøgelsen falde. Men han tog det straks op igen over for Roubaud.

"Og hvordan går det til, at De ikke har set manden, hvis han virkelig er steget ind; for det fremgår af Deres forklaring, at De endnu talte med den myrdede, da afgangssignalet lød?"

Denne hårdnakkede forfølgen af det samme spørgsmål tog efterhånden modet fra underforstanderen, urolig som han var,

fordi han ikke var klar over, hvilket parti han skulle tage, om han skulle gå bort fra opdigtelsen med manden eller bekræfte den. Hvis der forelå beviser mod ham, var hypotesen med den ukendte morder uholdbar og kunne endogså forværre hans egen sag. Han lurede på at få det at vide og svarede med vidtløftige og vage forklaringer.

"Det er virkelig kedeligt," sagde monsieur Denizet, "at Deres hukommelse er så usikker; ellers kunne De hjælpe os til at få den mistanke ud af verden, der er blevet kastet på forskellige personer."

Dette lød så direkte henvendt til Roubaud, at han følte en uimodståelig trang til at retfærdiggøre sig. Han så sig blottet, og han tog straks sit parti.

"Det er en samvittighedssag. De forstår, at man ikke siger noget overilet, det er da ganske naturligt. Når jeg ville tilstå, at jeg nok tror, jeg har set manden ..."

Dommeren slog triumferende ud med hånden, idet han troede, at denne begyndelse på en ærlig udtalelse skyldtes hans duelighed. Han sagde tit, at han af erfaring kendte den underlige forlegenhed, som mange vidner føler ved at sige frem, hvad de ved. Og han satte en ære i alligevel mod deres vilje at få dem til at rykke ud med sproget.

"Fortæl da ... Hvordan ser han ud? Lille? Stor? På højde med Dem?"

"Å nej – meget højere. Det har jeg i det mindste indtrykket af. For jeg har netop kun et vagt indtryk af en person, som jeg tror, jeg strejfede, da jeg løb tilbage til min waggon."

"Vent lidt," sagde monsieur Denizet.

Så vendte han sig til Jacques og spurgte ham:

"Var den mand, som De så med kniven i hånden, højere end monsieur Roubaud?"

Lokomotivføreren, der var i færd med at tabe tålmodigheden, for han begyndte at blive bange for, at han ikke kunne nå toget, der gik kl. 5, så op og betragtede Roubaud; det var, som om han aldrig havde set ham før, så forbavset blev han ved at finde ham undersætsig, kraftig bygget, med en mærkelig profil, som han havde set et eller andet sted, måske i drømme.

"Nej," sagde han dæmpet, "ikke højere. Omtrent af samme bygning."

Men underforstanderen protesterede ivrigt.

"Å, meget højere. I det mindste et helt hoved."

Jacques betragtede ham stadig med vidt åbne øjne; og under dette blik, hvori Roubaud læste en voksende overraskelse, veg han tilbage som for at undgå at blive genkendt, mens også hans kone som forstenet fulgte det dumpe erindringsarbejde, der gav sig udtryk i den unge mands ansigt. Øjensynlig var denne først blevet slået af visse lighedspunkter mellem Roubaud og morderen; og så var han pludselig som ved en indskydelse blevet overbevist om, at Roubaud var morderen, som rygtet havde fortalt; nu syntes han ganske betaget af bevægelse over denne opdagelse, med stirrende blik stod han, uden at nogen kunne vide, hvad han ville sige, og uden at han selv vidste det. Hvis han talte, var det ude med ægteparret. Roubauds blik havde mødt hans, de så stift hinanden i øjnene. En stund var der ingen, som talte.

"Deres forklaringer står altså i modstrid med hinanden," sagde monsieur Denizet. "Når han ikke er forekommet Dem så

stor, må det komme af, at han havde bøjet sig ned under kampen med sit offer."

Også han så på de to mænd. Han havde ikke tænkt på at benytte konfrontationen på denne måde, men et vist politiinstinkt sagde ham i dette øjeblik, at sandheden lå i luften. Selv hans tro til sporet Cabuche blev rokket af det. Skulle disse Lachesnayes have haft ret? Skulle de skyldige, stik mod al sandsynlighed, være denne hæderlige embedsmand og hans unge, smukke frue?

"Havde manden fuldskæg ligesom De?" spurgte han Roubaud.

Denne havde viljestyrke nok til uden at hans stemme forrådte ham at svare:

"Fuldskæg? Nej, på ingen måde. Jeg tror slet ikke, han havde skæg."

Jacques forstod, at det samme spørgsmål ville blive rettet til ham. Hvad skulle han sige? Thi for sit vedkommende ville han have svoret på, at manden bar fuldskæg I grunden havde han ingen interesse for disse mennesker. Hvorfor da ikke sige sandheden? Men i det øjeblik, han så bort fra manden, mødte han hans kones blik; og han læste i dette blik en så brændende bøn, en så fuldkommen hengivelse af hele hendes væsen, at det gjorde dybt indtryk på ham. Hans gamle kuldegysen overfaldt ham, var han da forelsket i hende? Var det hende, han kunne nære en virkelig kærlighed til uden samtidig at kende den forfærdelige drift til at øve vold mod hende? Og i dette nu omtågede hans forvirring ham således, at det forekom ham, som om hans erindring slettedes ud, han genfandt ikke længere morderen i Roubaud. Visionen flygtede bort, og en tvivl greb

ham så stærkt, at han nu dødeligt ville have angret det, om han talte.

Monsieur Denizet stillede spørgsmålet:

"Havde manden fuldskæg ligesom monsieur Roubaud?"

Og han svarede i god tro:

"Hr. dommer, jeg kan virkelig ikke sige det. Endnu en gang: det gik alt for hurtigt. Jeg ved intet, jeg kan intet sige for vist."

Men monsieur Denizet blev ivrig, for han ønskede at få en ende på det med mistanken mod underforstanderen. Han trængte ind både på denne og på lokomotivføreren, og opnåede at få den første til at give et fuldkomment signalement af morderen, som en høj, kraftigt bygget mand, uden skæg og klædt i bluse, i et og alt det modsatte af hans eget signalement, mens han af Lantier kun fik enstavelsesord til svar, der bestyrkede den andens forklaringer. Og dommeren kom igen til sin oprindelige overbevisning: han var på det rigtige spor, det portræt, vidnet leverede af morderen, var så nøjagtigt, at hvert nyt træk forøgede hans vished. Det var dette uskyldigt mistænkte ægtepar, hvis vægtige vidnesbyrd skulle bringe den virkelige morders hoved under faldøksen.

"Gå dér ind," sagde han til Roubaud og Jacques, idet han viste dem ind i sideværelset, efter at de havde underskrevet deres vidneforklaringer. "Vent, til jeg kalder på dem."

Uopholdeligt gav han dernæst ordre til, at fangen skulle føres ind; og så tilfreds var han, at han gav sit gode lune luft over for retsskriveren:

"Nu har vi ham, Laurent."

Døren blev lukket op, og to gendarmer kom til syne, de førte mellem sig en lang fyr på en 25 til 30 år. På et vink af dommeren

trak de sig tilbage, og Cabuche stod alene tilbage midt i værelset som et omringet dyr, der rejser børster. Det var en knøs med en tyrehals og vældige næver, blond og hvid i huden, med sparsomt, lyst skæg, der lignede dun. Det svære ansigt og den lave pande fortalte om de voldsomme drifter, der boede i dette indskrænkede væsen, det var det første indtryk, han gjorde. Men i den brede mund og i den godmodige, brakkede hundenæse røbede der sig en trang til øm hengivelse. Brutalt var han blevet grebet i sit jordhul, tidligt om morgenen, slæbt bort fra sin skov, ophidset ved beskyldninger, han ikke forstod; og han havde allerede, med sin fortabte mine og med sin sønderrevne bluse, en overbevist kæltrings skumle udseende, dette banditudtryk, som fængslet bibringer selv den hæderligste mand. Mørket faldt på, der var ikke til at se i værelset, og han druknede i skyggen, indtil retsbetjenten bragte en stor lampe uden skærm, der oplyste hans ansigt med sit stærke skær. Således stillet blot holdt han sig ganske ubevægelig.

Monsieur Denizet havde straks fæstet sine store, lyse øjne med de svære låg på ham. Han talte ikke, han prøvede først i tavshed sin magt, før han begyndte den forfærdelige kamp med list og snarer og moralske torturmidler. Denne mand var den skyldige, over for ham var alt tilladeligt, han havde ikke længere ret til andet end til at bekende sin forbrydelse.

Langsomt begyndte forhøret:

"Ved De, hvilken forbrydelse man sigter Dem for?"

Med mælet tykt af afmægtig vrede brummede Cabuche:

"Man har ikke sagt mig det. Men jeg kan nok tænke, hvad det er. Der er blevet snakket så meget om det."

"De kendte monsieur Grandmorin?"

"Ja, jeg kendte ham – kun alt for godt."

"Et pigebarn, ved navn Louisette – Deres elskerinde – har tjent som kammerpige hos madame Bonnehon –"

Et pludseligt raseri betog stenhuggeren. Han blev blodrød af vrede.

"Ved den levende Gud! De, som siger det, lyver infamt. Louisette var ikke min elskerinde."

Dommeren havde nysgerrigt betragtet ham i hans vrede. Nu drejede han forhøret om ad en anden vej:

"De er meget voldsom af Dem. De har siddet fem år i fængsel, fordi De under en trætte havde slået en mand ihjel."

Cabuche sænkede hovedet. Denne dom var hans skændsel. Han sagde dæmpet:

"Han havde slået først ... Jeg har kun siddet fire år – det femte blev eftergivet mig."

"De påstår altså," vedblev monsieur Denizet, "at pigen Louisette ikke var Deres elskerinde?"

På ny knyttede han hænderne. Så sagde han med lav og brudt stemme;

"Forstår De, hun var et rent barn, ikke en gang fjorten år gammel, dengang jeg kom ud – derfra. Alle folk skyede mig, helst havde de stenet mig. Og ude i skoven, hvor jeg hver dag mødte hende, kom hun hen til mig, hun talte med mig, hun var sød, å, så sød! Så blev vi gode venner. Vi holdt hinanden i hånden, når vi spadserede. Å, det var en dejlig tid. Ganske vist, hun blev større, og jeg fik lyst til hende. Det kan jeg ikke benægte, jeg var vanvittig forelsket i hende. Hun holdt også meget af mig, og det var nok kommet, det, som De mener, hvis

hun ikke var blevet skilt fra mig, dengang de sendte hende til Doinville, til denne dame. Så fandt jeg hende en aften, da jeg kom hjem fra stenbruddet, ved min dør, halvt gal og så forfærdelig mishandlet, at hun brændte af feber. Hun turde ikke gå hjem til sine forældre, hun ville dø hos mig ... Å, det forbandede svin! Jeg skulle have slået ham ihjel med det samme!"

Dommeren kneb sine tynde læber sammen, forbavset over den frimodige tone, denne mand talte i. Det blev ham klart at han måtte gå skarpt frem, han havde at gøre med en hårdere hals, end han havde tænkt.

"Ja, jeg kender den frygtelige historie, som De og dette pigebarn har lavet. Må jeg blot minde Dem om, at hele monsieur Grandmorins liv og vandel hævede ham over Deres beskyldninger."

Med stirrende, forvildede øjne og skælvende hænder fremstammede stenhuggeren:

"Hvad? Hvad er det, vi har lavet? Det er de andre, der lyver, og så beskylder De os for at fare med løgn?"

"Ja, det gør jeg. Spil ikke den uskyldige. Jeg har allerede spurgt Misard om det, han, som er gift med Deres elskerindes moder. Jeg skal konfrontere Dem med ham, hvis det bliver nødvendigt. Så får De nok at høre, hvad han mener om Deres historie. Og pas vel på, hvad De svarer mig. Vi har vidner, vi ved alt. De gjorde bedst i at sige sandheden rent ud."

Sådan plejede han at bruge den taktik at intimidere den anklagede, selv om han intet vidste og ingen vidner havde.

"Vil De da også benægte, her for retten, at De allevegne har fortalt, at De ville myrde monsieur Grandmorin?"

"Det er meget rigtigt. Det har jeg sagt. Og det var min ærlige mening, det kan De stole på. Mine fingre kløede rigtigt efter ham."

Monsieur Denizet tabte mælet af overraskelse, han var forberedt på et komplet benægtelsessystem. Og nu tilstod den mistænkte, at han var fremkommet med disse trusler. Hvad stak der under? Han frygtede for, at han var gået for rask til værks, og samlede sig et øjeblik; så så han ham stift i ansigtet og stillede ham det bratte spørgsmål:

"Hvad tog De Dem for, natten mellem den 14. og 15. februar?"

"Jeg gik i seng, omtrent klokken seks. Jeg var ikke rigtig rask, jeg fik endda min fætter Louis til at gøre mig den tjeneste at køre en ladning sten til Doinville."

"Det er rigtigt. Man har set Deres fætter køre over jernbanelinjen. Men da vi forhørte Deres fætter, svarede han kun én ting: at han var skiltes fra Dem ved middagstid og ikke siden havde set Dem. Bevis, at De var i seng klokken seks!"

"Det var da et mærkeligt forlangende. Det kan jeg ikke bevise. Jeg bor i et hus, der ligger ganske for sig selv, ved grænsen af skoven. Dér var jeg, siger jeg Dem, mere kan jeg ikke sige."

Nu bestemte monsieur Denizet sig til at slå det store, afgørende slag. Han lagde med et opbud af energi sit ansigt i ubevægelige folder, mens kun hans mund fik lov til at spille med:

"Jeg skal fortælle Dem, hvad De bestilte om aftenen den 14. februar. Klokken tre tog De fra Barentin med toget til Rouen i en hensigt, vi endnu ikke er på det rene med. De skulle tilbage med toget fra Paris, der standser i Rouen tre minutter over ni; og De befandt Dem på perronen, midt i menneskemængden, da

De fik øje på monsieur Grandmorin i hans kupé. Læg mærke til, at jeg indrømmer, at de ikke har handlet med overlæg, at tanken om forbrydelsen først i dette øjeblik er slået ned i Dem. De er steget ind til ham, uden at man i trængslen lagde mærke til det, og så ventede De, til toget var i tunnellen ved Malaunay; men De har ikke beregnet tiden rigtigt, for toget var ude af tunnellen, dengang De myrdede ham. Så kastede De liget ud af vognen, og De stod af ved Barentin efter også at have skilt Dem af med rejsetæppet. – Det er det, De har taget Dem for, den aften."

Han lurede på de mindste trækninger i Cabuches røde ansigt, og han blev irriteret, da denne, der i begyndelsen havde været meget opmærksom, til sidst brød ud i en hjertelig latter.

"Hvad er det dog, De fortæller dér? Hvis jeg havde slået ham ihjel, skulle jeg gerne sige det."

Så vedblev han i en roligere tone:

"Jeg *har* ikke gjort det, men jeg *skulle* have gjort det. Ved den levende Gud, jeg ærgrer mig over, at jeg ikke gjorde det."

Og monsieur Denizet kunne ikke få andet ud af ham. Forgæves gentog han sine spørgsmål og vendte ti gange ad forskellige veje tilbage til de samme punkter. Nej! Bestandig nej! Det var ikke ham. Han trak på skuldrene og fandt det dumt. Da man arresterede ham, havde man undersøgt hulen uden at opdage noget våben, så lidt som de ti bankanvisninger og uret; men man havde fundet et par benklæder, der var plettet med nogle dråber blod, og det var et overvældende bevis. Han havde atter givet sig til at le; det var nok en dejlig historie: en kanin, han havde fanget i snare, havde blødt ned ad benene på ham! Og det var dommeren, der i sin fikse idé om forbrydelsen

fod for fod tabte terræn, netop på grund af alt for megen professionel skarpsindighed, der førte ham i vildrede og ud over den simple sandhed. Denne indskrænkede mand, der var ude af stand til at bruge list, men som var i besiddelse af en uovervindelig kraft, når han nægtede, bestandig nægtede, bragte ham lidt efter lidt ud af sig selv, for han kunne stadig kun tænke sig ham som den skyldige, og hver ny benægtelse opbragte ham yderligere som en forhærdelse i frækheden og løgnen. Men han skulle nok tvinge ham til at give køb.

"De benægter det altså?"

"Ja vist gør jeg det, for det *er* ikke mig ... Hvis det var mig, ville jeg være alt for stolt over det, så ville jeg sige det."

Monsieur Denizet rejste sig med en pludselig bevægelse og gik selv hen og lukkede døren op til det lille sideværelse. Og efter at have kaldt Jacques ud, spurgte han ham:

"Genkender De denne mand?"

"Jeg kender ham," svarede lokomotivføreren forbavset, "jeg har set ham før, hos Misards."

"Nej – det mener jeg ikke – kender De ham igen som manden fra waggonen, morderen?"

Pludselig blev Jacques forsigtig. Desuden genkendte han ikke morderen i ham. Den anden var forekommet ham mindre og mørkere. Han skulle lige til at sige det, da det faldt ham ind, at det var at gå for vidt igen. Og han gav atter undvigende svar.

"Jeg ved det ikke, jeg kan ikke sige det. Jeg forsikrer Dem, monsieur dommer, jeg kan ikke sige det."

Uden at vente længere kaldte monsieur Denizet nu på Roubauds. Og han stillede dem samme spørgsmål:

"Genkender De denne mand?"

Cabuche smilede endnu. Han blev ikke forbavset, han nikkede til Séverine, som han havde kendt som ung pige, da hun boede i Croix-de-Maufras. Men hun og hendes mand var blevet bestyrtede ved at se ham dér. De forstod sammenhængen: det var den anholdte, Jacques havde fortalt dem om, den mistænkte, der havde givet anledning til, at de på ny kom i forhør.

Og Roubaud var som forstenet, forfærdet over ligheden mellem denne knøs og den opdigtede morder, hvis signalement han havde leveret, modsat af sit eget. Det var sket ganske tilfældigt, men så forvirret blev han over det, at han tøvede med svaret.

"Nå, genkender De ham?"

"Min Gud, monsieur dommer, jeg siger Dem endnu en gang, det var ene og alene en fornemmelse af en person, der strejfede mig. Ganske vist er denne mand høj ligesom den anden, og han er blond, og han har ikke skæg ..."

"Kort og godt, genkender De ham?"

Underforstanderen skælvede i den stærkeste, indre kamp. Selvopholdelsesdriften sejrede.

"Jeg kan ikke sige det med bestemthed. Men der er ganske sikkert megen lighed."

Nu begyndte Cabuche at bande. I længden blev han ked af disse historier. En strøm af blod fo'r ham til hovedet, han slog de knyttede næver i bordet, han blev så rasende, at gendarmerne måtte kaldes til for at føre ham bort. Men lige overfor denne ubændighed, dette udbrud af et angrebet dyrs raseri, triumferede monsieur Denizet. Nu var hans overbevisning ikke til at rokke, og han lagde ikke skjul på det.

"Lagde De mærke til hans øjne? Ser De, jeg kender Dem altid på øjnene. Å, han er sikker nok, vi har ham."

Uden at røre sig så Roubauds på hinanden. Det var altså slut for deres vedkommende, de var frelst, siden retten havde fundet den skyldige. De var lidt forvirrede, og deres samvittighed bebrejdede dem den rolle, som forholdene havde tvunget dem til at spille. Men en overstrømmende glæde fjernede snart deres skrupler, og de smilede fornøjet til Jacques; lettere til mode ventede de, i deres trang til frisk luft, på, at dommeren skulle lade dem alle tre gå, da retsbetjenten bragte et brev til ham.

Monsieur Denizet satte sig skyndsomst hen til sit skrivebord for opmærksomt at læse det; han glemte helt de tre vidner. Det var brevet fra ministeriet med de instruktioner, han tålmodigt havde ventet på, før han drev undersøgelsen videre. Og det lod til, at det han læste, tog glansen af hans triumf, for hans ansigtstræk stivnedes lidt efter lidt, og han fik atter sit vante, mørke og ubevægelige udtryk. Et øjeblik så han op og kastede et sideblik til Roubauds, som om han igen var kommet til at tænke på dem ved en af sætningerne i brevet. Roubauds glemte deres kortvarige glæde, blev atter ilde til mode og følte, at de ikke var sluppet endnu. Hvorfor havde han mon set på dem? Havde man i Paris fundet de tre skrevne linjer, dette uforsigtige brev, som de stadig var så bange for? Séverine kendte godt monsieur Camy-Lamotte, hun havde ofte set ham hos præsidenten, og hun vidste, at han havde påtaget sig at ordne den afdødes papirer. Og Roubaud ærgrede sig lumsk over, at han ikke havde været så betænksom at sende sin kone til Paris: hun kunne have gjort nyttige visitter og i det mindste sikret sig statssekretærens

protektion for det tilfældes skyld, at selskabet, ked af de verserende rygter, skulle falde på at afskedige ham.

Og ingen af dem forlod dommeren med blikket, idet de følte deres uro vokse, mens de så ham antage et mørkere og mørkere udseende. Dette brev, der forstyrrede hele hans gode udbytte af dagen, var ham øjensynlig en streg i regningen.

Endelig slap monsieur Denizet brevet og et øjeblik sad han i dybe tanker, med blikket vendt mod Roubauds og Jacques. Så tog han det parti at finde sig i sin skæbne og sagde højt, skønt han talte med sig selv:

"Nå, vi får se, vi skal nok komme tilbage til det ... De kan godt gå."

Men idet de tre var i færd med at forlade værelset, kunne han dog ikke bekæmpe sin lyst til at få noget at vide, der kunne opklare det vigtige punkt, som bragte hans nye system i ulave, skønt det var pålagt ham ikke at gå videre i sagen, før efter gensidig overenskomst.

"Nej, vil De blive et øjeblik. Jeg har endnu et spørgsmål at stille Dem."

Roubauds blev stående i gangen. Dørene var åbne, men de kunne ikke bekvemme sig til at gå: der var noget, der holdt dem tilbage, angsten for, hvad der nu foregik i dommerens kabinet; det var dem en fysisk umulighed at fjerne sig, før de af Jacques fik at vide, hvad det var for et nyt spørgsmål, der var blevet stillet ham. De vendte tilbage og gik trætte frem og tilbage. Og til sidst satte de sig tungt ned, uden at sige noget, ved siden af hinanden, på den samme bænk, hvor de allerede havde siddet flere timer og ventet.

Da lokomotivføreren kom ud, rejste Roubaud sig med anstrengelse.

"Vi ventede på Dem. Skal vi ikke følges til banegården?"

Men Jacques vendte hovedet bort, i forvirring, som om han ville undvige det blik, Séverine rettede mod ham.

"Nu er han helt fra det, han forplumrer sig," sagde han endelig. "Nu spurgte han mig, om der ikke var to om at udføre mordet. Og da jeg i Havre har talt om en sort masse, der lå over benene på den gamle, udspurgte han mig angående det. Han lader til at tro, at det var rejsetæppet. Så har han sendt bud efter rejsetæppet, og jeg måtte udtale min opfattelse. Ja, det kan såmænd godt være, at det var rejsetæppet."

Roubauds skælvede. Man var på sporet efter dem, et ord af dette unge menneske kunne gøre det af med dem. Han vidste sikkert besked, og han ville vel til sidst tale rent ud. Alle tre, fruen i midten, gik tavse bort fra rådhuset.

Ude på gaden tog underforstanderen atter til orde:

"Mens jeg husker det, kammerat, min kone bliver nødt til at være en dag i Paris i forretningsanliggender. De kunne gøre mig en stor tjeneste ved at gøre hende følgeskab, hvis hun trænger til det."

5

Præcis et kvarter over elleve signaleredes fra Europabanen med de to reglementerede stød i hornet iltoget fra Havre, der kom ud fra tunnellen ved Batignolles; og snart var drejeskiverne i bevægelse, toget gled ind på banegården med en kort piben, dampende og dryppende af vand, gennemblødt af en stærk regn, der var strømmet ned, lige fra det gik fra Rouen.

Konduktørerne havde endnu ikke lukket kupédørene op, da én af dem indefra blev åbnet, og Séverine rask sprang ned på perronen, endnu før toget rigtig holdt. Hendes waggon var bagest i toget, hun måtte skynde sig for at nå hen til lokomotivet gennem strømmen af de rejsende, der stod ud af kupéerne, gennem myldret af pakker og børn. Jacques stod på platformen og ventede på at køre ind i depotet, mens Pecqueux pudsede maskinen med et klæde.

"Så er det altså en aftale," sagde hun, mens hun stod på tåspidserne. "Jeg skal være i Rue Cardinet kl. tre, og så er De så elskværdig at præsentere mig for Deres chef for at jeg kan takke ham."

Det var det påskud, Roubaud havde opfundet, en taksigelse til depotchefen i Batignolles for en ubestemt tjeneste, han skulle have gjort dem. På denne måde ville hun være betroet til lokomotivførerens venskabelighed, hun kunne knytte båndet fastere og øve indflydelse på ham.

Men Jacques så koldt på hende uden at svare; han var sort af kulrøg, gennemblødt og udmattet af kampen imod regnen og blæsten. Han havde ikke kunnet sige nej til hendes mand,

dengang de tog fra Havre; men tanken om at skulle være alene sammen med hende forvirrede ham, for nu mærkede han godt, at han havde attrå efter hende.

"Ikke sandt?" vedblev hun smilende med et ømt blik, trods den overraskelse og det lette ubehag, hun følte ved at se ham så snavset og næsten ukendelig, "ikke sandt, jeg kan stole på Dem?"

Da hun endnu stod på tåspidserne og støttede hånden på et jernhåndtag på lokomotivet, advarede Pecqueux hende høfligt:

"Pas på, De smudser Dem til."

Nu måtte Jacques svare. Han gjorde det i en gnaven tone:

"Ja, i Rue Cardinet. Hvis jeg da ikke smelter i dette forbandede regnvejr. Sådan et hundevejr!"

Hun blev rørt over den ynkelige tilstand, han befandt sig i, og tilføjede, som om det blot var for hendes skyld, han havde udstået det:

"Å, hvor De er tilredt. Og jeg, som har haft det så godt. De skal vide, at jeg tænkte på Dem, det gjorde mig så ondt for Dem i det frygtelige vejr. Jeg, som var så glad over, at De skulle køre mig herind til morgen og køre mig hjem i aften med iltoget."

Men denne elskværdige og indsmigrende ligefremhed lod kun til at forvirre ham endnu mere. Det syntes at lette hans hjerte, da en stemme råbte: "Tilbage". Hurtigt trak han i grebet til signalapparatet, mens fyrbøderen med en håndbevægelse gav den unge kone tegn til, at hun skulle gå til side.

"Klokken tre."

"Ja, klokken tre."

Og mens lokomotivet atter satte sig i bevægelse, forlod Séverine, sidst af alle, perronen. Udenfor i Rue d'Amsterdam

opdagede hun til sin glæde, da hun var i færd med at slå sin paraply op, at det ikke regnede længere. Hun gik ned til Place du Havre, tænkte sig et øjeblik om, og bestemte sig endelig til at spise frokost med det samme. Klokken manglede fem minutter i halv tolv, hun gik ind på spisehuset på hjørnet af Rue Saint-Lazare og bestilte sig en kotelet med spejlæg. Alt imedens hun spiste langsomt, faldt hun tilbage til de tanker, der uger igennem havde forfulgt hende; hendes ansigt var blegt og ulykkeligt, hendes blide, forføreriske smil var forsvundet.

Dagen før, to dage efter forhøret i Rouen, havde Roubaud, der anså det for farligt at vente længere, besluttet at sende hende på en visit hos monsieur Camy-Lamotte, ikke i ministeriet, men i hans hjem i Rue du Rocher, hvor han boede i et hus over for Grandmorins. Hun vidste, at hun kunne træffe ham dér klokken ét, og hun havde ikke hast, hun overvejede, hvad hun skulle sige og søgte at forudberegne, hvad han ville svare, for ikke at kunne blive bragt i forvirring. Den foregående dag havde en ny anledning til ængstelse fremskyndet hendes rejse: de havde hørt af folkesnakken på banegården, at madame Lebleu og Philomène alle vegne fortalte som afgjort, at selskabet stod i begreb med at afskedige Roubaud som en kompromitteret person. Og det værste var, at monsieur Dabadie, da de spurgte ham selv om det, ikke svarede nej, hvad der gav rygtet betydning. Fra det øjeblik af blev det påtrængende nødvendigt, at hun tog til Paris for at varetage deres interesser og især for at bede den mægtige mand om beskyttelse som i gamle dage præsidenten. Men under denne bøn, der i det mindste ville tjene til at gøre besøget forklarligt, var der et vægtigere motiv gemt, en brændende og umættelig

trang efter at vide besked, denne trang, der driver forbryderen til hellere at udlevere sig selv end til at svæve i uvished. Det, at de intet vidste, pinte dem, nu da de følte sig opdaget, efter at Jacques havde fortalt dem om den mistanke, politiet synes at nære: at der var to om mordet. De udtømte sig i gisninger, brevet var måske fundet og alting opdaget; de ventede hver time husundersøgelse og anholdelse; og deres vånde blev så stor, de mindste begivenheder omkring dem antog en så truende skikkelse, at de til sidst foretrak katastrofen for denne evige uro. At have vished og ikke lide længere!

Séverine spiste sin kotelet, i så dybe tanker, at hun pludselig fo'r op og blev overrasket ved at befinde sig på et offentligt sted.

Maden smagte hende ikke, hun gad ikke en gang drikke kaffe. Men det havde ikke nyttet, hvor langsomt hun end havde spist. Klokken var næppe et kvarter over tolv, da hun forlod spisehuset. Der var altså endnu tre kvarter at slå ihjel. Hun, som holdt så meget af Paris, som fandt sin bedste glæde i at spadsere i dens gader, følte sig nu fortabt og bange i den store by; hun var kun utålmodig efter at komme bort derfra og skjule sig. Fortovene var allerede i færd med at tørres; en mild vind havde fejet skyerne bort. Hun gik ned ad Rue Tronchet og kom til Madeleineblomstertorvet, et af disse martstorve, der myldrer af primulaer og azaleaer i de sidste, blege vinterdage. En halv time vandrede hun omkring i dette tidlige forår, atter hensunken i vage drømmerier og tænkende på Jacques som på en fjende, som det gjaldt at afvæbne. Det forekom hende, at visitten i Rue du Rocher var besørget, at alt i den retning var i orden, at der kun stod tilbage for hende at bevæge dette menneske til at tie stille; og det var et indviklet foretagende,

som hun fortabte sig i med hovedet fuldt af romantiske planer. Men det var tanker, der hverken trættede eller forfærdede hende, de vuggede hende blidt til ro. Så så hun pludselig på uret: ti minutter over ét. Hendes ærinde var jo ikke besørget, hun faldt hårdt tilbage i sin angst for virkeligheden og skyndte sig tilbage til Rue du Rocher.

Monsieur Camy-Lamottes hus lå på hjørnet af denne gade og Rue de Naples; og Séverine måtte først forbi Grandmorins hus, der lå øde og stille med lukkede persienner. Hun så op og gik raskere til. Hun var kommet til at tænke på sit sidste besøg dér, og det store hus rejste sig imod hende som en frygtelig trussel. Og da hun var kommet lidt bort derfra og instinktivt vendte sig og så tilbage som én, der forfølges af en brølende folkehob, opdagede hun på fortovet lige over for forhørsdommeren fra Rouen, monsieur Denizet, der også gik opad gaden. Hun blev som lamslået. Havde han lagt mærke til det blik, hun havde kastet på huset? Nej, han gik roligt videre, og hun lod ham komme forud og fulgte ilde til mode efter ham. På ny gav det et sæt i hende, da hun så ham ringe på ved hjørnet af Rue de Naples, hos monsieur Camy-Lamotte.

En heftig skræk havde grebet hende. Aldrig ville hun nu vove sig derind. Og hun gjorde omkring, og gik ned ad Rue d'Edimbourg, helt ned til Europabroen. Først dér troede hun sig i sikkerhed. Og da hun ikke vidste, hvor hun nu skulle gå hen, eller hvad hun skulle foretage sig, blev hun stående ulykkelig uden at røre sig, lænet mod én af balustraderne og så ned gennem jernrækværkerne over banegårdens udstrakte terræn, hvor der uafbrudt rullede tog afsted. Hun fulgte dem med sit matte blik; hun mente fuldt og fast, at dommeren var i

byen i anledning af mordsagen, at de to mænd nu talte om hende, at hendes skæbne just i dette minut skulle afgøres. Hun blev betaget af fortvivlelse, hun følte stærk lyst til hellere at kaste sig under et af togene end vende tilbage til Rue du Rocher. Der kom netop ét frem under hovedlinjernes halvtag og passerede under hende, indhyllende hende i en varm hvirvel af den hvide damp. Så fremstillede tåbeligheden af en rejse til ingen nytte og fornemmelsen af den frygtelige angst, hun ville bringe hjem med sig, hvis hun ikke vovede at skaffe sig en afgørelse, sig så stærkt for hende, at hun gav sig selv fem minutters frist til atter at fatte mod.

Lokomotiver peb, hun fulgte med blikket et af dem, der førte et tog fra banlieu'en; og idet hun så op til venstre, opdagede hun højt oppe i huset i L'Impasse d'Amsterdam mutter Victoires vindue, dette vindue, hvor hun mindedes, at hun stod med sin mand før den forfærdelige scene, der havde voldet deres ulykke. Dette erindrede hende om deres farefulde stilling og det på en så pinefuld måde, at hun pludselig kendte sig stærk nok til at trodse alt for at komme ud af den. De langtrukne signallyde døvede hende, mens tætte røgskyer spærrede horisonten og bredte sig over den klare himmel, der lå over Paris. Og hun begav sig atter på vej til Rue du Rocher med en selvmorders fortvivlede resoluthed og fremskyndede sin gang af frygt for ikke at træffe nogen hjemme.

Da Séverine havde ringet på, blev hun på ny betaget af en heftig angst. Men en tjener anviste hende allerede plads i et forværelse, efter at have spurgt om hendes navn. Og gennem fløjdørene, der stod en smule på klem, hørte hun tydeligt to samtalende røster. Så blev der igen dyb stilhed. Hun hørte kun

blodet hamre i tindingerne, hun sagde til sig selv, at dommeren endnu konfererede med ham, og at hun uden tvivl ville komme til at vente i lang tid, og denne venten forekom hende utålelig. Hun blev brat overrasket ved at en tjener kaldte på hende og viste hende ind. Hun var vis på, at dommeren ikke var gået. Hun anede, at han var til stede skjult bag en dør.

Det var et stort arbejdsværelse med sorte møbler, et tykt gulvtæppe og tunge portierer; så strengt og indelukket var det, at ingen lyd fra omverdenen kunne trænge derind. Dog fandtes der blomster i værelset: hvide roser i en bronzeskål. Det tydede på, at der bag denne strenghed skjulte sig en hemmelig kærlighed til og smag for livets elskværdigere og behageligere sider. Husets herre stod op, strengt korrekt påklædt i sort, tætsluttende frakke; også han selv så streng ud med sit smalle ansigt, som kun de grånende bakkenbarter gav en smule bredde, men samtidig besad han en gammel selskabsmands distingverede elegance; man mærkede smilet under hans officielle holdnings tillærte stivhed. Han så meget høj ud i værelsets halvmørke.

Den varme luft, der stængedes inde mellem tapeterne, stemmede Séverine for brystet, da hun trådte ind; hun havde ikke øje for andet end for monsieur Camy-Lamotte, der blev stående og så på hende, mens hun kom nærmere. Han gjorde ikke noget tegn til, at hun skulle sætte sig, han undgik med forsæt selv at tale først og ventede på, at hun skulle forklare ham anledningen til besøget. Dette forlængede pausen, men idet hun gjorde vold på sig selv, blev hun pludselig sig selv mægtig over for faren, rolig og forsigtig.

"Hr. statssekretær," sagde hun. "Tag mig ikke ilde op, at jeg er så dristig at henvende mig til Dem for at appellere til Deres velvilje. De kender det ubodelige tab, jeg har lidt, og i den forladte stilling, jeg nu befinder mig i, har jeg været så fri at tænke mig Dem som min forsvarer, i stedet for Deres ven, min tidligere beskytter, som jeg begræder."

Monsieur Camy-Lamotte var nu nødt til at bede hende tage plads, for hun talte i en fuldkommen værdig tone, uden at overdrive hverken sin ydmyghed eller sin sorg, i kraft af den evne til at hykle, der er kvinden medfødt. Men han tog endnu ikke ordet; han havde sat sig ved siden af hende, stadig afventende. Hun blev ved, da hun så, at hun måtte udtrykke sig tydeligere.

"Jeg tillader mig at erindre Dem om, at jeg har haft den ære at se Dem i Doinville. Å, det var en lykkelig tid for mig. Nu er de onde dage kommet, og jeg har kun Dem at vende mig til, jeg beder Dem om hjælp i *hans* navn, som vi har mistet. De har holdt af ham, De vil ikke vægre Dem ved at tage hans gode gerning op og erstatte mig ham."

Han hørte efter og så på hende, og al hans mistanke var rokket, så naturlig og indtagende forekom hun ham i sin sorg og i sin bønfalden. Om den billet, han havde fundet mellem Grandmorins papirer, de to linjer uden underskrift, havde han anset det for givet, at den stammede fra hende, for han kendte hendes forhold til præsidenten; og for et øjeblik siden, da hendes besøg blev meldt ham, var han blevet endnu sikrere i sin sag. Han havde kun afbrudt sin samtale med dommeren i den hensigt at opnå afgørende vished. Men hvorledes skulle han

kunne antage hende for skyldig, når han så hende, så elskværdig og køn, som hun var?

Han ville til bunds i sagen. Og mens han beholdt sin strenge mine, sagde han:

"Forklar Dem, frue … Jeg erindrer Dem godt; jeg ønsker intet mere end at være Dem til nytte, hvis jeg på nogen måde kan."

Så fortalte Séverine rent ud, hvorledes hendes mand var blevet truet med afskedigelse. Mange var skinsyge på ham, på grund af hans dygtighed og den høje beskyttelse, der hidtil havde dækket ham. Nu troede man ham forsvarsløs, man håbede at triumfere over ham og gjorde sig dobbelt umage med det. For øvrigt nævnede hun ikke nogen bestemt; hun talte i vel overvejede udtryk, trods den overhængende fare.

Før hun således havde bestemt sig til at rejse til Paris, måtte hun have været fuldt og fast overbevist om, at det var nødvendigt at handle så hurtigt som muligt. Måske var det næste dag for sent: hun bad om hjælp og bistand med det samme. Alt det med en sådan overflødighed af logiske træk og gode grunde, at det virkelig syntes umuligt, at hun havde et andet mål end dette med sin rejse.

Monsieur Camy-Lamotte udspejdede hendes ansigt til den mindste bevægelse af hendes læber, og han spillede sin første trumf ud:

"Men hvorfor skulle selskabet afskedige Deres mand? Det har intet af betydning at bebrejde ham."

Også hun så stift på ham og gav agt på de mindste træk i hans ansigt, mens hun spurgte sig selv, om han skulle have fundet brevet; og hvor uskyldigt hans spørgsmål end lød, blev

det med ét en fast overbevisning hos hende, at brevet var til stede, at det lå i et eller andet møbel i dette kabinet.

Han vidste besked, for han stillede en fælde for hende, begærlig efter at se, om hun havde mod til at tale om de sande grunde til afskedigelsen. Desuden havde han talt med alt for stærk betoning, og hun havde følt, hvorledes blikket fra hans matte verdensmandsøjne trængte hende ind til sjælen.

Hun bød kækt faren spidsen.

"Min Gud, monsieur statssekretær, det er skrækkeligt at måtte sige det, men man har virkelig mistænkt os for at have myrdet vor velgører for dette usalige testamentes skyld. Det har ikke kostet os møje at bevise vor uskyldighed. Men noget af denne afskyelige anklage hænger dog ved, og selskabet er uden tvivl bange for skandalen."

Han blev atter overrasket og overrumplet af denne åbenhjertighed, især af den ærlige klang, hendes stemme havde. Hertil kom, at han efter ved første øjekast ikke at have fundet noget ud over det almindelige i hendes ydre nu begyndte at finde hende overordentlig fortryllende med det milde, ydmyge udtryk i de blå øjne under det karakterfulde sorte hår. Og han tænkte på sin ven Grandmorin med skinsyg beundring: hvorledes havde den filur, der var ti år ældre end han selv, dog båret sig ad med lige til det sidste at skaffe sig sådanne elskerinder, mens han allerede måtte renoncere på disse glæder for at skåne den sidste rest af marv, han havde i knoklerne? Hun var virkelig sød og fin, og han lod skimte et smil som det, en uinteresseret elsker ejer, under sin kolde, værdige mine som embedsmanden, der havde en så fortrædelig affære at klare.

Men overmodig som kvinden bliver, når hun føler sin magt, begik Séverine den dårskab at tilføje:

"Folk som vi slår ikke ihjel for penges skyld. Der måtte søges en anden grund, og der var ikke nogen."

Han så på hende og opdagede en skælven ved hendes mundvige. Det *var* hende. Fra dette øjeblik var han urokkeligt overbevist om det. Og hun selv forstod straks, at hun havde røbet sig; hun læste det i hans smil, der døde hen, i den nervøse trækning om hans hage. Hun knækkede sammen ved det, det var, som om hele hendes personlighed blev til intet. Ikke desto mindre blev hun siddende rank på sin stol; hun hørte sin stemme blive ved at tale i samme rolige tone og sige de ord, der skulle siges. Samtalen blev fortsat, men de havde ikke længere noget at oplyse hinanden om, og hvad det nu var, de sagde, så talte ingen af dem mere om andet end ligegyldige ting. Han havde brevet, og det var hende, der havde skrevet det. Det lød ud selv fra pauserne i deres samtale.

"Frue," sagde han omsider, "jeg vægrer mig ikke ved at lægge et ord ind for Dem hos selskabet, hvis De virkelig fortjener, at man interesserer sig for Dem. Jeg venter netop trafikchefen i aften – i et andet ærinde. Jeg må blot have et par notitser. Vær så venlig at skrive mig op Deres mands navn, alder og tjenestetid, kort sagt alt, hvad der kan oplyse mig om Deres forhold."

Han skød et lille bord hen foran hende og så ikke længere på hende for ikke at skræmme hende alt for stærkt. Hun var faret sammen: han ville se hendes skrift for at sammenligne den med brevet. Et øjeblik søgte hun fortvivlet efter et påskud, fast besluttet på, at hun ikke ville skrive. Men så tænkte hun sig om:

hvad kunne det nytte? Han vidste jo det hele. Han kunne altid få fat i nogle linjer, hun havde skrevet. Uden nogen tilsyneladende forvirring, med den mest ligefremme mine af verden, skrev hun det, han bad om, mens han stod bag hende; han genkendte fuldstændig skriften, skønt den nu var højere og ikke så rystende som i billetten. Og hans sidste indtryk var det, at denne lille, svage kvinde sad inde med meget mod. Han smilede på ny, nu, da hun ikke kunne se ham, med sit smil som en mand, som nu kun kvindeskønhed gjorde indtryk på, mens han ellers var for blaseret til at bryde sig om nogen ting i verden. I grunden var det jo ikke umagen værd at være retfærdig. Han vågede jo kun over den regerings ære, som han tjente.

"Tak, frue, vil De give mig det, så skal jeg søge oplysninger og gøre, hvad jeg kan."

"Jeg er Dem meget taknemlig, monsieur statssekretær. Så støtter De jo min mand; jeg kan betragte sagen som ordnet, ikke sandt?"

"Nej, på ingen måde. Jeg forpligter mig ikke. Jeg må først selv se og tænke over det."

Han vaklede virkelig og vidste ikke, hvad parti han skulle tage over for ægteparret. Og der var kun én ting, hun frygtede, nu, da hun vidste, de var i hans magt, og det var denne vaklen, uvisheden om han ville frelse dem eller udlevere dem. De grunde, der skulle diktere hans beslutning, kunne hun ikke gætte.

"Å, monsieur statssekretær, betænk, hvilken pine det er for os. De må ikke lade mig gå, før De har givet mig sikkert håb."

"Men bedste frue, jeg kan virkelig ikke. De må give tid."

Han nødte hende hen imod døren. Hun var ved at gå bort i fortvivlelse, ude af sig selv, på nippet til højt at tilstå alt i en øjeblikkelig trang til at få tvunget klart og tydeligt ud af ham, hvad han ville gøre med dem. For at blive endnu et minut og finde på en udvej udbrød hun:

"Det er sandt, jeg glemte at bede Dem om et råd angående dette ulykkelige testamente. Synes De, vi skulle nægte at tage mod arven?"

"Loven er for Dem," svarede han forsigtigt. "De må handle efter bedste skøn og efter de foreliggende omstændigheder."

Hun gjorde endnu et sidste forsøg, da hun stod i døren:

"Hr. statssekretær, jeg bønfalder Dem, lad mig ikke gå således. Sig til mig, at jeg har lov til at nære håb."

Hun satte alle hensyn til side og greb hans hånd. Han trak den til sig. Men de øjne, hun vendte mod ham, var så smukke og så brændende i deres bøn, at han blev rørt.

"Kom da igen klokken fem. Måske har jeg så noget at fortælle Dem."

Hun gik fra huset endnu mere ængstelig til mode, end da hun kom. Nu var stillingen klar, og hendes skæbne hang i en tråd; hun kunne være forberedt på en øjeblikkelig arrestation. Hvorledes skulle hun kunne leve indtil klokken fem? Tanken om Jacques, som hun helt havde glemt, dukkede pludselig op i hende: det var endnu én, der kunne styrte hende i fordærvelse, hvis hun blev arresteret! Skønt klokken knapt var halv tre, skyndte hun sig op ad Rue du Rocher til Rue Cardinet.

Monsieur Camy-Lamotte blev, da han var ene, stående foran sit skrivebord. Vant til at færdes i Tuilerierne, hvor hans stilling som statssekretær i justitsministeriet næsten hver dag førte

ham hen, lige så mægtig som ministeren, indviet selv i de intimeste sager, som han var, vidste han godt, hvor megen misfornøjelse og uro affæren Grandmorin vakte på allerhøjeste steder. Oppositionsbladene fortsatte deres støjende kampagne; nogle af dem beskyldte politiet for at have så travlt med at udspionere folks politiske meninger, at det ikke længere havde tid til at pågribe morderne; andre rippede op i præsidentens privatliv og insinuerede, at han var en ven af hoffet, hvor de hæsligste udsvævelser gik i svang. Og disse angreb blev virkelig farlige, efterhånden som valgene nærmede sig. Man havde også givet statssekretæren bestemt at forstå, at man ønskede sagen afsluttet så hurtigt som muligt, ligegyldigt på hvad måde. Da ministeren havde skubbet denne delikate affære over på ham, var han den eneste, der kunne tage en afgørende bestemmelse, for hvilken han ganske vist var ansvarlig. Det gjorde ham betænkelig, for han vidste godt, at han kom til at bøde for alle de andre, hvis han bar sig dumt ad.

Stadig tankefuld gik monsieur Camy-Lamotte hen og lukkede op til sideværelset, hvor monsieur Denizet ventede på ham. Og denne, der havde hørt samtalen, udbrød, idet han kom ind:

"Var det ikke det, jeg sagde Dem, de mennesker er blevet uskyldigt mistænkt. Denne kvinde tænker øjensynlig kun på at redde sin mand fra en mulig afskedigelse. Hun har ikke sagt et eneste fordægtigt ord."

Statssekretæren svarede ikke straks. Tankefuld, med blikket hæftet på dommeren, hvis tunge ansigt og smalle læber faldt ham i øjnene, tænkte han på denne embedsstand, som han i sin egenskab af hemmelig chef over personalet havde i sin hånd, og

han forbavsedes over, at den endnu i sin fattigdom havde bevaret så megen værdighed, og så megen intelligens under sin professionelle fordummelse. Men han her, hvor dreven han så selv troede sig med sine tætte øjenlåg, der slørede øjnene, led åbenbart af en fiks idé, så snart han troede at være på det rette spor.

"De tror altså stadig," svarede monsieur Camy-Lamotte, "at denne Cabuche er den skyldige?"

Monsieur Denizet gjorde en forbavset bevægelse.

"Ja, ganske sikkert. Alt er imod ham. Jeg har opregnet Dem de, om jeg så tør sige, klassiske beviser, der mangler ikke et eneste. Jeg har ganske vist undersøgt, om der skulle have været en medskyldig, en kvinde, med i kupéen, sådan som De lod mig forstå. Det syntes at stemme med den forklaring, der blev afgivet af en lokomotivfører, der på afstand har været øjenvidne til mordscenen. Men da jeg krydsforhørte ham efter alle kunstens regler, holdt han ikke fast ved sit oprindelige udsagn, og han har endog i rejsetæppet genkendt den sorte masse, han havde talt om. Jo, det er åbenbart, Cabuche er den skyldige, så meget mere, som vi ikke har fat i nogen anden."

Hidtil havde statssekretæren ventet med at underrette ham om det skriftlige bevis, han havde i hænde; og nu, da han var sikker i sin sag, havde han endnu mindre hast med at bringe sandheden for dagens lys. Hvorfor skulle han spolere undersøgelsens fejlagtige spor, hvis det sande spor ville føre til endnu større vanskeligheder? Alt det måtte først undersøges.

"I Guds navn," sagde han med sit blaserte smil, "jeg vil gerne tro, at De er på den rigtige vej! Jeg har kun bedt Dem komme for at drøfte nogle vigtige punkter med Dem. Det er en sag for

sig denne her, og nu er der blevet slået politisk kapital af den: De forstår mig nok. Vi bliver da måske nødt til at gå diplomatisk til værks. Sig mig, ganske oprigtigt, fremgår det af Deres forhør, at dette pigebarn, Cabuches elskerinde, er blevet voldtaget?"

Dommeren satte sit kløgtige ansigt op, mens hans øjne halvt forsvandt bag øjenlågene.

"Ærlig talt, jeg tror nok, præsidenten havde tilredt hende slemt, og det vil processen sikkert bringe for lyset. Læg hertil, at vi kan være forberedt på en afsløring af alle mulige slemme historier, hvis en sagfører af oppositionen bliver defensor; for der er ingen mangel på den slags historier dernede, hvor jeg er fra."

Denne Denizet var slet ikke så dum, når han ikke længere lystrede sin fagmæssige rutine og bredte sig i følelsen af sin snedighed og sin almagt. Han havde forstået, af hvilken grund han var blevet kaldet, ikke til justitsministeriet, men til statssekretærens privatlejlighed.

"Kort sagt," sluttede han efter at have set, at denne ikke gav sig nogen blottelse, "det er en temmelig kilden sag, vi har under behandling."

Monsieur Camy-Lamotte nøjedes med at ryste på hovedet. Han var i færd med at beregne resultaterne af den anden proces, den imod Roubauds. Hvis manden kom for retten, ville han sikkert sige alt, at også hans kone som ung pige var blevet forført, og så forførelseshistorien og den rasende skinsyge, der havde drevet ham til mordet, for ikke at tale om at det ikke længere blot drejede sig om et tjenestetyende og en selvtægtshistorie; nej, denne embedsmand, der var gift med

denne smukke kone, ville blande en hel kreds af bourgeoisiet og jernbaneembedsstanden ind i sagen. Vidste man desuden, hvem man kom til at ramme, når det drejede sig om en mand som præsidenten? Måske blev man tvunget ind i afskyelige historier, man endnu ikke anede noget om. Nej, det var klart, sagen mod Roubauds, de virkelig skyldige, var endnu mere skidden end den anden. Det var en afgjort sag, den måtte ud af verden. Hvis man skulle holde en sag oppe, var han mest tilbøjelig til at vælge den mod den uskyldige Cabuche.

"Jeg slutter mig til Deres opfattelse," sagde han endelig til monsieur Denizet. "Der er virkelig meget, der taler mod stenhuggeren, hvis han da havde berettiget grund til at ville hævne sig. Men hvor det alt sammen er sørgeligt! Og alt det mudder, man må røre op i! Jeg ved nok, at retten ikke kan tage hensyn til følgerne, at den må sætte sig ud over visse interesser ..."

Han fuldendte ikke sætningen, men sluttede med en håndbevægelse, mens dommeren, der også tav stille, med en mørk mine imødeså de ordrer, han ventede. Fra det øjeblik af, da man gik ind på sandheden af denne kombination, han selv havde skabt, havde han ikke noget imod at ofre retsidéen for den administrative nødvendighed. Men trods sin vante øvelse i den slags affærer forhastede statssekretæren sig lidt og talte for hurtigt i følelsen af, at han ubetinget blev lystret.

"Kort sagt – man ønsker intet opklaret. Bring sagen i orden på bedste måde."

"Undskyld, monsieur statssekretær," erklærede monsieur Denizet, "jeg er ikke længere herre over sagen, den afhænger af min samvittighed."

Monsieur Camy-Lamotte skyndte sig at smile, han tog igen den korrekte, høflige maske på, under hvilken han så ud, som om han gjorde nar af folk.

"Meget rigtigt. Selvfølgelig henvender jeg mig også til Deres samvittighed. Jeg overlader til Dem at tage den bestemmelse, som den indgiver Dem, overbevist om, at De forstår at afveje pro og contra, ud fra det synspunkt, at de fornuftige meninger og den almindelige moral kommer til deres ret. De ved bedre end jeg, at det af og til er bedst at vælge det mindste af to onder. Kort sagt, vi appellerer kun til Dem i Deres egenskab af god borger og hæderlig mand. Ingen tænker på at lægge bånd på Deres uafhængige stilling; derfor gentager jeg, at kun De er herre over sagen, som jo også loven bestemmer det."

Stolt over denne ubegrænsede magt, navnlig fordi han var på nippet til at misbruge den, modtog dommeren enhver af disse udtalelser med et fornøjet nik.

"For øvrigt," vedblev den anden med stigende velvilje, som han nu overdrev til ironi, "for øvrigt ved vi, hvem vi henvender os til. Vi har i lang tid haft øje for Deres dygtighed, og jeg kan tillade mig at oplyse Dem om, at vi straks ville forflytte Dem til Paris, hvis her var en ledig plads."

Monsieur Denizet studsede. Hvad for noget? Hvis han gjorde det, man ønskede af ham – ville man så ikke en gang mætte hans ærgerrighed og gøre hans drøm om en dommerplads i Paris til virkelighed? Men monsieur Camy-Lamotte gennemskuede ham og tilføjede straks:

"Vi har udset en plads til Dem, det er kun et tidsspørgsmål, hvornår De får den. Lad mig kun tilføje, siden jeg er begyndt at

være indiskret, at De er indstillet til ridderkorset til næste femtende august."

Et øjeblik tænkte dommeren sig om. Han havde foretrukket avancementet, for han beregnede, at det ville forøge hans indtægt med omtrent 170 francs om måneden, og under den anstændige fattigdom, han nu levede i, betød en sådan forhøjelse en betydelig større grad af velvære; han kunne få nye klæder, og hans brave Mélanie kunne få bedre mad. Men korset var dog også værd at tage med. Og så havde han jo et løfte at holde sig til. Og han, der aldrig ville have solgt sig selv, han, der var vokset op i traditionen om en jævn og hæderlig embedsstand, gav øjeblikkelig efter for en løs forhåbning, for den ubestemte formodning, at det var i regeringens interesse at favorisere ham. Dommerstanden var, når alt kom til alt, en bestilling som enhver anden og han klemte på for at blive forfremmet som forsulten solicitant, villig til, hvad øjeblik det skulle være, at lystre de ordrer, magthaverne gav ham.

"Jeg er dybt rørt," sagde han, "vil De være så venlig at sige det til ministeren."

Han havde rejst sig med en fornemmelse af, at hvad de nu kunne sige hinanden yderligere, kun ville gensidig genere.

"Så vil jeg altså," sluttede han med udtryksløse øjne og ubevægeligt ansigt, "fuldende min undersøgelse og tage hensyn til de betænkeligheder, De nærer. Naturligvis, hvis vi ikke har absolutte bevisligheder at fremføre mod denne Cabuche, er det ikke værd at risikere en unyttig skandale med en retssag. Vi sætter ham på fri fod, men holder stadig øje med ham."

Endnu i døren vedblev statssekretæren at være elskværdig.

"Monsieur Denizet, vi stoler fuldkommen på Deres store takt og Deres ubestridelige hæderlighed."

Da monsieur Camy-Lamotte atter var alene gav han sig af nysgerrighed – nødvendigt var det jo ikke længere – til at sammenligne det blad, Séverine havde beskrevet, med den billet uden underskrift, som han havde fundet imellem præsident Grandmorins papirer. Ligheden var fuldkommen. Han lukkede atter brevet i og gemte det omhyggeligt, for selv om han ikke havde talt til forhørsdommeren om det, mente han dog, at det var rart at have et sådant våben i hænde. Og da han erindrede sig denne lille, spinkle og dog så modige kvindes profil, trak han på skuldrene med en overbærende og blaseret mine. Å, disse pigebørn – når de vil!

Klokken tyve minutter i tre havde Séverine indfundet sig i Rue Cardinet for efter aftale at mødes med Jacques. Dér boede han, øverst oppe i et højt hus, i et lille værelse, hvor han næsten kun kom om aftenen for at sove; og han lå endda ude to nætter om ugen, de to nætter, han tilbragte i Havre, imellem iltoget om aftenen og iltoget om morgenen. Denne dag var han dog, gennemvåd og udmattet, gået hjem og havde kastet sig på sin seng. Og Séverine var måske kommet til at vente forgæves på ham, hvis han ikke var blevet vækket ved et skændsmål hos familien ved siden af, manden pryglede konen og hun skreg op i vilden sky. Han havde vasket sig og klædt sig på i meget dårligt lune efter at have fået øje på hende nede på fortovet ved at kigge ud af sit kvistvindue.

"Kommer De endelig," udbrød hun, da hun så ham komme ud af vognporten. "Jeg var bange for, at jeg ikke havde forstået Dem rigtigt. De sagde jo hjørnet af Rue Saussure."

Uden at vente på hans svar så hun op ad huset:

"Nå, så dér bor De."

Uden at sige det til hende havde han opgivet stedet uden for sin port til mødet, fordi depotet, de skulle følges hen til, næsten lå lige overfor. Men hendes spørgsmål generede ham, han troede, at hun ville gå så vidt i sin kammeratlighed at bede ham vise hende sit værelse. Dette var så tarveligt møbleret og så uordentligt, at han skammede sig ved det.

"Å, jeg bor der ikke, jeg sover der bare," svarede han. "Lad os skynde os, jeg er bange for, at depotchefen allerede er gået."

Ganske rigtigt. Da de kom til det lille hus, som han boede i, bag ved depotet ved udkanten af banegården, traf de ham ikke; og til ingen nytte gik de fra skur til skur. Alle vegne fik de den besked, at de skulle komme igen klokken halv fem, så kunne de træffe ham i reparationsværkstederne.

"Det er godt, så kommer vi igen," sagde Séverine.

Da hun atter stod udenfor sammen med Jacques, spurgte hun:

"Må jeg fordrive ventetiden i selskab med Dem, hvis jeg ikke opholder Dem?"

Han kunne ikke sige nej, og desuden øvede hun, trods den dumpe uro, hun voldte ham, en voksende magt over ham, så stærk, at den påtagne gnavenhed, han havde i sinde at indhylle sig i, forsvandt for hendes milde blik. Med sit ømme og frygtsomme ansigt måtte hun kunne elske som en trofast hund, man ikke en gang nænner at slå.

"De kan være ganske rolig, jeg skal nok blive hos Dem," svarede han i en mindre barsk tone. "Men det er over en time, vi skal slå ihjel. Skal vi gå ind på en café?"

Hun smilede til ham, glad over, at han endelig blev venligere mod hende. Og livligt udbrød hun: "Å nej, jeg vil ikke lukkes inde. Jeg holder mere af at gå med Dem under armen, på gaden, hvor De vil."

Og hun tog selv hans arm, nok så fornøjet.

Nu, da han ikke længere var sværtet efter rejsen, syntes hun, at han så godt ud som embedsmand uden for funktion i civil skikkelse, der havde et anstrøg af fri stolthed, et minde om den friske luft og om faren, han hver dag trodsede. Hun havde ikke før lagt mærke til, at han var så køn med sit runde, regelmæssige ansigt og det brune skæg over den hvide hud; kun hans sky øjne, der aldrig så rigtig på hende, vakte stadig hendes uro. Ville han ikke se hende i ansigtet for ikke at forpligte sig, for at være mand for at handle, som han ville, selv om det blev hende imod? Fra dette øjeblik havde hun kun ét mål i den uvished, hun endnu befandt sig i, i den gysen, der overfaldt hende, hver gang hun kom til at tænke på dette kabinet i Rue Cardinet, – hvor hendes skæbne skulle afgøres – og dette mål var at føle, at den mand, hun holdt under armen, tilhørte hende, at opnå at han lod sine øjne dvæle dybt i hendes, når hun så op. Så tilhørte han hende. Hun brød sig ikke spor om ham, hun tænkte ikke en gang på noget af den art. Hun tænkte blot på at erobre ham for ikke længere at behøve at frygte ham.

Nogle minutter gik de sammen uden at tale, igennem strømmen af forbigående i dette stærkt befolkede kvarter. Undertiden måtte de gå ud fra fortovet, og de gik da midt ad gaden imellem vognene. De var nået til Batignollesparken, der på denne årstid næsten er øde. I øvrigt var himlen klar og blå

efter regnskyllet om morgenen og under den varme martssol stod syrenerne i knop.

"Skal vi gå indenfor?" spurgte Séverine. "Jeg kan ikke holde det ud mellem de mange mennesker."

Af sig selv stod Jacques i færd med at dreje ind, af en ubevidst trang til at have hende mere for sig selv, fjernt fra menneskevrimlen.

"Lige så godt dér som et andet sted," sagde han. "Lad os gå derind."

Langsomt fortsatte de deres gang langs med plænerne, imellem de bladløse træer. Der spadserede nogle koner med deres småbørn på armen, og der var forbigående, som med hurtige skridt skød genvej gennem haven. De gik over det lille åløb og spadserede op i klippeanlægget; ørkesløst vendte de så tilbage igen og drev ind i det lille grankrat, hvis nåle lyste i solen med deres alvorlige grønne. Og da de fandt en bænk dér, i denne ensomme afkrog, som var skjult for alle blikke, tog de plads uden denne gang at spørge hinanden, om de skulle gøre det, som om det var en gensidig forståelse, der havde ført dem til dette sted.

"Det er alligevel kønt vejr i dag," sagde hun efter en pause.

"Ja," svarede han, "nu har vi fået solskin igen."

Men ingen af dem havde tankerne ved deres ord. Han, der var så bange for kvinder, havde just grublet over de begivenheder, der havde ført ham sammen med denne. Hun sad dér, hun rørte ham, hun truede med at spille ind i hans liv, og han følte en uafbrudt forundring over det. Siden det sidste forhør i Rouen var han ikke længere i tvivl om, at denne kvinde var medskyldig i mordet ved Croix-de-Maufras. Men hvorledes?

Og af hvilke motiver? Hvilken lidenskab eller hvilken interesse havde drevet hende til det? Disse spørgsmål havde han stillet sig uden at kunne finde nogen tilfredsstillende løsning. Til sidst havde han dog fået sat en historie sammen: det var hendes af naturen voldsomme og brutale mand, der havde været interesseret i sagen og længtes efter at komme i hurtig besiddelse af arven, måske af frygt for at testamentet skulle blive forandret på en for dem ugunstig måde, måske i den beregning at knytte sin kone til sig ved et blodigt bånd. Og han slog sig til ro med denne historie, hvis dunkle punkter tiltrak og pirrede ham, uden at han bestræbte sig for at få dem opklaret. Den tanke, at det var hans pligt at oplyse retten om det hele, havde også foruroliget ham. Det var netop denne tanke, der beskæftigede ham, mens han sad på denne bænk, tæt ved hende, så tæt, at han mod sin hofte kunne føle hendes varme krop.

"Det er forbavsende," tog han igen til orde, "at man kan være sådan i fri luft i marts måned, som om det var midt om sommeren."

"Å," sagde hun, "så snart solen kommer op, skal det nok mærkes."

Og på sin side betænkte hun, at denne unge mand i sandhed måtte have været meget dum, om han ikke havde gættet, at de var de skyldige. De havde trængt sig alt for stærkt ind på ham, hun vedblev at være for indladende imod ham lige til dette øjeblik. I den pause, der fulgte efter deres hverdagsbemærkninger, fulgte hun også den tankerække, i hvilken han bevægede sig. Deres blikke mødtes, og hun læste i hans øjne, at han var i færd med at spørge sig selv, om det ikke

var hende, han havde set tyngende med hele sin vægt på den myrdedes ben som en sort masse. Hvad skulle hun foretage sig, hvad skulle hun sige for at binde ham med et uløseligt bånd?

"I morges," vedblev hun, "var der meget koldt i Havre."

"Ja, og så al den regn, vi har fået," sagde han.

I dette øjeblik fik Séverine et pludseligt indfald. Hun tænkte ikke over det, vejede det ikke; det kom til hende som en instinktmæssig drift fra de skjulte dybder i hendes forstand og hendes følelse; havde hun overvejet det, ville hun intet have sagt. Men hun følte, at det var et godt indfald, og at hun ville erobre ham, når hun talte.

Hun tog blidt hans hånd og så på ham. Det grønne krat skjulte dem for de forbigående i de tilstødende gader; de hørte kun en fjern rullen af vogne, der nåede afdæmpet ind til parkens solbeskinnede ensomhed; ved omdrejningen af alléen legede et enligt barn, der morede sig med i tavshed ved hjælp af en skovl at fylde en lille spand med sand. Uden overgang spurgte hun med lav stemme, af hele sin sjæl:

"Tror De, jeg er skyldig?"

Han for let sammen og lod sit blik hvile i hendes.

"Ja," svarede han med samme sagte og bevægede tonefald.

Så trykkede hun hans hånd, som hun havde beholdt i sin, fastere end før, og hun svarede ikke straks; hun følte, at feberen slog sammen over dem begge.

"De tager fejl. Jeg er ikke skyldig."

Og dette sagde hun ikke for at overbevise ham, men blot for at underrette ham om, at hun i de andres øjne måtte stå som brødefri. Det var en tilståelse af en kvinde, der benægter, i det begær at hendes nej alligevel, trods alt, må blive taget til følge.

"Jeg er ikke skyldig. De må ikke længere gøre mig den sorg at tro, at jeg er skyldig."

Og hun var meget lykkelig ved at se, at han lod sine øjne hvile dybt i hendes. Ganske vist, hvad hun i dette øjeblik havde gjort, var at give sig selv hen; thi hun *gav* sig hen, og hvis han siden begærede hende, ville hun ikke kunne sætte sig mod hans ønske. Men båndet var uløseligt knyttet imellem dem, nu ville hun nok se ham gå hen og røbe noget, han tilhørte hende, som hun tilhørte ham. Tilståelsen havde koblet dem sammen.

"De vil ikke længere volde mig sorg, vel? De tror mig?"

"Ja, jeg tror Dem," svarede han smilende.

Hvorfor skulle han have tvunget hende til at tale brutalt ud om denne afskyelige sag? Senere ville hun nok fortælle ham alt, hvis hun følte trang til det. Denne måde at skaffe sig ro på ved at skrifte for ham uden at sige noget, rørte ham dybt, som et tegn på uendelig ømhed. Hun var så svag, så tillidsfuld med sine blide, mørkeblå øjne! Hun forekom ham så ægte kvinde, hun tilhørte manden helt, rede til hvert øjeblik at underkaste sig hans vilje for at være lykkelig derved! Og hvad der især fortryllede ham var, at mens deres hænder blev i hinanden og deres blikke ikke mere slap hinanden, følte han ikke sin gamle sygdom vågne, denne forfærdelige gysen, der i en kvindes nærhed plejede at fare igennem ham ved tanken om at besidde hende. Han havde ikke kunnet berøre de andres hud uden at få lyst til at bide dem, i en afskyelig hunger efter at kvæle dem. Ville han da kunne elske denne kvinde uden at føle trang til at myrde hende?

"De ved jo godt, at jeg er Deres ven, og at De ikke har noget at frygte af mig," hviskede han hende i øret. "Jeg vil ikke trænge

mig ind i Deres forhold, det må De selv råde for ... De forstår mig? De kan i ét og alt befale over mig."

Han havde bøjet sig så tæt mod hendes ansigt, at han følte hendes varme ånde i sit skæg. Endnu om morgenen ville han have skælvet derved i vanvittig frygt for en krise. Hvad var der da sket, siden han nu ikke en gang fo'r sammen, men følte den lykkelige mathed ved fornemmelsen af, at han var ved at komme sig? Denne idé, at hun havde myrdet, der nu var blevet til vished, viste hende for ham som forskellig fra andre og større, noget for sig selv. Måske havde hun ikke blot hjulpet til, men selv rettet slag. Han blev overbevist om det uden noget bevis. Og fra det øjeblik af syntes han, at hun tilhørte ham, uden for al fornuftberegning, der døvedes af det skrækslagne begær, hun indgød ham.

Nu talte de begge muntert sammen, som et par, der har stævnemøde, og hos hvem kærligheden vågner.

"De skulle række mig Deres anden hånd, så at jeg kunne varme den."

"Å nej, ikke her. Man kunne se os."

"Hvem skulle se os? Vi er jo alene. Og desuden var der jo ikke noget ondt i det, det kan De ikke få børn af."

"Nej, det vil jeg rigtignok heller ikke håbe."

Hun lo af ganske hjerte, i glæden over, at hun var frelst. Hun var ikke forelsket i den unge mand; det troede hun sig sikker på; og selv om hun havde givet løfter, tænkte hun allerede på, hvorledes hun skulle bære sig ad med at slippe for at indfri dem. Han så skikkelig ud, han ville ikke plage hende, alt skulle nok løbe af i god forståelse.

"Det er en aftale, vi er kammerater, uden at de andre, heller ikke min mand, skal se noget ondt i det. Slip nu min hånd og se ikke sådan på mig, De stirrer Dem jo øjnene ud af hovedet."

Men han beholdt hendes fine fingre mellem sine. Ganske sagte stammede han:

"De ved, at jeg elsker Dem."

Hun havde pludselig revet sig løs med et lille puf. Hun blev stående foran bænken, hvor han sad, og sagde:

"Lad os ikke gøre dumheder. Vær nu god. Der kommer nogen."

Der kom ganske rigtigt en amme med et sovende barn på armen. Derefter gik der en ung pige forbi, hun havde travlt. Solen var ved at gå ned i horisonten i violette tåger, og strålerne veg bort fra plænerne og døde hen i gyldne støvskyer om granernes grønne toppe. Der kom som en pludselig standsning i køretøjernes uafbrudte rullen. Man hørte klokken slå fem på en kirke i nærheden.

"Min Gud," udbrød Séverine, "klokken er fem, og jeg har ærinde i Rue du Rocher."

Hendes gode humør forsvandt, hun følte igen rædslen for det ubekendte, der ventede hende derhenne, og hun huskede på, at endnu var hun ikke frelst. Hun blev ganske bleg, og hendes læber skælvede.

"Men depotchefen, som De skulle besøge?" spurgte Jacques, der havde rejst sig fra bænken for igen at tage hende under armen.

"Ja, det er kedeligt nok. Men jeg må besøge ham en anden gang. Hør, min ven, jeg har ikke længere brug for Dem, lad mig

skynde mig at besørge mit ærinde. Og endnu en gang tak, rigtig mange tak."

Hun trykkede hans hænder og skyndte sig af sted.

"Om et øjeblik ved toget."

"Om et øjeblik."

Med sine hurtige skridt var hun allerede kommet langt bort og forsvandt i parkens tykninger, mens han langsomt drev ad Rue Cardinet til. –

Monsieur Camy-Lamotte havde lige i sit hjem haft en lang konference med chefen for Vestbaneselskabet.

Han var blevet anmodet om at komme under et andet påskud, men havde til sidst rykket ud med, hvor fortrædelig denne Grandmorin-affære forekom selskabet. Først var der bladenes klager over den ringe sikkerhed for de rejsende i første klasses kupéer. Dernæst var hele personalet blandet ind i sagen, flere funktionærer var mistænkte, ikke at tale om denne Roubaud, der var mest kompromitteret og kunne sættes fast, hvad øjeblik det skulle være. Endelig syntes de rygter, der gik om det udskejende liv, præsidenten, der var medlem af bestyrelsen, skulle have ført, at sætte plet på hele selskabets bestyrelse. Og således steg en lille understationsforstanders formodede forbrydelse, en lav og smudsig handling, op igennem det indviklede hjulværk, og rystede hele jernbaneselskabets uhyre maskineri, rokkede ved selve den øverste bestyrelse. Stødet gik endnu højere op, det nåede ministeriet, det truede staten under den forhåndenværende politiske krise, og i det store statslegeme kunne den svageste feber fremskynde opløsningen. Derfor havde monsieur Camy-Lamotte, så snart han havde fået at vide af den, han talte med,

at selskabet om morgenen havde besluttet at afskedige Roubaud, heftigt protesteret mod denne forholdsregel. Nej, på ingen måde, intet ville være tåbeligere, det ville give spektaklet i pressen frisk vind i sejlene, om den var fræk nok til at fremstille underforstanderen som politisk martyr. Så ville det revne over hele linjen, fra øverst til nederst, og Gud må vide, hvilke ubehagelige afsløringer der kunne komme frem både om den ene og om den anden. Skandalen havde varet for længe, nu gjaldt det at stoppe munden på folk så snart som muligt! Og chefen lod sig overbevise og lovede at holde på Roubaud, han skulle ikke engang forflytte ham fra Havre. Man skulle få at se, at der ikke var rådne forhold i den stand. Den historie kunne betragtes som ordnet.

Da Séverine, forpustet og med stærkt bankende hjerte, for anden gang stod i det alvorlige værelse i Rue du Rocher over for monsieur Camy-Lamotte, betragtede denne hende et øjeblik i tavshed og nød med interesse den overordentlige anstrengelse, hun gjorde sig for at se rolig ud. Det var sikkert nok, han syntes godt om denne smukke forbryderske med de blå øjne.

"Nu vel, frue – –"

Han standsede for endnu i nogle øjeblikke at nyde hendes angst. Men hendes blik var så dybt og spørgende, han følte hele hendes personlighed trænge ind på sig for at få alt at vide, og han fattede medlidenhed med hende.

"Nu vel, frue, jeg har talt med chefen, jeg har udvirket, at Deres mand ikke bliver afskediget. Sagen er i orden."

Så sank hun sammen i overstrømmende glæde. Hun havde fået tårer i øjnene, og hun sagde ikke noget, hun smilede kun.

Han gentog med eftertryk på sætningen, for at hun rigtigt skulle forstå den:

"Sagen er i orden. De kan roligt vende hjem til Havre."

Hun forstod ham fuldkommen: han mente, at de ikke ville blive arresteret, at man lod dem slippe. Det var ikke blot embedet, der var bevaret; det var det forfærdelige drama, der var glemt og begravet. Med en instinktiv kærtegnende bevægelse som et smukt husdyr, der takker og stiller sig venligt an, bøjede hun sig over hans hænder, kyssede dem og knugede dem ind mod sine kinder. Og denne gang havde han ikke taget dem til sig, han var selv meget bevæget over denne yndefulde og kærlige taksigelse.

"Blot én ting," tog han igen til orde, idet han bestræbte sig for atter at se streng ud, "glem det ikke og opfør Dem godt."

"Å, monsieur statssekretær!"

Men han ønskede stadig at beholde hals- og håndsret både over hende og hendes mand. Han gjorde en hentydning til brevet.

"Husk på, at vi endnu har dokumenterne, og at alt igen kan blive taget op ved den mindste forseelse. Anbefal især Deres mand ikke længere at give sig af med politik. På det felt kender vi ikke til skånsel. Jeg ved, at han allerede har kompromitteret sig, man har fortalt mig om den kedelige trætte med underpræfekten; med ét ord, han går for at være republikaner, og det går ikke an ... Ikke sandt? Lad ham være forsigtig, eller også gør vi det af med ham, uden videre."

Hun rejste sig og længtes nu efter at komme ud i det fri for at få rum for den glæde, der var ved at kvæle hende.

"Hr. statssekretær, vi skal adlyde Dem, vi skal gøre, som De vil. Ligegyldigt når, ligegyldigt hvor – De behøver kun at befale: jeg er Deres i ét og alt."

Han smilede igen med sit trætte smil, med en anelse af ringeagt som en mand, der i langsommelige tider var vant til at gennemskue den intetsigende ligegyldighed i alle ting.

"Å, jeg skal ikke misbruge Deres hengivenhed, frue, jeg misbruger ikke længere noget som helst."

Og han lukkede selv døren op. Ude på trappegangen vendte hun sig to gange om og viste ham sit strålende ansigt for lige til det sidste at sige ham tak.

Som et vanvittigt menneske gik Séverine gennem Rue du Rocher. Hun opdagede, at hun ganske meningsløst gik op ad gaden, og hun gik ned ad den igen tværs over kørevejen med fare for at blive kørt over. Hun følte trang til at røre sig, til at slå ud med hænderne, til at råbe højt. Hun var allerede nu på det rene med, hvorfor man lod dem slippe, og hun greb sig selv i at sige:

"Ved Gud, de er bange, der er ingen fare for at de roder op i den sag igen, det var dumt af mig, at jeg var så bange. Det er soleklart – å, hvilket held! Frelst, frelst, og denne gang for alvor! Men alligevel skal jeg gøre min mand bange, for at han skal holde sig i skindet. Frelst, frelst, hvilket held!"

Da hun kom ud i Rue Saint-Lazare, så hun på et butiksur, at klokken manglede tyve minutter i seks.

"Nå, så vil jeg spendere en god middag på mig selv. Der er rigelig tid."

Hun valgte den flotteste restauration lige over for banegården, og da hun havde sat sig alene ved et lille, propert

bord ved vinduet, hvor hun kunne more sig med at betragte livet på gaden, bestilte hun sig en fin middag, østers, fiskefilet og en halv kylling! Det var da ikke mere end billigt, at hun tog erstatning for den magre frokost. Hun spiste, fandt brødet udmærket og spiste æbleskiver til dessert. Så drak hun sin kaffe og skyndte sig afsted; for nu var der kun nogle få minutter, til iltoget skulle gå. –

Da Jacques skiltes fra hende, var han først gået hjem og havde taget sine arbejdsklæder på, og derfra var han straks gået hen i depotet, hvor han ellers ikke kom før en halv time, før hans lokomotiv skulle køre. Han havde lidt efter lidt overladt det til Pecqueux at foretage eftersyn, skønt fyrbøderen var fuld de to gange af tre. Men denne dag havde en samvittighedsfuldhed, hvis grund han ikke gjorde sig klar, bemægtiget sig ham i den milde sindsstemning, han befandt sig i; han ville personligt overbevise sig om, at alt var i den rette orden på lokomotivet, så meget desto mere, som han om morgenen, da han kom fra Havre, havde troet at observere et større kraftforbrug på et mindre arbejde end sædvanlig.

I det store, lukkede skur, der fik sit lys gennem høje, støvede vinduer, holdt Jacques' lokomotiv allerede mellem de andre, der ikke var i funktion, forrest på en skinnevej, da det var det første, der skulle afsted. En fyrbøder fra depotet havde lige fyret på maskinen, røde gnister sprudlede ned derfra og slukkedes i graven, der opfangede dem.

Mens maskinen prustede, og *Lison* lidt efter lidt fik dampen op, gik Jacques rundt omkring det og inspicerede det til dets mindste dele for at opdage grunden til, at det om morgenen havde fortæret mere olie end det plejede. Men han fandt ikke

noget som helst, lokomotivet var blankt og rent, det besad denne fornøjelige properhed, der vidner om en lokomotivførers gode og omhyggelige pleje. Hvert øjeblik så man ham pudse det og kæle for det; især når det kom ind efter en rejse, pudsede han det eftertrykkeligt, ligesom man efter et langt løb gnider de skummende heste med halm. Han benyttede den omstændighed, at det var varmt, til bedre at rense det for pletter og smuds. Han overanstrengte det heller ikke, han lod det gå i regelmæssig fart og undgik de forsinkelser, der bagefter nødvendiggør overdrevne kraftanstrengelser. De to var også altid kommet så godt ud af det sammen, at han ikke en eneste gang – fire år igennem – havde klaget over det i protokollen i depotet, hvor lokomotivførerne indskriver deres anmodninger om reparationer, og i hvilken de slette lokomotivførere, de dovne eller fordrukne, uafbrudt ligger i kævl med deres lokomotiver. Men denne dag var han virkelig urolig over dets store forbrug af olie; og der var endnu en omstændighed, noget ubestemt og dybtliggende, som han aldrig før havde prøvet, en uro, en mistillid til lokomotivet, som om han ikke stolede på det og ville forvisse sig om, at det ikke ville spille ham noget puds under vejs.

Imidlertid var Pecqueux ikke til stede, og Jacques blev vred, da han endelig kom til stede, med tykt mæle, som følge af en frokost sammen med en ven. Til dagligdags stod de to mænd på den bedste fod med hinanden efter det langvarige kammeratskab, der havde ført dem fra den ene ende af jernbanelinjen til den anden, frem og tilbage, rystede af togets stød, side om side, tavse, forenede af fælles arbejde og fælles farer. Skønt lokomotivføreren var en halv snes år yngre end den

anden, viste han sig faderlig overfor sin fyrbøder, dækkede hans fejl, lod ham sove en times tid, når han var alt for fuld; og fyrbøderen gengældte hans elskværdighed med en hunds hengivenhed. For øvrigt var han en udmærket arbejder og fortrolig med sit hverv, så snart han ikke var beruset. Man må tilføje, at også han elskede *Lison*, hvad der i og for sig var nok til at tilvejebringe, den gode forståelse mellem de to. De og lokomotivet dannede tilsammen en familie på tre, i hvilken der aldrig faldt et ondt ord. Derfor blev Pecqueux, der undrede sig over den uvenlige modtagelse, han fik, dobbelt forbavset, da han hørte Jacques ytre sin mistro til lokomotivet.

"Hvad skal det sige? *Lison* svæver som en fé."

"Nej, nej, jeg er ikke rolig."

Og skønt hvert enkelt stykke var i god stand, blev han ved at ryste på hovedet. Det kom af, at *Lison* ikke længere var ene om at eje hans hjerte. En anden kærlighed var i fremvækst derinde, til denne spinkle, svage kvinde, som han stadig så for sig, som hun havde siddet dér på bænken i parken med sin kattekælne svaghed, der anråbte om kærlighed og beskyttelse. Når en eller anden omstændighed, han ikke var herre over, havde forsinket hans lokomotiv, så at han måtte fremskynde dets fart til firs kilometer i timen, havde han aldrig tænkt på den fare, han udsatte de rejsende for. Og nu pinte blot tanken om, at han skulle hjemføre til Havre denne kvinde, han om morgenen næsten havde afskyet og kun med uvilje fulgt, ham med uro og frygt for at der skulle ske en ulykke, ved hvilken han kunne tro, at hun var omkommen ved hans fejl, og se hende døende i sine arme. Fra nu af førte han sin kærlighed med som fragtgods. Og *Lison*, som han nærede mistro til, skulle passe vel på at opføre

sig korrekt, om det ville beholde sit ry for at være et godt lokomotiv.

Klokken slog seks. Jacques og Pecqueux stod oppe på denne lille bro af jernblik, der forbandt tenderen med lokomotivet; og efter at den sidste havde åbnet ventilen på et tegn af sin chef, fyldte en hvirvel af hvid damp det mørke skur. Lystrende regulatorens viser, der langsomt blev drejet af lokomotivføreren, satte *Lison* sig i bevægelse, kørte ud af depotet og fløjtede, for at rydde vejen for sig. Et øjeblik efter kunne det køre ind i Batignollestunnellen. Men ved Europabroen blev det nødt til at vente; og det var lige til den reglementerede tid, at det blev spændt for iltoget kl. 6:30 af to jernbanearbejdere, der besørgede sammenkoblingen grundigt og omhyggeligt.

Toget skulle køre, der var kun fem minutter igen, og Jacques bøjede sig ud fra lokomotivet, forbavset over, at han ikke så Séverine imellem sværmen af rejsende. Han var så sikker på, at hun ikke ville stige ind uden først at have været henne at hilse på ham. Omsider kom hun til syne, hun var blevet så forsinket, at hun næsten løb. Og ganske rigtigt passerede hun langs toget og standsede først ved lokomotivet, blussende varm og overstrømmende fornøjet.

Hun stod på tæerne og løftede sit smilende ansigt imod ham:

"Vær kun rolig. Her er jeg."

Han lo også, glad over, at hun var kommet.

"Fortræffeligt. Det er udmærket."

Men hun løftede sig endnu mere på tæerne og sagde mere dæmpet:

"Min ven, jeg er så glad, så glad. Jeg har haft held med mig! Alt er gået, som jeg ønskede det."

Han forstod hende fuldkommen og blev meget fornøjet ved hvad hun fortalte. Da hun i stor hast var på tilbagevejen, vendte hun sig endnu engang om for spøgende at tilføje:

"Hør engang, knæk nu ikke arme og ben på mig."

"Det manglede bare! Nej, vær De ganske rolig."

Men dørene blev lukket, Séverine fik akkurat tid til at stige ind, og Jacques fløjtede, efter togførerens signal, og lukkede så op for regulatoren. Toget kørte. Det var samme afgang som med det skæbnesvangre tog i februar, på samme klokkeslæt, midt under samme travlhed og støj og i samme hvirvel af røg. Blot var det nu lyst, en mild dæmring, der ejede en uendelig fred. Og Séverine så ud med hovedet ved vinduet.

Og på *Lison*s højre side stod Jacques, varmt påklædt i uldne benklæder og kappe, med briller forsynede med øjeklapper, der var bundet fast bag hovedet under hans kasket; han lod ikke sit blik vige bort fra jernbanelinjen, og lænede sig hvert øjeblik uden for skærmvinduet for bedre at kunne se. Han blev gennemrystet af lokomotivets stød, men mærkede det ikke engang; højre hånd holdt han på taget til styreapparatet som en lods holder på et rat; han håndterede det med en umærkelig og uafbrudt bevægelse, idet han snart mindskede, snart forøgede farten, og med venstre hånd trak han hyppigt i snoren til fløjtesignalet, for udturen af Paris er vanskelig og frembyder mange fælder for togene. Han gav signal ved overkørslerne, ved stationerne, ved tunnellerne, ved de store sving. Da et rødt signal viste sig i skumringen i det fjerne, sonderede han omhyggelig vejen og fo'r så forbi som et lyn. Det var knapt nok,

at han fra tid til anden kastede et blik på manometret og drejede den lille knap på injektoren, når trykket nåede ti kilogram. Det var stadig på vejen foran ham, at han havde sit blik rettet, vogtende på de mindste omstændigheder med en sådan opmærksomhed, at han ikke engang mærkede, hvor stormen piskede ham om ørene. Manometret sank, han åbnede døren til ildstedet ved at skubbe krogen i vejret; og Pecqueux, der vidste, hvad denne bevægelse betød, forstod ham og knuste med hammerslag de behørige kulstykker i småt; med skovlen bredte han dem så i et jævnt lag ud over hele risten. En glødende varme brændte næsten deres ben; så blev døren igen lukket, og på ny blæste den iskolde luft om dem.

Mørket faldt på, og Jacques fordoblede sin forsigtighed. Han havde sjældent haft et sådant herredømme over *Lison*; han mestrede den og tumlede den, som han ville, den lød hans mindste vink; og dog vedblev han at behandle den strengt, som et kuet dyr, det stadig er nødvendigt at være på sin post imod. Bagved, i toget, der fløj afsted for fuld fart, så han stadig et fint, lille ansigt, der hengivent og tillidsfuldt smilede ham i møde. En let gysen for igennem ham, han tog et fastere greb om håndtaget på styreapparatet, han gennemtrængte det tiltagende mørke med et fast blik, spejdende efter de røde signaler. Efter sporskifterne ved Asnières og Colombes havde han trukket vejret lidt lettere. Lige til Mantes gik alt godt, vejen var som en magelig trappegang, ad hvilken toget trygt rullede frem. Efter Mantes måtte han forcere *Lison* for at få den op ad en temmelig betydelig skråning på næsten en halv mils længde. Uden at mindske farten lod han så lokomotivet rulle ned ad den jævne sænkning til tunnellen ved Rolleboise, der er to og en halv

kilometer lang, og som blev gennemfaret af toget på knapt tre minutter. Nu var der kun en tunnel tilbage, den ved Roule i nærheden af Gaillon, før man kom til Sotteville Station, en frygtet og meget farlig station, fordi de mange sammenløbende jernbanelinjer, med uafladelige krydsninger og manøvrer, til stadighed gør den overfyldt. Al Lantiers styrke var sammentrængt i hans blik, der vågede, i hans hånd, der styrede; og fløjtende og dampende passerede *Lison* i fuld fart Sotteville og standsede først i Rouen, hvorefter den lidt roligere og langsommere tog vejen op ad skråningen, der rækker til Malaunay.

Månen var kommet frem og lyste klart med sit hvide lys, der satte Jacques i stand til at skelne de mindste buske, ja selv stenene på vejen, mens de hurtigt fo'r forbi. Da han ved mundingen af Malaunaytunnellen kastede et blik til højre, urolig over skyggen af et stort træ, der spærrede vejen, genkendte han det ensomme, tjørnebegroede sted, hvorfra han havde set mordet. Den øde og vilde egn oprullede sig med sine ensformige høje, der furedes af små skove, med hele sin hærgede nøgenhed. Så fik han brat ved Croix-de-Maufras i det stille måneskær øje på huset, der lå på skrå, forladt og forfaldet, trist og melankolsk med sine altid lukkede skodder. Og uden at han vidste hvorfor, snøredes også denne gang, endnu mere end de foregående, Jacques' hjerte sammen ved synet, som om han drog sin ulykke forbi.

Straks efter opfangede hans øjne et andet billede. Nær ved Misards hus stod Flore, lænet imod bommen for overkørslen. Nu så han hende på hver af sine ture stå på denne plads, ventende på ham, spejdende efter ham. Hun rørte sig ikke, hun

vendte blot hovedet for længere at kunne se ham, når han jog forbi. Hendes høje silhuet tegnede sig sort mod det hvide lys, kun hendes gule hår havde farve i måneskæret.

Og Jacques, der havde drevet *Lison* frem over bakken ved Motteville, lod den puste lidt ud langs plateauet ved Bolbec, og gav den så omsider fuld fart på fra Saint-Romain til Harfleur på den stærkeste sænkning på hele linjen, en strækning af tre mil, som lokomotiverne tilbagelægger i galop som fyrige heste, der kan lugte, de er i nærheden af stalden. Og han var dødtræt i Havre, da Séverine kom løbende hen til ham under halvtaget, midt under larmen og dampen ved ankomsten, for, før hun gik op til sig selv, at sige til ham med sin muntre og ømme mine:

"Tak for i dag, på gensyn i morgen!"

6

Der gik en måned og på ny var der kommet fred og ro i den lejlighed, som Roubauds beboede på første sal i banegården, oven over ventesalene. Livet var igen begyndt at glide ensformigt hen hos dem, som hos deres naboer, denne lille verden af embedsmænd, hvis liv går som et urværk efter de regelmæssigt tilbagevendende, reglementerede klokkeslæt. Og det så ud, som om der ikke var passeret nogen voldsom eller usædvanlig begivenhed.

Den støjende og skandaløse Grandmorin-affære gik ganske stilfærdigt i glemmebogen og stilledes i bero, efter at det havde vist sig, at politiet var ude af stand til at finde den skyldige. Efter endnu fjorten dages opsættelse havde forhørsdommeren Denizet sat Cabuche på fri fod, da der ikke var fremkommet tilstrækkelige beviser imod ham; og der var i færd med at danne sig en romantisk politilegende om en ukendt morder, der ikke var til at pågribe, en forbrydelsens vandrende ridder, der var til stede over alt og fik skyld for alle begåede mord, men forsvandt som en røg, i samme øjeblik som opdagelsesbetjentene viste sig. Det var næppe nok, at der i oppositionspressen fra tid til anden blev sagt en vittighed om denne fabelagtige morder, den var febrilsk optaget af tanken om de forestående almindelige valg. Trykket fra oven og præfekternes overgreb ydede den desuden dagligt andet stof til indignerede artikler; og sådan gik det til, at sagen ikke længere var genstand for mængdens spændte nysgerrighed, efter at bladene havde ophørt at beskæftige sig med den. Man talte ikke en gang mere om den.

Hvad der ganske havde beroliget Roubauds, var den heldige måde, den anden vanskelighed var blevet udjævnet på, den, som truede med at kuldkaste præsident Grandmorins testamente. Efter madame Bonnehons råd havde Lachesnayes omsider indvilget i ikke at rejse protest mod dette testamente for ikke på ny at minde om skandalen, så meget mere som processens udfald også ville have været meget tvivlsomt. Og Roubauds var for en uges tid siden kommet i besiddelse af deres arvelod og var nu ejere af Croix-de-Maufras, både huset og haven, der androg en værdi af 40.000 francs. De havde straks besluttet at sælge dette hus, der var besudlet af last og af blod og tyngede på dem som en mare; de ville ikke en gang have dristet sig til at sove dér af frygt for fortidens skygger. Og de ville sælge ejendommen under ét, sådan som den stod dér med alle møblerne, uden at reparere den, uden en gang at tørre støv af i værelserne. Men da den ville være faldet for meget i pris ved en offentlig auktion, – der var vist få købere, der ville bekvemme sig til at trække sig tilbage til denne ensomhed –, havde de bestemt sig til at vente på en liebhaver. Og de havde nøjedes med at slå en vældig plakat op på facaden, sådan at den let kunne læses fra togene, der uafbrudt passerede forbi. Dette opråb med store bogstaver, det trøstesløse, der er ved at sælge, forøgede det triste ved de lukkede skodder og den overgroede have. Da Roubaud absolut havde vægret sig ved at tage derhen, blot på et flygtigt besøg for at træffe de nødvendige forholdsregler, havde Séverine en eftermiddag været dernede; og hun havde givet nøglerne til Misards og pålagt denne at fremvise lejligheden, hvis der skulle melde sig lysthavende.

Man kunne indrette sig dér på mindre end to timer; for der fandtes alt, lige til dækketøj i skabene.

Da der således ikke længere var noget, der ængstede Roubauds, lod de hver dag gå hen i rolig afventen af den følgende. Huset ville nok en gang blive solgt, pengene, de fik for det, ville de få anbragt, alt ville gå godt. De glemte det desuden, de levede, som om de aldrig skulle ud af de tre værelser, de beboede: spisestuen, der havde dør lige ud til gangen, det store soveværelse til højre for den og det lillebitte køkken til venstre. Selv banegårdens zinktag uden for deres vinduer, der lukkede deres udsigt som en fængselsmur, irriterede dem ikke længere som før; snarere beroligede det dem og forøgede deres følelse af uendelig fred, af styrkende hvile, de kunne slumre hen i. I alt fald var de ikke set af genboerne, der var ikke altid spejderøjne på lur efter, hvad der foregik hos dem; og nu, da foråret var kommet, havde de ikke andet at beklage sig over end den kvælende hede, der blev kastet ind fra zinktaget, så snart de første solstråler havde opvarmet det. Efter den forfærdelige begivenhed, der to måneder igennem havde gjort deres liv til en evig uro, nød de nu modsætningen i sløv og dvask lykke. De ønskede intet ud over at være fri for at røre sig, de nød tilværelsen simpelthen, uden frygt og uden lidelse. Aldrig havde Roubaud vist sig som en så akkurat og samvittighedsfuld funktionær. Om morgenen var han på perronen mellem fire og fem, han gik ikke op til frokost før klokken ti, kom ned igen klokken elleve og var i virksomhed lige til fem om eftermiddagen – elleve timers anstrengt arbejde. I den uge, han havde nattetjeneste, var han optaget fra fem om eftermiddagen til fem om morgenen og undte sig ikke en gang tid til at spise i

sit hjem, han spiste til aften på sit kontor. Og dette strenge arbejde bar han med en slags tilfredsstillelse, han syntes at befinde sig vel derved, beskæftigede sig med de mindste enkeltheder og ville selv se alt og gøre alt, som om han fandt forglemmelse i denne anstrengelse, en begyndelse til på ny at føre sit liv regelmæssigt og normalt.

På sin side syntes Séverine, der var enke hver anden uge og i den ene uge kun så sin mand ved frokosten og ved middagen, at være grebet af en mani for at føre sin husholdning så omhyggeligt som muligt. Ellers sad hun næsten altid og broderede, og afskyede at blande sig i husholdningen, der besørgedes af en gammel kone, mutter Simon, der gik i huset fra klokken ni til tolv. Men siden hun var kommet til ro i sit hjem og var sikker på at blive dér, var hun fuldt optaget af tanker om at gøre rent og holde orden. Nu satte hun sig aldrig til ro, før hun havde set alting efter i sømmene. Forresten sov begge to deres gode søvn. De sjældne gange, de var sammen ved måltiderne og de nætter, de tilbragte sammen, talte de aldrig mere om mordet; og de lod til at mene, at den historie nu var glemt og begravet.

Især for Séverine stillede tilværelsen sig på denne måde i et meget tiltalende lys. Hun faldt igen tilbage til sin dovenskab, hun overlod på ny husholdningen til mutter Simon; selv var hun jo som mademoiselle kun opdraget til det finere arbejde med nål og tråd. Hun havde påbegyndt et endeløst arbejde, et broderet fodtæppe, der lod til at skulle beskæftige hende hele resten af hendes liv. Hun stod temmelig sent op, glad ved at ligge alene i sengen, vugget af togenes kommen og gåen, der for hende angav timernes gang præcis som et ur. I den første

tid, da hun var gift, havde denne stærke larm fra banegården, fløjtesignaler, bragen af drejeskiverne og vognrullen, disse pludselige stød, der lignede jordskælv og rystede både hende og møblerne i lejligheden, bragt hende til fortvivlelse. Lidt efter lidt havde så vanens magt gjort sig gældende, den altid støjende og bevægede banegård var blevet et led i hendes liv; og nu følte hun endogså behag ved det; denne bevægelse og denne støj styrkede hendes følelse af tryghed og ro. Indtil frokosttid gik hun fra det ene værelse til det andet og snakkede med husholdersken uden selv at bestille noget. Bagefter tilbragte hun de lange eftermiddage i en stol ved vinduet i spisestuen: hendes håndarbejde faldt i reglen ned i hendes skød, hun nød lykken ved ikke at tage sig noget for. De uger, i hvilke hendes mand kom op for at sove ved daggry, hørte hun ham snorke lige til aften; og for øvrigt var det blevet de uger, hun holdt mest af, i dem levede hun, som før hun blev gift, kunne brede sig i hele sengen, og bagefter drive, som hun ville, med rådighed over hele sin dag. Hun gik sjældent ud og så af Havre kun røgen fra de nærmeste skorstene, hvis tunge, sorte skyer sværtede himlen oven over den zinkmønning, der i kort afstand spærrede hendes horisont. Dér lå byen, bag denne evige mur; hun følte den altid nærværende, og hendes fortrydelse over ikke at se den havde i længden fortaget sig; en fem-seks urtepotter med levkøjer og vinca, som hun dyrkede i tagrenden på halvtaget, skabte hende en lille have, der spredte blomsterduft over hendes ensomme liv. Undertiden talte hun om sig selv som om en eneboerske dybt inde i en skov. Kun Roubaud steg sommetider, i de timer han havde fri, ud af vinduet; så gik han langs med tagrenden, helt hen, hvor den slap op, steg op ad

zinkskråningen og satte sig øverst på gavlen, med Napoleonspassagen for sine fødder. Dér røg han sin pibe i fri luft og så ud over byen, der bredte sig under ham, over havnebassinernes masteskov og det uendelige hav, hvis blege grønne viskedes ud i det fjerne. –

Det syntes, som om en lignende søvnighed havde grebet de øvrige funktionærfamilier, der boede ved siden af Roubauds. Selv den store gang, hvor der plejede at herske så livlig en kaffesladder, var ved at falde i søvn. Når Philomène kom på besøg hos madame Lebleu, hørte man næppe nok den sagte hvisken af deres stemmer. De var begge to forbavsede over den vending, sagerne havde taget, og nu talte de kun om underforstanderen med en ringeagtende medlidenhed: det var jo klart nok, at hans kone for at bevare ham hans plads havde måttet lade sig benytte til alt muligt i Paris; når alt kom til alt, var han en mærket mand, der aldrig ville kunne vaske sig ren for den mistanke, der var kastet på ham. Og da kassererens kone nu var overbevist om, at hendes naboer for fremtiden ikke var i stand til at tage lejligheden fra hende, viste hun dem kun en overvældende foragt og gik stift forbi dem uden at hilse; så overlegen var hun blevet, at det endog generede Philomène, der kom sjældnere og sjældnere til hende: hun fandt hende for stolt og morede sig ikke længere hos hende. For at beskæftige sig vedblev madame Lebleu dog at udspejde forholdet mellem mademoiselle Guichon og stationsforstanderen, monsieur Dabadie, uden for resten nogensinde at opdage noget som helst. Hun hørte kun hendes lette filtsko liste gennem gangen. Og mens alt således var faldet til ro, gik en måned hen i dyb

fred, der mindede om den dybe søvn, der følger efter den afgørende krise i en sygdom.

Men hos Roubauds var der ét smerteligt og foruroligende punkt tilbage, et sted på gulvet i spisestuen, hvor deres blikke ikke tilfældigvis kunne falde, uden at på ny en ubehagelig følelse betog dem. Det var det gulvbræt til venstre for vinduet, som de havde brækket op for under det at skjule uret og de 10.000 francs, de havde taget fra præsident Grandmorin, for ikke at tale om de ca. 300 francs, de havde fundet i hans portemonnæ. Dette ur og disse penge havde Roubaud kun taget ud af hans lommer for at give det skin af, at der forelå et rovmord. Han var ikke nogen tyv, og han sagde selv, at han hellere ville dø af sult end tage én centime af disse penge eller sælge uret. Penge, der havde tilhørt denne gamle skurk, der havde skændet hans kone, og som han havde draget til regnskab for det, penge, der var plettede af snavs og blod – nej, nej! Sådanne besudlede penge kunne en hæderlig mand ikke røre ved. Han skænkede ikke en gang huset i Croix-de-Maufras en tanke, skønt han havde modtaget det i arv. Det var kun tanken om, at han havde plyndret sit offer, tanken om disse penge, han havde taget i forbrydelsens feberhast, – der oprørte ham, og holdt hans samvittighed vågen i en blanding af væmmelse og angst. Imidlertid var det ikke faldet ham ind at brænde sedlerne, og så en aften kaste uret og pungen i havet. Selv om den sunde fornuft rådede ham til det, vægrede et dumpt instinkt i ham sig mod således at tilintetgøre en værdi. Han nærede en ubevidst respekt for den, aldrig ville det være ham muligt at ødelægge en sådan sum. I den første nat havde han gemt den under sin hovedpude; han fandt intet sted sikkert

nok. De følgende dage havde han grublet for at finde skjulesteder, han valgte hver morgen et nyt, sat i uro ved den mindste larm, stadig pint af frygt for en husundersøgelse. Aldrig havde han sat sin opfindelsesevne på en sådan prøve.

Til sidst var han blevet træt af at spekulere og af altid at gå omkring i angst, og en dag havde han i lede taget uret og pengene ned, som han den foregående dag havde skjult under frisen; nu ville han ikke for nogen pris have taget dem frem igen: stedet, hvor de lå, var som et dødningehus, en plet, hvorfra der udgik rædsel og død, og hvor der lå spøgelser på lur. Han undgik endog at træde på denne planke i gulvet; det indjog ham en ubehagelig fornemmelse, og han bildte sig ind, at det gav ham et let stød i benene. Når Séverine om eftermiddagen satte sig hen ved vinduet, skød hun sin stol tilbage for ikke at sidde lige over liget, som de på en måde havde skjult i deres gulv. De talte ikke om det indbyrdes og bestræbte sig for at tro, at de med tiden ville vænne sig til det, men til slut blev de dog irriterede over stadig at finde det igen, at føle dets nærhed hver time, mere og mere generende og lige under deres fødder. Dette ubehag var så meget desto mere besynderligt, som de på ingen måde lod sig forulempe af kniven, den smukke, nye kniv, som konen havde købt, og som manden havde stødt i elskerens strube. De havde blot vasket den ren, og nu lå den i en skuffe; undertiden brugte mutter Simon den til at skære brød med.

I denne fred, Roubaud levede i, havde han selv indført en anden grund til uro, der lidt efter lidt tog til, idet han nødede Jacques til hyppigt at besøge dem. Lokomotivførerens tjeneste førte ham tre gange om ugen til Havre; om mandagen fra halv elleve om formiddagen til 6:20 om aftenen, om torsdagen og

lørdagen fra kl. 11:05 om aftenen til 6:40 om morgenen. Og den første mandag efter Séverines rejse var stationsforstanderen trængt ind på ham.

"Hør, kammerat, De må ikke sige nej til en bid brød oppe hos os. For pokker! De har været så flink mod min kone, at jeg skylder Dem tak for det."

To gange i løbet af en måned havde Jacques således taget mod indbydelse til frokost. Det lod til, at Roubaud, forpint af den stadige tavshed, der altid herskede, når han og hans kone spiste sammen, fandt lindring i at anbringe en gæst imellem dem. Så fandt han straks på historier og snakkede og spøgede i ét væk.

"Kom igen så tit det er Dem muligt! De ser jo nok, at De er os velkommen."

En torsdag aften, da Jacques havde vasket sig og skulle til at gå i seng, havde han mødt underforstanderen, der drev omkring nede ved depotet; og skønt det var så sent, havde han, der ikke gad gå alene hjem, fået den unge mand til at følge ham først til banegården og så med op. Séverine var endnu ikke gået til ro, hun sad og læste. De havde drukket et par glas sammen og endog spillet kort indtil over kl. 12.

Og senere hen blev det til en vane med de små aftengilder om torsdagen og lørdagen. Det var Roubaud selv, der, når kammeraten en dag udeblev, gik på jagt efter ham for at indfange ham og bebrejde ham hans ligegyldighed. Han blev mere og mere melankolsk, og rigtig fornøjet var han kun, når han var sammen med sin nye ven. Denne unge mand, der til en begyndelse havde indjaget ham en så forfærdelig frygt, og som nu burde være ham forhadt som vidnet og den levende

erindring om de afskyelige begivenheder, han ville glemme, var tvært imod blevet ham uundværlig, måske netop fordi han vidste besked og ikke havde talt. Det lå der imellem dem og knyttede dem sammen som det stærke bånd mellem to medskyldige. Ofte så underforstanderen på den anden med et forskende blik og trykkede hans hånd med en pludselig varme, der var for stærk til ikke at være udtryk for andet end blot og bart kammeratskab.

Men navnlig tjente Jacques til adspredelse for ægteparret. Og Séverine tog imod ham med glæde og udstødte et let lille skrig, når han kom ind, som en kvinde, der bliver vækket ved en behagelig overraskelse. Hun lod alt ligge, broderiet og bogen, og søgte i ord og latter at slippe bort fra den grå døsighed, der ellers rugede over hendes dage.

"Å, hvor det var pænt af Dem at komme. Jeg kunne høre iltoget, og så tænkte jeg på Dem."

Når han var der til frokost, var der fest i huset. Hun kendte allerede hans smag og gik selv i byen for at skaffe friske æg. Og alt det gjorde hun med glæde, som en flink husmoder, der modtager husets ven, og uden at han kunne se andet i det, end at hun gerne ville more sig og vise sig elskværdig.

"Så husker De at komme igen på mandag. Så skal De få flødeskum!"

Der var kun den ene alvorlige omstændighed ved det, at adskillelsen mellem ægteparret Roubaud blev stærkt forøget, efter at han en månedstid havde været hjemmevant i huset. Fruen syntes bedre og bedre om at ligge alene i sengen og bestræbte sig så meget som muligt for ikke at træffe sammen dér med sin mand; og han, der i deres ægteskabs første tid

havde været så glødende og brutalt forelsket, gjorde sig ikke umage for at bringe hende nærmere til sig. Han havde elsket hende uden finhed, og hun havde overbærende fundet sig i det i den tanke, at det måtte være således, uden at hun forresten følte nogen glæde ved det. Men efter mordet havde hun afsky for det uden selv rigtig at vide hvorfor. Det tog på hendes kræfter og indjog hende rædsel. En aften, da lyset ikke var slukket, skreg hun højt: over sig, i dette røde, fortrukne ansigt havde hun genset morderens billede; og siden skælvede hun hver gang af angst, hun havde en fornemmelse, som om hun selv blev myrdet, som om han væltede hende omkuld og stødte hende kniven i halsen. Det var vanvittigt, men hendes hjerte slog heftigt af skræk. Forresten søgte han sjældnere og sjældnere samleje med hende, hun var for sløv til at tilfredsstille ham. Det lod til, at den skrækkelige krise, blodet, der var flydt, havde medført den slappelse og ligegyldighed i deres forhold, som ellers følger med alderen. De nætter, de måtte tilbringe i fælles seng, holdt de sig så langt fra hinanden som muligt. Og uden tvivl bidrog Jacques til at skille dem ad, idet han ved sin nærværelse rev dem ud af deres stadige tænken på deres egne forhold. Han befriede dem fra hinanden.

Under alt dette levede Roubaud uden at føle sig trykket af samvittighedsnag.

Han havde kun næret frygt for følgerne, før sagen blev indstillet; og det han var mest bange for var at miste sin plads. Nu var der ikke længere noget, han fortrød. Hvis sagen blev genoptaget, ville han måske ikke blande sin kone ind i den; for kvinder bliver straks forvirrede, og han kunne ikke længere mestre sin kone, fordi han havde lagt en alt for tung byrde på

hendes skuldre. Han burde være blevet ved at være herre og ikke have nedladt sig til det kammeratforhold, som den skrækkelige forbrydelse førte med sig. Men nu var forholdene en gang således, og han måtte finde sig i det; så meget mere, som han nu måtte anstrenge sig for at hensætte sig i samme sindstilstand, som han var i, da han efter hendes tilståelse fandt, at han måtte myrde præsidenten for selv at kunne leve. Nu da hans brændende skinsyge var slukket, da han ikke en gang mærkede det utålelige sår af den i sin overvældende sløvhed, forekom nødvendigheden af mordet ham ikke længere så indlysende; det var, som om det udgydte blod havde tyknet hans eget hjerteblod. Det kom så vidt, at han spurgte sig selv, om det i grunden var umagen værd at slå ihjel. Foreløbig følte han ingen anger over det, han var kun blevet revet ud af en vildfarelse, den vante tro om de usigelige ting, man gør for at blive lykkelig, uden dog at blive det. Han, der før havde været så snaksom, var nu ofte tavs lange tider igennem og hengav sig til forvirrede overvejelser, der gjorde ham endnu mere mørk i hu. Hver dag gik han, for at undgå at være sammen med sin kone efter måltiderne, ud på halvtaget og satte sig øverst på gavlen; og mens den frie luft flød omkring ham og henvuggede ham i vage drømmerier, røg han pibe efter pibe og så ud over byen, så på dampskibene, der forsvandt i horisonten ud over de fjerne have.

– En aften havde Roubaud et anfald af sin gamle, vilde jalousi. Han havde været henne at hente Jacques på depotet, og da han gik hjem sammen med ham efter at have inviteret ham på et glas vin, mødte han på trappen togføreren, Henri Dauvergne. Denne så forstyrret ud og forklarede, at han havde

aflagt en visit hos madame Roubaud for at besørge et ærinde, hans søstre havde betroet ham. Sandheden var, at han i længere tid havde lagt an på Séverine i håb om at vinde hende.

Straks da underforstanderen kom ind ad døren, tiltalte han barsk sin kone:

"Hvad havde han at bestille her oppe? Du ved jo, at jeg ikke kan fordrage ham."

"Bedste ven, det var blot om et mønster til et broderi."

"Broderi – jo, nu skal vi straks være der! Tror du, jeg er så dum, at jeg ikke forstår, hvad han kommer her for? Men tag du dig i agt!"

Han gik ind på livet af hende med knyttede hænder, og hun blev bleg og veg tilbage, forfærdet over hans ophidselse fra den rolige ligegyldighed, de plejede at leve i. Men han blev straks rolig og sagde til sin ledsager:

"Er det ikke sandt? Sådan nogle fyre, der trænger sig ind i en familie og tror, at konen skal falde om halsen på dem, og at den højtærede ægtemand skal lukke øjnene for det hele! Det gør mig rasende! Ser De, hvis der skete noget sådant, ville jeg kvæle min kone – på øjeblikket. Og lad den kavaler ikke komme igen, ellers skal han få med mig at bestille! Det er oprørende, ikke sandt?"

Jacques var meget ilde tilpas ved dette optrin og vidste ikke rigtig, hvorledes han skulle té sig. Var dette stærke vredesudbrud møntet på ham? Ville ægtemanden give ham en advarsel? Han blev dog rolig, da Roubaud i en munter tone sagde:

"Jeg er dog et stort fæ, jeg ved godt, at du selv ville jage ham på porten! Kom nu med nogle glas og drik med os!"

Han slog Jacques på skulderen, og Séverine satte sig igen ned og smilede fornøjet til de to mænd. Så drak de sammen og tilbragte en meget behagelig time.

På denne måde gik det til at Roubaud nærmede sin kone og husvennen til hinanden under venskabs maske og uden tilsyneladende at tænke på de mulige følger. Dette spørgsmål om skinsyge blev tværtimod anledningen til en nøjere fortrolighed, til en hemmelig ømhed mellem Jacques og Séverine; for da Jacques så hende igen et par dage efter, beklagede han, at hun var blevet så brutalt behandlet, mens hun med tårer i øjnene fortalte om sin ulykkelige tilstand og tilstod, hvor lidt lykke hun havde fundet i sit ægteskab. Fra nu af havde de et samtaleemne for dem selv, et venskabsforhold, hvor de til sidst forstod hinanden på et tegn. Hver gang han kom, spurgte han hende med blikket, om hun havde fået nogen ny anledning til sorg. Hun svarede på samme måde, blot ved at hæve eller sænke øjenlågene. Senere hen søgte deres hænder hinanden bag ægtemandens ryg, de blev dristigere, de gav hinanden lange, forstående håndtryk og fortalte hinanden gennem deres varme fingerspidser om den tiltagende interesse, hver af dem følte for det mindste lille træk i deres liv. Sjældent var det, at de var så heldige at være sammen et minut, uden at Roubaud var til stede. De havde ham altid imellem sig, i denne triste spisestue; og de gjorde ikke noget for at undgå ham. Det faldt dem ikke en gang ind at sætte hinanden stævne på et eller andet øde sted i banegårdsterrænet. Hidtil var det en sand tilbøjelighed, en tiltrækning af gensidig sympati, som ægtemanden ikke var til hinder for, da et blik og et håndtryk endnu var nok for deres indbyrdes forståelse.

Den første gang, da Jacques hviskede Séverine i øret, at han ville vente hende næste torsdag klokken tolv om natten bag depotet, blev hun vred og trak heftigt hånden til sig. Det var den uge, hun havde fri, mens manden havde nattetjeneste.

Men en stor uro havde grebet hende ved tanken om at forlade sit hjem og holde stævnemøde med denne mand så langt borte ude i mørket på banegården. Hun følte en forvirring, hun aldrig før havde kendt til, som en uerfaren jomfrus hjertebanken; og hun gik ikke straks ind på det, han måtte tigge hende næsten fjorten dage igennem, før hun gav efter, trods den brændende lyst, hun selv følte til denne natlige spadseretur. Det var i begyndelsen af juni måned, aftenerne var hede og svaledes næppe nok af havbrisen. Allerede tre gange havde han ventet hende, i håb om, at hun ville komme, skønt hun havde sagt nej. Også denne aften havde hun sagt nej; men månen var ikke fremme, himlen var overtrukken, ingen stjerne lyste gennem den lune tåge, der slørede himlen. Og dér, hvor han stod og ventede i mørket, så han hende endelig komme med sagte skridt, klædt i sort. Det var så mørkt, at hun ville være gået forbi ham uden at kende ham, hvis han ikke havde fanget hende i sine arme og kysset hende. Hun for sammen og udstødte et lille skrig. Men straks efter lo hun og lod sine læber blive på hans. Videre gik de aldrig, hun lod sig aldrig formå til at sætte sig i et af skurene omkring dem. De spadserede og snakkede sammen med dæmpet stemme, trykket tæt ind imod hinanden. Det var en vidtstrakt plads, der var optaget af depotet og dets tilhørende bygninger, hele terrænet mellem Rue Vert og Rue François-Mazeline, der begge skæres af jernbanelinjen: et uhyre, vildsomt rum, opfyldt af skinner, beholdere, poste, alle

slags redskaber, de to store remiser til lokomotiverne, Sauvagnats lille hus med en smal strimmel køkkenhave omkring, de skure, hvor reparationsværkstederne var indrettet, vagtstuen, hvor lokomotivførerne og fyrbøderne sov. Og intet var lettere end at skjule sig og forsvinde som i en skovtykning i disse øde gange, hvis slyngninger det næsten var umuligt at finde ud af.

En time igennem nød de dér den lykkelige ensomhed, glade ved at lette deres hjerter i de venlige ord, de så lang tid havde samlet og gemt; for hun ville aldrig høre tale om andet end venskab, hun havde straks sagt til ham, at hun aldrig ville tilhøre ham, at det ville være alt for stygt at besudle det rene venskab, hun var så stolt over, fordi hun trængte til at vinde agtelse for sig selv. Da tiden var kommet, fulgte han hende da til Rue Vert, deres læber mødtes endnu en gang i et langt kys. Og så gik hun hjem.

Ved samme klokkeslæt sad Roubaud i underforstandernes kontor og var i færd med at falde i søvn i den gamle læderlænestol, han plejede at rejse sig fra tyve gange i nattens løb med værkende lemmer. Indtil klokken ni var han optaget af at modtage og ekspedere aftentogene. Når iltoget fra Paris var kommet og løst op, spiste han ganske alene til aften på kontoret, ved et hjørne af bordet: et stykke koldt kød, der var bragt ned til ham mellem to skiver brød.

Det sidste tog – et persontog fra Rouen – ankom til banegården klokken halv ét. Og så faldt der dyb stilhed over de forladte perroner, kun nogle få gasblus fik lov at brænde, hele banegården slumrede ind i det triste halvmørke. Af hele personalet blev der kun to opsynsmænd og en fire-fem dragere

tilbage under underforstanderens kommando. Og selv de snorksov på gulvet i vagtstuen, mens Roubaud, der ved den mindste støj skulle vække dem, kun kunne sove med det ene øje. Af frygt for at trætheden hen imod dag skulle overvælde ham, stillede han sit vækkeur til klokken fem; til den tid skulle han nemlig være oppe og tage mod det første tog fra Paris. Men en gang imellem, især i den senere tid, kunne han ikke sove, sad og vendte og drejede sig i sin stol, han led af søvnløshed. Så plejede han at gå ud og foretage en runde. Den øde, mørke himmel og nattens dybe fred beroligede da efterhånden hans feber. Efter et sammenstød med nogle vagabonder var han blevet bevæbnet med en revolver, som han altid bar skarpladt i lommen. Og ofte gik han således omkring lige til daggry, gjorde holdt, hver gang han troede at se noget røre sig i mørket, og satte sig så atter i bevægelse, halvvejs ærgerlig over, at han ikke fik lejlighed til at fyre; når himlen lysnede og drog banegårdens store, blege spøgelse ud af mørket, fik han først ro. Nu da det blev lyst klokken tre, vendte han tilbage til sin lænestol og sov en blytung søvn, indtil hans vækkeur brat skræmte ham op. –

Hver fjortende dag, om torsdagen og om lørdagen, havde Séverine stævnemøde med Jacques; og en nat, da hun fortalte ham om den revolver, hendes mand var væbnet med, blev de begge urolige. I virkeligheden gik Roubaud aldrig så langt som til depotet, men ikke desto mindre gav det deres ture et skær af fare, der gjorde dem dobbelt tiltrækkende. Især havde de fundet et sted, som de holdt meget af: det var en slags allé, der bag om Sauvagnats hus førte mellem uhyre dynger af stenkul, der gav den lighed med en ensom gade i en forunderlig by med store, firkantede paladser af sort marmor. Man var fuldkommen

skjult, når man gik dér, og for enden af den var der et lille skur til forskelligt værktøj, hvor der lå en dynge tomme sække, der kunne have dannet et blødt og behageligt leje. Men en lørdag, da et pludseligt regnskyl tvang dem til at ty derind, havde hun vægret sig ved at sætte sig ned, hun ville stadig kun give sine læber hen i uendelig lange kys. Hvad der tiltalte hende hos Jacques, var hans høflighed, han var altid lydig og lod ikke sine fingre famle på hende, når hun blot holdt dem imellem sine svage hænder. For første gang elskede hun, og hun gav sig ikke hen, netop fordi det ville have ødelagt hendes kærlighed, om hun straks havde tilhørt ham på samme måde, som hun havde tilhørt de to andre. Det hun ønskede, uden at gøre sig det klart, var at give denne dejlige følelse så lang varighed som muligt, at blive ganske ung igen som før hun blev forført, at have en god ven, som man har, når man er femten år gammel, til at kysses med bag døre og i kroge. Uden for de feberagtigt ophidsede øjeblikke var han heller ikke påtrængende, han lånte sig villigt som redskab til denne lykke, der så raffineret blev skudt ud i fremtiden. Ligesom hun syntes han at blive barn igen og at begynde forfra med den kærlighed, der hidtil havde stået for ham som en rædsel. Når han viste sig lydig og tog sine hænder til sig, så snart hun fjernede dem, var det, fordi der på bunden af hans ømhed var en dump frygt, en heftig uro tilbage for, at han skulle sammenblande sin attrå med sin gamle drift til at slå ihjel. Denne kvinde, der havde begået et mord, var den, hans sanser havde drømt om. Hans helbredelse forekom ham for hver dag en sikrere kendsgerning; han havde jo haft hende i timevis om sin hals, mens hans mund hvilede fast og inderligt på hendes, uden at den vanvittige lyst var vågnet i ham til at

tage hende i besiddelse ved at dræbe hende. Men han havde endnu ikke rigtig mod; og det var så godt at vente, at overlade til selve deres kærlighed, hvornår øjeblikket kom, da de skulle smelte sammen i hinandens arme, mens al fornuft og tanke var glemt. Således fulgte det ene lykkelige mede efter det andet; de blev ikke trætte af at være sammen en flygtig stund, at gå arm i arm igennem mørket mellem de store kuldynger, der gjorde natten omkring dem sortere endnu.

En julinat måtte Jacques for at nå til Havre kl. 11:50, den reglementerede tid, forcere *Lison*, det var, som om den kvælende hede havde gjort den doven. Fra Rouen havde på hans venstre hånd en uvejrssky forfulgt ham igennem Seinedalen med brede, blændende lyn, og fra tid til anden så han sig urolig tilbage, for denne aften skulle Séverine og han mødes. Han var bange for, at dette uvejr skulle hindre hende i at gå ud, hvis det brød alt for tidligt løs. Og da det var lykkedes ham at nå banegården, før regnen begyndte, vendte hans utålmodighed sig mod passagererne, der ikke skyndte sig tilstrækkeligt med at komme ud af waggonerne.

Roubaud stod på perronen, parat til sin nattjeneste.

"For pokker," råbte han leende, "De har nok hastværk med at komme i seng. Sov godt."

"Tak skal De ha'e."

Og Jacques gjorde sig fri fra toget, gav fløjtesignalet og kørte hen ad depotet til. De uhyre portfløje var åbnet, og *Lison* brusede ind i det lukkede skur, et slags galleri med dobbeltskinner, omtrent 70 meter langt, og med plads til seks lokomotiver. Der var meget skummelt derinde, fire gasblus lyste kun svagt op i mørket, der snarere forøgedes af de

flakkende skygger; kun glimtvis oplyste de stærke lyn vinduerne i taget og de høje ruder til højre og venstre. Og man så da, som ved skæret fra en ildebrand, de revnede mure, det kulsorte tømmerværk, hele den affældige ynkelighed ved denne bygning, der ikke længere var tidssvarende.

To lokomotiver holdt allerede derinde i afkølet tilstand og så ud, som om de sov.

Pecqueux gav sig straks til at slukke under kedlen. Han ragede voldsomt op, og gløderne væltede ned i graven underneden, der opfangede dem.

"Jeg er alt for sulten. Jeg vil have mig en bid brød," sagde han. "Vil De med?"

Jacques svarede ikke. Skønt han havde hastværk, ville han ikke gå bort fra *Lison*, før ilden var fuldstændig slukket. Det gjorde han sig en samvittighed af som god lokomotivfører og brød aldrig med sin vane. Når han havde god tid, gik han ikke en gang bort, før han havde undersøgt og aftørret lokomotivet ligeså omhyggeligt, som om det havde været hans yndlingshest.

Vandet sivede i store dråber ned i graven, og han nøjedes med at svare:

"Lad os skynde os, lad os skynde os."

Et frygteligt tordenskrald afbrød ham. Denne gang havde de høje vinduer tegnet sig så tydeligt i mod den flammende himmel, at man havde kunnet tælle de talrige sønderslåede ruder. Og det knagede i alt det gamle tømmerværk.

"Nåda," sagde fyrbøderen blot.

Lokomotivføreren trak ærgerlig på skuldrene, nu var der ikke længere noget at gøre; oven i købet begyndte regnen at strømme ned som en syndflod over skuret. Regnens buldren

truede med at sprænge vinduerne i taget. Også der oppe måtte der være gået ruder i stykker, for det regnede ned på *Lison* med store dråber. Gennem dørene, der stadig stod åbne, blæste der en stormvind ind; mærkeligt nok, at ikke hele den gamle rønne blev fejet bort.

Pecqueux var færdig med sit arbejde på lokomotivet.

"Nå, i morgen kan vi se bedre. Det er ikke nødvendigt at pudse den mere."

Og han kom igen tilbage til sin tanke fra før:

"Vi må have noget at spise. Vi kan ikke komme hjem og til køjs i den regn."

Værtshuset lå ganske rigtigt lige ved, op til selve depotet, mens selskabet havde måttet leje et hus i Rue François-Mazeline til de lokomotivførere og fyrbødere, der overnattede i Havre. I denne skylregn ville man blive gennemblødt, inden man nåede derhen.

Jacques måtte beslutte sig til at følge Pecqueux, der havde taget sin overordnedes lille kurv som for at spare ham den ulejlighed at bære den. Han vidste, at kurven endnu indeholdt to skiver kold kalvesteg, brød og en flaske vin, som der kun var drukket ganske lidt af; og det var kun af det, at hans appetit kom. Regnen tog til, endnu et tordenskrald bragte skuret til at ryste. Da de to mænd gik bort til venstre gennem den lille dør, der førte til kroen, var *Lison* allerede ved at køles af. Det slumrede ind i sin forladthed i mørket, som de voldsomme lyn lyste op i, under de store dråber, der vædede dets sider. Tæt ved rislede en vandhane, der ikke var blevet rigtig lukket, og vedligeholdt en strøm af vand imellem dets hjul.

Men før Jacques gik hen i kroen, ville han vaske sig. I et værelse dér fandtes der altid varmt vand og vaskeballer. Han tog et stykke sæbe frem af sin kurv og gned sine hænder og sit ansigt, der var sodede efter rejsen; og da han iagttog den forsigtighedsregel, der var anbefalet lokomotivførerne, at føre en dragt med sig i reserve, kunne han klæde sig om fra top til tå, hvad han forresten af koketteri gjorde hver aften, han kom til Havre og skulle til stævnemøde. Pecqueux var allerede inde i kroen og ventede på ham; han havde kun dyppet sin næsetip og fingerspidserne i vand.

Denne kro bestod kun af en lille, skallet, gulmalet sal, hvor der blot fandtes en ovn, hvor maden kunne varmes, og et bord, der var naglet fast til gulvet og overtrukket med en zinkplade i stedet for dug. To bænke udgjorde det øvrige møblement. Gæsterne bragte selv deres spisevarer med og spiste dem op af papiret ved hjælp af deres egne knive. Et bredt vindue gav værelset lys.

"Det var dog en forbandet regn," udbrød Jacques; han var gået hen til vinduet.

Pecqueux sad ved bordet på den ene af bænkene.

"Skal De ikke have noget at spise?"

"Nej, kammerat, gør De bare kål på mit brød og mit kød, hvis De har lyst. Jeg er ikke sulten."

Pecqueux lod sig ikke det sige to gange, han kastede sig over kalvestegen og tømte flasken. Det hændte ofte, at han sådan fik ekstraforplejning; for hans chef spiste ikke meget; og Pecqueux' hundeagtige hengivenhed for ham forøgedes ved alle de smuler, han således samlede op fra hans bord. Med munden fuld af mad begyndte han efter en pause igen at snakke.

"Regnen – skidt med den; vi er jo i læ! Det vil sige, hvis det bliver sådan ved, bliver jeg ikke hos Dem, så trækker jeg mig tilbage for mig selv." Han gav sig til at le, for han gjorde ingen røverkule af sit hjerte; han havde betroet Jacques sit forhold til Philomène Sauvagnat, for at han ikke skulle undre sig over, at han så ofte sov ude de nætter, da han besøgte hende. Da hun i sin broders hus beboede et værelse i stueetagen, nær ved køkkenet, behøvede han kun at banke på en skodde, så lukkede hun op, og han skrævede ganske mageligt ind gennem vinduet. Det var den vej, fortalte man, at alle banegårdens mandfolk var gået. Men nu holdt hun sig til fyrbøderen alene.

"Så skulle da Satan," bandede Jacques dæmpet, da han så, at regnen gav sig til at strømme ned med forøget voldsomhed efter en lille standsning.

Pecqueux, der havde den sidste mundfuld kød på knivspidsen, lo på ny nok så gemytligt.

"Hvad har De at tage Dem for i aften? Man kan ikke bebrejde nogen af os, at vi slider for meget på madrasserne dernede i Rue François-Mazeline."

Jacques gik pludselig bort fra vinduet.

"Hvad mener De med det?"

"For pokker, i dette forår kommer De da aldrig hjem før to-tre om morgenen, ligesom jeg."

Han vidste åbenbart besked, måske havde han beluret et stævnemøde. I hvert af soverummene stod sengene parvis, fyrbøderens ved siden af lokomotivførerens; for man bragte så vidt mulig i hele deres eksistens disse to mænd nær til hinanden, der skulle enes om et så nøje forbundet arbejde. Der var altså ikke noget mærkeligt i, at fyrbøderen opdagede sin

foresattes uregelmæssige levned, så meget mere, som han hidtil havde ført så roligt et liv.

"Jeg har hovedpine," sagde lokomotivføreren hen i vejret. "Jeg har godt af at trække frisk luft om natten."

Men det ville fyrbøderen ikke et øjeblik lade sig bilde ind.

"Bevares, De er jo Deres egen mand – – jeg siger det jo kun for spøg. Hvis der er noget, det kniber med for Dem en dag, så skal De ikke genere Dem for at henvende Dem til mig. Jeg er til tjeneste, hvad De så beder mig om."

Uden nærmere at forklare sig, tillod han sig at gribe Lantiers hånd og trykkede den, som om han ville mase den, som tegn på sin hengivenhed. Så krammede han det fedtede papir, der havde ligget om kødet, sammen og smed det bort, puttede den tomme flaske ned i kurven og ryddede op som en omhyggelig tjener, der er vant til at tumle kost og svamp. Og da regnen blev ved, skønt tordenen var draget over, sagde han:

"Nå, så går jeg og lader Dem passe Deres egne sager."

"Å," sagde Jacques, "når det bliver ved at regne, går jeg ind og lægger mig på feltsengen."

Ved siden af depotet var der et rum med madrasser med hestedækkener over, hvor folkene lagde sig til ro, fuldt påklædte, når de kun skulle vente en tre-fire timer i Havre. Og så snart Jacques havde set fyrbøderen forsvinde i regnen hen imod Sauvagnats hus, vovede han sig også ud og løb over i vagtstuen. Men han lagde sig ikke, han lod døren stå åben og blev stående i indgangen, kvalt af den lummerhede, der herskede derinde. Bagest i stuen lå en lokomotivfører udstrakt på ryggen og snorkede med munden åben på vid gab.

Der gik endnu nogle minutter, og Jacques kunne endnu ikke bekvemme sig til at lade sit håb briste. I hans raseri over det afskyelige vejr blandede der sig en stigende lyst til, hvor tåbeligt det end var, at gå til stævnemødet for i det mindste at have den fornøjelse selv at være der, om han end ikke længere gjorde regning på at træffe Séverine.

Han følte en uimodståelig trang til det, og det endte med, at han løb ud i skylregnen; han nåede ned til deres yndlingssted og fulgte den sorte allé, som stenkulsdyngerne dannede. Og da de store regndråber, der piskede ham i ansigtet, næsten gjorde ham blind, skyndte han sig hen til materialskuret, hvor han allerede én gang før havde søgt ly sammen med hende. Det forekom ham, at han dér ville føle sig mindre ensom.

Jacques trådte næppe ind i skurets dybe mørke, før to bløde arme omslyngede ham, og to varme læber søgte hans. Det var Séverine.

"Min Gud! Er De kommet?"

"Ja, jeg så uvejret trække op, og så løb jeg herhen, før det begyndte at regne. Hvor De kommer sent!"

Hun sukkede med hendøende stemme; aldrig havde hun hvilet så hengiven ved hans bryst. Hun gled ud med foden og kom til at sidde på de tomme sække, på dette bløde leje, der optog et helt hjørne derinde. De kunne ikke se hinanden, deres åndedræt svøbte sig sammen om dem som i en hvirvel, mens alt, der omgav dem, blev til intet.

Men under de glødende kys fødtes det fortrolige "du" på deres læber.

"Du ventede på mig." ...

"Ja, jeg ventede på dig – du, jeg ventede." ...

Og endnu i samme minut, uden at flere ord blev talt, drog hun ham ind til sig. Hun havde slet ikke belavet sig på det. Dengang han kom, havde hun ikke en gang længere håbet på at få ham at se; og det var den uventede glæde over at have ham hos sig, der havde revet hende hen, i en pludselig og uimodståelig trang til at tilhøre ham, uden beregning eller fornuftslutning. Således var det, fordi således måtte det være. Regnen trommede stærkere og stærkere på skurets tag, det sidste tog fra Paris, der kørte ind på banegården, passerede, brusende og fløjtende og bragte jorden til at ryste.

Da Jacques rejste sig igen, hørte han med forbavselse regndråbernes plasken. Hvor var han henne? Og da han på jorden lige ved sin hånd fandt skaftet af en hammer, som han havde rørt ved, da han satte sig ned, blev han overstrømmende glad. Det var da virkelig lykkedes! Han havde ejet Séverine, og han havde ikke grebet denne hammer for at knuse hendes hoved med den. Hun tilhørte ham uden kamp, uden at han følte denne instinktive lyst til at kaste hendes lig på sin ryg som et bytte, han havde fravristet de andre. Han følte ikke længere sin tørst efter at hævne ældgamle fornærmelser, han ikke nøje mindedes, dette fra mand til mand opsamlede nag mod kvinden fra første gang, hun bedrog ham i én af urtidens huler. Nej, at besidde denne kvinde var noget vidunderlig dejligt, hun havde helbredet ham, fordi han i hende ikke så nogen almindelig kvinde, i al sin svaghed var hun stærk, fordi hun var dækket med et menneskes blod, der omgav hende med et kyras af rædsel. Hun havde magten over ham, ham, der ikke havde vovet at slå ihjel. Og det var med rørt taknemmelighed, i lyst til

helt at smelte sammen med hende, at han på ny tog hende i sine arme.

Også Séverine følte lykke ved at give sig hen, nu var hun fri for en kamp, hvis årsag hun ikke længere kunne forstå. Hvorfor havde hun så længe vægret sig ved det? Hun havde lovet sig til ham, hun burde have givet sig hen, siden hun kun kunne have fornøjelse og glæde af det. Nu indså hun godt, at hun altid havde haft lyst til det, selv dengang det syntes hende så godt og kønt at vente.

Hendes sjæl og hendes legeme levede kun i én stor trang til kærlighed, absolut og uafbrudt, og der var begået en grusom uret imod hende ved disse begivenheder, der havde kastet hende viljeløs ind i al den afskyelighed. Hidtil havde livet faret ilde med hende i dynd og i blod, så forfærdeligt, at hendes smukke blå øjne, der havde beholdt deres barnlige udtryk, var blevet ligesom større af rædsel under det alvorlige, sorte hår. Og hun var forblevet jomfru trods alt; nu havde hun for første gang givet sig hen til denne mand, som hun tilbad i den grad, at hun kun ønskede at forsvinde i ham, at være hans tjenerinde. Hun tilhørte ham, han kunne gøre med hende, hvad han ville.

"Å, du søde, tag mig, behold mig hos dig, jeg vil ikke andet, end hvad du vil."

"Nej, nej, dyrebare ven, det er dig, der er herskerinden; jeg har blot lov til at elske dig og adlyde dig."

Timer gik hen. Regnen var for længe siden ophørt, over banegården hvilede der dyb stilhed, der kun blev brudt af en fjern, ubestemt lyd ude fra havet. De hvilede endnu i hinandens arme, da et skud pludselig bragte dem til skælvende at fare op. Daggryet var nær, en bleg strime lysnede himlen ude over

Seinemundingen. Hvad betød da dette skud? De havde været uforsigtige, det var vanvittigt at blive så længe sammen; derfor bildte de sig nu straks ind, at det var ægtemanden, der forfulgte dem med revolverskud.

"Bliv her. Vent, jeg skal se efter."

Jacques listede sig forsigtigt hen til døren. Det var endnu bælgmørkt, men han hørte folk nærme sig i løb, og han hørte Roubaud råbe til opsynsmændene, at vagabonderne var tre i tal, og at han tydeligt havde set dem stjæle kul. Især i de sidste uger gik der ikke nogen nat, uden at han således i en slags hallucination troede at være på sporet efter indbildte røvere. Denne gang havde han under indflydelse af en pludselig skræk givet ild på lykke og fromme ud i mørket.

"Skynd dig, skynd dig. Lad os komme bort herfra," hviskede den unge mand. "De vil undersøge skuret. Afsted!"

I hast omfavnede de hinanden og gav hinanden et sidste brændende kys. Så sneg Séverine sig på lette fjed langs muren til depotet, der dækkede hende, mens han lydløst skjulte sig mellem kuldyngerne. Og det var ganske rigtigt på høje tid, for Roubaud ville netop undersøge skuret. Han bandede på, at vagabonderne måtte være dér. Opsynsmændenes lygter spredte deres lys hen over gulvet derinde. De trættedes lidt. Men det endte med, at de alle sammen begav sig på vejen til banegården, ærgerlige over denne unyttige forfølgelse.

Da Jacques, beroliget, bestemte sig til omsider at gå hjem og i seng i Rue François-Mazeline, blev han overrasket ved næsten at løbe i armene på Pecqueux, der stod og trak sine klæder på, mens han udstødte undertrykte eder.

"Hvad er der i vejen, gamle dreng?"

"Pokker stå i det! Tal ikke til mig om det. Det er disse fæhoveder, der har vækket Sauvagnat. Han hørte, jeg var hos hans søster, og så kom han ned i bar skjorte. Jeg måtte skynde mig at springe ud af vinduet. – Hør en gang."

Der lød skrig og hulken fra en mishandlet kvinde, mens en grov mandsstemme udstødte forbandelser og skældsord.

"Hvad beha'er? Nu vanker der til hende. Det hjælper hende ikke, at hun er to og tredive år, han giver hende prygl som en lille pige, når han griber hende i det. Det er værst for hende, jeg blander mig ikke i det. Det er jo hendes broder."

"Men," indvendte Jacques, "jeg troede, at han fandt sig i dem, og at han kun blev vred, når han traf hende sammen med en anden."

"Å, man ved aldrig, hvad man skal holde sig til. Sommetider lader han, som om han ikke ser mig. Og sommetider slår han, forstår De. Alligevel holder han af hende. Hun er hans søster, og han ville hellere opgive alt andet end skille sig fra hende. Han vil blot have, at hun skal holde på anstanden. Nå, i Guds navn, nu tror jeg, hun er færdig for i dag."

Skrigene døde hen i dybe, klagende suk, og de to mænd fjernede sig. Ti minutter senere sov de dybt, side om side, i det lille, gulmalede soverum, der kun var møbleret med fire senge, fire stole og et bord, hvor der stod et eneste vandfad.

For fremtiden nød Jacques og Séverine hver nat, de havde stævne, deres lykke i fulde drag. Det var ikke altid, at det slette vejr beskyttede dem. Stjerneklar himmel og måneskin kom dem på tværs; men ved sådanne stævnemøder gik de ad de striber, hvor der lå skygge og opsøgte de mørke kroge, hvor det var så rart at trykke sig ind til hinanden. Og de havde således i

august og september vidunderlige nætter af en så betagende tillokkelse, at de ville være blevet overraskede af dagslyset, om ikke støjen på den opvågnende banegård, fra de fjernt prustende lokomotiver havde skilt dem. Selv den første kulde i oktober måned var dem ikke imod. Hun kom varmere påklædt, indhyllet i en stor kappe, hun selv næsten forsvandt i. Og så lukkede de sig inde i værktøjsskuret, som han havde fundet på at lukke indvendig fra ved hjælp af en jernstang. Dér befandt de sig som hjemme. Novemberstormenes vindstød kunne rive tagstenene af tagene, uden at et eneste koldt pust nåede til dem. Imidlertid nærede han fra den første aften en brændende lyst til at eje hende hjemme hos hende selv, i denne trange lejlighed, hvor hun syntes ham en anden og endnu mere attråværdig med sin smilende ro som hæderlig borgerfrue; men hun havde stadig vægret sig ved dette, mindre af frygt for spionerne ude på gangen, end på grund af en sidste samvittighedsskrupel, der fordrede det ægteskabelige leje respekteret. Men en mandag midt om formiddagen, da han skulle spise til frokost hos dem og det varede ualmindelig længe, inden manden kom op – stationsforstanderen holdt ham tilbage – forglemte de sig selv. Siden gjorde hun ikke mere modstand; hver torsdag og lørdag kom han op til hende, når klokken var slået tolv om natten. Det var forfærdelig farligt, de vovede næppe at røre sig for naboernes skyld, men derved følte de en fordoblet ømhed og lærte nye former for nydelse at kende. Ofte førte dog en tilbøjelighed for de natlige ture, en trang til at flygte afsted som undslupne dyr, dem ud i det fri, i den mørke ensomhed i de iskolde nætter. I december måned var de en gang sammen derude i bidende frost.

Allerede i fire måneder havde Jacques og Séverine levet således, mens deres kærlighed stadig var i tiltagende. De var virkelig friske og oprindelige begge to, de havde bevaret deres hjerters barnlighed og følte denne den første kærligheds forbavsede uskyldighed, der henrykkes ved det mindste kærtegn. Indbyrdes fortsatte de kampen, om hvem der skulle være den underordnede, hvem der skulle ofre sig mest. Han for sit vedkommende tvivlede ikke længere om, at han havde fundet lægedom for sin afskyelige, nedarvede sygdom; for i den tid, han havde ejet hende, havde mordtankerne ikke længere foruroliget ham. Tilfredsstillede da den fysiske besiddelse denne trang til drab? At besidde og at dræbe – kom det ud på ét for det ubevidste sjæleliv i menneskedyret? Han anstillede ikke betragtninger over det, det var han alt for uvidende til; han gjorde ikke forsøg på at åbne døren til det forfærdelige på klem. Undertiden genfandt han pludselig i hendes arme erindringen om, hvad hun havde begået, om dette mord, som hun kun med blikket havde tilstået på bænken i Batignollesparken; og han sporede ikke en gang lyst til at lære dets nøjere enkeltheder at kende. Hun derimod syntes mere og mere pint af trang til at sige ham alt. Når hun tog ham i favn, følte han godt, at hendes hemmelighed trykkede hende og ville frem, at hun kun knugede sig således ind til ham for at finde trøst for det, der var ved at kvæle hende. Det var tit, som om hun med hendøende stemme ville tale sin hemmelighed ud. Men han skyndte sig altid at lukke hendes mund med et kys, som om han ville sætte lås og slå for tilståelsen; han frygtede den. Hvorfor skulle de bringe dette ubekendte ind imellem dem? Kunne han være sikker på, at det ikke ville være en anstødssten for deres lykke?

Han skimtede en fare, en gysen greb ham ved tanken om sammen med hende atter at berøre disse gamle, blodige historier. Og hun gættede uden tvivl hans tanker, hun blev igen øm og lydig imod ham, igen den skabning, der kun var kommet til verden for at elske og blive elsket igen.

I sommerens løb var Roubaud blevet endnu sværere, og efterhånden som hans kone genfandt tyveårsalderens friskhed og munterhed, ældedes han og blev melankolsk. De fire måneder havde forandret ham meget, plejede hun at sige. Han trykkede stadig Jacques venskabeligt i hånden, inviterede ham og var kun i godt humør, når han havde ham ved sit bord. Kun var denne adspredelse ham ikke længere nok, han gik ofte ud, så snart han havde fået den sidste mundfuld ned, og lod undertiden sin ven være sammen med konen under påskud af, at han var utilpas og måtte trække frisk luft. Sandheden var, at for tiden besøgte han én lille café ved Napoleonspassagen, hvor han traf sammen med ordensinspektøren, monsieur Cauche. Han drak ikke meget, kun nogle små glas rom, men han var blevet grebet af en spillelyst, der grænsede til lidenskab. Der kom kun liv i ham, når han sad fordybet i endeløse piquetpartier. Monsieur Cauche, der var en gammel spillefugl, havde bestemt, at der skulle væddes på partierne; de spillede så højt, at det kunne løbe op til en hundrede sous; og fra nu af brændte Roubaud, der til sin forbavselse ikke længere kendte sig selv igen, af denne tørst efter gevinst, denne brændende feber efter at vinde penge, der bemægtiger sig et menneske så voldsomt, at han risikerer sin stilling og sit liv på et terningkast. Endnu havde hans tjeneste ikke lidt under det; men han gik derhen, så snart han var fri og kom ikke hjem før klokken to-tre

om morgenen de nætter, da han ikke havde vagt. Hans kone beklagede sig slet ikke over det, kun bebrejdede hun ham, at han var endnu mere gnaven end ellers, når han kom hjem; for han sad i et forbavsende uheld, og til sidst bragte det ham i gæld.

En aften kom det til den første trætte mellem Séverine og Roubaud. Uden endnu at hade ham var hun kommet til det punkt, at hun kun dårligt kunne finde sig i ham; for hun følte ham tynge på sit liv, hun ville have været så let, så lykkelig, hvis han ikke havde besværet hende med sin nærværelse. Forresten angrede hun ikke, at hun bedrog ham: var det ikke hans fejl? Havde han ikke selv næsten drevet hende dertil? Under deres langsomme gliden bort fra hinanden søgte hver af dem sin trøst og sin måde for at komme ud over det mismod, der rugede over dem. Når han havde sit spil, kunne hun godt have en elsker. Men hvad der især opbragte hende, og hvad hun ikke godvilligt fandt sig i, var den forlegenhed, som hans uafbrudte tab bragte hende i. Fra den tid af, da husholdningens femfrancs-stykker begyndte at finde deres afløb i Napoleonspassagen, var der dage, da hun dårlig nok kunne betale sin vaskerkone. Alle slags bekvemmeligheder og små toilettegenstande savnede hun. Og denne aften var det netop i anledning af, at hun nødvendigvis måtte have et par nye støvler, at de kom op at skændes. Han stod i begreb med at gå, men ville først skære sig en skive brød, og da han ikke kunne finde nogen bordkniv, havde han taget den store kniv, mordvåbnet, der lå i en skuffe i buffeten. Hun så stift på den, mens han afslog at give hende de femten francs til støvlerne, han ejede dem ikke og vidste ikke, hvorfra han skulle få dem; hun gentog sin bøn hårdnakket og tvang ham til at

gentage sit afslag, der efterhånden blev hidsigt; men pludselig pegede hun på det sted i gulvet, hvor gengangerne slumrede, og sagde til ham, at dér var penge, og at hun ville have nogle af dem. Han blev meget bleg og gav slip på kniven, der faldt ned i skuffen igen. Et øjeblik troede hun, at han ville slå hende, for han kom nær hen til hende, mens han stammede, at disse penge for hans skyld gerne måtte rådne op, at han hellere ville skære sin hånd af end forgribe sig på dem. Og han knyttede næverne, han truede med at slå hende ihjel, hvis hun dristede sig til i hans fraværelse at løfte brættet op blot for at stjæle en centime. Aldrig, aldrig! De penge var døde og begravede! Men for øvrigt var også hun blevet bleg og var en afmagt nær ved tanken om at nærme sine hænder til dem. Før måtte de komme i den dybeste elendighed begge to, før måtte de dø af sult. De talte heller ikke mere om det, end ikke de dage, da nøden var stor. Når de satte foden på dette sted, havde de i endnu højere grad end før en fornemmelse, som om de brændte sig, og den var så uudholdelig, at de til sidst gjorde en omvej om stedet.

Så udbrød der andre skændsmål i anledning af Croix-de-Maufras. Hvorfor solgte de ikke huset? Og gensidigt beskyldte de hinanden for, at de ikke traf nogen af de foranstaltninger, der var nødvendige for at fremskynde dette salg. Han afslog stadig med indignation at have noget med den sag at gøre, mens hun, de sjældne gange hun skrev til Misard, kun fik ubestemte svar: der havde ikke vist sig nogen køber, frugten var faldet af træerne, grøntsagerne trivedes ikke, fordi de ikke blev vandet. Lidt efter lidt forstyrredes således den dybe ro, der efter katastrofen var faldet over ægteparret, af alle tegn på en feber, der var ved at bryde ud.

Alle kimene til ulykke, de skjulte penge og husvennen, havde udfoldet sig og skilte dem nu fra hinanden, ophidsede dem imod hinanden. Og mens denne uro tog til, blev det klart, at livet var i færd med at blive et Helvede for dem.

Som om der lå et fingerpeg af skæbnen i det, trivedes også alt ilde blandt familien Roubauds omgivelser. En ny syndflod af faddersladder og bagtalelser havde væltet sig ud over den brede korridor. Philomène havde lige haft et voldsomt brud med madame Lebleu, fordi denne beskyldte hende for at have solgt hende en selvdød høne. Men den virkelige grund til bruddet var den tilnærmelse, der havde fundet sted mellem Philomène og Séverine. Da Pecqueux en nat havde overrasket denne sidste i armene på Jacques, havde hun stoppet munden på sine tidligere skrupler og vist sig elskværdig mod fyrbøderens elskerinde.

Og Philomène, der følte sig yderst smigret ved således at træde i forbindelse med en dame, som ubestridt var banegårdens fejrede skønhed, havde gjort front mod kassererens kone. Hun gav hende skylden for alt og udtalte alle vegne, at lejligheden til gaden tilkom Roubauds, og at det var en skandale, at den ikke blev overladt dem. Sagerne begyndte altså at tage en uheldig vending for madame Lebleu, så meget mere som hendes hårdnakkede luren på mademoiselle Guichon i håb om at overraske hende sammen med stationsforstanderen, også truede med at skaffe hende alvorlige ubehageligheder; hun havde stadig ikke overrasket dem, men selv havde hun været uforsigtig nok til at lade sig overraske med øret mod nøglehullerne. Og monsieur Dabadie, der var opbragt over dette spioneri, havde sagt til underforstanderen Moulin, at hvis

Roubaud stadig gjorde fordring på lejligheden, var han villig til at underskrive ansøgningsbrevet. Da Moulin, der ellers ikke var sladderlysten, havde ladet denne udtalelse gå videre, havde man været nær ved at komme op at slås fra dør til dør hele korridoren igennem; så ophidsede var lidenskaberne.

Under al denne tiltagende uro havde Séverine kun én lykkelig dag, nemlig fredagen. En gang i oktober havde hun ganske roligt opfundet et påskud, en smerte i knæet, der nødte hende til at konsultere en specialist; og hver fredag tog hun afsted med iltoget kl. 6:40 om morgenen, der blev ført af Jacques, og tilbragte dagen sammen med ham i Paris; så tog hun hjem med iltoget kl. 6:30 om aftenen. Først havde hun anset det for nødvendigt at fortælle sin mand, hvorledes det gik med knæet, om det var i bedring, eller om det var dårligere; men da hun mærkede, at han ikke en gang hørte efter, havde hun efterhånden fuldstændig ophørt at tale til ham om det. Sommetider så hun stift på ham og spurgte sig selv, om han vel vidste besked. Hvorledes gik det til, at denne vanvittigt skinsyge mand, der havde set blod og slået ihjel i dyrisk rasen, nu var kommet så vidt, at han tålte en elsker? Hun kunne ikke tro det, hun tænkte sig simpelt hen, at han var kommet i en vis sløvhedstilstand.

Lige i begyndelsen af december ventede Séverine på sin mand meget sent en iskold nat. Den næste dag, en fredag, skulle hun op før daggry og med iltoget, og sådanne aftener plejede hun at gøre et omhyggeligt toilette og lægge sine klæder til rette for at kunne klæde sig på, lige så snart hun stod op af sengen. Omsider gik hun til ro og faldt til sidst i søvn hen ad ét. Roubaud var ikke kommet hjem. Allerede to gange var det

hændt at han først kom hjem, når det var lyst; han hengav sig helt til sin voksende lidenskab og kunne ikke løsrive sig fra caféen, hvis lille bagstue lidt efter lidt var blevet en komplet spillebule, hvor der blev omsat store summer i ecarté. Den unge frue var for øvrigt tilfreds med at ligge alene, den blide forventning om den næste dags glæder vuggede hende i søvn og hun sov dybt mellem sine varme tæpper.

Men lidt før klokken tre blev hun vækket ved en underlig støj. I begyndelsen kunne hun ikke forstå det, troede at hun drømte, og sov ind igen. Der lød et slag og en stærkere knagen, og hun fo'r op i sengen. Og hun blev meget forskrækket; der var åbenbart én, der ville bryde låsen ud til korridoren op. Et minut lå hun stille og turde ikke røre sig, lyttede kun til, mens blodet susede hende i ørene. Så tog hun mod til sig og stod op for at se, hvad det var; hun listede sig lydløst på de nøgne fødder og åbnede sagte døren, mens en kuldegysen rystede hende således, at hun var ganske bleg og så endnu spinklere ud end ellers i sin chemise. Og det syn der mødte hende i spisestuen, bandt hende til stedet i forbavselse og skræk.

Roubaud lå på maven på gulvet og støttede sig på albuerne. Han havde lige fået brættet brudt op ved hjælp af en mejsel. Ved siden af ham stod der et lys og spredte sit skær; hans lange skygge strakte sig helt op til loftet. Og i dette øjeblik stirrede han ned i hullet, der furede gulvet med sin sorte spalte, med bøjet hoved og vidtopspilede øjne. Blodet farvede hans kinder violette, hans ansigt havde morderens udtryk. Han stak voldsomt hånden ned, fandt ingenting og var så febrilsk, at han måtte flytte lyset nærmere. Nede på bunden kom portemonnæen, anvisningerne og uret til syne.

Séverine udstødte uvilkårligt et skrig, og Roubaud vendte sig forskrækket om. Et øjeblik kendte han hende ikke og troede uden tvivl, at det var et spøgelse, som hun stod der, hvidklædt og med øjne, der var stive af rædsel.

"Hvad har du for?" spurgte hun.

Så forstod han det; men han svarede kun med en dump brummen. Han så på hende, hendes nærværelse generede ham, han ønskede at få hende i seng igen. Men ikke et fornuftigt ord faldt ham ind, han havde blot lyst til at prygle hende, som hun stod der nøgen og frøs.

"Nå således?" vedblev hun. "Du vil ikke give mig støvler, men du tager pengene til dig selv, når du har tabt i spil."

Denne bemærkning gjorde ham med ét rasende. Ville hun nu også ødelægge hans liv og stille sig i vejen for hans fornøjelse, denne kvinde, han ikke længere begærede, og som han nu kun følte ubehag ved at eje? Når han havde sin morskab andetsteds, havde han jo ikke brug for hende. På ny søgte han i hullet, han tog kun portemonnæen med de 300 francs i guld. Og da han med hælen havde bragt brættet på plads igen, sagde han hende med sammenbidte tænder lige ind i ansigtet:

"Jeg bryder mig Fanden om dig; jeg gør kun, hvad jeg selv vil. Spørger jeg dig om, hvad du nu om lidt har i sinde at foretage dig i Paris?"

Han trak skuldrene i vejret med en forbitret gebærde og vendte tilbage til caféen. Lyset lod han blive stående på gulvet.

Séverine tog det op og gik til sengs igen, mens hun rystede af kulde over hele kroppen; hun beholdt lyset tændt og kunne ikke falde i søvn igen, mens hun med store, stive øjne og lidt efter lidt brændende hed, afventede det klokkeslæt, da iltoget skulle

gå. Nu var hun sikker i sin sag, der gjorde sig en fremadskridende opløsningsproces gældende i denne mand, en råddenskab, der bredte sig ud fra forbrydelsen og havde fortæret ethvert bånd imellem dem. Roubaud vidste alt.

7

Denne fredag blev de rejsende, som skulle fra Havre med iltoget kl. 6:40 om morgenen, overraskede ved deres opvågnen: Det havde sneet siden midnat med flokker, der var så store og tætte, at der i gaderne lå et snelag på 30 centimeter.

Inde under jernbanehvælvingen holdt *Lison* allerede, dampende og skummende, spændt for et tog på syv waggoner, tre af anden og fire af første klasse. Da Jacques og Pecqueux hen imod halv seks var kommet hen på depotet for at efterse lokomotivet, havde de brummet misfornøjet over dette nederdrægtige snevejr, der væltede ned fra den sorte himmel. Nu stod de på deres plads og ventede på signalet med blikkene søgende langt ud, ud under halvtagets gabende bue og så, hvorledes sneflokkerne lydløst dalede ned og uafbrudt trak deres gustne striber gennem mørket.

Lokomotivføreren mumlede:

"Pokker stå i det, om man kan se et signal i dag."

"Når vi bare slipper igennem," sagde fyrbøderen.

Roubaud stod på perronen med sin lygte; han var lige kommet hjem i rette øjeblik til at nå til sin tjeneste. Nu og da faldt hans øjenlåg til af træthed, men han opgav ikke sin vagt. På Jacques' spørgsmål, om han vidste noget om vejens beskaffenhed, var han trådt nærmere og havde trykket hans hånd, mens han svarede, at han endnu ikke havde fået noget telegram. Og da Séverine kom ned, indhyllet i en stor kappe, førte han hende selv til en første klasses kupé og bragte hende til sæde dér. Uden tvivl havde han opfanget det uroligt-ømme

blik, de to elskende vekslede; men han gjorde sig ikke en gang den ulejlighed at sige til sin kone, at det var uforsigtigt at tage afsted i sådan et vejr, og at hun ville gøre bedre i at opsætte sin rejse.

Passagererne indfandt sig, tæt indpakkede og med vadsække i hænderne; der opstod formelig trængsel i den iskolde morgenstund. Sneen på støvlerne smeltede ikke engang, og kupédørene blev straks lukket, alle søgte ly, mens perronen lå øde hen, svagt oplyst af det matte skær fra nogle få gasblus, mens kun lanternen på lokomotivet flammede stærkt som et kæmpeøje, der bredte sin brand vidt ud over mørket.

Men Roubaud løftede sin lygte og gav signal. Togføreren fløjtede, og Jacques svarede, efter at have åbnet regulatoren og trykket på den lille knap til styreapparatet. Toget kørte. Endnu et minut så underforstanderen roligt efter det, mens det fjernede sig gennem uvejret.

"Og nu på post," sagde Jacques til Pecqueux. "Ingen løjer i dag."

Han havde godt lagt mærke til, at også hans kammerat så ud, som om han skulle falde om af træthed – åbenbart følgerne af en eller anden natlig udsvævelse.

"Å, vær De bare rolig, vær De bare rolig," stammede fyrbøderen frem.

Straks ved udgangen fra den overdækkede hal var de to mænd midt i snevejret. Vinden blæste fra øst; lokomotivet havde den altså imod sig, stormen piskede forfra ind over det; men bag deres skærm led de to mænd til en begyndelse ikke så meget ved det; de var varmt klædt på i uld og havde briller for øjnene. Men i mørket blev det blændende lys fra lanternen

ligesom fortæret af den tætte, blege sne, der dalede ned. I stedet for at lysne en strækning på en 2-300 meter fremme, lå vejen hyllet i en mælkehvid tåge, af hvilken kun de allernærmeste genstande trådte frem som i en drøm. Og hvad der bragte lokomotivførerens uro på det højeste, var at han straks, han så det første signalblus, blev overbevist om, at han ikke ville formå at skimte klart i den reglementerede afstand de røde signaler, der garnerede vejen. Fra det øjeblik af kørte han med yderste forsigtighed uden dog at kunne mindske farten, for han havde et uhyre pres af vinden at kæmpe imod, og enhver forsinkelse ville have været lige så farlig.

Lige til Harfleurs Station løb *Lison* med god og regelmæssig hast. Det snelag, der var faldet, foruroligede endnu ikke Jacques, det var i det højeste 60 centimeter, og sneploven fejede med lethed en meter til side. Han tænkte kun på at holde farten ved lige; han vidste nemlig godt, at betingelsen for at være en dygtig lokomotivfører – næst efter besindighed og kærlighed til maskinen – er den at kunne køre regelmæssigt, uden voldsomme sæt, for det højst mulige damptryk. Hans eneste fejl lå netop i hans utilbøjelighed til at standse, han var stundom ulydig mod signalerne, idet han bestandig troede, der var tid nok til at få magt over *Lison*. Men under den store fare, han nu befandt sig i, forøgede tanken om, at Séverine var med, at han skulle drage omsorg for dette dyrebare væsen, hans viljestyrke til det tidobbelte; den strakte sig som en spændt stålfjeder fra dette sted til Paris langs den dobbelte linje af jern, midt igennem de hindringer, han skulle besejre.

Stående på den plade, der forbinder lokomotivet med tenderen og gennemrystet af de uafbrudte stød, lænede Jacques

sig trods sneen ud til højre for bedre at kunne se. Gennem den drivvåde rude i skærmen kunne han ikke se noget; og han beholdt ansigtet ude i stormen, mens tusinder af isnåle prikkede hans hud, som kulden bed sådan i, at det var, som om den blev skåret med en ragekniv. Fra tid til anden trak han sig tilbage for igen at få vejret, tog sine briller af og tørrede dem; så vendte han atter tilbage til sin udkigspost midt i orkanen med stirrende blik, der spejdede efter de røde blus. Så stærkt gik han op i denne viljesanspændelse, at pludselige hallucinationer to gange viste ham røde gnister, der plettede det blege tæppe, der bølgede foran ham.

Men pludselig fik han midt i mørket på fornemmelsen, at hans fyrbøder var borte. Kun en lille lygte oplyste vandstanden, for at lyset ikke skulle blænde lokomotivføreren; men på manometrets skive, hvis emalje syntes selv at lyse, havde han set, at den blå nål først blev usikker og så sænkede sig hurtigt. Det var ilden, der døde hen. Fyrbøderen havde, overvældet af søvnighed, lagt sig til ro på sin kiste.

"Fordømte drukkenbolt," udbrød Jacques rasende og gav sig til at ruske i ham.

Pecqueux rejste sig og undskyldte sig med en uforståelig brummen. Han kunne næppe stå på benene; men vanens magt gjorde, at han straks søgte hen til sin ild, med hammeren i hånden, han knuste kullet og bredte det ved hjælp af skovlen ud over risten i et jævnt lag; så gav han et strøg over det hele. Og mens døren til ovnen stod åben, lagde et genskin derfra et brandskær over sneen og bagud over toget som en komets flammerøde hale.

På den anden side Harfleur begyndte den store terrænstigning på tre mil, den betydeligste på hele linjen, den strækker sig lige til Saint-Romain. Lokomotivføreren gav sig med anspændt opmærksomhed i kast med manøvren, han var forberedt på en vældig kraftanstrengelse, om de skulle nå op over denne bakke, der selv i smukt vejr er drøj at passere. Med hånden på styreapparatets knap så han telegrafstængerne fare forbi og søgte deraf at beregne togets fart. Denne tog stærkt af, *Lison* var ved at tabe vejret, mens man kunne mærke på den voksende modstand, hvor drøjt et arbejde sneploven havde. Lantier sparkede døren op med foden; og den søvnige fyrbøder forstod ham og kastede endnu mere på ilden for at øge damptrykket. Nu var døren rødglødende og oplyste benene på dem begge med et violet skær. Men de mærkede ikke den brændende hede derfra i den strøm af iskold luft, der blæste om dem. Nålen i manometret var hurtigt steget og viste nu ti atmosfærers tryk; *Lison* havde al den kraft på, den kunne tåle. Lokomotivføreren måtte endog et øjeblik, da han så vandstanden synke, trykke på knappen til injektoren, skønt dette formindskede trykket. Lokomotivet lystrede desuden ikke ubetinget, det prustede og spyttede som et dyr, der bliver overanstrengt, dets fart blev stødvis og rystende; det var, som om man kunne høre dets lemmer knage. Og Jacques skældte det ud, som om det var en gammel og svækket kvinde, som han ikke længere nærede samme ømhed for som før.

"Hun vinder aldrig derop, den drivert!" sagde han med sammenbidte tænder, han, som ellers aldrig snakkede undervejs.

Pecqueux så forbavset på ham, så søvnig han end var. Hvad var han nu så vred på *Lison* for? Var det ikke stadig det brave, lydige lokomotiv, der løb så let, at det var en fornøjelse at sætte det i gang, og havde så god en dampmaskine, at det på vejen mellem Paris og Havre sparede en tiendedel af den reglementerede kulration? Når et lokomotiv havde sådanne skydere, var så godt reguleret og kastede dampen så godt til siden, kunne man tilgive det alle småmangler, som man ville bære over med en lunefuld husholderske, der ellers var flink og sparsommelig. Uden tvivl forbrugte det alt for meget olie. Men hvad så? Så gav man det olie – det var det hele.

Netop i det samme sagde Jacques rasende:

"Det kommer aldrig derop, hvis det ikke får olie."

Og han tog olieflasken for at smøre det midt under farten, noget, han ikke havde gjort tre gange i sit liv. Han skrævede over gelænderet og stod op på gangbrættet som han fulgte langs kedlen. Men det var et af de farligste foretagender: hans fødder gled på den smalle strimmel jern, som sneen havde gjort våd; han kunne ikke se, og den forfærdelige storm truede med at feje ham bort som et strå. Med denne mand hængende på sin side vedblev *Lison* sin stakåndede fart igennem mørket, igennem det uhyre, hvide snelag, som det drog en dyb fure i. Det rystede ham, rev ham med sig. Da han var nået hen forpå, satte han sig på hug foran olierenden på den højre cylinder, mens han med hånden holdt sig fast i træstangen. Bagefter måtte han som et insekt krybe helt omkring for også at hælde olie i cylinderen til venstre. Og da han udmattet kom tilbage, var han ligbleg; han havde mærket døden gå ham forbi.

"Den skidne mær," brummede han.

Forbavset over denne uvante hidsighed overfor deres *Lison*, kunne Pecqueux ikke bare sig for at komme med en af sine sædvanlige morsomheder:

"De skulle have ladet mig besørge det. Det er noget, jeg kender til: at give fruentimmerne smørelse."

Han var blevet lidt mere vågen og havde også stillet sig på sin post, spejdende ud over jernbanelinjen på venstre side. I almindelighed så han godt, bedre end hans chef. Men i dette uvejr var alt forsvundet; det var næppe, at de, der dog var så fortrolige med hver kilometer på vejen, kunne kende de steder, de fo'r forbi: vejen blev udvisket under sneen, hække og huse syntes at opsluges af den; det var kun en flad og endeløs slette, et kaos af ubestemte, hvidnende tåger, i hvilke *Lison*, grebet af raseri, galoperede af sted, som den bedst kunne. Og aldrig havde de to mænd så nøje følt det kammeratskab, der forenede dem, på dette jagende lokomotiv, der fo'r frem gennem alle mulige farer, hvor de var mere ensomme og forladte af verden end i et lukket værelse; og så tilmed det tyngende, knugende ansvar for de menneskeliv, de førte med sig dér bag.

Jacques, der i begyndelsen var blevet irriteret over Pecqueux' spøg, tog da også til sidst det parti at smile, mens han bekæmpede sin vrede. Det var åbenbart ikke det rette øjeblik til at indlade sig i trætte. Snevejret tog til, horisonten sløredes tættere og tættere. De var stadig på vejen opad, da fyrbøderen på sin side troede at se et rødt signalblus blinke langt borte. Han sagde et par ord om det til sin chef. Men straks efter kunne han ikke længere se det; hans øjne havde drømt, som han undertiden sagde. Og lokomotivføreren, der ikke havde set noget, stod stille med bankende hjerte, ængstelig over denne

hallucination, som en anden havde haft, og tvivlende på sig selv. Hvad han troede at skimte, gennem snefogets blege tykning, var uhyre sorte genstande, anselige masser som kæmpemæssige stykker af natten, der syntes at forlade deres plads og skride lokomotivet i møde. Var det høje, der ramlede sammen, klipper, der spærrede vejen, og som toget måtte knuses imod? I et anfald af skræk trak han da i snoren til signalapparatet og udsendte en langtrukken, fortvivlet fløjten; og denne triste klage trængte igennem uvejret. Bagefter blev han selv forbavset over, at han havde fløjtet i rette tid, for toget passerede just i fuld fart stationen Saint-Romain, som han mente, han endnu var to kilometer borte fra.

Imidlertid begyndte *Lison*, der var kommet op over den forfærdelige skrænt, at ile frem med større lethed, og Jacques kunne et øjeblik trække vejret friere. Fra Saint-Romain til Bolbec stiger vejen umærkeligt, alt ville uden tvivl gå godt til den modsatte side af plateauet. Mens han holdt tre minutter i Beuzeville, kaldte han ikke desto mindre på stationsforstanderen, som han så på perronen, for at fortælle ham sine bekymringer overfor dette snevejr, der bestandig lagde tættere lag over egnen: han ville aldrig slippe igennem til Rouen, det bedste ville være at spænde endnu et lokomotiv for toget, mens man var ved et depot, hvor der altid var disponible lokomotiver ved hånden. Men stationsforstanderen svarede, at han ikke havde fået ordre til noget sådant, og at han ikke troede at turde påtage sig ansvaret for denne forholdsregel. Alt, hvad han tilbød, var at give toget en fem-seks træskovle med til at rense skinnerne med, hvis det blev nødvendigt, og Pecqueux tog mod skovlene og anbragte dem i et hjørne af tenderen.

Hen over plateauet fortsatte *Lison* virkelig sin gang med god fart og uden at møde nogen overdreven vanskelighed. Hvert minut måtte lokomotivføreren give tegn og åbne døren til kedlen, for at fyrbøderen skulle komme kul på; og hver gang flammede den blændende komethale, der gennembrød natten, hen over det mørke tog, der tegnede sig sort imod alt det hvide. Klokken manglede et kvarter i otte, det var nær ved at gry; men man kunne næppe se, at det lysnede på himlen, for denne uhyre, hvide hvirvel, der fyldte rummet fra den ene side af horisonten til den anden. Dette uvisse lys, i hvilket endnu intet sås, gjorde de to mænd mere urolige end før. Med øjne, der løb i vand, trods det at de havde briller på, spejdede de ud imod det fjerne. Uden at slippe håndtaget på styreapparatet, forsømte lokomotivføreren nu ikke snoren til signalapparatet, han fløjtede næsten uafbrudt af forsigtighed med et ynkeligt fløjt, der lød som gråd i denne snemarks øde.

Uden standsning passerede toget Bolbec og derefter Yvetot. Men ved Motteville udspurgte Jacques på ny underforstanderen, der ikke kunne give ham nøjagtige oplysninger om vejforholdene. Der var endnu ikke kommet noget tog, og et telegram meddelte kun, at persontoget fra Paris befandt sig i Rouen indesneet, men udenfor fare. Og atter fo'r *Lison* afsted; med tung og træt fart tilbagelagde det de tre mil, der danner den jævne skråning ned mod Barentin. Nu gryede dagen blegt; det så ud, som om dette matte lys kom fra selve sneen. Den faldt tættere end før, som en kold og forvirret morgendæmring, der begravede jorden under stumper af himlen. Mens det blev lysere, blev vinden endnu stærkere end før, snefnuggene piskedes hen som kugler; hvert øjeblik måtte

fyrbøderen tage sin skovl for at pirre op i kullene bagest inde i tenderen mellem vandbeholderens vægge. Til højre og venstre trådte landskabet frem, men i den grad ukendeligt, at de to mænd havde en fornemmelse af, at de så en flygtig drøm: de vide, flade sletter, græsgangene, der sluttedes inde af levende hegn, og frugthaverne dannede nu kun et hvidt hav, der næsten ingen bølgegang kendte, en bleg og skælvende uendelighed, hvor alt døde hen i lutter hvidt. Og lokomotivføreren, der stod op med ansigtet pisket af blæsten og med hånden på styreapparatet, begyndte at lide stærkt under kulden.

Da toget omsider nåede Barentin, kom stationsforstanderen, monsieur Bessière, af sig selv hen til lokomotivet for at oplyse Jacques om, at der meldtes om betydeligt snefald hen imod Croix-de-Maufras.

"Jeg tror, De endnu kan slippe igennem," tilføjede han. "Men det bliver ikke nogen let sag."

Den unge mand blev hidsig.

"For pokker! Sagde jeg det ikke nok i Beuzeville! Hvorfor kunne de ikke også spænde et lokomotiv til for toget? Vi kommer til at sidde net i det."

Togføreren var steget ned fra sin vogn, og også han var opbragt. Han var blevet helt gennemfrossen på sin post, og han erklærede, at han var ude af stand til at kende et signal fra en telegrafstang. De kørte fuldstændig i blinde i al denne sne!

"Nu har jeg i alt fald forberedt Dem," svarede monsieur Bessière.

Imidlertid vakte allerede dette forlængede ophold passagerernes opmærksomhed, midt i stilheden på den begravede station, hvor der ingen funktionærer hørtes råbe,

hvor der ikke blev klapret med en eneste vogndør. Flere ruder blev slået ned, og hoveder kom til syne: en meget svær dame med to unge, smukke, blonde piger, der øjensynlig var hendes døtre; de så ud til at være englænderinder. Længere henne en meget smuk brunette, som en ældre herre nødte til igen at trække sig tilbage i vognen, mens to herrer, en ung og en gammel, snakkede sammen fra én vogn til en anden med overkroppene halvt lænet ud af døren. Men da Jacques så tilbage, så han kun Séverine, der også bøjede sig ud af vinduet og så hen imod ham med et ængsteligt blik. Å, den kære skabning, hvor måtte hun ikke være ængstelig! Og hvor skar det ham ikke i hjertet at vide hende så nær og dog så fjernt fra ham under denne fare! Han ville have givet sit liv for, at de allerede nu var i Paris, og at han kunne sætte hende af dér frelst og i god behold.

"Nå, kør så," sluttede stationsforstanderen. "Det er ingen nytte til at gøre folk bange."

Han havde selv givet signalet. Togføreren steg op på sin vogn og fløjtede; og endnu en gang satte *Lison* sig i bevægelse efter at have svaret på signalet med et langt, klagende skrig.

Jacques mærkede straks, at vejens tilstand nu forandrede sig. De var ikke mere på sletteland, hvor de rullede hen i det uendelige over det tætte snetæppe, og hvor lokomotivet løb som en damper, dragende en fure efter sig som et kølvand. De kørte over ujævnt terræn, mellem de høje og dale, hvis bølger som en uhyre dønning strækker sig lige til Malaunay; og her havde sneen samlet sig på en uregelmæssig måde; somme steder var den blæst bort fra jernbanelinjen, mens andre steder var spærret af vældige, sammenføgne dynger. Vinden fejede højene

rene, men fyldte dalene op. Der var således en uafbrudt række af hindringer at bekæmpe; hver stump fri vej indhegnedes af formelige volde. Det var nu højlys dag, og den øde egn med sine snævre kløfter og sine stejle skrænter så under snelejet så trøstesløst ud som et hav af is, der er stivnet i jammer.

Jacques havde endnu aldrig prøvet en så gennemtrængende kulde som denne. Det var, som om hans ansigt blødte af sneens tusinde, prikkende nåle; og han kunne ikke længere føle sine hænder, der var lammede af den sviende kulde i fingerspidserne, og så ufølsomme, at han til sin skræk opdagede, at han ikke længere kunne føle det lille håndtag på styreapparatet mellem sine fingre. Når han løftede armen for at trække i snoren til fløjteapparatet, hang den slapt ved hans skulder som armen på et lig. Han var ude af stand til at sige, hvorvidt hans ben bar ham, de uafbrudte, rystende stød havde gjort ham sløv. En umådelig træthed havde bemægtiget sig ham sammen med denne kulde, der isnede helt ind til hans hjerne, og var bange for, at han ikke længere vidste, om han styrede, for allerede nu drejede han kun håndtaget med en mekanisk bevægelse, og han så sløvt på, at manometret sank. Alle de bekendte hallucinationshistorier fo'r ham gennem hovedet. Var det ikke et fældet træ, som lå derhenne, tværs over vejen? Havde han ikke set en rød fane vaje over denne busk? Han kunne ikke selv svare på det, han gentog for sig selv, at han burde standse, og dog kunne han ikke resolut bestemme sig til det. I nogle minutter pinte denne krise ham; så blev han pludselig så vred ved at se på Pecqueux, der atter var faldet i søvn på kisten, bukket under for den overvældende kulde, der pinte ham selv, – at han blev ligesom opvarmet af det.

"Å, det fordømte svin!"

Og han, der ellers så igennem fingre med denne drukkenbolts skavanker, vækkede ham nu med spark og holdt ikke inde, før han stod oprejst. Den anden nøjedes med sløvt at brumme, mens han igen tog fat på sin skovl:

"Nå, nå – nu skal vi straks være der."

Da ovnen var blevet fyldt, blev trykket igen stærkere; og det var på høje tid; *Lison* var nede i en hulvej, hvor det havde at kæmpe med et snelag på over en meter. Det trængte sig frem med yderste anstrengelse, mens det rystede fra øverst til nederst. Et øjeblik var kræfterne ved at forlade det, det lod til, at det ville standse, som et skib, der er løbet på en sandbanke. Hvad der også hæmmede dets fart, var det tunge snelag, der efterhånden havde samlet sig på waggonernes tage. De bugtede sig frem, mørke i den hvide fure, med dette hvide tæppe spændt over sig, mens lokomotivet kun var ligesom kantet med hermelinsskind om sine sorte sider, på hvilke snefnuggene smeltede og rislede ned som en regn. Endnu en gang kom det fri og fortsatte sin vej trods den tyngende vægt. I en vid kurve over et højdedrag kunne man endnu følge toget, der uden vanskelighed gled frem som et mørkt bånd, der var tabt midt i et fabelland, som glinsede af hvidt.

Men længere fremme begyndte sænkningerne igen, og Jacques og Pecqueux, der mærkede, at *Lison* begyndte at tabe kræfterne, gjorde sig hårde mod kulden, mens de stod dér på denne post, som de ikke turde forlade, selv om det skulle koste deres liv. På ny mindskedes lokomotivets fart. Det var kommet ind mellem to skrænter, og det standsede langsomt uden noget pludseligt stød. Det var, som om det samtidig blev hængende

fast med alle sine hjul, åndeløst og trængt fra alle sider. Det rørte sig ikke længere. Det var forbi, sneen holdt det hjælpeløst fanget.

"Nu sidder vi dér," bandede Jacques, "så skulle da Satan –!"

Endnu nogle øjeblikke blev han på sin post med hånden på håndtaget og åbnede alt for at se, om hindringen ikke skulle vige. Men da han hørte *Lison* puste og stønne til ingen nytte, lukkede han regulatoren og bandede endnu mere i sit raseri.

Togføreren havde lænet sig ud af sit skilderhus, og Pecqueux, der havde vendt sig om, brølede op til ham:

"Nu har vi skandalen, vi sidder fast."

I en fart sprang togføreren ned i sneen, der nåede ham til knæene. Han gik nærmere, og de tre mænd holdt råd.

"Der er ikke andet at gøre end at forsøge på at rydde sneen væk," sagde togføreren til sidst. "Heldigvis har vi skovle med. Kald på konduktøren på den bagerste vogn; vi fire skal nok få hjulene gjort fri."

De vinkede ad konduktøren, der også var stået ned fra sin plads. Han kom til, møjsommeligt, der var øjeblikke, da han var ved at drukne i sneen. Men denne standsning midt på vejen, midt i denne hvide ørken, den skarpe lyd af stemmerne, der diskuterede, hvad der burde gøres, og denne funktionær, der jollede langs med toget med tunge skridt – alt det havde foruroliget passagererne. Flere vinduer blev slået ned. Folk råbte og spurgte, alt var i en forvirring, der endnu var ubestemt, men stadig tog til.

"Hvor er vi? – Hvorfor holder vi stille? – Hvad er der på færde? – Min Gud, er der sket en ulykke?" –

Konduktøren fandt det nødvendigt at berolige folk. På hans vej spurgte den engelske dame, hvis svære, røde ansigt indfattedes af hendes to smukke døtres, ham i en heftig tone:

"Hr. konduktør, der er da vel ikke fare på færde?"

"Nej, på ingen måde, frue," svarede han. "Det er blot en smule sne. Vi kører straks igen."

Og vinduet blev trukket op igen, mens man hørte de unge pigers muntre sladren, denne musik af de engelske ord, der har en så levende klang på friske, unge læber. Begge to lo de og morede sig.

Men længere fremme kaldte den ældre herre på konduktøren, mens hans unge frue bag ham vovede sit smukke, mørke hoved frem.

"Hvorfor har De ikke i tide truffet Deres forholdsregler? Det er uforskammet ... Jeg kommer fra London, mine forretninger fordrer min nærværelse i Paris endnu i formiddag, og jeg siger Dem forud, at jeg gør selskabet ansvarligt for enhver forsinkelse."

"Min herre," kunne konduktøren kun gentage, "vi kører igen om tre minutter."

Det var frygtelig koldt, sneen trængte ind i vognene, og hovederne forsvandt, mens vinduerne blev trukket op. Men inde i de lukkede kupéer vedblev der at råde en bevægelse, en angst, hvis dumpe lyde man kunne høre. Kun to vinduer var endnu åbne; og lænet ud af dem, tre kupéer fra hinanden, snakkede to passagerer sammen, en amerikaner på omkring fyrre år og en ung mand fra Havre; begge fulgte rydningsarbejdet med stor opmærksomhed.

"I Amerika står alle folk ud og tager fat med skovlene."

"Å, det betyder ingen ting. Jeg har allerede været indesneet to gange i fjor. Mine forretninger kalder mig en gang hver uge til Paris."

"Og mig omtrent en gang hver tredje uge."

"Hvad behager? Fra New York?"

"Ja, fra New York."

Jacques ledede arbejdet. Han havde fået øje på Séverine i et vindue i den forreste waggon, som hun altid satte sig i for at være nærmere ved ham, og han havde sendt hende et bønligt blik; hun forstod ham og trak sig tilbage for ikke at blive ved at udsætte sig for den iskolde vind, der sved hendes ansigt. Bagefter arbejdede han af alle livsens kræfter, med tankerne hos hende. Men han opdagede, at grunden til standsningen, sammenhobningen af sneen, ikke skyldtes hjulene, de gennemskar de tætteste lag; det var askesamleren, der var anbragt mellem dem, som stoppede dem, idet den dyngede sneen sammen i uhyre, tætte klumper. Og han fik en idé.

"Vi må straks skrue askesamleren af."

Først satte togføreren sig imod det: lokomotivføreren stod under hans befaling, og han ville ikke tillade ham at røre ved lokomotivet. Omsider lod han sig dog overtale.

"Meget vel; men det bliver på Deres ansvar."

Det blev et drøjt arbejde. Jacques og Pecqueux måtte ligge på ryggen under lokomotivet nede i den smeltende sne og arbejde næsten en halv time igennem. Heldigvis var der for alle tilfældes skyld skruenøgler i værktøjskassen. Endelig lykkedes det dem, efter at de tyve gange havde løbet fare for at brænde sig eller blive knust, at få askesamleren løs. Men endnu var de ikke færdige med den. Nu gjaldt det at få den trukket af vejen.

Uhyre tung som den var hang den fast mellem hjulene og cylindrene. Det lykkedes dog de fire mænd ved forenede kræfter at få den slæbt ud på vejen, helt hen til skrænten.

"Lad os så rydde færdig," sagde togføreren.

Toget havde nu siddet fast i næsten en time, og passagerernes angst var stadig taget til. Hvert øjeblik blev et vindue slået ned, og en stemme spurgte, hvorfor de ikke kørte. Der var panik, der var skrig og tårer under den tiltagende forfærdelige krise.

"Nej stop nu, der er ryddet nok," erklærede Jacques. "Resten påtager jeg mig."

Han stod atter på sin plads sammen med Pecqueux, og da de to konduktører var kommet tilbage til deres skilderhuse, drejede han selv hanen til purgatoren om. En strøm af varm damp stod ud og smeltede fuldstændig de sneklumper, der endnu hang ved skinnerne. Så lagde han hånden på styreapparatet og bakkede med lokomotivet. Langsomt rykkede det en tre hundrede meter tilbage for at tage tilløb. Og efter at Jacques havde fyret endnu stærkere på, endog ud over det tilladte tryk, vendte han tilbage imod muren, der spærrede vejen og slyngede *Lison* imod den med hele dets egen vægt og med hele vægten af toget bag det. Det gjorde en voldsom kraftanstrengelse som en brændehugger, der planter sin økse i en stamme. Dets stærke bygning af jern og støbestål knagede ved det. Men endnu kunne det ikke trænge igennem; dampende og skælvende ved stødet fra øverst til nederst holdt det stille. Endnu to gange gentog han forsøget, bakkede og styrtede så løs på sneen for at sprænge den; men hver gang blev *Lison* hængende i sneen med sin bringe, mens det udstødte

prust som en rasende kæmpekvinde. Endelig syntes det at samle alt sit vejr, det spændte sine metalmuskler til en umådelig anstrengelse, og det slap igennem; tungt fulgte toget efter mellem de to volde, der dannedes af den oprevne sne. De var fri.

"En brav gammel krikke alligevel," brummede Pecqueux.

Jacques, der var fuldstændig blindet, tog sine briller af og tørrede dem. Hans hjerte bankede heftigt, han følte ikke længere kulden. Men pludselig kom han i tanker om en dyb sænkning omtrent 300 meter fra Croix-de-Maufras. Dens munding lå netop i den retning, hvorfra vinden kom; dér måtte der være samlet masser af sne. Og straks i samme øjeblik følte han sig forvisset om, at dér var det skær, han ville strande på. Han bøjede sig ud til siden. Langt borte bag en sidste krumning af vejen skimtede han sænkningen, der løb i lige linje, som en dyb, snefyldt grav. Det var højlys dag, det hvide tæppe strakte sig blinkende ud i det uendelige under sneflokkenes uafbrudte drys.

Lison kørte imidlertid med jævn fart, da det ikke længere mødte nogen hindring. Af forsigtighed havde de ladet lanternen både forpå og bagpå brænde, og den hvide lygte ved roden af lokomotivets skorsten lyste i dagen som øjet på en kyklop. *Lison* rullede frem og nærmede sig til sænkningen, stirrende med dette store, vidtåbne øje. Så var det, som om det begyndte at trække vejret i små, korte stød ligesom en hest, der bliver sky. En stærk skælven fo'r igennem det, det stejlede og fortsatte kun farten, fordi lokomotivførerens myndige hånd tvang det frem. Han havde åbnet døren til ildstedet for at lade fyrbøderen lægge kul på ilden. Nu var det ikke længere et

stjerneskud, der malede himlen i brand, det var en fjerbusk af tæt, sort røg, der besudlede den store, blegkolde himmel.

Lison fo'r fremad. Omsider skulle det ind i sænkningen. Til højre og venstre var vejkantens skrænter druknede, og af selve vejen kunne der slet intet ses. Det var som et flodleje, hvor sneen sov helt op over bredderne. *Lison* kørte derind og tilbagelagde et halvt hundrede meter prustende og stønnende, mens farten stadig tog af. Sneen, det kastede bort, dyngede sig op til en vold foran det, bølgende og voksende som en oprørt strøm, der truede med at sluge det. Et øjeblik syntes det oversvømmet og besejret. Men ved en sidste anstrengelse gjorde det sig fri og tvang sig endnu en tredive meter frem. Det var det sidste, en krampetrækning i dødskampen. Dynger af sne styrtede ned over det, dækkede dets hjul og overstrømmede hvert led af mekanismen. Og *Lison* standsede for alvor, døende i den stærke kulde. Dets åndedræt standsede. Det holdt ubevægelig som død.

"Så er vi færdige," sagde Jacques. "Jeg var forberedt på det."

Han forsøgte straks at bakke med lokomotivet for på ny at vove et forsøg. Men denne gang rørte *Lison* sig ikke af stedet. Det kunne lige så lidt komme tilbage som frem, det blev holdt indesluttet fra alle sider, klemt fast til jorden i dump ubevægelighed. Bag det holdt toget lige så stille og dødt, sænket i det tætte snelag lige til vogndørene. Sneen hørte ikke op, den faldt stridere endnu end før i lange byger. Lokomotiv og vogne syntes at skulle begraves, de var allerede halvt skjult under den isnende stilhed i denne hvide ørken. Intet rørte sig, sneen bredte sit liglagen over det.

"Hvad behager – skal vi til det igen?" spurgte togføreren, der lænede sig ud af sit skilderhus.

Og denne gang tegnede situationen virkelig til at blive kritisk.

Lokomotivføreren fløjtede og fløjtede den ene gang efter den anden, og fløjtesignalet lød hæst og sørgeligt midt i elendigheden. Men sneen gjorde luften tyk, lyden slugtes af den, den hørtes vel næppe en gang til Barentin. Hvad var der at gøre? De var kun fire mand, disse dynger kunne de umuligt rydde til side. Det krævedes der et helt hold arbejdsfolk til. Det var nødvendigt at få sendt ilbud efter hjælp. Og det værste var, at panikken mellem passagererne atter var ved at bryde ud.

En dør blev åbnet; den smukke brunette sprang fortvivlet ud, hun troede, der var en ulykke på færde. Hendes mand, den bedagede grosserer, fulgte efter hende, mens han råbte:

"Jeg skal skrive til ministeren. Det er en skandale."

Inde fra kupéerne, hvis vinduer voldsomt blev slået ned, lød der kvindegråd og rasende mandsstemmer. Kun de to små englænderinder så stadig rolige og smilende ud og morede sig over det hele. Da togføreren forsøgte at berolige folk, spurgte den yngste af dem ham på fransk med en let engelsk udtale:

"Tør jeg spørge, min herre, om det er her, at toget standser?"

Flere mænd var steget ud, trods det tætte lag sne, som man sank ned i til midt på livet. Amerikaneren og den unge mand fra Havre var blandt dem, de gik sammen hen til lokomotivet for at se på det. De rystede på hovedet.

"Det varer nok en fire-fem timer, før det bliver gravet ud."

"I det mindste. Og så skulle der endda være en snes mand om det stykke arbejde."

Jacques havde lige fået overtalt togføreren til at sende den anden konduktør til Barentin for at hente hjælp. Hverken han selv eller Pecqueux kunne forlade lokomotivet.

Funktionæren fjernede sig, man tabte ham snart af syne ved enden af sænkningen. Han havde fire kilometer at gå, han kunne ikke ventes tilbage før klokken ti omtrent. Og i sin fortvivlelse forlod Jacques et øjeblik sin post og ilede hen til den første vogn, hvor han fik øje på Séverine, der havde slået vinduet ned.

"Vær ikke bange," sagde han hurtigt. "Der er ikke noget at frygte for."

Hun svarede – uden at sige *du* til ham af frygt for at blive hørt:

"Jeg er ikke bange, jeg har blot været urolig for Deres skyld."

Og der lå en sådan ømhed i disse ord, at de begge følte sig trøstet ved det og smilede til hinanden. Men da Jacques vendte sig om, blev han overrasket ved oppe på skrænten at få øje på Flore og derefter på Misard, i følge med to andre mænd, som han i begyndelsen ikke genkendte. De havde hørt nødsignalet, og Misard, der ikke havde tjeneste, ilede til sammen med to kammerater, som han just havde været i færd med at byde et glas vin; det var stenhuggeren Cabuche, der på grund af snevejret var uden arbejde, og Ozil, der var kommet fra Malaunay gennem tunnellen for at gøre kur til Flore, som han stadig løb i hælene på trods af den ublide medfart, hun havde givet ham. Hun fulgte med dem af nysgerrighed, hun var jo altid på farten som en anden sigøjnerske, dette pigebarn, der havde mod og kræfter som en mand. Og både for hende og hendes fader var det en stor begivenhed, et fuldstændigt

eventyr med dette tog, der således var standset ved deres dør. De fem år igennem, de havde boet dér, havde de set tusinder af tog fare forbi med vindens hast på alle tider af dagen og natten, i smukt vejr og i uvejr. Alle syntes de at blive revet bort af dette vindstød, de kom i; aldrig havde et eneste af dem så meget som mindsket sin fart, de så dem flygte, blive mindre og mindre og forsvinde, før de havde kunnet få noget at vide om dem. Hele verden passerede forbi, et mylder af mennesker, båret på dampens vinger, uden at de lærte andet af dem at kende end ansigter, de skimtede som i et lyn, ansigter, de aldrig skulle se igen, undertiden ansigter, som de blev fortrolige med, fordi de så dem vende tilbage på bestemte dage, ansigter, der forblev navnløse for dem. Og nu holdt et tog i snevejret stille uden for deres dør: tingenes naturlige orden var forstyrret; de stirrede på denne ukendte verden, som et ulykkestilfælde kastede ind på deres vej, de betragtede den med store øjne som vilde, der samler sig på en kyst, hvor nogle europæere er strandet. Disse åbne vogndøre, der viste dem damer indhyllet i fo'rværk, disse mænd, der var stået ud, med tætknappede, tykke overfrakker, al denne fornemme luksus, der var strandet i dette ishav, lamslog dem med forbavselse.

Men Flore havde genkendt Séverine. Hun, der hver gang holdt udkig efter Jacques' tog, havde i de sidste uger lagt mærke til, at denne kvinde var med iltoget hver fredag morgen, så meget mere som Séverine, når hun nærmede sig overkørslen, bøjede ansigtet mod ruden for at sende et øjekast til sin ejendom i Croix-de-Maufras. Flores blik blev mørkt, da hun så hende tale sagte med lokomotivføreren.

"Å, madame Roubaud!" udbrød Misard, der også havde genkendt hende og straks anlagt sin krybende mine. "Hvilket uheld! Men De skal da ikke blive dér, De må virkelig komme ind til os."

Jacques, der havde trykket banevogterens hånd, bifaldt hans forslag.

"Han har ret ... Det bliver måske et arbejde på flere timer. De kunne godt sidde der og fryse ihjel, før vi blev færdige."

Séverine afslog det længe, hun sagde, at hun var varmt klædt på. Desuden var hun lidt bange for en spadseretur på tre hundrede meter gennem sneen.

Flore havde stået og set stift på hende med sine store øjne. Nu trådte hun endelig nærmere og sagde:

"Kom, frue, jeg skal bære Dem."

Og endnu før tilbuddet var blevet modtaget, havde hun taget hende i sine kraftige arme og løftede hende i vejret så let, som om det var et barn. På den anden side af vejen satte hun hende ned på et sted, hvor sneen allerede var så tiltrampet, at man ikke længere sank ned i den. De rejsende havde forbavsede givet sig til at le. En pokkers tøs! Havde man haft et dusin som hende, skulle rydningsarbejdet ikke have taget to timer.

Imidlertid løb Misards forslag om dette banevogterhus, hvor man kunne søge ly og finde varme, måske også brød og vin, fra den ene vogn til den anden. Panikken var stilnet af, så snart folk var kommet på det rene med, at der ikke var nogen overhængende fare; ikke desto mindre var situationen stadig fortrædelig nok, varmtvandsbeholderne var ved at blive kolde, klokken var ni, man ville komme til at sulte og tørste, såfremt hjælpen lod vente på sig. Og det kunne trække længe ud. Hvem

vidste, om de ikke kom til at overnatte på stedet? Der dannede sig to lejre: de, der i deres fortvivlelse ikke ville forlade waggonerne og indrettede sig i dem som på at dø, indhyllede sig i deres tæpper og rasende strakte sig på sæderne, – og de, der foretrak at vove turen igennem sneen i håb om at finde bedre vilkår henne i banevogterhuset, især ivrige efter at slippe bort fra det triste syn af dette strandede, kuldedøde tog. Der dannede sig en hel gruppe, den gamle grosserer og hans unge frue, den engelske dame og hendes to døtre, den unge mand fra Havre, amerikaneren og et dusin andre, der belavede sig til at begive sig på vej.

Jacques havde hviskende fået Séverine overtalt, idet han gav hende sit ord på, at han skulle komme hen og fortælle hende, hvad nyt der skete, hvis han kunne slippe bort. Og da Flore stadig betragtede dem med mørke blikke, talte han venligt til hende som gammel kammerat.

"Det er en aftale, ikke sandt? Du viser disse damer og herrer vejen. Jeg beholder Misard og de andre her. Vi vil give os i lag med arbejdet og gøre, hvad vi kan, til hjælpen kommer."

Cabuche, Ozil og Misard havde straks taget skovle for at slutte sig til Pecqueux og togføreren, der allerede var i færd med at rydde sneen bort. Den lille styrke bestræbte sig for at få lokomotivet befriet, de skovlede ind under hjulene og kastede skovlfuldene op ad skrænten. Ingen talte længere, man hørte kun lyden af det tavse, rasende arbejde i den tunge, trykkende luft over den hvide egn. Og da den lille trop rejsende vandrede bort, kastede den et sidste blik hen imod toget, der holdt alene og kun viste en smal, sort linje under det tætte snelag, der holdt det indeklemt. Dørene var igen lukket og vinduerne trukket op.

Sneen vedblev stadig at falde og begravede langsomt og sikkert toget med stum hårdnakkethed.

Flore havde igen villet bære Séverine. Men denne havde vægret sig, hun ville gå ligesom de andre. De tre hundrede meter var drøje at tilbagelægge; især i sænkningen sank man i lige til hofterne, og to gange måtte man bjærge den tykke, engelske dame, når hun var blevet halvvejs begravet. Hendes døtre lo stadig nok så fornøjet, den gamle herres unge frue gled og måtte tage den unge mand fra Havre under armen, mens hendes mand skældte ud på Frankrig om kap med amerikaneren. Da de var nået ud af sænkningen, blev vejen lettere; men de kom over et højdedrag, hvor den lille skare, der rykkede frem på én linje, blev gennempisket af blæsten og omhyggeligt måtte holde sig borte fra vejrandene, der var vanskelige at se og farlige under snelaget. Endelig nåede man bestemmelsesstedet, og Flore anbragte de rejsende i køkkenet, hvor hun ikke en gang kunne skaffe en stol til hver; for godt og vel en snes mennesker opfyldte værelset, der heldigvis var ret rummeligt. Hun fandt da på at hente planker og at lave to bænke ved hjælp af dem og de stole, hun havde. Så kastede hun et risknippe på ilden og gjorde en gebærde som for at sige, at nu nyttede det ikke at forlange mere af hende. Hun havde ikke sagt et ord, hun blev stående oprejst og så på disse mennesker med sine store, grønlige øjne, med den vilde og dristige mine, som dette store, blonde naturbarn ejede. Kun to ansigter var hende bekendte fra det, at hun måneder igennem ofte havde set dem bag ruderne i togene: det var amerikaneren og den unge mand fra Havre. Og dem studerede hun, som man studerer et summende insekt, man ikke kunne følge i flugten, når det

omsider har sat sig til ro. De forekom hende mærkværdige; hun havde ikke tænkt sig dem ganske således, skønt hun ellers ikke vidste andet om dem, end hvordan de så ud. Hvad de andre angik, syntes det hende mennesker af en anden race, beboere af et ukendt land, som om de var faldet ned fra Månen og havde bragt hjem til hende, ind i hendes køkken, dragter og skikke og idéer, som hun aldrig havde troet, at hun skulle få at se på dette sted. Den engelske dame betroede grossererens unge frue, at hun var på vej til sin ældste søn, der beklædte en høj embedsstilling i Indien; og den unge frue spøgte med dette uheld, der skulle indtræffe netop den første gang, hun havde fået det indfald at følge sin mand til London, som han besøgte to gange om året. Begge beklagede sig over at være fanget i denne ørken: de måtte have mad, de måtte sove, hvorledes skulle man dog bære sig ad! Og Flore, der ubevægelig hørte på dem og havde mødt Séverines blik – hun sad på en stol foran ildstedet – gjorde et tegn til hende, at hun skulle komme ind i sideværelset.

"Mo'er," sagde hun, da de trådte derind. "Det er madame Roubaud. Vil du ikke gerne tale med hende?"

Phasie lå i sengen; hun var helt gul i ansigtet og hendes ben forfærdeligt opsvulmede. Så syg var hun, at hun ikke havde været oppe de sidste fjorten dage. Og i det fattige værelse, hvor en jernkakkelovn udbredte en kvælende hede, tilbragte hun time efter time med at gruble over sin hårdnakkede, fikse idé; hun havde ingen anden adspredelse end bulderet af togene, der fo'r forbi.

"Å, madame Roubaud," sagde hun lavt. "Godt, godt!"

Flore fortalte hende, hvad der var sket og berettede om alle de folk, hun havde ført til huset og som nu opholdt sig dér. Men alt det gjorde ikke videre indtryk på hende.

"Godt, godt," gentog hun med samme trætte stemme.

Et øjeblik vågnede dog hendes hukommelse, hun løftede hovedet for at sige:

"Hvis fruen har lyst til at se sit hus, ved du, at nøglerne hænger ved siden af skabet."

Men Séverine afslog tilbuddet. En gysen overfaldt hende ved tanken om at gense Croix-de-Maufras i dette snevejr, i dette gustne dagslys. Nej, nej, hun havde ikke noget at se efter dér; hun foretrak at blive her og vente, hvor der var varmt.

"Sæt Dem dog ned, frue," tog Flore atter til orde. "Der er dog bedre her end inde ved siden af. Desuden kan vi umuligt skaffe mad nok til alle de mennesker; men hvis De er sulten, bliver der altid en bid til Dem."

Hun skød en stol frem og vedblev at vise sig elskværdig, idet hun synligt bestræbte sig for at undertrykke sin vante uslebenhed. Men hendes blik veg ikke fra den unge kone, som om hun ville læse i hende og skaffe sig sikkert svar på et spørgsmål, hun i nogen tid havde stillet sig selv; og under hendes forekommenhed skjulte sig denne lyst til at komme hende nær, til at mønstre hende, til at røre ved hende, kort sagt til at vide besked.

Séverine takkede hende og satte sig nær ved kakkelovnen, da hun virkelig foretrak at være alene med den syge i dette værelse, hvor hun havde håb om at Jacques kunne få lejlighed til at træffe sammen med hende. To timer forløb, hun var lige ved at døse hen i den overvældende varme og falde i søvn – efter at de først

havde passiaret om forholdene dér på egnen – da Flore, som hvert øjeblik blev kaldt ind i køkkenet, igen åbnede døren og sagde med sin hårde stemme:

"Gå indenfor, hun er jo her."

Det var Jacques, der havde forladt arbejdet for at bringe gode nyheder. Manden, der var blevet sendt til Barentin, havde lige bragt en hel styrke tilbage med sig, tredive soldater, som administrationen havde sendt ud til de truede steder, da man forudså, at der ville indtræffe uheld; og nu var alle sat i arbejde med hakker og skovle. Blot ville det trække længe ud, man kom måske ikke til at køre før hen imod natten.

"Nå, du er da ikke så forfærdelig dårlig, vær bare tålmodig," tilføjede han. "Ikke sandt, tante Phasie, du vil ikke lade madame Roubaud dø af sult?"

Ved synet af sin store dreng, som hun kaldte ham, havde Phasie møjsommeligt sat sig over ende, og hun så på ham og hørte ham tale, genoplivet og lykkelig. Da han kom nærmere hen til hendes seng, sagde hun:

"Nej, det forstår sig, det forstår sig. Å, min store dreng, skal jeg se dig her. Det er dig, som er blevet sneet inde. Og det fæ, som ikke fortæller mig det."

Hun vendte sig mod sin datter og rettede bebrejdelsen mod hende.

"Vær i det mindste høflig. Gå igen ind til de fremmede herrer og damer og sørg for dem, at administrationen ikke skal få at høre af dem, at vi er rene barbarer."

Flore var blevet stående mellem Jacques og Séverine. Et øjeblik syntes hun at tøve og spurgte sig selv, om hun ikke skulle blive dér trods moderens befaling. Men hun ville dog ikke

få noget at se. Hendes nærværelse ville forhindre de to andre i at røbe sig. Og hun gik ud af stuen, uden at sige et ord, men omfattende dem med et langt blik.

"Hvorledes, tante Phasie," vedblev Jacques med et bedrøvet udtryk. "Ligger du nu altid i sengen? Er det virkelig så slemt?"

Hun trak ham nær til sig, nødte ham endog til at sætte sig på kanten af madrassen, og uden længere at bryde sig om den unge kone, der af diskretion havde fjernet sig lidt, udtømte hun med sagte og klagende stemme sin sorg.

"Å ja, det er slemt! Det er et vidunder, at du finder mig levende. Jeg har ikke villet skrive til dig, fordi den slags ting skriver man ikke om. Jeg har været lige ved at dø, men nu går det allerede bedre, og jeg tror nok, jeg slipper fra det, denne gang endnu."

Han så på hende med et prøvende blik og blev forbavset over de fremskridt, sygdommen havde gjort. Han fandt ikke længere hos hende spor af den smukke og sunde kvinde, hun i gamle dage havde været.

"Det er altså stadig de gamle krampetilfælde og den gamle svimmelhed. Stakkels tante Phasie."

Men hun trykkede hans hånd, som om hun ville knuse den, og vedblev, idet hun dæmpede stemmen endnu mere:

"Vil du tænke dig, at jeg har overrasket ham ... Du ved, at jeg var ude af mig selv, fordi jeg ikke vidste, hvad det kunne være, han gav mig giften i. Jeg drak ingen ting, jeg spiste ingen ting af det som han rørte ved, og alligevel havde jeg hver aften de forfærdeligste mavesmerter. Tænk dig, han gav mig giften i saltet! En aften så jeg det og jeg, som brugte så meget salt til alt muligt for at rense maven."

Efter at forholdet til Séverine tilsyneladende havde helbredet Jacques, tænkte han undertiden med tvivl på denne langsomme og hårdnakkede forgiftningshistorie, som man tænker på et mareridt. Han trykkede ømt den syges hænder og søgte at berolige hende.

"Hør nu, kan alt det være muligt? Man må sandelig være meget sikker i sin sag for at sige den slags ting. Og desuden varer det for længe, til at det kan være gift. Nej, det er snarere en eller anden sygdom, som lægerne ikke forstår sig på."

"En sygdom," svarede hun leende, "ja, en sygdom, som han har puttet mig i kroppen. Hvad lægerne angår, har du ret. Her har været to, som slet ikke forstod sig på det, og som ikke en gang var enige. Jeg vil ikke have, at et af de fæhoveder skal komme igen. Forstår du, han gav mig giften i saltet. Når jeg sværger dig til, at jeg har set det! Det er for mine tusinde francs skyld, de tusinde francs, som fa'er efterlod mig. Han tror, han skal kunne finde dem, når han først har ryddet mig af vejen. Men det vil jeg nok se på: de ligger på et sted, hvor ingen skal kunne opdage dem, nej aldrig, aldrig i evighed! Jeg kan roligt dø, ingen skal nogensinde få dem, mine tusinde francs."

"Men, tante Phasie, i dit sted ville jeg sende bud efter gendarmerne, hvis jeg var så sikker i min sag."

Hun gjorde en afvisende gebærde.

"Å nej, ikke gendarmerne. Det er en sag, der kun kommer os selv ved, en sag mellem ham og mig. Jeg ved, han vil ødelægge mig, og jeg vil naturligvis ikke have, at han skal ødelægge mig. Ikke sandt – så har jeg kun at forsvare mig og ikke at være så dum, som jeg har været det med det salt ... Hvem skulle også tro det? At sådan en splejs, sådan en stump mandfolk, som jeg

kunne putte i lommen, skulle kunne få bugt med sådan et stort fruentimmer som mig, hvor meget man så lader ham gnave med sine rottetænder."

En lille gysen havde igen grebet hende. Hun trak vejret med møje, før hun sluttede:

"Lige meget, det bliver nu ikke denne gang. Jeg har det bedre. Jeg skal være på benene igen inden fjorten dage. Og næste gang skal han være meget dreven for at narre mig. Å ja, det gad jeg nok se. Hvis han så igen ser sit snit til at give mig giften, så kommer det af, at han virkelig er den stærkeste – så meget des værre – så er jeg færdig. Det kommer ikke folk ved."

Jacques mente, at det var sygdommen, der pinte hendes hjerne med disse mørke fantasier; og for at adsprede hende forsøgte han at spøge, da hun med ét begyndte at ryste under sengetæppet.

"Der er han," stønnede hun. "Jeg kan høre, at han kommer."

Ganske rigtigt kom Misard nogle øjeblikke efter ind i stuen. Hun var blevet bleg, som bytte for denne kolossernes uvilkårlige skræk for insektet, der bider dem; for hvor hårdnakket hun end holdt på, at hun ganske alene ville forsvare sig imod ham, nærede hun dog en tiltagende frygt for ham, som hun ikke ville tilstå.

Misard, som straks ved døren havde omfattet de to, hende og lokomotivføreren med et livligt interesseret blik, syntes bagefter slet ikke at lægge mærke til, at de befandt sig dér, side om side; med glansløse øjne og sammenkneben mund, med sin sædvanlige, krybende mine var han fuldt optaget af at vise sig høflig overfor Séverine.

"Jeg tænkte, at fruen måske ville benytte lejligheden til at kigge ind på Deres ejendom. Og så forlod jeg arbejdet et øjeblik. Hvis fruen ønsker, at jeg skal følge dem ..."

Og da den unge kone på ny vægrede sig ved det, vedblev han med beklagende stemme:

"Fruen er måske blevet forbavset over det med frugterne. De var helt fordærvede, og det var virkelig ikke umagen værd at pakke dem ned. Det blæste også så stærkt, det gjorde megen fortræd. Å, det er en skam, at fruen ikke kan sælge huset. Der har været en herre, som forlangte reparationer. Men jeg er til fruens tjeneste, og fruen kan stole på, at jeg varetager Deres interesser her lige så samvittighedsfuldt, som De selv kunne gøre det."

Så ville han absolut byde hende brød og pærer, pærer fra hans egen have, og det pærer, der ikke var fordærvede. Hun tog imod dem.

Dengang Misard gik igennem køkkenet, havde han underrettet de rejsende om, at rydningsværket var i god gang, men at det endnu ville vare en fire-fem timer. Klokken var tolv, og nye klager begyndte, for folk begyndte at føle stærk sult. Netop nu erklærede Flore, at hun ikke kunne skaffe brød til alle de mennesker. Hun havde vin nok, hun var kommet op fra kælderen med ti flasker, som hun havde stillet i række på bordet. Men også glas manglede der: de måtte drikke sammen i små grupper, den engelske dame med sine to døtre, den gamle herre med sin unge kone. Denne sidste havde forresten i den unge mand fra Havre fundet en ivrig og geskæftig tjener, der sørgede for, at hun fik alt, hvad hun trængte til. Han forsvandt et øjeblik og vendte tilbage med æbler og et brød, som han

havde opdaget inde i brændeskuret. Flore var ved at blive vred, og sagde, at det brød var bestemt til hendes syge moder. Men han var allerede i færd med at skære det i stykker og uddele det til damerne, først til den unge frue, der følte sig smigret og takkede ham med et smil. Hendes mand var stadig lige vred og beskæftigede sig slet ikke mere med hende; sammen med amerikaneren udbredte han sig i lovprisninger over handelsforholdene i New York. Aldrig havde de unge englænderinder spist æbler med så god appetit. Deres moder var meget træt og halvsov. På gulvet foran ildstedet sad der to damer, der var udmattet af at vente. Nogle herrer, der var gået uden for huset for at ryge og på den måde fordrive et kvarters tid, vendte gennemfrosne og kulderystende tilbage. Lidt efter lidt tog den almindelige misstemning til, den utilfredsstillede sult og trætheden, der forøgedes ved utålmodigheden og de ubekvemme forhold. Det mindede om en lejr af skibbrudne, en bande civiliserede mennesker, der ved en stranding er blevet henkastet på en øde ø.

Og da Misard, når han kom og gik, lod døren stå åben, kunne tante Phasie fra sin sygeseng se til. Det var altså de mennesker, som hun havde set passere forbi i lynfart, i de lange år, da hun kun med møje kunne slæbe sig fra sin madras til sin stol. Hun kunne nu kun sjældent komme uden for på vejen, hun tilbragte sine dage og sine nætter dér, lænkebundet i sin ensomhed med øjnene vendt mod ruden, uden andet selskab end togene, der ilede forbi. Hun havde altid beklaget sig over dette barbariske land, hvor man aldrig fik besøg af nogen. Og nu kom der en hel skare mennesker hertil ude fra den store, ubekendte verden. At tænke sig, at mellem alle disse mennesker, der havde travlt med

at komme afsted til deres forretninger, var der ikke én, der anede noget om historien, om denne gift, der var blevet puttet i hendes salt! Denne iagttagelse lå hende tungt på sinde, hun spurgte sig selv, om Gud virkelig havde lov til at tillade så megen ondskab, som ingen vidste noget om. Der passerede dog folk nok forbi hendes hjem, tusinder og atter tusinder; men alle drog de forbi; ikke én af dem ville have tænkt sig, at et menneske i dette lave, lille hus slog et andet ihjel i ro og mag, uden at det vakte fjerneste opsigt. Og tante Phasie så fra den ene til den anden af disse folk, der var faldet ned fra månen, og drog den slutning, at når de havde så travlt, var det ikke så mærkeligt, at de kunne rejse midt igennem alle disse afskyeligheder uden at få noget at vide om det.

"Går De derned igen?" spurgte Misard Jacques.

"Ja vel," svarede denne, "jeg følges med Dem."

Misard gik ud og lukkede døren efter sig. Men tante Phasie holdt den unge mand tilbage og hviskede ham endnu i øret:

"Hvis jeg dør, skal du se, hvor lang han bliver i ansigtet, når han alligevel ikke finder pengene. Det morer mig, når jeg tænker på det. Jeg kan alligevel gå tilfreds herfra."

"Og så skal de penge altså gå helt til spilde, tante Phasie? Du vil ikke efterlade din datter dem?"

"Flore? For at han skulle tage dem fra hende? Nej, du kan tro nej. Ikke en gang dig vil jeg give dem, min store dreng, for du er alt for dum: så ville han dog få nogle af dem. Ingen skal have dem, de skal ligge i jorden, til jeg finder dem igen dernede."

Hun var træt, og Jacques bragte hende atter til leje, beroligede hende, kyssede hende og lovede snart at komme igen for at se til hende. Da hun syntes at være faldet i søvn, gik

han hen bag Séverine, der stadig sad ved siden af kakkelovnen; han løftede smilende en finger i fejret og truede ad hende, at hun skulle være forsigtig; og med en yndefuld, tavs bevægelse bøjede hun hovedet tilbage og rakte ham sine læber, og han trykkede sine læber på hendes i et langt og lydløst kys. De havde lukket øjnene. De inddrak hinandens åndedræt. Men da de atter åbnede øjnene, ude af sig selv af lykke, stod Flore, der havde åbnet døren, foran dem og så på dem.

"Vil fruen ikke have mere brød?" spurgte hun hæst.

Forvirret og ærgerlig fremstammede Séverine nogle uforståelige ord.

"Nej, mange tak."

Et øjeblik rettede Jacques et rasende blik på Flore. Han tøvede, hans læber bevægede sig, som om han ville tale; men endelig foretrak han at forlade værelset med en opbragt og truende gebærde. Døren faldt hårdt i efter ham.

Flore var blevet stående, høj og rank som en skjoldmø med sin tunge hjelm af blond hår. Hendes angst hver fredag, når hun så denne dame i det tog, han førte, havde altså ikke bedraget hende. Den vished, hun havde søgt, siden hun traf dem sammen her, den havde hun nu endelig til fulde opnået. Aldrig ville den mand, hun elskede, genelske hende: det var denne svage kvinde, denne spirrevip, som han havde valgt sig. Og hendes ærgrelse over, at hun havde gjort modstand den nat, da han forsøgte at tage hende, forøgedes yderligere til det punkt, at hun kunne have hulket over det. For hendes simple forstand kunne ikke fatte andet, end at det ville være hende, han nu kyssede, hvis hun havde hengivet sig til ham før den anden. Hvor skulle hun nu træffe ham alene for at kaste sig om

hans hals og råbe: "Tag mig, jeg har båret mig dumt ad, fordi jeg ikke vidste, hvad det var!" Men i hendes afmagt steg der op i hende et raseri mod den spinkle kvindeskikkelse, der forvirret og stammende stod dér foran hende. Hun kunne kvæle hende i et eneste tag af sine hårde slagsbroderarme, som man kvæler en lille fugl. Hvorfor turde hun da ikke? Hun svor dog i sit stille sind, at hun skulle hævne sig, hun vidste jo ting om denne rivalinde af en natur, så at hun kunne sættes i fængsel for det, hun, der fik lov at gå fri, lige så godt som alle de fattige piger, der lod sig sælge til gamle, mægtige og rige vellystninge. Og pint af skinsyge og fuld af vrede gav hun sig til at bortfjerne resten af brødet og pærerne med store bevægelser, naturbarn, som hun var.

"Når fruen ikke vil have mere, vil jeg give dette her til de andre."

Klokken slog tre og den slog fire. Tiden slæbte sig hen, mens den voksende træthed og ærgrelse mere og mere overvældede de ventende. Nu mørknedes det atter, gustent faldt lyset over den vide snemark; og hver tiende minut meldte de mænd, der gik ud for på afstand at se, hvorledes det gik med arbejdet, at lokomotivet stadig ikke syntes at være befriet. Selv de to små englænderinder var på vej til at græde af træthed. I et hjørne var den smukke, brunette frue faldet i søvn med hovedet mod skulderen på den unge mand fra Havre, hvad hendes bedagede ægtemand ikke en gang så under den almindelige opløsningstilstand, der satte alle hensyn til det passende til side. Værelset var i færd med at blive koldt, folk sad og frøs uden så meget som at tænke på at lægge brænde på ilden. Amerikaneren gik endog sin vej i den tro, at han ville finde en

bedre plads på et af sæderne i en kupé. Det var forresten alles tanke og bekymring nu: de skulle være blevet dernede, så havde de i det mindste ikke været pint af uvisheden om, hvad der foregik. Man måtte holde den engelske dame tilbage, da også hun begyndte at tale om at vende tilbage til sin kupé og lægge sig til at sove dér. Efter at man havde stillet et lys på et hjørne af bordet for at oplyse værelset, dette triste, sorte køkken, var modløsheden stor, alle sank hen i mørk fortvivlelse.

Nede ved jernvejen var man imidlertid i færd med at blive færdig med rydningsarbejdet; og mens det detachement soldater, der havde frigjort lokomotivet, var ved at rydde vejen foran det, var lokomotivføreren og fyrbøderen igen steget op på deres pladser.

Jacques følte sig atter tryg ved at se, at det omsider hørte op med at sne. Ozil havde forsikret ham, at på den anden side af tunnellen, hen imod Malaunay, var der langt fra faldet så meget sne. Han udspurgte ham på ny:

"De er kommet til fods igennem tunnellen, og De kunne både slippe ind i den og ud af den uden vanskelighed?"

"Som jeg siger Dem! De kommer igennem, det svarer jeg Dem for."

Cabuche, der havde slidt i det som en godmodig kæmpe, var allerede i færd med at trække sig tilbage med sin sky og vilde mine, som hans sidste mellemværende med justitsen havde gjort endnu mere fremtrædende. Og Jacques måtte kalde på ham.

"Hør, kammerat! Lang os skovlene hen, der ligger dér ved siden af Dem op ad skrænten. Får vi brug for dem, skulle vi gerne kunne finde dem igen."

Og da stenhuggeren havde gjort ham denne sidste tjeneste, gav han ham et djærvt håndslag for at vise ham, at han trods alt havde agtelse for ham efter at have set ham arbejde.

"De er en dygtig mand, er De."

Dette bevis på venskab gjorde et dybt indtryk på Cabuche.

"Tak," sagde han simpelthen, mens tårerne stod ham i øjnene.

Misard, der igen havde forsonet sig med ham efter i sin tid at have mistænkeliggjort ham over for forhørsdommeren, nikkede bifaldende med et svagt smil om læberne. Det var længe siden han havde arbejdet; han havde stået med hænderne i bukselommerne og set grisk på toget, som om han ventede for at se, om han ikke skulle kunne samle nogle tabte genstande op under hjulene.

Omsider havde togføreren efter samråd med Jacques bestemt, at man skulle forsøge på at køre videre, da Pecqueux igen steg ned på vejen og kaldte på lokomotivføreren.

"Se en gang. Den ene af cylindrene har fået et stød."

Jacques trådte nærmere og bøjede sig ned. Han havde allerede, dengang han omhyggeligt undersøgte *Lison*, lagt mærke til, at den var blevet beskadiget dér. Under rydningsarbejdet havde man opdaget, at nogle egetræssveller, som af arbejdsfolkene var blevet ladt tilbage langs med vejskrænten, var gledet ned og havde spærret skinnerne under det forenede tryk af sneen og blæsten; og selve standsningen måtte for en del tilskrives denne hindring, for lokomotivet var stødt imod svellerne. Man så en bule i cylinderens kasse, og pistonen derinde i lod til at være krummet en smule. Men det var al den beskadigelse, man kunne se, hvilken omstændighed i

begyndelsen havde beroliget lokomotivføreren. Måske fandtes der en alvorlig uorden i det indre, intet er mere ømfindtligt end skydernes komplicerede mekanisme, som selve lokomotivets levende sjæl og bankende hjerte har sin plads i. Han steg op, fløjtede og åbnede regulatoren for at prøve, hvorledes *Lison* trak sit vejr. Den var længe om at komme i bevægelse som et menneske, der har slået sig halvt fordærvet ved et fald og ikke længere kan finde sin egne lemmer. Omsider satte den sig i gang med en hivende stønnen og lod sine hjul dreje rundt nogle gange, endnu halvt bedøvet og tung. Men den kunne dog gå, den ville kunne fuldende rejsen. Kun rystede Jacques på hovedet; for han, som kendte den til bunds, mærkede, at den var underlig fremmed under hans hånd, forandret, ældet, ramt et eller andet sted af et dødbringende stød. Den måtte have fået det i denne sne, et hjertestød, en forkølelse til døden, som unge, stærke kvinder kan rives bort af brystsyge, når de en balaften er taget hjem i en iskold regn.

På ny fløjtede Jacques, efter at Pecqueux havde åbnet purgatoren. De to konduktører var på deres post. Og langsomt gled toget ud af sænkningen mellem soldaterne, som stod dér bevæbnet med deres skovle til højre og venstre langs med skrænterne. Så standsede det foran banevogterens hus for at optage sine passagerer.

Flore stod udenfor huset, Ozil og Cabuche sluttede sig til hende og holdt sig i nærheden af hende, mens Misard nu havde travlt med at hilse på de damer og herrer, der forlod hans hus, og tage mod drikkepenge. Endelig, folk åndede friere! Men de havde ventet for længe, alle sammen rystede de af kulde, af sult og udmattelse. Den engelske dame trak afsted med sine to

døtre, der halvvejs sov, den unge mand fra Havre steg op i samme kupé som den smukke, brunette frue, der var mat og hendøende, og stillede sig ganske til hendes ægtefælles disposition. Og i sølet i den nedtrampede sne lignede det hele en skare tropper, der på flugt og i forvirring steg i et tog, mens de stødte imod hinanden, gik fra hinanden, glemte alt, selv renlighedshensynene. Et øjeblik kom tante Phasie til syne ved vinduet i sit kammer, med næsen klemt imod ruden. Nysgerrigheden havde lokket hende op fra sengen, og hun havde slæbt sig derhen for at kigge ud. Med en sygs store, dybt liggende øjne så hun på denne ukendte skare, denne forbirejsende verden, som hun aldrig mere skulle få at se igen, som uvejret havde bragt hid, og som ville fare bort igen i en stormvind.

Men Séverine var gået sidst ud. Hun drejede hovedet tilbage og smilede til Jacques; der lænede sig fremover for med blikket at følge hende lige til hendes vogn. Og Flore, der ventede på dem, blev endnu blegere ved at se dette rolige og ømme blik, som de vekslede. Med en pludselig bevægelse nærmede hun sig til Ozil, hvem hun hidtil havde vist uvilje, som om hun nu i sit had følte trang til en mand at støtte sig til.

Togføreren gav signalet, *Lison* svarede med en klagende piben, og denne gang satte Jacques fart på for først at standse i Rouen. Klokken var seks, det var blevet helt mørkt over den hvide snemark; men et blegt genskær, der så trist og melankolsk ud, dvælede ved jorden og oplyste det trøstesløse i den hærgede egn. Og i dette usikre lys rejste huset i Croix-de-Maufras sig på skrå, endnu mere forfaldet og ganske sort midt i alt det hvide med sit skilt: "Til salg!" naglet fast på den lukkede facade.

8

Toget nåede først ind på banegården i Paris kl. 10:40 om aftenen. Der var et ophold på tyve minutter i Rouen for at de rejsende kunne få tid til at spise til middag; og Séverine havde skyndt sig at sende et telegram til sin mand, hvori hun underrettede ham om, at hun først ville komme tilbage til Havre med iltoget næste aften. Der var altså en hel nat at være sammen med Jacques, den første, de skulle tilbringe sammen for sig selv i et lukket værelse uden at behøve at frygte for at blive forstyrret.

Da de lige havde forladt Mantes, havde Pecqueux fået et indfald. Hans kone, mutter Victoire, havde en uges tid ligget på hospitalet, da hun var faldet og havde forstuvet sin ene fod slemt, og da han, som han grinende sagde, havde en seng at ligge i andetsteds i byen, havde han fundet på at tilbyde madame Roubaud deres værelse: dér kunne hun have det meget bekvemmere end på et hotel i nabolaget; hun kunne blive der lige til næste aften, ganske som om hun var hjemme. Jacques havde straks opfattet den praktiske side ved forslaget, så meget mere, som han ikke vidste, hvor han skulle føre den unge kone hen.

Og under halvtaget, mellem strømmen af de rejsende, der omsider steg ud, mens hun var på vej hen imod lokomotivet, rådede han hende til at tage imod tilbuddet og rakte den nøgle, som fyrbøderen havde lånt ham, hen imod hende. Men hun tøvede og vægrede sig ved at tage imod den; hun følte sig

genereret af det forstående smil, som fyrbøderen satte op, – han vidste sikkert besked om det hele.

"Nej, nej. Jeg har en kusine. Hun skaffer mig nok en madras på sit gulv."

"Tag dog imod mit tilbud," sagde Pecqueux til sidst med sit godmodige drankerudtryk. "Sengen er blød, det kan De stole på. Og den er bred, der kunne ligge fire i den på én gang."

Jacques så så indtrængende på hende, at hun tog imod nøglen. Han havde bøjet sig ned imod hende og ganske sagte hvisket til hende:

"Vent på mig."

Séverine behøvede kun at gå ned ad en stump af Rue d'Amsterdam og at dreje ned ad strædet; men der var så glat i sneen, at hun måtte gå meget langsomt og forsigtigt. Hun var så heldig at finde porten åben endnu, og hun gik op ad trappen uden en gang at blive set af portnerkonen, der var dybt inde i et parti domino sammen med en naboerske. På fjerde sal åbnede hun døren og lukkede den så sagte igen, at sikkert ingen af folkene, der boede ved siden af, kunne ane, at hun var der. Da hun passerede trappeafsatsen på tredje sal havde hun dog meget tydeligt hørt latter og sang hos Dauvergnes: det var åbenbart et af de små aftenselskaber hos de to søstre, der én gang om ugen musicerede således sammen med deres veninder. Og nu, da Séverine havde lukket døren igen og stod i det tætte mørke i værelset, hørte hun endnu op fra gulvet de unge pigers fornøjede lystighed. Et øjeblik forekom mørket hende fuldstændigt; og hun fo'r sammen, da uret i det ene hjørne af stuen, midt i mørket, begyndte at slå elleve med dybtklingende slag af en klang, som hun kendte igen. Lidt efter

lidt vænnede hendes øjne sig til det, de to vinduer tegnede sig som to blege firkanter, der oplyste loftet med genskæret fra sneen. Hun var allerede ved at finde sig til rette i omgivelserne, på buffeten søgte hun efter tændstikkerne i en krog, hvor hun mindedes at have set dem. Men det kostede hende mere ulejlighed at finde et lys; omsider opdagede hun en stump i en skuffe, og da hun havde tændt det, var værelset oplyst, og hun så sig omkring med et hurtigt og frygtsomt blik, som for at se efter, om hun også var ganske alene derinde. Hun kendte hvert møbel igen, det runde bord, hvor hun havde spist frokost sammen med sin mand, sengen med dens uldtæppe, hvor han havde slået hende ned med et næveslag. Det var der alt sammen, der var intet forandret i værelset i løbet af de ti måneder, der var gået, siden hun sidst havde været der.

Langsomt tog Séverine sin hat af. Men hun gøs af kulde, da hun var i færd med også at afføre sig kåben. Der var iskoldt i dette værelse. Nær ved kakkelovnen fandtes der kul og pindebrænde i en lille kasse. Straks før hun yderligere tog overtøjet af sig, fandt hun på at tænde ild; og det morede hende, det var en adspredelse efter det ubehag, hun først havde følt på dette sted. At gøre det hyggeligt for dem til deres kærlighedsnat, tanken om, at de skulle have det rigtig varmt begge to, gjorde hende igen glad ved denne hemmelige udflugt: de havde i så lang tid drømt om en sådan nat uden nogensinde at kunne opnå den! Da ilden først snurrede, fandt hun på at træffe andre forberedelser, hun stillede stolene til rette, hun fandt rene lagener frem og redte sengen helt om, hvad der kostede hende megen ulejlighed, for den var virkelig ualmindelig bred. Det ærgrede hende, at hun ikke kunne finde

noget hverken at spise eller at drikke i buffeten. Pecqueux havde åbenbart i de tre dage, han havde været herre dér, gjort rent bord ligetil krummerne på gulvet. Lige sådan var det med lyset, der fandtes kun den ene stump. Men når man er i seng, behøver man jo ikke at kunne se så tydeligt. Og da hun nu var i varme og følte sig oprømt, stod hun stille midt i værelset og gav det hele et overblik for at forvisse sig om, at der ikke manglede noget.

Det undrede hende, at Jacques endnu ikke var kommet, men et fløjtesignal kaldte hende hen til et af vinduerne. Det var toget 11:20, et direktetog til Havre, der skulle til at afgå. Under hendes blik var den vidtstrakte mark, lavningen mellem stationen og Batignollestunnellen, kun én dug af sne, hvor man blot skelnede de vifteformede spor med deres sorte grene. Lokomotiverne og waggonerne dannede hvide, fremtrædende punkter og syntes at sove på hermelinsdækket.

Hun så sig omkring. Endnu var der ingen at se.

Hvad kunne Jacques vel være optaget af, siden han blev så længe borte? Der gik endnu ti minutter. Så blev hun opskræmt af en sagte støj som af negle, der kradsede i træ. Men straks efter var hun med og løb hen for at lukke op. Det var ham, og han havde med sig en flaske malagavin og en kage.

Hun kastede sig om halsen på ham, mens hun lo og var ude af sig selv af øm hengivenhed.

"Å, hvor du er sød. *Det* har du tænkt på!"

Men han skyndte sig at tysse på hende.

"Stille, stille."

Så dæmpede hun stemmen, hun troede, at portnerkonen var fulgt efter ham. Nej, han havde haft held med sig; just som han

ville ringe på, var porten blevet åbnet for en dame og hendes datter, der uden tvivl kom fra Dauvergnes; og han var gået ganske ubemærket op ad trapperne. Kun på afsatsen lige udenfor havde han gennem en dør, der stod på klem, set et glimt af aviskonen, der var i færd med at sæbevaske noget tøj i et fad.

"Lad os endelig være stille, hører du? Lad os tale sagte."

Hun svarede med at trykke ham lidenskabeligt i sine arme, og uden at tale dækkede hun hans ansigt med kys. Det morede hende således at lege skjul og kun at hviske ganske sagte.

"Ja, ja, du skal selv se. Vi skal være så stille som to små mus."

Og hun dækkede bordet med den største forsigtighed, to glas, to knive, og holdt inde, hver gang hun satte en genstand alt for rask hen, så at den klirrede, med en uimodståelig lyst til at udbryde i latter.

Han morede sig ved at se hende så geskæftig, og med sagte stemme tog han atter til orde:

"Jeg tænkte, at du måske var sulten."

"Jeg er ved at dø af sult. Vi spiste så dårligt i Rouen."

"Synes du ikke, at jeg skal gå ned og få fat i en kylling?"

"Å nej, så kan du jo ikke komme ind igen. Nej, nej, det er nok med kagen."

Straks efter satte de sig ned ved siden af hinanden, næsten på samme stol, og kagen blev delt og fortæret under alskens kælen spøg. Hun klagede over, at hun var tørstig, og hun tømte slag i slag to glas malaga, hvad der skaffede hende farve i kinderne. Kakkelovnen bag deres ryg var rødglødende af varme: de kunne mærke det hede pust fra den. Men da han kyssede

hende alt for heftigt på halsen, var det hendes tur til at tysse på ham.

"Stille, stille."

Hun gjorde tegn til ham, at han skulle høre efter; og i stilheden hørte de på ny en dump larm stige op nede fra Dauvergnes til takt af musik: damerne dernede havde fået improviseret et lille bal. Inde ved siden af hørte de avissælgersken hælde sæbevandet fra sit fad ud i vasken på trappegangen. Hun lukkede igen sin dør, dansen nedenunder hørte op et øjeblik, og udenfor, neden for vinduet, hvor sneen dæmpede alle lyde, hørtes der kun en hul rullen, et afgående tog, der syntes at græde med svage stød i dampfløjten.

"Et tog til Auteuil," hviskede han. "Så mangler den ti minutter i tolv."

Og med en kælen stemme, der var sagte som et åndepust, tilføjede han:

"Skal vi så gå i seng, min skat?"

Hun svarede ikke, under sin lykkefeber følte hun sig atter overvældet af fortiden, og mod sin vilje genoplevede hun de timer, hun havde tilbragt her sammen med sin mand. Var det ikke hin frokost, der nu blev fortsat med denne kage, der var spist ved det samme bord, omgivet af de samme lyde? En tiltagende ophidselse løsnede sig fra hver genstand i stuen, erindringerne strømmede ind over hende, aldrig endnu havde hun følt en så brændende lyst til at sige alting til sin elsker, til helt at give sig hen. Hun følte næsten en fysisk trang til det, som hun ikke længere kunne skelne fra sit sanselige begær, og det forekom hende, at hun ville tilhøre ham mere, at hun ville opnå den højeste grad af lykken ved at tilhøre ham, når hun

under et favntag aflagde skriftemål for ham. De svundne begivenheder trådte lyslevende frem, hendes mand var til stede, hun drejede hovedet, hun bildte sig ind at have set hans korte, stærkt behårede hånd række over hendes skuldre efter kniven.

"Ikke sandt, min elskede, lad os gå i seng!" gentog Jacques.

Hun fo'r sammen ved at føle den unge mands læber hvile så fast på sine, som om han endnu en gang ville lukke i lås for hendes tilståelse. Og uden at tale rejste hun sig, klædte sig hurtigt af og smuttede ned under sengetæppet; hun samlede ikke en gang sine skørter op, der flød efter hende på gulvet. Han bragte heller ikke noget i stuen i orden, bordet blev stående med levningerne af måltidet, mens lysestumpen var i færd med at brænde ud og kun udsendte et flakkende skær. –

De talte ikke sammen. I værelset var der blevet mørkt. Man kunne næppe skelne de blege firkanter, som de to vinduer dannede, og i loftet var der ikke andet lys end en stråle fra kakkelovnen, en rund og blodrød plet. Begge betragtede den med store, årvågne øjne.

Lyden af musikken var forstummet, man hørte et par døre smække, så faldt hele huset hen i søvnens dybe fred. Nedenunder rystede et tog, der ankom fra Caen, drejeskiverne, hvis dumpe stød næppe hørtes derop, som om de lød meget langt borte.

Men Séverine brændte af begær ved at holde Jacques således omfavnet. Og med begæret vågnede i hende trangen til at tilstå. Lange uger igennem havde den pint hende! Den runde plet i loftet videde sig og syntes at brede sig som en pøl af blod. Hendes øjne forvirredes ved at betragte den, genstandene omkring sengen fik mæle og fortalte højlydt hele historien. Hun

følte, hvorledes ordene trængte sig frem på hendes læber sammen med den nervøse bølge, der bragte hendes legeme til at skælve. Hvor det ville være rart ikke længere at holde noget skjult, helt at gå op i ham.

"Du ved ikke, elskede ..."

Jacques, der også ufravendt stirrede på den røde plet, forstod godt, hvad det var, hun ville sige. I dette fine, bløde legeme, der klyngede sig til hans, kunne han følge den voksende strøm af dette ubekendte, forfærdelige, som de begge tænkte på uden nogensinde at veksle et ord om det. Hidtil havde han nødet hende til at tie af frygt for den gysen, der var forløber for hans gamle sygdom; han var bange for, at det skulle forandre deres forhold, om der blev talt om blod imellem dem. Men denne gang havde han ikke kraft til det, ikke en gang til at bøje sit hoved og lukke hendes mund med et kys; i den grad havde en vellystig mathed betaget ham i denne varme seng, i denne kvindes bløde arme. Han begyndte at tro, at det var ude, at hun ville sige alt. Derfor kendte han det som en lindring efter sin ængstelige venten, at hun lod til at blive forvirret og tøve og så bøjede af og sagde:

"Du ved ikke, min ven, at min mand har mistanke om, at vi står i forhold til hinanden."

I sidste øjeblik, og uden at hun havde villet det, var det erindringen om den foregående nat i Havre, der kom hende på læberne i stedet for tilståelsen.

"Å, tror du det!" hviskede han vantro. "Han ser så skikkelig ud. Han rakte mig hånden endnu i morges."

"Jeg forsikrer dig, at han ved alt. I dette øjeblik må han sige til sig selv, at vi to er sammen. Jeg har beviser for det."

Hun tav stille og trykkede ham tættere til sig i en omarmelse, hvor lykken over at eje ham var blandet med had mod den anden. Så sagde hun, eftertænksomt og uvillig:

"Å, jeg hader ham, jeg hader ham."

Jacques blev forbavset. Han for sit vedkommende ville aldeles ikke Roubaud til livs. Han fandt ham meget omgængelig.

"Hvorfor dog?" spurgte han. "Han generer os da ikke synderligt."

Hun svarede ikke på dette, men hun gentog:

"Jeg hader ham ... Nu er det en ren pinsel for mig blot at have ham ved siden af mig. Å, hvis jeg kunne, kan du tro, ville jeg løbe min vej fra ham og blive sammen med dig."

Nu var det ham, der drog hende nærmere til sig, rørt over dette udbrud af brændende ømhed. Men på ny sagde hun blidt, idet hun smøg sig ind til ham, næsten uden at løsne sine læber fra hans hals:

"Det kommer af, min ven, at du ikke ved ..."

Det var tilståelsen, der skæbnesvanger og uundgåelig blev ved at vende tilbage. Og denne gang var han ganske på det rene med, at intet i verden ville kunne holde den tilbage. I hele huset var der ikke længere så meget som et åndedræt at høre; selv aviskonen måtte ligge i dyb søvn. Udenfor lå Paris begravet i sneen, indsvøbt i stilhed, der hørtes ikke lyd af en rullende vogn; det sidste tog til Havre, der var gået tyve minutter over tolv, syntes at have taget de sidste ytringer af liv med sig fra banegården. Det snurrede ikke længere i kakkelovnen; ilden var sunket sammen i gløder, der endnu holdt den røde plet i loftet ved lige, den rundede sig som et rædselsstirrende øje. Det var så varmt, at en tung og kvælende damp syntes at tynge på sengen.

"Kæreste, for du ved ikke ..."

Så kunne heller ikke han lade være at tale, hvor nødig han så ville:

"Jo, jo, jeg ved det."

"Nej, du har måske anelse om det, men du kan ikke vide det."

"Jeg ved, at han gjorde det for arvens skyld."

Uvilkårligt gjorde hun en bevægelse med en lille nervøs latter.

"Ja vist, arven!"

Og ganske sagte, så sagte, at en nattesværmer, der svirrede mod vinduerne, ville have gjort mere lyd ved sin summen, fortalte hun om sin barndom hos præsident Grandmorin, ville først lyve og ikke fortælle om sit forhold til ham, men gav så efter for nødvendigheden af at være oprigtig, og fandt en lindring, næsten en fornøjelse, i at sige alt. Hendes sagte hvisken løb fra det øjeblik af i en ustandselig strøm.

"Tænk dig, det var her, netop i dette værelse, sidste februar – du husker, dengang han havde den historie med underpræfekten ... Vi havde spist rigtig godt til frokost, som vi nu har spist til aften ved selvsamme bord. Naturligvis vidste han ingen ting, jeg havde ikke haft mod til at fortælle ham historien. Og så kom det over en ring, en gammel præsent, over slet ingen ting – jeg ved ikke, hvordan det gik til, at han kom på det rene med alting. Å, min ven, nej, nej, du kan ikke tænke dig, hvorledes han behandlede mig."

Hun skælvede, han følte hendes små fingre knytte sig sammen.

"Med et næveslag slog han mig til jorden ... Og så trak han mig i håret – – og så løftede han sin fod mod mit ansigt, som om han ville knuse det ... Forstår du, så længe jeg lever, vil jeg

huske det. Lad det endda være det samme med pryglene, i Guds navn. Men hvis jeg gentog alle de spørgsmål, han stillede mig, alt det, han tvang mig til at fortælle! Du ser, jeg taler rent ud, jeg tilstår alting for dig, skønt der ikke er noget, der nøder mig til det, vel? Og aldrig vil jeg kunne give dig blot en idé om de smudsige spørgsmål, jeg måtte svare på, for ellers havde han slået mig ihjel, det er jeg sikker på. Uden tvivl elskede han mig den gang, det må have været tungt for ham at erfare det; og jeg indrømmer, at det havde været rigtigt af mig, om jeg havde fortalt ham det, før vi blev gift. Men man må se på sagen, som den var. Det var en gammel, en glemt historie. Kun en barbar kan blive så rasende af skinsyge. Sig mig nu, min elskede, vil du nu ikke længere holde af mig, nu, da du har fået alt det at vide?"

Jacques havde ligget ubevægelig og stille og tænkt i denne kvindes arme, der klyngede sig om hans hals, om hans liv som levende snoge. Han var meget overrasket, han havde aldrig anet noget sådant. Hvor dog det hele var indviklet! Testamentet havde jo været nok til at forklare begivenheden. For resten syntes han bedre om dette; visheden om, at ægteparret ikke havde begået mordet for pengenes skyld, befriede ham for en mistanke, der undertiden havde sneget sig ind i hans bevidsthed, selv mens Séverine kyssede ham.

"Hvorfor skulle jeg ikke længere holde af dig? Jeg bryder mig pokker om din fortid. Det er noget, der ikke kommer mig ved. Du har tilhørt Roubaud, du har også godt kunnet tilhøre en anden."

De tav lidt. De favnede hinanden så tæt, at vejret var ved at gå fra dem, og han følte hendes faste, runde, svulmende hals mod sin side.

"Nå, du har været den gamle fyrs elskerinde. Lige meget, det er underligt at tænke sig."

Men hun smøg sig langs med ham, så nær til hun nåede hans mund, og stammede i et kys:

"Det er kun dig, jeg holder af, jeg har aldrig elsket andre end dig. Å, de andre – hvis du vidste det! Sammen med dem har jeg ikke en gang lært, hvad det i grunden er, mens du gør mig så usigelig lykkelig, min egen, dyrebare ven."

"Og så – denne gamle fyr?"

Ganske sagte, mens en skælven rystede hele hendes krop, tilstod hun alt.

"Ja, vi har myrdet ham."

Attråens skælven tabte sig i denne skælven ved tanken om døden, der atter var steget op i hende. Det var en dødsangst, der begyndte igen, som den, der lurer på bunden af al sanselig vellyst. Et øjeblik var hun målløs og svimmel. Så trykkede hun på ny sine læber mod sin elskers hals og sagde, hviskende henåndet som før:

"Han lod mig skrive til præsidenten, at han skulle tage med iltoget samtidig med os, men ikke vise sig før i Rouen. Jeg sad i min krog og var bange, jeg tænkte ikke på andet end på den ulykke, vi gik i møde. Og lige over for mig sad der en sortklædt dame, der ikke sagde noget, men gjorde mig meget forskrækket. Jeg turde ikke en gang se på hende, jeg bildte mig ind, at hun kunne læse tydeligt i vort indre, og at hun meget godt vidste, hvad vi stod i begreb med at gøre ... Sådan gik de to timer fra Paris til Rouen. Jeg mælede ikke et ord, jeg rørte mig ikke en gang, jeg lukkede øjnene, for at hun skulle tro, jeg sov. Ved siden af mig sad han, og jeg følte, at heller ikke han rørte

sig; men hvad der forfærdede mig var, at jeg vidste besked om de frygtelige planer, der gærede i hans hoved, uden at jeg med sikkerhed kunne slutte, hvad han havde bestemt sig til at gøre. Å, hvilken rejse, alle de forvildede tanker midt i larmen af fløjtesignaler og vognenes støden og hjulenes raslen."

Jacques, der havde plantet sin mund i hendes duftende hårs tætte virvar, kyssede hende tankeløst med regelmæssige mellemrum i lange kys.

"Men hvordan bar I jer ad med at slå ham ihjel? I var jo ikke i samme kupé som han?"

"Det skal jeg straks forklare dig. Det var min mands plan. Men sandt er det, at det skyldes tilfældet, når den lykkedes. I Rouen var der ti minutters ophold. Vi stod ud, han tvang mig til at gå helt hen til præsidentens kupé – vi gik som folk, der rører benene lidt. Og derhenne lod han, som om han blev overrasket ved at se ham i vinduet, han foregav, at han ikke havde set ham i toget. På perronen var der trængsel, en strøm af folk trængte sig ind i andenklasseskupéerne, fordi der næste dag skulle være fest i Havre.

Det var præsidenten selv, som bad os om at stige ind i samme vogn som han. Man var allerede begyndt at lukke dørene til kupéerne, og jeg stammede noget om, at vi ikke havde vores vadsæk med, men han gjorde sig vred og skreg op: der var såmænd ingen, der ville stjæle den fra os, og når vi kom til Barentin, kunne vi jo vende tilbage til den anden kupé, for dér skulle han ud. Min mand var dog ikke rigtig rolig, det så ud, som om han havde mest lyst til at løbe efter vadsækken, men i samme øjeblik fløjtede konduktøren, og han tog sin beslutning, puffede mig ind i kupéen, steg selv op og lukkede døren og

vinduet efter sig. Hvordan det gik til, at der ingen var, som så os? Ja, det er mig endnu en gåde."

Hun tav stille nogle øjeblikke, mens hun på ny gennemlevede scenen. Uden at hun havde bevidsthed om det, hun kunne ikke mærke noget til sine egne lemmer, bevægede en nervøs skælven hendes højre ben og gned det i en slags rytmisk takt mod den unge mands ene knæ.

"Å, det første øjeblik i denne kupé, da jeg mærkede, at toget kørte! Jeg var som bedøvet; først tænkte jeg kun på vores vadsæk: hvorledes skulle vi få den igen? Og ville den ikke røbe os, hvis vi lod den ligge, hvor den lå? Alt det forekom mig tåbeligt, umuligt, et drab, som planen til var undfanget af et barns syge fantasi, og som man måtte være vanvittig for at bringe til udførelse. Straks den næste dag ville vi blive anholdt og nødt til at bekende. Jeg søgte da også at berolige mig, jeg sagde til mig selv, at min mand ikke ville vove det, at det ikke ville ske, at det ikke kunne ske. Men nej, blot ved at se ham snakke med præsidenten forstod jeg, at hans blodige beslutning stod urokkelig fast. For øvrigt var han meget rolig, han passiarede endog nok så muntert og så ganske ud som ellers; det kunne kun være i det klare, bestemte blik, som han nu og da rettede på mig, at jeg læste hvor hårdnakket hans beslutning var. Han ville dræbe ham, når vi var en kilometer længere fremme, måske to, netop det sted, han havde valgt, og som jeg ikke kendte: det var bestemt, det talte ud af de rolige øjekast, han sendte den anden, ham, der om et øjeblik ikke længere ville være i de levendes tal. Jeg sagde ingen ting, indvendig rystede jeg afskræk, men jeg forsøgte at skjule det og at tvinge mig til at smile, så snart de så på mig. Hvorfor tænkte

jeg ikke på at forhindre det hele? Først senere, når jeg har villet gøre mig det begribeligt, har jeg forbavset mig over, at jeg ikke gav mig til at råbe ud af vinduet eller trykkede på knappen til alarmklokken. I hint øjeblik var jeg som lammet, jeg følte mig fuldstændig ude af stand til det, uden styrke til det. Uden tvivl forekom det mig, at min mand var i sin gode ret; og siden jeg fortæller dig alting, min ven, må jeg også tilstå dig det: mod min vilje var jeg af al min sjæl på hans side mod den anden, fordi de begge to havde ejet mig – ikke sandt? – og fordi han var ung, mens den anden! Å, de kærtegn, den anden påtvang mig! Kort sagt – hvad ved jeg selv? Man gør ting, som man aldrig selv ville tro, at man kunne indlade sig på. Når jeg tænker på, at jeg ikke ville have mod til at dræbe en kylling! Å, denne følelse som af en uvejrsnat, dette forfærdelige mørke, der hylede inden i mig."

Og Jacques fandt nu denne fine skabning, der lå så spinkel i hans arme, uigennemtrængelig, bundløs som dette dybe mørke, hun talte om. Han kom hende ikke nærmere ind på livet, selv om han trykkede hende tættere til sig. En feber betog ham under denne beretning om mordet, der blev stammet frem under deres favntag.

"Sig mig, har du da hjulpet til med at slå den gamle ihjel?"

"Jeg sad i et hjørne," vedblev hun uden at svare på hans spørgsmål, "min mand skilte mig fra præsidenten, der sad i det andet hjørne. De talte sammen om de forestående valg. Nu og da så jeg min mand læne sig frem og kaste et blik ud af vinduet for at forvisse sig om, hvor vi var, som om han var utålmodig. Hver gang fulgte jeg hans blik og beregnede også for mig selv, hvor langt vi havde kørt. Natten var diset, træernes sorte

masser fo'r forbi i rasende fart. Og stadig lød denne buldren af hjulene, som jeg aldrig har hørt sådan som den nat, den lød som et uhyggeligt brøl af rasende og fortvivlede stemmer, som ynkelige klager af dyr, der våndede sig i dødskamp! Toget fo'r afsted i fuld fart ... Pludselig lysnede det, larmen af toget vakte ekko mellem bygningerne på en station. Vi var i Maromme, allerede to en halv mil fra Rouen. Så kom Malaunay, og så Barentin. Hvor skulle gerningen da udføres? Skulle der ventes til sidste øjeblik? Jeg kunne ikke længere sanse tid eller afstand, jeg gav mig hen som en sten, der falder, til dette døvende fald igennem mørket, da det pludselig gik op for mig, just som vi passerede Malaunay: mordet skulle begås i tunnellen, en kilometer derfra ... Jeg vendte mig imod min mand, vore blikke mødtes: ja, i tunnellen, altså var der endnu to minutter tilbage ... Toget jog afsted, vi passerede det sted, hvor sidelinjen til Dieppe bøjer af, jeg så banevogteren på hans post. Der ligger nogle høje dér, hvor jeg troede tydeligt at se menneskelige skikkelser, der truede med løftede hænder og forfulgte os med skældsord. Så lød der en langtrukken fløjten fra lokomotivet: vi var ved indgangen til tunnellen. Og hvor det lød, da toget jog derind, ind under denne lave hvælving; du kender denne lyd af rystet jern, der ligner hammerslag på en ambolt, og som for mig i dette rædselsfulde: øjeblik lød som buldren af torden."

Hun skælvede i en kuldegysning og afbrød sig i selv for med en helt forandret stemme næsten leende i at sige:

"Er det ikke tosset, min ven? Det løber mig endnu koldt ned ad ryggen. Og dog ligger jeg her så varmt hos dig og er så fornøjet ... Og desuden ved du jo, at der slet ikke er noget at være i bange for længere; sagen er stillet i bero, for ikke at tale

om, at de fæhoveder i regeringen har endnu mindre lyst end vi til at få den historie bragt for dagens lys. Å, jeg har kigget bag kulisserne, jeg 1 er tryg."

Så tilføjede hun, og nu lo hun højt:

"Du for dit vedkommende kan rigtignok rose dig af, at du har jaget os en ordentlig skræk i livet. Men sig mig en gang, det har altid været mig en gåde – hvad havde du i grunden set?"

"Naturligvis det, jeg sagde til forhørsdommeren, ikke andet: en mand, der slog en anden ihjel. I var så besynderlige over for mig, at jeg til sidst fattede mistanke. Et øjeblik havde jeg endog kendt din mand igen. Men det var dog først senere, at jeg blev sikker i min sag."

Hun afbrød ham muntert.

"Ja, i parken, den dag, da jeg nægtede det, husker du? Første gang vi var alene sammen i Paris. Er det ikke underligt? Jeg sagde til dig, at det ikke var os, men jeg vidste godt, at du forstod det modsatte. Ikke sandt, det var, som om jeg havde fortalt dig alt. Å, min elskede, jeg har ofte tænkt på det, og jeg tror nok, hører du, at det er fra den dag af, at jeg har elsket dig."

De trykkede sig imod hinanden længe og inderligt. Og hun fortsatte sin fortælling:

"Toget kørte altså under tunnellen. Den er meget lang, den tunnel, man er tre minutter om at køre den igennem. Det var mig, som om vi kørte dér en time. Præsidenten talte ikke længere på grund af den øredøvende larm fra det rystende jernværk.

Og i dette yderste øjeblik syntes min mand at have tabt modet, han rørte sig stadig ikke. Jeg så kun ved det dansende lys fra lampen, at hans øren farvedes violette ... Ville han da

vente, til vi på ny var på åben mark? Sagen var nu så skæbnenødvendig, så uundgåelig for mig, at jeg kun havde ét ønske: ikke længere således at lide ved at vente, at blive befriet derfor. Hvorfor slog han ham dog ikke ihjel, når det nu en gang var nødvendigt? Jeg kunne have grebet kniven for at gøre en ende på det, så forpint var jeg af frygt og kval ... Han så på mig. Han kunne uden tvivl læse disse følelser i mit ansigt. Og med ét rejste han sig op og greb fat i skuldrene på præsidenten, der havde vendt sig om imod vinduet. I sin skræk rev præsidenten sig løs med et instinktivt ryk og rakte armen ud efter knappen til ringeapparatet, der sad lige over hovedet på ham. Han rørte ved den, men blev atter grebet af den anden og slået ned på sædet med så voldsomt et slag, at han krummede sig helt sammen ved det. Hans mund stod åben af forbavselse og rædsel og udstødte forvirrede skrig, der døde hen i togets bulder, mens jeg tydeligt hørte min mand gentage ordet: "Svin, svin, svin", med en pibende stemme, der lød mere og mere rasende. Men bulderet stilnede af, toget kom ud af tunnellen, det blege landskab kom atter til syne med rækken af de sorte træer, der strøg forbi. Jeg var blevet siddende i min krog, stiv af skræk, som naglet fast til rygstødets klæde, så fjernt fra de kæmpende som muligt. Hvor længe kampen varede? Næppe nogle sekunder. Og dog forekom det mig, at den aldrig ville ende, at alle de rejsende nu kunne høre skrigene, at træerne så på os. Min mand, der havde lukket sin kniv op, kunne ikke støde til, den anden holdt ham fra sig med spark, og han snublede på vognens rystende gulv. Han var lige ved at falde på sine knæ, og toget fo'r stadig afsted og førte os med sig i fuld fart, mens lokomotivet fløjtede, da det nærmede sig til overkørslen ved

Croix-de-Maufras ... Så var det, at jeg, uden at jeg kan huske, hvordan jeg bar mig ad med det, kastede mig over benene på præsidenten, der var lige ved at rive sig løs. Ja, jeg lod mig falde som en bylt og tyngede på hans ben med al min vægt for at hindre ham i at bevæge dem. Og jeg så ikke noget, men følte alting: knivstødet i hans strube, den lange skælven i legemet. Døden, der kom i tre gisp med en rallen som i et ur, hvis fjeder er sprunget. Å, denne dødens gysen, som jeg endnu kan føle i alle mine lemmer."

Nysgerrig ville Jacques afbryde hende med spørgsmål. Men nu skyndte hun sig for at blive færdig.

"Nej, vent lidt ... Da jeg rejste mig igen, passerede vi for fuld damp Croix-de-Maufras. Jeg så tydeligt husets lukkede facade og banevogterens hytte. Endnu var der fire kilometer tilbage – i det højeste fem minutter – før vi nåede Barentin. Liget lå sammenbukket på sædet, blodet randt ud i en tyk pøl. Og min mand stod oprejst, med et sløvt blik, gynget frem og tilbage af togets stød, og tørrede kniven af i sit lommetørklæde. Det varede et minut, før nogen af os foretog os noget med vor redning for øje ... Hvis vi beholdt dette lig hos os, hvis vi blev i kupéen, ville man måske opdage alt, når toget stansede ved Barentin ... Men han havde igen puttet kniven i lommen, det så ud til, at han vågnede. Jeg så ham undersøge liget, tage uret, pengene, alt, hvad han fandt; og efter at han havde åbnet døren, søgte han at støde det ud på vejen uden at tage det rigtigt i sine arme af frygt for blodet. "Hjælp mig dog, stød til sammen med mig." Jeg forsøgte ikke en gang på det, jeg kunne ikke længere føle mine egne lemmer. "For Satan, kom og hjælp mig med at få det ud!" Hovedet kom først ud, det hang ned over gangbrættet,

mens kroppen, der var rullet sammen som en kugle, ikke kunne slippe gennem døren. Og toget fo'r stadig afsted … endelig vaklede liget ved et stærkere stød og forsvandt nede under de buldrende hjul. "Å, det svin, nu er vi da færdige med ham." Så tog han rejsetæppet op og kastede også det ud på vejen. Og kun vi to var tilbage, vi stod op ved blodpølen på sædet og turde ikke sætte os ned. Døren stod stadig åben og klaprede frem og tilbage, og i min tilintetgørelse og rædsel forstod jeg ikke straks meningen, da jeg så min mand stige ned og forsvinde. Han vendte tilbage. "Kom, skynd dig, følg med mig, hvis du har dit liv kært!" Jeg rørte mig ikke, han blev utålmodig. "Kom dog, for pokker, vores kupé er tom, vi vender tilbage til den." Vores kupé tom, han havde altså været henne ved den? Den sortklædte dame, der sad så tavs, – var han sikker på, at hun ikke sad i en krog? … "Vil du komme? Eller jeg sparker dig ned på vejen ligesom den anden." Han var stået op i kupéen igen, han drev mig afsted, brutalt, vanvittigt. Og jeg stod udenfor på gangbrættet med hænderne klamret til kobberstangen, der løber langs vognen. Han steg ned efter mig, og lukkede omhyggeligt døren til. "Gå så, gå så!" Men jeg turde ikke, jeg var svimmel ved den voldsomme fart og piskedes af vinden, der blæste som en storm! Mit hår løste sig op. Jeg troede, at mine stive fingre ville slippe taget i kobberstangen. "Gå dog, for Satan!" Han puffede mig stadig frem, jeg måtte gå, idet jeg slap taget med den ene hånd, mens jeg greb for mig med den anden og klamrede mig til vognene; mine skørter hvirvledes om mig og filtrede sig ind mellem mine ben. I det fjerne kunne man allerede bag en svingning af vejen se lysene på Barentins station. Lokomotivet begyndte at fløjte. "Skynd dig, for Satan!"

Å, denne skrækkelige buldren, denne voldsomme rysten, jeg gik midt i! Det var, som om et stormvejr havde grebet mig og hvirvlede mig afsted som et strå for at knuse mig mod en af murene derhenne. Bag min ryg fo'r landskabet forbi, træerne fulgte mig i rasende galop, krummende og vridende sig og sendte hver i forbifarten en kort klagelyd efter os. Ved enden af waggonen, hvor jeg skulle træde over på gangbrættet på den næste vogn og gribe fat i kobberstangen på den, stod jeg modløs stille. Jeg ville aldrig have kræfter nok til det. "Gå dog, for Helvede." Han var lige inde på livet af mig, han puffede mig frem, og jeg lukkede øjnene og gik fremad, jeg ved ikke hvorledes, ene og alene af instinkt som et dyr, der har haget sig fast ved sine klør og ikke vil falde ned. Hvorledes er det vel gået til, at ingen så os? Vi passerede tre vogne, af hvilke den ene, en anden klasses, absolut var fuld af folk. Jeg husker hovederne, der sad på rad under lampelyset; jeg tror, jeg ville kende dem igen, hvis jeg engang mødte dem: en tyk mand med rede bakkenbarter og især to unge piger, der sad foroverbøjede og lo. "Gå dog, for Satan, gå dog, for Satan." Og jeg husker ikke mere, lysene i Barentin kom nærmere, lokomotivet fløjtede, det sidste, jeg har fornemmelsen af, er, at jeg blev draget og slæbt afsted ved hårene. Min mand måtte gribe fat i mig, åbne døren over skuldrene på mig og kaste mig ind i kupéen. Åndeløs og halvbesvimet lå jeg i en krog, da vi standsede; og uden at jeg rørte mig, hørte jeg ham veksle nogle ord med stationsforstanderen i Barentin. Da toget atter satte sig i bevægelse, faldt han selv udmattet ned på sædet. Lige til Havre lukkede vi ikke munden op ... Å, jeg hader ham, jeg hader ham,

ser du, for alt det afskyelige, han har ladet mig lide, og dig, dig elsker jeg, min ven, fordi du gør mig så lykkelig."

Efter den heftige stigning i den lange fortælling var disse Séverines sidste ord som et udbrud af al hendes trang til glæde oven på alle de afskyelige minder. Men Jacques, der var ude af sig selv af forbavselse og rædsel, holdt hende tilbage, skønt hans lidenskab var lige så brændende som hendes.

"Nej, nej, vent lidt endnu … Altså du lå over hans ben og kunne føle, at han døde?"

I hans indre var det ubekendte i færd med at vågne igen, en vild bølge slog op derfra og lagde rødt for hans syn. Nysgerrigheden efter mord havde grebet ham på ny.

"Og så har du kunnet mærke, hvorledes kniven trængte ind i hans hals?"

"Ja, et dumpt stød."

"Å, et dumpt stød … ikke som en flængen – er du vis på det?"

"Nej, nej, bare et stød."

"Og så gik der en skælven igennem ham, ikke sandt?"

"Ja, tre sæt, fra hans isse til hans fod, så lange, at jeg kunne føle dem helt ude i hans fødder."

"Sæt, der gjorde ham stiv, ikke sandt?"

"Jo. Det første var meget stærkt, de to andre svagere."

"Nå, og så døde han, og du, hvad følte du ved således at mærke, at han døde af knivstikket?"

"Jeg? Å, jeg ved ikke."

"Du ved ikke? Hvorfor lyver du? Sig mig, fortæl mig, hvad indtryk det gjorde på dig, ganske oprigtigt … sorg?"

"Nej, nej, slet ikke sorg."

"Glæde da?"

"Glæde? Å nej, slet ikke glæde."

"Hvad da, min elskede? Jeg beder dig, sig mig alt ... Hvis du vidste ... Fortæl mig, hvad man føler ved det?"

"Min Gud, hvorledes kan man forklare det? Det er afskyeligt, det flytter én langt bort – å, så langt, så langt! Jeg har levet mere i det ene minut end i hele mit foregående liv."

Med sammenbidte tænder og stammende drog Jacques hende ind til sig; og også Séverine klyngede sig til ham.

Det røde skær i loftet var forsvundet; og da ilden var gået ud i kakkelovnen, begyndte det at blive koldt i værelset i den hundekulde, der herskede udenfor. Ikke en stemme hørtes op fra det sneomhyllede Paris. Et øjeblik havde de kunnet høre en snorken fra aviskonen inde ved siden af. Så var alt blevet opslugt i det sorte svælg, som stilheden dannede i det sovende hus.

Jacques, der havde beholdt Séverine i sine arme, mærkede straks, at hun som lammet var i færd med at bukke under for en uimodståelig søvnighed. Rejsen, den lange ventetid hos Misards og denne feberhidsede nat, alt i forening havde udtømt hendes kræfter. Hun stammede et barnligt godnat og sov straks efter med regelmæssigt åndedræt. Uret havde lige slået tre.

Og næsten en time endnu beholdt Jacques hende hvilende i sin venstre arm, der lidt efter lidt blev træt og tung. Han kunne ikke lukke sine øjne, uden at en usynlig hånd hårdnakket syntes igen at åbne dem imod mørket. Nu skelnede han ikke længere noget i værelset, der var druknet i nat, alt var udvisket i sort, kakkelovnen, møblerne, murene; og han måtte vende sig for at genfinde vinduernes to matte firkanter, der holdt sig stille som i en let drøm. Trods hans overvældende træthed, holdt et

overstrømmende hjernearbejde ham rastløs, uden ophør søgte han at finde rede i det samme forvirrede væv af idéer. Hver gang han ved en viljesanstrengelse troede at glide over i søvn, begyndte samme tankearbejde, de samme billeder skred ham forbi og vakte de samme følelser. Og hvad der således svævede ham forbi med mekanisk regelmæssighed, mens hans stive og vidtåbne øjne inddrak mørket, det var mordet til dets mindste detaljer. Bestandig opstod tanken om det på ny, ensartet, altoptagende, overvældende. Kniven trængte ind i struben med et dumpt stød, legemet skælvede i tre lange sæt, livet forsvandt i en strøm af lunkent blod, en rød strøm, som han troede at føle rindende over sine egne hænder.

Tyve gange, tredive gange trængte kniven ind og skælvede legemet i krampe. Det blev efterhånden forfærdeligt, det var ved at kvæle ham, det overvældede ham, det sprængte selve natten. Å, at give sådan et knivstik, at tilfredsstille dette fjerne begær, at få at vide, hvad man føler ved det, at prøve dette minut, hvor man lever mere end i et helt liv.

Da Jacques følte sin strube snøres stærkere og stærkere til, troede han, at det var Séverine, der tyngede på hans arm og forhindrede ham i at sove. Lempeligt gjorde han sig fri og lagde hende ved siden af sig uden at vække hende. Først følte han lindring ved det og trak vejret lettere i den tro, at søvnen nu omsider ville komme. Men trods hans bestræbelser åbnede de usynlige fingre atter hans øjenlåg; og i mørket tegnede mordet sig på ny for ham i blodige træk, kniven trængte ind, legemet trak sig krampagtigt sammen. En rødlig regn gennemfurede mørket, flængen i struben gabede umådelig som mærket af et øksehug. Så gjorde han ikke længere modstand, han blev

liggende på ryggen som bytte for denne hårdnakkede hallucination. Inden i sig kunne han høre hjernens tidobbelt anspændte arbejde, det gav dumpe ryk i hele maskineriet. Det stammede fra langt tilbage i tiden, fra hans ungdom. Dog havde han troet sig helbredet, for denne drift havde måneder igennem været død, siden han havde fået denne kvinde til eje. Men aldrig havde han følt den så stærk som nu, under mindet om dette mord, hun netop hviskende havde fortalt ham om. Han havde fjernet sig fra hende, han undgik at komme til at røre ved hende, den mindste berøring af hendes hud brændte ham. En utålelig hede gød sig langs hans rygrad, som om madrassen under hans ryg havde forvandlet sig til et glødebål. Det prikkede og stak ham i nakken med brændende ildgnister. Et øjeblik prøvede han at tage sine hænder op over tæppet; men de blev øjeblikkelig iskolde, og han kom til at ryste af kulde. Han blev bange for sine egne hænder, og han puttede dem atter under tæppet og foldede dem først over sine mave; til sidst stak han dem ind under sin ryg for at fængsle dem dér, som om han frygtede noget rædselsfuldt, de kunne begå, en gerning, han ikke ønskede, og som han alligevel ville gøre sig skyldig i. Hver gang uret slog, talte Jacques slagene. Klokken blev fire, fem, seks. Han længtes efter dagen, han håbede, at gryet ville gøre ende på dette mareridt. Derfor vendte han sig nu imod vinduet og spejdede på ruderne. Men endnu var der stadig ikke andet at se end det vage genskær af sneen. Klokken kvart i fem og med en forsinkelse på kun 40 minutter havde han hørt toget komme fra Havre, hvad der beviste, at trafikken atter var genoprettet. Og klokken var over syv, før han så det lysne på ruderne, ganske langsomt, med en bleg, mælkefarvet tone. Endelig blev der lyst i

værelset, dette forvirrede lys, hvor møblerne syntes at flyde ud i hinanden. Så kom kakkelovnen til syne, skabet og buffeten. Han kunne stadig ikke få øjnene lukket, tværtimod hidsedes de af en trang til at se. Lige straks, endnu før det var rigtig lyst, havde han snarere anet end set kniven, som han den foregående aften havde brugt til at skære kagen i stykker med, ligge på bordet. Han så ikke længere andet end denne kniv, en lille, spids kniv. Den tiltagende dag, alt det hvide lys fra de to vinduer trængte nu kun ind for at spejle sig i denne smalle klinge. Og hans skræk for sine hænder drev ham til at putte dem endnu længere ind under ryggen, for han mærkede godt, at de bevægede sig i opsætsighed, og at de var stærkere end hans vilje. Ville det komme dertil, at han ikke længere havde herredømme over dem? Disse hænder, han måtte have fra en anden, hænder, der var givet ham i arv af en af hans aner fra den tid, da manden med sine hænder kvalte dyrene i urtidens skove!

For ikke længere at se på kniven vendte Jacques sig om imod Séverine. Hun sov ganske roligt med et barns åndedrag, dødtræt som hun var. Hendes svære, sorte hår, der havde løst sig op, bredte sig som en dunkel hovedpude under hende og rullede helt ned til hendes skuldre; og under hendes hage dukkede mellem lokkerne hendes hals frem, fin og hvid som mælk med en svag rosenfarvet tone. Han så på hende med et blik, som om han slet ikke kendte hende. Og dog tilbad han hende, han bar hendes billede i sig alle vegne i et begær efter hende, der ofte forfærdede ham selv, selv når han førte sit lokomotiv; en dag var han vågnet som af en drøm i det øjeblik, da han for fuld damp passerede en station på trods af

signalerne. Men synet af denne hvide hals betog ham helt med en pludselig og uimodståelig fortryllelse; og inde i sig selv følte han vokse, sammen med en rædsel, han endnu var herre over, en bydende trang til at gå hen og hente kniven på bordet og vende tilbage og støde den lige til skaftet i dette kvindekød. Han hørte det dumpe stød af klingen, der trængte ind, han så legemet bevæge sig tre gange i krampe, så så han døden stivne det under en strøm af rødt, flydende blod. Mens han kæmpede imod denne fikse idé og ville løsrive sig fra den, mistede han for hvert sekund lidt af sin viljestyrke, han nærmede sig til den yderste bred, hvor man besejret giver efter for instinktets tilskyndelser. Alt forvirredes for ham, hans opsætsige hænder overvandt hans bestræbelser for at holde dem nede, løsnede sig fra hinanden, slap fri. Og så godt forstod han, at han fra nu af ikke havde magt over dem, og at de brutalt ville mætte deres lyst, hvis han blev ved at se på Séverine, at han samlede sine sidste kræfter og væltede sig ud af sengen, rullende langs jorden som en drukken mand. Han rejste sig op, og var lige ved at falde på ny, da hans fødder forviklede sig mellem skørterne, der lå og flød på gulvet. Han vaklede og famlede forvirret efter sine klæder blot med den ene tanke hurtigt at blive klædt på, at tage kniven og gå ned på gaden og myrde en anden kvinde. Denne gang pinte hans trang ham for stærkt, han *måtte* slå én ihjel. Han kunne ikke finde sine benklæder; tre gange havde han dem mellem hænder uden selv at vide af det. At få skoene på kostede ham en uendelig lidelse. Skønt det nu var højlys dag, syntes værelset ham fyldt af en rødlig tåge, en forvirret, iskold dæmring, i hvilken alle omrids druknede. Han skælvede af feber, og han var omsider påklædt, han havde taget kniven og

skjult den i sit ærme, fast besluttet på at dræbe en kvinde, den første den bedste, han traf nede på fortovet, da en raslen af linned og et langt suk henne fra sengen standsede ham. Han blev stående, bleg, som naglet fast til gulvet, henne ved bordet.

Det var Séverine, der vågnede.

"Går du allerede, min skat?"

Han svarede ikke, han så ikke på hende, han håbede på, at hun ville falde i søvn igen.

"Hvor går du dog hen, min ven?"

"Der er ikke noget i vejen," stammede han, "jeg skal besørge noget på min tjenestes vegne. Sov du blot, jeg kommer snart tilbage."

Så mumlede hun nogle forvirrede ord, trætheden havde atter grebet hende, hendes øjne var faldet til igen.

"Å, jeg er så søvnig, så søvnig ... Kom hen og kys mig, min ven."

Men han rørte sig ikke; for han vidste, at hvis han vendte sig om med denne kniv i hånden, hvis han blot så hende fin og køn i hendes forvirrede nøgenhed, så var det ude med hans viljestyrke, der holdt ham fastnaglet dér til stedet, nær ved hende. Mod hans vilje ville hans hånd da løfte sig og bore hende kniven i struben.

"Min ven, kom hen og kys mig."

Hendes stemme døde hen, hun faldt atter i blid søvn under et par kælne lyde. Og ude af sig selv åbnede han døren og flygtede bort.

Klokken var otte, da Jacques befandt sig på fortovet i Rue d'Amsterdam. Sneen var endnu ikke fejet bort, man kunne næppe høre de få fodgængeres trin. Han fik straks øje på en

gammel kone, men hun drejede om hjørnet til Rue de Londres, og han fulgte ikke efter hende. Der var folk, der løb ham på ærmet; han gik ned mod Havrepladsen, idet han klemte fast om grebet på kniven, hvis opadvendte klinge skjultes under hans ærme. Da et pigebarn på en fjorten år kom ud fra et hus lige over for, gik han tværs over gaden; men han opnåede kun at se hende gå ind i en bagerbutik ved siden af. Hans utålmodighed var så stor, at han ikke ventede på hende, han søgte længere frem og vedblev at gå. Efter at han havde forladt værelset med denne kniv i sin hånd, var det ikke længere ham selv, der handlede, men den anden, den, som han så ofte havde følt bevæge sig i hans indre, denne ubekendte, der var kommet fra det fjerne, fortæret af sin nedarvede tørst efter mord. Han havde slået ihjel i gamle dage, og han havde samme begær nu. Og omgivelserne omkring Jacques levede kun i en drøm, for han så dem i lyset af sin fikse idé. Hans hverdagsliv var som udslettet; han gik som en søvngænger uden erindring om fortiden, uden fremblik på fremtiden, fuldstændig et bytte for sin trang. Hans personlighed var fraværende, mens hans legeme gik. To kvinder, der kom bag ham og strøg op ad ham, idet de passerede ham, bevægede ham til at fremskynde sin gang; og han skulle just til at tiltale dem, da en anden mandsperson standsede dem. Alle tre lo og snakkede de sammen. Efter at denne mand var kommet ham i vejen, gav han sig til at følge en anden kvinde, der gik forbi, en spinkel, mørk én, der så fattig ud i sit tynde sjal. Hun gik fremad med små skridt til et eller andet dagværk, hun uden tvivl afskyede, fordi det var drøjt og usselt betalt; hun skyndte sig ikke, hendes ansigt var håbløst bedrøvet. Heller ikke han forhastede sig, nu

da han var på sporet af én; han ventede, til han kunne finde et passende sted, hvor han i ro og mag kunne slå hende ned. Uden tvivl lagde hun mærke til, at denne knøs fulgte efter hende, og hendes blik vendte sig imod ham med et usigelig hjerteskærende udtryk af forbavselse over, at der virkelig kunne findes nogen, der brød sig om hende. Allerede havde han fulgt hende til midt i Rue du Havre, hun vendte sig endnu to gange og forhindrede ham hver gang i at støde hende i struben med kniven, som han var i færd med at tage frem af ærmet. Hun havde øjne, der stod fulde af jammer og bad om nåde! Derhenne, når hun gik ned af fortovet, ville han dræbe hende! Og så gjorde han brat en drejning og gav sig til at forfølge en anden kvinde, der gik den modsatte vej. Det hele uden grund, uden vilje, blot fordi hun i dette minut gik forbi, og fordi det forholdt sig således.

I hælene på hende vendte Jacques tilbage hen imod banegården. Denne kvinde var meget livlig, hun gik med små, regelmæssige skridt, og hun var overordentlig smuk, tyve år gammel i det højeste, allerede fyldig, og hun havde kønne, muntre øjne, der lo ud imod livet. Hun lagde ikke en gang mærke til, at en mand fulgte efter hende, hun måtte have travlt, for hun steg med lette trin op på perronen til Havrebanegården, løb næsten gennem den store ventesal og skyndte sig hen til billetkontoret. Og da hun forlangte en første klasses billet til Auteuil, tog Jacques ligeledes én, fulgte hende gennem ventesalen, ud på perronen og helt ind i kupéen, hvor han tog plads ved siden af hende. Straks efter begyndte toget at køre.

"Jeg har god tid," tænkte han, "jeg vil slå hende ihjel inde under en tunnel."

Men over for dem sad der en gammel dame, den eneste, der var i kupéen foruden dem, og det viste sig, at hun kendte den unge dame.

"Hvad for noget? Er det Dem? Hvor skal De vel hen så tidligt?"

Den anden brød ud i en hjertelig latter med en gebærde, der udtrykte komisk fortvivlelse.

"At tænke sig, at man ikke kan foretage sig noget uden straks at blive genkendt! Jeg håber da, at De ikke røber mig. I morgen er det min mands fødselsdag, og så snart han i dag var gået til sine forretninger, tog jeg afsted, jeg vil ned til en gartner i Auteuil, hvor min mand har set en orkidé, som han holder så meget af ... En overraskelse, forstår De."

Den gamle dame rystede på hovedet og så rørt og velvillig ud.

"Og den lille har det godt?"

"Den lille, å, det er en ren fornøjelse. De ved, at jeg har vænnet hende fra for otte dage siden. De skulle se hende spise sin suppe ... Det er netop det stygge ved det, at vi alle sammen har det alt for godt."

Hun lo endnu højere og viste sine hvide tænder mellem læbernes rene, friske røde. Og Jacques, der havde sat sig til højre for hende, og holdt kniven 1 hånden skjult bag sit lår, sagde til sig selv, at det ville være en smal sag at støde hende ned. Han behøvede kun at løfte armen og at gøre en lille drejning for at have hende i sin magt. Men under Batignollestunnellen standsedes han ved tanken på hattebåndene.

"Dér er det," tænkte han, "en knude, som vil genere mig. Jeg vil være sikker i min sag."

De to damer vedblev at snakke muntert sammen.

"Så kan jeg da tænke mig, at De er lykkelig."

"Lykkelig – å, om jeg kunne beskrive det! ... Jeg lever som i en drøm. For to år siden var jeg slet ingen ting. De husker nok, der var just ikke morsomt hos min tante; og ikke en skilling fik jeg i medgift. Da så han kom, skælvede jeg af lykke, så højt var jeg kommet til at elske ham. Men han var så smuk, så rig ... Og nu tilhører han mig, han er min mand, og vi har vores lille barn! Jeg forsikrer Dem, det er alt for meget!"

Jacques, der studerede båndsløjfen, havde lige opdaget, at under den hang der i et sort fløjlsbånd en svær guldmedaljon, og han beregnede alle omstændigheder.

"Jeg vil gribe hende om halsen med venstre hånd, og jeg flytter medaljonen til side, idet jeg bøjer hendes hoved ned for at få struben fri."

Toget holdt og kørte igen hvert minut. Den ene korte tunnel fulgte efter den anden, ved Courselles, ved Neuilly. Om et øjeblik ville et sekund være tilstrækkeligt.

"Har De været ved badene i sommer?" begyndte den gamle dame igen.

"Ja, seks uger i Bretagne, i en afsides krog, et sandt paradis. I september var vi så i Poitou hos min svigerfar, som ejer store skove dernede."

"Og skal De ikke til syden i vinter?"

"Jo, vi tænker at være i Cannes hen imod den femtende ... Vi har lejet hus dernede. En prægtig, lille have og åben udsigt til havet. Vi har sendt en mand derned, som bringer alt i stand til vor ankomst. Det er ikke, fordi vi er kuldskære, min mand eller jeg, men der er så rart dernede i solen! Så kommer vi hjem i marts. Næste år bliver vi i Paris. Om to år, når *bébé* er en stor

pige, rejser vi igen. Hvad skal man sige til det! Vi lever i en bestandig fest."

Hun var så overstrømmende lykkelig, at hun gav efter for sin meddelelsestrang og vendte sig mod Jacques, denne hende ubekendte mand, for at smile til ham. Ved denne bevægelse forandrede hagesløjfen plads, medaljonen gled til side, og den rosenrøde hals kom til syne med en let grube, som skyggen forgyldte.

Jacques' fingre klemte sig fast om knivskaftet, mens han tog en uigenkaldelig beslutning.

"Det er dér, på dette sted, at jeg vil støde til. Ja, om et øjeblik, under tunnellen før Passy."

Men ved Trocadérostationen steg der en embedsmand ind, der kendte ham og gav sig i snak med ham om tjenestesager, om et kultyveri, som man for nylig havde overbevist en lokomotivfører og hans fyrbøder om at have begået. Og fra dette øjeblik forvirredes alt for ham, han kunne aldrig senere genkalde sig begivenhederne nøjagtigt.

Der havde stadig lydt latter om ham, et sådant væld af lykke, at han var som gennemtrængt og mættet af det. Måske var han kørt lige til Auteuil med de to damer; blot huskede han ikke, om de var stået af dér. Han kunne finde sig selv igen ved bredden af Seinen uden at kunne forklare sig, hvordan han var kommet dér. Hvad han bevarede et ganske nøjagtigt indtryk af, var, at han havde slynget kniven, som han stadig med hånden havde holdt skjult i ærmet, ned fra bredden. Han måtte have gået i timevis gennem gader og over pladser, hvor hans ben bar ham hen. Mennesker og huse passerede forbi som blege skyggerids. Uden tvivl havde han været inde et eller andet sted og spist i en

sal, der var fuld af mennesker, for han kunne tydeligt huske, at han havde set hvide tallerkener. Han havde også et hårdnakket indtryk af en rød plakat uden på en lukket butik. Og for resten forsvandt al erindring i et sort svælg, i et intet, hvor der hverken var tid eller rum mere, hvor han måske havde ligget ubevægelig århundreder igennem.

Da Jacques atter kom til sig selv, var han i sit trange værelse i Rue Cardinet og lå fuldt påklædt tværs over sin seng. Instinktet havde ført ham derhen, som en træt hund slæber sig til sit leje. Forresten huskede han hverken, hvordan han var kommet op ad trappen, eller hvordan han var faldet i søvn. Han vågnede op af en blytung søvn, forvirret over, at han pludselig igen var herre over sig selv, som efter en dyb besvimelse. Måske havde han sovet tre timer, måske tre dage. Og pludselig vendte hans hukommelse tilbage: natten, han havde tilbragt sammen med Séverine, bekendelsen om mordet og hans rovdyrlignende flugt i tørst efter blod. Han havde ikke været herre over sig selv. Nu var han det atter og forskrækkedes og studsede over, hvad der var sket, mens hans vilje sov. Så fo'r han op i et sæt ved tanken om, at den unge kone ventede på ham. Han så på sit ur, at klokken allerede var fire; og tom i hovedet, beroliget som efter en stærk åreladning, skyndte han sig tilbage til Impasse d'Amsterdam.

Séverine havde sovet dybt lige til middag. Så var hun vågnet op og havde undret sig over, at han endnu ikke var kommet. Hun havde tændt ild i kakkelovnen, og da hun omsider havde klædt sig på og var lige ved at dø af sult, havde hun hen imod to bestemt sig til at gå hen og spise i en café i nabolaget. Da

Jacques ankom, var hun lige vendt tilbage efter at have besørget nogle ærinder.

"Å, min ven, hvor jeg var urolig for dig."

Og hun hængte sig om halsen på ham og så ham dybt ind i øjnene.

"Hvad har der dog været på færde?"

Han var træt og kold og beroligede hende uden at føle nogen forvirring.

"Å, ikke noget videre. Blot et forbandet hoveriarbejde. Når de folk først har fået fat i én, slipper man aldrig fra dem."

Så dæmpede hun stemmen og smøg sig kælent ind til ham.

"Tænk dig, at jeg troede ... Å, en rigtig styg tanke, der gjorde mig bedrøvet.

Ja, jeg sagde til mig selv, at du ikke længere ville have noget at gøre med mig efter det, jeg havde tilstået dig. Og så troede jeg, du var gået din vej for ikke at komme tilbage, aldrig, aldrig mere."

Tårerne overvældede hende, hun brast i hulken, mens hun trykkede ham heftigt i sine arme.

"Å, min ven, hvis du vidste, hvor jeg trænger til at blive behandlet kærligt. Elsk mig, elsk mig rigtigt, for ser du, kun din kærlighed kan bringe mig glemsel ... Nu, da jeg har fortalt dig al min ulykke – ikke sandt? – nu må du ikke forlade mig, å, jeg tigger dig om det."

Hendes bevægelse rev Jacques med. En uovervindelig slappelse mildnede ham lidt efter lidt. Han stammede:

"Nej, nej, jeg elsker dig, vær ikke bange."

Og også han gav sig til at græde, så beklemt var han over denne skæbnesvangre, forfærdelige sygdom, der nylig havde

grebet ham igen, og som han aldrig ville blive helbredet for. Det var en grænseløs skam og fortvivlelse.

"Elsk mig, elsk du også mig, å, så stærkt du kan, for jeg trænger lige så meget til det som du."

Hun fo'r sammen og ville have at vide, hvad han mente.

"Du har sorger. Fortæl mig, hvad det er."

"Nej, nej, ikke sorger, – ting, der ikke eksisterer, ærgrelser, der gør mig forfærdelig ulykkelig, uden at det en gang er mig muligt at tale om det."

Begge to klamrede de sig til hinanden og smeltede sammen i deres fælles vånde og sorg. Det var en uendelig lidelse, uden nogen mulig glemsel eller tilgivelse. De græd, og de følte over sig livets blinde kræfter, det liv, der er sammensat af kamp og død.

"Nå," sagde Jacques, idet han rev sig løs, "vi må tænke på at komme hjem. I aften skal du være i Havre."

Séverine så mørk ud, hendes blik blev fortabt, og efter en kort stilhed hviskede hun:

"Hvis jeg endda var fri, hvis min mand ikke var til! ... Å, hvor hurtigt vi så skulle finde glemsel!"

Han gjorde en heftig gebærde, han tænkte uvilkårligt højt:

"Vi kan dog ikke slå ham ihjel."

Hun så stift på ham, og han skælvede, forbavset over, at han havde sagt dette, som han aldrig havde tænkt på. Når han dog ville begå et mord, hvorfor slog han så ikke denne mand ihjel, der var ham i vejen? Og da han endelig forlod hende for at skynde sig til depotet, tog hun ham igen i sine arme og dækkede ham med kys:

"Å, min elskede, hold rigtig meget af mig. Jeg skal holde så meget, endnu meget mere af dig ... Å, vi to skal nok blive lykkelige!"

9

I Havre viste Jacques og Séverine sig de følgende dage meget forsigtige, de var blevet urolige. Når Roubaud vidste alt, ville han så ikke belure dem og overraske dem for at tage en eklatant hævn over dem? De huskede hans tidligere udbrud af skinsyge, og hans brutalitet som gammel arbejder, der var vant til at bruge de knyttede næver. Og han forekom dem netop så lumsk og indesluttet at se til med sine forstyrrede øjne, at han måtte pønse på en eller anden skummel streg, et baghold, hvorved han kunne få dem i sin magt. Den første måned igennem sås de derfor kun flygtigt og skjult under iagttagelse af tusinde forsigtighedsregler.

Imidlertid trak Roubaud sig mere og mere tilbage. Måske forsvandt han kun således for uventet at vende tilbage og finde dem i armene på hinanden. Men denne frygt viste sig ikke begrundet. Tværtimod gjorde han sig nu usynlig i den grad, at han aldrig mere var hjemme; han smuttede bort, så snart han havde fri, og vendte først tilbage lige i det minut, da hans tjeneste kaldte ham. De uger, hvor han havde dagtjeneste, fandt han udveje for at spise til frokost ved titiden i løbet af fem minutter og så ikke vise sig igen før halv tolv; og om eftermiddagen kl. 5, når hans kollega kom ned og afløste ham, gik han sin vej, ofte for hele natten. Det var knapt nok, at han sov nogle timer. Noget lignende var tilfældet de uger, han havde nattjeneste; så havde han fri fra kl. 5 om morgenen og spiste og sov uden tvivl uden for huset; i alt fald kom han ikke hjem før kl. 5 om eftermiddagen.

Trods denne uordentlige levevis havde han i lang tid bevaret en mønsterværdig punktlighed som embedsmand, han var altid på sin plads i rette tid, skønt han tit var så medtaget, at hans ben næppe kunne bære ham; han var der og passede samvittighedsfuldt sit arbejde. Men efterhånden kom der dog huller deri. Allerede to gange havde den anden underforstander, Moulin, måttet vente en time på ham; en morgen efter frokosttid var det endogså hændet, at han havde fået at vide, at Roubaud stadig ikke var kommet hjem; så havde han selv påtaget sig hans arbejde som brav kammerat for at befri ham for en røffel. Og således begyndte hele Roubauds gerning at lide under denne langsomme opløsningsproces. Om dagen var han ikke længere den aktive mand, der aldrig sendte et tog afsted eller tog imod det uden selv at undersøge alt med sine egne øjne og at notere de mindste træk i sin rapport til stationsforstanderen, streng imod sig selv som imod de andre. Om natten sov han en blytung søvn i sin store lænestol på kontoret. Når han vågnede, syntes han at sove endnu, han gik og kom på perronen, med hænderne bag på ryggen, gav sine ordrer med klangløs stemme og påså ikke, hvorledes de blev udført. Alt gik alligevel i den regelmæssige gænge, takket være vanens magt, når man undtager som en standsning, der skyldtes en forsømmelse fra hans side, et passagertog, der var blevet ført ind på en skinnevej for godstog. Hans kolleger lo blot ad det, de sagde, at han gik i giftetanker.

Sandheden var, at Roubaud nu levede hele sit liv på første sal i Børscaféen, i den lille bagstue, der lidt efter lidt var blevet til en spillebule. Man fortalte, at der kom kvinder derop om natten; men i virkeligheden ville man aldrig have fundet mere

end én deroppe – en aftakket kaptajns maitresse, der mindst var fyrre år gammel, en vild spillerske og ganske kønsløs. Dér tilfredsstillede underforstanderen kun sin sørgelige lidenskab for spil, der dagen efter mordet var vågnet i ham ved et tilfældigt parti piquet, og som bagefter var vokset og havde forvandlet sig til en bydende vane i kraft af den absolutte adspredelse og glemsel af alt andet, som den forskaffede ham! Den havde bemægtiget sig ham i den grad, at den havde fortrængt lysten til kvinder hos dette brutale mandfolk; den gennemtrængte ham fuldstændigt som det eneste, han fandt virkelig tilfredsstillelse i. Ikke at angeren nogensinde havde pint ham og voldet, at han trængte til glemsel; men i den rystelse, der havde løftet hele hans huslige liv af fugerne, midt i sin ødelagte eksistens, havde han fundet den trøst, den døvende, egenkærlige form for lykke, som han kunne nyde alene; og alt gik nu op i denne lidenskab, der ganske undergravede ham. Alkohol ville ikke have forskaffet ham så lette, flygtige, så fuldstændig frigjorte timer. Han var endog befriet for selve livets bryderier; han syntes, at han levede ualmindelig intenst, men for øvrigt ganske uinteresseret, uden at længere nogen begivenhed forårsagede ham de ærgrelser, der i fordums tider kunne bringe ham ude af sig selv af raseri. Og han havde det rigtig godt, bortset fra trætheden efter de gennemvågede nætter, han blev endog fed, en tung og gul fedme, øjenlågene faldt tungt ned over hans forvirrede øjne. Når han kom hjem til sig selv med sine langsomme, søvnige bevægelser, bragte han kun med sig en overlegen ringeagt for alle ting.

Den nat, da Roubaud var gået hjem for at tage de 300 francs i guld under gulvet, ville han betale ordensinspektøren, monsieur Cauche, hvad han flere aftener i træk havde tabt til ham. Hr. Cauche var en gammel spiller og i besiddelse af en smilende koldblodighed, der gjorde ham frygtelig. For øvrigt sagde han, at han kun spillede for sin fornøjelses skyld, hans embedsmandsstilling nødte ham til at holde skinnet ved lige som gammel militær, der var forblevet ungkarl og levede på café som støt stamgæst. Sådanne udtalelser forhindrede ham dog ikke i ofte at have kortene i hånden hele aftener igennem og at plukke de andre for alle deres penge. Også om ham havde der været rygter i omløb, man beskyldte også ham for at passe sin tjeneste så skødesløst, at der var tale om, at han skulle opfordres til at tage sin afsked. Men tingene trak i langdrag. Der var så lidt arbejde, hvorfor så forlange så megen tjenstiver? Og han nøjedes stadig væk med at vise sig et øjeblik om dagen på perronen, hvor alle mennesker hilste på ham.

Tre uger senere skyldte Roubaud igen næsten 400 francs til monsieur Cauche. Han havde forklaret, at hans kones arv gjorde dem til velstående folk, men han tilføjede leende, at hun havde nøglerne til kassen, hvad der måtte tjene til undskyldning for, at det varede så længe, inden han betalte sin spillegæld. En morgen, da han var alene og følte sig trykket af gælden, rev han så igen gulvbrættet op og tog i gemmestedet en tusindfrancsseddel. Han rystede over hele kroppen, han havde ikke haft den fornemmelse den nat, da han tog guldpengene; det forekom ham endnu kun at være en tilfældig gevinst, men med denne seddel begyndte det at være tyveri. En dyb væmmelse betog ham, når han tænkte på disse forbandede

penge, som han havde lovet sig selv aldrig at røre ved. I gamle dage havde han svoret, at han hellere ville dø af sult, og nu tog han alligevel af dem, og han ville ikke være i stand til at sige, hvorledes hans skrupler var forsvundet, uden tvivl lidt efter lidt for hver dag, der gik under den langsomme gæringsproces, som mordet havde fremkaldt i ham.

På bunden af hullet bildte han sig ind at have følt noget vådt, noget blødt og lugtende, noget, som indgød ham rædsel. Hurtigt bragte han brættet på plads igen, og svor atter sig selv til, at han hellere ville skære hånden af sig end bryde det op en gang til. Hans kone havde ikke set ham, han trak vejret lettere og drak et stort glas vand for at komme til sig selv igen. Nu bankede hans hjerte tilfreds ved tanken om, at han kunne få sin gæld betalt, og om alle de penge, han havde at spille bort.

Men da han skulle have sedlen vekslet, begyndte hans angst på ny. Fordum var han ikke bange, han ville have angivet sig selv, hvis han ikke havde begået den dumhed at blande sin kone med ind i sagen. Men nu stod der kold sved på hans pande blot ved tanken om gendarmerne. Det hjalp ikke, at han vidste, at politiet ikke kendte numrene på de forsvundne sedler, og at sagen for øvrigt hvilede trygt, for evigt begravet i rettens arkiver: en rædsel greb ham, så snart han tænkte på at gå ind et sted og spørge efter penge. I fem dage beholdt han sedlen på sig; og det blev ham en hel vane, en trang at beføle den, at flytte den fra den ene lomme til den anden, at beholde den hos sig selv om natten. Han udkastede meget indviklede planer og strandede stadig på den frygt, han ikke havde taget med i beregning.

Først havde han tænkt at blive af med den på banegården; hvorfor skulle ikke en kollega kunne tage imod den? Alligevel forekom det ham alt for farligt, han tænkte på at gå hen i den anden ende af Havre uden sin uniformskasket og købe et eller andet. Der var blot en mislighed derved: ville man ikke undre sig over at se ham tage så stor en seddel frem for at betale en eller anden lille ting? Og han var standset ved den udvej: at give sedlen ud i tobakshandlen i Cours Napoleon, hvor han kom hver dag. Var det ikke det simpleste? Folk vidste jo, at han havde arvet, og butiksjomfruen ville ikke blive forbavset. Han gik så langt som til døren, så tabte han modet og gik tilbage til Vaubanbassinet for atter at fatte sig. Efter en halv times gang vendte han tilbage uden endnu at have taget en bestemmelse. Og om aftenen i Børscaféen, da monsieur Cauche var til stede, blev han rykket så stærkt, at han pludselig tog sedlen op af lommen og bad værtinden veksle den; men hun havde ikke penge nok, hun måtte sende en dreng hen at få den byttet i tobakshandlen. Man spøgte endogså med sedlen, der så ganske ny ud, skønt den var dateret ti år tilbage. Ordensinspektøren havde taget den, og han vendte og drejede den og sagde, at den åbenbart havde ligget gemt i et eller andet hul. Og dette gav den afskedigede kaptajns elskerinde anledning til at fordybe sig i en endeløs historie om penge, der havde været skjult og så var blevet fundet igen under marmorpladen på en kommode.

Uger gik hen, og disse penge, som Roubaud havde mellem hænderne, bragte hans spillelidenskab helt på kogepunktet. Han spillede just ikke højt, men han sad i et uheld, der var så vedholdende og fortvivlet, at de små, daglige tab, når de blev lagt sammen, blev til anselige summer. Hen imod månedens

slutning havde han ikke en skilling tilbage og skyldte allerede flere louisd'orer bort; han var helt syg, fordi han ikke længere turde røre ved kortene. Så hårdt kæmpede han med sig selv, at han var lige ved at blive kastet på sygelejet. Tanken om de ni sedler, der lå skjult dér under gulvet i spisestuen, blev hans fikse idé, der beherskede ham hvert minut. Han kunne se dem igennem plankerne, han følte dem brænde under sine fodsåler. At tænke sig, at hvis han havde villet, kunne han lige så godt have taget én til. Men denne gang var det svoret, han ville hellere have stukket sin hånd i ilden end søge én gang til på det sted! Og en aften, da Séverine var gået tidligt til ro, løftede han så alligevel gulvbrættet, han gav efter for et anfald af raseri, og var selv så håbløst fortvivlet over det, at hans øjne stod fulde af tårer. Hvorfor skulle han stride imod? Det ville kun blive en unyttig lidelse, for han forstod, at nu ville han tage dem, én for én, lige til den sidste.

Næste morgen lagde Séverine tilfældigvis mærke til, at der var revet en ganske frisk splint løs et steds på brættet. Hun bøjede sig ned og skaffede sig vished i sin sag. Det var tydeligt nok, at hendes mand blev ved med at tage af pengene. Og hun blev selv forbavset over den harme, der greb hende; for i reglen var hun ganske ligegyldig overfor disse erindringer, ikke at tale om, at også hun troede, hun hellere ville dø af sult end røre ved disse blodbesudlede penge. Men tilhørte de ikke hende lige så godt som ham? Hvorfor brugte han dem så i smug og undgik at spørge hende til råds om det? Lige til middag pintes hun af trang til at skaffe sig vished; og hun ville selv have flyttet brættet og set efter, om hun ikke havde følt et koldt pust i sine hår ved tanken om alene at lede dernede i hullet. Ville døden ikke rejse

sig derfra? Denne barnagtige frygt gjorde hende spisestuen så ubehagelig, at hun tog sit arbejde med sig og lukkede sig inde i sit værelse.

Om aftenen, da de to sammen i tavshed spiste noget ragout, der var levnet fra middagen, blev hun på ny irriteret ved at se ham kaste uvilkårlige blikke hen mod hjørnet af gulvet.

"Nå, har du taget af dem igen?" spurgte hun pludselig.

Han løftede forbavset hovedet:

"Af hvad?"

"Å, lad ikke så uskyldig, du forstår mig nok. Men hør en gang: jeg vil ikke have, at du tager af dem igen, de tilhører mig lige så godt som dig, og det gør mig syg at vide, at du rører ved dem."

I almindelighed undgik han skænderier. Deres samliv var nu ikke andet end det fællesskab, der er nødvendigt mellem to mennesker, der er bundet til hinanden; de tilbragte hele dage uden at veksle et ord, gik og kom ved siden af hinanden, som om de for bestandig var så fremmede og ligegyldige for hinanden som to eneboere. Han nøjedes derfor med at trække på skuldrene og vægre sig ved at afgive nogen forklaring.

Men hun var meget ophidset. Hun ville have en ende på dette spørgsmål med de skjulte penge, som hun havde lidt under siden den dag, da forbrydelsen blev begået.

"Jeg forlanger et svar. Vov kun at sige mig, at du ikke har rørt dem."

"Hvad rager det dig?"

"Det kommer mig så meget ved, at det oprører mig. Endnu i dag har jeg været bange, jeg turde ikke blive herinde. Hver gang du tager af de penge, ligger jeg og har de afskyeligste drømme

de tre nætter bagefter ... Vi taler jo aldrig om det. Så hold dig dog i fred og tving mig ikke til at tale."

Han så stift på hende med sine store øjne. Så gentog han dumpt:

"Hvad rager det dig, at jeg tager af dem, når jeg ikke tvinger dig til at røre ved dem? Det må blive min sag."

Hun undertrykte en voldsom bevægelse. Så sagde hun, ude af sig selv, med et udtryk af smerte og væmmelse i ansigtet:

"Hør en gang, jeg forstår dig ikke. Du var dog en hæderlig mand. Å, du ville aldrig have taget en skilling fra nogen. Og det, du har gjort, det kunne undskyldes, for du var gal, ligesom du havde gjort mig selv gal ... Men disse penge, å disse fordømte penge, som ikke burde eksistere for dig, og som du stjæler skilling for skilling for at bruge dem til din fornøjelse ... Hvad er der dog i vejen med dig? Hvorledes kan du være sunket så dybt?"

Han hørte på hende, og i et øjebliks besindelse forbavsede også han sig over, at han var nået så vidt som til at stjæle! Faserne i hans langsomme demoralisation gled over i hinanden, han kunne ikke forklare sig, hvad det var, mordet havde gjort ved ham, han kunne kun forstå, at det var, som om en hel ny eksistens var begyndt, som om han selv var blevet et andet væsen, efter at hans husliv var blevet ødelagt, og hans hustru stod fjernt og fjendtligt over for ham. For øvrigt slog det ham straks, at der ikke var noget at gøre ved den sag, og han gjorde en gebærde, som om han ville forjage alle de ubehagelige tanker.

"Når man bliver idiot her hos dig," brummede han, "så må man more sig udenfor. Du holder jo ikke af mig –"

"Nej, jeg holder ikke af dig!"

Han så på hende og slog næven i bordet, mens blodet voldsomt fo'r ham til hovedet.

"Lad mig ha'e fred, for pokker! Forhindrer jeg dig i at more dig? Fordømmer jeg dig? Der er ting, som en hæderlig mand i mit sted ville gøre, og som jeg ikke gør. For det første skulle jeg jage dig på porten, sparke dig ud. Bagefter ville jeg måske ikke stjæle."

Hun var blevet ganske bleg, for også hun havde ofte tænkt sig, at når en skinsyg mand lider af en indre sygdom, i den grad, at han tåler, at hans kone har en elsker, så tyder det på en moralsk koldbrand, der breder sig mere og mere, slår alle andre skrupler ihjel og opløser hele samvittigheden. Men hun værgede sig mod de tanker, hun ville ikke tage ansvaret på sig. Og stammende udbrød hun:

"Jeg forbyder dig at røre ved pengene!"

Han var færdig med at spise. Han foldede roligt servietten sammen, så rejste han sig og sagde med en spottende mine:

"Hvis det er det, du forlanger, så kan vi jo dele."

Han bøjede sig allerede ned som for at løfte brættet op. Hun måtte skynde sig hen og sætte foden på gulvet.

"Nej! Nej! Du ved, at jeg hellere vil dø. Tag det ikke op. Nej! Nej! Ikke når jeg er til stede."

Den aften skulle Séverine mødes med Jacques bag vareoplagsstedet på banegården. Da hun efter midnat kom tilbage derfra, huskede hun scenen fra om aftenen, og hun låsede sig inde på sit værelse. Roubaud havde nattjeneste, hun var ikke en gang bange for, at han skulle komme hjem og gå i seng, det hændte kun sjældent. Hun trak tæppet op under hagen og skruede lampen ned, men hun kunne ikke falde i

søvn. Hvorfor havde hun afslået at dele med ham? Og hendes samvittighed oprørtes ikke længere så stærkt ved tanken om at drage fordel af disse penge. Havde hun ikke taget imod huset i Croix-de-Maufras, som var blevet testamenteret hende? Så kunne hun også godt tage pengene. Men atter gik en kold gysen igennem hende. "Nej! Nej! Aldrig!" Hun kunne tage imod arven; men disse penge, der var stjålet fra et lig, disse afskyelige blodpenge, dem turde hun ikke røre ved, de ville brænde hendes fingre. Hun beroligede sig på ny, hun tænkte efter: det var ikke for at bruge pengene, at hun ville have taget dem; tværtimod, hun ville have skjult dem et eller andet sted, begravet dem på et sted, som kun hun kendte, og hvor de kunne sove den evige søvn; og på dette tidspunkt kunne dog altid halvdelen af summen være frelst fra hendes mands hænder. Han ville ikke nyde den triumf at have det hele, han ville ikke kunne spille bort det, som tilhørte hende. Da uret slog tre, angrede hun bittert, at hun havde vægret sig ved at dele med ham. Op i hende steg der en tanke, som var forvirret og fjern: at stå op og søge under gulvet, for at han ikke skulle få mere. Blot var det så isnende koldt, at hun ikke ville tænke på det. At tage alt, at beholde alt, uden at han turde beklage sig over det! Og denne plan trængte sig lidt efter lidt ind på hende, mens en vilje, der var stærkere end hendes modstand, voksede fra de ubevidste dybder i hendes sjæl. Hun ville ikke, og dog sprang hun pludselig ud af sengen, for hun kunne ikke handle anderledes. Hun skruede lampen op og gik ind i spisestuen.

Fra nu af skælvede Séverine ikke længere. Hendes angst var forsvundet Hun gik koldblodigt til værks med en søvngængerskes langsomme og sikre bevægelser. Hun måtte

tage ildrageren for at få brættet løftet op. Da hullet var afdækket, og hun ikke rigtig kunne se dernede, flyttede hun lampen nærmere. Men en rædsel bandt hende til stedet, hun blev stående ubevægelig i sin foroverbøjede stilling: hullet var tomt. Roubaud havde åbenbart været deroppe igen, mens hun var til stævnemøde, og havde handlet ud af samme drift, som havde bemestret sig hende: at tage alt, at beholde alt; og han havde stukket alle sedlerne til sig, ikke én var der tilbage. Hun knælede ned, men nede på bunden fik hun ikke øje på andet end uret og kæden, hvis guld lyste under de støvede bjælker. Et blindt raseri fængslede hende et øjeblik stiv og halvnøgen til pletten, vel tyve gange gentog hun ganske højt:

"Den tyveknægt, den tyveknægt, den tyveknægt!"

Med en forbitret bevægelse greb hun så uret, mens en tyk, sort edderkop forskrækket flygtede hen ad gulvet. Hun trampede brættet på plads igen, stillede lampen tilbage på natbordet og gik på ny i seng. Da hun var blevet varm, så hun på uret, som hun holdt i sin knyttede hånd, vendte og drejede og undersøgte det længe. På kapslen fængslede præsidentens initialer, der var slynget ind i hinanden, hendes opmærksomhed. Indeni læste hun nummeret 2516, det var fabriksmærket. Det var en meget farlig kostbarhed at beholde, for politiet kendte dette nummer.

Men hun var ikke længere bange, så vred var hun over hun ikke fik mere. Hun følte endog, at nu var hendes mareridt forbi, nu da der ikke længere lå noget lig under hendes gulv. Kort sagt, hun kunne gå roligt i sit hjem, hvor hun ville. Hun puttede uret under hovedpuden, slukkede lampen, og faldt i søvn.

Næste dag måtte Jacques, der havde fri, vente, indtil Roubaud efter sædvane var gået hen i Børscaféen, før han kunne gå op og spise frokost sammen med Séverine. Undertiden tillod de sig denne fornøjelse, når de turde det. Og mens de denne dag spiste, fortalte hun ham endnu skælvende om pengene, og berettede ham, hvorledes hun havde fundet skjulestedet tomt. Hendes nag mod hendes mand kunne ikke udslukkes, uophørligt vendte det samme udbrud tilbage:

"Den tyveknægt! Den tyveknægt! Den tyveknægt!"

Så hentede hun uret frem og ville absolut give det til Jacques, skønt han vægrede sig ved at modtage det.

"Forstår du da ikke, min ven, at ingen vil søge efter det hos dig. Hvis jeg beholder det, tager han også det fra mig. Og ser du, han må hellere flå et stykke af mit kød, end han må gøre det ... nej, han har fået for meget. Jeg ville ikke have disse penge. Jeg var bange for dem, jeg ville aldrig have brugt en skilling af dem. Men havde han da ret til at bruge dem? Åh, jeg hader ham!"

Hun græd og trængte ind på ham, og bad ham så meget om det, at han til sidst puttede uret i sin vestelomme.

Der gik en time, og Jacques havde beholdt Séverine på sit skød, hun var endnu kun halvt påklædt. Hun knugede sig mod hans skulder med armen om hans hals i et langt kærtegn, da Roubaud, der havde en nøgle med sig, trådte ind. Med et sæt stod hun på gulvet. Men de var grebet på fersk gerning, det var til ingen nytte at nægte det. Manden var brat standset, og kunne ikke komme forbi dem, mens elskeren blev siddende som forstenet. Så forsøgte hun ikke engang at rede sig ud af sin forlegenhed, hun gik hen imod ham, og gentog rasende:

"Din tyveknægt! Din tyveknægt! Din tyveknægt!"

Et øjeblik tøvede Roubaud. Så trak han på skuldrene, som han nu plejede at gøre det, og gik ind på sit værelse, for at hente nogle tjenestenotitser, som han havde glemt. Men hun forfulgte ham og overdængede ham med skældsord:

"Du har været der, vov at påstå at du ikke har været der! … og du har taget alt, din tyv! Din tyv!"

Uden at sige et ord gik han igennem spisestuen. Først ved døren vendte han sig om, og betragtede hende med et mørkt blik.

"Lad mig så have fred!"

Og han gik sin vej, han smældede ikke engang døren i efter sig. Han lod som han ikke havde set noget, han havde ikke gjort nogen hentydning til elskeren, som var til stede.

Efter en lang pause vendte Séverine sig mod Jacques.

"Hvad siger du så?"

Jacques, der endnu ikke havde sagt et ord, rejste sig omsider og udtalte sin mening.

"Det er en ødelagt mand."

Det var de begge enige om. Til deres forbavselse over, at den ene elsker blev tålt, efter at den anden elsker var blevet myrdet, kom nu en væmmelse for den overbærende ægtemand. Når en mand først er kommet til det punkt, så er han nede i skarnet, så kan han lige så godt vælte sig i rendestenen.

Fra denne dag af havde Séverine og Jacques deres fulde frihed. De benyttede sig af den uden længere at tage hensyn til Roubaud. Men nu, da ægtemanden ikke længere foruroligede dem, gjaldt deres bekymring nabokonens madame Lebleus spioneri, for hun var til stadighed på sin post. Der var ingen

tvivl om, at hun havde en mistanke om det. Det nyttede ikke noget, at Jacques, hver gang han kom, gik så sagte han kunne; han så alligevel, at døren overfor blev åbnet ganske lidt på klem, og at et øje mønstrede ham gennem sprækken.

Det blev efterhånden utåleligt, han turde snart ikke længere gå derop; for når han dristede sig til det, vidste man, at han var der, og så var der straks øren på lur ved nøglehullet, så at de ikke kunne kysse hinanden, og ikke engang tale frit sammen. Og til sidst genoptog Séverine, der var forbitret over denne ny hindring for hendes lidenskab, sin gamle krig mod Lebleus for at få deres lejlighed. Det var notorisk, at underforstanderen til stadighed havde haft den lejlighed. Men det var ikke længere den smukke udsigt fra vinduerne, der vendte ud til afgangsstationen og til højderne ved Ingouville, der fristede hende. Den eneste grund til hendes begæring, og den talte hun ikke om, var, at lejligheden havde en anden indgang, en dør, der gik ud til en funktionærtrappe. Ad den ville Jacques kunne komme og gå, uden at madame Lebleu anede noget om hans besøg. Kort sagt, de ville føle sig fri.

Det blev en frygtelig kamp. Dette spørgsmål, der allerede en gang havde bragt hele korridoren i fyr og flamme, vågnede igen og blev mere bittert ved hver time der gik. Fru Lebleu, der så sig truet, forsvarede sig med fortvivlelsens mod og ville hellere dø end lukkes inde i den mørke baglejlighed, hvis udsigt var spærret af banegårdens halvtag, og som var så trist som et fængsel. Hvordan kunne man forlange, at hun skulle leve i dette hul, hun, der var vant til sit lyse værelse med den fri udsigt, hvor man altid havde den adspredelse at se de rejsende passere? Og hendes ben var så dårlige, at hun slet ikke kunne gå, hun

ville aldrig mere få andet at se end et zinktag, så kunne man lige så godt slå hende ihjel med det samme.

Ulykkeligvis var dette kun følelsesargumenter, og hun var nødt til at vedgå, at hun sad inde med lejligheden efter den gamle underforstander, Roubauds forgænger, der var ugift og af galanteri havde overladt hende den; der måtte endog eksistere et brev fra hendes mand, hvor han forpligtede sig til at give lejligheden tilbage, hvis en ny underforstander gjorde krav på den. Men da man endnu ikke havde fundet brevet, benægtede hun dets eksistens. Efterhånden som hendes sag forværredes, blev hun mere og mere arrig og udfordrende. Et øjeblik havde hun søgt at bringe madame Moulin, den anden underforstanders kone, på sit parti ved at beskylde hende for at have fortalt, at hun havde set madame Roubaud kysse mandfolk på trappen; og Moulin var blevet vred; for hans kone, en skikkelig og ubetydelig lille skabning, forsikrede grædende, at hun intet havde set og intet havde sagt. Otte dage igennem rasede al denne sladder som et stormvejr fra den ene ende af korridoren til den anden. Men madame Lebleus store fejl, der måtte hidføre hendes nederlag, var, at hun stadig opbragte mademoiselle Guichon imod sig ved sit hårdnakkede spioneri. Det var en mani, en fiks idé hos hende, at denne hver nat listede sig ind til stationsforstanderen, og hendes begærlighed efter at opdage det var blevet helt sygelig og stimuleredes yderligere ved det, at hun de to år igennem, hun havde luret, absolut intet havde opdaget, ikke det mindste spor. Og dog var hun overbevist om, at de stod i forhold til hinanden; hun var nær ved at gå fra forstanden over det. Også mademoiselle: Guichon, der var rasende over, at hun ikke kunne komme hjem eller gå ud

uden at blive udspioneret, arbejdede nu på at få hende forvist til lejligheden ud imod gården, så ville dog én lejlighed skille dem ad, hun ville ikke have hende lige over for sig og ikke være tvunget til at passere forbi hendes dør. Det blev mere og mere tydeligt, at stationsforstanderen, monsieur Dabadie, der hidtil havde været ligegyldig over for sagen, nu for hver dag tog stærkere parti mod Lebleus, hvad der var et alvorligt tidens tegn.

Andre stridigheder kom til og gjorde situationen endnu mere indviklet. Philomène, der nu bragte sine friske æg til Séverine, viste sig yderst uforskammet hver gang hun mødte madame Lebleu, og da denne med forsæt lod sin dør stå åben for at ærgre de andre beboere, faldt der stadig i forbigående ukvemsord mellem de to kvinder. Tilnærmelsen mellem Séverine og Philomène var gået over til fortrolighed, den sidste besørgede nu sommetider Jacques' besked til hans elskerinde, når han ikke selv turde gå op i huset. Hun kom med sine æg, ombestemte tiden for stævnemøder, fortalte hvorfor han havde måttet være forsigtig den foregående dag, og berettede, hvor længe Jacques havde været nede hos hende og snakket med hende. Undertiden, når der var en eller anden hindring i vejen, tilbragte Jacques nogen tid i depotchefen Sauvagnats lille hus. Han fulgte sin fyrbøder Pecqueux derhen, som om han var bange for at være en hel aften alene og følte trang til at døve sig. Selv når fyrbøderen var borte på et kryds i matroskipperne, besøgte han Philomène, betroede hende en besked, satte sig ned og blev der. Og lidt efter lidt blev hun rørt ved at indvies i dette kærlighedsforhold, for selv havde hun hidtil kun kendt brutale elskere. Denne melankolske fyr, der så så skikkelig ud

med sine små hænder og sine pæne manerer, forekom hende en lækkerbisken, som hun endnu aldrig havde prøvet magen til. Med Pecqueux levede hun ganske som i et ægteskab, der var flere råheder end kærtegn imellem dem; når hun derimod bragte en venlig hilsen fra lokomotivføreren til underforstanderens kone, nød hun derved selv den fine smag af den forbudne frugt. En dag betroede hun sig til ham og beklagede sig over fyrbøderen; det var en lumsk rad, sagde hun, skønt han så så evigglad ud, og han var godt i stand til en eller anden slyngelstreg de dage, da han var fuld. Han lagde mærke til, at hun var mere omhyggelig end før med sin store krop, der lignede en mager hoppes, og at hun trods alt var ganske attråværdig med sine smukke lidenskabelige øjne; også drak hun mindre og holdt huset mere propert. En aften havde hendes broder Sauvagnat hørt en mandsstemme i hendes værelse, og kom farende ind med knyttede næver for at prygle hende; men da han kendte den unge mand, der talte med hende, nøjedes han med at byde en flaske vin. Jacques syntes at befinde sig vel dér i huset, han blev venlig modtaget, og mærkede ikke der sin gamle sygdom. Også viste Philomène et varmere og varmere venskab for Séverine og var rasende på madame Lebleu, som hun alle vegne skældte ud for en gammel gnierske.

En nat, da hun havde mødt de to elskende bag sin lille have, fulgte hun dem gennem mørket hen til skuret, hvor de plejede at skjule sig.

"Å, De er også alt for godmodig, madame. Lejligheden tilkommer dog Dem. I Deres sted ville jeg trække dem ud ved hårene ... Tag dog ordentlig fat på dem."

Men Jacques frarådede al voldsom fremfærd.

"Nej, nej, monsieur Dabadie tager sig af det. Det er bedst at vente, til sagerne ordner sig på reglementeret vis."

"Før månedens udgang," erklærede Séverine, "vil jeg sove i hendes værelse, og der kan vi så ses, så tit det skal være."

Trods mørket havde Philomène bemærket, hvorledes hun, mens hun udtalte dette håb, havde trykket sin elskers arm med fordoblet ømhed. Og hun forlod dem for at vende hjem. Men skjult i skyggen, en tredive skridt borte, blev hun stående og vendte sig om. Det gjorde et stærkt indtryk på hende, at hun vidste, at de nu var sammen. Hun var dog ikke skinsyg, hun følte blot en trang, hun ikke selv var klar over, til at elske og blive elsket således.

For hver dag, der gik, blev Jacques mere og mere melankolsk. To gange havde han undskyldt sig med påskud, skønt intet forhindrede ham i at være sammen med Séverine; og når han undertiden forsinkede sig hos Sauvagnats, var det ligeledes for at undgå hende. Alligevel elskede han hende endnu, med en mægtig lidenskab, der stadig var taget til. Men i hendes arme følte han nu, at den afskyelige sygdom atter bemægtigede sig ham med en sådan svimmelhed, at han skyndte sig at rive sig løs, forfærdet over, at han ikke længere var sig selv, at han følte dyret i sig rede til at bide. Han havde forsøgt at adsprede sig ved lange, anstrengende arbejdsture, bad om ekstrabeskæftigelse og tilbragte sine tolv timer i træk stående på sit lokomotiv, med legemet udmattet af maskinens rysten og skælven og med lungerne svedne af blæsten. Hans kammerater for deres vedkommende beklagede sig over deres hårde hverv som lokomotivførere, et hverv, der efter deres påstand gjorde det af

med en mand i løbet af tyve år; han ville gerne have været udslidt med det samme, han kunne aldrig blive træt nok, han var kun tilfreds, når *Lison* bar ham afsted, når han var fri for alle tanker og kun brugte sine øjne til at se efter signalerne. Når han kom hjem, overvældede søvnen ham, endnu før han havde fået tid til at vaske sig ren. Men når han vågnede, kom atter den fikse idé pinefuld igen. Han havde ligeledes forsøgt at fatte ømhed på ny for *Lison*, han tilbragte igen timer med at pudse den og forlangte af Pecqueux, at stålet skulle lyse som sølv. Inspektørerne, der langs vejen stod op hos ham, lykønskede ham. Men han rystede på hovedet og var stadig misfornøjet; for han vidste godt, at hans lokomotiv, siden det var standset i sneen, ikke længere var så stærkt og dygtigt som før. Uden tvivl havde det under reparationen af pistonerne og skyderne mistet noget af sin sjæl, af denne livets mystiske ligevægt, der skyldes et tilfælde. Han led ved det, og denne tilstand antog karakter af en sørgmodig bitterhed, så at han forfulgte sin foresatte med ufornuftige klager, forlangte unyttige reparationer og fandt på uigennemførlige forbedringer.

Han fik afslag på dem og blev endnu mere melankolsk, overbevist om, at *Lison* var meget syg, og at der i fremtiden ikke lod sig udrette noget ordentligt arbejde med den. Hans ømhed svækkedes ved det: hvorfor skulle han holde af den, siden han måtte dræbe alt, hvad han holdt af? Og han medbragte til sin elskerinde denne rasende, fortvivlede kærlighed, som hverken lidelse eller træthed kunne slide på.

Séverine havde godt mærket den forandring, der var foregået med ham, og også hun var bedrøvet, fordi hun troede, at han led ved tanken om hende, siden han vidste alt. Når han kom til

at skælve i hendes arme, når han brat veg tilbage for et kys, kom det så ikke af, at han huskede, og at hun indgød ham rædsel? Aldrig havde hun forsøgt på ny at lede samtalen hen på disse ting. Hun fortrød, at hun havde talt om det og undrede sig over, at hun havde ladet sig henrive til tilståelsen i denne fremmede seng, hvor de begge havde brændt som i feber; hun huskede ikke længere sin fordums trang til fortrolighed. Og hun elskede ham, hun attråede ham sikkert mere end før, nu da han ikke længere var uvidende om noget. Det var en umættelig lidenskab, det var kvinden, der omsider var vågnet, et væsen, der kun var skabt til kærtegn, – der helt igennem var elskerinde, og som slet ikke var moder. Hun levede kun i Jacques, hun løj ikke, når hun udtalte sin trang til at smelte sammen med ham; for hun bar kun én drøm i sin sjæl: at hun helt måtte være ét med ham. Hun var stadig øm og passiv og havde ingen anden glæde end ved ham; hun kunne have ønsket at sove som en kat på hans knæ fra morgen til aften. Af det afskyelige drama havde hun ikke længere noget indtryk uden forbavselse over, at hun var blevet blandet med ind i det; i lige måde syntes hun at have holdt sig ren og jomfruelig trods al den skændighed, hun i sin ungdom havde gennemgået. Det lå langt tilbage, hun smilede ved tanken om det, hun ville ikke en gang have næret uvilje mod sin mand, hvis han ikke havde generet hende. Men hendes had til denne mand tog til, efterhånden som hendes kærlighed for den anden voksede og hendes begær efter ham. Nu da den anden vidste alt og ejede hende fuldt ud, var det ham, der var herren, ham, hun ville følge, ham, der kunne råde over hende som over en viljeløs genstand. Hun havde fået hans portræt i visitkortformat; og

hun havde det med sig i sengen, hun sov ind, mens hun trykkede det til sine læber; hun var meget ulykkelig ved at se, at han også led, men kunne dog ikke gætte den rette årsag til hans lidelse.

Imidlertid mødtes de stadig udenfor huset, mens de ventede på at komme til at mødes trygt i hendes hjem, når hun havde fået den nye lejlighed. Det var snart på slut med vinteren, februar måned var meget mild. De gjorde deres spadsereture længere og gik i timevis over banegårdens udstrakte jorder, for han undgik at stå stille, og når hun hængte sig om halsen på ham, når han nødtes til at sætte sig ned og kæle for hende, fordrede han, at det skulle være i mørke, han var bange for at han skulle tage fat på hende, når han så hendes nøgne hud: så længe han intet så, kunne han måske beherske sig. I Paris, som hun stadig hver fredag fulgte ham til, trak han omhyggeligt gardinerne for; han sagde, at det fulde dagslys formindskede hans fornøjelse. Denne ugentlige tur foretog hun nu uden at give sin mand nogen som helst forklaring. Over for naboerne brugte hun det gamle påskud, at hendes knæ var dårligt; og hun fortalte også, at hun ville se til sin amme, mutter Victoire, der var i bedring, men endnu lå på hospitalet.

Begge fandt endnu stor fornøjelse heri; han var disse dage meget omhyggelig for, at hans lokomotiv skulle køre godt, hun var henrykt over at se ham mindre melankolsk; og hun morede sig selv ved turen, skønt hun begyndte at kende de mindste høje og mindste trægrupper langs vejen. Fra Havre til Motteville var det enge og flade marker gennemskåret af levende hegn og beplantet med æbletræer; og derfra til Rouen var landet øde og ujævnt. På den anden side af Rouen kom Seinen til syne. Toget

passerede den ved Lotteville, ved Oissel, ved Pont-de-l'Arche; og så vedblev den at kunne ses hen over de udstrakte sletter, den løb igennem. Den var som en venlig rejsekammerat. Tre gange endnu kørte toget over den, før det nåede til Paris. Så buldrede lokomotivet ind under Batignollestunnellen, og standsede på den støjende banegård; og lige til om aftenen var de så fri og tilhørte hinanden. Når de kørte hjem var det nat, hun lukkede øjnene og genoplevede sin lykke. Men hver gang hun passerede Croix-de-Maufras, hvad enten det var morgen eller aften, bøjede hun hovedet frem, og kastede forsigtigt et blik derhen, sikker på at se Flore stå bag bommen med fanen i hånden, og kaste et flammende blik efter toget.

Efter at denne pige på snevejrsdagen havde set dem kysse hinanden, havde Jacques underrettet Séverine om, at hun skulle tage sig i agt for hende. Han var ikke længere uvidende om, at dette naturbarns lidenskab havde forfulgt ham fra hendes tidligste ungdom, og han følte, at hun var skinsyg med en mands energi, med tøjlesløst og morderisk nag. På den anden side vidste hun sikkert besked om mere, end der var godt, for han huskede hendes hentydning til præsidentens forhold til en dame, som ingen anede noget ondt om, og som han siden havde fået gift.

Hvis hun vidste dette, havde hun sikkert en anelse om mordet. Uden tvivl ville hun tale eller skrive, og hævne sig ved en angivelse. Men dagene gik, og ugerne gik, og der kom intet frem, han så hende stadig kun stå stift på sin post ved siden af vejen med fanen i hånden. Så snart hun i lang afstand havde fået øje på lokomotivet, kunne han mærke hendes brændende blik. Hun så ham trods bøgen, hun slugte ham med øjnene, og

så efter ham på den lynsnare fart midt under hjulenes torden. Og på samme tid undersøgte hun toget fra første til sidste kupé. Og bestandig opdagede hun den anden, rivalinden, som hun nu vidste skulle være der hver fredag. Det nyttede ikke noget, at den anden kun bøjede hovedet ganske lidt ud, fordi hun følte det som en bydende nødvendighed: hun blev dog set, og deres blikke krydsedes som kårdeklinger. Allerede var toget langt borte, og der var én, som blev stående ude af stand til at følge det, men rasende over den lykke, som det førte med sig. Hun syntes at vokse, Jacques fandt hende højere for hver rejse og var stadig urolig over, at hun intet foretog sig. Han spurgte sig selv, hvilken plan, der vel kunne modnes inden i denne høje, tavse kvinde, som han ikke kunne undgå at se.

Der var også en af funktionærerne, togføreren, Henri Dauvergne, der generede Séverine og Jacques. Han førte netop dette tog om fredagen, og han viste sig på en påtrængende måde elskværdig overfor den unge frue. Han havde opdaget hendes forhold til lokomotivføreren, og han sagde til sig selv, at hans tid også nok ville komme. De morgener Roubaud havde tjeneste ved togets afgang fra Havre, lo han over det, så tydeligt lagde Henri sine hensigter for dagen: han reserverede hende en hel kupé, og førte hende til sæde i den. En dag havde endog ægtemanden, der vedblev at tale roligt med Jacques, knebet øjnene sammen, for at gøre ham opmærksom på den unge mands færd, ligesom han ville spørge ham, om han ville finde sig i det. For øvrigt bebrejdede han bittert sin kone, når de var oppe at skændes, at hun stod i forhold til dem begge to. Et øjeblik havde hun tænkt sig, at Jacques også troede det, og at det var derfor han var så sørgmodig. En gang havde hun under

tårer og hulken forsikret ham om sin uskyldighed og sagt, at han måtte slå hende ihjel, hvis hun var ham utro. Så var han blevet meget bleg, men havde slået det hen i spøg og svaret hende, at han godt vidste, at hun var skikkelig, og at han håbede, at han aldrig skulle komme til at slå noget menneske ihjel.

Men de første aftener i marts var afskyelige, de måtte afbryde deres stævnemøder; og turene til Paris, de få timers frihed, der måtte søges så langt borte, var ikke længere nok for Séverine. Der boede i hende en voksende trang til at eje Jacques helt for sig alene, til at være sammen med ham dag og nat og aldrig nogensinde skilles fra ham. Hendes had mod hendes mand tog til, blot denne mands nærværelse hensatte hende i en sygelig og utålelig ophidselse. Så fredelig og føjelig hun ellers var, blev hun irritabel, så snart det var ham, hun havde at gøre med, og blev opbragt ved den mindste hindring, han stillede mod hendes ønsker. I sådanne øjeblikke så det ud, som om skyggen fra hendes sorte hår formørkede hendes klare blå øjne, hun blev rasende, hun beskyldte ham for, at han havde ødelagt hendes liv i den grad, at tilværelsen for fremtiden var hende en umulighed ved hans side. Var det ikke ham, der var skyld i det hele? Hvis deres husliv var ødelagt, hvis hun havde en elsker, var det så ikke hans fejl? Den knusende ro, han altid lagde for dagen, det ligegyldige øjekast, han tog imod hendes vredes udbrud med, hans tykke mave, al denne tætte fedme, der lignede lykke, gjorde hende ude af sig selv, hende som led. Hun tænkte kun på at bryde med ham, at rejse sin vej, at begynde forfra på livet på et andet sted. Åh, at begynde forfra igen, især at gøre fortiden ugjort, at begynde sit liv, som det havde været

forud for al hendes forsmædelighed, at finde sig selv sådan som hun var, da hun var femten år gammel, og at elske og blive elsket og leve, som hun den gang drømte om at leve.

I otte dage omgikkes hun med en plan til flugt; hun ville rejse med Jacques, de ville skjule sig i Belgien, og der ville de nedsætte sig som et ungt arbejderpar. Men hun talte ikke en gang til ham om det, der havde straks vist sig hindringer, det uregelmæssige i forholdene, den bestandige angst, de ville leve i, og især det kedelige ved at overlade formuen, pengene og Croix-de-Maufras til manden. De havde indbyrdes bestemt, at den længstlevende skulle arve alt; og hun var i hans magt, hendes hænder var bundet af dette formynderskab, som loven gav ham over hans kone. Hellere end at overlade ham en skilling ved selv at rejse sin vej, ville hun dø der på stedet. En dag, da han kom hjem ligbleg, fordi et lokomotiv i forbifarten havde strejfet hans albue, tænkte hun på, at hvis han var død, ville hun være fri. Hun så på ham med store, stive øjne: hvorfor ville han ikke dø, når hun ikke længere brød sig om ham, og han nu blot var alle folk i vejen?

Fra nu af forandredes Séverines drøm. Roubaud var død ved en ulykkelig hændelse, og hun rejste med Jacques til Amerika. Men de var gift, havde solgt Croix-de-Maufras, og de havde realiseret hele formuen. Bag sig efterlod de ikke noget, de behøvede at frygte for. Når de udvandrede, var det for at fødes på ny i hinandens arme. Der ovre ville der ikke længere findes noget af det, som hun gerne ville glemme. Hun ville tro, at livet var begyndt forfra igen. Før var hun blevet skuffet, men nu ville hun straks ved begyndelsen lære lykken at kende. Han ville let finde en beskæftigelse; hun selv ville også tage sig noget for; de

ville tjene penge, de ville uden tvivl få børn, det ville være et helt nyt liv i arbejde og i lykke. Hvert øjeblik hun var alene, om morgenen i sin seng, om dagen ved sit broderi, hengav hun sig til disse fantasier, berigtigede dem, udvidede dem, føjede uden ophør lykkelige enkeltheder til dem, og troede til sidst at svælge i glæde og velvære. Hun, der tidligere gik så sjældent ud, morede sig nu med at gå ned og se damperne afgå: hun gik helt ud på kajen, satte sig ned og fulgte skibets røg, lige til den blandede sig med horisontens tåger; og hun tænkte sig selv om bord, på dækket sammen med Jacques, langt borte fra Frankrig, på vejen til det drømte paradis.

En aften midt i marts havde den unge mand taget mod til sig og besøgt hende i hendes hjem; han fortalte hende, at han i sit tog havde ført en af sine gamle skolekammerater med fra Paris, der agtede sig til Amerika for at gøre en opfindelse frugtbar, en knappedrejningsmaskine; da han trængte til en mekaniker til kompagnon, havde han tilbudt ham at tage ham med sig. Det var en storartet idé; der behøvedes kun en 30.000 francs som driftskapital, og måske var der millioner at tjene ved det. Han sagde dette blot for at fortælle noget og tilføjede for resten, at han havde afslået tilbuddet, imidlertid var han lidt ked af det, for det er alligevel hårdt, at måtte sige nej til lykken, når den rækker én hånden.

Séverine lyttede til med et fraværende udtryk i øjnene. Var det ikke hendes drøm, der var i færd med at blive til virkelighed?

"Åh!" hviskede hun endelig, "vi kunne rejse i morgen ..."

Han løftede overrasket hovedet.

"Hvad mener du, vi kunne rejse?"

"Ja, hvis han var død."

Hun havde ikke nævnet Roubaud og betegnede ham kun ved en bevægelse med hagen; men han havde forstået hende, og gjorde en uvis gebærde for at udtrykke, at han ulykkeligvis ikke var død.

"Vi kunne rejse," tog hun atter til orde med sin langsomme og dybe stemme. "Vi kunne være så lykkelige derovre, de 30.000 francs kunne jeg få ved at sælge ejendommen, og så havde jeg endda nok til at sætte bo for. Du kunne gøre alle pengene frugtbringende; og jeg skulle indrette et lille hjem, hvor vi skulle holde så meget af hinanden ... Åh, det blev dejligt, så dejligt!"

Og hun tilføjede ganske sagte:

"Langt borte fra enhver erindring, kun nye dage foran os!"

En dyb ømhedsfølelse havde betaget ham, deres hænder mødtes og trykkede instinktivt hinanden, og ingen af dem talte mere; begge fortabte sig i disse forhåbninger. Omsider var det hende, der tog til orde:

"Du skulle alligevel hilse på din ven, før han rejser, og bede ham om ikke at tage nogen kompagnon, før han underretter dig om det."

På ny forbavsedes han.

"Hvorfor dog?"

"Min Gud, hvor kan man vide det? Forgangen dag skulle blot et lokomotiv have været et sekund nærmere ved ham – og jeg havde været fri ... I dag rød, i morgen død, ikke sandt?"

Hun så stift på ham og gentog:

"Å, hvis han var død!"

"Du vil da vel ikke have, at jeg skal slå ham ihjel?" spurgte han med et forsøg på at smile.

Tre gange i træk sagde hun nej, men hendes øjne sagde ja, disse øjne, der ellers var så milde, men nu fuldstændig gav efter for hendes lidenskabs ubarmhjertige grusomhed. Når han havde slået en anden ihjel, hvorfor skulle man så ikke slå ham ihjel? Den tanke trængte sig pludselig frem i hende som en konsekvens, en nødvendig afslutning på det hele. At slå ham ihjel og så selv rejse bort, det var den naturligste sag af verden. Når han var død, ville alt være forbi, så ville hun kunne begynde forfra igen på alt. Hun så ikke længere nogen anden mulig løsning, hendes beslutning var taget, ubetinget; og dog vedblev hun at ryste sagte på hovedet og sige nej, hendes mod var ikke på højde med hendes beslutning.

Han lænede sig til buffeten og forsøgte stadig at smile. Han havde fået øje på kniven, som lå dér og flød.

"Hvis du vil have, at jeg skal slå ham ihjel, må du give mig kniven ... Jeg har allerede uret, så får jeg et helt lille museum."

Han lo højere. Men hun svarede i en alvorlig tone:

"Tag kniven."

Og da han havde puttet den i lommen som for at føre spøgen helt til ende, kyssede han hende.

"Nå, godnat da ... Jeg taler straks med min ven, så skal jeg sige til ham, at han skal vente. Hvis det ikke er regnvejr på lørdag, så mød mig bag Sauvagnats hus. Er det en aftale? ... Og vær bare rolig. Vi vil ikke slå nogen ihjel. Det var jo blot min spøg."

Skønt det var sent på aftenen, gik Jacques alligevel ned imod havnen for at træffe sin ven, der skulle rejse næste dag, i det hotel, hvor han havde bestemt at overnatte. Han talte til ham om en arv, han måske havde i vente, og forlangte fjorten dages betænkningstid, før han gav ham et definitivt svar. Og mens

han så gik tilbage til banegården gennem de lange, mørke gader, tænkte han efter og undrede sig over det skridt, han havde gjort. Havde han da besluttet at slå Roubaud ihjel, siden han allerede disponerede over hans kone og over hans penge? Nej, ganske bestemt nej, han havde intet bestemt, og han traf kun disse forsigtighedsregler for det tilfældes skyld, at han ville bestemme sig til det. Men mindet om Séverine dukkede frem, hendes brændende håndtryk, hendes faste blik, der sagde ja, mens hendes mund sagde nej. Åbenbart ville hun have, at han skulle slå den anden ihjel. Han kom i stor uro, hvad skulle han gøre?

Jacques kunne ikke falde i søvn, da han var kommet hjem i Rue François-Mazeline og lå i sengen ved siden af den snorkende Pecqueux. Mod hans vilje tumlede hans hjerne med denne mordtanke, med dette udkast til et drama, som han arrangerede, og hvis fjerneste konsekvenser han beregnede. Han eftersøgte og afvejede grundene for og imod. I og for sig talte alting for det, når han reflekterede koldt over det uden al feber. Var Roubaud ikke den eneste hindring for hans lykke? Han ville kunne gifte sig med Séverine, som han tilbad, han behøvede ikke længere at gå krogveje, han ville eje hende for sig alene og for bestandig. Så var der penge desuden, en formue. Han kunne forlade sin drøje håndtering og selv blive arbejdsgiver i dette Amerika, som han havde hørt sine kammerater omtale som et land, hvor mekanikerne skovlede pengene ind. Hans nye liv derovre oprullede sig for ham i en drøm: en kvinde, der elskede ham til lidenskab, millioner at fortjene, et liv med frit albuerum og uden grænser for hans ærgerrighed – alt det, han begærede. Og for at gøre denne

drøm til virkelighed behøvede han blot at gøre en bevægelse, at slå denne mand ned, som man tilintetgør det dyr eller den plante, der er én i vejen. Han var ikke en gang noget værd denne mand, fed og lasket som han nu var blevet og forsumpet i sin fjollede lidenskab for spil, der havde ødelagt al hans gamle arbejdskraft. Hvorfor da skåne ham? Ingen, absolut ingen omstændighed talte til hans gunst. Alt fordømte ham, efter som svaret på hvert spørgsmål lød, at hans død var i de andres interesse. At nøle ville være dumt og fejt.

Men Jacques, hvis ryg brændte, og som havde lagt sig om på maven, vendte sig om igen med et sæt, en tanke, der hidtil havde været vag, var pludselig sprunget frem så klar og skarp, at han havde følt det som et stik i sin hjerne. Han, der fra sin barndom havde følt trang til at myrde, han, der hidtil havde lidt den tortur at hjemsøges af denne forfærdelige, fikse idé – hvorfor slog han da ikke Roubaud ihjel? Måske ville han på dette udvalgte slagtoffer for bestandig slukke sin mordtørst og på den måde ville han ikke blot gøre et godt kup, han ville oven i købet blive helbredet. Helbredet, å Gud! Ikke længere fornemme denne gysen i blodet, at kunne eje Séverine uden at føle denne manddyrets vilde lyst til at myrde kvinderne og slæbe dem bort i sin favn! Han svedte over hele kroppen, han så sig selv med kniven i hånden, i færd med at bore den i struben på Roubaud, således som denne havde myrdet præsidenten, og tilfreds og mættet, efterhånden som blodet fra såret flød ud over hans hænder. Han ville slå ham ihjel, han var fast besluttet på det, eftersom det var vejen til helbredelse, til den kvinde, han elskede, til penge og velstand. Når han endelig måtte slå én ihjel, var det ham, han ville dræbe; så vidste han i alt fald, hvad

han gjorde og handlede fornuftigt, i egen interesse og med logisk beregning.

Efter at Jacques havde taget denne beslutning, klokken var lige slået tre, forsøgte han at falde i søvn. Han var allerede på vej til det, da der gik en dyb skælven igennem ham; åndeløs satte han sig over ende i sengen. Dræbe denne mand … min Gud, havde han ret til det? Når en flue generede ham, jog han den bort med et smæk. En gang, da en kat var løbet ham mellem benene, havde han knækket ryggen på den med et spark, ganske vist ikke med vilje. Men denne mand, hans lige! Han måtte tage al sin fornuft fangen for at bevise sig selv sin ret til at begå mordet, den stærkeres ret, der tilintetgør den svagere, som kommer ham i vejen. Nu var det ham, som den andens kone elskede, og hun selv ville have sin frihed for at kunne gifte sig med ham og bringe ham sin formue i medgift. Han fjernede kun hindringen, ganske simpelt. Når to ulve møder hinanden i skoven, og en ulvinde er i nærheden, skiller så ikke den ene sig af med den anden ved et bid? Og i gamle dage, da mændene ligesom ulvene boede i huler, tilhørte da ikke den attråede kvinde den i banden, der kunne erobre hende ved at udgyde sine rivalers blod? Siden dette var livets lov, måtte man adlyde den og ikke tage hensyn til de skrupler, som man senere havde fundet på. Lidt efter lidt forekom hans ret ham ubetinget; han mærkede, at han beslutning atter stod usvækket; straks den næste dag ville han vælge tiden og stedet og træffe forberedelserne til sin gerning. Uden tvivl var det bedst at støde Roubaud ned om natten et eller andet sted på banegården under en af hans runder, så at det kunne se ud, som om han var blevet dræbt af nogle vagabonder, han havde overrumplet.

Dernede bag kuldyngerne vidste han et godt sted, når man bare kunne lokke ham derhen. Trods sine bestræbelser for at sove lagde han nu hele scenen til rette.

Han overvejede, hvor han skulle tage plads, hvorledes han skulle støde til for at dræbe ham på stedet; og mens han fordybede sig i de mindste enkeltheder, vendte dumpt og uimodståeligt hans afsky for gerningen tilbage som en indre protest, der oprørte hele hans væsen. Nej, nej, han ville ikke dræbe ham! Det forekom ham forfærdeligt, uudførligt, umuligt. Det civiliserede menneske i ham vægrede sig ved det med den styrke, opdragelsen havde givet det, det seje og svært nedbrydelige bygværk af de nedarvede idéer. Du skal ikke slå ihjel, den lære havde han inddrukket med generationernes mælk; hans forfinede, med skrupler fyldte hjerne afviste med rædsel tanken om mordet, så snart han gav sig til at tænke over det. Ja, at myrde af trang, eller når instinktet drev én dertil! Men at myrde med overlæg, efter beregning og af interesse, nej, aldrig, aldrig ville han kunne gøre det!

Dagen gryede, da det omsider lykkedes Jacques at falde i søvn, men i en så let søvn, at den forfærdelige strid forvirret blev fortsat i ham. De dage, som fulgte på, var de mest pinefulde i hans liv. Han undgik Séverine, han havde sendt hende den besked, at hun ikke skulle komme til stævnemødet om lørdagen, han var bange for hendes øjne. Men om mandagen var han nødt til at se hende igen; og som han frygtede det: hendes store blå øjne, så ømme og dybe de var, fyldte ham med angst. Hun talte ikke om det forfærdelige, ikke med en bevægelse, ikke med et ord tilskyndede hun ham dertil. Kun læste man ikke andet end *det* i hendes øjne, de spurgte ham

derom, de bønfaldt ham. Han vidste ikke, hvorledes han skulle undgå det utålmodige og bebrejdende udtryk i dem; han fandt dem stadig rettet mod sine med forbavselse over, at han tøvede med at blive lykkelig. Da han forlod hende, kyssede han hende og trykkede hende heftigt til sig for at lade hende forstå, at han havde besluttet sig til det. Det havde han virkelig også, indtil han var kommet ned ad trappen; så begyndte igen hans samvittighedsskrupler. Da han to dage efter så hende igen, var han bleg og forvirret, og hans blik var undvigende som en fej mands, der viger tilbage for en gerning, som er nødvendig. Hun brast i gråd uden at mæle et ord, græd med armene om hans hals, grænseløs ulykkelig; og han følte sig gennemtrængt af foragt for sig selv. Der måtte en ende på det.

"Vil du? Dernede – på torsdag," spurgte han med lav stemme.

"Ja, på torsdag, jeg skal vente på dig."

Denne torsdag var det en ualmindelig mørk aften uden stjerner, med en tæt og sort tåge fra havet. Som sædvanlig kom Jacques først og blev stående ved Sauvagnats hus og ventede på, at Séverine skulle komme.

Men mørket var så tæt, og hun kom gående med så lette skridt, at han fo'r sammen, da hun pludselig rørte ved ham, uden at han havde opdaget hende. Hun lå allerede i hans arme, urolig over, at hun mærkede, at han skælvede.

"Du blev nok bange for mig?" hviskede hun.

"Nej, nej, jeg ventede på dig ... Lad os gå, ingen kan se os."

Og med armene om livet på hinanden gik de langsomt hen over det udstrakte terræn. På denne side af depotet var der kun få gasblus; der var mørke steder, hvor de helt manglede, mens

de langt borte, hen imod banegården, blinkede som levende gnister.

Længe gik de således uden at tale. Hun havde lænet sit hoved mod hans skulder, men hun løftede det ofte for at kysse ham på hagen; og han bøjede sig da ned og gav hende kysset igen på tindingen ved roden af hårene.

På de fjerne kirker slog klokken samtidig ét. Hvis de ikke talte, var det fordi de hørte hinanden tænke under deres favntag. De tænkte kun på den ene ting, de kunne ikke længere være sammen, uden at den helt optog dem. Striden vedvarede, hvorfor da bruge unyttige ord, når det kun gjaldt om at handle? Når hun løftede sig op imod ham, for at kysse ham, kunne hun føle kniven i hans lomme. Havde han da taget sin beslutning?

Men tankerne trængte for stærkt ind på hende, hendes læber bevægede sig, og hun hviskede så sagte, at han næppe kunne høre det:

"For et øjeblik siden kom han hjem, jeg vidste ikke hvorfor ... så så jeg ham tage sin revolver, som han havde glemt ... han skulle sikkert ud på en runde."

De blev igen tavse, og først tyve skridt længere fremme:

"Sidste nat har der været nogle vagabonder og stjålet bly ... han kommer bestemt om et øjeblik."

Så fo'r der en let gysen igennem hende, og atter blev begge tavse og sagtnede deres gang. En tvivl havde grebet hende: Var det nu også kniven, hun kunne føle i hans lomme?

To gange i træk kyssede hun ham for at komme på det rene med det. Og da hun stadig ikke blev sikker i sin sag ved således at gnide sig op ad hans ben, så lod hun hånden hænge ned, og følte efter, mens hun kyssede ham endnu en gang. Det var

ganske rigtigt kniven. Men han havde forstået hende, og trykkede hende heftigt ind til sig, og han hviskede hende i øret:

"Han kommer. Du skal blive fri."

Mordet var besluttet, det forekom dem, at de ikke længere gik, at en fremmed magt førte dem hen over jorden. Deres sanser var pludselig blevet utroligt skærpede, for deres hænder sved i hinanden, og så ofte deres læber mødtes, fornam de det, som om de rev hinanden med neglene. De hørte også tydeligt de lyde, der for lidt siden havde undgået deres opmærksomhed, lokomotivernes rullen og stønnen i det fjerne, de dumpe stød, de ilende fjed i det dybe mørke. Og de så mørket, de skelnede de sorte pletter, som de forskellige genstande dannede, som om en tåge var veget bort fra deres øjne. En flagermus fo'r forbi, de kunne følge dens uregelmæssige svirren. Ved hjørnet af en kuldynge standsede de, og anspændte øjne og øren. Nu hviskede de kun til hinanden.

"Hørte du ikke, der var nogen, der skreg der henne?"

"Nej, det er blot en vogn, der bliver flyttet."

"Men dér til venstre for os, går der én. Det knitrede i gruset."

"Nej, nej, det er rotter, der løber i dyngerne, så at der triller kulstykker ned."

Der gik nogle minutter. Pludselig trykkede hun ham fastere ind til sig.

"Der er han."

"Hvor dog? Jeg ser ingenting."

"Han gik om hjørnet af skuret, han kommer lige hen imod os ... Se, kan du se hans skygge på den hvide mur."

"Tror du, den mørke skygge ... Han er altså alene?"

"Ja, alene, han er alene."

Og i dette afgørende øjeblik kastede hun sig lidenskabeligt om hans hals og trykkede sin hede mund fast imod hans. Det blev et langt, brændende kys, hvori hun gerne ville have gydt af sit eget blod over i hans. Hvor hun elskede ham, og hvor hun afskyede den anden! Å, hvis hun havde haft mod til det, ville hun allerede tyve gange selv have udført denne gerning for at spare ham for rædslen ved den; men hendes kræfter ville svigte hende, hun følte sig for svag, en mands hånd var nødvendig. Og dette uendelige kys var alt, hvad hun kunne indgive ham af sit mod, den fulde besiddelse, som hun lovede ham, hun bød ham sit legeme som til altergang. I det fjerne fløjtede et lokomotiv og kastede en melankolsk, ynkelig klage ud i natten; med regelmæssige slag hørte man braget og faldet af en kæmpehammer, de vidste ikke, hvor den var, mens tågerne, der steg op fra havet, drog deres forvirrede, glidende kaos over himlen, og nu og da flængedes og syntes i øjeblikke at slukke gasblussenes blinkende flammer. Da hun endelig løsnede sin mund fra hans, ejede hun ikke længere noget for sig selv, hun troede, at hun helt var gået over i ham.

Med en hurtig bevægelse havde han allerede åbnet kniven. Men han udstødte en undertrykt ed.

"For pokker, nu er vi lige nær. Han går sin vej."

Det var sandt. Den glidende skygge havde nærmet sig til dem til en afstand af et halvt hundrede skridt og havde så vendt sig til venstre og fjernede sig med regelmæssige skridt som en nattevagt, der ikke aner uråd.

Så skyndede hun på ham.

"Gå, gå dog efter ham."

Og de gik begge, han forrest, hun i hælene på ham, de sneg sig på jagt bag efter manden og undgik at gøre støj. Et øjeblik tabte de ham af syne ved hjørnet af reparationsværkstederne; men de fandt ham igen en snes skridt længere fremme, idet de skød en genvej tværs over en skinnevej. De måtte drage fordel af den mindste murstump for at skjule sig, blot et eneste fejltrin ville have forrådt dem.

"Vi får ikke fat i ham," brummede han dumpt. "Hvis han når derhen, slipper han fra os."

Hun gentog stadig bag ved ham:

"Skynd dig, skynd dig dog."

I dette øjeblik var han fast bestemt på at myrde ham, på disse øde, flade strækninger, som mørket rugede over, midt i denne store banegårds natlige sørgmod. Og alt imedens han forsigtigt fremskyndede sine skridt, hidsede han sig yderligere op og ræsonnerede med sig selv og gav sig selv grunde, der skulle fremstille dette mord som en klog, berettiget, logisk overvejet og bestemt handling. Det var sikkert en ret, han udøvede, selve retten til livet, siden en andens blod nødvendigvis måtte flyde, for at han selv kunne eksistere. Han skulle bare støde til med kniven, så havde han vundet sin lykke.

"Vi får ikke fat i ham," gentog han rasende, idet han så skyggen dreje om hjørnet til et vogterhus. "Det er håbløst. Nu redder han sig."

Men med sin nervøst lystende hånd greb hun ham om armen og holdt ham ubevægelig ind til sig.

"Se, han kommer tilbage."

Roubaud kom ganske rigtigt tilbage. Han havde gjort en vending til højre, nu kom han ned imod dem. Måske havde han

haft en vag fornemmelse af, at der var mordere, der fulgte ham og lurede på ham bag hans ryg. Alligevel vedblev han at gå med rolige skridt som en samvittighedsfuld opsynsmand, der ikke vil vende hjem, før han har set efter alle vegne.

Séverine og Jacques havde brat standset deres gang og rørte sig ikke. Tilfældet havde netop skaffet dem plads i en krog, der blev dannet af en kuldynge. De lænede sig imod den, syntes at trænge ind i den med ryggen tæt op til den sorte mur, forvirrede, ude af sig selv i alt dette mørke. De holdt deres åndedræt tilbage.

Og Jacques så Roubaud komme lige hen imod dem. Næppe tredive meter var imellem dem, hvert skridt formindskede afstanden, regelmæssigt, rytmisk som selve den uafvendelige skæbnes perpendikel. Endnu tyve skridt, endnu ti skridt, så ville han have ham lige foran sig, så ville han løfte hånden med denne bevægelse, så ville han bore ham kniven i struben, idet han stødte fra højre til venstre for at kvæle hans skrig. Sekunderne syntes ham evigheder, sådan en strøm af tanker krydsedes i hans hjerne, at han ikke længere kunne beregne tiden. Alle de grunde, der bestemte ham til hans gerning, passerede ham endnu en gang forbi, han så drabet i et skarpt og klart lys med dets årsager og dets følger. Endnu fem skridt. Hans beslutning var spændt til det yderste, men rokkedes ikke. Han ville slå ihjel, han vidste, hvorfor han ville slå ihjel.

Men da der manglede to skridt, da der manglede ét, skete der en omvæltning i ham. Al hans beslutning, al hans vilje brast pludselig sønder. Nej, nej, han ville ikke slå ihjel, han kunne ikke således myrde denne forsvarsløse mand. Hans fornuft ville aldrig begå mordet, rovdyrinstinktet måtte til, det spring, der

kaster én over byttet, sulten eller lidenskaben, der sønderriver det. Hvad nyttede det, at samvittigheden kun var en sammenhobning af langsomt overleverede og nedarvede retsbegreber! Han følte ikke ret til at dræbe ham, og hvad han så sagde til sig selv, kunne han ikke overbevise sig selv om, at han kunne tiltage sig denne ret.

Roubaud gik roligt forbi. Hans albue strejfede de to andre, der stod inde mellem kullene. Et åndedrag ville have røbet dem; men de stod så stille, som om de var døde. Hans arm løftede sig ikke, han stødte ikke til med kniven. Der var intet, der forstyrrede det tætte mørke, ikke så meget som en gysen. Han var allerede langt forbi, ti skridt borte, mens de endnu stod ubevægelige, lænede op mod den sorte dynge, uden at trække vejret, i deres angst for denne ene, våbenløse mand, der nylig var strøget dem så roligt forbi.

Jacques måtte undertrykke en hulken af raseri og skam.

"Jeg kan ikke, jeg kan ikke."

Han ville atter tage Séverine ind til sig, støtte sig til kende, i en trang til at blive undskyldt og trøstet. Uden at sige et ord smuttede hun bort. Han havde strakt hænderne ud, men kun følt hendes skørt glide bort mellem sine fingre; og han hørte blot hendes lette flugt. Forgæves forfulgte han hende et øjeblik, for hendes bratte forsvinden havde ganske bragt ham ud af fatning. Var hun da så vred over hans svaghed? Foragtede hun ham? Forsigtighedshensyn forbød ham at indhente hende. Men da han fandt sig ene på disse vide flader, hvor gasblussene sående små, gule tårer, greb en forfærdelig fortvivlelse ham, han skyndte sig at gå hjem for at putte hovedet ned i sin pude og dér at glemme sin jammerlige tilværelse. –

En halv snes dage senere, hen imod slutningen af marts, fejrede Roubauds omsider deres triumf over Lebleus. Bestyrelsen havde fundet deres begæring berettiget på monsieur Dabadies anbefaling, så meget mere som kassererens berømte brev, hvori han forpligtede sig til at afstå lejligheden, hvis en ny underforstander gjorde fordring på den, nylig var blevet fundet af mademoiselle Guichon mellem nogle gamle regninger, hun ledte op i banegårdens arkiver. Og straks talte madame Lebleu, der var fortvivlet over sit nederlag, at når man endelig ville slå hende ihjel, kunne man lige så gerne gøre det med det samme. I tre dage satte denne mindeværdige flytning hele gangen i feberagtig bevægelse. Selv den lille madame Moulin, der ellers var så tilbageholdende, og som man aldrig så gå ind eller ud, blandede sig i den ved at bære Séverines arbejdsbord fra den ene lejlighed over i den anden. Men især pustede Philomène til ilden; hun gav straks møde for at hjælpe til, hun pakkede ind, slæbte med på møblerne og fo'r ud og ind i lejligheden på forsiden, endnu før lejeren havde forladt den. Og det var hende, der forjog madame Lebleu derfra midt under forvirringen mellem de to møblementer, der under omflytningen blev blandet sammen. Hun var nået til at vise en sådan iver for Jacques og alt det, han holdt af, at Pecqueux forbavset og mistænksom havde spurgt hende med sin ondskabsfulde, lumske drankermine, om hun nu var gode venner med hans lokomotivfører, alt imens han underrettede hende om, at han nok skulle give dem begge to deres bekomst den dag, da han overraskede dem. Hendes tilbøjelighed for den unge mand var tiltaget ved det, hun gjorde sig til deres tjenestepige, hans og hans elskerindes, i håb om også selv at få

en part i ham ved at gå imellem de to. Da hun havde flyttet den sidste stol, blev dørene slået i. Så opdagede hun en taburet, som kassererskken havde glemt, åbnede døren igen og smed den ned ad gangen. Så var det forbi.

Så gik langsomt tilværelsen ind i sine vante fuger. Mens madame Lebleu sad i sin lænestol, som hendes reumatisme fængslede hende til, og var ved at dø af kedsomhed og havde store tårer i øjnene, fordi hun nu kun havde udsigt til zinktaget, der spærrede hendes horisont, arbejdede Séverine på sit evindelige fodtæppe, siddende ved et af vinduerne til gaden. Under hendes blik bredte sig den muntre trafik på afgangsstationen, hvor der var en uafbrudt strøm af fodgængere og køretøjer. Det tidlige forår havde allerede drevet grønne knopper frem på de store træer langs med fortovene, og på den anden side banegården drog Ingouvilles fjerne højder deres skovbegroede åse, spættede med villaernes hvide pletter. Men hun undrede sig over, at hun fandt så ringe fornøjelse ved omsider at se sin drøm virkeliggjort, ved at bo her i denne forønskede lejlighed, hvor hun havde vid udsigt, lys og sol. Ligesom hendes husholderske, madam Simon, var gnaven, fordi hun var kommet ud af de vante folder, var hun selv ærgerlig over det; der var øjeblikke, hvor hun ønskede sig tilbage til sit gamle hummer, hvor snavset ikke sås så meget, som hun udtrykte sig.

Roubaud havde ganske roligt ladet alt gå, som det bedst kunne. Han lod ikke til at vide besked om, at han havde skiftet lejlighed: endnu tog han ofte fejl og opdagede først sin fejltagelse, når hans nøgle ikke kunne komme ind i det gamle nøglehul. Forresten levede han mere og mere uden for huset,

hans hjem opløstes mere og mere! Et øjeblik syntes han at vågne til liv igen, det var hans politiske anskuelser, der atter gjorde sig gældende, ikke fordi de var særlig udprægede eller fanatiske, men han huskede sit sammenstød med underpræfekten, det, der nær havde kostet ham hans embede. Efter at kejserdømmet var blevet rokket ved valgene og kommet ind i en forfærdelig krise, triumferede han og erklærede gentagne gange, at de folk ikke altid ville være de herskende. En venskabelig advarsel fra monsieur Dabadie, der var blevet underrettet om det af mademoiselle Guichon, som den revolutionære udtalelse var blevet rettet til, var for øvrigt nok til at slå koldt vand i blodet på ham. Når korridoren nu var rolig og alle levede i fred, mens madame Lebleu hentæredes af ærgrelse og blev svagere og svagere, hvorfor skulle man så skaffe sig nye bryderier og blande sig i statsanliggender? Han trak på skuldrene, han brød sig pokker om politik, så lidt som om alt mulig andet. Og dag for dag mere fed gik han omkring med sin ligegyldigt udseende mine uden at angre noget.

Mellem Jacques og Séverine var misforståelsen tiltaget, nu da de kunne være sammen så tit det skulle være. Der var ikke længere noget, der stod i vejen for deres lykke, han gik op og besøgte hende ad bagtrappen, så tit det lystede ham, uden frygt for at blive beluret; og lejligheden tilhørte dem, han kunne have ligget der om natten, hvis han havde turdet. Men det var det uudførte, den gerning, han havde villet, som de begge havde været enige om, men som han ikke udførte, – der for fremtiden lagde misstemning imellem dem som en uoverstigelig mur.

Han, der medbragte skammen over sin svaghed, fandt hende hver gang mere tungsindig og syg af at vente til ingen nytte.

Deres læber søgte ikke en gang hinanden, for de havde nydt denne halve besiddelse til overmål; al den lykke, de begærede, var at rejse, at blive gift der ovre, at føre et nyt liv.

En aften traf Jacques Séverine grædende, og da hun så ham, standsede hun ikke, hun hulkede endnu stærkere med armene om hans hals. Hun havde før grædt således, men da havde han kunnet berolige hende med et favntag; nu følte han, skønt hun hvilede ved hans bryst, at hun var betaget af en fortvivlelse, der tog til, jo inderligere han trykkede hende ind til sig. Han blev forskrækket; til sidst tog han hendes hoved mellem sine hænder; og mens han så hende nær ind i ansigtet, ind i hendes våde øjne, svor han i fuld forståelse af, at når hun var så fortvivlet, var det fordi, hun var kvinde og ikke selv havde mod til det dræbende stød, blid og svag som hun var.

"Tilgiv mig. Men vent ... Jeg sværger dig til, det skal ske snart, så snart som jeg kan."

I samme øjeblik havde hun trykket sin mund mod hans som for at besegle denne ed, og de kyssede hinanden så varmt og så længe, som om de ville gå op i hinanden.

10

Tante Phasie var død torsdag aften klokken ni i en sidste krampetrækning, og Misard, der ventede nær ved hendes seng, havde forgæves forsøgt at trykke hendes øjenlåg til. Øjnene var trodsigt blevet stående åbne, hovedet havde fortrukket sig lidt og var sunket lidt ned mod skulderen som for at kaste et blik ud over værelset, mens læberne skød sig tilbage som med et spottende smil. Et usselt lille lys brændte nær ved hende på et hjørne af bordet. Og togene, som siden klokken ni kørte forbi derude i fuld fart, uvidende om denne døde, der endnu ikke var blevet kold, bragte det til at dirre et øjeblik, mens lysets flamme flakkede hid og did.

Pludselig sendte Misard Flore ud at signalere et togs afgang til Doinville. Hun kunne ikke være tilbage for kl. 11; så havde han to timer for sig. Og roligt skar han sig først en skive brød, for han var skrupsulten, da han ikke havde spist til middag på grund af konens langvarige dødskamp. Og han spiste, alt mens han gik frem og tilbage, og flyttede omkring på møblerne. Han blev standset af nogle voldsomme hosteanfald, han bøjede sig og var selv halvdød; så mager og ynkelig så han ud med sine glansløse øjne og sine grånede hår, at det ikke lod til, at han længe skulle nyde sin sejr. Alligevel, han havde ødelagt hende, denne store, kønne kvinde, som insektet fortærer egetræet; hun lå udstrakt på sin ryg, død og tilintetgjort, og han levede endnu. Men han kom i tanker om noget og bøjede sig ned for under hendes seng at tage en terrin, hvori der var en rest mel og vand, der var lavet til til et lavement. Efter at hun var kommet på det

rene med hans anslag, gav han hende nemlig ikke længere rottegiften i saltet, men i lavementerne; og hun havde været dum nok til at tage den ind på denne måde uden at ane, at der var nogen fare ved det. Så snart han havde bortkastet terrinens indhold uden for huset, gik han ind igen og vaskede med en svamp værelsets gulv, der var blevet plettet. Hvorfor havde hun også været så sejlivet? Hun havde villet være ondskabsfuld, så meget desto værre for hende! Når det i en familie gælder om, hvem der først kan få livet af den anden, uden at folk snakker om det, må man holde øjnene åbne. Han var stolt over sin bedrift; han grinede af det som over en vellykket spøg: denne gift, som hun så godtroende havde taget ind fra den forkerte ende, mens hun så omhyggeligt passede på ikke at få den fra den rigtige. I dette øjeblik bragte et forbifarende iltog det lave hus til at ryste i den grad, at han fo'r sammen og vendte sig imod vinduet, så vant han ellers var til det! Å ja, denne evige strøm, denne verden, der kom allevegne fra, og ikke anede, hvad den knuste på sin vej, nej, tværtimod, den brød sig pokker om det, så travlt havde den med at komme afsted! Og bag ved toget i den dumpe stilhed mødte han den dødes vidt opspilede øjne, hvis stive pupiller syntes at følge hver af hans bevægelser, mens der lå et smil om de tilbagetrukne mundvige.

Misard, der ellers var så flegmatisk, blev en smule opbragt. Han forstod det godt: hun sagde til ham: Søg, søg du bare! Men det var dog sikkert, at hun ikke kunne tage disse tusinde francs med sig; og nu, da hun var død, ville han vel nok omsider finde dem. Kunne hun ikke lige så godt have rykket ud med dem godvilligt? Så havde han sparet sig al den ulejlighed. Hendes øjne fulgte ham over alt. Søg, søg bare! Han mønstrede med

blikket dette værelse, hvor han ikke havde turdet søge, så længe hun levede. Først søgte han i skabet; han tog nøglerne under hovedpuden, rodede omkring på hylderne, hvor hendes linned lå, tømte de to skuffer, trak dem endog helt ud for at se, om der ikke var noget hemmeligt gemmested. Nej, intet! Så tænkte han på natbordet. Han tog marmorpladen af det og gennemledte det på alle kanter, men til ingen nytte.

Også bag kakkelovnsspejlet, et tyndt markedsspejl, der var hængt op på to søm, anstillede han en undersøgelse, stak en flad lineal ned bag det, men fik ikke andet frem end en sort dynge støv. Søg, søg blot! For at undgå de store, åbne øjne, han følte hvile på sig, lagde han sig ned på alle fire og bankede med små slag på gulvet for at høre, om ikke en dump genlyd skulle røbe ham et tomt sted. Intet, bestandig intet! Da han atter havde rejst sig, stirrede øjnene igen på ham, han vendte sig om og forsøgte at se stift ind i ligets øjne, mens det forfærdelige smil om de optrukne læber syntes endnu mere spottende. Han var ikke længere i tvivl om det, hun gjorde nar ad ham. Søg, søg blot! En feber betog ham, han gik nærmere til hende, en mistanke havde grebet ham, en gruful tanke, der gjorde hans blege ansigt endnu blegere. Hvorfor havde han været så overbevist om, at hun ikke havde dem på sig, de tusinde francs? Det kunne dog være, at hun netop bar dem på sig. Og han dristede sig til at åbne hendes klæder, at trække dem af hende, han undersøgte hende, ledte i alle kroge mellem hendes lemmer, hun ville jo selv have, at han skulle søge. Han ledte under hende, bag hendes nakke, bag hendes ryg. Han endevendte sengen, han stak sin arm lige til skulderen ned i halmmadrassen. Han fandt intet. Søg, søg blot! Og hovedet,

der atter var faldet ned på den oprevne hovedpude, stirrede stadig på ham med sine spottende øjne.

Mens Misard, skælvende af raseri, var i færd med at ordne sengen igen, kom Flore ind. Hun kom hjem fra Doinville.

"Det bliver i overmorgen, på lørdag kl. 11," sagde hun.

Hun talte om begravelsen. Men med et eneste blik fattede hun, hvilket arbejde Misard havde givet sig af med under hendes fraværelse. Hun gjorde en ligegyldig og ringeagtende gebærde.

"Lad bare være. Du finder dem dog ikke."

Han bildte sig ind, at også hun trodsede ham. Og han trådte hen imod hende, mens han bed tænderne sammen.

"Hun har givet dig dem, du ved, hvor de er."

Den tanke, at hendes moder skulle have kunnet bekvemme sig til at give sine penge til nogen, selv til sin datter, bragte hende til at trække på skuldrene.

"Å, hvor vil du hen! Givet dem ... ja, givet dem til jorden. Se en gang, der ude ligger de, dér kan du søge."

Og med en stor håndbevægelse viste hun ham hele huset, haven med dens brønd, jernbanelinjen, hele det udstrakte landskab. Ja derude, i et eller andet hul i jorden, hvor aldrig nogen ville opdage dem! Og mens han angst og ude af sig selv igen begyndte at gennemsøge møblerne, at banke på væggene uden at genere sig for hende, blev den unge pige stående ved vinduet og vedblev med dæmpet stemme:

"Å, det er mildt udenfor, en dejlig nat! ... Jeg gik hurtigt. Det er så stjernelyst, som om det var midt om dagen ... Vi får det dejligste vejr i morgen, når solen står op!"

Et øjeblik blev Flore stående ved vinduet med blikket vendt mod det stjerneklare landskab, mild til mode ved de første, varme vårpust af april, der havde gjort hende tankefuld og bragt hendes hjertes gamle sår til at bløde. Men da hun hørte Misard gå ud af værelset og fortsætte sin søgen i stuerne ved siden af, gik hun hen til sengen og satte sig ned og så på sin moder. På hjørnet af bordet brændte lysestumpen fremdeles med en høj og rolig flamme. Et tog fo'r forbi og bragte huset til at ryste.

Flore havde bestemt at tilbringe natten på dette sted, og hun tænkte efter. I begyndelsen drog synet af den døde hende bort fra hendes fikse idé, fra den tanke, der pinte hende og havde fulgt hende på hendes vej i stjernenatten, i mørkets fred langs med vejen til Doinville. Nu var der en overraskende omstændighed, som dyssede hendes lidelse i søvn: hvorfor havde hun ikke været mere bedrøvet, da hendes moder døde, og hvorfor græd hun ikke en gang nu? Hun holdt dog meget af hende, så sky og indesluttet dette sære pigebarn ellers var, altid på farten ud over enge og marker, så snart hun var fri for sin tjeneste. Tyve gange under den sidste, dødbringende krise havde hun sat sig her ved sengen og bønfaldet hende om at lade en læge kalde; for hun anede Misards anslag og håbede, at han ville opgive det, når man gjorde ham bange. Men hun havde aldrig opnået andet svar af den syge end et rasende nej, som om hun satte sin ære i ikke at modtage hjælp af nogen, sikker på sejren som hun trods alt var, da hun dog ville tage pengene med sig; og så blandede Flore sig ikke mere i den sag, hendes egen lidelse fik atter magt over hende, og hun forsvandt og strejfede omkring i det fri for at glemme. Det var sikkert *det*, der nu

gjorde hendes hjerte hårdt; når man bærer på en sorg, der er alt for tung, er der ikke længere plads for nogen anden; hendes moder var død, hun så hende ligge dér bleg og sammenfalden, og dog kunne hun ikke føle sig bedrøvet, skønt hun gjorde sig umage for det. Skulle hun hente gendarmerne og angive Misard? Hvorfor det? Intet blev jo bedre for det! Og lidt efter lidt gled hun viljeløst tilbage til sine egne betragtninger, skønt hendes blik vedblev at hvile på den døde; hun så hende ikke længere, hun var helt optaget af den tanke, der havde boret sig ind i hendes hjerne som et søm; nu opfattede hun ikke andet indtryk fra omverdenen end togenes dumpe stød, hvis forbifart for hende angav timernes gang.

Et øjeblik havde man i det fjerne kunnet høre larmen af et tog, der nærmede sig fra Paris. Da lokomotivet endelig passerede forbi vinduet med sin flammende lanterne, lyste det op i værelset som et lyn eller som skæret fra en ildebrand.

"Atten minutter over ét," sagde hun til sig selv. "Endnu syv timer igen. I morgen tidlig, 16 minutter over otte, kører de forbi."

Hver uge – måneder igennem – havde hun været optaget af således at vente. Hun vidste, at iltoget fredag morgen, som Jacques førte, også bragte Séverine til Paris; og pint af skinsyge levede hun kun for at udspejde dem, at se dem, at sige til sig selv, at nu rejste de derind for frit at kunne være sammen. Å, dette tog, der fo'r forbi, denne ulidelige følelse, at hun ikke kunne klamre sig til den sidste waggon for også at blive ført med! Det var for hende, som om alle disse hjul gik over hendes hjerte. Så meget havde hun lidt, at hun en aften havde opsøgt sig et skjult sted for at skrive til politiet; for det ville være forbi,

hvis hun kunne få denne kvinde arresteret; og da hun i gamle dage havde opdaget hendes forhold til præsident Grandmorin, anede hun, at hun kunne styrte hende i ulykke, hvis hun underrettede øvrigheden om det. Men når hun så sad med pennen i hånden, kunne hun aldrig komme afsted med rigtig at fremstille sagen. Desuden – ville politiet låne hende øre? Alle disse pæne folk var naturligvis i forståelse med hinanden. Måske ville det endog blive hende, de puttede i fængsel, ligesom de havde gjort med Cabuche. Nej, hun ville hævne sig, hævne sig alene uden at benytte nogen andens hjælp. Det var ikke en gang en hævntanke i den forstand, hun ellers hørte tale om det, tanken om at anrette ulykke for selv at slippe fri fra sin; det var en trang til at få slut på det hele, at tilintetgøre alt, som om tordenen havde fejet det bort. Hun var meget stolt, hun var stærkere og smukkere end den anden, overtydet om sin gode ret til at blive elsket; og når hun ensom vankede omkring ad stierne i denne vilde egn med sin tunge hjelm af blonde hår, der altid var udækkede, ønskede hun tit at træffe sammen med den anden, for at de kunne afgøre deres mellemværende et eller andet sted i en skov som to fjendtlige kæmper. Aldrig endnu havde en mand rørt ved hende, hun jog dem fra sig; og det var hendes uovervindelige styrke, derfor ville hun sejre.

Den foregående uge var den tanke pludselig slået ned i hende og havde boret sig ind som for et hammerslag, der rettedes, hun vidste ikke hvorfra: at hun ville slå dem ihjel, for at de ikke mere skulle rejse forbi, for at de ikke mere skulle tage sammen derned. Hun overvejede det ikke; hun adlød det vilde ødelæggelsesinstinkt. Når en torn var trængt hende ind i kødet, rev hun den ud, hun ville hellere have skåret fingeren af end

lade den sidde. Hun ville dræbe dem, dræbe dem den første gang, de kørte forbi; og i det øjemed ville hun vælte toget, slæbe en bjælke ind over jernbanelinjen, løsne en skinne, kort sagt tilintetgøre, knuse alt. Han, der havde plads på lokomotivet, ville sikkert blive på pletten med knuste lemmer; og hun, der altid sad i den forreste vogn for at være så nær ved ham som muligt, ville ikke kunne slippe derfra; hvad de andre angik, denne stadige strøm af rejsende, skænkede hun dem ikke en gang en tanke. Det var navnløse væsener for hende; kendte hun dem? Og denne tanke om at knuse et tog, om at ofre så mange liv, optog hende i hver eneste time, den eneste katastrofe, der var stor og dyb nok og opfyldt af så meget blod, så megen menneskelig lidelse, at hun kunne svale sit stakkels, tåresvulmende hjerte i det.

Fredag morgen havde hun ikke haft styrke nok til at udføre sit forsæt, hun havde endnu ikke bestemt, på hvilket sted det skulle ske, eller på hvilken måde hun skulle få løftet en skinne af dens plads. Men om aftenen, da hun var fri for tjeneste, fik hun et indfald, og hun gik afsted ned gennem tunnellen for at se vejen efter lige til det sted, hvor sidelinjen bøjer af til Dieppe. Det var én af hendes kæreste spadseregange, denne en halv mil lange underjordiske gang, denne hvælvede, ligeløbende vej, hvor hun kendte pirringen ved at se togene komme rullende hende i møde med deres blændende lanterner: hver gang var hun lige ved at blive knust, og det var sagtens denne fare, der lokkede hende, hun følte trang til at byde den trods. Men da hun denne aften var sluppet forbi vogterne uden at blive set og var nået til midt i tunnellen, idet hun holdt sig på dens venstre side for at være sikker på, at hvert tog, der kom imod hende,

passerede til højre for hende, begik hun den uforsigtighed at vende sig om for med blikket at følge lanternen på et tog, der kørte til Havre; og da hun igen begav sig på vej, kom hun atter til at dreje sig ved det, at hun en gang trådte fejl; og nu vidste hun ikke længere, i hvilken retning de røde lanterner var forsvundet. Hvor modig hun end var, standsede hun, endnu døvet af hjulenes bulder, med kolde hænder, og et pust af rædsel isnede hende igennem håret. Da nu et andet tog var i vente, troede hun, at hun ikke længere vidste, i hvilken retning det gik, og hvis hun holdt sig til den fejle side, ville hun ynkelig blive kørt over. Med en kraftanstrengelse forsøgte hun at tage sin fornuft fangen, at huske, at tænke sig om. Så drev pludselig rædslen hende afsted, lige fremad, som det bedst kunne gå, i rasende løb. Nej, nej, hun ville ikke omkomme, ikke før hun havde slået de to andre ihjel! Hendes fødder snublede mellem skinnerne, hun gled, faldt og løb så videre endnu hurtigere. Tunnellen gjorde hende svimmel, murene syntes at nærme sig hinanden for at klemme hende fast, hvælvingen genlød af indbildte lyde, af tusinde stemmer, af frygtelige drøn. Hvert øjeblik drejede hun hovedet og troede at føle det brændende hede pust fra et lokomotiv i sin nakke. To gange bragte en pludselig opdukket vished om, at hun tog fejl, og at hun ville blive dræbt, hvis hun fortsatte sit løb i samme retning, hende til med et sæt at gøre omkring og flygte den modsatte vej. Og hun løb, hun løb, da der foran hende langt borte tændtes som en stjerne, et rundt og flammende øje, der blev større og større. Men hun samlede al sin styrke for ikke at give efter for en uimodståelig drift til at gøre omkring endnu en gang. Øjet voksede til et bål. Et flammende ovnsvælg. Blændet styrtede

hun sig til venstre uden selv at vide, hvad hun gjorde; og toget jog forbi som en torden og strejfede hende kun med sin hvirvelvind. Fem minutter efter var hun ude af tunnellen på Malaunaysiden, uskadt og i god behold.

Klokken var ni, endnu nogle minutter, og iltoget fra Paris ville være der.

Hun havde straks fortsat sin vej i almindelig gang indtil sidelinjen til Dieppe, to hundrede meter længere fremme; hun undersøgte jernbanelinjen og søgte efter en eller anden omstændighed, der kunne tjene til hendes formål. På vejen til Dieppe, der var under reparation, holdt der netop et godstog, hendes ven Ozil var i færd med at skifte sporene, og pludselig gik der et lys op for hende, og hun fattede sin plan: hun ville simpelt hen forhindre ham i hans arbejde, således at iltoget ville komme til at knuses imod godstoget. Fra den dag af, da denne Ozil i vildt begær havde styrtet sig over hende, og hun havde slået ham i ansigtet med sin kæp, nærede hun stadig venskab for ham, og hun holdt af at aflægge ham sådanne uventede besøg igennem tunnellen som en ged, der er smuttet ned fra sit bjerg. Ozil var en gammel soldat, meget mager og fåmælt, han gav sig kun af med sin tjeneste, var på sin post dag og nat og havde endnu ikke en eneste forsømmelse at bebrejde sig. Kun denne vildkat, der havde slået ham så hårdt, som om hun var en mand, kunne kommandere ham, blot hun vinkede med sin lille finger. Skønt han var fjorten år ældre end hun, var han forelsket i hende og havde svoret sig selv, at han ville eje hende; tålmodigt ville han vente og vise sig elskværdig, siden det ikke havde hjulpet at bruge vold. Også denne mørke nat kom han hen til hende og glemte alt andet, da hun kom hen til

hans vogterhus og kaldte på ham der udenfor. Hun søgte at dysse hans årvågenhed i søvn, hun førte ham ud imod markerne, og fortalte ham indviklede historier om, at hendes moder var syg, og at hun ikke ville blive i Croix-de-Maufras, hvis hun mistede hende. Samtidig lyttede hun efter den fjerne brusen af iltoget, der havde forladt Malaunay og nu nærmede sig i fuld fart. Og da hun kunne høre, at det var tæt ved, vendte hun sig om for at se. Men hun havde ikke husket på de nye skifteapparater: idet lokomotivet drejede ind på linjen til Dieppe, havde det af sig selv givet stoppesignal; og lokomotivføreren havde fået tid til at standse nogle skridt fra godstoget. Med et skrig som en mands, der vågner ved at huset styrter sammen over ham, styrtede Ozil tilbage til sin post, mens hun blev stående ubevægelig og stiv i mørket og fulgte den manøvre, der blev nødvendiggjort af den indtrufne begivenhed. To dage efter havde sporskifteren fået sin afsked og var kommet for at sige farvel til hende uden at mistænke hende for noget, og han havde bedt hende om at komme til ham, så snart hendes moder var død. Nå, det forsøg var mislykkedes, hun måtte finde på noget andet. –

I dette øjeblik veg den drømmende tåge, der slørede Flores blik, ved den genvakte erindring; og på ny fik hun øje på den døde, der oplystes af lysets gule flamme. Hendes moder var død; skulle hun da rejse bort og gifte sig med Ozil, der gerne ville have hende, og som måske kunne gøre hende lykkelig? Men alt i hende oprørtes ved den tanke. Nej, nej! Hvis hun var fej nok til at lade de to andre leve og selv at leve, så ville hun hellere gå ud som landstrygerske eller tage plads som tjenestepige end tilhøre en mand, som hun ikke elskede. Og da en uvant støj

bragte hende til at lytte, hørte hun, at Misard med en hakke var i færd med at opbryde køkkenets fasttrampede lergulv; han blev mere og mere rasende, mens han søgte efter skatten, han var på vej til at rive hele huset ned. Alligevel, ham ville hun heller ikke blive sammen med. Hvad skulle hun gøre? Der kom vindstød, murene rystede, og over den dødes hvide ansigt gled der et genskær fra ovnens gløder, der farvede de åbne øjne og det ironiske drag om læberne blodrøde. Det var det sidste tog fra Paris med dets tunge og langsomme lokomotiv.

Flore havde drejet hovedet og kastet et blik op mod stjernerne, der lyste i den klare forårsnat.

"Ti minutter over tre. Endnu fem timer. Så kommer de forbi."

Hun led alt for meget, til at hun skulle kunne begynde forfra igen. At se dem, at se dem således hver uge rejse afsted til deres kærlighed, var mere, end hun kunne udholde. Nu da hun var overbevist om, at hun aldrig ville komme til at eje Jacques for sig alene, foretrak hun, at han døde, at der slet ikke længere var noget til. Og dette sørgelige værelse, i hvilket hun vågede, omgav hende med sorg og bragte hendes tilintetgørelseslyst til at vokse. Når der ikke længere var nogen, der brød sig om hende, kunne de andre lige så godt gå samme vej som hendes moder. Der skulle være døde i masser og atter masser, og dem alle ville hun dræbe med et eneste slag. Hendes søster var død, hendes moder var død, hendes kærlighed var død. Hvad skulle hun da gøre? Være ene, blive eller rejse, altid alene, mens de andre skulle være to sammen? Nej, nej, så skulle hellere alt tilintetgøres, så skulle den død, som havde taget sæde her i dette dunkle værelse, blæse ud over vejene og feje alle mennesker bort!

Efter denne lange overvejelse, var hun fast besluttet og betænkte nu den bedste måde at udføre planen på. Og hun vendte tilbage til tanken om at tage en skinne bort. Det var det sikreste middel, det mest praktiske, det lettest udførlige. Hun havde det fornødne værktøj, og ingen ville se hende i denne øde egn. Det bedste sted, hun kunne vælge, var sikkert på den anden side sænkningen, hen imod Barentin, på det sted, hvor jernbanelinjen bugtede sig over et højdedrag ad en dæmning på en syv-otte meter. Dér ville toget sikkert blive kastet ud af skinnerne, dér ville dets nedstyrtning blive forfærdelig. Men da hun beregnede den tid, hun havde til sit arbejde, blev hun atter modløs.

Før iltoget til Havre, der passerede kl. 8:16, var der kun et persontog i vente, nemlig kl. 7:55. Hun ville altså have tyve minutter til at besørge sit arbejde i, hvad der var tilstrækkeligt. Blot var der den uheldige omstændighed, at man ofte skød tilfældige godstog ind mellem de reglementerede tog, især til tider, når der var indtruffet store vareforsendelser. Og hvor megen unyttig risiko var der så ikke? Hvorledes kunne hun vide på forhånd, om det så også blev iltoget, der blev knust på dette sted? I lang tid tumlede hendes hjerne med beregninger af forskellige muligheder. Det var endnu nat, lyset brændte stadig, den smeltede talg var flydt vidt ud, og hun pudsede ikke længere den lange, sorte tande.

Netop som et godstog, der kom fra Rouen, var ved at passere, kom Misard ind igen. Hans hænder var fulde af jord, han havde gennemsøgt brændeskuret; og han stønnede af raseri over sin unyttige leden og var så febrilsk af afmægtig lidenskab, at han igen gav sig til at søge under møblerne, i kakkelovnen, allevegne

i stuen. Det lange tog syntes aldrig at ville få ende med sine tunge hjuls regelmæssige buldren, hvert af deres stød gav et sæt i den døde henne i sengen. Og idet han strakte armen ud efter et lille billede, der hang på væggen, mødte han igen de åbne øjne, der forfulgte ham, mens læberne bevægede sig til smil.

Han blev bleg, han skælvede og stammede i skrækslagen vrede:

"Ja, ja, søg, søg! – Vent, jeg skal nok finde dem, kan du bande på! Selv om jeg skulle vende op og ned på hver sten i huset og på hver jordklump udenfor."

Det sorte tog var med en irriterende langsomhed forsvundet i mørket. Og den døde, der igen lå stille, så stadig på sin mand med så spottende og sejrssikkert et udtryk, at han atter løb ud af stuen og lod døren stå åben.

Flore havde rejst sig, hun var blevet revet ud sine tanker. Hun lukkede døren, for at denne mand ikke skulle komme tilbage og forstyrre hendes moder. Og hun blev forbavset ved pludselig at høre sig selv sige ganske højt:

"Ti minutter at løbe på. Det må være tilstrækkeligt."

Hun ville virkelig kunne blive færdig med sine forberedelser på ti minutter. Hvis der ikke var signaleret noget tog ti minutter, før iltoget skulle komme, kunne hun begive sig til værket. Fra nu af, efter at sagen var fastsat og ordnet, forsvandt hendes angst, hun blev fuldkommen rolig.

Henimod fem gryede det ad dag, en frisk dæmring, der gik over i en ren og klar himmel. Skønt det var temmelig koldt, åbnede hun vinduet på vid gab, og den prægtige morgen trængte i det triste værelse, der lugtede af død. Solen var endnu under horisonten, skjult bag en træbevokset bakke; men snart

kom den purpurrød til syne, rislede ned over skrænterne og oversvømmede hulvejene med lys i den levende glæde, som jorden føler ved hvert nyt forår. Hun havde ikke taget fejl den foregående dag: det ville blive en smuk morgen, én af disse dage, hvor man føler sig ung og strålende sund, hvor man holder af at leve. Hvor ville det ikke være dejligt at vanke langs med gedernes stier, efter som éns lune drev én, i dette øde land mellem de utallige høje, der blev gennemskåret af snævre dale! Og da hun vendte sig om, blev hun overrasket ved at se, at lyset, der næsten var gået ud, kun plettede det klare dagslys med en bleg tåre. Den døde syntes nu at se ud på vejen, hvor togene vedblev at krydses uden i mindste måde at lægge mærke til dette blege lys ved hendes lig.

Flore overtog aldrig sin tjeneste, før det var dag. Og hun forlod først stuen, når persontoget fra Paris var i vente kl. 6:12. Også Misard afløste klokken seks sin kollega, der havde nattevagten. da han gav signal, stillede hun sig hen ved bommen med fanen i hånden. Et øjeblik fulgte hun toget med øjnene.

"Endnu to timer," tænkte hun ganske højt.

Hendes moder havde ikke længere nogen hjælp behov. Og fra nu af følte Flore en uovervindelig modbydelighed for at gå ind i værelset. Det var forbi, hun havde kysset hende, hun kunne nu råde over sit eget liv og over de andres. Ellers plejede hun at gå bort og gøre sig usynlig i mellemrummene mellem de forskellige tog; men denne morgen syntes en eller anden interesse at holde hende tilbage på hendes post, nær ved bommen, på en bænk, en simpel planke, der var anbragt ved randen af jernbanevejen. Solen steg i horisonten, en varm regn

af guld dryssede igennem den klare luft; og hun sad ganske stille og badede sig i det milde vejr, midt i det vide landskab, der skælvede af den stigende saft i april. Et øjeblik havde hun lagt mærke til Misard, der var i synlig bevægelse i sin bræddehytte på den anden side jernbanelinjen og ikke som sædvanlig sad og halvsov: han gik ud og ind og håndterede sine apparater med rystende hænder og med stadige øjekast hen til huset, som om hans sjæl var blevet tilbage dér og stadig var i færd med at søge. Så glemte hun ham og vidste ikke en gang længere, at han var der. Hun var helt optaget af at vente, hendes ansigt var koldt og udtryksløst, øjnene vendte mod det sted, hvor vejen slap, hen imod Barentin. Og derhenne i det strålende solskin syntes der at rejse sig en vision for hende, der holdt hendes vilde blik hårdnakket fast.

Minut gik efter minut, Flore rørte sig ikke. Da omsider Misard kl. 7:55 med to signalstød bebudede persontoget til Havre, rejste hun sig og stillede sig op ved bommen med fanen i hånden. Toget forsvandt allerede i det fjerne efter at have bragt jordbunden til at ryste, og man hørte det buldre ind i tunnellen, hvor støjen så efterhånden tabte sig. Hun var ikke vendt tilbage til bænken, hun blev stående og talte på ny minutterne. Hvis der ikke blev signaleret noget tog i løbet af ti minutter, ville hun løbe derhen på den anden side af sænkningen og løsne en skinne. Hun var ganske rolig, kun var hendes bryst beklemt som under den uhyre vægt af hendes gerning. For øvrigt var i dette sidste øjeblik tanken om, at Jacques og Séverine nærmede sig, at de igen skulle passere dér forbi på vej til deres elskovsstævne, hvis hun ikke stoppede dem, tilstrækkelig til at gøre hende hård og fast i sin beslutning, blind og døv for alt

andet, uden at der rejste sig så meget som en indvending i hende: det var det uigenkaldelige, det dødbringende greb af ulvindens kløer i den forbigåendes sider. I sin hævnlystne egenkærlighed så hun stadig kun deres lemlæstede lig uden tanke på de mange andre, den strøm af ubekendte rejsende, der i så mange år havde passeret forbi hende. Lig og blod ville der blive, solen ville måske blive skjult af det, denne sol, hvis milde glæde irriterede hende.

Endnu to minutter, endnu ét, og hun skulle til at gå, hun begav sig allerede på vej, da hun blev standset af tunge stød, der lød på vejen fra Bécourt. Et køretøj, uden tvivl en lastvogn. Man ville bede hende om at komme hen til jernbanelinjen, hun måtte åbne bommen, snakke med kusken og blive dér: det ville være umuligt at handle, hendes plan ville ryge i lyset. Og hun gjorde en rasende gebærde, der sagde så meget som, at hun brød sig pokker om det, hun gav sig til at løbe, forlod sin post og overlod det til køretøjet og dets kusk at klare sig selv.

Men der lød et piskeknald i morgenluften, og en munter stemme råbte:

"Halløj! Flore!"

Det var Cabuche. Hun blev stående, standset i sit første skridt, lige foran bommen.

"Hvad for noget?" Vedblev han, "du sover endnu i dette dejlige solskinsvejr? Skynd dig at lukke op, at jeg kan slippe over, før iltoget kommer."

En dyb fortvivlelse havde grebet hende. Hendes forehavende var strandet, de to andre ville rejse afsted til deres lykke, uden at hun kunne finde noget middel til at knuse dem. Og mens hun langsomt åbnede den gamle, halvrådne bom, hvis jernværk

peb af rust, søgte hun rasende efter en hindring, et eller andet, som hun kunne kaste tværs over sporet; hun var i den grad ude af sig selv, at hun ville have kastet sig selv derude, hvis hun havde troet, at hendes knogler var hårde nok til at kaste lokomotivet ud af skinnerne. Men pludselig faldt hendes blik på lastvognen, et lavt, sværtbygget køretøj, der var belæsset med to stenblokke, som fem svære heste havde møje med at slæbe afsted. Disse blokke fængslede hendes opmærksomhed, de var så høje og brede og dannede så kolossal en masse, at de spærrede hele kørevejen; og i hendes øjne vakte de et pludseligt behag, en vanvittig lyst til at gribe dem og flytte dem ud på jernbanelinjen. Bommen var helt åben. De fem heste svedte og pustede, mens de ventede.

"Hvad går der af dig i dag?" spurgte Cabuche. "Du ser så løjerlig ud."

Så først gav Flore sig til at tale.

"Mo'er døde i går aftes."

Han kom med et venskabeligt og deltagende udråb. Han lagde pisken fra sig og trykkede hendes hænder mellem sine.

"Å, stakkels Flore! Det har man jo længe kunnet vente; men alligevel er det så tungt, når det kommer! ... Så ligger hun altså derinde, jeg vil gå ind og se hende, for vi var nok til sidst kommet til forståelse med hinanden, hvis ikke den ulykke var sket."

Langsomt fulgtes han med hende hen til huset. På dørtærsklen kastede han dog et blik hen til sine heste. Hun beroligede ham med et par ord.

"Der er ingen fare for, at de skal røre sig. Og desuden er iltoget langt borte."

Hun løj. Med sit øvede øre havde hun lige hørt i den milde luft, der lå over landskabet, at iltoget forlod Barentin. Endnu fem minutter, så ville det være der og dukke frem fra sænkningen hundrede meter fra overkørslen. Mens stenhuggeren meget bevæget blev stående inde i den dødes værelse og glemte sig selv, idet han tænkte på Louisette, blev hun stående uden for ved vinduet og vedblev at lytte efter lokomotivets fjerne, regelmæssige prusten, der kom nærmere og nærmere. Pludselig kom kun til at huske på Misard: han måtte kunne se hende og ville forhindre hende i hendes forsæt; men det gav et sæt i hende, da hun vendte sig om og så, at han ikke var på sin post. På den anden side af huset fik hun øje på ham, han gravede i jorden henne ved brønden, han havde ikke kunnet modstå sin vanvittige lyst til at søge; nu var han uden tvivl blevet grebet af en pludselig vished om, at skatten lå dér: han gav ganske efter for sin lidenskab, han var døv og blind, han bare gravede og gravede. Og dette var for hende den sidste ansporelse. Selve forholdene hjalp hende. En af hestene gav sig til at vrinske, mens lokomotivet på den anden side af sænkningen prustede meget højt som én, der har travlt og kommer løbende.

"Jeg skal nok få dem til at stå stille," sagde Flore til Cabuche. "Vær du bare rolig."

Hun sprang frem, greb den forreste hest i bidslet og trak i det, idet hun lagde alle sine kræfter til. Hestene stred imod; et øjeblik vaklede lastvognen med sin uhyre byrde uden endnu at flytte sig; men så satte den sig i bevægelse, som om hun havde spændt sig selv for til forstærkning, og rullede ud på jernbanesporet. Og den holdt tværs over skinnerne, da iltoget

hundrede meter borte dukkede frem fra sænkningen dernede. For at holde køretøjet stille, så at det ikke nåede over vejen, holdt hun igen på forspandet med et pludseligt ryk i en overmenneskelig kraftanstrengelse, der bragte hendes lemmer til at knage. Hun, der havde sit ry, om hvem man fortalte de mest forbavsende kraftstykker, – en waggon, der rullede ned ad en skrænt, og som hun stoppede i farten, en vogn, hun havde skubbet fremad, så at den blev frelst fra et tog, – hun gjorde i dag sit mesterstykke, med sin jernnæve holdt hun de fem heste, der stejlede og vrinskede i instinktmæssig fornemmelse af faren, i ave.

Der gik knapt ti rædselsfulde sekunder. De to kæmpesten syntes at spærre horisonten. Med sit blinkende kobber, sit lysende stål gled lokomotivet frem, kom nærmere og nærmere i sit lette, lynsnare løb under det dryssende solguld i den lyse morgen. Nu var det uundgåeligt, ingen magt i verden kunne længere forhindre, at det ville blive knust. Og Flore ventede endnu.

Misard, der med et spring var vendt tilbage til sin post, hylede og fægtede med armene i luften i den vanvittige tanke at advare og standse toget. Cabuche var kommet ud at huset, da han hørte hjulenes larm og hestenes vrinsken, og styrtede ligeledes hylende frem for at drive dyrene afsted. Men Flore, der lige var sprunget til side, holdt ham tilbage, hvad der frelste ham. Han troede, at hun ikke havde haft styrke nok til at holde hestene, at det var dem, der havde slæbt hende efter sig. Og han anklagede sig selv, han hulkede med en fortvivlet, rædselsfuld rallen, mens hun ubevægelig og ligesom større end ellers så til med vidt opspilede og brændende øjne. I samme øjeblik, som

lokomotivet skulle til at berøre blokkene, da der måske manglede så meget som en meter, i dette skæbnesvangre nu så hun tydelig Jacques stå deroppe med hånden på styreapparatets håndtag. Han havde drejet sig lidt, deres øjne mødtes i et blik, som hun fandt uendelig langt.

Denne morgen havde Jacques smilet til Séverine, da hun kom ned på perronen i Havre til iltoget, som hun hver uge plejede. Hvorfor gøre sig livet surt med tro på spøgelser? Hvorfor ikke glæde sig ved de lykkelige dage, så længe man havde dem? Alt ville måske ordne sig af sig selv. Og han var fast besluttet på i det mindste at nyde denne dags glæde, han udkastede planer og tænkte på at spise frokost med hende på en restauration. Han havde også villet trøste hende ved at smile så muntert til hende, fordi hun tilkastede ham et ærgerligt øjekast, da hun ikke kunne finde nogen førsteklasseskupé foran i toget, og derfor var nødt til at sætte sig langt tilbage, fjernt fra ham. De skulle jo nok komme sammen og træffe hinanden derinde i Paris, selv om de nu blev skilt. Han drev endog sin lystighed så vidt, at han spøgte med togføreren, Henri Dauvergne, som han vidste var forelsket i hende, efter at have lænet sig ud for at kunne se hende stige ind i en kupé. Den foregående uge havde han bildt sig ind, at Dauvergne blev dristigere, og at hun opmuntrede ham af en slags trang til adspredelse midt under den sørgelige eksistens, hun havde skabt sig selv. Roubaud sagde det nok, hun ville til sidst træde i forhold til denne unge mand, uden glæde ved det, blot af lyst til forandring. Og Jacques havde spurgt Henri, hvem det var, op til hvis vindue han den foregående dag havde kysset på fingrene i skjul bag et af afgangsstationens elmetræer, hvilket spørgsmål havde

fremkaldt en skoggerlatter fra Pecqueux, der var i færd med at fyre i ovnen på *Lison*, der holdt skummende, rede til at fare afsted.

Fra Havre til Barentin havde iltoget kørt med sin reglementerede hast, uden at noget mærkeligt var hændet; og det var Henri, der først oppe fra sin vagthytte ved udgangen af sænkningen signalerede lastvognen, der holdt tværs over vejen. Postvognen i spidsen af toget var overlæsset med bagage, for det propfulde tog førte en hel hærskare af rejsende med sig, der den foregående dag var udskibet fra en dampbåd. Klemt inde midt imellem denne dynge af kufferter og vadsække, som togets rysten bragte til at danse, stod togføreren ved sin skrivepult; den lille blækflaske, der var hængt op på et søm gyngede også med en uafbrudt bevægelse. For hver station, hvor han afleverede bagage, havde han en fire-fem minutters skriveri. To passagerer var stået af ved Barentin og han havde lige fået sine papirer i orden og var krøbet op i sin vagthytte oven på vognen for efter sædvane at kaste et blik frem og tilbage på jernbanelinjen. I alle sine ledige tider blev han siddende deroppe og holdt vagt. Tenderen forhindrede ham i at se lokomotivføreren; men da han sad højere til vejrs, kunne han ofte se længere og hurtigere frem end denne. Og toget var lige i svinget ud fra sænkningen, da han opdagede, at vejen foran dem var spærret. Så overrasket blev han, at han et øjeblik ikke ville tro det, så forvirret og lamslået følte han sig. Nogle sekunder gik tabt, toget var helt ude af sænkningen, og lokomotivet udstødte et forfærdeligt skrig, idet han bestemte sig til at trække i toglinen, hvis greb hang lige foran ham.

I dette yderste øjeblik stod Jacques med hånden på styreapparatets håndtag og så, uden at opfatte noget, i et minuts åndsfraværelse. Han tænkte forvirrede og fjerne tanker, selv Séverines billede stod ikke for ham. Han blev vækket ved klokkens vanvittige svingen og ved Pecqueux' hylen bag ved ham. Pecqueux havde netop bøjet sig ud for at påse, om de havde den rigtige fart. Og Jacques blev bleg som et lig, så alt, forstod alt, lastvognen tværs over vejen, lokomotivet i fuld fart, det forfærdelige sammenstød, alt stod så klart for ham, at han skelnede selv årerne i de to stene, mens han allerede følte det grufulde stød igennem marv og ben. Det var uundgåeligt. Voldsomt havde han drejet styreapparatets håndtag og lukket regulatoren! Han bakkede og uden selv at vide af det, havde han trukket i fløjteapparatets greb i det afmægtige og vanvittige håb at få folk der foran gjort opmærksomme på faren, så at kæmpebarrikaden kunne blive fjernet. Men midt under denne forfærdelige, jamrende piben, der sønderrev luften, adlød *Lison* ikke, den fo'r stadig frem, næsten lige så hurtig som før. Den lystrede ikke som i gamle dage, efter at den havde været sneet inde. Den stønnede og prustede og løb og løb bestandig, som om dens vældige, tunge masse piskede den frem. Vanvittig af frygt sprang Pecqueux af. Men Jacques blev stående på sin post, med den højre hånd knuget om styreapparatet og den anden om signalsnoren; uden selv at vide af det ventede han. Og dampende og prustende midt under denne voldsomme, uafbrudte piben styrtede *Lison* sig imod lastvognen med den uhyre vægt af de tretten waggoner, som den trak.

I tyve meters afstand, fra randen af vejen, hvor rædslen bandt dem til pletten, så Misard og Cabuche med oprakte arme

og Flore med stirrende blikke på det forfærdelige, som skete: toget stejlede i vejret, syv waggoner stabledes først ovenpå hinanden og faldt så ned igen med en afskyelig bragen i en forvirret dynge af stumper og stykker. De tre første var knust til atomer, de fire andre dannede kun en høj, en forviltret hob af søndrede tage, knuste hjul, døre og kæder midt imellem glasskår af vinduesruderne. Og især havde man hørt lokomotivets stød imod stenene, en dump knusning, der endtes i et rædselsskrig. Den oprevne *Lison* gjorde et sidste spring til venstre ud over lastvognen, mens de knuste sten haglede omkring i skærver, som om de var blevet sprængt ved en mine; af de fem heste var de fire blevet slået ihjel på stedet. Den sidste halvdel af toget, endnu seks waggoner, var ubeskadiget og var standset uden en gang at komme ud af skinnerne.

Men der lød skrig og klager, hvis enkelte ord tabte sig i uartikulerede, dyriske hyl.

"Hjælp, hjælp! Å Gud, jeg dør! Hjælp! Hjælp!"

Man hørte ikke længere, man så ikke længere. *Lison*, der lå væltet om på siden med opflænget bug slap sin sidste damp ud igennem de revnede ventiler i stød, der lød hvæsende som en kæmpekvindes rasende rallen. En hvid ånde steg uafbrudt op fra den og rullede tætte hvirvler hen langs jorden, mens gløderne, der var faldet ned fra ovnen, røde som selve blodet fra dens indvolde, føjede deres sorte røgskyer til. Den ene hest, der ikke var blevet dræbt, lå netop lige tæt ved, begge dens forben var revet af, også den lod sine indvolde forbløde gennem et hul i bugen. På hovedet, som den bar rankt i vejret, stivnet af en krampe, som blev fremkaldt af den ulidelige smerte, kunne man se, at den rallede med en hjerteskærende vrinsken, men

det kunne ikke høres midt under tordenlarmen fra det døende lokomotiv.

Nødskrigene kvalte hinanden, kunne ikke høres, gik tabt, fløj bort.

"Frels mig! Slå mig ihjel! ... Jeg kan ikke holde det ud, slå mig ihjel! Slå mig dog ihjel!"

Under denne øredøvende tumult, i denne blændende røg, begyndte folk at åbne dørene til de ubeskadigede waggoner, og en sværm af flygtende passagerer stormede ud fra dem. De snublede på vejen og faldt, rejste sig igen og kappedes om at komme afsted, at trænge sig frem med arme og ben. Og så snart de mærkede, at jorden var fast og vejen fri foran dem, flygtede de i fuld fart, sprang over det levende hegn, løb tværs over markerne, blot drevet af det eneste instinkt at være langt borte fra faren, langt, meget langt borte. Hylende mænd og kvinder skjulte sig imellem træerne.

Trampet og trykket, med nedfaldne hår og sønderrevne klæder var Séverine til sidst sluppet fri, men hun flygtede ikke, hun ilede hen imod det hvæsende lokomotiv. Med ét stod hun ansigt til ansigt med Pecqueux.

"Jacques, Jacques ... han er frelst – ikke sandt?"

Fyrbøderen, der som ved et mirakel var sluppet uden så meget som at forstuve en fod, var også i løb derhen, han følte sig trykket af samvittighedsnag ved tanken om, at hans lokomotivfører kunne ligge under lokomotivet. De havde rejst så længe sammen og døjet så meget ondt sammen i det piskende stormvejr! Og deres lokomotiv, deres stakkels lokomotiv, den kære, gode tredjemand i deres samliv, som nu lå

dér på ryggen og udåndede det sidste suk fra sit bryst gennem sine revnede lunger!

"Jeg sprang af," stammede han, "jeg ved ingen ting, slet ingen ting. Lad os skynde os, lad os løbe."

De stedte på Flore, der stod og så dem komme. Hun havde endnu ikke rørt sig, hun stod sløv overfor den gerning, hun havde fuldbragt, over for det slagteri, hun havde voldet. Det var forbi, det var godt; og hun havde ingen anden følelse end lettelse for en sorg, hun nærede ikke spor af medlidenhed for de andres lidelser, hun så dem ikke en gang. Men da hun genkendte Séverine, spilede hun øjnene op, en skygge af forfærdelig lidelse lagde sig mørk over hendes blege ansigt. Hvorledes? Hun levede, denne kvinde, mens han sikkert var død! Under den bitre sorg over, at hun havde myrdet sin elskede, dette knivstik, hun havde givet sig selv lige i hjertet, vågnede brat i hende bevidstheden om, hvor afskyelig hendes forbrydelse var. *Hun* havde gjort det, hun havde slået ihjel, hun havde slået alle disse mennesker ihjel! Hun udstødte et fortvivlet skrig, hun vred sine hænder og gav sig til at løbe som en gal.

"Jacques, å Jacques ... Han ligger dér. Han blev kastet bagud ... jeg så ham ... Jacques, Jacques!"

Lison rallede mindre højt end før med en hæs klagetone, der aftog i styrke, og i hvilken man nu troede at høre de såredes jamren mere og mere sønderrivende. Kun røgen var stadig lige tæt; den uhyre dynge af ruiner, hvorfra disse forpinte rædselsfulde stemmer lød, syntes dækket af en sort støvsky, der stod stille over det i solskinnet. Hvad var der at gøre? Hvor

skulle man tage fat? Hvorledes skulle man tage fat? Hvorledes skulle man nå ind til de ulykkelige?

"Jacques!" råbte stadig Flore. "Jeg siger Dem, at han så på mig, og at han blev slynget derhen, ind under tenderen. Kom dog herhen! Hjælp mig dog!"

Cabuche og Misard havde allerede løftet togføreren Henri op, også han var sprunget af i det sidste øjeblik. Han havde forvredet foden, de satte ham ned på jorden med ryggen op imod hækken; dér sad han sløv og stum og så på redningsarbejdet uden tilsyneladende at føle smerter.

"Cabuche, kom dog hen og hjælp mig; jeg siger dig, at Jacques ligger under det."

Stenhuggeren hørte hende ikke, han ilede andre sårede til hjælp og bar en ung kvinde bort, hvis ben var knækket ved knæene og hang slapt ned.

Kun Séverine styrtede til ved Flores nødråb.

"Jacques ... Jacques! ... Hvor da? Jeg vil hjælpe Dem."

"Dér ligger han. Hjælp mig, De."

Deres hænder rørte ved hinanden, de tog sammen fat i et sønderbrudt hjul. Men den enes spæde fingre kunne intet udrette, mens den anden med sin kraftige hånd fjernede de spærrende hindringer.

"Pas på!" sagde Pecqueux, der nu også tog fat på arbejdet.

Med en rask bevægelse havde han standset Séverine, lige som hun skulle til at træde på en arm, der var skåret fra sin skulder og endnu klædt i sit blå klædesærme. Hun veg skrækslagen tilbage. Dog genkendte hun ikke ærmet: det var en ubekendt arm, der var slynget herhen, fra et lig, som man uden tvivl ville finde et andet sted. Og så voldsomt var hun kommet til at ryste

ved det, at hun var som lammet; grædende stod hun og så de andre arbejde, selv var hun ikke en gang i stand til at samle de glasskår op, som de skar deres fingre på.

Nu blev det et farligt arbejde at redde de døende og at opsamle de døde; for ilden fra lokomotivet havde forplantet sig til træstumperne, og man måtte slukke denne begyndende ildebrand ved at kaste skovle af jord på den. Mens man sendte bud til Barentin efter hjælp og et telegram til Rouen, ordnede man rydningsværket så kraftigt som muligt, alle arme tog fat, og meget mod blev der lagt for dagen. Mange af de flygtede var vendt tilbage, skamfulde over deres panik. Men man måtte gå uendelig forsigtigt til værks; hver stump måtte løftes med omhu, for man frygtede at komme til at gøre det helt af med de stakler, der lå begravede under det, hvis det hele ramlede sammen. Sårede mennesker dykkede op af dyngerne, begravede lige til brystet, klemt inde som i en skruestik og hylende af smerte. Et helt kvarter arbejdede man på at befri én, der ikke klagede sig, skønt han var så hvid i ansigtet som et lagen, og sagde, at han ikke fejlede noget, at han ingen smerter følte; og da man havde fået ham ud, havde han ikke længere ben, han døde på stedet uden hverken at have set eller følt, hvor frygteligt han var blevet lemlæstet; så stærkt havde rædslen grebet ham. En hel familie blev trukket ud fra en anden klasses kupé, som der var gået ild i: faderen og moderen havde fået knæene kvæstet, bedstemoderens ene arm var brækket; men heller ikke de følte deres egen lidelse, de græd og råbte på deres lille pige, der var forsvundet under sammenstødet; det var en lille, lyslokket pige på knap tre år, som man bag efter fandt under en stump af vogntaget, hvor hun lå ganske uskadt og lo

nok så fornøjet. En anden lille pige var derimod dækket med blod og havde fået sine stakkels små hænder knust, man havde båret hende afsides og søgte efter hendes forældre; hun lå ganske stille, ingen kendte hende, hun kunne ikke sige et ord for smerte, kun hendes ansigt fortrak sig med et udtryk af usigelig rædsel, når nogen kom hen til hende. Man kunne ikke åbne dørene, hvis låse var blevet forvredet ved stødet, man måtte krybe ind i kupéerne igennem de sønderknuste vinduer. Allerede var fire lig lagt side om side ved kanten af vejen. En halv snes sårede lå på jorden, nær ved de døde, og ventede, der var ingen læge, der kunne forbinde dem, ingen, der kunne hjælpe dem. Og endda var rydningsarbejdet først lige begyndt, man fandt et nyt offer under hver vognstump, dyngen syntes ikke at blive mindre, over alt dryppede og bævrede det af dette menneskeslagteri.

"Når jeg siger Dem, at Jacques ligger derunder det," gentog Flore, der fandt en slags trøst i dette hårdnakkede skrig, som hun meningsløst stødte ud som selve sin fortvivlelses klage. "Han kalder, hør, hør en gang."

Tenderen lå under waggonerne, der var stablet op den ene over den anden og bagefter styrtede ned over den; og nu da lokomotivet rallede mindre højt, kunne man ganske rigtigt høre en dyb mandsstemme råbe derinde under dyngen. Efterhånden som man kom nærmere til ham, lød angstskrigene højere og udtrykte en så forfærdelig smerte, at de, der arbejdede, ikke længere kunne holde det ud, de kom selv til at græde og skrige. Da de omsider havde fået tag i manden, havde fået frigjort hans ben og trak ham ud til sig, standsede hans jammerhyl. Manden var død.

"Nej," sagde Flore, "det er ikke ham. Han ligger længere inde, men han er derunder."

Og med sine stærke arme løftede hun hjulene op og kastede dem langt til side, hun vred zinken af tagene, knuste dørene, rev ender af kættinger til sig. Og så tit hun havde fundet en død eller en såret, kaldte hun de andre til for selv at slippe af med ham, hun ville ikke et øjeblik afbryde sin fortvivlede søgen.

Bag hende arbejdede Cabuche, Pecqueux og Misard, mens Séverine, der havde stået så længe op, at hun var nær ved at besvime, og alligevel ikke kunne udrette noget, havde sat sig på en bænk, der var revet ud af en waggon. Men Misard var atter faldet tilbage til sin træge, ligegyldige flegma; han skånede sig for det mest anstrengende arbejde og hjalp mest til med at transportere ligene. Og han så på dem lige som Flore, som om de begge håbede at kende dem igen, at genfinde ansigter iblandt dem af de tusinder og atter tusinder, der i løbet af ti år var passeret dem forbi i dampfart og kun havde efterladt det forvirrede indtryk af en mængde, der kom og svandt i et lyn.

Nej, det var stadig kun den navnløse strøm af rejsende folk; den brutale, pludselige død forblev anonym som det iltogsliv, der i galop fo'r dette sted forbi på vej imod fremtiden; og de kunne ikke sætte noget navn, ikke nogen nøjagtig oplysning på de rædselsfordrejede ansigter af disse ulykkelige, der var faldet ned på vejen, trampet under fode og knust, lige som de soldater, hvis lig opfylder gravene foran den fremstormende hær. Dog troede Flore at genkende én, hun havde talt med, den dag, da toget var sneet inde: denne amerikaner, hvis profil hun til sidst kendte ud og ind, skønt hun hverken kendte hans navn eller noget om ham selv eller hans forhold. Misard bar ham

afsted sammen med de andre døde, der var kommet fra ukendte steder, og som nu var blevet standset her på vejen til andre ubekendte egne.

Så fulgte der endnu en hjerteskærende scene. I en væltet første klasses kupé havde man just opdaget et ungt ægtepar, uden tvivl nygifte folk, der var blevet slynget så ulykkeligt imod hinanden, at konen med hele sin vægt tyngede på ham, uden at hun kunne gøre en bevægelse for at skaffe ham lettelse. Han var ved at kvæles og rallede allerede, mens hun havde munden fri og ynkeligt bad om, at man ville komme dem til hjælp; hun var ude af sig selv af fortvivlelse ved at mærke, at hun voldte hans død. Og da man havde befriet dem fra hinanden, var det hende, der pludselig opgav ånden, hun havde fået et gabende sår i siden af en tap. Og manden, der kom til sig selv, knælede jamrende ned ved siden af hende, hendes øjne stod endnu fulde af tårer.

Nu var der fundet tolv døde og over tredive sårede. Men de havde lige fået tenderen udgravet, og fra tid til anden standsede Flore og bøjede hovedet ned mellem de knuste træstykker, mellem det forvredne jernmateriel og så rastløs efter, om hun ikke skulle kunne opdage lokomotivføreren. Pludselig udstødte hun et højt skrig.

"Jeg kan se ham – han ligger derunder ... Se, der er hans arm i den blå uldtrøje ... Men han rører sig ikke ... han trækker ikke vejret ..."

Hun havde rejst sig op og bandede som en mand.

"Men, for Satan, skynd jer dog, træk ham frem!"

Med begge hænder ruskede hun i én af vognens planker, som andre af de søndrede stykker hindrede hende i at trække til sig.

Så løb hun bort og vendte tilbage med den økse, som Misards brugte til at hugge brænde med; hun svingede den, som en brændehugger svinger sin økse i en egeskov, og rettede det ene rasende slag mod planken efter det andet. De andre var gået til side og lod hende gøre, som hun ville, idet de blot råbte til hende, at hun skulle være forsigtig. Men der lå ikke andre sårede dér end lokomotivføreren, og han lå dækket under en dynge af aksler og hjul. Forresten hørte hun ikke efter, hvad de sagde, hun var ude af sig selv af iver for at sikre sig ham, og hendes lidenskab gjorde hende uimodståelig. Hun huggede tømmeret ned, hvert af hendes økseslag fjernede en hindring. De blonde hår flagrede om hendes hoved, hun havde revet kjolelivet af og viste sine nøgne arme, hun lignede en vældig mejerske, der huggede sig vej tværs igennem al denne ødelæggelse, som hun selv havde voldet. Et sidste hug, der var rettet mod en aksel, sønderbrød bladet på øksen. Og hjulpet af de andre fjernede hun hjulene, der havde dækket den unge mand fra at blive knust, og hun var den første til at gribe ham og bære ham bort i sine arme.

"Jacques, Jacques! ... Han ånder, han lever. Å Gud, han lever ... Jeg vidste nok, at jeg havde set ham falde, og at han lå der."

Séverine fulgte åndeløs efter hende. De to lagde ham ned ved foden af hækken tæt ved Henri, der stadig så sløvt ud for sig uden at synes at forstå, hvor han var, og hvad der skete omkring ham. Pecqueux, der havde nærmet sig til de andre, blev stående foran sin lokomotivfører, forfærdet ved at se ham i en så ynkelig forfatning, mens de to kvinder knælede ned, den ene til højre, den anden til venstre for ham, og løftede den ulykkeliges hoved

i vejret, idet de ængsteligt spejdede efter de mindste trækninger i hans ansigt.

Endelig åbnede Jacques øjnene. Hans forvirrede blikke flakkede fra den ene af dem til den anden, uden at han syntes at genkende dem. De kom ikke ham ved. Men da hans blik i nogle meters afstand havde opdaget lokomotivet, der var ved at udånde sit sidste suk, antog det først et vildt udtryk, så blev det stort og stift og udtrykte en tiltagende bevægelse. *Lison* kendte han godt, og det vakte i ham erindringen om alt, om de to sten, der spærrede vejen, om det forfærdelige sammenstød, denne knusning, som han på en gang havde mærket både i lokomotivet og i sig selv, – som han var ved at fatte sig fra, mens lokomotivet sikkert ville dø af det. Det skulle ikke beskyldes for at have vist sig genstridigt; for efter den sygdom, det havde pådraget sig i sneen, kunne det ikke gøre for, at det ikke var så smidigt som før, for ikke at tage med i betragtning, at alderen kommer og gør lemmerne tunge og leddene stive. Han tilgav det også gerne; men en dyb bedrøvelse betog ham ved at se det, såret til døden, stride sin sidste kamp. Den stakkels *Lison* havde kun nogle få minutter tilbage. Det afkøledes mere og mere, gløderne fra dets ovn sank sammen i aske, den prusten, der så voldsomt havde brudt sig vej fra dets åbne sider, lød nu kun som en spæd klage fra et grædende barn. Tilsølet af slim og jord lå *Lison*, der ellers var så blank og pudset, lemlæstet på jorden i en sort søle af kul, det døde en sørgelig død som et luksusdyr, der ved et ulykkestilfælde omkommer på åben gade. Et øjeblik havde man gennem dets revnede indvolde kunnet se dets organer virke, pistonerne slå som to bankende hjerter, dampen hvirvle omkring skyderne som blodet fra dets

årer; men det var livets sidste krampetrækninger, og dets sjæl forsvandt sammen med den styrke, der endnu holdt det levende, dette uhyre åndedræt, som det endnu ikke var lykkedes det at udtømme helt.

Den lemlæstede kæmpe faldt omsider til ro og faldt lidt efter lidt i en blid søvn; til sidst tav den ganske stille. Den var død. Og dyngen af jern, af stål og af kobber, som den efterlod dér, denne knuste kolos med den oprevne krop, de splittede lemmer, de ødelagte organer, der var lagt blot for lyset, så så hæslig og sørgelig ud som et menneskelig, det uhyre lig af en hel verden, der havde levet, og hvis liv nylig i smerte var revet bort.

Så forstod Jacques, at *Lison* var død, og lukkede sine øjne med det ønske, at han også måtte dø; desuden var han så svag, at han troede, at lokomotivets sidste åndedrag også havde ført ham med; og fra hans lukkede øjenlåg flød tårerne langsomt ned og gjorde hans kinder våde. Det var mere end Pecqueux, der var blevet stående ubevægelig og med hjertet i halsen, kunne tåle. Deres gode kammerat var lige død, og nu så det ud til, at hans lokomotivfører ville følge efter. Samlivet mellem de tre skulle da være forbi? Og det skulle være forbi med rejserne, hvor de stod på lokomotivets ryg og tilbagelagde hundrede mile uden at veksle et ord, mens de dog alle tre forstod hinanden så godt, at de ikke en gang behøvede at gøre et tegn til hinanden! Å, den stakkels *Lison*, der var så blid i al sin styrke, så smuk, når den lyste i solen! Og Pecqueux, der dog ikke var fuld, brast i en voldsom hulken, der rystede hele hans store krop, og som han ikke kunne holde tilbage.

Også Séverine og Flore var urolige og fortvivlede over, at Jacques atter var falden i afmagt. Flore løb hjem og vendte

tilbage med brændevin og kamfer og gav sig til at gnide ham for at se, om det skulle kunne hjælpe. Men midt under deres angst pintes de to kvinder tillige af den endeløse dødskamp, som den hest vred sig i, der alene af de fem levede endnu og havde mistet begge sine forben. Den lå tæt ved dem og vrinskede uafbrudt; det lød næsten som et menneskes skrig og så gennemtrængende og smerteligt, at to af de sårede blev smittet af det og også gav sig til at hyle som dyr. Aldrig havde et dødsskrig sønderrevet luften på dette sted med en så dyb og uforglemmelig klage, der stivnede blodet i årerne på dem, som hørte på det. Pinslen blev uudholdelig, der løftede sig stemmer, der skælvede af medlidenhed og vrede, og bad om, at man ville slå den stakkels hest ihjel, der led så meget, og hvis endeløse rallen, nu da lokomotivet var dødt, var den sidste, ynkelige klagelyd over katastrofen. Så tog Pecqueux stadig hulkende øksen med det sønderbrudte blad op og slog dyret ihjel med et eneste slag for panden. Og der faldt stilhed over rædselsstedet.

Omsider, efter at man havde ventet på det i to timer, kom den rekvirerede hjælp. Da alle vognene ved sammenstødet var blevet slynget til venstre, kunne sporet ryddes i løbet af nogle timer. Et træn på tre waggoner havde fra Rouen hidført præfektens privatsekretær, generalprokurøren, selskabets ingeniører og læger, en hel sværm af rådvilde og travle mennesker, samtidig med at stationsforstanderen fra Barentin, monsieur Bessière, allerede havde indfundet sig med en arbejdsstyrke og havde taget fat på dyngen. En uvant bevægelse og travlhed herskede i denne ravnekrog, der til dagligdags lå hen så stum og så øde. De passagerer, der var sluppet uskadt fra det, følte endnu en febrilsk trang til bevægelse oven på deres

paniske skræk: nogle af dem søgte efter køretøjer, de gøs tilbage for tanken om atter at stige ind i en waggon; andre, der så, at der ikke lod sig opdrive så meget som en trillebør, var allerede urolige for at få at vide, hvor de skulle spise, og hvor de skulle sove; alle spurgte de efter den nærmeste telegrafstation, og mange begav sig til fods på vej til Barentin for at telegrafere. Mens autoriteterne med bistand af selskabets administration begyndte at foretage en undersøgelse af, hvorledes det hele var gået til, gav lægerne sig skyndsomst til at forbinde de sårede. Mange lå besvimede midt i pøle af blod. Andre jamrede sig med svag stemme under lægernes instrumenter. I alt var der femten døde og to og tredive hårdt sårede passagerer. De døde fik lov at blive liggende på jorden, ordnet i række langs hækken med ansigterne vendt opad, indtil man kunne få skaffet besked om, hvem de var.

Kun en lille, blond og rødkindet substitut, der lagde megen iver for dagen, beskæftigede sig med dem, og gennemsøgte deres lommer for at finde papirer, visitkort eller breve, der måske kunne sætte ham i stand til at tildele hver af dem et navn og en adresse. Imidlertid dannede der sig omkring ham en gabende kreds; for skønt der intet hus fandtes i omtrent en mils omkreds, var der dog kommet nysgerrige til, ingen vidste hvorfra, en tredive stykker, mænd, kvinder og børn, der var til ulejlighed uden at hjælpe til med noget. Og efter at den sorte støvsky, det slør af røg og damp, der indhyllede alt, havde spredt sig, strålede den lyse aprilmorgen over al ødelæggelsen ag badede i sit klare solskins milde, fornøjede regn de døende og de døde, den oprevne *Lison*, og de sammenhobede ruiner, som arbejdsfolkene var ved at rydde til side lige som myrer, der

udbedrer den fortræd, som en tilfældig fodgængers trin har voldet deres tue.

Jacques lå fremdeles i afmagt, og Séverine havde standset en læge i forbifarten og bedt ham hjælpe hende. Han havde undersøgt den unge mand uden at finde nogen synlig beskadigelse: men han var bange for, at der var indvendige læsioner, for på læberne trådte der tynde blodstrimer frem. Han kunne endnu ikke udtale sig om den såredes tilstand, men rådede til hurtigst muligt at skaffe ham bort, uden at han blev rystet, og få ham lagt i en seng.

Jacques havde på ny lukket øjnene op, da deres hænder berørte ham, med et sagte smertensskrig; og denne gang genkendte han Séverine og fremstammede i sin forvirrede tilstand:

"Bring mig bort! Bring mig bort!"

Flore havde bøjet sig ned. Men da han drejede hovedet, genkendte han også hende. Hans blik fik et udtryk som et forskrækket barns, og han kastede sig over mod Séverine med en hadefuld og rædselsslagen bevægelse.

"Skaf mig bort, straks, straks!"

Så spurgte hun ham, idet hun sagde Du til ham uden videre, som om de var alene, for denne unge pige regnede hun ikke:

"Vil du til Croix-de-Maufras? ... Hvis du ikke har noget imod det det er dér lige overfor, dér kan vi have det, som om vi var hjemme."

Og han gik ind på det, idet han stadig skælvede med øjnene vendt mod den anden.

"Hvorhen, du vil, men straks."

Flore var blegnet under dette bliks udtryk af væmmelse og angst. Så var det altså ikke lykkedes hende at dræbe nogen af de to, mens så mange ubekendte og uvedkommende mennesker var blevet myrdet: kvinden var sluppet fra det uden en rift, og nu ville han måske også bjærge livet; og på den måde var det kun lykkedes hende at bringe dem nær til hinanden, at kaste dem i armene på hinanden, de to alene sammen i dette ensomme hus. Hun tænkte sig dem boende dér, elskeren i færd med at komme sig, uden for fare, mens elskerinden passede ham og lønnedes for sin omhu ved kærtegn efter kærtegn, mens begge fjernt fra verden i ubegrænset frihed trak disse hvedebrødsdage, som katastrofen havde skaffet dem, ud så længe som muligt. Det løb koldt igennem hende, hun så på de døde, til ingen nytte havde hun myrdet dem!

Ved dette øjekast hen på slagtofrene bemærkede Flore Misard og Cabuche, der stod og blev udspurgt af nogle herrer, uden tvivl politiembedsmænd. Det var ganske rigtigt generalprokurøren og præfektens kabinetssekretær, der søgte at få rede på, hvorledes denne lastvogn var kommet til at holde tværs over jernbane vejen. Misard hævdede, at han ikke havde forladt sin post, men kunne ingen nøjagtig oplysning give; han vidste ikke noget som helst, han påstod, at han havde vendt ryggen til og været beskæftiget med sine apparater. Hvad Cabuche angår – han var endnu helt ude af sig selv – fortalte han en lang, forvirret historie om, hvorledes han havde begået den fejl at forlade sine heste for at se den døde kone, og hvorledes hestene selv havde givet sig til at løbe, og hvorledes den unge pige forgæves havde søgt at standse dem. Han

forkludrede historien mere og mere og begyndte den forfra igen, uden at det dog lykkedes ham at gøre sig forståelig.

En uimodståelig trang til frihed fik på ny Flores stivnede blod sat i omløb. Hun ville have fuld frihed over sig selv, frihed til at tænke og til at tage en beslutning, hun havde aldrig trængt til nogens råd for at finde den rette vej. Hvorfor skulle hun vente, til man plagede hende med kedelige spørgsmål, til man måske arresterede hende? For bortset fra forbrydelsen havde hun begået en tjenestefejl, som hun ville blive draget til regnskab for. Imidlertid blev hun der og kunne ikke løsrive sig fra dette sted, så længe Jacques endnu befandt sig dér.

Séverine havde bønfaldet Pecqueux så længe, at han endelig havde skaffet en bærebør til veje; nu kom han sammen med en kammerat for at bære den sårede bort. Lægen havde overtalt den unge kone til også i sit hus at modtage togføreren, Henri, der lod til kun at have fået et slag i hovedet, der havde lammet ham. Han skulle transporteres derhen efter den anden.

Og idet Séverine bøjede sig ned for at løsne Jacques' krave, der generede ham, kyssede hun ham åbenlyst på øjnene, hun ville give ham mod til at udholde transporten.

"Vær ikke bange, vi skal nok få det godt."

Smilende kyssede han hende igen. Og dette var for Flore den yderste pinsel, det som for stedse rev hende bort fra ham. Det var hende, som om også hendes blod nu flød i strømme fra et ulægeligt sår. Da man bar ham bort, tog hun flugten. Men idet hun løb forbi det lave hus, opdagede hun gennem vinduesruderne ligkammeret med den blege plet, som dannedes af lyset, der brændte ved højlys dag nær ved hendes moders lig. Den døde havde ligget alene, mens ulykken stod på,

med hovedet halvt drejet, med vidåbne øjne og fortrukne læber, som om hun havde set alle disse ukendte mennesker blive knust og dø.

Flore løb så hurtigt hun kunne, drejede straks af ved det knæ, som vejen til Doinville danner, og styrtede sig så til venstre tværs igennem tjørnekrattet. Hun kendte hver krog af egnen, hun blæste gendarmerne et stykke, om de skulle blive sendt ud at forfølge hende. Hun holdt også pludselig inde med sit løb, og gik videre med korte skridt hen imod et skjulested, hvor hun plejede at stjæle sig de dage, hun var i dårligt humør, en udhuling under tunnellen. Hun så til vejrs og så på solen, at det var middagstid. Da hun var kommet ned i sit hul, strakte hun sig på de hårde sten og blev liggende ubevægelig og tænkte med hænderne foldede bag nakken. Hun følte kun en forfærdelig tomhed inden i sig; en fornemmelse, som om hun allerede var død, lammede lidt efter lidt alle hendes lemmer. Det var ikke anger over, at hun til ingen nytte havde dræbt alle de mennesker, for hun måtte allerede nu anstrenge sig for at føle samvittighedsnag og rædsel ved det. Men nu var hun sikker i sin sag, Jacques havde set hende holde hestene tilbage; og hun havde netop forstået, da han trak sig tilbage fra hende, at han for hende nærede den skrækslagne væmmelse, man føler over for uhyrer. Aldrig ville han glemme det. For øvrigt fandt hun, at når ens planer mod andre er glippet, må de i alt fald lykkes overfor én selv. Om en lille stund ville hun tage sig selv af dage. Hun havde intet andet håb, hun følte endnu mere, hvor absolut nødvendigt det var, nu da hun lå her for at komme til ro og tænke efter. Kun en alt tilintetgørende træthed forhindrede hende i at rejse sig, opsøge sig et våben og bruge det mod sig

selv. Og dog opsteg der endnu fra al den uovervindelige sløvhed, der lå knugende over hende, endnu en rest af kærlighed til livet, af trang til lykke, en sidste drøm om at også hun kunne få det godt, når hun frit lod de to andre sammen nyde deres glæde ved livet. Hvorfor afventede hun ikke nattens frembrud for så at skynde sig til Ozil, der holdt af hende og nok skulle vide at forsvare hende? Hendes tanker blev blide og forvirrede, hun faldt i søvn, en tung, drømmeløs søvn.

Da Flore vågnede igen, var det bælgmørkt. Forvirret famlede hun omkring sig og kom så pludselig i tanker om alting ved at føle den nøgne klippesten, hun havde ligget på. Og den uafvendelige nødvendighed stod for hende som i et lyn: hun måtte dø. Det lod til, at denne feje eftergivenhed, denne brist på mod ved tanken om, at livet endnu var muligt, var forsvundet sammen med hendes træthed. Nej, nej, kun døden var der noget ved! Hun kunne ikke leve med al denne blodskyld på sig, med knust hjerte og forbandet af den eneste mand, som hun havde begæret, men som tilhørte en anden. Nu da hun havde styrke til det, ville hun dø.

Flore rejste sig og krøb ud af klippehulen. Hun betænkte sig ikke, for instinktivt havde hun fundet ud af, hvor hun skulle gå hen. Ved at se op imod stjernerne på himlen beregnede hun, at klokken omtrent var ni. Da hun nåede ned til jernbanelinjen, passerede et tog forbi i fuld fart på vej nedad mod Havre, hvad der voldte hende stor fornøjelse. Så havde de øjensynlig fået denne vej ryddet, mens den anden uden tvivl endnu var spærret, for det lod ikke til at trafikken på den var blevet genoptaget. Hun fulgte langs det levende hegn i den dybe fred, der hvilede over egnen. Det havde ingen hast, der ville ikke

komme noget tog før iltoget fra Paris og det ville først være der klokken fem og tyve minutter over ni; hun gik stadig langs hækken med korte skridt, i det tætte mørke, lige så rolig, som om hun gik én af sine vante spadsereture ad de øde stier. Før hun nåede til tunnellen, steg hun dog over på den anden side af hækken og vedblev at gå fremad på selve jernbanevejen med slentrende skridt, iltoget i møde. Hun måtte bære sig forsigtigt ad for ikke at blive set af vogteren, hun vidste, hvorledes hun skulle undgå ham fra de mange gange, hun havde besøgt Ozil ovre på den anden side. Og da hun var nået ind i tunnellen, vedblev hun at gå fremad, stadig fremad. Men det var ikke som i forrige uge, hun var ikke længere bange for at miste klarheden over i hvad retning, hun gik, hvis hun vendte sig om. Svimmelheden i tunnellen pinte ikke længere hendes hjerne og udviskede genstandene, tiden og rummet midt under tordenen af støjen og bulderet i hvælvingen. Hvad angik det hende! Hun tænkte ikke over det, hun tænkte slet ikke, hun havde kun én beslutning, der stod fast: at gå, at gå lige fremad, så længe til hun mødte toget og at blive ved at gå, lige imod dets lanterne, så snart hun så den flamme i natten.

Flore blev imidlertid forbavset, for det forekom hende, at hun havde gået således timer igennem. Hvor det varede længe, inden den kom, denne død, som hun søgte! Tanken om, at hun kunne gå fejl af den, at hun kunne vandre således mil efter mil uden at støde på den, gjorde hende for et øjeblik fortvivlet. Hendes fødder blev efterhånden trætte; skulle hun da blive nødt til at sætte sig ned og vente på den, sammenbukket over skinnerne? Men det forekom hende uværdigt, hun ville blive ved at gå lige til målet, hun ville dø oprejst, det bød hendes kække

og jomfruelige instinkt hende. Og hendes energi vågnede på ny, på ny blev hun drevet fremad, da hun langt borte opdagede iltogets lanterne som en lille, ensomt blinkende stjerne på en blæksort himmel. Toget var endnu ikke kommet ind under hvælvingen, ingen larm forkyndte dets ankomst, kun dette blinkende, fornøjede blus, der efterhånden voksede. Høj og slank som en statue gik hun nu fremad med længere skridt, uden dog at løbe, som om hun gik en veninde i møde, som hun ville spare et stykke af vejen. Men toget var nu kommet ind i tunnellen, den forfærdelige buldren kom nærmere og rystede jorden som et stormvejr, mens stjernen var blevet til et uhyre øje, der stadig voksede, som om det sprang ud af mørkets øjenhule. Så tømte hun sine lommer, behersket af en uforklarlig følelse, måske for at føle sig endnu mere ensom i sin død, men hun standsede ikke sin heltemodige gang, mens hun lagde en pakke ved siden af vejen, et lommetørklæde, nøgler, sejlgarn, to knive; hun tog også det sorte tørklæde af, som hun havde bundet om sin hals, og lod sit kjoleliv stå halvt åbent. Øjet blev til et bål, et ovnsvælg, der spyede brand, allerede kunne hun mærke uhyrets varme og fugtige åndepust, mens tordenlarmen buldrede stærkere og stærkere. Og stadig gik hun fremad lige imod dette bål for ikke at gå fejl af lokomotivet, hun var blændet og betaget som en natsværmer, der lokkes af lyset. Og i selve det forfærdelige sammenstød holdt hun sig endnu rank, som om hun ved en sidste kraftanstrengelse havde villet knuge kolossen ind til sig og strække den til jorden.

Allerede en time efter blev Flores lig fundet. Lokomotivføreren havde godt set denne høje, blege skikkelse gå imod lokomotivet, besynderlig fremmedagtig havde hun set ud

i det skarpe lys, der faldt ned over hende. Og da pludselig lanternen var blevet slukket, og toget havde befundet sig i bælgmørke, rullende fremad med tordenlarm, havde han skælvet og følt døden glide forbi. Ved udgangen af tunnellen havde han søgt at råbe besked om ulykken ned til vogteren. Men først i Barentin var det lykkedes ham at fortælle, at der var én, der havde ladet sig køre over der nede, og at det sikkert var en kvinde; der hang endnu hår og hjernestumper klistret til lanternens sønderknuste glas. Og da de folk, der var sendt ud for at hente liget, opdagede det, blev de forbavsede ved at se, hvor skinnende hvid hun var i huden, hvid som marmor. Det lå op ad vejskråningen, hvor det voldsomme stød havde slynget det hen, hovedet var knust, men lemmerne havde ikke fået en skramme, halvt blottede var de og af en beundringsværdig skønhed i deres renhed og styrke. I tavshed dækkede mændene hende til. De havde genkendt hende. Hun havde sikkert i vanvid ladet sig køre over for at undgå det forfærdelige ansvar, der hvilede på hende.

Ved midnatstid lå Flores lig i det lille, lave hus ved siden af hendes moders. Man havde lagt en madras på jorden og tændt et lys, der stod midt imellem de to. Phasie, der stadig holdt hovedet på skrå og smilede afskyeligt med sin fortrukne mund, syntes nu at se på sin datter med sine store, stive øjne, mens man i ensomheden i den dybe stilhed til alle sider hørte det travle arbejde og den dybe stønnen fra Misard, der igen havde givet sig til at søge.

Og med regelmæssige mellemrum vedblev togene at passere og krydses på de dobbelte skinner, nu da trafikken var fuldstændig genoprettet. Ubønhørligt fo'r de forbi, ligegyldige,

uvidende om disse dramer og om disse forbrydelser. Hvad vedkom dem de ubekendte af vrimlen, der styrtede ned undervejs og knustes af hjulene! Man havde bragt de døde bort, afvasket blodet, og igen drog man på vej, ud imod fremtiden.

11

Det store sovekammer i Croix-de-Maufras var betrukket med rødt damask, dets to høje vinduer vendte ud imod jernbanelinjen, der løb nogle få meter fra huset. Fra sengen, der stod foran vinduerne, kunne man se togene passere. Og åringer igennem var ikke en genstand taget bort fra værelset eller et møbel flyttet i det.

Séverine havde ladet den sårede og afmægtige Jacques bringe op i dette værelse, mens man lod Henri Dauvergne blive i stueetagen, i et andet og mindre sovekammer. For sig selv beholdt hun et værelse ved siden af Jacques', der kun var skilt fra det ved en panelvæg. I løbet af to timer var indflytningen fuldstændig fra hånden, for huset stod komplet møbleret, der manglede ikke en gang dækketøj i skabene. Séverine havde bundet et forklæde over sin kjole og omskabt sig til syge vogterske, mens hun simpelt hen telegraferede til Roubaud, at han ikke skulle vente hende, og at hun uden tvivl ville blive dér nogle dage for at passe de sårede, som hun havde modtaget i deres hus.

Allerede dagen efter troede lægen at kunne stå inde for Jacques, han troede endog at kunne få ham på benene igen i løbet af otte dage: det var et sandt vidunder, han havde kun lidt nogle lette, indre beskadigelser. Men han pålagde den omhyggeligste pleje og den mest ubetingede ro. Så snart den syge slog øjnene op, bad derfor Séverine, der vågede over ham som over et barn, ham om at være artig og adlyde hende i alt. Han, der endnu var meget svag, nikkede med hovedet som tegn

på, at han lovede hende det. Han var fuldstændig klar i tankerne, han genkendte dette værelse, som hun havde beskrevet ham den nat, hun skriftede for ham: det røde værelse, hvor hun i sit syttende år var blevet voldtaget af præsident Grandmorin. Det var netop den seng, han nu lå i, det var de samme vinduer, han så togene fare forbi igennem, uden at han behøvede at løfte hovedet, mens hele huset rystede ved det. Og han følte dette hus omkring sig, således som han så ofte havde set det, når han kørte der forbi på sit lokomotiv. Han så det igen liggende skråt for vejen, forfaldet og forladt med sine lukkede skodder, og endnu mere ynkeligt og trist, efter at det var til salg, med den uhyre plakat, der gjorde den brombærbevoksede have endnu mere melankolsk. Han huskede det uhyggelige sørgmod, han havde følt hver gang, det ubehag, det indgød ham, som om dette hus stod just på dette sted for at bringe ulykke ind i hans liv. Nu, da han lå i sengen i dette værelse og følte sig så svag, troede han at forstå det; for det kunne kun betyde det, at han sikkert skulle dø her.

Så snart Séverine havde set, at han var i stand til at forstå hende, havde hun bestræbt sig for at berolige ham, og hviskede ham i øret, mens hun trak sengetæppet op om ham:

"Vær ikke urolig, jeg har tømt dine lommer, jeg har taget uret."

Han så på hende med store øjne og bestræbte sig for at huske:

"Uret ... ja, det er sandt, uret."

"De kunne have faldet på at undersøge dig. Derfor har jeg gemt det mellem mine egne sager. Vær ikke bange."

Han takkede hende med et håndtryk. Ved at dreje hovedet havde han på bordet fået øje på kniven, der ligeledes var fundet i én af hans lommer. Blot behøvede den ikke at skjules: det var en kniv som alle andre.

Men allerede næste dag var Jacques stærkere, og han begyndte at nære håb om, at han kunne slippe for at dø. Han havde følt en sand fornøjelse ved i nærheden at genkende Cabuche, der gjorde sig umage for at dæmpe sine tunge elefanttrin i gulvet; efter katastrofen havde stenhuggeren nemlig ikke forladt Séverine, også han var betaget af en brændende trang til at bringe ofre. Han forlod sit arbejde, og kom hver morgen herhen for at hjælpe med det grove arbejde i huset, han tjente det som en trofast hund med blikket vendt mod sit herskab.

Han sagde ofte, at hun var en stærk kvinde, skønt hun så så spinkel ud. Man kunne nok gøre noget for hende, siden hun gjorde så meget for andre. Og de to elskende vænnede sig til ham, de sagde Du til hinanden, de kyssede endog ugenert hinanden, når han beskedent listede sig gennem værelset, idet han søgte at gøre sin lange skikkelse så ubemærket som muligt.

Imidlertid undrede Jacques sig over, at Séverine så hyppigt var fraværende. Den første dag havde hun for at adlyde lægen fortiet for ham, at Henri lå neden under, for hun forstod godt, hvilken beroligelse og trøst tanken om, at han var ganske alene hos hende, ville indgive ham.

"Vi er alene, ikke sandt?"

"Jo, min elskede, ganske alene ... Sov du kun trygt."

Blot gik hun sin vej hvert andet minut, og allerede dagen efter havde han nede fra stueetagen hørt lyden af skridt og

hviskende stemmer. Den næste dag igen lød en undertrykt munterhed op til ham, fornøjede latterudbrud og to unge, friske stemmer, der uophørligt snakkede.

"Hvad er det? Hvem er der nede? Vi er altså ikke alene?"

"Nej, min skat, der ligger en anden såret dernede, lige under dit værelse. Jeg var nødt til at tage imod ham."

"Så! ... Hvem er da *det*?"

"Henri – du ved, togføreren."

"Henri – nå!"

"Og i morges kom hans søstre herned. Det er dem, du kan høre. De ler ad alting ... Han er i god bedring, så de rejser igen i aften for deres faders skyld, han kan ikke undvære dem; men Henri bliver her endnu en to-tre dage for at komme sig helt ... Tænk dig, han sprang af toget uden at knække hverken arme eller ben; blot var han fuldstændig forvirret i hovedet, men nu er det gået over."

Uden at tale rettede Jacques så indtrængende og langt et blik på hende, at hun tilføjede:

"Du forstår nok – – hvis han ikke var her, kunne folk gerne give sig til at gere ophævelser over os to ... Men så længe jeg ikke er ene sammen med dig, kan min mand ikke sige noget, så har jeg et godt påskud for at blive her – forstår du?"

"Ja, ja vel, det er meget fornuftigt."

Og lige til om aftenen hørte Jacques de små frøkener Dauvergnes latter, som han kunne huske, at han havde hørt i Paris, fra etagen neden under det værelse, hvor Séverine i hans arme havde skriftet for ham. Så blev der stille i huset og han hørte kun Séverines lette skridt, når hun gik fra ham til den anden sårede. Døren dernede blev lukket, en dyb stilhed faldt

over huset. To gange måtte han, når han var tørstig, banke i gulvet med en stok for at kalde hende op. Og når hun kom, så hun oprømt ud og havde meget travlt, hun forklarede, at det ikke var til at overkomme, hun måtte i ét væk skifte koldtvandsomslagene på Henris hoved.

Den fjerde dag kunne Jacques stå op og tilbringe to timer i en lænestol henne ved vinduet. Når han bøjede sig lidt frem, kunne han se den snævre, af jernbanelinjen gennemskårne have, der indesluttedes af en lav mur, som var overgroet af vilde roser. Og han kom til at huske på den nat, da han havde kigget over muren dér, han så igen for sig det temmelig udstrakte terræn, der lå på den anden side af huset og kun indesluttedes af et levende hegn, dette hegn, han var steget over og bag hvilket han havde truffet Flore, der sad ved indgangen til det lille, forfaldne drivhus og var i færd med ved hjælp af en saks at rede de stjålne reb fra hinanden. Å, den forfærdelige nat, i hvilken hans skrækkelige sygdom uafbrudt havde forfulgt ham! Denne Flore med hendes ranke og smidige vækst, med de flammende øjne, der hvilede fast i hans, optog hans tanker, alt som erindringerne klarere og klarere steg frem for ham. I begyndelsen havde han slet ikke talt om katastrofen, og af forsigtighedshensyn havde ingen talt til ham om den. Men nu mindedes han igen hver enkelthed, han sammenføjede dem alle, og tænkte kun på den, og det med en så uafbrudt hjerneanspændelse, at det var hans eneste beskæftigelse, mens han sad derhenne ved vinduet, at opsøge sporene og udpønse de personer, der handlede i dette drama. Hvor kunne det vel være, at han ikke længere så hende på hendes post ved bommen med fanen i hånden? Han turde ikke spørge om det, det

forøgede det ubehag, han følte ved dette sørgelige hus, der syntes ham befolket med lutter gengangere.

En morgen, da Cabuche var der og gik Séverine til hånde, bestemte han sig dog til det alligevel:

"Og Flore – er hun syg?"

Stenhuggeren blev forvirret og forstod ikke et tegn, den unge kone gav ham; han troede, hun opfordrede ham til at tale.

"Den stakkels Flore, hun er død."

Forfærdet så Jacques på dem, og så blev de nødt til at fortælle ham alt. I munden på hinanden berettede de ham om den unge piges selvmord, hvorledes hun havde ladet sig køre over i tunnellen. Man havde ventet med at begrave moderen til om aftenen for at tage datteren med på samme tid, og nu hvilede de side om side på den lille kirkegård i Doinville, hvor de var mødtes med hende, som var gået forud, den yngste datter, denne stakkels, rare Louisette, der også havde fået en brat død, besudlet af blod og skarn. Tre ulykkelige, af dem, der dør ved siden af vejen, og som bliver knust og forsvinder som fejet bort af det voldsomme vindstød fra de forbifarende tog!

"Død, min Gud!" gentog Jacques ganske sagte. "Stakkels tante Phasie og Flore og Louisette!"

Ved at høre dette sidste navn løftede Cabuche, der var i færd med at hjælpe Séverine at rede sengen, sit blik imod hende, forvirret ved at blive mindet om sin fordums kærlighed just nu midt under den spirende lidenskab, der beherskede ham, uden at han kunne sætte sig til modværge, det skikkelige og indskrænkede væsen han var, en trofast hund, der vindes ved det første kærtegn. Men den unge kone, der vidste besked om hans ulykkelige kærlighed, så stadig alvorlig ud og så venligt på

ham; det blev han dybt bevæget over; og da hans hånd tilfældig var kommet til at berøre hendes, idet han rakte hende hovedpuderne, svarede han hulkende Jacques, der spurgte ham:

"Beskyldte man da hende for at have fremkaldt ulykken?"

"Å nej, nej ... Men De forstår – det var jo hendes forsømmelighed."

I afbrudte sætninger fortalte han, hvad han vidste. Han havde intet set, for han var inde i huset, dengang hestene satte sig i bevægelse og trak lastvognen ind over jernbanesporene.

Det var det dumpe nag, han bar på, og politimændene havde gjort ham hårde bebrejdelser for det: man burde ikke gå bort fra sine heste; den forfærdelige ulykke ville ikke være sket, hvis han var blevet hos dem. Undersøgelsens resultat var da blevet, at der simpelt hen forelå en forsømmelse fra Flores side, og da hun havde straffet sig selv så hårdt, blev sagen stillet i bero med det; man afskedigede ikke en gang Misard, der med sin ydmyge og krybende mine havde skaffet sig selv fri for ubehageligheder ved at vælte skylden over på den døde: hun handlede altid kun efter sit eget hoved, han måtte hvert øjeblik forlade sin post for at gå over og lukke bommen. For øvrigt havde selskabet måttet indrømme, at han den morgen havde passet sin tjeneste fuldstændig korrekt; og det havde tilladt ham at tage en gammel kone fra nabolaget, mutter Ducloux, en forhenværende opvartningspige, der levede af smudsig gevinst, hun i fordums dage havde samlet sig – til sig i huset til at passe bommen, indtil han giftede sig igen.

Da Cabuche forlod værelset, betydede Jacques med et blik Séverine, at hun skulle blive hos ham. Han var meget bleg.

"Du ved vel, at det var Flore, der trak hestene frem, så at stenene kom til at spærre vejen?"

Nu var det Séverine, der blegnede.

"Kæreste, hvad er det, du fortæller? ... Du har feber ... Du skulle gå i seng igen."

"Nej, nej, det er ingen indbildning ... Hører du, jeg så hende lige så tydeligt, som jeg nu ser dig. Hun holdt hestene tilbage, hun havde jo vældige kræfter – og stoppede lastvognen midt på skinnerne."

Den unge kone faldt halvt afmægtig ned på en stol foran ham.

"Min Gud, min Gud! Du forskrækker mig. Det er jo forfærdeligt, jeg kommer ikke til at sove i nat."

"For pokker," vedblev han, "historien er let at forstå; hun har villet tage livet af os to ved sammenstødet ... I lang tid har hun været forelsket i mig, og hun var skinsyg. Desuden var hun lidt forstyrret i hovedet, hun tænkte ikke som andre mennesker ... At myrde så mange mennesker på én gang, alt det blod, der er flydt! Å, det slette fruentimmer."

Hans øjne blev store, og der kom et nervøst træk om hans læber; han tav, og de vedblev at se på hinanden, et langt minut igennem. Så rev han sig løs fra de afskyelige minder, der vågnede imellem dem, og begyndte igen med dæmpet stemme:

"Å, hun er død, det er altså derfor, hun går igen. Efter at jeg er kommet til mig selv igen, har jeg stadig en fornemmelse af, at hun er til stede. Endnu i morges vendte jeg mig om, fordi jeg troede, hun stod ved mit hovedgærde ... Hun er død, og vi lever. Blot hun nu ikke hævner sig på os!"

Séverine gyste.

"Ti stille, ti dog stille! Du gør mig vanvittig!"

Og hun gik ud af stuen, og Jacques hørte hende gå ned til den anden sårede. Han blev siddende ved vinduet og fortabte sig på ny i beskuelsen af jernbanelinjen, det lille vogterhus med den store brønd, vagthytten, denne snævre træbarak, hvor Misard syntes at sove, mens han røgtede sit regelmæssige, ensformige arbejde. Disse forhold optog nu hans opmærksomhed timer igennem, som om han granskede over et problem, han ikke kunne løse, og hvis opløsning dog var af største betydning for hans velfærd.

Han blev ikke træt af at se på denne Misard, dette ynkelige, stilfærdige, blege væsen, der stadig led af små, uhyggelige hosteanfald, og som havde forgivet sin kone, og som virkelig havde fået bugt med denne kæmpe som et hårdnakket gnavende insekt. Han havde sikkert i lange år ikke haft anden tanke i sit hoved, dag og nat, i de tolv, uendelige timer, han havde tjeneste. Hver gang det elektriske ringeapparat meldte ham, at der kom et tog, skulle han støde i sin trompet; når så toget var passeret og vejen lukket efter det, skulle han trykke på en knap for at melde det til den følgende post og så trykke på en anden knap for at gøre vejen fri til den foregående post: det var rent mekaniske bevægelser, der til sidst var gået ind som simple legemsfunktioner i hans vegetative liv. Udannet og sløv, som han var, læste han aldrig noget, han stod med tomme hænder, med vage og ørkesløse blikke mellem sine apparater. Han sad næsten altid i sit skilderhus og havde ingen anden adspredelse dér end at trække sin frokost ud så længe som muligt. Når det var besørget, sank han atter hen i sin sløvhedstilstand, med tom hjerne, uden en tanke og pint af en forfærdelig sovesyge,

undertiden sov han med åbne øjne. Når han om natten ville undgå at bukke under for denne forfærdelige døsighed, måtte han stå op og gå med vaklende ben som en drukken mand. Og således var kampen med denne kvinde, denne dumpe kamp for de skjulte tusinde francs, om hvem der skulle have dem efter den andens død, blevet den eneste tanke, måned efter måned, i denne sløve eneboerhjerne. Når han stødte i sin trompet, når han håndterede sine signalapparater, vågede som en automat over så mange livs sikkerhed, tænkte han på giften; og når han stod og ventede med armene hængende ned og med søvndrukne øjne tænkte han også på den. Intet, uden den tanke: han ville dræbe hende, han ville søge, det var ham, der skulle have pengene.

Jacques undrede sig over ikke at finde nogen forandring hos ham. Man kunne da slå folk ihjel, uden at det forstyrrede éns liv, og man vedblev at leve. Efter sin første febrilske søgen var Misard nemlig faldet tilbage til sin flegma og gik lumsk og stille omkring som et skrøbeligt væsen, der frygter de stærke stød.

I grunden havde det været en tarvelig fornøjelse for ham at slå hende ihjel; hans kone triumferede alligevel. Han var jo den slagne, han gennemsøgte huset uden at kunne finde noget, ikke en skilling; og kun hans øjne, urolige, granskende øjne, fortalte i hans blege ansigt om, hvad der optog hans tanker. Uafladelig så han for sig den dødes vidtåbne blik og det afskyelige smil om hendes læber, der gentog: "Søg, søg blot". Og han vedblev at søge, han undte ikke længere sin hjerne et øjebliks hvile; uden ophør arbejdede og arbejdede den, sporende efter det sted, hvor skatten var gravet ned, atter og atter genoptog han undersøgelsen af de mulige skjulesteder, forkastende dem, som

han allerede havde gennemstøvet, optændt af feber, så snart han udtænkte sig et nyt: så blev han optaget af et sådant hastværk, at han lod alt arbejde ligge for straks at ile derhen, men stadig til ingen nytte. Det var i længden en utålelig pinsel, en slags hævn og straf over ham, en hjernesøvnløshed, der holdt ham vågen, altid tænkende mod hans vilje, så sløv han var, mens hans fikse idé gik og gik med perpendikelslag som et urværk. Når han stødte i sin trompet, én gang for togene, der gik til Havre, to gange for dem til Paris, søgte han; når han efterkom et ringesignal, og når han trykkede på knappen til sine apparater, søgte han stadig i vildelse, om dagen i de lange ventetider, når han sad sløv og sammenfalden i ørkesløshed, og om natten, når han pintes af trangen til søvn og følte sig som forvist til verdens ende i det vide, mørke landskabs stilhed. Og mutter Ducloux, der nu passede bommen og forfærdelig gerne ville giftes, sørgede omhyggeligt for ham og var bekymret, fordi han aldrig lukkede et øje.

En nat, da Jacques, der begyndte at kunne gå lidt frem og tilbage i værelset, var stået op og gået hen til vinduet, så han en lygte, der bevægede sig frem og tilbage ovre hos Misard: øjensynlig var manden i færd med at søge. Men den næste nat, da rekonvalescenten på ny stod og spejdede, blev han forbavset ved at genkende Cabuche i en stor, mørk skikkelse, der stod nede på vejen under vinduet ved siden af i det værelse, hvor Séverine sov. Det irriterede ham ikke; uden at han vidste hvorfor, indgød det ham en sørgmodig medlidenhed: det var altså endnu en ulykkelig, dette store fæ, der stod dér som et trofast og bedrøvet dyr. Séverine, denne spinkle kvinde, der ikke var smuk, når man undersøgte hvert af hendes træk for

sig, måtte altså dog være i besiddelse af et mægtigt trylleri med sine blæksorte hår og sine lyseblå øjne, siden selv rene barbarer, enfoldige kæmper var så betaget af hende, at de tilbragte natten foran hendes dør som små, skælvende drenge! Han erindrede forskellige småbegivenheder, stenhuggerens iver med at hjælpe, de tjenstivrige blikke, han stillede sig til hendes disposition med. Ja, det var åbenbart, Cabuche elskede hende og begærede hende. Og da han næste dag lagde nøje mærke til ham, så han, at han i smug tog en hårnål op, som hun havde tabt, mens hun redte sengen, og gemte den i sin hånd uden at give den tilbage. Jacques tænkte på sin egen pinsel, på alle de lidelser, hans attrå havde voldt ham, al den forvirring og rædsel, der atter steg op i ham sammen med hans tilbagevendende sundhed.

Endnu gik der to dage, det var på slutningen af ugen, og som lægen havde forudsagt det, ville de sårede snart kunne genoptage deres tjeneste. En morgen stod lokomotivføreren ved vinduet og så sin fyrbøder Pecqueux køre forbi på et ganske nyt lokomotiv, og Pecqueux hilste ham med en håndbevægelse, som om han kaldte på ham. Men han havde ikke hastværk, hans lidenskab var vågnet igen og holdt ham tilbage i en slags ængstelig afventen af, hvad der ville ske. Samme dag hørte han på ny nedenunder munter og højrøstet latter, der fyldte det triste hus med larm som fra et oprømt pensionat. Han kunne kende de små frøkener Dauvergne igen. Han talte slet ikke om det til Séverine, der forresten hele dagen var borte og ikke kunne blive fem minutter hos ham. Om aftenen blev der dødstille i huset. Og da hun tøvede lidt i værelset, med alvorligt ansigt og en smule bleg, så han stift på hende og spurgte:

"Han er altså rejst – hans søstre har taget ham med sig?"

Hun svarede kort:

"Ja."

"Og nu er vi endelig alene – rigtig alene?"

"Ja, ganske alene ... I morgen må vi skilles, jeg vender tilbage til Havre. Jeg kan ikke længere blive her i denne ørken."

Han vedblev at se på hende med et forlegent smil. Så tog han mod til sig:

"Du er altså ked af, at han er rejst – hvad?"

Og da hun fo'r sammen og ville sige ham imod, tog han ordet fra hende:

"Jeg søger ikke anledning til at skændes med dig. Du ved nok, at jeg ikke er skinsyg. En dag sagde du til mig, at jeg måtte slå dig ihjel, hvis du var mig utro, men – jeg ser ikke ud som en elsker, der tænker på at myrde sin elskerinde, vel? Det er sandt, må du indrømme, at du var dernede hele dagen. Jeg kunne ikke beholde dig for mig selv et minut. Til sidst kom jeg til at tænke på det, som din mand sagde, at du en skønne dag ville tage den fyr til din elsker blot for forandringens skyld."

Hun stred ikke længere imod, to gange gentog hun langsomt:

"For forandrings skyld, for forandrings skyld –"

Så udbrød hun pludselig i en uimodståelig trang til at være åbenhjertig:

"Nå, så hør en gang, det er sandt ... Vi to kan jo sige alt til hinanden. Der er tilstrækkeligt, der binder os sammen ... I måneder igennem har denne mand forfulgt mig. Han vidste, at jeg tilhørte dig, og han tænkte, at det ikke ville koste mig megen overvindelse også at tilhøre ham. Og da jeg traf ham dernede, talte han igen til mig om det og gentog for mig, at han var

dødeligt forelsket i mig, og han så så inderlig taknemmelig ud for den omhu, jeg viede ham, hans udtryk var så ømt, at jeg virkelig et øjeblik drømte om også at elske ham, at begynde på noget nyt, noget bedre, noget rigtig godt ... Ja, noget, der måske ikke var så nydelsesrigt, men som dog ville have beroliget mig ..."

Hun afbrød sig selv og tøvede lidt, før hun fortsatte:

"For foran os to er vejen nu spærret, vi kommer ikke længere ... Vor drøm om at rejse bort, vort håb om at blive rige og lykkelige derovre i Amerika, al denne lykke, som det stod til dig at skaffe os, den er nu umulig, fordi du ikke var stærk nok ... Å, jeg bebrejder dig ingen ting, det er endog aller bedst, at det ikke skete; men jeg vil bare have, at du skal vide, at af dig har jeg ikke længere noget at vente: den dag i morgen vil blive som den i dag, med de samme sorger og de samme pinsler."

Han lod hende tale. Og han rettede først et spørgsmål til hende, da han så, at hun ikke havde mere at sige:

"Og derfor har du givet dig hen til den anden?"

Hun var gået nogle skridt op i værelset; nu vendte hun tilbage og trak på skuldrene.

"Nej, jeg har ikke hengivet mig til ham, og jeg siger dig det rent ud, og du tror mig, det er jeg overbevist om, fordi vi to for fremtiden ikke behøver at lyve for hinanden ... Nej, jeg kunne ikke, lige så lidt som du kunne gøre det andet. Han har kysset mine hænder, men han har ikke én gang kysset mig på munden, det sværger jeg dig til. Han venter mig i Paris senere hen; jeg så, hvor ulykkelig han var, jeg ville ikke berøve ham alt håb."

Hun bar sig rigtigt ad, Jacques troede hende, han så, at hun ikke løj. Og atter blev han grebet af angst, han følte, at han var ude af sig selv, mens hans attrå steg ved tanken om, at han nu var lukket inde sammen med hende alene, langt borte fra alle mennesker. Han ville rive sig løs fra denne følelse, og han råbte:

"Men den anden da – der er en anden, denne Cabuche."

Hun vendte sig atter om imod ham med en pludselig bevægelse.

"Nå, du har lagt mærke til det, du har også opdaget *det* ... Ja, det er sandt, der er også ham. Jeg spørger tit mig selv, hvad der går af dem alle sammen ... *Han* har nu aldrig sagt et ord til mig. Men jeg ser nok, at han vrider sine hænder, når vi to kysser hinanden. Han hører mig sige Du til dig, og han græder, når ingen ser det. Og så stjæler han alt muligt fra mig, ting, der tilhører mig, mine handsker, ja, mine lommetørklæder – alt forsvinder, og han fører det med sig ned, hvor han bor i sin hule, som om det var skatte ... Men du må da endelig ikke sætte dig i hovedet, at jeg skulle bryde mig om det tossede menneske. Han er for stor, jeg ville være bange for ham ... Forresten beder han mig ikke om noget ... Nej, nej, når den slags store dyr er bange af sig, så dør de af kærlighed uden at begære noget. Du kunne godt en hel måned overlade mig til hans beskyttelse, og han ville ikke røre mig med sine fingerspidser, lige så lidt som han har rørt ved Louisette, – det svarer jeg for den dag i dag."

Ved erindringen om dette mødtes deres blikke, og de tav begge stille. Fortidens minder trådte frem, deres møde hos forhørsdommeren i Rouen, så deres første rejse til Paris, der var så dejlig, og så deres kærlighedsforhold i Havre, og alt det gode og onde, der var fulgt efter.

Hun gik nærmere til ham, hun var ham så nær, at hun kunne mærke hans varme åndedrag.

"Nej, nej, endnu mindre med ham end med den anden. Med ingen, forstår du, fordi jeg kunne ikke … Og vil du vide hvorfor? Ja, hør en gang, jeg føler det nu, jeg er sikker på, at jeg ikke tager fejl, – det er fordi du har taget mig hel og holdent. Der er ikke noget andet ord: ja, *taget* mig, som man tager en ting i sine hænder og bærer det bort og har det til sin rådighed hvert minut som sin rette ejendom. Jeg har aldrig tilhørt nogen før dig. Jeg er din, og jeg vil blive ved at være din, selv om du ikke vil det, selv om jeg selv ikke vil det … Det kan jeg ikke forklare dig. Vi er nu en gang mødtes … Å, jeg holder kun af dig … jeg kan aldrig holde af nogen anden end dig!"

Hun bredte sine arme ud for at tage ham ind til sig i et favntag, for at hvile sit hoved mod hans skulder, sin mund på hans læber. Men han havde grebet hendes hænder og holdt hende tilbage; han var forvirret og rædselsslagen ved på ny at mærke den gamle skælven i sine lemmer, mens blodet voldsomt steg ham til hovedet. Det ringede for hans øren, det lød som hammerslag, det var ganske som under hans forfærdelige kriser i fordums tider.

Bønfaldende og brændende af begær vedblev hun:

"Hvad siger det så, om livet er lukket for os? Så meget desto værre! Selv om jeg ikke venter noget nyt af dig, selv om jeg ved, at morgendagen vil bringe os de samme sorger og de samme pinsler – det er mig ligegyldigt. Jeg har ikke andet at gøre end at slæbe mit liv hen så godt jeg kan og lide sammen med dig. Vi vender tilbage til Havre, og det får gå, som det bedst kan, når jeg blot fra tid til anden har dig for mig selv en times tid … Nu

har jeg i tre nætter ligget forpint i mit værelse uden at kunne sove, dér ovre på den anden side af trappegangen, blot fordi jeg så gerne ville over til dig. Men du var så syg og forekom mig så melankolsk, at jeg ikke turde … Behold mig hos dig i aften!

Du skal se, hvor dejligt det skal blive. Jeg skal gøre mig ganske lille for ikke at genere dig. Og husk desuden på, at det er den sidste nat. Vi er som ved verdens ende her i dette hus. Hør blot, ikke et åndedræt, ikke en sjæl. Ingen kan komme, vi er alene, så ganske alene, at ingen ville få det at vide, om vi døde i armene på hinanden."

Allerede udstrakte Jacques, ophidset ved hendes kærtegn, sine arme for at kvæle Séverine – han var jo våbenløs – da hun af sig selv fulgte den sædvane, de havde lagt sig til, vendte sig om og slukkede lampen.

Så tog han hende i sine arme.

Da de var mætte af lykke, faldt de dog ikke i søvn … De blev liggende med hinanden tætsluttede i favntag. Og ligesom den nat, da hun skriftede for ham i Paris i mutter Victoires værelse, hørte han på hende i tavshed, mens hun med munden tæt imod hans øre hviskede en endeløs strøm af ord. Måske havde hun denne aftenstund i sin nakke følt et koldt pust af døden, før hun slukkede lampen. Lige til denne dag havde hun altid lét af det, og ikke brudt sig om det, når hendes elsker stadig truede med at myrde, bedst som han holdt hende i sine arme. Men nu havde hun mærket en svag kuldegysning ved det, og det var denne uforklarede rædsel, der drog hende så nær ind til denne mands bryst i en trang til at blive beskyttet. Det var, som hun gav sig selv hen i sit sagte åndedræt.

"Å, min elskede, hvis du havde kunnet, hvor skulle vi så have været lykkelige sammen derovre! ... Nej, nej, jeg forlanger ikke længere af dig, at, du skal gøre det, når du ikke kan gøre det; jeg sørger blot over, at vor drøm ikke blev til virkelighed! ... Jeg var bange for et øjeblik siden. Jeg ved ikke, hvad det er, men der er noget, der truer mig. Det er naturligvis blot barnagtighed, men hvert øjeblik vender jeg mig om, som om der stod en bag mig og ville til at slå mig ... Og jeg har kun dig, min skat, til at forsvare mig. Du er al min glæde, du er det eneste, jeg har at leve for."

Uden at svare trykkede han hende endnu tættere ind til sig, og lagde i dette kærtegn alt det, han ikke gav udtryk i ord: sin bevægelse, sin oprigtige lyst til at være god imod hende, og den brændende kærlighed, som han stadig nærede for hende. Og dog ville han endnu denne aften have slået hende ihjel; for havde hun ikke vendt sig om og slukket lampen, ville han have kvalt hende, det var sikkert nok. Aldrig ville han blive helbredet, hans kriser vedblev stadig at vende tilbage, når en lejlighed gaves, uden at han kunne opdage og undersøge grundene til det. Hvad havde således grunden været nu denne aften, da han netop fandt hende så trofast, så øm og tillidsfuld? Kom det vel af, at jo mere hun elskede ham, des inderligere ville han besidde hende – besidde hende til døden – i denne mandens dunkle og gådefulde egoisme? Eje hende som jorden, død!

"Sig mig, min ven, hvad kan det være, jeg er bange for? Ved du nogen fare, der truer mig?"

"Nej, nej, vær blot rolig. Der er intet, der truer dig."

"Nu og da ryster jeg over hele kroppen. Bag mig står der stadig en fare, som jeg ikke kan se, men som jeg godt føler, hvad

er jeg da bange for?"

"Nej, nej, vær ikke bange ... jeg elsker dig, jeg vil aldrig tillade nogen at gøre dig fortræd ... Er det ikke dejligt at være sammen så nær hinanden, som vi nu er det?"

De tav lidt stille, mens de lå og nød deres lykke.

"Å, min ven," vedblev hun med sin sagte, kærtegnende hvisken, "tænk dig nætter og atter nætter, ganske som denne, lange, dejlige nætter, hvor vi kunne have det som nu og kun tænke på ét ... Du husker, vi ville sælge huset her og med pengene ville vi rejse over til din ven i Amerika, han venter jo stadig på dig ... Jeg går ikke nogen aften til ro, uden at jeg tænker på, hvorledes vi kunne indrette os derovre ... Og hver aften ville det være som i aften. Du ville tage mig i dine arme, jeg ville tilhøre dig, og til sidst ville vi sove ind i hinandens favn ... Men du kan ikke, jeg ved det. Når jeg taler om det til dig, er det ikke for at volde dig sorg; det er noget, der trænger sig frem, uden at jeg kan gøre for det."

Der faldt Jacques en brat afgørelse ind, som han allerede så ofte havde bestemt sig for: at slå Roubaud ihjel for at undgå at slå hende ihjel. Denne gang troede han ligesom de foregående gange, at hans beslutning i den retning var absolut og urokkelig.

"Jeg kunne ikke," hviskede han nu, "men jeg skal kunne. Har jeg ikke lovet dig det?"

Hun sagde ham svagt imod:

"Nej, lov intet, det beder jeg dig om ... Vi bliver syge bagefter, hvis modet svigter dig ... Og desuden er det jo afskyeligt, det må ikke ske, nej, nej, det må ikke ske."

"Jo, du ved godt, det *må* netop ske. Det er just det, at det er nødvendigt, der vil give mig kræfter til det ... Jeg ville netop tale med dig om det, og vi må tale om det, nu da vi er alene, og da vi ikke selv kan se, hvorledes vore ord tager sig ud."

Allerede gav hun efter, sukkende, med beklemt hjerte, der bankede så stærkt, at han følte dets slag imod sit eget hjerte.

"Å Gud, så længe det ikke skulle ske, ønskede jeg det ... Men nu, da det bliver til alvor, kan jeg ikke holde det ud."

Og de tav stille, der blev på ny en pause under indtrykket af den betydningsfulde beslutning. Omkring sig følte de ødet og ensomheden i den vilde egn.

Han gav sig til at kysse hende rundt omkring, på halsen og under hagen, og på ny begyndte hun sagte at hviske.

"Han måtte skaffes herud ... Ja, jeg kunne kalde ham herud under et eller andet påskud. Jeg ved ikke hvilket. Vi får se senere hen ... Og så, ikke sandt, så kunne du vente på ham, stå på lur efter ham, og det hele ville gå af, uden at nogen kunne høre det, for her er vi sikre på ikke at blive forstyrret ... Sådan må vi bære os ad, ikke sandt?"

Han nøjedes med føjeligt at svare, mens hans læber flyttede sig fra hendes hage ned på hendes hals:

"Ja, ja."

Men hun tænkte nøje efter og afvejede hver enkelthed, og efterhånden som planen udviklede sig i hendes hjerne, undersøgte hun den og forbedrede den.

"Blot ville det være alt for dumt, min ven, om vi ikke i forvejen tog vore forsigtighedsforholdsregler. Hvis vi skulle lade os arrestere den næste dag, var det jo bedre, det slet ikke skete. Ser du, jeg har læst det et eller andet sted, jeg husker ikke

længere hvor, det var vist i en roman. Det var heldigst at give det udseende af, at det var et selvmord. Han har været så underlig i nogen tid, så forstyrret og melankolsk, at det ikke ville overraske nogen pludselig at høre, at han var taget herned for at dræbe sig selv, men ser du, det gælder om at finde en måde at ordne tingen på, således at tanken om selvmordet bliver sandsynligt, ikke sandt?"

"Ja, du har ret."

Hun tænkte efter og trak vejret lidt tungt, så heftigt kyssede han hende på halsen.

"Ikke sandt, en eller anden ting, der kunne udslette forbrydelsens spor. Hør engang, nu har jeg en idé! Hvis han f. eks. fik stikket i halsen, så behøvede vi to blot at tage ham og bære ham ud på jernbanelinjen. Forstår du? Vi kunne lægge ham med halsen over en skinne, således at det første tog, der kom, skar hovedet af ham. Så kunne de jo gerne søge, når han var blevet helt knust: de ville intet sår finde, slet ingenting! Kan det ikke nok gå?"

"Jo, du, det er udmærket."

De blev begge livlige, hun var næsten munter og stolt over sin opfindsomhed. Da han kyssede hende mere lidenskabeligt, fo'r hun skælvende sammen:

"Nej, lad være ... For, kære ven, jeg kommer i tanker om, at det alligevel ikke går. Hvis du bliver her hos mig, vil der alligevel være noget mistænkeligt ved det selvmord. Du må tage bort. Hører du, i morgen skal du rejse, men sådan at folk lægger mærke til det, sådan at Cabuche og Misard ser det, for at det kan være klart for alle, at du virkelig er rejst. Du skal tage med toget til Barentin, så stiger du af ved Rouen under et eller andet

påskud; og så snart natten er faldet på, kommer du tilbage, jeg skal lukke dig ind ad bagdøren. Det er kun fire mil, du kan være tilbage på mindre end tre timer ... Nu tror jeg nok, at alt er i orden. Hvis du blot vil, er det en afgjort sag."

"Ja, jeg vil, det er en afgjort sag."

Nu var han også blevet eftertænksom, han var stille og kyssede hende ikke længere. Og igen blev der en pause, mens de lå således uden at røre sig i hinandens arme, helt optaget af den forestående gerning, der fra nu af var fast besluttet. De trykkede sig mod hinanden i et lidenskabeligt favntag; men pludselig slap hendes arme ham, og hun holdt inde.

"Men hør – hvilket påskud skal vi bruge for at få ham herned? Han kan aldrig komme med andet tog end det klokken otte om aftenen, når han er færdig med sin tjeneste, og han kan ikke komme før klokken ti – – så meget desto bedre ... Hør, det passer godt, denne køber til huset, som Misard har fortalt mig om, og som skal se på det i overmorgen tidlig! Ser du, jeg telegraferer til min mand, når jeg står op i morgen, at det er ganske nødvendigt, kan kommer herned. Så kommer han i morgen aften. Du kan tage bort om eftermiddagen og være tilbage igen, før han kommer. Så er det nat, det er ikke månelyst, der er ikke noget, der er os i vejen ... Alt vil gå ganske af sig selv."

"Ja, ganske af sig selv."

Da de omsider faldt i søvn midt i den dybe stilhed, mens de endnu holdt hinanden tæt omarmede, var det ikke lyst endnu, men det kimende gry begyndte at blege mørket, der havde skjult dem for hinanden med sin sorte kappe. Lige til klokken ti sov han i en blytung søvn uden drømme; og da han slog øjnene

op, var han alene, hun var i færd med at klæde sig på i værelset på den anden side af trappen. En lys solstrime trængte igennem vinduet, tændte brand i sengens røde gardiner og værelsets rødmalede vægge, alt dette røde, i hvilket værelset flammede, mens huset rystedes af tordenen fra et tog, der lige havde passeret. Det måtte være dette tog, der havde vækket ham. Blændet stirrede han på solskinnet, der rødt rislede ned over ham; så samlede han sine tanker: det var afgjort og bestemt, det var i næste nat, at han skulle slå et menneske ihjel, når alt dette klare solskin var forsvundet.

I dagens løb gik alting således, som Jacques og Séverine havde bestemt det. Før frokost bad hun Misard besørge telegrammet til hendes mand til Doinville; og hen imod klokken tre, da Cabuche var til stede, traf Jacques åbenlyst sine forberedelser til afrejsen.

Da han begav sig afsted for at gå til Barentin og tage med toget derfra kl. 4:14, fulgte stenhuggeren ham endog på vej, da han ikke havde noget at forsømme med det, der var en dump drift i ham, der drog ham mod Jacques og gjorde ham lykkelig i den forestilling, at han hos elskeren fandt noget af den kvinde, han begærede. I Rouen, som Jacques ankom til tyve minutter i fem, gik han tæt ved banegården ind i et værtshus, som en kone fra hans fødeegn holdt. Han snakkede om at han den næste dag ville besøge nogle kammerater, før han vendte tilbage til Paris for at genoptage sin tjeneste. Men han sagde, at han var meget træt og havde overanstrengt sig; og klokken 6 trak han sig tilbage for at sove i et værelse, som han havde ladet sig anvise i stueetagen, og hvis vindue vendte ud til en øde gade. Ti minutter efter var han på vejen til Croix-de-Maufras, efter at

være steget ud af vinduet uden at blive set, og efter at han havde sørget for at skyde skodderne til side, således at han ubemærket ville kunne slippe ind igen af samme vej.

Først et kvarter over ni var Jacques nået hen til det ensomme hus, der lå på skrå ved jernbanelinjen, forladt og trist. Det var bælgmørk nat, ikke et lysglimt oplyste den hermetisk lukkede facade. Og endnu i dette øjeblik følte han en smertelig stikken i hjertet, et anfald af dumpt sørgmod, der var som en forudfornemmelse af den uundgåelige ulykke, der ventede ham på dette sted. Som han havde aftalt det med Séverine, kastede han tre små sten på vinduesskoddet i det røde værelse; så gik han om på bagsiden af huset, hvor en dør sagte blev åbnet, efter at han havde ventet et øjeblik. Han lukkede den efter sig og fulgte efter de lette skridt, der steg op ad trappen, idet han følte sig for. Men ovenpå blev han overrasket stående stille, da han ved lyset af den store lampe, der stod tændt på et hjørne af bordet, fik øje på den allerede oppurrede seng, på den unge kones klæder, der lå henkastet over en stol og på hende selv, der stod i natkjole med nøgne fødder, med håret sat højt op for natten, og med blottet hals.

"Hvad for noget? Er du gået i seng?"

"Ja, naturligvis. Det er meget bedre ... Det var et indfald, jeg fik. Du forstår, at når han kommer og jeg går ned for at lukke ham op i denne dragt, vil han endnu mindre fatte mistanke. Jeg vil fortælle ham, jeg har fået hovedpine. Jeg har allerede bildt Misard ind, at jeg ikke var rigtig rask. Så kan jeg sige, at jeg ikke har været ude af dette værelse, når de finder hans lig i morgen tidlig dernede på jernbanelinjen."

Men Jacques blev urolig og hidsig.

"Nej, nej, klæd dig på, du må være oppe. Du kan ikke blive ved at være i den dragt."

Hun satte et forbavset smil op.

"Hvorfor ikke, min ven? Vær ikke ængstelig for mig. Jeg forsikrer dig, at jeg slet ikke fryser. Føl en gang, om jeg vel er kold."

Med en kælen bevægelse nærmede hun sig til ham for at slå sine nøgne arme om hans hals, natkjolen var gledet ned over hendes skuldre og lod den runde arm komme til syne. Men da han i tiltagende ubehag veg tilbage, føjede hun sig efter ham.

"Bliv ikke vred, nu skal jeg putte mig i seng igen. Så behøver du ikke at være bange for, at jeg forkøler mig."

Da hun var krøbet i seng igen og havde trukket tæppet helt op til hagen, lod han virkelig til at blive mere fattet. For øvrigt blev hun ved at tale med den roligste mine af verden og forklarede ham, hvorledes hun havde tænkt sig, at de skulle gå til værks.

"Så snart han banker på, løber jeg ned og lukker op for ham. Først havde jeg tænkt at lade ham komme herop, og at du skulle vente på ham her. Men det ville have gjort det vanskeligere endnu at bære ham bort; og desuden er der trægulv i dette værelse, mens der er stengulv i forstuen, så at jeg let kan vaske det af, hvis der skulle komme pletter ... Og da jeg for lidt siden klædte mig af, huskede jeg på en roman, hvor forfatteren fortæller om en mand, der for at slå en anden ihjel klædte sig splitternøgen af. Forstår du – man vasker sig bagefter, så kommer der ikke et eneste stænk på éns klæder ... Hvad mener du, om du også klædte dig af, om vi trak vort linned af?"

Han så forfærdet på hende. Men hun så lige så blid ud som altid, og hendes klare barneøjne syntes kun optaget af tanken

om, hvorledes mordet i ét og alt skulle kunne lykkes. Alt det tumlede si rundt i hendes hoved. Han følte sig ved tanken om at se dem begge nøgne, overstænkede med blod, gennemisnet til marv og ben af sin forfærdelige gysen.

"Nej, nej, vi er da ikke kannibaler. Hvorfor så ikke også spise hans hjerte? Du må da hade ham forfærdeligt?"

Séverines ansigt var pludselig blevet mørkt. Dette spørgsmål mindede hende igen om, hvor rædselsfuld gerningen var, mens hun tidligere kun havde tænkt på planen med beregnende klogskab. Hun fik tårer i øjnene.

"Jeg har lidt alt for meget i de sidste måneder. Jeg kan ikke udstå ham. Hundrede gange har jeg sagt: hellere alt muligt, end blive endnu en uge sammen med denne mand. Men du har ret, det er afskyeligt, at det er kommet så vidt med os, vi må da virkelig længes efter at være lykkelige sammen ... Nå, lad os da gå nedenunder uden at tænde lys. Du kan stille dig bag ved døren, og når jeg har åbnet den, og han er kommet ind, får du gøre, som du vil ... Når jeg beskæftiger mig med det, er det blot for at hjælpe dig, for at du ikke skal have det besvær at være alene om det. Jeg ordner det, så godt som jeg kan."

Han var blevet stående ved bordet og så på kniven, dette våben, som allerede ægtemanden havde brugt, og som hun øjensynlig havde lagt dér, for at også han skulle bruge den til mordet. Den var lukket op, og klingen lyste i lampeskæret. Han tog den og undersøgte den. Siden han havde den, behøvede hun jo ikke at tale til ham om den. Og hun fortsatte først, da han igen havde lagt den på bordet.

"Ikke sandt, min ven, det er ikke mig, der driver dig til det. Det er tid endnu. Gå bort, hvis du ikke kan."

Men han blev hidsig og gjorde en voldsom håndbevægelse.

"Tror du, jeg er fej? Denne gang sker det, det har jeg svoret på."

I dette øjeblik rystedes huset af tordenen fra et tog, der fo'r forbi som et lyn, så nær ved værelset, at det syntes at fare igennem det med sin buldren, og han tilføjede:

"Det er det tog, han er med, iltoget til Paris. Han er stået af ved Barentin, om en halv time vil han være her."

Og hverken Jacques eller Séverine talte længere. Der blev en lang pause. Det var, som om de kunne se manden komme vandrende dernede ad de smalle stier gennem den bælgmørke nat. Han var mekanisk begyndt at gå frem og tilbage i værelset, som om han talte den andens skridt, der for hvert øjeblik kom en smule nærmere. Atter ét og atter ét; og ved det sidste skridt, han tog, ville han styrte i bagholdet bag døren til vestibulen, og Jacques ville støde ham kniven i halsen i samme øjeblik, han kom ind. Hun lå stadig på ryggen med tæppet trukket op om hagen, med store, stive øjne, og så ham gå og komme, mens hendes tanker vuggedes af rytmen i hans skridt, der kom til hende som et ekko af de skridt, derude langt borte. Uden ophør kom de, det ene efter det andet, intet ville længere standse dem. Når der var taget tilstrækkelig mange af dem, ville hun springe ud af sengen og gå ned og lukke op, barbenet og uden lys. "Det er dig, min ven, kom dog ind, jeg var gået i seng." Og han ville næppe en gang svare, han ville tumle ind i mørket og selv byde sig frem til drab.

På ny passerede et tog – denne gang et tog til Havre, der krydsede iltoget i fem minutters afstand fra Croix-de-Maufras.

Overrasket var Jacques standset i sin gang. Kun fem minutter! Hvor det ville være langvarigt at vente en halv time! En trang til bevægelse drev ham, han begyndte igen at gå, fra den ene ende af værelset til den anden. Allerede spurgte han sig selv: Mon jeg også kan? Han vidste godt, hvorledes det gik ham, når det gjaldt dette, han havde prøvet det mere end en halv snes gange: først var han sikker på og havde absolut besluttet at slå ihjel; så fik han et tryk for brystet og blev kold fra isse til pod; og på én gang faldt han så sammen som en klud, hans vilje viste sig afmægtig overfor de slappede muskler. For ved fornuftgrunde at ophidse sig selv, gentog han for sig det samme, han allerede ti gange havde tænkt: den interesse, han havde af at myrde denne mand, den formue, der ventede ham i Amerika, besiddelsesretten over den kvinde, han elskede. Det værste var, at han for et øjeblik siden havde troet, at hans forehavende endnu en gang var glippet, den gang han så hende halvnøgen for sig, for han havde ikke længere herredømme over sig selv, så snart han igen mærkede sin gamle gysen. Et øjeblik havde han skælvet over for den alt for stærke fristelse: hun bød sig selv frem, og den oplukkede kniv lå foran ham. Men nu var han rolig og på sin post over for det, som skulle ske. Og han vedblev at vente på manden, mens han gik op ned i værelset, fra døren til vinduet, og hver gang gik tæt forbi sengen, som han ikke ville se.

Séverine lå stadig uden at røre sig i sin seng, hvor de havde elsket hinanden i de mørke kærlighedstimer den foregående nat. Med hovedet imod puden fulgte hun hans gåen og kommen med blikket; også hun var bange, den frygt pinte hende, at hans mod også denne nat skulle svigte ham. Det var

for hende det første og det sidste, hun havde kun det ene ønske, at mordet måtte lykkes, hendes bevidsthed var kun den elskende, altopofrende kvindes, hun tilhørte i ét og alt ham, der ejede hende, og var uden barmhjertighed for den anden, som hun aldrig havde brudt sig om. Man skaffede sig af med ham, siden han var i vejen, intet var mere naturligt; og hun måtte tænke over det, for at mordets afskyelighed kunne gå op for hende: så snart billedet af blod og af de skrækkelige ledsagende omstændigheder på ny udslettedes, faldt hun tilbage til sin smilende ro, med sit uskyldige, ømme og føjelige ansigt. Imidlertid forbavsedes hun, skønt hun ellers troede at kende Jacques. Han havde som sædvanlig sit runde, kønne hoved, sit friserede hår, sine kulsorte moustacher, sine brune, diamantstrålende øjne; men hans underkæbe stak så langt frem i en slags mundkrampe, at hele hans ansigt forandredes af det. Idet han gik tæt forbi hende, havde han som mod sin vilje sendt hende et blik, og hans øjnes glans var sløret af en rødlig tåge, idet han med en pludselig og voldsom bevægelse veg tilbage for hende. Hvad havde han da at undgå? Var det hans mod, der igen svigtede ham? I nogen tid havde hun forklaret den uophørlige, instinktmæssige angst, hun følte, som en anelse om et nært forestående brud, da hun ikke vidste noget om den stadige dødsfare, hun svævede i, når hun var sammen med ham. Pludselig følte hun sig overtydet om, at hvis han nu om et øjeblik ikke fik mod til at støde til, ville han løbe sin vej og aldrig mere komme tilbage til hende. Så besluttede hun, at han skulle begå mordet, og at hun skulle vide at give ham kræfter til det, om det var fornødent. I dette øjeblik passerede atter et tog, et endeløst godstog, hvis hale af vogne syntes at rulle en hel

evighed i værelsets tunge stilhed. Og hun havde støttet sig på den ene albue og ventede, til denne orkan havde tabt sig i det fjerne ude over det slumrende land.

"Endnu et kvarter," sagde Jacques ganske højt. "Nu er han forbi Bécourtskoven, det er halvdelen af vejen. Ja, hvor det varer længe."

Men da han vendte tilbage imod vinduet, fandt han Séverine stående i sin natkjole foran sengen.

"Om vi gik ned med lampen?" forklarede hun. "Så kunne du se stedet og stille dig på plads, og jeg kunne vise dig, hvordan jeg ville åbne døren, og hvilken bevægelse du skal gøre."

Han veg skælvende tilbage.

"Nej, nej, ikke lampen."

"Hør nu bare, vi skjuler den jo bagefter. Vi må dog være fornuftige."

"Nej, nej, gå i din seng igen."

Hun adlød ikke, hun gik tværtimod hen imod ham med det uovervindelige og despotiske smil om læberne, som en kvinde ejer, der ved sig almægtig i kraft af det begær, hun vækker. Når hun holdt ham i sine arme, ville han nok give efter for hendes magt over hans sanser og gøre, hvad hun begærede. Og hun vedblev at tale med en kælen stemme for at overtale ham.

"Men kæreste ven, hvad fejler du? Man skulle tro, at du var bange for mig. Så snart jeg kommer nær til dig, ser det ud, som om du undgik mig. Og hvis du vidste, hvor jeg netop nu trænger til at have dig at støtte mig til, til at føle, at du er her, at vi er enige nu og for bestandig, hører du!"

Hun havde til sidst klemt ham helt op imod bordet, og han kunne ikke længere flygte for hende, han måtte se på hende i

det skarpe lampelys. Han havde aldrig set hende således, med natkjolen åben, med håret sat så højt op, at hun var ganske nøgen, halsen nøgen og brystet blottet. Han var lige ved at kvæles, han kæmpede med sig selv, ør af blodet, der kom i kog, mens den forfærdelige gysen greb ham. Og han huskede, at kniven lå der, bag ved ham på bordet, han kunne føle den, han behøvede kun at strække hånden ud efter den.

Han måtte gøre en anstrengelse for at kunne svare:

"Gå i seng igen, jeg beder dig."

Men hun lod sig ikke narre af det; det var hans overvældende begær efter hende, der fik ham til således at skælve. Hun var selv en smule forfængelig over det. Hvorfor skulle hun adlyde ham, når hun dog ville elskes af ham denne aftenstund så meget, som han kunne elske hende, elskov indtil vanvid? Med en kats kælne bevægelser smøg hun sig stadig nærmere til ham, krøb helt ind i ham.

"Å, kys mig ... kys mig rigtig inderligt, som du kan det. Det vil give os mod ... Å ja, mod, det trænger vi til! Vi må elske hinanden anderledes end alle andre, mere end alle andre for at gøre det, som vi står i begreb med ... Kys mig af hele dit hjerte, af hele din sjæl."

Han kunne ikke længere trække vejret, det stemmede ham for brystet. I hans hjerne summede der en larm som af en brølende folkehob og forhindrede ham i at høre; bag ved ørene havde han en stikkende fornemmelse som af ildgnister, der forplantede sig til hans arme og til hans ben og jog ham ud af hans egen krop, mens den anden person i ham, det rasende dyr, jog frem. Om et øjeblik ville han ikke længere have herredømme over sine hænder, denne kvindes nøgenhed berusede ham alt

for stærkt. Hendes blottede bryst lå trykket mod hans klæder, hendes nøgne hals bredte sig så hvid og fin og fristede ham uimodståeligt; og mest af alt var det den varme duft, der strømmede ud fra hendes legeme, som bibragte ham en vanvittig svimmelhed, en endeløs, gyngende fornemmelse, hvori hans vilje oprevet og tilintetgjort døde hen.

"Kys mig, min skat, mens vi endnu har et minut tilbage ... Du ved jo, at han kommer straks. Nu kan han banke på hernede, hvad øjeblik det skal være, hvis han er gået hurtigt ... Siden du ikke ville gå med ned, så husk godt på dette: Jeg lukker op, du står bag døren; og vent ikke, nej straks skal det være, lige straks, å, lige straks, for at vi kan få ende på det ... Jeg elsker dig så højt, vi skal blive så lykkelige! Han er blot et ondt menneske, der har gjort mig fortræd, og han er den eneste hindring for vor lykke ... Kys mig, å så inderligt, så inderligt! Kys mig, som om du ville spise mig, så at der ikke længere bliver noget tilbage af mig, som ikke tilhører dig!"

Uden at vende sig om havde Jacques famlet bag ved sig med sin højre hånd og taget kniven. Og et øjeblik blev han stående således og holdt den knuget i sin hånd. Var det hans fordums tørst, der var vendt tilbage, efter at hævne meget gamle fornærmelser, som han ikke længere nøjagtig huskede, dette nag, der var sparet op fra mand til mand siden det første bedrag, kvinden tilføjede ham i en af urtidens huler? Han fæstede sine vanvittige øjne på Séverine; nu følte han kun trang til at slynge hendes lig på sin ryg som et bytte, han havde fravristet de andre. Rædslens port åbnede sig for dette sorte svælg, der rummer kærlighed indtil døden, lyst til at ødelægge og tilintetgøre for fuldt og helt at besidde.

"Kys mig, kys mig ..."

Hun vendte op imod ham sit ydmyge ansigt med et ømt og bønfaldende udtryk og viste sin nøgne hals med den yppige overgang til struben. Og ved synet af denne hvide hud løftede han lynsnart den hånd, han holdt kniven i. Men hun havde opfanget blinket af kniven, hun fo'r tilbage med et sæt, hendes mund stod åben af forbavselse og rædsel.

"Jacques, Jacques ... Mig, min Gud! Hvorfor? Hvorfor?"

Fra hans sammenbidte tænder trængte intet ord sig frem, mens han forfulgte hende. Efter en kort kamp blev hun drevet hen imod sengen. Hun veg bleg tilbage uden at forsvare sig, hendes natkjole var flænget.

"Hvorfor? Min Gud! Hvorfor?"

Og han stødte til, og kniven stoppede hendes spørgsmål i struben. Idet han stødte til, havde han drejet kniven, det var en forfærdelig drift af hans hånd, der tilfredsstillede sig: det var det samme stød, der havde dræbt præsident Grandmorin, på samme sted og ført med samme raseri. Havde hun skreget? Han kom aldrig til klarhed over det. I dette øjeblik passerede iltoget til Paris med et sådant bulder og en sådan hast, at gulvet rystede ved det; og hun var død, som om hun var dræbt af et lyn under denne orkan.

Uden at røre sig stod Jacques og så på hende, som hun lå dér strakt hen for hans fødder, foran sengen. Toget forsvandt i det fjerne; han betragtede hende i den dybe stilhed i det røde værelse. Midt imellem de røde vægge og de røde gardiner lå hun på jorden og blødte stærkt, en rød strøm randt ned over hendes bryst, bredte sig over hendes underliv og flød ned over hendes ene ben, hvorfra det i store dråber dryppede ned på gulvet. Den

halvt flængede natkjole var gennemtrukket af blod. Han havde aldrig tænkt sig, at hun var så rig på blod. Og hvad der bandt ham til stedet og gjorde ham urolig, var den maske af navnløs skræk, som denne smukke, blide og føjelige kvindes ansigt i dødskampen havde antaget. Hendes sorte hår stod i vejret som en rædselshjelm, kulsort som natten. De blå øjne var blevet unaturligt store og så endnu ud, som om de spurgte, forvirrede, forfærdede over det sælsomme, der var sket: Hvorfor, hvorfor havde han myrdet hende? Og hun lå der, dræbt, bortrevet som offer for mordets skæbnenødvendighed, uden selv at forstå det, en stakkel, som livet havde væltet fra skarnet i blodet, og som alligevel var god og uskyldig og aldrig havde fattet noget af det hele.

Men Jacques blev forbavset. Han hørte et rovdyrs stønnen, et vildsvins brummen, en løves brøl; men han beroligede sig, det var blot ham selv, der trak vejret dybt. Endelig, endelig! Nu havde han altså tilfredsstillet sin lyst, han havde begået et mord! Ja, han havde gjort det. En vild glæde, et uhyre behag bragte hans bryst til at svulme i fuld tilfredshed over, at han havde fået sit stadige begær stillet tilfreds. Han følte en forbavset stolthed over det, han følte sit værd som mand forøget. Han havde dræbt denne kvinde, og nu ejede han hende således, som han så længe havde ønsket at eje, fuldt ud indtil døden. Hun var ikke længere til, hun ville aldrig komme til at tilhøre nogen. Og en pludselig erindring dukkede op i ham, om den anden myrdede, præsident Grandmorins lig, som han havde set fem meter herfra hin forfærdelige nat. Dette fine, hvide legeme med de røde blodstriber, det var den samme ruin, som et knivstik forvandler et levende væsen til. Han havde

dræbt hende, og hun lå dér på jorden. Ligesom den anden var hun faldet om, men på ryggen, med benene fra hinanden, med venstre arm ind under siden og højre arm voldsomt vredet om, halvt revet fra skulderen. Var det ikke hin nat, at han med voldsomt bankende hjerte havde lovet sig selv, at også han en gang ville vove det, i en trang til at begå et mord, der hidsedes op til lidenskab ved synet af den myrdede mand? Å, ikke at være fej, at stille sin lyst, at bore kniven ind! I skjul var det spiret og vokset i ham; ikke en time havde der været i det sidste år, som ikke havde ført ham nærmere mod det uundgåelige; selv i denne kvindes favn, under hendes kys havde det skjulte arbejde stadig nærmet sig sin fuldendelse; og de to mord havde føjet sig til hinanden, var ikke det ene en logisk følge af det andet?

En buldrende larm og et stød, der bragte gulvet til at ryste, vakte Jacques af den sløve betragtning, han stod hensunken i foran den døde. Blev dørene sprængt? Kom der folk, der ville arrestere ham? Han så sig om, men til alle sider fandt han kun den dumpe, tavse stilhed. Å, vist, det var jo et tog igen! Og denne mand, der om et øjeblik ville banke på dernede, denne mand, som han ville dræbe! Ham havde han helt glemt. Han troede, at han havde mistet forstanden, siden han intet samvittighedsnag følte. Hvad var der da sket? Den kvinde, som han elskede, og som elskede ham lidenskabeligt, lå på gulvet med et sår i halsen, mens manden, der stod i vejen for hans lykke, endnu levede og stadig skridt for skridt kom nærmere i mørket. Denne mand, som han måneder igennem havde skånet, fordi hans opdragelse og de langsomt erhvervede og nedarvede humanitetsidéer indgav ham betænkeligheder – ham havde han ikke kunnet vente på; og stik imod sin egen

interesse var han blevet revet hen af det nedarvede hang til vold, af denne trang til mord, som i urtidens skove drev det ene dyr til at kaste sig over det andet. Slår man da ihjel af fornuftgrunde? Nej, man myrder kun under nervernes og blodets tilskyndelse, en rest fra de gamle kampe, hvis motiv var tilværelsens vanskelighed og lystfølelsen ved at være den stærkeste. Han følte nu kun en mæt træthed, hans tanker forvirredes, han søgte at forstå uden dog at kunne finde andet selv på bunden af sin tilfredsstillede lidenskab end forbavselse og bitter sorg over det uundgåelige, som var sket. Synet af den ulykkelige, der stadig stirrede på ham i spørgende rædsel, blev ham en gru. Han ville vende blikket bort; så forekom det ham pludselig, at en anden hvid skikkelse kom frem ved fodenden. Var det mon den dødes dobbeltgænger? Så kendte han den – det var Flore. Hun gik allerede igen i den feber, der rasede i ham efter mordet. Uden tvivl kom hun for at nyde sin triumf. Nu var hun hævnet. En iskold rædsel betog ham, han spurgte sig selv, hvad der gik af ham, siden han tøvede her i dette værelse. Han havde jo myrdet, han havde drukket sin rus i forbrydelsens forfærdelige vin. Og han snublede over kniven, der var blevet liggende på gulvet, og han flygtede bort, han tumlede ned ad trapperne, åbnede den store udgangsdør ud til terrassen, som om den lille ikke var ham vid nok og stormede ud i det blæksorte mørke, hvor han i rasende løb forsvandt i det fjerne. Han vendte sig ikke om, det skumle, skråtliggende hus blev stående åbent og trist bag ved ham, dødt og forladt.

Denne nat som alle de andre var Cabuche krøbet over hegnet til haven og snusede om under Séverines vinduer. Han vidste godt, at Roubaud ventedes derud og undrede sig ikke over lyset,

der trængte ud gennem en sprække i en skodde. Men denne mand, der sprang ned fra terrassen og i rasende fart forsvandt ud over landskabet, gjorde ham målløs af forbavselse. Og det var allerede for sent at give sig til at forfølge flygtningen. Stenhuggeren blev forfærdet stående foran den åbne dør, fuld af uro og tvivlrådighed gloede han på det store, sorte hul, som vestibulen dannede. Hvad kunne der være sket? Skulle han gå ind?

Denne dumpe stilhed, denne absolutte ro, mens lampen vedblev at brænde, væltede en voksende og knugende angst over hans hjerte.

Endelig tog Cabuche en beslutning og famlede derop. Foran døren til værelset, der også var blevet stående åben, standsede han på ny. I det rolige lys forekom det ham, at han på afstand så en dynge skørter ligge foran sengen. Séverine måtte altså have klædt sig af. Han kaldte ganske sagte, grebet af uro, mens hans pulsårer bankede heftigt. Så fik han øje på blodet, forstod alt og styrtede derind med et forfærdeligt skrig, der kom fra det inderste af hans sønderrevne hjerte. Å Gud, dér lå hun, myrdet, kastet hen, i sin ynkværdige nøgenhed. Han troede et øjeblik, at hun rallede endnu, og en sådan fortvivlelse følte han, en sådan smerteblandet undseelse, ved at se hende ligge dér nøgen i sin dødskamp, at han greb hende med et trofast greb midt om livet, løftede hende op og lagde hende på sengen, hvis tæppe han slog til side for at dække hende med det. Men i dette favntag, det eneste kærtegn, der blev vekslet mellem dem, var han blevet dækket med blod både på hænderne og på brystet. Blodet drev ned af ham. Og i dette minut så han, at Roubaud og Misard var i stuen. Også de havde for lidt siden bestemt sig til at gå op, da

de fandt alle dørene åbne! Ægtemanden var blevet forsinket, idet han var standset for at snakke med banevogteren, der så havde fulgt ham på vej for at fortsætte samtalen. Begge to stod forstenede og så på Cabuche, hvis hænder var så blodige som en slagters.

"Det samme stød, som præsidenten fik," sagde til sidst Misard efter at have undersøgt såret.

Roubaud rystede på hovedet uden at svare. Han kunne ikke få blikket bort fra Séverine, fra denne forfærdelige rædselsmaske med de sorte hår, der løftede sig op over panden, og de unaturligt store øjne, der stadig spurgte: Hvorfor?

12

Tre måneder senere i en varm juninat førte Jacques iltoget til Havre, der var kørt fra Paris klokken halv syv. Hans nye maskine, lokomotivet 608, der var ganske nyt – han plejede at sige, at han havde fået dets jomfrudom – og som han begyndte at blive bekendt med, var ikke bekvemt, det var lunefuldt og fantastisk som disse unge heste, der må tæmmes ved brug, førend de vænner sig til seletøjet. Han bandede ofte dette lokomotiv og savnede *Lison*; han måtte våge nøje over det og altid have hånden på styreapparatet. Men denne nat var vejret så vidunderlig dejligt, at han var tilbøjelig til at se gennem fingre med det og lod det løbe omtrent som det ville, mens han selv glædede sig ved at trække vejret frit. Aldrig havde han befundet sig bedre; han følte intet samvittighedsnag og så let og befriet ud, mens der lå en stille, lykkelig fred over hans sind.

Han, der ellers aldrig snakkede, mens han kørte, spøgte med Pecqueux, der igen var blevet fyrbøder hos ham.

"Hvad går der dog af Dem? De ser så vågen ud som en mand, der ikke har drukket andet end vand."

Pecqueux så virkelig ganske mod sædvane nøgtern og yderst alvorlig ud. Han svarede med barsk stemme:

"Man må holde øjnene åbne, når man vil se klart."

Jacques så mistroisk på ham med en fornemmelse af, at han ikke havde nogen ren samvittighed over for ham. Den foregående uge havde han indladt sig med kammeratens elskerinde, denne skrækkelige Philomène, der i lange tider havde gået og gnedet sig op ad ham som en mager, forelsket

hunkat. Og han havde ikke blot følt et minuts sanselige nysgerrighed ved det, han gav især efter for trangen til at forsøge et eksperiment. Var han nu endelig helbredet, nu da han havde stillet sin afskyelige trang? Kunne han eje denne kvinde uden at måtte jage hende en kniv i struben? Allerede to gange havde han været sammen med hende og intet sporet, hverken ildebefindende eller gysen. Hans store glæde, hans trygge og smilende mine måtte, selv om det var ham ubevidst, komme af lykken over, at han nu kun var en mand som alle andre.

Pecqueux havde lukket op til lokomotivets ildsted for at lægge kul på, men Jacques standsede ham.

"Nej, nej, lad os ikke forcere farten, det kører godt."

Så brummede fyrbøderen nogle stygge ord.

"Å Fanden heller, det vil jeg nok sige! ... En rar krikke, noget net svineri! ... Når jeg tænker på, hvordan vi kælede for den gamle, der var så føjelig! ... Dette kreatur fortjener ikke en gang et spark i enden."

For at undgå at blive hidsig lod Jacques være med at svare. Men han følte godt, at det gamle samliv mellem de tre var forbi, for det gode venskab mellem ham, kammeraten og lokomotivet, var dødt sammen med *Lison*. Nu kom de op at skændes over bagateller, over en møtrik, der var skruet for fast, over en skovlfuld kul, der var kastet skævt. Og han lovede sig selv at være varsom med forholdet til Philomène, han ville ikke lade det komme til åben strid på denne smalle, gyngende planke, som han og hans fyrbøder blev ført afsted på. Så længe Pecqueux af taknemmelighed over ikke at blive behandlet for strikst, over at kunne låne småbeløb og få resterne af

madkurvenes indhold, havde været hans tro hund, der var ham så hengiven, at han ville slå folk ihjel for hans skyld, havde de levet sammen som brødre, tavse under det daglige samvær, fordi de ikke behøvede ord for at gøre sig forståelige for hinanden. Men det tegnede nu til at blive et Helvede, når de ikke længere var i forståelse med hinanden, skønt de stod side om side og rystedes sammen af togets fart, mens de havde lyst til at rive øjnene ud af hovedet på hinanden. Selskabet havde netop noget før måttet skille lokomotivføreren og fyrbøderen på eksprestoget til Cherbourg fra hinanden, fordi de var blevet uenige for en kvindes skyld, og den første chikanerede den anden, der ikke længere ville lystre; der var blevet vekslet næveslag, der havde været hele kampe mellem dem undervejs, de havde helt glemt det følge af passagerer, der rullede afsted bag efter dem i fuld fart.

To gange endnu lukkede Pecqueux op for ildstedet og kastede kul på af trods, han søgte øjensynlig anledning til trætte; men Jacques lod, som om han ikke så det, som om han var helt optaget af at styre; blot sørgede han hver gang for at dreje hanen om på injektoren for at formindske damptrykket. Det var så mildt og den lette, friske vind, der bølgede om dem på farten, var så behagelig i den varme juninat! Klokken fem minutter over elleve, da iltoget ankom til Havre, pudsede de to mænd lokomotivet i endrægtighed og så ud, som om der ikke længere var noget i vejen imellem dem.

Men i det øjeblik, da de forlod depotet for at gå hjem at sove i Rue François-Mazeline var der en stemme, der kaldte på dem:

"Har det sådan en hast? Kom indenfor et øjeblik!"

Det var Philomène, der nok stod og holdt udkig efter Jacques ved indgangen til hendes broders hus. Hun havde gjort en modvillig og skuffet gebærde, da hun fik øje på Pecqueux; og hun bestemte sig kun til at praje dem begge to for at have den fornøjelse i det mindste at snakke med sin nye ven, selv om hun skulle døje den gamles nærværelse.

"Lad os nu have fred, for pokker," brummede Pecqueux. "Du kender os, vi er søvnige."

"Nej, hvor han er elskværdig," svarede Philomène muntert. "Men monsieur Jacques er ikke så slem som du, han vil nok alligevel drikke et lille glas ... Ikke sandt, monsieur Jacques?"

Lokomotivføreren stod i begreb med at svare nej af forsigtighedshensyn, da fyrbøderen pludselig gik ind på forslaget, han havde fået den idé, at han ville udspionere dem og skaffe sig vished i sin sag. De gik ind i køkkenet og satte sig ved bordet, hvor hun havde stillet glas og en flaske brændevin frem, så tog hun igen til orde med dæmpet stemme:

"Vi må se at være rolige, for min broder sover ovenpå, og han holder ikke synderlig af, at jeg tager mod besøg."

Mens hun skænkede for dem, tilføjede hun lidt efter:

"Det er sandt – har De hørt, at mutter Lebleu er død i morges ... Nå, jeg havde sagt det i forvejen: det slår hende ihjel, hvis hun kommer over i lejligheden på bagsiden, det er jo ikke andet end et fængsel. Hun har endda holdt ud i fire måneder, skønt hun var nær ved at blive gal over, at hun ikke så andet end zink ... Og hvad der har gjort det af med hende, fra det øjeblik af, da det blev hende umuligt at flytte sig fra sin lænestol, det er åbenbart det, at hun ikke længere kunne udspionere mademoiselle Guichon og monsieur Dabadie, som hun var vant

til. Ja, hun er blevet rasende over, at hun aldrig har opdaget noget om et forhold imellem dem, og det er hun død af."

Philomène standsede, drak en slurk brændevin og tilføjede leende:

"Naturligvis er de gode venner. Blot er de så forsigtige. Når lyset er slukket og døren er lukket, så kan den kigge, som står udenfor! ... Jeg tror alligevel, at den lille madame Moulin har set dem en aften. Men der er ingen fare for, at hun snakker om det, hun er for dum, og desuden – hendes mand underforstanderen ..."

På ny afbrød hun sig selv med det udråb:

"Sig mig en gang, er det ikke i næste uge, at Roubauds sag skal pådømmes i Rouen?"

Hidtil havde Jacques og Pecqueux hørt på hende uden at føje noget ord ind i hendes talestrøm. Den sidste fandt simpelt hen, at hun var meget snakkesalig; aldrig plejede hun, når hun var sammen med ham, at tale så meget; og hans blik veg ikke fra hende, lidt efter lidt tiltog hans skinsyge, mens han så, hvor ivrig hun blev over for hans chef.

"Ja," svarede lokomotivføreren med en fuldkommen rolig mine. "Jeg har fået tilsigelse."

Philomène kom nærmere til ham, og var lykkelig over at kunne røre ved ham med albuen.

"Jeg også – jeg er også vidne ... Å, monsieur Jacques, da man forhørte mig angående Dem, for De ved nok, at de ville være rigtig på det rene med Deres forhold til den stakkels frue, ja, da de spurgte mig om det, sagde jeg til dommeren: Gud, hr. dommer, han tilbad hende, han kan aldrig have gjort hende

fortræd! Ikke sandt, jeg havde set Dem sammen med hende, jeg kunne tale med om det."

"Å," sagde den unge mand med en ligegyldig håndbevægelse, "jeg var ikke urolig. Jeg kunne bevise time for time, hvad jeg havde anvendt min tid til. Når selskabet beholdt mig, var det vel også, fordi der ikke var det mindste at bebrejde mig."

Der indtrådte en pause, og alle tre nippede til deres glas.

"Man kan blive angst og bange ved tanken om det," begyndte Philomène igen. "Denne Cabuche, dette vilde dyr, som blev anholdt, mens han endnu var helt besudlet af den stakkels frues blod! Der må dog være mænd, der er komplette idioter! At slå en kvinde ihjel, fordi man er forelsket i hende, som om man kom nærmere til sit mål, når hun ikke længere var til! ... Og det skal jeg aldrig i mit liv glemme, det øjeblik, da monsieur Cauche kom dernede på perronen og også arresterede monsieur Roubaud. Jeg var til stede. De ved, det skete blot otte dage efter, den gang monsieur Roubaud dagen efter konens begravelse igen havde overtaget sin tjeneste, som om intet var sket. Så var det, at monsieur Cauche kom hen og slog ham på skulderen og sagde, at han havde ordre til at føre ham i fængsel. Tænk dem! De to mennesker, der altid var i selskab med hinanden og spillede sammen hele nætter igennem! Men når man er politimand, ved De nok – – så ville man ikke betænke sig på at føre sin fader og sin moder til guillotinen, det hører jo med til éns bestilling. Han bryder sig pokker om det, monsieur Cauche! Jeg så ham spille kort i Børscaféen for lidt siden, han tænkte nok ikke mere på sin ven end på stortyrken!"

Pecqueux bed tænderne sammen og slog næven i bordet.

"Død og fordømmelse! Hvis jeg var i denne hanrej til Roubauds sted! ... De stod i forhold til hans kone, De. Så går en anden hen og myrder hende for ham. Og så sætter man ham under tiltale ... Nej, det er for galt, det er til at gå ud af sit gode skind over!"

"Men, dit fæhoved," udbrød Philomène, "man beskylder ham jo for at have tilskyndet den anden til at skaffe ham af med hans kone, ja, for et pengespørgsmåls skyld, eller hvad det nu er! Det lader til, at man hos Cabuche har fundet præsident Grandmorins ur: De husker nok den herre, der blev myrdet i en jernbanekupé for en halvandet år siden. Så har man sat denne gamle forbrydelse i forbindelse med den fornylig, en hel roman er det. Stof nok for en hel flaske blæk. Jeg kan ikke forklare Dem det, men det stod i avisen, der var to lange spalter om det."

Jacques var adspredt og lod ikke til at høre, hvad hun sagde. Han sagde dæmpet:

"Hvorfor bryde sit hoved med det? Er det noget, der vedkommer os? ... Når politiet ikke ved, hvad det skal gøre, er det da ikke vores sag at vide det."

Så tilføjede han med et fraværende udtryk i øjnene og med blege kinder:

"I alt dette er der ikke andet, der gør mig ondt, end denne stakkels kvindes skæbne – – – Å, den stakkels, stakkels kvinde!"

"Jeg for mit vedkommende," sluttede Pecqueux voldsomt, "jeg, som har en kæreste, jeg ville, hvis nogen vovede at røre ved hende, til en begyndelse kvæle dem begge to. Bagefter kunne de godt hugge hovedet af mig. Det var mig lige fedt."

På ny blev der en pause. Philomène, der igen fyldte de små glas, forsøgte at trække på skuldrene og le. Men i grunden var

hun ude af sig selv af skræk, hun granskede nøje hans ansigt med et blik fra siden. Han var meget forsømt i sit ydre og meget smudsig og pjaltet siden den tid, da mutter Victoire på grund af sit benbrud var ude af stand til at arbejde, havde måttet opgive sin post ved rengøringsvæsnet og tage mod en plads på en velgørende stiftelse. Han havde ikke længere denne overbærende og moderlige kone til at stikke sølvpenge til ham, til at lappe hans klæder og holde ham pæn, fordi hun ikke ville have, at den anden, hende i Havre, skulle kunne sige, at hun ikke holdt deres mand i proper stand. Og Philomène lod sig af Jacques' uskyldige og intet anende mine forlede til at spille den krænkede.

"Ville du dreje halsen om på din kone i Paris?" spurgte hun på trods. "Du behøver såmænd ikke at være bange for, at nogen skal tage hende fra dig."

"Hende eller en anden!" brummede han.

Men hun var allerede i færd med nok så gemytligt at stikke sit glas ud.

"Skål, du! Og bring mig dit linned, at jeg kan få vasket og set det efter, for man kan rigtignok ikke længere sige, at du gør nogen af os ære, hverken hende eller mig ... Skål, monsieur Jacques."

Jacques for sammen, som om han blev vækket af en drøm. I den fuldkomne frihed for samvittighedsnag, han levede i, i den lindring, det fysiske velvære, han havde følt efter mordet, svævede stundom som nu Séverines billede ham forbi, og rørte til tårer alt det bløde i hans natur. Og han drak, idet han for at skjule sin forlegenhed skyndte sig at sige:

"De ved vel, at vi skal have krig."

"Det er da ikke muligt!" udbrød Philomène. "Med hvem da?"

"Med prøjserne ... Ja – for en tysk prins' skyld, der vil være konge i Spanien. I går har der ikke været tale om andet i deputeretkammeret."

Så blev hun meget fortvivlet.

"Nå, det bliver såmænd en net historie. De har allerede skaffet os vrøvl nok med deres valg, deres plebiscit og deres tumulter i Paris! Når de nu skal slås, er det så meningen, at alle mandfolk skal tages til soldater?"

"Å, vi er fritaget, man kan ikke tage mandskabet bort fra jernbanerne ... Blot får vi et farligt slid med at transportere tropper og forsyninger til dem! Nå, når det kommer, må man jo gøre sin pligt."

Og da han havde sagt dette, rejste han sig op, da han så, at hun havde slynget sit ene ben ind under hans, og at Pecqueux lagde mærke til det. Blodet var steget ham til hovedet, og han havde allerede knyttet næverne.

"Lad os gå i seng, det er på tide."

"Ja, det er vist det bedste," stammede fyrbøderen.

Han havde grebet Philomènes arm og klemte den så hårdt, som om han ville knuse den. Hun undertrykte et smertesskrig og nøjedes med at hviske i øret på lokomotivføreren, mens den anden rasende drak sit glas ud:

"Pas på, han er et komplet dyr, når han har noget i hovedet."

Men der lød tunge trin ned ad trappen, og hun blev forskrækket.

"Det er min broder! ... Skynd jer bort, skynd jer bort!"

De to mænd var endnu ikke kommet tyve skridt bort fra huset, da de hørte lyden af en ørefigen, efterfulgt af jamren og

skrig. Hun fik en forfærdelig overhaling ligesom en lille pige, der er grebet på fersk gerning med næsen i en syltetøjskrukke. Lokomotivføreren var standset og tænkte på at hjælpe hende. Men fyrbøderen afholdt ham fra det.

"Hva'beha'er? Er det noget, der kommer Dem ved, hva'? Den forbandede mær! Når han blot ville prygle hende fordærvet!"

I Rue François-Mazeline gik Jacques og Pecqueux til sengs uden at veksle et ord. De to senge stod tæt op ad hinanden i det snævre værelse; og i lang tid blev de liggende vågne med åbne øjne og lyttede efter hinandens åndedrag.

Om mandagen skulle behandlingen af retssagen Roubaud begyndes i Rouen. Det var en triumf for forhørsdommeren Denizet, for i den juridiske verden var man uudtømmelig i lovtaler over den måde, han heldigt havde ført denne indviklede og dunkle affære til ende på; et mesterstykke af fin analyse, sagde man, en logisk genfremstilling af sandheden, en veritabel skaberakt, kort sagt.

Det første Denizet foretog sig, så snart han var kommet til gerningsstedet, Croix-de-Maufras, nogle timer efter mordet på Séverine, var at lade Cabuche arrestere. Alting udpegede ham som den skyldige, blodet, han var dækket med og Roubauds og Misards knusende angivelse, de fortalte, hvorledes de havde overrasket ham alene og ude af sig selv sammen med liget. Da han blev taget i forhør og befalet til at gøre rede for, hvorfor og hvorledes han var kommet dér i værelset, fremstammede stenhuggeren en historie, som dommeren modtog med et skuldertræk, så tåbelig og gammeldags forekom den ham. Han var forberedt på denne historie, der altid var den samme, om den indbildte morder, den opdigtede skyldige, hvis flugt bort

igennem det mørke landskab den virkelige skyldige plejede at påstå, at han havde hørt. Denne varulv måtte nu virkelig snart være langt borte, siden han stadig løb og løb. For øvrigt blev Cabuche forvirret, når man spurgte ham om, hvad han på dette tidspunkt havde at bestille foran huset, nægtede at svare på det og erklærede til sidst, at han gik og spadserede. Det var ganske barnagtigt; hvorledes skulle man kunne tro på denne ubekendte, mystiske person, der først myrdede og så løb sin vej, mens han lod alle døre stå åbne uden at have gennemsøgt et møbel eller taget så meget som et lommetørklæde med sig. Hvorfra skulle han være kommet? Hvorfor skulle han have begået mordet? Imidlertid var dommeren, der vidste besked om den myrdedes forhold til Jacques, straks fra undersøgelsens begyndelse ivrig efter at få at vide, hvor denne havde opholdt sig på den tid, da mordet blev begået; men ikke blot erkendte den anklagede selv, at han havde fulgt Jacques til Barentin til toget kl. 4:14, også gæstgiveren i Rouen bandede sig ned i hede Helvede på, at den unge mand var gået til sengs straks, efter at han havde spist og ikke havde forladt sit værelse før næste morgen hen imod syv. Og desuden skærer en elsker ikke uden fornuftig grund halsen over på en elskerinde, som han tilbeder, og som han aldrig har haft den mindste trætte med. Det ville være vanvid. Nej, nej, der var kun én mulig, én åbenbar morder, arrestanten, der var fundet på gerningsstedet med hænderne røde af blod og med kniven liggende ved sine fødder, dette ubændige vilddyr, der søgte at bilde retten de frygteligste røverhistorier ind.

Men da monsieur Denizet var nået til dette punkt, følte han, trods sin overbevisning, trods sin fært, der, som han plejede at

sige, vejledte ham bedre end selve beviserne, et øjebliks forlegenhed. Ved den første undersøgelse, der blev foretaget i den mistænktes hule ude i Bécourtskoven, havde man aldeles intet opdaget. Da motivet til forbrydelsen altså ikke kunne være at stjæle, måtte man finde et andet. Pludselig bragte Misard ham ved en af de tilfældigheder, et forhør kan føre med sig, på sporet ved at fortælle, at han en nat havde set Cabuche klatre op ad bygningens mur for at belure madame Roubaud, der var i færd med at gå til sengs. Da Jacques nu også blev udspurgt, fortalte han roligt, hvad han vidste om stenhuggerens tavse kærlighed, om det brændende begær, han forfulgte hende med, altid i hælene på hende for at lystre hendes mindste vink. Der var da ikke længere nogen tvivl tilladt: det var ene og alene en bestialsk lidenskab, der havde drevet ham; og nu føjede alt sig nok så nydeligt sammen: først manden, der trængte ind ad døren, som han godt kunne have en nøgle til, og endog lod den stå åben i sin ophidsede stemning, så den kamp, der havde hidført mordet, endelig voldtægten, der kun blev afbrudt ved ægtemandens tilstedekomst. Her fremstillede der sig en sidste indvending, for det var besynderligt, at mennesket, der vidste, at ægtemanden var i vente, just havde valgt denne time, hvor han så let kunne blive overrumplet i sin gerning. Men ved nøjere eftertanke vendte også dette sig imod den anklagede og fældede ham fuldstændig, idet det godtgjorde, at han måtte have handlet under indflydelse af en overmægtig, sanselig krise, drevet til det yderste ved tanken om, at hvis han ikke benyttede sig af den sidste stund, Séverine endnu var alene i dette hus, ville han aldrig komme til at besidde hende, eftersom

hun skulle rejse den næste dag. Fra dette øjeblik var dommeren fuldstændig og urokkelig sikker i sin sag.

Plaget med forhør efter forhør, indviklet i de listigt stillede spørgsmåls net, uden tanke på de fælder, der blev stillet for ham, holdt Cabuche hårdnakket fast ved sin første forklaring. Han var gået forbi på vejen, han trak lidt frisk natteluft, og så var en person strøget ham forbi i løb og det i en sådan fart igennem mørket, at han ikke en gang kunne sige, i hvilken retning han flygtede. Så var han blevet urolig og havde kastet et blik på huset; han havde da opdaget, at døren var blevet stående åben på vid gab.

Og til sidst havde han bestemt sig til at gå derop, og han havde fundet den døde, der endnu ikke var kold, og som stirrede på ham med sine store øjne; i den tro, at hun var levende endnu, havde han villet lægge hende på sengen, og derved var han blevet dækket med blod. Kun dette vidste han, kun dette gentog han, aldrig forandrede han den mindste enkelthed, han syntes hårdnakket at holde sig til én på forhånd fabrikeret historie. Når man forsøgte at få ham til at gå bort fra den, blev han ængstelig og tav stille med en mine som en indskrænket mand, der ikke længere forstod, hvad talen drejede sig om. Den første gang monsieur Denizet havde forhørt ham om hans forelskelse i den myrdede, var han blevet rød i hovedet som en ganske ung knøs, man driller med hans første kærlighed; og han havde erklæret, at han aldrig havde drømt om noget forhold til denne dame, det var noget meget stygt, der ikke kunne nævnes og tillige en delikat og mystisk sag, som han sluttede inde i sin inderste sjæl og ikke skyldte nogen regnskab for. Nej, nej, han elskede hende ikke, han

begærede hende ikke, man skulle aldrig få ham til at snakke om dette, som han betragtede som en profanation af hende, der nu var død. Men også denne hårdnakkede benægtelse af et faktum, som flere vidner var enige om at bekræfte, talte imod ham. Naturligvis havde han efter beskaffenheden af den anklage, der var rettet imod ham, interesse af at skjule den vanvittige kærlighed til den ulykkelige kvinde, som han var så betaget af, at han måtte myrde hende for at tilfredsstille den. Og da dommeren efter at have samlet alle beviserne ville vriste sandheden ud af ham ved et afgørende kup og slynge beskyldningen for mord og voldtægt i ansigtet på ham, kom han i det voldsomste raseri, mens han benægtede det. Han skulle have slået hende ihjel for at besidde hende! Han, der ærede hende som en helgeninde! Gendarmerne måtte kaldes til for at holde styr på ham, han truede med at dreje halsen om på hele den ærværdige ret. Alt i alt var han øjensynlig en gavtyv af den farligste art, men trods al sin snuhed kunne han dog ikke hindre, at hans brutalitet ytrede sig mod hans vilje og vidnede imod ham om de forbrydelser, som han nægtede at have begået.

Således stod sagen, den anklagede kom i raseri og skreg, at det var den anden, den mystiske flygtning, hver gang man kom tilbage til mordet, da monsieur Denizet gjorde et fund, der stillede sagen i et nyt lys og pludselig gjorde dens betydning ti gange så stor. Som han plejede at sige, havde han sandheden på færten. Derfor besluttede han, som grebet af en forudanelse, selv at lede en ny undersøgelse i Cabuches hule, og dér opdagede han bag en bjælke et skjulested, hvor der lå damelommetørklæder og damehandsker og under dem et guldur, som han straks til sin store henrykkelse kendte: det var

præsident Grandmorins ur, som han i sin tid så ivrigt havde eftersøgt, et kraftigt ur med to i hinanden slyngede initialer, og som på indersiden af kapslen bar fabriksmærket 2516. Det ramte ham som et lyn, alt opklaredes for ham, fortiden knyttede sig til nutiden, og de fakta, som han sammenføjede, henrykkede ham ved deres logik. Men følgerne ville blive så vidtrækkende, at han først forhørte Cabuche angående lommetørklæderne og handskerne uden endnu at tale om uret. Et øjeblik havde Cabuche tilståelsen på læberne: ja, han tilbad hende, han elskede hende så højt, at han kunne kysse de kjoler, hun havde båret, at han bag hendes ryg opsamlede alt, hvad hun tabte, snørebåndsstumper, agraffer, knappenåle. Så skammede han sig, kunne ikke overvinde sin undselighed og tav stille. Og da dommeren besluttede sig til at holde ham uret for øjnene, så han på det med en forvildet mine. Han huskede det godt: han havde til sin forbavselse fundet dette ur bundet ind i et lommetørklæde, der lå under en hovedpude, og som han havde hjemført som bytte; bag efter var det blevet liggende i hans hule, mens han brød sit hoved med at finde en måde at give det tilbage på. Men hvorfor skulle han fortælle dette? Så måtte han skrifte sine andre tyverier af al det damepynt og damelinned, der lugtede så godt, men det skammede han sig ved. Allerede nu troede man ikke et ord af, hvad han sagde. Forresten begreb han selv snart ikke længere et ord af det hele, alting blandede sig sammen i tåge i hans enfoldige hjerne, han var halvt vanvittig. Og han blev ikke længere hidsig, når man beskyldte ham for mordet; han var fuldkommen sløv, og svarede på hvert spørgsmål, at han vidste det ikke. De bragte

ham ud af hans gode skind, de behøvede kun at lade ham i fred og hugge hovedet af ham med det samme.

Den næste dag lod monsieur Denizet Roubaud anholde. Han havde slynget arrestordren ud i kraft af sin almagt, i ét af disse inspirerede øjeblikke, hvor han blindt troede på sit alt gennemskuende geni, skønt han endnu ikke havde tilstrækkeligt materiale imod underforstanderen. Trods alle de mange omstændigheder, der endnu ikke var oplyst, anede han, at denne mand var den tap, det hele drejede sig om, den kilde, den dobbelte sag havde sit udspring fra; og han triumferede straks, da han fik fingre i den testamentariske bestemmelse til fordel for den længst levende, som Roubaud og Séverine havde truffet hos monsieur Colin, notaren i Havre, otte dage efter, at de havde taget huset i Croix-de-Maufras i besiddelse. Fra dette øjeblik af stod hele historien klar i hans hjerne med en sikkerhed i ræsonnementet, en sandsynlighedens styrke, der gav opstillingen af hans anklageakt en så urokkelig sikkerhed, at selve sandheden ville have taget sig mindre sandsynlig ud og pyntet med mere fantasi og manglende logik. Roubaud var en fej person, der to gange, da han ikke selv vovede at slå ihjel, havde betjent sig af Cabuche, dette brutale dyr. Den første gang havde han haft hast med at komme til at arve præsident Grandmorin, hvis testamente han kendte, mens han på den anden side vidste besked om det nag, stenhuggeren nærede imod ham; i Rouen havde han puffet ham ind i præsidentens kupé efter først at have givet ham kniven i næven. Så var de ti tusinde francs blevet delt, og de to medskyldige ville måske aldrig have set hinanden igen, hvis det ene mord ikke havde måttet afføde det andet. Og her var det, at dommeren havde

vist dette dybe, psykologiske blik for forbrydelser, der beundredes så meget, for han erklærede nu, at han hele tiden havde haft et vågent øje med Cabuche, det første mord ville med matematisk nødvendighed drage et andet efter sig. Halvandet år havde været nok: Roubauds familieliv var opløst, manden havde ødet de 5000 francs i spil, og konen havde for at adsprede sig taget en elsker. Uden tvivl havde hun sat sig imod at sælge Croix-de-Maufras af frygt for, at han skulle spille pengene bort; måske truede hun under deres stadige huslige trætter med at angive ham til politiet. Imidlertid var der vidnesbyrd nok til at afgøre det deciderede misforhold mellem ægtefolkene; og endelig var den fjerne konsekvens af den første forbrydelse nu dukket frem: Cabuche havde vist sig igen med sine dyriske lyster, og i mørket havde ægtemanden givet ham kniven i hånden for endelig at sikre sig besiddelsen af dette forbandede hus, som allerede havde kostet ét menneskeliv. Sådan var sandheden, den blændende sandhed, alt tydede på det: uret, der var fundet hos stenhuggeren, og den omstændighed, at begge de myrdede havde fået det samme stød i struben, ført af samme hånd og med samme våben, denne kniv, som man havde fundet i værelset. På dette sidste punkt indrømmede dog anklageakten, at der kunne være en tvivl til stede, da præsidentens sår syntes at være tilføjet ham med en mindre og skarpere klinge.

I begyndelsen gav Roubaud ikke andre svar end ja og nej med den søvnige og dorske mine, der nu var hans sædvanlige. Han lod ikke til at være forbavset over, at han var blevet arresteret, alt var blevet ham ligegyldigt under den langsomme opløsning af hele hans eksistens. For at få ham til at snakke havde man

givet ham en vogter ind i værelset, som han spillede kort med fra morgen til aften, og han var fuldkommen ligeglad. Forresten var han overbevist om, at Cabuche var den skyldige: kun han kunne være morderen. Da han blev udspurgt angående Jacques, havde han med et smil trukket på skulderen og således vist, at han kendte forholdet mellem lokomotivføreren og Séverine. Men da monsieur Denizet, efter at have krydsforhørt ham, til sidst udviklede sit system, pludselig som et lyn faldt over ham med beskyldningen for meddelagtighed og søgte at vriste en tilståelse fra ham, mens han var grebet over at se sig opdaget, blev han meget forsigtig. Hvad var det, man fortalte ham? Det var altså ikke længere ham, det var stenhuggeren, der havde myrdet præsidenten, ligesom han havde myrdet Séverine; og begge gange var dog han selv den skyldige, eftersom den anden myrdede for hans regning og i hans sted. Denne indviklede historie forbløffede ham og gjorde ham yderst mistroisk: det var sikkert en fælde, de stillede for ham, de løj for at tvinge ham til at tilstå sin andel i forbrydelsen, det første mord. Så snart han blev arresteret, havde han nok anet, at den gamle sag ville komme op igen. Da han blev konfronteret med Cabuche, erklærede han, at han ikke kendte ham. Men da han gentog, at han havde truffet ham dækket med blod i færd med at voldtage sit offer, blev stenhuggeren rasende, og en yderst forvirret og stormende scene mellem dem bidrog sit til at gøre sagen endnu mere indviklet. Der gik tre dage, dommeren afholdt flere og flere forhør, han var overbevist om, at de to medskyldige var i forståelse med hinanden, og at deres fjendskab var et aftalt komediespil. Roubaud var meget træt og havde taget det parti ikke længere at svare, lige til han pludselig

i et minuts utålmodighed for at få ende på sagen gav efter for en undertrykt trang, der i flere måneder havde kæmpet i ham og fortalte sandheden, intet uden sandheden, den hele sandhed.

Denne dag var monsieur Denizet just i færd med at opbyde al sin snedighed; han sad ved sit skrivebord, kneb sine øjne med de tunge låg sammen og gjorde sine bevægelige læber tynde for at se rigtig snu ud. I en time havde han anstrengt sig med de sindrigste kneb over for denne forhærdede anklagede, denne blegfede person, under hvis korpulente ydre han troede at se en meget betydelig listighed. Og han troede skridt for skridt at have drevet ham ud af hans stilling, indesluttet ham fra alle sider, kort sagt fået ham i fælden, da den anden med en gebærde som en mand, der er drevet til det yderste, udbrød, at han nu havde nok af det, at han hellere ville tilstå, for at de ikke skulle pine ham mere. Når de endelig ville gøre ham til forbryder, ville han dog ikke have skyld for andet end det, han virkelig havde begået. Men efterhånden som Roubaud fortalte historien, om hvorledes hans kone ganske ung var blevet skændet af Grandmorin, om den rasende skinsyge, han havde følt, da han erfarede det, og hvorledes han havde dræbt ham, og hvorfor han havde taget de 10.000 francs, løftede dommerens øjenlåg sig med et skeptisk udtryk, mens en vantro, han ikke kunne beherske, hans professionelle vantro, lod ham spidse munden til et spottende smil. Han smilede over hele ansigtet, da den anklagede tav stille. Den gavtyv var endnu mere dreven, end han havde tænkt: at tage det første mord på sig, at gøre det til et hævndrab og således vælte alle beskyldninger for vindesyg hensigt fra sig, især al meddelagtighed i Séverines mord, det

var ganske sikkert en dristig manøvre, der tydede på en ualmindelig intelligens og viljestyrke. Blot holdt det hele ikke stik.

"Hør nu, Roubaud, De må ikke tro, det er børn, De har at gøre med ... De påstår altså, at De var skinsyg, det skulle være i et anfald af jalousi, at De slog ham ihjel?"

"Ja, det var det."

"Og selv om vi nu gik ud fra, at det, De fortalte, forholdt sig rigtigt, så skulle De have giftet dem med Deres kone uden at vide noget om hendes forhold til præsidenten ... Er det rimeligt? Tværtimod ville i Deres tilfælde alt tyde på den tilbudte, overvejede og accepterede forretning. Man giver Dem en ung pige, der er opdraget som en mademoiselle, man giver hende en medgift, hendes beskytter bliver også Deres, De er ikke ubekendt med, at han i sit testamente efterlader hende en villa, og så påstår De, at De intet anede, slet ingen ting! Nej, lad os nu være mennesker, De vidste alt, på anden måde kan Deres ægteskab ikke forklares længere ... Forresten væltes hele Deres påstand over ende, blot et eneste faktum konstateres. De er ikke skinsyg, vov endnu en gang at sige, at De er skinsyg."

"Jeg siger sandheden, jeg myrdede ham i et anfald af skinsyge."

"Når De altså har myrdet præsidenten i anledning af et gammelt, uvist forhold, som De forresten selv opdigter, vil De så ikke forklare mig, hvorledes De har kunnet finde Dem i en elsker, som Deres kone havde, ja, denne slubbert, Jacques Lantier! Alle mennesker har fortalt mig om dette forhold, De selv har ikke over for mig lagt skjul på, at De kendte det ... De gav dem lov til frit at være sammen, men hvorfor?"

Roubaud følte sig slået af dette; med et forvirret blik så han ud i det tomme rum uden at kunne finde en forklaring. Til sidst stammede han:

"Jeg ved ikke ... Jeg slog den anden ihjel ... men ham her slog jeg ikke ihjel."

"Fortæl mig så ikke, at De er en skinsyg mand, der hævner sig, og jeg fraråder Dem at diske op med den historie over for juryen, den vil blot trække på skuldrene ad Dem ... Tro mig, De må skifte system, sandheden er det eneste, der skulle kunne frelse Dem."

Fra dette øjeblik af blev Roubaud kun desto stærkere beskyldt for at lyve, jo mere hårdnakket han holdt fast ved denne sandhed. Alt vendte sig for øvrigt imod ham, i den grad, at det gamle forhør over ham ved den første undersøgelse, der skulle have støttet hans nye fremstilling, siden han i det havde angivet Cabuche, tværtimod blev beviset for en ganske særlig drevent anlagt forståelse imellem dem. Dommeren gjorde sagens psykologiske side finere og finere med en sand kærlighed til sin opgave. Aldrig, erklærede han, var han trængt så dybt til bunds i den menneskelige natur; og det var mere ved gætteevne end ved iagttagelsesevne, for han smigrede sig med at høre til skolen af de gennemskuende og med magnetiserende evne udstyrede dommere, der med et øjekast formår at bringe en mand ud af fatning. Forresten manglede der ikke længere beviser, de dannede en overvældende sum. For fremtiden havde undersøgelsen en solid basis, og visheden var i færd med soleklar at træde frem.

Og hvad der gjorde monsieur Denizets hæder endnu større, var, at han fik den dobbelte sag i lave under ét, efter tålmodigt

og i den dybeste hemmelighed at have samlet alle momenter sammen. Efter plebiscittets lammende triumf havde en feber stadig bevæget landet, lig den svimmelhed, der går forud for og bebuder de store katastrofer. I det franske samfund på kejserdømmets hældning, i politikken og især i pressen, rådede der en stadig uro, en ophidset tilstand, hvor selv glæden antog en sygelig voldsom karakter. Da man efter dette mord, der var begået på en kvinde i dette ensomme hus ved Croix-de-Maufras, fik at vide, ved hvilket genialt greb forhørsdommeren i Rouen havde fået den gamle grandmorinske sag gravet op igen og knyttet til den nye forbrydelse, blev der da også en almindelig jubel i regeringspressen. Ganske rigtigt fremkom der endnu fra tid til anden i oppositionsbladene spøgende bemærkninger om den fabelagtige, uopdagelige morder, denne opfindelse, som politiet skød i forgrunden for at dække over visse højtstående og kompromitterede personers udskejelser. Men nu måtte svaret på dette være afgørende, morderen og hans medskyldige var arresteret, og præsident Grandmorins minde ville stå ukrænket frem efter hele historien. Bladpolemikken begyndte igen, for hver dag vakte sagen større opsigt i Rouen og i Paris. Bortset fra den grufulde historie, der ophidsede folks fantasi, kom man i lidenskab, som om den endeligt fundne, uigendrivelige sandhed ville styrke staten. En hel uge igennem strømmede pressen over af detaljer.

Efter at have modtaget tilsagn fra Paris gav monsieur Denizet møde i Rue du Rocher, i statssekretæren, monsieur Camy-Lamottes private bopæl. Han fandt ham stående midt i det alvorlige kabinet med et yderligere afmagret og slappet ansigt; for det gik ned ad bakke med ham, og i al sin skepsis

følte han sig betaget af sørgmod, som om han havde forudset, at under denne tilsyneladende triumf skjulte sig et nærforestående fald for det regimente, han tjente. I to dage havde han været bytte for en indre kamp, han vidste endnu ikke, hvad brug han skulle gøre af Séverines brev, som han havde opbevaret, dette brev, der ville have kuldkastet hele systemet i anklageakten ved at levere et uomstødeligt bevis for rigtigheden af Roubauds fremstilling. Ingen i verden kendte brevet, han kunne godt tilintetgøre det. Men den foregående dag havde kejseren sagt til ham, at denne gang ville han have, at retfærdigheden skulle ske fyldest uden alle hensyn, selv om regeringen skulle bøde for det: et simpelt hæderlighedskrav, der måske skyldtes den overtro, at en eneste uretfærdig handling efter den tilslutning, landet havde givet ham, ville kunne forandre skæbnens gang. Og om end statssekretæren ikke selv havde samvittighedsskrupler, da han havde reduceret al verdens anliggender til et blot og bart mekanisk spørgsmål, var han dog forbløffet over den ordre, han havde modtaget, og han spurgte sig selv, om han burde drive kærligheden til sin hersker så vidt, at han var ham ulydig.

Til en begyndelse triumferede monsieur Denizet.

"Nu vel! Jeg havde altså dog den rigtige fært, det var denne Cabuche, der havde myrdet præsidenten ... Blot, må jeg tilstå, var der også noget sandt i den anden gisning, og jeg havde selv en følelse af, at der stadig var noget råddent ved Roubaud ... Nå, vi har jo dem begge."

Hr. Camy-Lamotte så stift på ham med sine glansløse øjne.

"Alle de fakta i aktstykkerne, som man har sendt mig, er altså bevist, og De er sikker i Deres sag?"

"Absolut – ingen tvivl er mulig … Alt kæder sig sammen, jeg erindrer ingen sag, hvor forbrydelsen, trods alle tilsyneladende forviklinger, har fulgt en så logisk bane, der var så let at bestemme på forhånd."

"Men Roubaud protesterer, han tager det første mord på sin kappe og fortæller en historie om, at hans kone er blevet forført, og at han har begået mordet af skinsyge i et anfald af blindt raseri. Alle oppositionsbladene beretter om det."

"Å, de fortæller det som en røverhistorie, de vover ikke en gang selv at tro på det. Han skulle være skinsyg, denne Roubaud, der selv lettede sin kone adgangen til stævnemøder med hendes elsker. Nej, han må gerne gentage den fabel overfor den samlede jury, han vil dog ikke opnå at fremkalde den skandale, han ønsker! … Hvis han endda fremførte et eller andet bevis! Men han har ikke det mindste. Han taler nok om det brev, han påstår, han har ladet sin kone skrive, og som man måtte have fundet mellem den myrdedes papirer … De, hr. statssekretær, som har ordnet disse papirer, De måtte have fundet det, ikke sandt?"

Monsieur Camy-Lamotte svarede ikke. Det var klart, skandalen ville endegyldigt blive begravet, når man holdt sig til forhørsdommerens system: ingen ville tro Roubaud, præsidentens eftermæle ville blive renset for de skrækkelige beskyldninger, og kejserdømmet ville drage fordel af, at et af dets kreaturer på en så opsigtsvækkende måde blev retfærdiggjort. Og desuden, når denne Roubaud vedgik, at han var skyldig, hvad skadede det så retsidéen, om han blev dømt for den ene forbrydelse eller for den anden! Så var der jo nok Cabuche; men selv om han ikke havde noget at gøre med det

første mord, syntes han virkelig at være skyldig i det andet. Og så, herregud, retfærdigheden! Hvilken illusion, når alt kom til alt! At ville være retfærdig, var det ikke en ren fantasi midt i denne tornefulde virkelighed? Det var bedst at være fornuftig, at lægge skulderen til og stive denne hældende samfundsorden af, der truede med at styrte sammen.

"De har ikke fundet dette brev, vel?" gentog monsieur Denizet.

På ny så monsieur Camy-Lamotte op på ham; og tryg ved at føle sig som den eneste, der var herre over situationen, tog han de betænkeligheder, der havde foruroliget kejseren, på sin samvittighed og svarede:

"Jeg har ikke fundet noget som helst."

Derefter overøste han smilende og yderst elskværdig dommeren med lovtaler. Det var næppe, at en let krusning om hans læber forrådte den ironi, han ikke helt kunne bekæmpe. Aldrig var en undersøgelse blevet ledet med et så gennemtrængende skarpsyn! Og det var en afgjort sag, at han ville blive forfremmet til Paris, så snart der blev en ledig plads! Under sådanne talemåder fulgte han ham helt ud på trappen.

"De alene har set klart; det er i sandhed beundringsværdigt! Og i det øjeblik, sandheden taler, er der intet, der kan holde den tilbage, hverken personshensyn eller statsinteresser ... Tag afsted og lad sagen gå sin gang, hvilke end følgerne bliver."

"Det er netop *det*, der er en embedsmands pligt," sagde monsieur Denizet til sidst, hilste og gik strålende fornøjet sin vej.

Da monsieur Camy-Lamotte var alene, tændte han først et lys; så gik han hen og hentede Séverines brev i den skuffe, hvor

han havde gemt det. Lyset brændte meget højt, han foldede brevet ud og ville læse de to linjer igen; og erindringen vågnede i ham om denne nydelige forbryderske med de lyseblå øjne, der i sin tid havde vundet hende hans ømme sympati. Nu var hun død, og han så hende i et tragisk lys. Hvem kendte den hemmelighed, hun havde måttet bære på? Ja sikkert, det var en illusion med sandheden og retfærdigheden! Af denne fremmede og indtagende kvinde bevarede han intet andet indtryk end et minuts begær, som hun havde vakt i ham, og som han ikke havde tilfredsstillet. Og da han nærmede brevet til lyset, og da det blussede op, blev han grebet af et stort sørgmod og af en forudanelse om ulykke: hvorfor tilintetgjorde han dette bevis og bebyrdede sin samvittighed med denne handling, hvis det dog var skæbnens vilje, at kejserdømmet skulle fejes bort som den håndfuld sort aske, han lod falde til jorden?

På mindre end en uge fik monsieur Denizet tilendebragt undersøgelsen. Hos Vestbaneselskabet fandt han en overordentlig god vilje til at hjælpe ham med alle de ønskelige dokumenter, alle de vidnesbyrd, han kunne have brug for; for også selskabet ønskede varmt at få ende på denne beklagelige affære med én af dets funktionærer, der havde sat sig spor gennem alle de indviklede hjul i dets organisme og truet med at rokke selve dets bestyrelses stilling. Det gjaldt om så hurtigt som mulig at få bortskåret det kræftsyge lem. På ny indfandt sig da i dommerens kabinet personalet fra banegården i Havre, monsieur Dabadie, Moulin og de andre, der gav sørgelige oplysninger om Roubauds opførsel; endvidere stationsforstanderen fra Barentin, monsieur Bessière, og adskillige funktionærer fra Rouen, hvis forklaringer havde en

afgørende vigtighed, hvad det første mord angik; endvidere monsieur Vandorpe, stationsforstanderen fra Paris, banevogteren Misard og togføreren Henri Dauvergne, hvilke to sidste i et og alt bekræftede, at den anklagede som ægtemand havde set meget igennem fingre med, hvad hans kone foretog sig. Henri, som Séverine havde plejet i Croix-de-Maufras, fortalte endog, at han en aften, mens han endnu var patient, troede at have hørt i Roubauds og Cabuches stemmer i samtale udenfor vinduet, hvad der forklarede mange ting og kuldkastede de to anklagedes påstand, at de ikke kendte hinanden. I hele selskabets personale havde der rejst sig et forargelsens skrig; man ynkede de ulykkelige ofre, denne stakkels, unge kone, for hvis fejltrin der var så mange undskyldninger, og denne agtværdige olding, der nu var renset for de stygge historier, der var i omløb om ham.

Men den ny proces havde især vakt stærk bevægelse i familien Grandmorin, og om end monsieur Denizet på denne side fandt endnu en mægtig støtte, måtte han dog kæmpe for at hævde sin undersøgelse som uangribelig. Lachesnayes triumferede, for de havde stadig påstået, at Roubaud var den skyldige, fordi de i deres havesyge var rasende over den testamentariske bestemmelse om Croix-de-Maufras. Da sagen blev taget op igen, så de heller ikke andet i det end en lejlighed til at få testamentet kasseret; og da der kun eksisterede én mulighed for at få legatet tilbagekaldt, at sigte Séverine for ved utaknemmelighed at have forskertset sin ret, så holdt de delvis på den version, at Roubaud var morderen, og at hans kone var medskyldig og havde hjulpet ham med drabet, ikke for at hævne sig for en ugerning, de selv havde opdigtet, men for at

røve fra præsidenten. De drev det så vidt, at dommeren kom i strid med dem, især med Berthe, der udtalte sig meget bittert om den myrdede kvinde, hendes gamle veninde, og udslyngede de hæsligste beskyldninger imod hende, mens han tog hende i forsvar og blev ivrig og hidsig, så snart man ville røre ved hans mesterværk, denne logiske bygning, der, som han selv med en forfængelig mine erklærede, var så godt konstrueret, at den hele bygning ville ramle sammen, blot man flyttede en eneste sten. I denne anledning fandt der i hans kabinet en meget heftig scene sted mellem Lachesnayes og madame Bonnehon. Denne, der tidligere havde været venligt sindet mod Roubauds, havde nu måttet opgive manden; men hun vedblev at forsvare konen af en slags øm medskyldighed, idet hun var meget overbærende over for skønhed og kærlighed og følte sig ganske rystet over denne romantiske, bloddryppende tragedie. Hun var kort for hovedet og udtalte sin dybe foragt for pengespørgsmålet. Skammede hendes niece sig da ikke ved atter at komme tilbage til dette arvespørgsmål? At antage Séverine for skyldig, var det ikke i ét og alt at gå ind på Roubauds opdigtede tilståelser og på ny at tilsmudse præsidentens minde? Hvis undersøgelsen ikke så genialt havde fundet sandheden, måtte man have opfundet den for familiens æres skyld, og hun talte med en smule bitterhed om det gode selskab i Rouen, hvor affæren vakte så megen opsigt, dette selskab, hun ikke længere var herskerinde over, nu da hun blev ældre og var i færd med at tabe selv sin yppige, blonde, aldrende gudindeskønhed. Ja, endnu den foregående dag i et selskab hos madame Leboucq, assessorens frue, denne høje, elegante brunette, der havde stødt hende fra tronen, havde man hvisket

spøgefulde bemærkninger om historien med Louisette, alt det, som folk i deres ondskab fandt på. Da monsieur Denizet i dette øjeblik kom til for at underrette hende om, at monsieur Leboucq skulle have forsædet i den forestående jury, tav Lachesnayes stille og blev urolige, de lod, som om de gav efter. Men madame Bonnehon beroligede dem, vis på, at retten ville gøre sin pligt: hendes gamle ven, monsieur Desbazeilles, hvis reumatisme nu kun levnede erindringens glæder, skulle have forsædet, og den anden assessor skulle være monsieur Chaumette, faderen til den unge substitut, som hun beskyttede. Hun var altså rolig, skønt et melankolsk smil havde vist sig på hendes læber, da hun nævnede den sidste, hvis søn man i nogen tid havde kunnet træffe blandt gæsterne i madame Leboucqs salon, hvor hun selv sendte ham hen for ikke at stille sig i vejen for hans fremtidsudsigter.

Da den famøse proces omsider kom for, svækkede rygtet om en forestående krig og den bevægelse, der var ved at gribe hele Frankrig, meget den opsigt, som forhandlingerne ellers ville have vakt. Ikke desto mindre var Rouen i hele tre dage i feber over sagen, folk var ved at trykke hinanden ihjel i indgangen til retssalen, de reserverede pladser var oversvømmet af byens damer. Aldrig havde de normanniske hertugers gamle palads set en sådan tilstrømning af folk, efter at det var blevet omdannet til rådhus. Det var i de sidste dage af juni, varme, solrige eftermiddage, hvis klare lys strålede i ruderne i de ti vinduer og oversvømmede egetræspanelerne og det berømte loft fra Ludvig den 12.s tid med dets udskårne, matforgyldte træværk med lys. Folk var allerede ved at kvæles, før sagen tog sin begyndelse. Damer stod på tæerne for at kunne se

bevisobjekterne, der var lagt frem på et bord: Grandmorins ur, Séverines blodplettede skjorte og kniven, der var blevet benyttet til begge mordene. Ligeledes vendtes der mange blikke mod Cabuches defensor, en advokat, der var kommet fra Paris. På juryens bænke sad tolv borgere fra Rouen på rad i sorte frakker, anselige og alvorsfulde. Og da selve rettens medlemmer skred ind, blev der en sådan trængsel mellem de stående tilskuere, at præsidenten straks måtte true med at lade salen rydde.

Endelig åbnedes forhandlingerne. Juryens medlemmer aflagde eden, og på ny gik der en nysgerrig bølgen og bevægelse gennem mængden, da vidnerne kaldtes ind: madame Bonnehons og monsieur de Lachesnayes navne vakte bevægelse, men frem for alle satte Jacques damerne i lidenskab, alles blikke fulgte ham. Men for øvrigt drog de anklagede alle øjne mod sig, så snart de var blevet ført ind mellem to gendarmer, og man vekslede bemærkninger og domme om dem. Man fandt, at det var to banditter med vilde og skumle miner. Roubaud, der var mørkklædt og havde krave på som en fin, lidt skødesløst klædt herre, forbavsede ved sit ældede ydre, sit sløve og laskede ansigt. Cabuche var ganske sådan, som man havde tænkt sig ham, en komplet mordertype, klædt i en lang, blå bluse, med enorme næver, kæber som et rovdyr, med ét ord en kæltring af den slags, som man ikke holder af at møde på en ensom skovvej. Og forhørene bekræftede dette slette indtryk, ved nogle af hans svar lød der en indigneret mumlen fra forsamlingen.

På alle præsidentens spørgsmål svarede Cabuche, at han ikke vidste det: han vidste ikke, hvorledes uret var kommet i hans besiddelse, han vidste ikke, hvorfor han havde ladet den

virkelige morder flygte; og han holdt stadig fast ved sin historie om denne ubekendte, mystiske person, hvis løb i mørket han påstod at have hørt. Da han så blev spurgt om sin bestialske lidenskab for den ulykkelige kvinde, begyndte han at stamme trusler frem i så pludselig og voldsom en harme, at de to gendarmer måtte gribe ham i armene: Nej, nej, han elskede hende ikke, han begærede hende ikke, det var løgn, han ville have fundet, at det var at fornærme hende, blot at attrå hende, hun, som var en dame, mens han havde været i fængsel og levede som en vild! Bagefter var han blevet roligere og var faldet hen i en mørk tavshed, han ytrede kun enstavelsesord og var ligegyldig for den straf, der ventede ham. Ligeledes holdt Roubaud sig til det, som anklageakten kaldte "hans system": han fortalte, hvorledes og hvorfor han havde myrdet Grandmorin, og nægtede al delagtighed i drabet af Séverine; men han gjorde det i løsrevne, næsten usammenhængende sætninger, hans hukommelse svigtede ham tit, hans blik var så forvirret og hans stemme så tyk, at det sommetider tog sig ud, som om han ledte efter og opdigtede enkeltheder. Og da rettens formand trængte ind på ham og påviste ham, hvor absurd hans beretning var, trak han til sidst på skuldrene og nægtede at svare: hvorfor skulle han sige sandheden, når det var løgnen, der havde den logiske sandsynlighed for sig? Denne hånlige og for retten krænkende holdning skadede ham mest af alt. Man noterede sig også den fuldkomne ligegyldighed, de to anklagede viste over for hinanden, som et bevis for en forståelse imellem dem, en dygtigt lagt plan, der blev fulgt med en ualmindelig viljestyrke. De påstod, at de ikke kendte hinanden, de skældte endog hinanden ud, blot for at lede domstolen på vildspor. Da

forhørene var sluttet, var sagen så godt som pådømt, så dygtigt havde præsidenten ledet dem, at Roubaud og Cabuche var faldet i de snarer, man havde stillet for dem og syntes at have udleveret sig selv. Denne dag blev der endnu afhørt nogle få, lidet betydende vidner. Varmen var hen ad klokken fem blevet så utålelig, at to damer besvimede.

Men den næste dag vakte forhøret over forskellige vidner en stærk bevægelse. Madame Bonnehon gjorde megen lykke ved sin takt og sit distingverede væsen. Med interesse påhørte man selskabets funktionærer, monsieur Vandorpe, monsieur Bessière, monsieur Dabadie og især monsieur Cauche, hvilken sidste havde meget at berette og fortalte, hvor nøje han kendte Roubaud, som han ofte havde spillet kort med i Børscaféen. Henri Dauvergne gentog sit betydningsfulde vidnesbyrd, at han var så godt som sikker på, at han, mens han lå og døsede i feber, havde hørt de to anklagede tale sammen med dæmpet røst; og da han blev udspurgt angående Séverine, viste han sig meget diskret og lod forstå, at han havde været forelsket i hende, men loyalt havde trukket sig tilbage, da han vidste, at hun tilhørte en anden. Da denne anden, Jacques Lantier, omsider blev ført ind, lød der en mumlen fra forsamlingen, folk rejste sig for bedre at kunne se ham, og selv blandt de edsvorne kunne man iagttage en bevægelse, der tydede på spændt opmærksomhed. Jacques var fuldkommen rolig og støttede sig med begge hænder til vidneskranken med det professionelle tag, han brugte, når han førte sit lokomotiv. Dette møde for retten, der burde have bragt ham helt ud af fatning, berøvede ham ikke hans åndsklarhed, den var så frisk, som om sagen slet ikke vedkom ham. Han skulle afgive sin forklaring som en fremmed mand, som en

uskyldig; efter forbrydelsen havde han ikke en eneste gang kendt en gysen ved tanken om det, han tænkte ikke en gang på disse ting, hans hukommelse var på dette punkt som udslettet, alle hans organer var i en fuldkommen sund ligevægtstilstand. Han kastede straks et blik med sine klare øjne på Roubaud og Cabuche. Han vidste om den første, at han var skyldig, og nikkede svagt til ham en diskret hilsen uden at tænke på, at alverden nu vidste, at han havde været hans kones elsker. Så smilede han til den anden, den uskyldige, i hvis sted han selv skulle have siddet på de anklagedes bænk: i grunden var det et skikkeligt dyr, skønt han lignede en bandit, en brav knøs, som han havde set arbejde, og hvis hånd han havde trykket. Fuldstændig flydende og let afgav han sit vidnesbyrd og svarede i korte, bestemte sætninger på præsidentens spørgsmål, der først vidtløftigt drejede sig om hans forhold til den myrdede, bagefter lod præsidenten ham fortælle om hans afrejse fra Croix-de-Maufras nogle få timer før mordet, hvorledes han var stået i toget ved Barentin, hvorledes han havde taget nattelogis i Rouen. Cabuche og Roubaud lyttede til og bekræftede ved deres holdning rigtigheden af hans svar; og i dette minut steg der imellem disse tre mænd et usigeligt sørgmod op. Der var blevet dødstille i salen, de edsvorne følte et øjeblik en beklemmelse uden at vide, hvorfra den kom: det var sandheden, der stum gik forbi. På præsidentens spørgsmål om, hvad han mente om den ubekendte, der efter stenhuggerens forklaring var forsvundet i mørket, svarede Jacques kun med en hovedrysten, som om han ikke ville fælde den anklagede. Og så skete der noget, der ganske bragte tilhørerkredsen ude af sig

selv. Der kom tårer i øjnene på Jacques, og de løb ned over hans kinder.

Séverines billede var atter steget frem for ham, således som han allerede før havde set hendes genfærd, den stakkels myrdede, i den skikkelse, hun stod for ham i, med sine unaturligt opspilede blå øjne og med det sorte hår, der løftede sig fra panden som en rædselshjelm. Han elskede hende endnu, en mægtig medlidenhed havde grebet ham, og han begræd hende med hede tårer uden at huske sin forbrydelse; han glemte stedet, hvor han var, og alle disse mennesker omkring ham. Mange damer følte sig rørt og gav sig til at hulke. Man fandt denne elskerens smerte hjertegribende, mens ægtemanden stod så rolig uden en tåre i øjet. Efter at præsidenten havde spurgt defensoren, om han havde noget spørgsmål at forelægge vidnet, takkede advokaten, mens de anklagede trætte og sløve fulgte Jacques med blikket, da han gik tilbage og atter tog plads under almindelig sympati.

Det tredje retsmøde var helt optaget af generalprokurørens rekvisition og af advokaternes indlæg. Først havde præsidenten forelagt en oversigt over sagen, i hvilken beskyldningerne i anklagen yderligere var skærpet under et falskt skin af absolut upartiskhed. Dernæst tog generalprokurøren ordet, men syntes ikke at være ganske disponeret, han plejede at tale med mere overbevisning og med en mindre hul veltalenhed. Man skrev dette på den i sandhed overvældende varmes regning. Derimod beredte Cabuches forsvarer, advokaten fra Paris, tilhørerne en stor nydelse uden dog at overbevise dem. Roubauds defensor, en udmærket advokat fra Rouen, bragte også alt, hvad der kunne bringes ud af den slette sag, han havde at forsvare. Den

offentlige anklager var træt og svarede ikke en gang. Og da juryen begav sig over i salen, hvor den skulle fatte sin beslutning, var klokken ikke mere end seks, det klare dagslys trængte endnu ind igennem de ti vinduer, og en sidste solstråle forgyldte de normanniske byers våbener, der pryder deres gesimser. Støjen af mange røster steg op imod det gamle, forgyldte loft, utålmodige ryk bragte det jerngitter til at ryste, der skiller de reserverede pladser fra de stående tilhørere. Men der indtrådte en andagtsfuld stilhed, så snart juryen og retten atter kom til syne. Juryens udtalelse gik ud på, at der var formildende omstændigheder til stede, domstolen dømte de to mænd til tvangsarbejde på livstid. Og det vakte en levende forbavselse, mængden spredte sig under tumult, der hørtes endog en spredt piben som ved en teaterforestilling.

Om aftenen talte man i hele Rouen om denne dom med endeløse kommentarer. Efter den almindelige mening var det et nederlag for madame Bonnehon og for Lachesnayes. Kun en dødsdom, fandt man, kunne have skaffet familien oprejsning, og sikkert havde fjendtlig indflydelse gjort sig gældende. Man ymtede allerede ganske sagte om madame Leboucq, der blandt de edsvorne havde en tre-fire af sine trofaste venner. Hendes mands holdning som assessor havde ganske vist ikke frembudt noget ukorrekt: men dog troede man at have bemærket, at hverken den anden assessor, monsieur Chaumette, eller selve præsidenten, monsieur Desbazeilles, havde følt sig i den grad som herrer over forhandlingerne, som de gerne havde ønsket det. Måske var simpelt hen juryen blevet grebet af skrupler og havde ved at indrømme tilstedeværelsen af formildende omstændigheder givet efter for denne pinlige, tvivlrådige

fornemmelse, der et øjeblik var gået igennem salen, det tavse pust af den sørgelige sandhed. Imidlertid var og blev affæren en triumf for forhørsdommeren, monsieur Denizet, hvis mesterværk ingen havde kunnet rokke ved; for selve familien tabte meget i sympati, da det rygte kom ud, at monsieur de Lachesnaye for at få Croix-de-Maufras igen tvært imod alle gældende regler talte om at iværksætte en tilbagekaldelsesaktion, skønt den mand, hvis testamente det var, var død, en optræden, der tog sig underlig ud fra en embedsmands side.

Ved udgangen fra rådhuset kom Philomène, der som vidne var blevet tilbage, hen til Jacques; og hun slap ham ikke, hun holdt ham tilbage og gjorde sig umage for at komme til at tilbringe denne nat sammen med ham i Rouen. Han skulle først genoptage sin tjeneste den næste dag og ville nok beholde hende til middag i det værtshus nær ved banegården, hvor han foregav at have sovet den nat, han begik mordet; men han ville ikke sove dér, han var absolut nødt til at tage til Paris med nattoget kl. 0:50.

"Du kan ikke tænke dig det," fortalte hun, mens hun ved hans arm var på vej til værtshuset, "men jeg ville sværge på, at jeg for et øjeblik siden så en af vores bekendte ... Ja, Pecqueux, der endnu for et par dage siden gentog, at han ikke ville ulejlige sig til Rouen for sagens skyld ... Et øjeblik så jeg mig tilbage, og så gik der midt igennem trængslen en mand, som jeg kun fik set fra ryggen ..."

Lokomotivføreren afbrød hende med et skuldertræk.

"Pecqueux er i Paris, ude at solde, han er såmænd alt for glad over den ferie, som min orlov skaffer ham."

"Det er muligt ... Men alligevel, lad os være forsigtige, for han er den modbydeligste børste, når han bliver gal i hovedet."

Hun trykkede sig ind til ham, og med et blik tilbage tilføjede hun:

"Og han dér, der følger efter os, – kender du ham?"

"Ja, vær bare rolig ... Han har måske noget at spørge mig om."

Det var Misard, der ganske rigtigt fra Rue aux Juifs havde fulgt dem i nogen afstand. Også han havde med en søvnig mine aflagt sit vidnesbyrd, og han havde siden snuset omkring Jacques uden at kunne bekvemme sig til at stille ham det spørgsmål, som han øjensynlig havde på læberne. Da parret var forsvundet ind i værtshuset, gik han også derind og bestilte sig et glas vin.

"Nå, er De dér, Misard!" udbrød lokomotivføreren. "Hvordan går det så med Deres ny kone?"

"Såmænd," brummede banevogteren. "Å, det bæst, hun har spillet mig et net puds. Har jeg fortalt Dem om min forrige rejse hertil?"

Jacques morede sig meget over denne historie. Mutter Ducloux, den gamle, skeløjede tjenestepige, som Misard havde fæstet til at passe på bommen, havde snart ved at se ham lede i alle krogene opdaget, at han søgte efter en skat, som hans afdøde kone havde skjult; og hun havde fået det snedige indfald at lade ham forstå ved fortielser og små latterudbrud, at hun havde fundet den, for at lokke ham til ægteskab.

Først havde han været lige ved at kvæle hende; men bagefter betænkte han, at de tusinde francs endnu en gang kunne slippe ham af hænde, hvis han myrdede hende ligesom den anden, før han havde fat i dem, og så var han blevet meget kælen og

elskværdig over for hende. Men hun stødte ham fra sig, hun ville ikke en gang længere tillade, at han rørte ved hende: nej, nej, når hun først var hans kone, skulle han få alting, hende og pengene oven i købet. Og så havde han giftet sig med hende, og hun havde gjort sig lystig over ham og sagt, at han var et fæ, der troede alt, hvad man fortalte ham. Det morsomste af det hele var, at da hun var blevet underrettet om sagen, blev hun selv ivrig og smittet af hans feber, og fra nu af ledte hun sammen med ham og lige så vanvittigt som han. Å, nu da de var to, skulle de nok en dag få fingre i disse tusinde francs, der ikke var til at finde! De søgte, og de søgte.

"Nå, men De har stadig ikke fundet noget?" spurgte Jacques spottende. "Hjælper mutter Ducloux Dem da ikke?"

Misard så stift på ham, før han svarede:

"De ved, hvor pengene er. Sig mig det."

Men lokomotivføreren blev hidsig.

"Jeg ved slet ingen ting. Tante Phasie har ikke givet mig noget, De skal ikke beskylde mig for tyveri."

"Å, hun har ikke givet Dem noget ... Ja, det ved jeg nok. De ser, jeg er syg af det. Hvis De ved, hvor de er, så sig mig det."

"Å, gå Fanden i vold! Pas på, at jeg ikke siger for meget ... Se efter i saltkassen, om de er der."

Misard vedblev at stirre på ham, bleg og med brændende øjne. Så var det pludselig, som om der gik et lys op for ham.

"I saltkassen! Ja, det er sandt! Der er et skjult rum under skuffen, hvor jeg ikke har søgt."

Og han skyndte sig at betale sit glas vin og se efter, om han endnu kunne nå toget klokken ti minutter over syv. Derhjemme i det lille, lave hus ville han blive ved at søge til sine dages ende.

Om aftenen, efter at de havde spist, ville Philomène ad mørke veje føre Jacques ud på det åbne land, mens de ventede på nattoget. Luften var tung i denne varme, måneløse julinat, og hun udstødte dybe suk, mens hun næsten hang om halsen på ham. To gange havde hun troet at høre skridt bag ved dem og havde vendt sig om uden dog at opdage nogen, så tæt var mørket. Han følte sig meget utilpas i denne tordenluftsnat. Midt i sin rolige ligevægtstilstand, denne fuldkomne sundhed, han siden mordet havde følt, havde han pludselig, da de sad til bords, mærket et vagt ildebefindende nærme sig, hver gang denne kvinde berørte ham med sine famlende hænder. Det var uden tvivl en følge af træthed og af den tunge luft. Nu blev angsten i ham for at føle begær efter hende stærkere og blandedes med en dump rædsel, mens han holdt hende således tæt ind til sig. Imidlertid var han jo helbredet; han havde gjort eksperimentet, han havde allerede besiddet hende, han vidste, hvad han gjorde! Og dog følte han sig så ophidset, at han af frygt for en krise ville have sluppet hendes arm, hvis ikke det tætte mørke omkring dem havde beroliget ham; for aldrig, end ikke i hans sygdoms værste dage, ville han have myrdet, når han ikke kunne se. Og så pludselig, da de gik forbi en lille, grønsværbeklædt høj ved en øde vej, og hun trak ham derhen, betog den dyriske drift ham, han kom ude af sig selv og søgte i græsset efter et våben, en sten, han kunne knuse hendes hoved med. Med et sæt rejste han sig igen, og rædselsslagen var han allerede på flugt, da han hørte en mandsstemme udstøde eder og skældsord, det var et helt slagsmål.

"Å, din tøjte, jeg ventede til det sidste, jeg ville være sikker i min sag."

"Det er ikke sandt, slip mig."

"Å, er det ikke sandt! Han kan gerne løbe, kan han! Jeg ved, hvem det er, jeg skal nok få fat i ham! ... Din tøjte, sig endnu en gang, at det ikke er sandt!"

Jacques løb, alt hvad han kunne, afsted gennem mørket, ikke for at flygte fra Pecqueux, som han havde genkendt; men han flygtede vanvittig af smerte for sig selv.

Hvad var dette! Ét mord havde altså ikke været tilstrækkeligt; han var ikke mættet af Séverines blod, således som han endnu om morgenen havde troet? Nu begyndte det igen. En ny og så igen en ny og så fremdeles en ny! Så snart han var kommet sig af nogle ugers sløvhed, ville hans forfærdelige blodtørst vågne på ny, uden ophør behøvede han at myrde en kvinde for at stille sig tilfreds. Nu behøvede han altså ikke en gang at se hende selv, dette fristende kød og blod; blot han følte hendes varme legeme i sine arme, var han nu lige ved at give efter for driften til mord, som et rasende manddyr, der sønderriver hunnerne. Han kunne ikke leve længere, foran sig havde han kun denne dybe nat, den endeløse fortvivlelse, han flygtede ud i.

Der gik nogle dage. Jacques havde genoptaget sin tjeneste, men undgik sine kammerater og var atter faldet tilbage til sin gamle, ængstelige menneskeskyhed. Krigen var lige blevet erklæret efter stormende møder i Deputeretkammeret; og der havde allerede været en lille forpostfægtning, der sagdes at have haft et gunstigt udfald for franskmændene. En uge igennem havde transporten af tropperne overanstrengt jernbanernes personale. Den regelmæssige trafik var forstyrret, uafbrudt medførte de talrige ekstratog betydelige forsinkelser, for ikke at tale om, at man havde rekvireret de flinkeste lokomotivførere til

at besørge koncentrationen af armékorpsene. Og således hændte det, at Jacques en aften blev sat til i stedet for sit vante iltog at føre et uhyre tog, atten vogne, der var propfulde af soldater.

Denne aften gav Pecqueux møde i depotet i en meget beruset tilstand. Dagen efter, at han havde grebet Philomène sammen med Jacques, havde han igen tiltrådt sin tjeneste som fyrbøder på lokomotivet nr. 608 under Jacques' kommando, og fra da af havde han ikke gjort nogen hentydning til det, der var sket, han så mørk og indesluttet ud, som om han ikke turde se på sin chef. Men denne mærkede, at han var mere og mere opsætsig, han nægtede ofte at lystre, og så tit Jacques gav ham en ordre, tog han imod den med en dump brummen.

Til sidst var de helt hørt op at tale til hinanden. Denne rystende blikplade, denne lille bro, der tidligere bar dem som to enige kammerater, var nu kun den smalle og farlige planke, hvor rivalerne stod side om side og puffede til hinanden. Deres had til hinanden tog stadig til, de var nær ved at æde hinanden på denne trange plads, mens de fo'r afsted i fuld fart, og det mindste stød kunne have styrtet dem ned. Og da Jacques denne aften så, at Pecqueux var fuld, fattede han mistanke og blev urolig; for han vidste, at Pecqueux var alt for snu til at yppe kiv, når han var ædru, det var kun under indflydelse af drik, at dyret i ham slog sig løs.

Toget, der skulle gå henimod seks, blev forsinket. Det var allerede mørkt, da soldaterne som en flok får blev drevet ind i kreaturvognene. Man havde simpelt hen slået brædder op til bænke, og soldaterne blev stuvet ind rodevis, vognene blev proppet ud over det tilladelige, den ene sad på den anden,

mange stod op, så fast sammenpressede, at de ikke kunne røre en arm. Så snart de nåede til Paris, holdt dér et andet tog og ventede på dem for at føre dem til Rhinen. De var allerede trætte og udasede af den forvirrede afrejse. Men da der var blevet uddelt brændevin til dem, og mange af dem havde sviret på værtshusene i nabolaget, var der en ophidset og brutal munterhed udbredt over dem, de så røde og blussende ud, øjnene stod stive i hovederne på dem. Og så snart toget satte sig i bevægelse og kørte ud fra banegården, gav de sig til at synge.

Jacques kastede straks et blik på himlen, en uvejrssvanger tåge skjulte stjernerne for ham. Natten ville blive meget mørk, ikke et vindpust rørte sig i den hede luft; selv fartens susen, der ellers var så forfriskende, forekom ham lun. I den mørke horisont var der ikke andet lys at se end de blinkende signalblus. Han øgede damptrykket for at nå over terrænbølgen fra Harfleur til Saint-Romain. Han var endnu ikke herre over det ganske nye lokomotiv nr. 608, skønt han i nogle uger havde studeret det, dets kapricer og ungdommelige luner kunne af og til overrumple ham. Især i denne nat følte han, at det var uvilligt og lunefuldt og rede til at revne, blot der kom nogle kulstykker for mange på.

Med hånden på styreapparatets greb passede han derfor også på ilden og følte sig mere og mere urolig ved sin fyrbøders opførsel. Den lille lampe, der oplyste vandstanden, lod platformen ligge i et halvmørke, der fik et violet skær fra den glødende ovndør. Han kunne knapt se Pecqueux, to gange havde han haft en fornemmelse af, at han følte på hans ben, som om hans fingre øvede sig i at gribe ham dér. Men det skyldtes naturligvis kun drukkenboltens kejtethed, for midt

under støjen kunne han høre ham le højt og knuse kullet med hidsige hammerslag for bagefter at kaste det på med skovlen. Hvert øjeblik åbnede han døren og kastede brændsel på risten i vanvittig mængde.

"Det er nok," råbte Jacques.

Den anden lod, som om han ikke forstod ham og vedblev at kaste den ene skovlfuld på efter den anden; og da lokomotivføreren greb ham om armen, vendte han sig rasende og truende om, nu havde han endelig den strid gående, som han søgte, i sit tiltagende drukne raseri.

"Rør mig ikke, eller jeg slår! ... Det morer nu mig at køre i en fart!"

Toget rullede nu i fuld hast hen over plateauet, der strækker sig fra Bolbec til Motteville. Det skulle køre i ét træk til Paris uden at gøre nogen standsning, undtagen på de steder, hvor det skulle tage vand ind. Den uhyre masse, de atten vogne, der var propfulde af menneskekvæg, fo'r over det mørke land med en uafbrudt buldren. Og disse folk, der blev kørt afsted til slagterbænken, sang, de sang af fuld hals og brølede så højt, at det overdøvede hjulenes larmen.

Jacques havde lukket ovndøren i med et spark. Så drejede han på injektoren og sagde, idet han endnu bekæmpede sin vrede:

"Der er for megen ild ... Læg Dem til at sove, hvis De er fuld."

I samme øjeblik åbnede Pecqueux igen døren og kastede på trods mere kul på, som om han havde i sinde at sprænge lokomotivet. Det var en opsætsighed, ulydighed, en vanvittig lidenskab, der ikke længere tog hensyn til alle disse menneskeliv. Og da Jacques selv bøjede sig ned for at afværge

en katastrofe, greb fyrbøderen ham voldsomt om livet og søgte at puffe ham ned, at slynge ham ud på vejen med et voldsomt stød.

"Din slyngel, nå, det var meningen! ... Så kunne du fortælle, at jeg var faldet ned, din lumpne karl!"

Han havde grebet fat i en af tenderens sider, og de gled begge to ned, kampen fortsattes på den lille blikbro, der rystede voldsomt. De havde bidt tænderne sammen, og intet ord lød, mens de søgte at styrte hinanden ud gennem den smalle åbning, der kun var lukket af en jernstang.

Men det var slet ikke let; den forfærdelige maskine rullede og rullede afsted, og Barentin blev passeret, og toget fordybede sig i Malaunaytunnellen, mens de endnu holdt hinanden tæt omklamrede, væltede sig i kullet, slog hovedet imod vandbeholderens vægge, men undgik den glødende ovndør, der sved deres ben, hver gang de strakte dem ud.

Et øjeblik fik Jacques den tanke, at hvis han kunne rejse sig op, ville han kunne lukke regulatoren og råbe om hjælp for at blive befriet for dette rasende menneske, der var ude af sig selv af drukkenskab og skinsyge. Hans kræfter var ved at svinde, han var mindre end den anden og håbede ikke længere på, at hans styrke skulle sætte ham i stand til at styrte den anden ned. Han var allerede besejret og i sit hår følte han et rædselspust ved tanken om faldet. Da han gjorde en sidste anstrengelse og med hånden famlede efter regulatoren, forstod den anden, hvad hans mening var, tog alle sine kræfter sammen og løftede ham i vejret som et barn.

"Nå, så du vil stoppe toget ... Nej, du har taget min kæreste fra mig – Du skal dø."

Lokomotivet vedblev at rulle afsted, toget var lige med voldsomt bulder faret ud af tunnellen, og det vedblev at haste afsted, over det øde og mørke landskab. Malaunays station passeredes i en sådan fart, at underforstanderen, der stod på perronen, ikke en gang så disse to mænd, der var i færd med at slå hinanden ihjel, mens det lynsnare tog førte dem afsted.

Men med en sidste anstrengelse lykkedes det Pecqueux at få Jacques ud over jernstangen, og Jacques, der rædselsslagen følte det tomme rum under sig, klamrede sig så fast om hans hals, at han drog ham med sig i faldet. Der lød to forfærdelige skrig, der gik op i hinanden og kvaltes på samme tid. De to mænd, der styrtede ned sammen og som blev kastet ind under hjulene, blev skåret sønder og sammen i deres favntag, de to, der så lang tid havde levet sammen som brødre. Da man fandt dem, var hovederne og fødderne skåret af dem, det var to blødende kroppe, der endnu klamrede sig til hinanden som for at kvæle hinanden.

Og berøvet alt styre vedblev lokomotivet at fare og fare afsted. Endelig kunne den ulydige, lunefulde maskine give efter for sin ungdoms gærende drift, således som en endnu utæmmet hoppe, der er sluppet løs af vogterens hænder, galoperer afsted over et fladt terræn. I løbet af den første halve time steg damptrykket til det vanvittige, og farten blev forfærdelig. Togføreren var åbenbart blevet træt og var faldet i søvn. De sammenhobede soldater, der blev mere og mere fulde, fandt pludselig, at det var morsomt med denne voldsomme fart og gav sig til at synge endnu højere. Toget fo'r forbi Maromme som et lyn. Der lød ikke længere fløjtesignal, når signalblussene dukkede frem, når stationerne passeredes. Toget fo'r lige

fremad som et dyr, der med sænket hoved og uden at give en lyd fra sig baner sig vej gennem alle hindringer. Det rullede og vedblev at rulle, som om den gennemtrængende lyd af dets åndedræt mere og mere bragte det ud af sig selv.

I Rouen skulle der tages vand ind, og alle folk på banegården blev rædselsslagne, da de i en hvirvel af røg og flammer så dette vanvittige tog passere, dette lokomotiv uden lokomotivfører og uden fyrbøder, disse kreaturvogne, der var propfulde af soldater, der hylede patriotiske viser. De drog afsted til krigen, det var, for at de kunne komme hurtigere derned til Rhinens bredder. Funktionærerne blev stående målløse og slog ud med armene. Et øjeblik efter lød der et rædselsskrig over hele linjen: aldrig ville dette løsslupne tog, der var overladt til sig selv, uden uheld komme forbi stationen Sotteville, der altid var overfyldt med vogne og lokomotiver som alle de store depoter. Og der blev straks telegraferet advarsel derned. Det traf sig just så heldigt, at et godstog, der holdt på jernbanelinjen, kunne bringes i ly til en remise. Allerede hørtes langt borte lyden af det løsslupne uhyre. Det var styrtet igennem de to tunneller tæt ved Rouen og nærmede sig i rasende fart som en vidunderlig og uimodståelig kraft, der ikke længere kunne standses. Og det strøg tæt forbi Sottevilles station midt imellem alle hindringer uden at røre ved noget og forsvandt igen i mørket, hvor dets buldren tabte sig lidt efter lidt.

Men nu var telegrafapparaterne i virksomhed over hele linjen, der var almindelig ophidselse ved efterretningen om dette spøgelsestog, der var set fare forbi Rouen og Sotteville. Folk skælvede af frygt: et iltog, der kom fra den modsatte kant, ville utvivlsomt blive påkørt. Ved Oissel var det lige ved at støde

på et lokomotiv, det hensatte Pont-de-l'Arche i rædsel, for det syntes stadig at køre lige hurtigt. På ny forsvandt det og rullede afsted i den bælgmørke nat, ingen vidste hvorhen.

Hvad gjorde det vel, om lokomotivet knuste nogle ofre på sin vej! Jog det ikke – trods alt – fremtiden i møde, ligegyldigt for det blod, der skulle flyde? Uden fører rullede det igennem mørket som et døvt og blindt bestie, der er sluppet løs på selve døden, det rullede og rullede med denne ladning kanonføde, disse soldater, der allerede var trætte og udasede og drukne, og som sang.

Om "Menneskedyret"

Forfatter: Émile Zola (1840-1902).
Org.udgave: *La bête humaine.* Føljeton i *La vie populaire* 14. november 1889 – 2. marts 1890, bogudgave Charpentier & Cie, Paris 1890.
Denne udgave baseret på: *Menneskedyret*. Roman af Emile Zola. Oversat af Oscar Madsen. Andr. Schous Forlag, København 1890.
Oversætter: Oscar Madsen (1866-1902).
Redigeret af: Kim N. Jensen.
Forside: Efter maleri af Claude Monet (1840-1926): *La Gare Saint-Lazare, arrivée d'un train* (1877).

ISBN 978-87-7628-278-3
2. ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-407-8 (Ølstykke 2015).

© 2025 eBibliotek 1800
www.ebib1800.dk

Serien Rougon-Macquart

er med sine tyve bind Zolas uomtvistelige hovedværk, hvori han udforsker en families natur- og socialhistorie under det andet kejserdømme fra 1851, hvor Napoleon III indsatte sig selv som kejser, til 1871, hvor kejserdømmet faldt sammen efter krigen mellem Frankrig og Tyskland.

Da jeg første gang udgav serien, var der flere af bindene, der (så vidt vides) ikke tidligere havde været oversat til dansk (*La Faute de l'Abbé Mouret*, *Son Excellence Eugéne Rougon* og *La joie de vivre*), eller kun eksisterer som dengang uopdrivelige føljetonudgaver: *La Curée* – i min udgave med titlen *Kampen om byttet* – har været bragt i flere af den socialdemokratiske presses aviser under titlen *Guldkalven* i 1891-92; *La Conquête de Plassans* skulle findes som føljeton i et dagblad *Nordjyllands Folkeblad* i 1880 (sidstnævnte har jeg dog kun fundet annoncer for i andre blade, det har ikke været muligt at få fat i nogle af de pågældende numre af *Folkebladet* selv).

Selv om der er mange personer, der optræder i flere af romanerne, og enkelte af dem er direkte fortsættelser af hinanden, er det ikke nødvendigt at læse dem alle eller at følge nogen bestemt rækkefølge – hver roman er et selvstændigt værk, som kan læses uafhængigt af de øvrige, og serien er således nærmest ét stort tag-selv-bord.

Zola anbefalede i en introduktion til *Doktor Pascal* at læse serien i en rækkefølge, der er en smule anderledes end den

rækkefølge, han skrev den i, og det er den rækkefølge, jeg har fulgt ved nummereringen af bindene, og den rækkefølge, der er angivet i listen nedenfor. I parentes den franske titel og årstallet for den første franske bogudgave.

1. Familien Rougon (La Fortune des Rougon – 1871)
2. Hans Excellence Eugène Rougon (Son Excellence Eugène Rougon – 1876)
3. Kampen om byttet (La Curée – 1872)
4. Penge (L'Argent – 1891)
5. Drømmen (Le Rêve – 1888)
6. Erobringen af Plassans (La Conquête de Plassans – 1874)
7. Storborgerliv (Pot-Bouille – 1882)
8. Damernes Paradis (Au Bonheur des Dames – 1883)
9. Fader Mourets synd (La Faute de l'Abbé Mouret – 1875)
10. Et blad af kærlighedens bog (Une page d'amour – 1878)
11. Paris' mave (Le Ventre de Paris – 1873)
12. Livsglæde (La joie de vivre – 1884)
13. Faldgruben (L'Assommoir – 1877)
14. Mesterværket (L'Œuvre – 1886)
15. **Menneskedyret (La Bête humaine – 1890)**
16. Germinal (Germinal – 1885)
17. Nana (Nana – 1880)
18. Jord (La Terre – 1887)
19. Det store sammenbrud (La Débâcle – 1892)
20. Doktor Pascal (Le Docteur Pascal – 1893)

Men uanset om man kun læser nogle udvalgte bind eller hele alle tyve, anbefales det dog, at man starter med *Familien Rougon*,

hvor man møder de fleste af hovedpersonerne i de øvrige bind, og slutter med *Doktor Pascal*, hvor Zola samler trådene og fortæller om mange af personernes senere skæbne.